الجامع الصحيح

İMAM BUHÂRÎ

SAHİH-İ BUHÂRÎ

TERCÜME VE ŞERHİ

10

SAĞLAM YAYINEVİ

SAHİH-İ BUHÂRÎ
TERCÜME VE ŞERHİ

10. Cilt

© "Sahih-i Buhârî Tercüme ve Şerhi"
Bu eserin tüm yayın hakları **SAĞLAM YAYINEVİ***'ne aittir*

Tercüme : Harun YILDIRIM
e-mail: harunyildirim68@hotmail.com
Redaksiyon : Hüseyin Temel ALICI
e-mail: muslumanbiz@hotmail.com
Arapça Dizgi : Harun YILDIRIM
Hüseyin Temel ALICI
Türkçe Dizgi : Selahattin DOĞAN

Sertifika No: 16244
ISBN 978-975-9180-35-5 (Tk)
ISBN 978-975-9180-46-1 (10. Cilt)
Temmuz -2010 / İstanbul

Baskı : Lord Matbaacılık
Davutpaşa, Emintaş San. Sit. No: 430 Topkapı/İST.

SAĞLAM YAYINEVİ
Çatalçeşme Sk. No: 19/1 D: 4 Cağaloğlu/İST
Tel: 212 527 52 79 Faks: 212 513 67 70
www.saglamyayinevi.com
e-meil:saglamkitapevi@hotmail.com

الجامع الصحيح

SAHİH-İ BUHÂRÎ
TERCÜME VE ŞERHİ

مُحَمَّد بنُ إِسْمَاعِيل البُخَارِي، أَبُو عَبْدِ الله

İMAM-I BUHÂRÎ

Tercüme:
HARUN YILDIRIM

10. Cilt

(6446 - 7210)

SAĞLAM YAYINEVİ

١٥-بَاب الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ

15- Bâb "Asıl zenginlik kalp zenginliğidir"

وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ﴾ إِلَى قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ مِنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ﴾ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ لَمْ يَعْمَلُوهَا لَا بُدَّ مِنْ أَنْ يَعْمَلُوهَا.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Kendilerine bol bol mal ve oğul vermemizden, iyiliklerine koşuştuğumuzu mu zannediyorlar? Asla. Fakat onlar anlamıyorlar. Oysa Rablerinin korkusundan titreyenler; Rablerinin âyetlerine îman edenler; Rablerine şirk koşmayanlar; Rablerine döneceklerinden, verdiklerini kalpleri korkarak verenler; işte, iyilik hususunda yarış edenler ve öne geçenler bunlardır. Biz, hiçbir nefse gücünün üstünde bir şey teklif etmeyiz. Yanımızda hakkı dile getiren bir kitap vardır. Onlar, asla haksızlığa uğratılmazlar. Fakat o müşriklerin kalbleri, bu kitaptan gaflet içindedir. Onların bundan başka da amelleri vardır ve onları yapıp durmaktadırlar.»*** (Muminûn: 55-63)

Sufyân ibnu Uyeyne şöyle dedi: Onlar o kötü işleri yapmadılar ama onlar bunu muhakkak yapacaklardır.

٦٤٤٦- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ.

6446- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Zenginlik, kişinin malının çok olmasıyla değildir. Asıl zenginlik gönül zenginliğidir."

١٦-بَاب فَضْلِ الْفَقْرِ

16- Fakirliğin Fazileti Bâbı

٦٤٤٧- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّهُ قَالَ مَرَّ رَجُلٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِرَجُلٍ عِنْدَهُ جَالِسٍ مَا رَأْيُكَ فِي هَذَا فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَشْرَافِ النَّاسِ هَذَا وَاللَّهِ حَرِيٌّ إِنْ خَطَبَ أَنْ يُنْكَحَ وَإِنْ شَفَعَ أَنْ يُشَفَّعَ قَالَ فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ مَرَّ رَجُلٌ آخَرُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأْيُكَ فِي هَذَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا رَجُلٌ مِنْ فُقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ هَذَا حَرِيٌّ إِنْ خَطَبَ أَنْ لَا يُنْكَحَ وَإِنْ شَفَعَ أَنْ لَا يُشَفَّعَ وَإِنْ قَالَ أَنْ لَا يُسْمَعَ لِقَوْلِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا خَيْرٌ مِنْ مِلْءِ الْأَرْضِ مِثْلَ هَذَا.

6447- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanından bir adam geçti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu kişi hakkında ne dersiniz?" diye sordu. Orada bulunanlar şöyle dediler:

-Bu kimse bir kadınla evlenmek istese, nikâh olunmaya; birisi hakkında aracı olsa, şefaati kabul edilmeye; bir söz söylese, sözü dinlenmeye lâyık bir kimsedir.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sükût etti. O esnada Müslümanlardan fakir bir kimse uğradı. Bu defa da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu adam hakkında ne dersiniz?" diye sordu. Orada bulunanlar:

-Bir kadınla evlenmek istense, evlendirilmeye; birine aracı olsa, kabul edilmeye; bir söz söylese, sözü dinlenilmeye lâyık bir kimse değildir, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bu fakir adam, diğeri gibi zengin olan dünya dolusu insandan daha hayırlıdır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 5091)

٦٤٤٨- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ عُدْنَا خَبَّابًا فَقَالَ هَاجَرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُرِيدُ وَجْهَ اللَّهِ فَوَقَعَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ فَمِنَّا مَنْ مَضَى لَمْ يَأْخُذْ مِنْ أَجْرِهِ مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ نَمِرَةً فَإِذَا غَطَّيْنَا رَأْسَهُ بَدَتْ رِجْلَاهُ وَإِذَا غَطَّيْنَا رِجْلَيْهِ بَدَا رَأْسُهُ فَأَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُغَطِّيَ رَأْسَهُ وَنَجْعَلَ عَلَى رِجْلَيْهِ شَيْئًا مِنْ الْإِذْخِرِ وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا.

6448- Ebu Vâil -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Habbâb'a hastalığı sırasında hasta ziyaretine geldik. O şöyle dedi:

Bizler, cennete girip Allah'ın vechi'ni görmeyi umarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber hicret ettik. Ecrimiz Allah'a aittir: Bizden kimi öldü ve (fetihler neticesinde elde edilen ganimetlerden) bir şey yiyemedi. Musab ibnu Umeyr bunlardan biridir. Musab ibnu Umeyr, Uhud savaşında öldürüldü. O'nu kefenleyecek bir burdeden (bir kumaş parçasından) başka bir şey bulamadık. Onunla başını örtsek ayakları açıkta kalıyor, ayaklarını örtsek başı açıkta kalıyordu. Sonunda Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bize onunla başını örtmemizi, ayaklarına da ızhır otu koymamızı emretti. Bizden kimi de, meyvesi olgunlaşmış ve onu hasat etmektedir.

٦٤٤٩- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ زَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ تَابَعَهُ أَيُّوبُ وَعَوْفٌ وَقَالَ صَخْرٌ وَحَمَّادُ بْنُ نَجِيحٍ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ.

6449- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben cennete baktım ve cennet ehlinin çoğunun fakirler olduğunu gördüm. Cehenneme de baktım. Cehennem ehlinin de çoğunu kadınlar olarak gördüm" (Hadisin geçtiği diğer yer: 3241)

٦٤٥٠- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمْ يَأْكُلِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى خِوَانٍ حَتَّى مَاتَ وَمَا أَكَلَ خُبْزًا مُرَقَّقًا حَتَّى مَاتَ.

6450- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ölünceye kadar yüksek bir masa üzerinde yemek yemedi, yine ölünceye kadar inceltilmiş hâlis buğday unundan yufka ekmeği de yemedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5386)

٦٤٥١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَقَدْ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا فِي رَفِّي مِنْ شَيْءٍ يَأْكُلُهُ ذُو كَبِدٍ إِلَّا شَطْرُ شَعِيرٍ فِي رَفٍّ لِي فَأَكَلْتُ مِنْهُ حَتَّى طَالَ عَلَيَّ فَكِلْتُهُ فَفَنِيَ.

6451- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat etti. Evimde rafıma koyduğum bir miktar arpadan başka yiyecek yoktu. Ben ondan yedim ve o bir miktar arpa bir müddet yanımda kaldı, bitmedi. Sonra ben onu ölçtüm. Sonra o arpa tükendi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3097)

١٧-بَاب كَيْفَ كَانَ عَيْشُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابِهِ وَتَخَلِّيهِمْ مِنْ الدُّنْيَا

17- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ve Ashabının Yaşantıları Nasıldı? Onların Kendilerini Dünya Lezzetlerinden ve Dünyaya Dalmaktan Uzaklaştırmaları

٦٤٥٢- حَدَّثَنِي أَبُو نُعَيْمٍ بِنَحْوٍ مِنْ نِصْفِ هَذَا الْحَدِيثِ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ حَدَّثَنَا مُجَاهِدٌ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ كَانَ يَقُولُ أَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِنْ كُنْتُ لَأَعْتَمِدُ بِكَبِدِي عَلَى الْأَرْضِ مِنْ الْجُوعِ وَإِنْ كُنْتُ لَأَشُدُّ الْحَجَرَ عَلَى بَطْنِي مِنْ الْجُوعِ

وَلَقَدْ قَعَدْتُ يَوْمًا عَلَى طَرِيقِهِمْ الَّذِي يَخْرُجُونَ مِنْهُ فَمَرَّ أَبُو بَكْرٍ فَسَأَلْتُهُ عَنْ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَا سَأَلْتُهُ إِلَّا لِيُشْبِعَنِي فَمَرَّ وَلَمْ يَفْعَلْ ثُمَّ مَرَّ بِي عُمَرُ فَسَأَلْتُهُ عَنْ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَا سَأَلْتُهُ إِلَّا لِيُشْبِعَنِي فَمَرَّ فَلَمْ يَفْعَلْ ثُمَّ مَرَّ بِي أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَبَسَّمَ حِينَ رَآنِي وَعَرَفَ مَا فِي نَفْسِي وَمَا فِي وَجْهِي ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا هِرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْحَقْ وَمَضَى فَتَبِعْتُهُ فَدَخَلَ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنَ لِي فَدَخَلَ فَوَجَدَ لَبَنًا فِي قَدَحٍ فَقَالَ مِنْ أَيْنَ هَذَا اللَّبَنُ قَالُوا أَهْدَاهُ لَكَ فُلَانٌ أَوْ فُلَانَةُ قَالَ أَبَا هِرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْحَقْ إِلَى أَهْلِ الصُّفَّةِ فَادْعُهُمْ لِي قَالَ وَأَهْلُ الصُّفَّةِ أَضْيَافُ الْإِسْلَامِ لَا يَأْوُونَ إِلَى أَهْلٍ وَلَا مَالٍ وَلَا عَلَى أَحَدٍ إِذَا أَتَتْهُ صَدَقَةٌ بَعَثَ بِهَا إِلَيْهِمْ وَلَمْ يَتَنَاوَلْ مِنْهَا شَيْئًا وَإِذَا أَتَتْهُ هَدِيَّةٌ أَرْسَلَ إِلَيْهِمْ وَأَصَابَ مِنْهَا وَأَشْرَكَهُمْ فِيهَا فَسَاءَنِي ذَلِكَ فَقُلْتُ وَمَا هَذَا اللَّبَنُ فِي أَهْلِ الصُّفَّةِ كُنْتُ أَحَقُّ أَنَا أَنْ أُصِيبَ مِنْ هَذَا اللَّبَنِ شَرْبَةً أَتَقَوَّى بِهَا فَإِذَا جَاءَ أَمَرَنِي فَكُنْتُ أَنَا أُعْطِيهِمْ وَمَا عَسَى أَنْ يَبْلُغَنِي مِنْ هَذَا اللَّبَنِ وَلَمْ يَكُنْ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ وَطَاعَةِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُدٌّ فَأَتَيْتُهُمْ فَدَعَوْتُهُمْ فَأَقْبَلُوا فَاسْتَأْذَنُوا فَأَذِنَ لَهُمْ وَأَخَذُوا مَجَالِسَهُمْ مِنْ الْبَيْتِ قَالَ يَا أَبَا هِرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ خُذْ فَأَعْطِهِمْ قَالَ فَأَخَذْتُ الْقَدَحَ فَجَعَلْتُ أُعْطِيهِ الرَّجُلَ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرْوَى ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ فَأُعْطِيهِ الرَّجُلَ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرْوَى ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرْوَى ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ رَوِيَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ فَأَخَذَ الْقَدَحَ فَوَضَعَهُ عَلَى يَدِهِ فَنَظَرَ إِلَيَّ فَتَبَسَّمَ فَقَالَ أَبَا هِرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَقِيتُ أَنَا وَأَنْتَ قُلْتُ صَدَقْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ اقْعُدْ فَاشْرَبْ فَقَعَدْتُ فَشَرِبْتُ فَقَالَ اشْرَبْ فَشَرِبْتُ فَمَا زَالَ يَقُولُ اشْرَبْ حَتَّى قُلْتُ لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَجِدُ لَهُ مَسْلَكًا قَالَ فَأَرِنِي فَأَعْطَيْتُهُ الْقَدَحَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَسَمَّى وَشَرِبَ الْفَضْلَةَ.

6452- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisinden başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh olmayan

Allah'a yemin ederim ki, muhakkak ben bazen açlıktan karnımı yere dayardım, bazen de açlıktan karnıma taş bağlardım. Bir gün ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile sahabîlerinin Mescidden çıkıp gittikleri yol uğrağı üzerine aç ve mecalsiz oturdum. Bu sırada Ebu Bekir geçti. Ona Allah'ın kitabı'ndan bir âyet sordum. Bu soruşum ancak beni doyurmak üzere kendisini takip etmemi istemesi içindi. Fakat geçti gitti; ümit ettiğim çağırmayı yapmadı. Sonra Ömer uğradı. Ona da Allah'ın kitabı'ndan bir âyet sordum. Maksadım âyeti öğrenmek değildi, çünkü âyeti ben iyi biliyordum. Yine Ömer'in beni doyurmak üzere benim kendisini takip etmemi istemesi içindi. Ömer de geçti gitti, benim ümit ettiğim çağırmayı yapmadı. Sonra bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uğradı ve beni gördüğü zaman, bendeki hâlsizliği ve yüzümdeki açlık alâmetini anladı da gülümsedi. Sonra bana:

-"Ey Ebu Hureyre!" dedi. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Beni takip et!" buyurdu ve yürüdü. Ben de O'nu takip ettim. Eve girdi. Ben de izin istedim. Bana da izin verildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evine girdiğinde bir bardak içinde süt buldu.

-"Bu süt nereden geldi?" diye sordu. Onu sana falan kimse veya falanca kadın hediye etti, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem da bana:

-"Ey Ebu Hureyre!" diye seslendi. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim, dedim.

-"Haydi Suffe ehline git de onları bana çağır!" buyurdu.

Suffa ehli, İslâm konukları idiler. Sığınacak aileleri, malları ve dayanacak bir kimseleri yoktu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir sadaka geldiğinde, sadaka malını onlara gönderirdi. Kendisi sadaka malından bir şey almazdı. Bir hediye geldiğinde de bunu Suffe ehline gönderirdi. Hediyeden kendisi de alır ve Suffe ehlini ona ortak yapardı.

Suffe ehlini süt ziyafetine çağırmak bana fena geldi. Kendi kendime dedim ki:

-Suffe halkı içinde şu bir bardak süt nedir ki! Lâyık olan, şu sütten bana bir yudum isabet etmeli idi de kuvvet kazanmalı idim. Davet edilmelerine memur olduğum Suffe halkı şimdi gelip onlara dağıttığımda, bı

bir bardak sütten bana ne düşecek? diye endişeleniyordum. Fakat Allah'a ve Rasûlü'ne itaatten başka çare yoktu. Bu sebeple gittim, Suffe halkını davet ettim. Geldiler, izin istediler, izin verilmesi üzerine evin içinde baştan başa yerlerini aldılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Ey Ebu Hureyre!" diye seslendi. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim, dedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şu süt bardağını al, konuklara ver!" buyurdu. Ben de bardağı alıp vermeğe başladım. Bir kişiye veriyordum, o kanıncaya kadar içiyordu, sonra bardağı bana veriyordu. Ben de bardağı alıp diğer bir kişiye veriyordum. O da kanıncaya kadar içiyor, sonra bardağı bana veriyordu. Bu suretle bütün halk kana kana içip bardağı bana vererek tâ Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme kadar gelip dağıtım işi sona erdi. Artık davetlilerin hepsi süte kanmışlardı. Şimdi süt bardağını Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem aldı, elinde tutarak bana bakıp gülümsedi ve:

-"Ey Ebu Hureyre!" buyurdu. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim, dedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Süt içmedik bir ben, bir de sen kaldın!" buyurdu. Ben de:

-Doğru buyurdun ey Allah'ın Rasûlü! dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Haydi otur da iç!" buyurdu. Ben de oturup içtim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tekrar:

-"İç!" buyurdu. Ben de içtim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tekrar:

-"İç!" diye emrediyordu. Ben de içiyordum. En sonu:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, süt gidecek bir yol bulamam! dedim.

-"Öyle ise bardağı bana ver!" buyurdu. Ben de verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Allah'a hamd etti ve "Besmele" diyerek geri kalan sütü içti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5375, 6246)

٦٤٥٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا يَقُولُ إِنِّي لَأَوَّلُ الْعَرَبِ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَرَأَيْتُنَا نَغْزُو وَمَا لَنَا طَعَامٌ إِلَّا وَرَقُ الْحُبْلَةِ وَهَذَا السَّمُرُ وَإِنْ أَحَدَنَا لَيَضَعُ كَمَا تَضَعُ الشَّاةُ مَا لَهُ خِلْطٌ ثُمَّ أَصْبَحَتْ بَنُو أَسَدٍ تُعَزِّرُنِي عَلَى الْإِسْلَامِ خِبْتُ إِذًا وَضَلَّ سَعْيِي.

6453- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah yolunda ok atmış olan Arap mücahitlerinin muhakkak birincisiyim. Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde gaza ediyorduk. Yanımızda bizim ağaç yaprağından başka yiyecek bir şeyimiz de yoktu. Hatta bizlerden her birimiz, hacetini yaparken, muhakkak devenin veya koyunun çıkardığı gibi kuru dışkı çıkarırdı, bu dışkı katılığından dolayı birbirine karışmazdı. İslâm'a yaptığımız bunca hizmetlerden sonra Esed oğulları İslâm esasları ve ibadeti üzerinde bizi ayıplar oldular. Yemin olsun ben onların iddia ettikleri gibi namazı güzel kıldıramıyorsam, o takdirde ben onların öğretmesine muhtaç olurum ve bunca amelim de boşa gitmiş olur! (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3728, 5412)

٦٤٥٤- حَدَّثَنِي عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ قَدِمَ الْمَدِينَةَ مِنْ طَعَامِ بُرٍّ ثَلَاثَ لَيَالٍ تِبَاعًا حَتَّى قُبِضَ.

6454- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muhammed ailesinin, Medine'ye hicret edip geldikleri zamandan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ruhu alınıncaya kadar arka arkaya üç gün buğday ekmeği ile karınları doymadı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5416)

٦٤٥٥- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ هُوَ الْأَزْرَقُ عَنْ مِسْعَرِ بْنِ كِدَامٍ عَنْ هِلَالٍ الْوَزَّانِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا أَكَلَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْلَتَيْنِ فِي يَوْمٍ إِلَّا إِحْدَاهُمَا تَمْرٌ.

6455- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ailesi bir günde iki öğün

yemek yemedi; yediği iki öğünden biri muhakkak hurma idi.

٦٤٥٦- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ فِرَاشُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَدَمٍ وَحَشْوُهُ مِنْ لِيفٍ.

6456- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin döşeği, tabaklanmış deriden idi, içi de hurma lifi dolu idi.

٦٤٥٧- حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ كُنَّا نَأْتِي أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ وَخَبَّازُهُ قَائِمٌ وَقَالَ كُلُوا فَمَا أَعْلَمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَغِيفًا مُرَقَّقًا حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ وَلَا رَأَى شَاةً سَمِيطًا بِعَيْنِهِ قَطُّ.

6457- Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Enes'in yanına geldik. Yanında da onun için ekmek yapan biri vardı. Enes şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Allah'a kavuşuncaya yani vefat edinceye kadar ne halis buğday unundan yapılmış ince yufka ekmeği ne de kızartılmış koyun kebabı yedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5385, 5421)

٦٤٥٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَأْتِي عَلَيْنَا الشَّهْرُ مَا نُوقِدُ فِيهِ نَارًا إِنَّمَا هُوَ التَّمْرُ وَالْمَاءُ إِلَّا أَنْ نُؤْتَى بِاللُّحَيْمِ.

6458- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir ay geçerdi ve biz bu bir ay içinde ateşte pişirip de yiyecek yemek bulamazdık. Yemek için ancak su ve hurma bulabilirdik. Bizlere bazen et ikram edilirdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2567)

٦٤٥٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ لِعُرْوَةَ ابْنَ أُخْتِي إِنْ كُنَّا لَنَنْظُرُ إِلَى الْهِلَالِ ثَلَاثَةَ أَهِلَّةٍ فِي شَهْرَيْنِ وَمَا أُوقِدَتْ فِي أَبْيَاتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَارٌ فَقُلْتُ مَا كَانَ يُعِيشُكُمْ قَالَتْ الْأَسْوَدَانِ التَّمْرُ وَالْمَاءُ إِلَّا أَنَّهُ قَدْ كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِيرَانٌ مِنْ الْأَنْصَارِ كَانَ لَهُمْ مَنَائِحُ وَكَانُوا يَمْنَحُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَبْيَاتِهِمْ فَيَسْقِينَاهُ.

6459- Âişe -Allah ondan razı olsun- kız kardeşi Esmâ'nın oğlu Urve'ye şöyle dedi:

-Ey kız kardeşimin oğlu! Bizler, hilâle bakardık, sonra hilâle bakardık, sonra yine hilâle bakardık. İki ay içerisinde üç kere hilâle bakardık. Bu zaman zarfında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin evlerinde yemek yapmak için hiçbir ateş yakılmazdı. Urve dedi ki: Ben Âişe'ye:

-Ey teyze! O hâlde siz nasıl yaşıyordunuz? Ne yeyip, ne içiyordunuz? diye sordum. Aişe şöyle dedi:

-İki siyah şeyle yani hurma ve suyla yaşardık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Ensâr'dan komşuları ve onların da sağımlık koyunları vardı. Bunlar hayvanlarını sağarlardı ve sütlerinden Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hediye ederlerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ondan bizlere içirirdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2567)

٦٤٦٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ ارْزُقْ آلَ مُحَمَّدٍ قُوتًا.

6460- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dua ederdi:

"Allahım! Muhammed'in ailesine geçinebilecek kadar rızık ver!"

١٨-بَاب الْقَصْدِ وَالْمُدَاوَمَةِ عَلَى الْعَمَلِ

18- Doğru Yol Üzere Olmak ve Salih Amel Etmeye Devam Etmek Bâbı

٦٤٦١- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَشْعَثَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ مَسْرُوقًا قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَيُّ الْعَمَلِ كَانَ أَحَبَّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ الدَّائِمُ قَالَ قُلْتُ فَأَيُّ حِينٍ كَانَ يَقُومُ قَالَتْ كَانَ يَقُومُ إِذَا سَمِعَ الصَّارِخَ.

6461- Mesruk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Aişe'ye: -Allah ondan razı olsun-

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme en sevimli gelen amel hangisidir? diye sordum. Aişe:

-Sürekli olanı, dedi. Ben:

-Gece namazına ne zaman kalkardı, diye sordum. Aişe:

-Horoz sesini duyduğu zaman kalkardı, dedi. (Hadisin geçtiği yer: 1132)

٦٤٦٢- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ كَانَ أَحَبُّ الْعَمَلِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي يَدُومُ عَلَيْهِ صَاحِبُهُ.

6462- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin en çok sevdiği amel, sahibinin sürekli yapa geldiği ameldi.[1]

---

1 Erkek-kadın her Müslüman fert, farzları yerine getirmekle yükümlüdür. Nâfile ibadetler ise, herkesin gücü yettiği nisbette ve zorlanmaksızın yapabileceği ibadetlerdir. Peygamberimiz, nafile ibadetlerin insanın istekli olduğu anlarda yapılmasının uygun ve doğru olacağını bildirmişlerdir. Herkesin işi, yaşı, geçim şartı, cinsiyeti gibi çeşitli özellikler buna tesir eder. Dolayısıyla, insanları bu alanda yarışmaya teşvik etmek, olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bu sebeple Peygamberimiz nafile ibadetleri "güç yetirebilme" ölçüsü ile tarif edip sınırlamıştır. Bu tavsiye, herkes için bir teşviktir. Allah'a kulluğun ve O'na ibadetin bir sınırı ve sonu yoktur. İnsan iba-

٦٤٦٣- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ يُنَجِّيَ أَحَدًا مِنْكُمْ عَمَلُهُ قَالُوا وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ بِرَحْمَةٍ سَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَاغْدُوا وَرُوحُوا وَشَيْءٌ مِنْ الدُّلْجَةِ وَالْقَصْدَ الْقَصْدَ تَبْلُغُوا.

6463- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hiç kimseyi dünyada işlemiş olduğu ameli cennete girdirmez." Bunun üzerine sahabeler:

-Sen de mi ey Allah'ın Rasûlü! diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Evet, beni de. Ancak Allah'ın fazlı ve rahmeti beni bürümedikçe ben de cennete giremem. Amel işlerken ne aşırılığa kaçın ne de ihmalkâr davranın. Bilakis orta yollu olun. İbadetleri tam manasıyla yapamasanız da ona en yakın olanı yapmaya çalışın. İbadetlerinizde sürekli olabilmeniz ve bıkkınlık olmaması için öğleden önce, öğleden sonra ve gecenin sonunda olmak üzere bu vakitlerden faydalanın, bu vakitleri kullanın. Sizler her hâl ve hareketinizde orta yollu olun ki, maksadınıza eresiniz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 39, 5673, 7235)

٦٤٦٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَاعْلَمُوا أَنْ لَنْ يُدْخِلَ أَحَدَكُمْ عَمَلُهُ الْجَنَّةَ وَأَنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ أَدْوَمُهَا وَإِنْ قَلَّ.

6464- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

det etmekten bitkin düşebilir; bıkıp usanabilir. Fakat Allah Teâlâ o kula ecir ve sevap vermekten bıkıp usanmaz. Peygamberimiz özellikle bunu belirterek, ölçülü davranmayı öğütlemişlerdir. Çünkü, ölçüyü kaçıranlar, zamanla güç ve kuvvetten düşüp ibadetlerine devam edemeyebilirler. Oysa, az da olsa devamlı yapılan ibadetlerin ecir ve sevabı da devamlı olup kesilmez. Zaman zaman terkedilen çok ibadetten, devamlı yapılan az ibadet daha faziletli sayılmıştır.

"Amel işlerken ne aşılığa kaçın ne de ihmalkâr davranın. Bilâkis orta yollu olun. İbadetleri tam manasıyla yapamasanız da ona en yakın olanı yapmaya çalışın. Az da olsa sürekli yapa geldiğiniz amellere sevinin. Şunu iyi biliniz ki, sizlerden hiçbirinizi kendi ameli cennete girdiremiyecektir. Amellerin Allah'a en sevgili olanı da, az da olsa sürekli olanıdır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6467)

٦٤٦٥- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ قَالَ أَدْوَمُهَا وَإِنْ قَلَّ وَقَالَ اكْلَفُوا مِنْ الْأَعْمَالِ مَا تُطِيقُونَ.

6465- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Amellerin hangisi Allah'a daha sevimlidir? diye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Az da olsa sürekli olanıdır. Yapmaya sürekli gücünüzün yettiği amellerle meşgul olun." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1969, 1970)

٦٤٦٦- حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ سَأَلْتُ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةَ قُلْتُ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ كَيْفَ كَانَ عَمَلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ كَانَ يَخُصُّ شَيْئًا مِنْ الْأَيَّامِ قَالَتْ لَا كَانَ عَمَلُهُ دِيمَةً وَأَيُّكُمْ يَسْتَطِيعُ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَطِيعُ.

6466- Alkame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe'ye: -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem herhangi bir nafile ibadet için belirli günleri tahsis ediyor muydu? diye sordum.

Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle cevap verdi: Hayır tahsis etmezdi. Onun ameli sürekli idi. Hanginiz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin güç yetirebildiği şeyleri yapmaya güç yetirebilir ki! (Hadisin geçtiği diğer yer: 1987)

٦٤٦٧- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الزِّبْرِقَانِ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا فَإِنَّهُ لَا يُدْخِلُ أَحَدًا الْجَنَّةَ عَمَلُهُ قَالُوا وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ بِمَغْفِرَةٍ وَرَحْمَةٍ قَالَ أَظُنُّهُ عَنْ أَبِي النَّضْرِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَقَالَ عَفَّانُ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَدِّدُوا وَأَبْشِرُوا قَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ قَوْلًا سَدِيدًا ﴾ وَسَدَادًا صِدْقًا.

6467- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Amel işlerken ne aşılığa kaçın ne de ihmalkâr davranın. Bilâkis orta yollu olun. İbadetleri tam manasıyla yapamasanız da ona en yakın olanı yapmaya çalışın. Az da olsa sürekli yapa geldiğiniz amellere sevinin. Şunu iyi biliniz ki, sizlerden hiçbirinizi kendi ameli cennete girdiremiyecektir."

Sahâbîler: Seni de mi ey Allah'ın Rasûlü? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Evet, beni de. Ancak Allah'ın fazlı ve rahmeti beni bürümedikçe ben de cennete giremem."[2] (Hadisin geçtiği diğer yer: 6464)

٦٤٦٨- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ

2 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Allah'ın seçkin bir kulu ve vahye muhatap elçisi olduğu için bizim bilip göremediğimiz şeyleri bilme ve görme imkânına sahipti. Bunlar, Allah'ın kendisine öğretmesi ve göstermesi sayesinde idi. Peygamberimiz, bunlardan bazılarını ashabına ve ümmete açıkladı, bazılarını ise açıklamadı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bilip bizim bilmediğimiz şeyler âhiret hayatı, cennet ve cehennem ahvali ayrıca bizim bilme ve görme imkânımız olmayan gayb âlemiyle ilgili hususlardır. Bunlar, Allah'ın isyankârlara verdiği cezalar, itaatkârlara verdiği mükâfatlar, bizlere gizli kalıp Resûlullah'a açılmış olan sırlar, niyetlerdeki bozukluklar ve neticeleri gibi Peygamberimiz'e bildirilen hususlardır. İşte insanlar bunları bilip görmüş olsalardı çok ağlar az gülerlerdi.

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى لَنَا يَوْمًا الصَّلَاةَ ثُمَّ رَقِيَ الْمِنْبَرَ فَأَشَارَ بِيَدِهِ قِبَلَ قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ قَدْ أُرِيتُ الْآنَ مُنْذُ صَلَّيْتُ لَكُمْ الصَّلَاةَ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ مُمَثَّلَتَيْنِ فِي قُبُلِ هَذَا الْجِدَارِ فَلَمْ أَرَ كَالْيَوْمِ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ فَلَمْ أَرَ كَالْيَوْمِ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ.

6468- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize namaz kıldırdı. Sonra minbere çıkıp eliyle Mescid'in kıblesine doğru eliyle işaret etti. Sonra şöyle buyurdu:

"Biraz önce size namaz kıldırdığımdan beri, cennet ve cehennem şu duvarın arkasında şekillenmiş olarak gördüm. Hayır ve şer hususunda bugünkü gördüğüm gibi bir manzara görmedim. Hayır ve şer hususunda bugünkü gördüğüm gibi bir manzara görmedim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 93, 540, 749, 4621, 6362, 6486, 7089, 7090, 7091, 7294, 7295)

١٩-بَاب الرَّجَاءِ مَعَ الْخَوْفِ

19- Korku ile Beraber Ümitli Olmak Bâbı[3]

3 Cenneti ümit etmek müminlere has bir meziyyet iken, Allah'ın azabı karşısında onlar bile cenneti ümit edemez hâle gelirlerse, başka kimsenin, özellikle kâfirlerin böyle bir ümide kapılması hiç mümkün olmayacaktır. Aynı şekilde ümitsizlik kâfirlere tahsis edilmişken, Allah'ın rahmetinin enginliği karşısında onların bile ümitsiz olmalarına gerek olmazsa, hiç kimsenin, özellikle hiçbir müminin Allah'ın rahmetinden ümidini kesmemesi gerekir. Netice itibariyle mümin, Allah'ın rahmetine güvenerek azabından emin olamaz; kâfir de O'nun rahmetinden ümit keserek O'nun kapısına başvurmaktan geri duramaz. O hâlde herkesin korku ve ümit içinde (beyne'l-havf ve'r-recâ) yaşaması gerekmektedir. Bir başka ifade ile, iman ve ibadet üzere iken azap endişesini, küfür ve isyan içinde iken rahmet ümidini eksik etmeden yaşamak lâzımdır. Korku ve ümit, Müslüman hayatının eksi-artı kutupları gibidir. Nasıl artı-eksi kutupları olmadığı zaman, kimyasal bir olay cereyan etmiyorsa, korku ve ümit unsurları bir arada bulunmadığı zaman da dengeli ve anlamlı bir iman hayatından söz etmek mümkün olamaz. Mü'min cennet ümidi taşıyorsa bu, onun Allah'ın azabının mahiyetini bilmediğinden; kâfir, rahmet ve cennet beklemiyorsa, o da Allah'ın rahmetinin mahiyetini idrak edemediğindendir.

وَقَالَ سُفْيَانُ مَا فِي الْقُرْآنِ آيَةٌ أَشَدُّ عَلَيَّ مِنْ ﴿ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾.

Sufyân ibnu Uyeyne şöyle dedi: Bana, Kurân-ı Kerîmde şu âyetten daha şiddetli bir âyet yoktur: *«De ki: "Ey kitap ehli! Siz, Tevrat'ı, İncil'i ve Rabbinizden size indirilenleri dosdoğru tutup hakkıyle tatbik etmedikçe, herhangi bir şey üzerinde olmuş olamazsınız."»* (Mâide: 68).

٦٤٦٩- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الرَّحْمَةَ يَوْمَ خَلَقَهَا مِائَةَ رَحْمَةٍ فَأَمْسَكَ عِنْدَهُ تِسْعًا وَتِسْعِينَ رَحْمَةً وَأَرْسَلَ فِي خَلْقِهِ كُلِّهِمْ رَحْمَةً وَاحِدَةً فَلَوْ يَعْلَمُ الْكَافِرُ بِكُلِّ الَّذِي عِنْدَ اللَّهِ مِنْ الرَّحْمَةِ لَمْ يَيْئَسْ مِنْ الْجَنَّةِ وَلَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ بِكُلِّ الَّذِي عِنْدَ اللَّهِ مِنْ الْعَذَابِ لَمْ يَأْمَنْ مِنْ النَّارِ.

6469- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah, rahmeti yarattığı gün, onu yüz rahmet olarak yarattı da kendi yanında doksan dokuz rahmeti tutup alıkoydu, geri kalan tek bir rahmeti de bütün mahlûkları arasına salıverdi. Şayet bir kâfir, Allah yanında bulunan rahmeti bilseydi, cennetten ümidini kesmezdi. Şayet bir mümin de Allah yanındaki azabı bilseydi, ateşin azabından emin olmazdı!"[4] (Hadisin geçtiği diğer yer: 6000)

---

4 Yeryüzünde varlıklar arasında gördüğümüz şefkat ve merhamet dolu davranışların, Allah Teâlâ'nın nihayetsiz rahmetinin çok küçük bir bölümünün eseri olduğunu ortaya koymaktadır. O'nun hudutsuz rahmetinin böyle yüz parçaya bölünmüş olduğunun bildirilmesi, bize konuya ait bir fikir verebilmek içindir. Yüzde biri, yeryüzündeki bütün şefkat, sevgi ve merhamet olay ve davranışlarının kaynağı ise, yüzde yüzünün tecellisinin nasıl bir ortam meydana getireceğini şöyle bir düşünmemiz ve tabi umutlanıp sevinmemiz gerekir. Aynı zamanda bu ifadeler, Yüce Rabbimizin rahmetine sınır çizilemeyeceğini anlatır. O dehşetli kıyamet gününde, ilâhi rahmetin bütünüyle tecelli edeceği müjdesi, bizler için en büyük güvencedir.

٢٠-بَاب الصَّبْرِ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ

20- Allah'ın Haramlarına Sabretmek[5] Bâbı

وَقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴾ وَقَالَ عُمَرُ وَجَدْنَا خَيْرَ عَيْشِنَا بِالصَّبْرِ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Sabredenlere ecirleri hesapsız ödenecektir.»*** (Zumer: 10)[6]

Ömer ibnul-Hattâb şöyle dedi: Biz yaşayışımızın hayrını sabırla bulduk.

٦٤٧٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ أُنَاسًا مِنَ الْأَنْصَارِ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَسْأَلْهُ أَحَدٌ مِنْهُمْ إِلَّا أَعْطَاهُ حَتَّى نَفِدَ مَا عِنْدَهُ فَقَالَ لَهُمْ حِينَ نَفِدَ كُلُّ شَيْءٍ أَنْفَقَ بِيَدَيْهِ مَا يَكُنْ عِنْدِي مِنْ خَيْرٍ لَا أَدَّخِرْهُ عَنْكُمْ وَإِنَّهُ مَنْ

---

5 Musibetler çoğalıp çıkmaza girdiği, zorluklar birbirini takip ettiği ve uzun müddet devam ettiği zamanlarda, Müslümanı şaşkınlık ve umutsuzluktan koruyacak tek hidayet ve kurtuluş yolu, sabır'dır. Sabır ruhun bir melekesidir, güzel bir huydur. Tahammülü zor ve nefse ağır gelen şeylere katlanmak ancak sabır ile olur. Meşru bir hakkı müdafaa ve muhafaza etmek için gösterilen sebat, sabretmekle mümkün olur. Allah'ın emirlerini yerine getirmek, aklın ve dinin hoş görmediği ve nefsin meşru olmayan istek ve arzularına karşı durabilmek, elde olmadan başa gelen, insana büyük elem ve keder veren belâ ve musîbetlere karşı koyabilmek ve bunların üstesinden gelebilmek için sabırlı olmak ve sabretmeye alışmak lâzımdır. Bazı sıkıntılar vardır ki, kulun irade ve gücünü aşar. Böyle felâketler başa geldiği zaman heyecana kapılmadan ve şikâyet etmeden takdir-i ilâhiye razı olup sabretmek müminlerin özelliklerindendir.

6 Âyet-i kerimede, bu dünyada iyilik yapanlara iyilik vadedilmektedir. Bu iyiliğin sevabının ahirette verileceği kabul edildiği takdirde bu iyilikten maksat, cennettir. Dünyada verileceği kabul edildiği takdirde ise bundan maksat, dünyada iken insana verilen sıhhat ve afiyettir. Âyet-i kerimede, Allahın arzının geniş olduğu zikredilmektedir. Bunun zikredilmesinden maksat ise, müşriklerin içinde yaşayan bir Müslümanın, Rabbine hakkıyla ibadet edemediği takdirde müşiklerin diyarını bırakıp Rabbine rahatça ibadet edebileceği bir yere gitmesidir. Âyet-i kerimenin sonunda, hesapsız sevaplara ancak zorluk ve çilelere karşı sabredenlerin erişebileceği bildirilmekte ve müminler sabırlı olmaya davet edilmektedir.

يَسْتَعِفَّ يُعِفَّهُ اللَّهُ وَمَنْ يَتَصَبَّرْ يُصَبِّرْهُ اللَّهُ وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ وَلَنْ تُعْطَوْا عَطَاءً خَيْرًا وَأَوْسَعَ مِنَ الصَّبْرِ.

6470- Ebu Saîd- el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensar'dan bazı kimseler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bir şeyler istediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de kendisinden isteyen herkese verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanındaki mal tükenince şöyle buyurdu:

"Yanımda olan malları sizlerden saklamam. Her kim insanlardan el açmaktan, onlardan bir şeyler istemekten yani dilencilikten sakınmak isterse, Allah böyle kimseyi böyle bir şeyden uzaklaştırır. İnsanlardan bir şeyler dilenmekten uzak duranı, bundan kaçınan kimseyi Allah zengin kılar. Sabretmek isteyen, sabır yolunu seçen kimseye de Allah sabır ihsan eder. Hiç kimseye sabırdan daha hayırlı ve daha geniş bir nimet verilmemiştir."[7] (Hadisin geçtiği diğer yer: 1469)

٦٤٧١- حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ عِلَاقَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي حَتَّى تَرِمَ أَوْ تَنْتَفِخَ قَدَمَاهُ فَيُقَالُ لَهُ فَيَقُولُ أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا.

6471- Muğîra ibnu Şube -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayakları şişinceye kadar gece namaz kılardı. Bu kendisine söylendiğinde, sallallahu aleyhi ve sel-

---

7 Sabrın birçok şekli vardır. Aynı şekilde sabretmenin bazı kaçınılmaz gerekleri de vardır. Allah için amel etmek, cihad etmek, Allah'ın dinine davet etmek ve bu uğurda çalışmak gibi anlaşmanın getirdiği yükümlülüklere sabretmek gerekir. Hem bollukta hem yoklukta sabır. Şımarmadan nankörlük etmeden bolluk zamanında sabreden çok az kişi vardır. İnsanların can sıkıcı ahmaklıklarına, cahilliklerine karşı sabretmek. Sabır. Sabır. Sabır. Tümü de Allah'ın hoşnutluğu içindir. Ne insanların "korkaktırlar" demelerinden çekinirler. Ne de "sabrediyorlar" demelerini sağlamak için gösteriş yaparlar. Sabretmenin ötesinde bir çıkar beklentisi içinde değildirler. Paniğe kapılmanın sebep olacağı bir zararı bertaraf etmek için de sabretmezler. Sabrederken Allah'ın hoşnutluğunun dışında bir hedef gözetmezler. Allah'ın verdiği nimetlere ve O'nun sorumlu tuttuğu imtihanlara karşı sabır. O'nun takdirine teslim olmak, O'nun iradesine kayıtsız şartsız bağlanmak, O'nun verdiğinden hoşnut olmak ve O'na boyun eğmek suretiyle sabır.

lem: "Şükreden bir kul olmayayım mı?"[8] derdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1130, 4836)

٢١-بَاب ﴿ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ﴾

21- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Kim Allah'a tevekkül ederse, O, ona yeter.» (Talâk: 3)[9]

قَالَ الرَّبِيعُ بْنُ خُثَيْمٍ مِنْ كُلِّ مَا ضَاقَ عَلَى النَّاسِ.

Rebi ibnu Huseym şöyle dedi: Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Kim Allah'tan sakınırsa, Allah da ona bir çıkış yolu ihsan eder.»*** (Talâk: 2) Yani: İnsanlar üzerine sıkıntı veren her şeyden.

---

8 Namaz, Allah'a yönelişin saf ve eksiksiz belirtisidir. Kul ile Rabb arasındaki açık ve katıksız bağdır namaz. Peygamberimiz bu sözleri ile bazılarının zannettiği gibi Allah korkusu sebebi ile değil, Allah sevgisi ve zevki ile ibadet ettiğini ifade ediyordu. Peygamberimizin namazda en büyük zevki duyduğunu söylemesinin hikmeti bu idi. Hatta o, sabah namazının iki rek'at sünneti hakkında: "O iki rek'at bana dünyadaki her şeyden daha çok sevimlidir." demiştir. Bu konuda şu hususu vurgulamakta yarar vardır. Kur'an-ı Kerim, Allah Teâlâ'nın alemlerden müstağni olduğunu bildiriyor. Bu, Allah Teâlâ hiçbir şeye muhtaç değil demektir. insanların ibadetine de ihtiyacı yoktur. İbadetin hikmet ve faydalarını kavrayamayanlar, daha doğrusu Allah'a ibadet etmenin hazzını duyamayan bazı kimseler:" Allah'ın ibadete ihtiyacımı vardır ki O'na ibadet edelim." derler. Evet, Allah'ın ibadetimize ihtiyacı yoktur. Aksine buna muhtaç olan biziz. Çünkü ibadetler her şeyden önce insan hayatını disipline eder. İnsanın belli zamanlarda yerine getirmekle yükümlü olduğu ibadetler, insanı dağınıklıktan, başı boşluktan ve sorumsuzluktan kurtarır. Her işinde Cenab-ı Hak'ın denetimini gönlünde taşımasını sağlar. Böylece sorumluluk duygusu gelişen kimsenin toplum içindeki davranışları da ölçülü ve düzenli olur. Haksızlıktan ve başkalarını zarara uğratmaktan sakınır. Mükafatını Allah'tan umarak herkese elinden geldiğince iyilik yapmaya çalışır.İbadet, insanı Allah'a yaklaştıran ve Allah ile buluşturan en güzel vasıta, bir kulun dünyada erişebileceği makamların en yücesidir. Hayatımızın en değerli ve pürüzsüz zamanları ibadetle geçirdiğimiz vakitlerdir.

9 Âyet-i kerimede: "Kim Allahtan korkarsa Allah ona bir kurtuluş yolu gösterir." buyurmaktadır. Allahın, kuluna göstereceği bu kurtuluş yolundan maksat, Allahın, kulunu dünya ve âhiret sıkıntılarından kurtarmasıdır. Allahın, insanı dünyada iken şüpheli şeylerden kurtarması, ölüm anında da sıkıntılardan kurtarmasıdır.

٦٤٧٢- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ حُصَيْنَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ كُنْتُ قَاعِدًا عِنْدَ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فَقَالَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ هُمْ الَّذِينَ لَا يَسْتَرْقُونَ وَلَا يَتَطَيَّرُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ.

6472- İbnu Abbâs -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ümmetimden yetmiş bin kişi hesapsız cennete girecektir. Onlar öyle kimselerdir ki, kendilerine rukye yaptırmak istemezler. Herhangi bir şeyin uğursuzluğunu kabul etmezler. Onlar Rablerine tevekkül ederler."[10]
(Hadisin geçtiği diğer yer: 3410, 5705)

---

10 Peygamberlerin ümmetten yana nasipleri farklı farklıdır. Kimine bir-iki kişi iman ederken, kimine de sayılamayacak kadar insan iman etmektedir. Ümmeti en çok olan Peygamber, Efendimiz'dir. Bu büyük ümmet içinde hesapsız-azabsız doğrudan cennete girecek bahtiyarlar, yetmiş bin kişidir. İşte bu müjdeli haber, duyulduğu anda, orada bulunan sahabîlerin ilgisini çekmiş, Peygamber'in yanlarından ayrılmasını fırsat bilerek, bu bahtiyarların kimler olabileceğini araştırmaya, aralarında konuyu tartışmaya başlamışlar. Konu yeterince tartışılıp zihinlerinde tam bir uyanıklık belirince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanlarına çıkagelmiş ve onların tahminlerinin çok dışında ve ümmetin her neslini kucaklayan bir açıklamada bulunmuştur: "Onlar, büyü yapmayanlar, yaptırmayanlar, uğursuzluğa inanmayanlar ve sadece Rablerine güvenenlerdir!" Bazı âyet ve sûreleri ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den nakledilen duaları okuyarak Allah'a sığınmak ve ondan şifa dilemek caiz ve meşrudur. Gayr-i meşru olan ise, birtakım tılsımlı ifadelerle hastalık ve şerlerden kurtulmayı düşlemektir. Bu hareket, Allah inancına ters düşer. Bu sebeple de Allah'a güvensizlik anlamına gelir. Hadisin Müslim'deki bir rivayetinde, "vücutlarını (kızgın demirlerle) dağlamayanlar (döğme yapmayanlar) ve büyü (efsun) yaptırmayanlar..." ifadesi yer almaktadır. Gerek dağlama yoluyla yapılan döğmeler, gerekse büyü, kendini fenalıklardan korumak niyetiyle yapılır. Bu sebeple o işler Allah'a güveni sarsan anlayış ve uygulamalardır. Gerçek ve olgun mü'minin tavrı değildir. Hadiste "tetayyür" veya "teşe'üm" diye ifade buyurulan kuşların uçuşundan "uğursuzluk anlamı çıkarmak" ve ona göre davranmak da imanın nezâket ve kalitesine sığmamaktadır. Bu tür saplantılardan yakasını kurtarmak ve "sadece Allah'a güvenmek", sonuçta hesapsız ve azabsız cennete girmektir. Bu tür bir yakîn ve tevekkül, daha dünyada iken sahibini asılsız kuşku ve korkuların azap ve stresinden kurtarır. Bu, mü'minin olumsuz his ve anlayışlara karşı özgürlüğünü ilân etmesi, her şeyi Allah'ın irade ve takdirine havâle etmesi demektir. Yani son derece yüksek bir seviyedir. Bu metod, eğitim ve öğretimde, fırsatların değerlendirilmesini öğretmekte pek güzel bir örnektir. Büyü

٢٢-بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ قِيلَ وَقَالَ

22- Şu Şunu dedi, Bu Bunu Dedi, Demek Suretiyle İnsanların Dedikodusunu Yapmanın Çirkin Görülmesi Bâbı[11]

yapmak-yaptırmak, uğursuzluğa inanmak, tevekküle aykırı ve yasaktır.Allah'a güven ve tam itimat, insanı dünyada birtakım yersiz kuşku ve duygulardan, yanlış uygulamalardan, ahirette de sorgu-sualden ve azaptan kurtarır.

11 Gıybet; "Bir kimsenin arkasından hoşuna gitmeyecek şekilde konuşmak" demektir. Türkçe'de bu kavramın karşılığı olarak "dedikodu" ve "çekiştirme" kelimeleri kullanılır. İslâm'da büyük günahlardan biridir. Hucurat sûresi 12. ayette, gıybet yapmak, ölmüş kardeşinin etini yemeye benzetilmiştir. Gıybet, kişinin yüzüne karşı söylenmesinden hoşlanmayacağı bir ayıbını, kusurunu veya eksikliğini gıyabında veya huzurunda söylemektir. Müslümanın hoşlanmadığı bu kusuru, ister bedeninde, ister ahlâkında, ister asaletinde, ister dünya işlerinde, ister dini işlerinde, ister elbisesinde olsun... Hiçbir fark yoktur. Bütün bu hususlarla ilgili kişinin duyduğu vakit hoşlanmayacağı sözleri arkasından veya yüzüne karşı söylemek gıybettir. Peygamberlerin hedeflerinden biri, belki de en önemlisi insanların nefislerini çirkin ahlâktan, kötülükten ve hayvanî sıfatlardan temizleyip arındırmak, ahlâki fazilet ve değerleri güçlendirmek, ruhen ve manen kemale ermelerini sağlamaktır. Müslümanlar olarak kendimizi bedenen ve fikren geliştirmekte, fakat ruhen ve ahlâken gelişim için ciddi bir çaba göstermemekteyiz. Bu nedenle ailemizle, anne-babamızla, akrabalarımızla, arkadaşlarımızla olan ilişkilerimizde ve ticari hayatımızdaki söz ve davranışlarımızda kırıcı ve incitici olabilmekte, bir Müslümana yakışmayan sözler sarf edebilmekte ve kötü davranışlar sergileyebilmekteyiz. Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: "Kim Allah'a ve ahiret gününe iman etmiş ise ya hayırlı söz söylesin veya sükût etsin'. Bu tavsiyeye rağmen ne dünya ne de ahiretimize faydası olmayan, fitne ve fesada yol açan, gıybet, iftira, koğuculuk gibi zararlı konuşmalar yaparak kardeşimizi küçük düşürmekte, şerefine leke sürmekte, hasenatımızı yok etmekte ve vaktimizi boşa harcamaktayız. Dil, insana verilmiş büyük ilâhi nimetlerden biridir. Çünkü insan, Allah'a yakınlaşmak için yaptığı zikrin büyük bir kısmını dil ile gerçekleştirmekte ve iletişimini dil vasıtasıyla sağlamaktadır. Allahu Teala her türlü ihtiyacını gidermesi için insana konuşma gücü vermiştir. İnsan gereği kadar konuştuğu yani ya Allah'ı zikretmek, ya emr-i bil ma'ruf ve nehy-i anil münker yapmak, ya da zaruri olan meramını anlatmak için konuştuğu takdirde bu büyük ilahi nimetten doğru bir şekilde faydalanmış olur. Ancak faydasız ve gereksiz şeyler konuşursa bu büyük ilâhi nimete karşılık küfran-ı nimet etmiş olur. Çokça şakalaşmak, boş şeyler konuşmak ve beyhude sözlere kulak asmak kalbi öldürür. İnsan, gereğinden fazla konuşmamalı, faydasız ve lüzumsuz sözlerden, hatta çirkin ve Allah'ın zikri dışındaki sözlerden kaçınmalıdır. Nasıl ki deprem gibi doğal afetler, binaları yerle bir edip büyük felâketlere yol açıyorsa, dil nimeti de şer yolunda kullanıldığı zaman ümmetin birliğini bozacak kadar büyük bir afete dönüşür. Eğer onu terbiye ederek ehilleştirir ve dizginlerini ele alırsak ondan hayır yolunda faydalanabiliriz. Eğer ehilleştiremez de onu kendi hâline bırakırsak, kısa bir süre zarfında öyle bir hâl alır ki, kiminle konuşursa gıybet konuşur, karıştığı her

٦٤٧٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا غَيْرُ وَاحِدٍ مِنْهُمْ مُغِيرَةُ وَفُلَانٌ وَرَجُلٌ ثَالِثٌ أَيْضًا عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ وَرَّادٍ كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ أَنْ مُعَاوِيَةَ كَتَبَ إِلَى الْمُغِيرَةِ أَنْ اكْتُبْ إِلَيَّ بِحَدِيثٍ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَكَتَبَ إِلَيْهِ الْمُغِيرَةُ إِنِّي سَمِعْتُهُ يَقُولُ عِنْدَ انْصِرَافِهِ مِنْ الصَّلَاةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَ وَكَانَ يَنْهَى عَنْ قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةِ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةِ الْمَالِ وَمَنْعٍ وَهَاتِ وَعُقُوقِ الْأُمَّهَاتِ وَوَأْدِ الْبَنَاتِ وَعَنْ هُشَيْمٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ وَرَّادًا يُحَدِّثُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ الْمُغِيرَةِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6473- Muğîra ibnu Şu'be'nin kâtibi Verrâd'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Muâviye, Muğîra ibnu Şu'be'ye bir mektup yazdı. Mektubunda, bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işittiğin bir hadisi kendisine yazmasını istedi. Muğîra da Muâviye'ye gönderdiği mektubunda şu hadîsi yazdı:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem her farz namazın ardından şöyle derdi. *Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîkeleh lehül-mülkü velehülhamdü ve huve a'lâ kulli şeyin gadir.*

(Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. O tektir ve O'nun hiçbir ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'nadır ve O, here şeye kâdirdir.)

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, şu şunu dedi, bu bunu dedi, demek suretiyle insanların dedikodusunu yapmayı; çok soru sormayı, malı israf etmeyi, verilmesi gereken borcunuzu men etmeyi ve alma hakkınız olmayan şeyi almayı, annelere itaatsizlik etmeyi, kız çocuklarını diri diri gömmeyi yasakladı."[12] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 844, 1477, 2408, 5975, 6330, 6473, 6615)

---

topluluğa fitne ve fesat tohumları eker, iman ve kardeşlik bağlarını koparır. Hem sahibinin hem de toplumun kalbinde telâfisi mümkün olmayan derin yaralar açar. Dilin şerrinden ancak hayır konuşan veya sükût edenler kurtulur. Onun için bir Müslüman dilini korumalıdır. Çünkü dili korumak, şeytana karşı korunmaktır.

12 "La ilâhe illallâhu vahdehu lâ şerîkeleh lehul-mülkü velehül-hamdü ve hüve a'lâ

kulli şeyin gadir" zikri tavsiye edilmektedir. Genellikle namazlardan sonra ve dua etmeden önce okunan bu zikrin manası şudur: "Allah'tan başka ilâh yoktur, yalnız Allah vardır. O tektir, ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur. O'nun gücü her şeye yeter". Hadisimizdeki "Mülk O'nundur" cümlesiyle Cenâb-ı Hakk'ın muazzam saltanatının yüceliği anlatılmaktadır. Melekler âlemiyle birlikte bütün kâinat, daha açık bir ifadeyle yaratılmış ne varsa hepsi O'nun malı, O'nun saltanatının bir parçasıdır. Dolayısıyla bunlar üzerinde tasarruf etme hakkı da sadece O'nundur. Bir şeyi var etmek, yok etmek, ele geçirmek, yönetmek, nimet vermek, cezalandırmak, büyütmek, küçültmek, yapmak, yıkmak, ağlatmak, güldürmek, kısaca hükmünü icrâ etmek sadece O'nun yetkisi dahilindedir. Böyle bir varlık her şeye kâdirdir. O'nun gücü her şeye yeter. Hiçbir yardımcıya, hiçbir vekile ve vasıtaya ihtiyacı yoktur. Her ne isterse kendi güç ve kudretiyle yapar. O "ol!" der, her şey oluverir. Şüphesiz mülk ve saltanat, güç ve kudret kime aitse, şanına lâyık hamd de O'na mahsustur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu hadis-i şerifte bazı meselelerden sözetmiştir. "Ana babaya itaatsizlik" Allah Teâlâ'nın haram kıldığı üç şeyden biridir. Sözle veya davranışla ana veya babayı üzmek, gönüllerini kırmak dinimizde büyük günahlardan biri sayılmıştır. Bazı hadislerde kıyamet gününde Allah Teâlâ'nın ana ve babasına itaatsizlik eden kimselerin yüzlerine bakmayacağı belirtilmiştir (Nesâî, Zekât 69). Ana veya baba dinin emirlerine uymaması için evlâdına baskı yapıyorsa, bu konudaki sözleri elbette dinlenmez. Hadisteki ifade "Allah Teâlâ size analara itaatsizlik etmeyi haram kıldı" şeklinde olmakla beraber, bundan annelerle birlikte babaların da kastedildiği bellidir. Ebeveyne saygı ve itaatten söz edilen bazı hadislerde sadece babanın adı geçer. Burada özellikle annelerin zikredilmesi, bazı hayırsız evlatların onların aşırı sevgi ve şefkatini kötüye kullanması sebebiyle olmalıdır. Bir de anneler bünye itibariyle babalardan daha zayıftır. Ne yazık ki bu durum bazı saygısız çocukları onlara karşı daha küstahça davranmaya sevk etmektedir. "Verilmesi gerekeni vermeyip almaya hakkı olmayan şeyi isteme" ifadesinin manasını Ahmed İbni Hanbel'e sormuşlar, o da "elindeki malı Allah rızası için yoksullara vermemek, buna karşılık elini uzatıp başkalarından istemek" anlamına geldiğini söylemiştir. Bu ifade borcunu vermemek, buna karşılık başkalarından borç istemek anlamına da gelir. Hadîs-i şerîf cimriliği ve ihtiyacı olmadığı hâlde dilenmeyi yasaklamaktadır. Kısaca belirtmek gerekirse, parasını bir yerlere vermesi gerektiği hâlde vermemeyi, almaya hakkı olmayan şeyi de istemeyi Allah Teâlâ haram kılmıştır. "Kız çocuklarını diri diri toprağa gömme" âdeti, Cahiliye devri dediğimiz İslâm öncesi Arap toplumunda yaygındı. Kızları geçim sıkıntısını bahane ederek veya ileride kötü yola düşer de beni topluma karşı utandırır diyerek ortadan kaldırırlardı. Bazan doğumu yaklaşan bir kadın çöle giderek bir çukurda doğum yapar, çocuk erkek olursa alıp getirir, kız olursa çukura gömüverirdi. Bazıları da kız çocuğu biraz büyüyünce gezdirme bahanesiyle onu alıp çöle götürür, bir kuyuya itip gelirdi. Kur'ân-ı Kerîm'in muhtelif âyetlerinde bu çirkin âdete temas edilmekte, kızı dünyaya gelen Arab'ın üzüntüsü tasvir edilmektedir. Bu âyetlerden biri şöyledir: "Onlardan birine bir kızının dünyaya geldiği müjdelendiği zaman yüzü kızarır, hiddetinden köpürür. Kendisine verilen kötü müjde yüzünden halktan gizlenmeye çalışır. Kız çocuğunu utana uta-

٢٣-بَاب حِفْظِ اللِّسَانِ

23- Dili, Dinimizin İzin Vermediği ve Konuşmayı Gerektirmeyen Sözlerden Korumak Bâbı[13]

na tutsun mu? Yoksa toprağa mı gömsün diye düşünür durur. Onlar ne kötü hüküm veriyorlar" Nahl 16, 58-59. "Çok soru sormak" kötü bir alışkanlıktır. Bu huy, hem soru sorulan kimseyi rahatsız eder hem de bunu bir alışkanlık hâline getiren kimsenin gereksiz konularla uğraşmasına yol açar. Çok soru soran bazı kimseler, muhataplarını bir nevi imtihan etmek isterler. Böylece faydasız tartışmalara ve çekişmelere yol açarlar. İslâmiyet'in ilk dönemlerinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e çok soru sormak şu âyet-i kerîmeyle yasaklanmıştı: "Ey imân edenler! Açıklandığı takdirde hoşunuza gitmeyecek şeyleri sormayın" Mâide, 101. Çünkü ashâb-ı kiramın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sorduğu bazı gereksiz sorular, bazan Allah Teâlâ'nın onlara, dolayısıyla bütün Müslümanlara yeni görevler ve sorumluluklar yüklemesine yol açabiliyordu. Bu sebeple Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Size bildirmediğim hususları bana bırakın, sormayın" buyurmak suretiyle gerekmedikçe soru sormayı yasaklamıştı. Demek ki gereksiz sorular, insana faydadan çok zarar getirmektedir. Hadisin bu şıkkı "çok soru sorma" şeklinde anlaşıldığı gibi, "insanlardan bir şeyler isteme ve dilenme" anlamına da gelmektedir. Maddî sıkıntı çeken kimselerin, ihtiyaçlarını giderecek kadar dilenmesi, dinimizce uygun görülmüştür. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem servet toplamak için dilenen kimselerin, gerçekte kendilerini yakmak üzere ateş koru biriktirdiklerini, insanlara yüz suyu döken bu kimselerin Allah Teâlâ'nın huzuruna iskelet gibi bir suratla varacaklarını belirtmiştir. İhtiyacı yokken ve dilenmesi de caiz değilken sırf servet yapmak, mal biriktirmek için dilenen kimseler toplumlarda hep olagelmiştir. İnsanların merhamet duygularını kötüye kullanarak böyle bir yola sapanlar, bir anlamda dilenciliği alışkanlık ya da sanat hâline getirenlerdir. Bu yüzsüz kimseler, aslında insanların mallarını değil, kendilerini yakacak kor parçacıkları toplamaktadırlar. "Malı israf etmek", onu Allah Teâlâ'nın uygun görmediği şekilde harcamak demektir. Mal insanın zaruri ihtiyaçlarını temin etmesine ve kimseye el açmadan huzur içinde yaşamasına imkân verir. Onu har vurup harman savuranlar, bir müddet sonra başkalarına muhtaç duruma düşerler. Diğer bir söyleyişle, malı âhiret azığı yaparak Allah yolunda harcamak iyi bir davranıştır. İhtiyacı olan yakınlarından başlamak üzere insan malını dilediği gibi harcayabilir; bu harcama helâldir. Dinin yasakladığı yerlere harcamak ise haramdır. Bir de canın istediği, nefsin arzu ettiği yerlere yapılan mübah harcamalar vardır. İnsanların hâline ve mal varlığına göre farklılık arzetmekle beraber, bu kabil harcamalar genellikle israf sayılmaz. Örf ve gelenekler de bu konuda bir ölçüdür. Çok zengin bir kimsenin bazı özel zevkleri için yaptığı bir harcama normal karşılandığı hâlde, orta halli birinin aynı konudaki harcaması israf sayılabilir.

13 Allah, ahiret gününde her insanı konuşmalarından dolayı hesaba çekecek, zamanını ve enerjisini nerede tükettiğini bir bir soracaktır. Kur'an ve sünnete göre şekillenmeyen toplumlarda tevhid yerine şirk, iman yerine küfür, adalet yerine zulüm hâkim olur. Böyle toplumlarda ins ve cin şeytanlar, iman ehlini fitneye düşürmek

وَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴾.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim Allah'a ve ahiret gününe iman ediyor ise ya hayır konuşsun ya da sussun."

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Çünkü onun sağında ve solunda oturan iki alıcı melek, söylediği hiçbir söz olmasın ki yanında onu gözetleyip yazmasın.»*** (Kâf: 18)[14]

٦٤٧٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ سَمِعَ أَبَا حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ.

6474- Sehl ibnu Sad -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim dilini, dinimizin izin vermediği ve konuşmayı gerektirmeyen sözlerden koruyacağına ve zina etmeyeceğine dair söz verir ve sözünü tutar ise ben de ona cenneti garanti ederim."[15] (Hadisin geçtiği yer: 6807)

---

için teyakkuz halinde beklemektedirler. Nebevî yolda yürüyen fertlerin şeytandan korunabilmesi için, gıybet, dedikodu, nemime gibi büyük günahlardan dilini muhafaza etmesi gerekir. Zira iç dünyasında bir inkılâp gerçekleştiremeyen; dış dünyasında bir inkılâp gerçekleştiremez ve İslâmi davanın bir neferi olamaz. İç ve dış dünyamızda bir inkılap gerçekleştirebilmemiz için nefs-i yenmemiz gerekir. Nefisle mücadele etmek önemli ve hayati bir meseledir. Çünkü söz ve amellerimizin, ahiretteki akibetimizin nasıl olacağı nefsin durumuna bağlıdır. Eğer nefsin dizginlerini elimize alabilirsek o zaman dilin afetlerinden korunabilir ve ruhen kemale erebiliriz. Aksi hâlde çirkin ahlâk ve kötü amellere yönelmemiz kaçınılmazdır. Demekki bir Müslüman her şeyden önce kendisini ıslah etmeli ki, başkasını ıslah edebilsin. Şeytanı ve nefs-i yenebilmenin ilk adımı dili gıybetten korumaktır. Çünkü konuşması düzgün olanın diğer amelleri de düzgün olur.

14 Allah teala bu âyet-i kerimelerde, insanın sağında ve solunda birer melek vazifelendirildiğini, bunların, insanın yaptığı şeyleri kaydettiklerini bildirmektedir. Bunlardan sağ tarafta olanın iyi amelleri kaydettiği, sol tarafta olanın ise kötü amelleri kaydettiği rivayet edilmektedir. Bunlardan, sağ tarafta bulunan meleğin, sol tarafta bulunanın âmiri olduğu, kul günah işleyince sağ taraftaki sol taraftakine: "Hemen yazma belki tövbe eder." diye emrettiği ve günahları hemen yazdırmadığı rivayet edilmektedir.

15 İnsan hayatını büyük ölçüde etkileyen iki organ demek olan ağız ve tenasül uzvu-

٦٤٧٥- حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ.

6475- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'a ve ahiret günü'ne iman eden kimse ya hayır söylesin ya da sussun.Allah'a ve ahiret günü'ne iman eden kimse komşusuna eziyet etmesin. Allah'a ve ahiret günü'ne iman eden kimse misafirine ikram etsin."[16] (Hadisin geçtiği diğer yer: 5185, 6018, 6136, 6138)

---

nun, kendilerine has meşru sınırlar içinde tutulmaları son derece önemlidir. Efendimiz bu hadîs-i şerîflerinde pek çarpıcı bir üslûp ile belirtmişlerdir. Bu iki organı haramlardan koruyacağına söz verebilen herkesin cennete gireceğini, "Ben de ona cennet sözü veririm" beyanıyla, bir peygamber vaadi ve sözü olarak bildirmiştir. Bu demektir ki, mü'minleri, cennetten mahrum bırakan uzuvların başında bu iki organ gelmektedir. Durum bu olunca her iki organa da sahip çıkmanın gereği ve önemi kendiliğinden belirmektedir. Eskilerin isabetle işaret ettiği gibi, "eline, diline, beline sahip olmak" hem dünyada hem de ahirette rahat etmek demektir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in cenneti garanti edeceğini açıkca bildirmesi, bu iki organı korumanın imkânsız değil ama bir hayli zor olduğunu da ima etmektedir. Cenneti veya cennette derecesinin yükselmesini isteyen herkesin bu zor işi başarmaya gayret etmesi gerekmektedir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, dili ve üreme organını yasaklardan koruma işinde Allah Teâlâ'nın irade ve yardımına dikkat çekmekte, koruma işini Allah'a izafe etmekte, böyle ciddi ve büyük bir işte kulların kendilerine pay çıkarmamalarını hatırlatmaktadır. Diline ve üreme organına hâkim olan bir babayiğit çıkarsa, onun bu başarısı kendinden değil, Allah Teâlâ'nın onu koruması sebebiyledir. Binaenaleyh dünyada böyle bir ilâhi desteğe mazhar olan kimse, âhirette de kesinlikle cennete girer. Her Müslüman, diline ve üreme organına dinimizin emrettiği sınırlar çerçevesinde sahip olmaya çalışmakla görevlidir. Bunu başaranlar, kerameti kendilerinde aramamalıdır. Bu konuda Allah'ın kendilerini koruduğu bilinci ve itirafı içinde olmalıdırlar. Bu, her konuda sahip olunması gereken bir edep ve anlayıştır. Efendimiz, bu hadîs-i şerîfte işte bu noktayı öne çıkarmış ve mutlu sonu bir kez daha müjdelemiştir. Dilini ve üreme organını meşru olmayan işlerden korumasını başarabilen kimseler cennete girmeyi hakederler. Bu iki organına sahip çıkabilenlere Peygamber Efendimiz açıkça cennet sözü vermiştir.

16 İslâmda konuşma adabı; Açık ve anlaşılır bir şekilde muhatabın seviyesine göre

٦٤٧٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا لَيْثٌ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْخُزَاعِيِّ قَالَ سَمِعَ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الضِّيَافَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ جَائِزَتُهُ قِيلَ مَا جَائِزَتُهُ قَالَ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ.

6476- Ebu Şurayh el-Huzâî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

"Allah'a ve Âhiret Günü'ne iman eden komşusuna ikramda bulunsun. Allah'a ve Âhiret Günü'ne iman eden misafirine bir gün ve bir gece ikramda bulunsun. Misafirlik üç gündür. Üç günden sonrası ise ev sahibi için sadakadır. Allah'a ve Âhiret Günü'ne iman eden ya hayır söylesin ya da sussun." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6019, 6135)

٦٤٧٧- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مَا يَتَبَيَّنُ فِيهَا يَزِلُّ بِهَا فِي النَّارِ أَبْعَدَ مِمَّا بَيْنَ الْمَشْرِقِ.

6477- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kul, manasını ve nereye varacağını düşünmeden bir söz söyler

---

konuşulmalı, gerektiğinde önemli görülen ifadeler tekrar edilmelidir, bağırıp çağırmak suretiyle yüksek sesle konuşulmamalıdır. Bilgiçlik taslama ve kendini başkalarına üstün gösterme niyetiyle yapmacık konuşmalarda bulunmak veya insanların anlayamadıkları kelimelerle onlara hitap etmek şiddetle yasaklanmıştır, iki kişinin, yanlarında bulunan üçüncü kişiyi dışlayarak aralarında fısıldaşmaları yasaklanmıştır. Bir mecliste herhangi bir konu görüşülüyor ise veya cevaplandırılmak üzere bir soru sorulmuşsa,ilk söz hakkı meclisin büyüğüne aittir. Az ve öz konuşmalı,lüzumsuz tafsilattan kaçınmalıdır. Kişinin helâl mi haram mı, güzel mi çirkin mi, hayır mı, şer mi, henüz tam olarak kestiremediği bir sözü söylemeside konuşma adabına aykırıdır. İkili ilişkilerde insanı meşgül duruma sokacak anlamsız sözlerden kaçınmak, dostlukların devamı açısından fevkalâde ehemmiyeti haizdir. Mümin her halukarda doğruyu konuşmalı, yalan söz ve yalan haberden şiddetle sakınmalıdır. Gelecekle ilgili konuşurken 'inşallah' demek, konuşma ile alâkalı bir diğer edep kaidesidir.

de. o söz sebebiyle ateşin içinde, güneşin doğduğu yer ile battığı yer arasından daha uzak bir derinliğe kayıp gider!"[17]

٦٤٧٨-حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ يَعْنِي ابْنَ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

17 Hadis dikkatsizce veya önemsenmeden söyleniverecek bir kaç kelimelik bir sözün, aslında Allah katında çok büyük neticelere vesile olacağını açıkca ortaya koymaktadır. Bu bir anlamda, sonuçları itibariyle "küçük söz veya basit kelime" olmadığını göstermektedir. Dili korumanın asıl lüzumu da buradan ileri gelmektedir. Haram mı helâl mi, güzel mi kötü mü, hayır mı şer mi henüz tam olarak kestiremediği bir sözü söylemek suretiyle bazan kulların, cehennemin doğu-batı arasından daha uzak bir yerine fırlatılıp atılacakları bildirilmektedir. Bu, üzerinde durulması gerekli çok ciddî bir tehdittir. Herhangi bir kişinin, bazan Allah'ın hoşnutluğunu gerektiren bir sözü pek önemsemeksizin, daha doğrusu basit görerek söyleyebileceği haber verilmektedir. Tabi aynı tutum, Allah'ın gazabını celbedecek herhangi bir söz için de aynen geçerlidir. Birinci hâlde Allah, o sözü söyleyen kulunun derecesini yükseltir, ikinci durumda ise, onu cehennemin dibine atar. O hâlde önemli olan, sözün uzun veya kısalığı, basit ve ağır oluşu değil, Allah'ın rızasını mı, yoksa gazabını mı celbedici nitelikte olduğudur. Bunun için de söylenilecek sözün iyice düşünülmesi gerekmektedir. Atalarımız "Bin düşün bir söyle!" derken, bu ve benzeri hadisleri dikkate almış olmalıdırlar. Allah Teâlâ, hoşnut olacağı sözü söyleyen kişiyi, kendisine kavuştuğu kıyamet gününe kadar, kendilerinden razı olduğu kişiler arasına kaydeder. Yani o kişiyi, ölünceye kadar hayır ve iyilikler işlemeye, taat ve ibadet etmeye muvaffak kılar. Neticede o kul bu güzellikleri yaşarken ölür ve Rabbine kavuşur. Dolayısıyla âhiret hayatı aynı güzellikler içinde sürer gider. Aksi de aynen vâriddir. Allah Teâlâ'nın gazabını gerektiren bir sözü söyleyen kişiyi, kıyamete kadar gazap ettikleri kimseler arasına yazar. Yani o kişi hep gazabı gerektiren işler yapar. Sonuçta da bu kötü hâlin tabiî uzantısı olan kötü akıbete uğrar. Hadisteki "kendisine kavuştuğu güne kadar" kaydından, söz konusu durumun dünya ile sınırlı olduğu asla sanılmamalıdır. Burada ağızdan çıkacak bir sözün, insanın hem dünya hem de âhiret hayatını çok ciddî manada etkilediği anlatılmaktadır. Hadisin ifadesi, "Ceza gününe kadar lânetim senin üzerindedir" [Sad sûresi (38), 78] âyetindeki ifadeye benzemektedir. Bu ifadeden, İblis'in o gün lânetten kurtulacağı anlaşılamıyacağı gibi, hadisimizin ifadesinden de ilâhî hoşnutluk veya gazabın âhirete uzanmayacağı manası çıkarılamaz. Müslüman, her ağzına gelen sözü söylememelidir. Önemsemeden, ciddiye almadan söylenen sözler insanın başına çok ciddi işler açar. Dilini tuttuğu, sözünü yuttuğu için zarar gören insan çok azdır. Fakat diline hâkim olamamak yüzünden kayba uğrayanların sayısını tesbit etmeye imkân yoktur. Söylenecek sözün Allah'ın rızasını mı yoksa gazabını gerektireceğine çok dikkat etmek gerekir. İnsan, ahiretteki hayatını dünyada hazırlar. Bu hazırlıkta dilin etkisi çok büyüktür. Sonucu büyük olduğu sürece küçük veya basit söz yoktur.

وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا يَرْفَعُهُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَاتٍ وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا يَهْوِي بِهَا فِي جَهَنَّمَ.

6478- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kul, Allah'ın hoşnut olduğu kelimelerden bir kelimeyi ehemmiyet vermeyerek söyler de Allah o kimseyi bu kelime sebebiyle birçok derecelere yükseltir. Bir kul da Allah'ı öfkelendirecek kelimelerden bir kelimeyi, hiç ehemmiyet vermeden söyler de, kendisi o kelime sebebiyle cehennemin içine düşer!"[18]

٢٤-بَاب الْبُكَاءِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ

24- Allah Korkusundan Ağlamak Bâbı[19]

---

18 Allah'dan korkan kimse dilini yalandan, koğuculuktan, başkalarına iftira etmekten ve fuzuli sözler söylemekten men eder. Onu, Allah'ı anmak, Kur'ân okumak ve ilim müzakere etmekle meşgul bir aza hâline kor. Allah'dan korkan kimse, kalbinde Müslüman kardeşlerine düşmanlık beslemez; yalan, iftira ve hased etme gibi gayri insani duyguları kalbinde bulundurmaz. Çünkü hased, kişinin güzel amellerini mahveder.

19 Huşû veya haşyet, insanın Rabbine karşı duyduğu saygıdır. Bu saygı, zaman zaman hareketlerle ortaya konur. Allah Teâlâ, İsrâ sûresi'nin son âyetlerinde, Kur'ân-ı Kerîm'in, sadece bir müjdeci ve uyarıcı olan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e indirilmiş hak bir kitap olduğunu bildirmiş, sonra da ona inanıp inanmamanın insanlara kaldığını açıklamıştır. Ancak durumu kavrayacak kadar ilmi olan kimselerin Kur'ân karşısında secdeye kapanarak onun ilâhîliğini ve hak olduğunu itiraf ettiklerini de hatırlatmıştır." (Kur'ân okunduğu zaman) ağlayarak yüzüstü secdeye kapanırlar. Kur'ân onların saygısını artırır." İsrâ, 109. Bu âyette yürekleri Allah saygısı ile dopdolu olan kimselerin, okunan Kur'an karşısında büyük bir vecd içinde ağlayarak derhal secdelere kapandıkları bildirilmektedir. Ashâb-ı kirâm'ın bu durumu, daha önceden kendilerine geleceği haber verilen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in gelmiş olmasından duydukları memnuniyetin ve Allah'a karşı olan şevk ve iştiyaklarının bir göstergesidir. İnsan, saygısını, sevgisini ve hatta korkusunu en açık şekilde secdeye kapanmak suretiyle ve ağlayarak belirtir. Bir kısım insanların, okunan Kur'an âyetleri karşısında böyle davranmaları da onların bu konudaki seviyelerini göstermektedir. İnsanın gönlünde olandan daha fazla huşû veya saygı gösterisinde bulunması, nifak olarak değerlendirilmiştir. İçteki korku ve ümit, haşyet ve ürperti, tabiî ve samimî olarak ağlama ve secdeye kapanma gibi bazı davranışlarla dışa vuruluyorsa, bu güzeldir, fazilettir. Zaten başka âyetlerde, namaz gibi içinde secde hali de bulunan ibadetlerin ancak gönül saygısı

٦٤٧٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ رَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ.

6479- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yedi sınıf insan vardır ki, Allah, Arş'ının gölgesinden başka gölge olmayan kıyamet gününde onları Arş'ının gölgesinde gölgelendirir: Yalnızken Allah'ı zikreden ve bu yüzden ağlayan bir kimse."[20] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 660, 1423, 6806)

٢٥-بَاب الْخَوْفِ مِنَ اللَّهِ

25- Allah Azze ve Celle'den Korkmak Bâbı[21]

---

yerinde olanlar için kolay geldiği, Allah'tan korkmayan ve korkusuz ve kibirli davranan kimselere ise çok ağır geldiği ifade buyurulmuştur.

20 Allah'dan korkan kimse; gerek yiyecek, gerek içecek ve gerekse giyecek ve başka hususlarda gözünü haramdan korur. Dünyaya, hırsla ve her şeyi elde etme gayretiyle değil, ibret nazarıyla bakar. Helâl olmayan şeylere bakmaktan sakınır.

21 Allah korkusu ise bu imtihan ortamında müminin en büyük dayanağı olacaktır. Çünkü Allah korkusu kişiyi, her anında Allah'ın istediği gibi davranmaya, O'nu hoşnut etmeye çalışmaya, şeytanın ve nefsinin isteklerinden sakınmaya, onların hile ve oyunlarına karşı uyanık ve tedbirli olmaya sevk edecektir. Bu da, insana kendi sınır tanımaz isteklerini uygulatmaya çalışan nefsin ve şeytanın hiç işine gelmeyen bir durumdur. Bu sebeple şeytan ve nefsi, insanı en başta Allah korkusundan uzaklaştırmaya çalışır. Allah'tan korkmanın gereksiz, hatta yanlış olduğu, asıl önemli olanın Allah sevgisi, kalp temizliği olduğu gibi telkinlerle onun Allah'tan korkup sakınmasını engellemek ister. Oysa Kur'ân'ı okuyan şuurlu bir insan, şeytanın bu tür telkinlerinin hiçbir gerçekliği olmadığını, tamamen saptırma ve aldatma amacı taşıdığını rahatlıkla görür.Allah diğer dünyevi korkularla karıştırılmaması için, Kur'ân'da Kendisi'nden korkan bir müminin hislerini ve ruh hâlini de tarif etmiştir. Müminin Allah korkusu başka hiçbir korkuya benzemeyen, son derece içli ve saygı dolu bir korkudur. Bu korku diğer korkular gibi insana sıkıntı ve azap veren bir korku türü değildir. Tam tersine, insana kulluğunu ve aczini hatırlatan, onun aklını ve şuurunu açıp geliştiren, insanı çok üstün bir ahlâk seviyesine ulaştıran bir korkudur. Bu korku müminin ahirete olan özlemini artıran, ümit ve şevkini körükleyen bir korkudur. Allah korkusu, müminin Allah'a olan yakınlığını ve sevgisini kat kat artıran, ona büyük manevî hazlar yaşatan asil bir duygudur.

٦٤٨٠- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ حُذَيْفَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ يُسِيءُ الظَّنَّ بِعَمَلِهِ فَقَالَ لِأَهْلِهِ إِذَا أَنَا مُتُّ فَخُذُونِي فَذَرُّونِي فِي الْبَحْرِ فِي يَوْمٍ صَائِفٍ فَفَعَلُوا بِهِ فَجَمَعَهُ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ مَا حَمَلَكَ عَلَى الَّذِي صَنَعْتَ قَالَ مَا حَمَلَنِي إِلَّا مَخَافَتُكَ فَغَفَرَ لَهُ.

6480- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden önceki kavimlerde yaşamış bir adam vardı. Amelinin kötülüğünü düşünerek ailesine şöyle vasiyette bulundu: Ben öldüğüm de benim cesedimi alın ve beni küçük küçük zerrelere ayırın ve sıcak bir günde denize atın. O adam ölünce ailesi onun dediğini yaptılar. Allah Azze ve Celle onun parçalanmış bütün zerrelerini bir araya getirdi. Sonra da: Böyle yapmana sebep ne idi? Neden böyle yaptın? diye sordu. O da: Böyle yapmama tek sebep senin korkun, dedi. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle onu bağışladı."[22] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3452, 3479)

---

22 Bu adam Allah'ın kudreti ve külleri rüzgârda dağıldığı zaman onu yeniden diriltebileceği hakkında şüpheye düştü. Hatta Allah'ın kendisini yeniden diriltemeyeceğine inanıyordu. Böyle bir inancın küfür olduğunda Müslümanların ittifakı vardır. Fakat adam cahildi bunu bilmiyordu. Aynı zamanda Allah'ın kendisini cezalandıracağından korkan bir mümindi. Bu sebeple Allah tarafından affedildi. O hâlde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme tâbi olmak için hırsla gayret gösteren bir tevilci affedilmeye böyle bir cahilden daha lâyıktır. Bunu böylece öğrendikten sonra şunu bil ki cahil ve benzerlerinden muayyen bir kişiyi, aleyhine bir belge sunmadıkça hemen tekfir etmek caiz değildir. Delilin ve belgenin onun anlayabileceği seviyede olması gerekir. Belgeyi ve delilleri kavrayabilmeleri ve dinin muradını öz olarak anlayabilmeleri için onların akıllarının alabileceği şekilde anlatılır. Sahabiler, tâbiler ve onları izleyenlerden oluşan Salih selefin hayatını inceleyen kimse bu sözün hakikatini anlar ve onların yolunun bu olduğunu bilir, onların adalet ve insaf üzere olduklarını hakkı söylediklerini, hak üzere sebat ettiklerini ve insanların hidayeti için canla başla çalıştıklarını görür. Çünkü Allah Teâlâ onlara faydalı ilmi ve Salih ameli nasip etmiştir. Tekfir bağlı kalınması gereken şer-i ve tevkifi hükümlerden biridir. Bu hüküm Kitap ve Sünnet ile sabittir. Allah'ın hakkıdır ve Rasülü sallallahu aleyhi ve sellemin hakkıdır. Hiç kimse açık ve kesin şer'i bir delil olmadıkça tekfir edilemez. Sadece heva ve hevese dayanarak veya bilgisizce veya akli ya da zanni bir kıyasla tekfir hükmü verilemez. İslâm açık ve kesin bir delil ve belge olmaksızın bir Müslümanın tekfirini kesin bir şekilde yasaklamış ve bu duruma düşmekten şiddetle sakındırmıştır. Bir Müslümanı tekfir etmenin korkunç

bir şey olduğunu ve onun ırzını ve saygınlığını korumanın gerekliliğini ifade eden pek çok şer'i delil vardır. Kesin olarak Müslüman olduğu bilinen kimsenin bu Müslümanlığı şüphe ile ortadan kalkmaz. Ehli Sünnet vel-Cemaat bu önemli prensibi ittifakla kabul etmişlerdir. Bu sebeple onlar tekfir meselesinde son derece dikkatlidirler. Çünkü bir Müslümanı tekfir etmek son derece dikkat işidir. Korkunç sonuçları vardır. Belge ve kanıt olmadan öyle bir şeye dalmamak lâzımdır. Görünürde düzgün bir Müslüman hakkında şer'i bir delil gereği bunun aksi gerçekleşinceye kadar Müslüman ve düzgün birisi olduğunu kabul etmek esastır. Çare bulunduğu müddetçe tekfirden sakınmak gerekir. Tekfir kapısı çok tehlikeli bir kapıdır. Bu konuda gerekli olan şeyi bilmeyen kimsenin ayağı kayar ve sapıtabilir. Büyük alimler bu konuda çok ihtiyatlı davranmışlar ve kurtulmuşlardır. Acemiler ise cesaret göstermişler bu yüzden düşmüşler ve ayakları kaymıştır. Müslümanlardan hiç kimse yanılsa bile hiç kimsenin delil getirmedikçe ve bir belge ortaya koymadıkça tekfir etmeye hakkı yoktur. Kesin olarak Müslüman olduğu bilinen kimsenin bu Müslümanlığı şüphe ile ortadan kalkmaz. Ancak bir delil ve belge ortaya konduktan sonra ve şüphe zail olduktan sonra ortadan kalkar. Ehli Sünnet ve'l-Cemaat prensiplerinden birisi de mutlak tekfir ile muayyen tekfiri birbirinden ayırt etmektir. Çünkü bir Müslüman Kitap ve Sünnet küfür oldığuna dalalet ettiği bir sözü söyleyebilir veya bir fiili işleyebilir. Fakat Ehli Sünnet ve'l-Cemaate göre bu söz veya fiilin küfür olduğunu söylemekle bizzat o şahsı tekfir etmek arasında zorunlu bir bağlantı yoktur. Tekfir edici bir fiili işleyen herkesin mutlaka küfrüne hükmedilmez. Bir söz veya fiil küfür olabilir, fakat o sözü söyleyen veya o fiili işleyen kişinin küfrüne ancak birtakım şartlarla hükmedilebilir. Çünkü onun hakkında tekfirini gerektirici şartların bulunduğunun ve tekfirini engelleyici manilerin de bulunmadığının ispatlanması zorunludur. Mesela kişi İslâm'a henüz yeni girmiş olabilir. Ve kendisini mazeretli kılacak bir bilgisizliğin içinde olabilir. Hâl böyle olunca da kendisine bir açıklama yapıldığı ve bilgilendirildiği zaman sözünden ve fiilinden dönebilir. Herhangi bir şeyi hatalı bir teville tevil ederek inkâr etmiş olabilir. Bütün bunlar tekfire mâni hâllerdir. Ehli Sünnet ve'l-Cemaat tekfir konusunda gene bir ifade kullanırlar ve: Şöyle şöyle söyleyen veya şöyle yapan kimse kâfirdir derler. Fakat iş o, sözü söyleyen veya fiili işleyen muayyen bir şahsa taalluk ettiği zaman bu konudaki şartları taşımadığı ve engeller ortadan kalkmadığı müddetçe kesinlikle onun küfrüne hüküm vermezler. Şartları taşıdığı zaman kendisine öyle bir belge sunulur ki o belgeyi reddeden kimse tekfir edilir. Çünkü bu Ehli Sünnet vel-Cemaati diğerlerinden ayıran çok önemli bir kuraldır. Çünkü tekfir herkesin dilediği kimseye karşı kendi keyfine göre kullanacağı bir hak değildir. Bu konuda şeriatın kurallarına müracaat etmek gerekir. Kim Allah ve Rasülü tarafından tekfir edilmişse ve delil getirilmişse o kâfirdir. Bir fiili veya sözü küfür olabilir. Herhangi bir belirleme yapılmaksızın bu sözü söyleyen kimsenin kâfir olacağı söylenebilir. Fakat bir kimse bu sözü söylediği veya fiili işlediği zaman, kendisine reddedenin kâfir olmasına sebep olan bir delil getirilmedikçe tekfir edilmez. Bu Ehli Sünnet vel-Cemaate göre tehdit naslarındaki değişmez bir kuraldır. Ehli Kıble'den muayyen bir şahsın aleyhinde onun cehennemlik olduğuna şahitlik edilemez. Çünkü şartları taşımaması ve engellerin varlığı sebebiyle cehennem ehlinden olmaması da

٦٤٨١- حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَبْدِ الْغَافِرِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ رَجُلًا فِيمَنْ كَانَ سَلَفَ أَوْ قَبْلَكُمْ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا وَوَلَدًا يَعْنِي أَعْطَاهُ قَالَ فَلَمَّا حُضِرَ قَالَ لِبَنِيهِ أَيَّ أَبٍ كُنْتُ لَكُمْ قَالُوا خَيْرَ أَبٍ قَالَ فَإِنَّهُ لَمْ يَبْتَئِرْ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرًا فَسَّرَهَا قَتَادَةُ لَمْ يَدَّخِرْ وَإِنْ يَقْدِمْ عَلَى اللَّهِ يُعَذِّبْهُ فَانْظُرُوا فَإِذَا مُتُّ فَأَحْرِقُونِي حَتَّى إِذَا صِرْتُ فَحْمًا فَاسْحَقُونِي أَوْ قَالَ فَاسْهَكُونِي ثُمَّ إِذَا كَانَ رِيحٌ عَاصِفٌ فَأَذْرُونِي فِيهَا فَأَخَذَ مَوَاثِيقَهُمْ عَلَى ذَلِكَ وَرَبِّي فَفَعَلُوا فَقَالَ اللَّهُ كُنْ فَإِذَا رَجُلٌ قَائِمٌ ثُمَّ قَالَ أَيْ عَبْدِي مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا فَعَلْتَ قَالَ مَخَافَتُكَ أَوْ فَرَقٌ مِنْكَ فَمَا تَلَافَاهُ أَنْ رَحِمَهُ اللَّهُ فَحَدَّثْتُ أَبَا عُثْمَانَ فَقَالَ سَمِعْتُ سَلْمَانَ غَيْرَ أَنَّهُ زَادَ فَأَذْرُونِي فِي الْبَحْرِ أَوْ كَمَا حَدَّثَ وَقَالَ مُعَاذٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6481- Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geçmiş kavimlerden, kendisine mal ve evlât verilmiş bir adamdan bahsederek şöyle buyurdu:

"Bu adama ölüm yaklaşınca oğullarına:

-Sizin için nasıl bir baba oldum? Size karşı babalık görevimi yerine getirdim mi? diye sordu. Oğulları da:

-Sen bizim için hayırlı bir baba oldun, dediler. Adam şöyle dedi:

-Muhakkak ki bu babanız Allah katında bir hayır biriktirmemiştir. Bu babanız Allah'ın huzuruna vardığında ona azap eder. Şimdi beni iyi dinleyin. Ben öldüğüm zaman beni yakın. Cesedim iyice yandığı zaman

---

mümkündür. O hâlde tekfir konusun da tür ile ferdi birbirinden ayırt etmekte zorunluluk vardır. Çünkü küfür olan her şeyle muayyen bir şahıs tekfir edilemez. Bir sözü söylemenin küfür olduğuna hükmetmekle o sözü söyleyen belli bir kişinin kafir olduğuna hükmetmeyi birbirine karıştırmamak gerekir. Çünkü tevilci, mazeretli ve cahilin hükmü ile inatçı ve günahkâr kişinin hükmü elbette aynı değildir. Tevilci, mazeretli ve cahilin hükmü ile inatçı ve günahkârın hükmü aynı değildir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.

onu toz hâline getirin. Sonra da şiddetli bir rüzgârda benim küllerimi savurun.

Oğullarından Rableri adına yemin ettirerek onlardan bunu yapacaklarına dair söz aldı. Adam ölünce oğulları onun vasiyetini yerine getirdiler. Allah Azze ve Celle ona *«Ol»* emrini verdi. Bunun üzerine o toz halindeki ceset bir araya gelip eski hâlini aldı. Sonra Allah Azze ve Celle: *«Ey kulum! Böyle yapmana ileten sebep ne idi?»* diye sordu. O adam da: Senin korkun veya Sen'den korktuğum için, dedi. Allah Azze ve Celle: *«Bunu ancak Allah'ın rahmeti telâfi eder»* buyurdu.

٢٦-بَاب الِانْتِهَاءِ عَنْ الْمَعَاصِي

26- Günahlardan Uzak Durmak Bâbı

٦٤٨٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلِي وَمَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَتَى قَوْمًا فَقَالَ رَأَيْتُ الْجَيْشَ بِعَيْنَيَّ وَإِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْعُرْيَانُ فَالنَّجَا النَّجَاءَ فَأَطَاعَتْهُ طَائِفَةٌ فَأَدْلَجُوا عَلَى مَهْلِهِمْ فَنَجَوْا وَكَذَّبَتْهُ طَائِفَةٌ فَصَبَّحَهُمْ الْجَيْشُ فَاجْتَاحَهُمْ.

6482- Ebu Mûsâ el-Eşarî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Benim misalim ve Allah'ın beni kendisiyle gönderdiği risaletinin misali şu adamın misali gibidir: O adam kavmine gelir ve: Sizleri helak etmek için gelen bir orduyu gözlerimle gördüm, der. Elbisesini çıkartıp onlara işaret eder ve: Ben sizin için bir uyarıcıyım. O yüzden (o orduyla karşılaşmaya gücünüz yetmediğinden dolayı) kaçıp kendinizi kurtarın, der. O adamın sözünü dinleyen bir grup ona itaat edip sözünü tutarak bütün gece vakar ve haysiyetleriyle kaçıp kurtuldular. Kavimden bir taife de onu yalanladılar. Bunun üzerine sabahleyin ansızın ordu onları basıp hepsini öldürdü."[23] (Hadisin geçtiği diğer yer: 7283)

---

23 Sıdk-Kezib, bir-fücûr. Bunlar insanoğlunda olan fıtri hasletlerdir. Sıdk, sözünde ve işinde dürüst olmaktır. Kezib ise, bunun tam aksi davranmaktır. Birr, bütün hayr ve iyilikleri ihtivâ eder. Fücûr ise, kötülüğe meyl ve muhabbet etmek, yoldan çıkmak

٦٤٨٣- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّمَا مَثَلِي وَمَثَلُ النَّاسِ كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ جَعَلَ الْفَرَاشُ وَهَذِهِ الدَّوَابُّ الَّتِي تَقَعُ فِي النَّارِ يَقَعْنَ فِيهَا فَجَعَلَ يَنْزِعُهُنَّ وَيَغْلِبْنَهُ فَيَقْتَحِمْنَ فِيهَا فَأَنَا آخُذُ بِحُجَزِكُمْ عَنْ النَّارِ وَهُمْ يَقْتَحِمُونَ فِيهَا.

6483- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Benim misalimle insanların misali, ateş yakan bir adamın misali gibidir: Ateşin ışığı etrafını aydınlattığı zaman kelebekler ve diğer hayvanlar ateşin içine düşmeğe başladılar. Bunun üzerine o adam da bu hayvancıkları ateşe düşmemeleri için onları engellemeye çalışıyor, ancak bu hayvanlar o adama galebe çalıyor ve ateşe giriyorlardı. İşte ben de ateşe girmemeniz için sizin izar bağlarınızdan tutuyorum. Sizler ise ateşe giriyorsunuz."[24]

---

demek olup her çeşit şer ve fesadı ifade eder. Sıddîk, doğruculuğu; kezzab yalancılığı âdet edinmiş kişi demektir. Dürüstlük, üstün iyilik demek olan birr'e; birr ise, cennete uzanan bir çizgidir. Sözünde ve işinde doğru olmaya gayret edenler, Nisâ sûresi'nin 69. âyetinde belirtildiği üzere, peygamberlikten sonraki en yüksek mertebeye (sıddîkıyet) ereceklerdir. Doğruluğu âdet edinmenin yolunu yüce Allah Tevbe sûresi'nin 119. âyetinde, "Ey iman edenler! Allah'a karşı saygılı bulunun ve sâdıklarla beraber olun" fermanıyla göstermektedir. Yalan ve yalancılık her türlü kötülüğün başı olan fücûra sebep olacaktır. Fücûr ise cehenneme götürür. Yalancılığı âdet edinenler Allah katında kezzab diye tescil edilecektir. Bu önemli bir tesbit ve büyük bir uyarıdır. Bu demektir ki, sahteciliğin İslâm'da yeri yoktur. Daima doğruyu aramak, doğru söylemek gerekmekte, yalana ve yalancılığa asla müsamaha göstermemek lâzım gelmektedir. Zira alışkanlıklar, bilinçsiz hoşgörüler sonucu oluşurlar. Her hayrın sebebi olan doğruluk teşvik edilmekte, her kötülüğün sebebi olan yalandan uzak kalınması istenmektedir.

24 Eskiden Arabların âdetine göre, bir adam bir cemaatı korkutmak ve kendilerine korkunç bir haber vermek isterse, elbisesini çıkarır, şayet uzakta ise, bu elbise ile kendilerine işarette bulunur. Bununla musibet haberi verdiğine işaret ederdi. Bunu, ekseriyetle bir cemaatin öncüsü ve gözcüsü yapardı. Böyle yapması: Gören daha iyi farketsin, daha çok şaşsın ve manzara daha çirkin olsun diyedir. Bu şekil, o cemaatı düşman için hazırlamaya daha çok teşvik eder. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözleri ile de bizlere çok özlü nasihatlar ederek bizleri uyarıyor.

٦٤٨٤- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ.

6484- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Müslüman, Müslümanların elinden ve dilinden emin oldukları kimsedir, muhacir ise Allah'ın yasaklarını terk eden kimsedir."[25] (Hadisin geçtiği diğer yer: 10)

---

25 Elimizle, davranışlarımızla Müslüman kardeşlerimizi incitiyorsak; dedikoduyu, iftirayı, gıybeti, hased etmeyi, çelme takmayı, hizmetlere takoz olmayı alışkanlık ve bir hastalık hâlinde sürdürüyorsak ve insanların canlarını ve mallarını teslim edebileceği derecede güven telkin edemiyorsak; Allah Resûlülün: Kâmil Müslüman: ve; Kâmil mümin; tarifinin dışında kalmaktayız ve mutlaka iyi bir tedaviye muhtacız demektir. Yine bu meyanda: Dilinizi Müslümanlar aleyhinde konuşmaktan men ediniz. Ve Müslümandan birisi vefat ettiğinde iyiliklerini söyleyiniz buyurulmaktadır. Ümmeti olmakla iftihar ettiğimiz Sevgili Peygamberimizin şu sözlerinde ne büyük ibretler vardır: Ey dili ile iman edip, hakiki iman kalbine girmemiş olan kişilerin topluluğu! Sakın Müslümanları gıybet etmeyiniz ve onların ayıplarının peşine düşmeyiniz. Zira bir kimse onların ayıpları peşine düşerse, Allah Teâlâ da onun ayıbını ortaya kor. Allah Teâlâ, bir kimsenin ayıbını ortaya koymak isterse onu evinde de rezil (perişan) eder; Bu mübarek beyanlardan anlayabildiğimiz kadarıyla; Müslümanları gıybet eden, -kendi kusurlarının farkına varıp onları düzeltmek yerine- başkalarının günah listesini tutmayı kendine görev zannedenler; iman ettiklerini dilleriyle söyleseler de, o büyük hakikat henüz kalblerine yerleşmemiş sığ insanlardır. Bu gibi insanlar, kazdıkları kuyuya düşerler ve Cenab-ı Hak onları her iki âlemde de rezil-rüsvay eder. Şu hadis-i şerifler de bu meyanda çok manidardır: Allah katında en sevgiliniz; ahlâkı güzel olan, halk ile (iyi) geçinenler ve kendisiyle (iyi) geçinilen, yumuşak huylu olanlardır. Ve Allah katında en buğzedilenleriniz de; insanlar arasında birbirine lâf götürüp getirmekle uğraşan, onların kusurlarını arayarak din kardeşlerinin aralarına tefrika sokanlardır. Mümin, başkalarıyla hoş geçinir ve kendisiyle hoş geçinilir. Başkalarıyla hoş geçinmeyen ve kendisiyle geçinilemeyen kimsede hayır yoktur. Bakınız, Müslümanın Müslümana karşı davranışları hususunda ölçü ne güzel ortaya konmuştur: Sizden biriniz, kendisi için sevdiği şeyi (mümin) kardeşi için de sevinceye kadar kâmil mümin olamaz. Kâmil ve gerçek mümin olabilmek için, bu hadisten anlaşıldığına göre; bencillikten kurtulup diğergam olmak gerekiyor. Enaniyetin esiri olmuş insanlar, kendi sahip oldukları hayırlı ve güzel şeylere diğerlerinin de sahip olmasından hoşlanmazlar; hased ederler, hatta engel olmaya çalışırlar. Bu kötü haslet zamanla öyle müzmin bir hâl alır ki, mümin kardeşinin başı dara düşse ona sevinmeye başlar. Ama Allah Resulünün buyurduğu gibi zarar eden yine zavallı kendisi olur: Kardeşin için (kötü

٢٧-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا

27- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Şu Hadisi Bâbı "Şayet Sizler Benim Bildiğimi Bilseydiniz Az Güler Çok Ağlardınız"

٦٤٨٥- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا.

6485- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet sizler benim bildiklerimi bilseydiniz az güler çok ağlardınız."[26] (Hadisin geçtiği diğer yer: 6637)

---

günlerde) sürur(sevinç) gösterme; yoksa, Allah Teâlâ, ona rahmet eder, seni de (ondaki belâya) uğratır / Haset, müminin amelini, ateşin odunu yediği gibi yer bitirir. Bencilliğin en büyük tezahürü, kibir ve karşısındakini küçük görmektir. Bu hasletin kötülük derecesini yine Sevgili Peygamberimiz beyan ediyor: İnsana, kötülük bakımından Müslüman kardeşini küçük görmesi yeter. Nefsini aşamamış ve onun esiri olmuş insanlar, gerçek kardeşliğin ve tevhidin hazzını duyamazlar. Bir Müslüman, iman ve dava kardeşini kendine tercih edemiyor ve onun dertlerini ve sevinçlerini paylaşamıyorsa neye hizmet etmektedir ve hangi iddianın peşindedir? Bir kimse Müslüman kardeşinin bir ihtiyacını giderirse, Allah da ona ihtiyaçlarında yardım eder. Bir Müslüman diğer bir Müslümanın gam ve kederini giderirse Allah da kıyamet gününde onun gam ve kederini giderir. Ve bir Müslüman, Müslüman kardeşinin ayıbını örterse, Allah da kıyamet gününde onun ayıbını örter, buyuran Sevgili Peygamberimiz bu hususta takip edilmesi gereken en güzel yolu bizlere göstermiyor mu? Ümit verici ve sevindirici bir gelecek, Asr-ı Saadet sıcaklığını tattıracak güzel bir hayat; mümin olmanın icabını, nefsî arzuları aradan çıkararak yerine getirmeye bağlıdır. Her müminin, diğer mümin kardeşleri karşısındaki konumunu bilip fonksiyonunu yeterince icra etmesine bağlıdır. Mümin mümine karşı; cüzleri (parçaları) birbirini takviye ve tahkim eden bina gibidir buyuruyor.

26 Neler gördün ey Allah'ın Rasûlü, diye sordular: "Cenneti ve cehennemi gördüm" diye buyurdu. Buradaki ilimden kasıt, Allah Azze ve Celle'nin azameti, kendisine asilik edenden intikam alması; can çekişme, ölüm, kabir ve kıyamet günündeki durumlardır.

٦٤٨٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُوسَى بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا.

6486- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet sizler benim bildiklerimi bilseydiniz az güler çok ağlardınız."

٢٨-بَاب حُجِبَتْ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ

28- Bâb: "Cehennem, Şehvet Perdeleriyle Örtülmüştür"

٦٤٨٧- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حُجِبَتْ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ وَحُجِبَتْ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ.

6487- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ateş, şehvet ile örtüldü. (Şehvetleri ateşe girmesine sebep olmuştur.) Cennet de nefsin hoşlanmadığı şeylerle örtüldü." [27]

---

27 İnsan nefsi, arzularıyla, hırslarıyla, özlemleriyle şehvetiyle, öfkesiyle, korkularıyla ve ihtiyaçlarıyla insanın bizzat kendisidir. Nefsin temel güçleri şuuraltı güdüleridir. İnsan doğasındaki en temel içgüdüler açlık, cinsellik ve var olma güdüleridir. Bu içgüdüler insanın yaşaması için gerekli olan, öz olarak faydalı ancak kontrol edilmediği takdirde insanı uçurumlara atacak özelliktedir. Örneğin yemek ve içmek duyguları özü itibariyle faydalıdır. Hayatın devamını sağlar. Ancak bu duygu kontrol edilmediği takdirde modern çağın en önemli problemlerinden olan şişmanlık problemlerine yol açar birçok hastalığa zemin oluşturur. İnsanın çevresiyle temasa geçtiği hayatın ilk dönemlerinden itibaren sevmek, kendini sevmek, sevilmek, değer verilmek, takdir edilmek, övülmek, güçlü olmak, tanınmış olmak gibi psikolojik ihtiyaçları ortaya çıkar. Çocuk açtır, doyurulmak ister, ilgi ister, sevgi ister bencildir, tüm dünyanın onun etrafında dönmesini ister. İstekleri yerine gelmediği zaman ağlar kendini yerlere atar. Başkalarına zarar vermekten çekinmez. Kıskançtır. Saldırgandır. Hiç umulmadık bir anda bilinçaltında saklı güdüleri harekete geçip onu pervasızca hazlarını ve bastırılmış duygularını tatmin etmeye götüre-

٢٩-بَاب الْجَنَّةُ أَقْرَبُ إِلَى أَحَدِكُمْ مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَالنَّارُ مِثْلُ ذَلِكَ

29- Bâb: "Cennet Sizden Her Birinize Ayakkabısının Bağından Daha Yakındır. Cehennem de Öyle."

٦٤٨٨- حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ وَالْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجَنَّةُ أَقْرَبُ إِلَى أَحَدِكُمْ مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَالنَّارُ مِثْلُ ذَلِكَ.

6488- Abdullah ibnu Mesûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennet sizden her birinize ayakkabısının bağından daha yakındır. Cehennem de öyle."

٦٤٨٩- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَصْدَقُ بَيْتٍ قَالَهُ الشَّاعِرُ أَلَا كُلُّ شَيْءٍ مَا خَلَا اللَّهَ بَاطِلُ.

6489- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şairin söylediği en doğru söz, Lebîd'in şu sözüdür: "Allah'tan başka her şey bâtıldır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3841, 6147)

---

bilir. Bu yüzden hep tetikte olmak gerekir. Ölümü çokça hatırlamak, lezzetlerin geçici olduğunu unutmamak, en büyük dünyevi zevklerin bile geçici olduğunu bilmek ve nefsin isteklerinin sonunun gelmeyeceği bilinciyle hareket etmek gereklidir. "Lezzetleri kesen ölümü çokça hatırlayın" diyen Allah Rasûlü de bunu hedeflemektedir. Bunun sonucunda nefsin ve kalbin rahatı kaçar. Dünyevi zevklerden ayrılmak nefse ağır gelir. Nefis kederlenir. Umudunu keser ve kendine gelir. Nefis zorlanınca, ahiret azabının şiddetini düşününce korkusu artar. Arzularının gerçekleşeceği yurt olan ahiret yurduna ulaşıncaya kadar sabretmesi gerektiğini hatırlar ve ümidi artar.

٣٠-بَاب لِيَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ وَلَا يَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَهُ

30- Bâb: "İnsan dünya nimeti hususunda kendinden aşağıda olan kimseye baksın da, kendinin üstünde olana bakmasın."

٦٤٩٠- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا نَظَرَ أَحَدُكُمْ إِلَى مَنْ فُضِّلَ عَلَيْهِ فِي الْمَالِ وَالْخَلْقِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ.

6490- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz yaratılış ve mal konusunda kendisinden daha üstün birini görürse, yaratılış ve mal hususunda kendisinden daha aşağıda olan, kendisinin onlardan üstün kılındığı kimselere baksın (ve Allah'a hamd etsin.)"[28]

---

28 **Hadis çok önemli iki hasleti ön plâna çıkarıyor, sabır ve şükür.** Şükür, nimet vereni bilip onu açığa vurmak olduğu gibi, bunun tam zıddı olan 'küfr' ise, nimet vereni inkâr edip onu gizlemektir. Küfür kavramının, inkâr ve nimet sahibini gizlemeyi de ifade ettiğini hatırlayalım. Küfür kelimesi, iman etmemeyi, insanlara sonsuz nimetler veren rızık sahibi Allah'ı inkâr etmeyi anlattığı gibi, şükür kelimesi de iman etmeyi, verilen nimetlerin sahibi olan Allah'ı tanımayı ve O'na minnettarlık duymayı ifade eder. Şükür, nimet vereni boyun eğerek itiraf etmektir. Şükür, ihsan yapan kimseyi, ihsanını anarak övmektir. Şükür, nimet verene kalbin sevgiyle, organların itaatle, dilin onun zikri ile ve onu övmekle meşgul olmasıdır. Şükür, nimetleri onu verene boyun eğerek nisbet etmektir. Şükür, Allah'ın nimet vermesinden dolayı O'nun ihtiyacı olmadığı hâlde O'nu övmekle lezzet duymaktır. Şükür, bir nimeti verene teşekkür etmek, memnuniyetini ve minnettarlığını belirtmek, verilen nimetin değerini bilip takdir etmektir. Her türlü nimetin tek ve gerçek sahibinin Allah olduğunun şuuruna varmak ve bunu saygıyla ifade etmektir. Şükür, şükürden âciz olduğunu bilmektir. Şükür, Allah'ın verdiği nimet ile Allah'a isyan etmemektir. Allah mü'minleri zaman zaman 'sabır ve şükr' ile imtihan eder. Bazen darlıkla, bazen varlıkla, bazen musibetlerle, bazen de zaferlerle dener. Kendini yeterince tanımaları için nimet verir ve verdiği nimetleri hatırlatır. Bazen bolluk verir, bazen de bolluktan sonra darlık verir. Sınava tutulan müminlerin başlarına sıkıntı gelir, bazı şeylerden mahrum kalırlar, insanlardan eziyet görürler. Mü'min her türlü zorluğa ve denemeye sabreder, her türlü nimete ise hamd eder veya şükreder. Allah, insana sayısız nimetler vermiştir. Bu nimetlerle insanları sınamaktadır; insan şükür mü edecek, nankörlük mü?

٣١-بَاب مَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ أَوْ بِسَيِّئَةٍ

31- İyilik veya Kötülük Yapmayı İçinden Geçiren Kimse Bâbı

٦٤٩١- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا جَعْدُ بْنُ دِينَارٍ أَبُو عُثْمَانَ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيُّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا يَرْوِي عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ ثُمَّ بَيَّنَ ذَلِكَ فَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً فَإِنْ هُوَ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ إِلَى أَضْعَافٍ كَثِيرَةٍ وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً فَإِنْ هُوَ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً.

6491- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Allah Azze ve Celle'den rivayet ettiği bir hadîsinde şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki Allah Azze ve Celle iyilik ve kötülükleri ezelden takdir edip yazdı. Sonra bunları açıkladı. Her kim bir iyilik yapmayı içinden geçirir, ancak onu yapamazsa Allah Azze ve Celle ona katında tam bir iyilik olarak yazar. Şayet iyilik yapmayı içinden geçirir ve onu da yaparsa Allah Azze ve Celle ona katında on iyilikten yedi yüz iyiliğe kadar yazar. Her kim bir kötülük yapmayı içinden geçirir, onu yapmazsa Allah Azze ve Celle ona katında tam bir iyilik yazar. Şayet o kötülük yapmayı içinden geçirir ve onu da yaparsa Allah Azze ve Celle ona bir kötülük yazar."[29]

---

29 Günah, kendisine takvâsı ve fücuru öğretilen insanın yanılması, unutması, dengesizliği, sapması; bir anlamda Din'in, yani Yaratıcının çizdiği çizginin dışına çıkması, İlâhî kuralları ihlâl etmesidir. İslâm, insanların dünya hayatlarını düzenlemek için Allah tarafından gönderilen İlahî sistemin adıdır. Bu sistemin insana yüklediği bazı görevlerin yanında, yapmamasını istediği bazı yasaklar da bulunmaktadır. Emredilen şeyleri yerine getirmek, yasaklanan şeylerden uzak kalmak; hem insanın iç dengesini kurar, hem toplum düzenini sağlar, hem de üzerinde yaşanılan evrenin bozulmasını önler. Günahlar yalnızca işleyene zarar vermekle kalmaz; çoğu zaman başkalarına ve yaşanılan ortama da zarar verir. Günah işlemek, kısmen in-

٣٢-بَاب مَا يُتَّقَى مِنْ مُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ

32- Küçük Görülen Günahlardan Sakınılması Bâbı[30]

sanın fıtratında vardır. Aslında insan İslâm fıtratı üzerine dünyaya gelir. Ancak daha sonradan yetişme ortamına ve aldığı eğitime göre başka dinlere de inanabilir, Müslüman da olabilir. Kimileri de hevâsına uyarak azgın, haddi aşmış bir bağî hâline de gelebilir. İnsan, beşer olarak yaratılmıştır. Hak olanı da seçme, batıl olanı da seçme hürriyeti vardır. Sevap işler de yapabilir, günaha da düşebilir. İnsanın sorumlu olabilmesi için özgür olması gerekiyor. İnsanın itaat etme, Allah'a kulluk yapma görevi olduğu gibi, itaat etmeme, günah işleme hürriyeti de vardır. İyinin ve kötünün anlaşılması için, her ikisinin de ortada imkân dâhilinde olması gerekir. İyi ve güzel, bazen kendilerinin karşıtı olan kötü ve çirkinle tanınabilir.İtaatin yüceliği, itaatsizliğin çirkinliği ve zararlarıyla daha iyi bilinir. İnsanlar itaat veya isyan noktasında serbest olmasalardı; Din göndermenin, o dine inanmanın, sorumluluğun ve faziletin bir değeri olmazdı. İnsan; iyi olanla yanlışı, hak olanla bâtılı, itaat ile isyanı, Cennet veya Cehennemden birini seçme ile karşı karşıyadır. Sonucuna katlanmak şartıyla dilediğini seçebilir. İnsanı yaratan, onu böyle bir özgürlükle baş başa bırakmıştır, ama onun yalnızca Kendisine kulluk yapmasını, kendi gönderdiği dine inanmasını ve kendisine karşı isyan etmemesini de istemiştir. Çünkü insanın yaratılıp yeryüzüne gönderilmesinin ve ona sayısız nimet verilmesinin sebebi yalnızca Allah'a kulluk yapıp O'nun sonsuz nimetlerini elde etmedir. Sevabta birden yediyüze ve daha misli mükafat varken günahda sadece misli ile ceza söz konusu bu da Rabbimizin ne kadar merhametli olduğunun bir göstergesidir.

30 Günahı ifade eden kavramları incelediğimiz zaman görürüz ki bunların çoğu inkârcıların, ya da müşriklerin ahlâkıdır, tutumudur ve inandıkları değerlerdir. Günah, öncelikli olarak inkârcılıktır, Allah'a karşı gelmedir. Kur'an, isyan eden insanların bu karşı geliş şekillerine ve onların ifade ettikleri yanlışlara göre çeşitli isimler kullanmaktadır. İman ettiği hâlde Rabbinin emirlerini yerine getirmeyen ya da yasaklanan bir şeyi yapanlar da günaha düşmüş olurlar. Ancak onların bu günahı, bir karşı gelme, bir isyan, bir inkâr, bir kibir, bir tuğyan, bir meydan okuma değildir. Bunun tam tersine bir teslim olunmuşluktan sonra unutma, yanılma, ihmal etme veya nefse ve şeytana geçici olarak kanmadır. Günah işlemek, kısmen insanın fıtratında vardır. Aslında insan İslâm fıtratı üzerine dünyaya gelir. Ancak daha sonradan yetişme ortamına ve aldığı eğitime göre başka dinlere de inanabilir, Müslüman da olabilir. Kimileri de hevâsına uyarak azgın, haddi aşmış bir bağî hâline de gelebilir. İnsan, beşer olarak yaratılmıştır. Hak olanı da seçme, batıl olanı da seçme hürriyeti vardır. Sevap işler de yapabilir, günaha da düşebilir. İnsanın sorumlu olabilmesi için özgür olması gerekiyor. İnsanın itaat etme, Allah'a kulluk yapma görevi olduğu gibi, itaat etmeme, günah işleme hürriyeti de vardır. İyinin ve kötünün anlaşılması için, her ikisinin de ortada imkân dâhilinde olması gerekir. İyi ve güzel, bazen kendilerinin karşıtı olan kötü ve çirkinle tanınabilir. İtaatin yüceliği, itaatsizliğin çirkinliği ve zararlarıyla daha iyi bilinir. İnsanlar itaat veya isyan noktasında serbest olmasalardı; Din göndermenin, o dine inanmanın, sorumluluğun ve faziletin bir değeri olmazdı. İnsan; iyi olanla yanlışı, hak olanla bâtılı, itaat ile isyanı,

٦٤٩٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مَهْدِيٌّ عَنْ غَيْلَانَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّكُمْ لَتَعْمَلُونَ أَعْمَالًا هِيَ أَدَقُّ فِي أَعْيُنِكُمْ مِنَ الشَّعَرِ إِنْ كُنَّا لَنَعُدُّهَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمُوبِقَاتِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ يَعْنِي بِذَلِكَ الْمُهْلِكَاتِ.

6492- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sizler öyle ameller işliyorsunuz ki onlar sizin gözünüzde kıldan incedir. Bizler ise o tür günahları Allah Rasûlü sallallahu alcyhi ve sellem zamanında helâk edici günahlardan sayardık.

٣٣-بَاب الْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيمِ وَمَا يُخَافُ مِنْهَا

33- Bâb: Ameller Ölüm Sırasındaki Sonlarına Göre Değerlendirilir ve Onlardan Korkulacak Olanlar

٦٤٩٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ الْأَلْهَانِيُّ الْحِمْصِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ نَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى رَجُلٍ يُقَاتِلُ الْمُشْرِكِينَ وَكَانَ مِنْ أَعْظَمِ الْمُسْلِمِينَ غَنَاءً عَنْهُمْ فَقَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا فَتَبِعَهُ رَجُلٌ فَلَمْ يَزَلْ عَلَى ذَلِكَ حَتَّى جُرِحَ فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَقَالَ بِذُبَابَةِ سَيْفِهِ فَوَضَعَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ فَتَحَامَلَ عَلَيْهِ حَتَّى خَرَجَ مِنْ بَيْنِ كَتِفَيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَعْمَلُ فِيمَا يَرَى

Cennet veya Cehennemden birini seçme ile karşı karşıyadır. Sonucuna katlanmak şartıyla dilediğini seçebilir. İnsanı yaratan, onu böyle bir özgürlükle baş başa bırakmıştır, ama onun yalnızca Kendisine kulluk yapmasını, kendi gönderdiği dine inanmasını ve kendisine karşı isyan etmemesini de istemiştir. Çünkü insanın yaratılıp yeryüzüne gönderilmesinin ve ona sayısız nimet verilmesinin sebebi yalnızca Allah'a kulluk yapıp O'nun sonsuz nimetlerini elde etmedir. Doğumdan mahşere kadar bir tekâmül yolculuğunda olan insan; bu tekâmül seyrinde güçlüklerle, sınamalarla, mücadele şartlarıyla, nimetlerle, zafer ve yenilgilerle, hüsran ve başarılarla karşılaşır. Günah işleme bu tekâmül seyrinde inanan kişinin hem deneme sebebidir, hem de imanını güçlendiren bir şeydir. Çünkü inanan kimse, ihmalinden veya yanılgıdan dolayı yaptığı hatayı ve suçu terk eder, Rabbine sığınır. Günahlar onun için bir hatırlatmadır, bir yenilenmedir, bir bilinçlenme aracıdır.

النَّاسُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنَّهُ لَمِنْ أَهْلِ النَّارِ وَيَعْمَلُ فِيمَا يَرَى النَّاسُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِخَوَاتِيمِهَا.

6493- Sehl ibnu Sad es-Sâidî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber savaşında Müslümanların safında müşriklerle savaşan bir adama baktı. O adam savaş anında Müslümanlar içinde en cesaretli ve düşmana karşı atılgan olan biri idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Cehennem ehlinden bir adama bakmak isteyen bu adama baksın" buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine bir adam onu savaş meydanında takip etti. O adam yaralanana kadar takibe devam etti. Adam ölüme acele etti ve kılıcın sivri ucunu göğsünün ortasına koydu. Sonra üzerine dayanıp yüklendi, kılıç iki küreği arasından dışarı çıktı ve öldü. Onun böyle yaptığı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verilince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse, insanlara görünen işlerde cennet ehlinin amelini işler. Ancak o, cehennem ehlindendir. Yine bir kimse, insanlara görünen işlerde cehennem ehlinin yapacağı kötü işler yapar. Hâlbuki o, cennet ehlindendir. Ameller ancak ölüm sırasındaki sonlarına göre değerlendirilir."[31]

(Hadisin geçtiği diğer yerler: 2898, 4202, 4207, 6493, 6607)

---

31 Bu olay, İslâm'ın ilk yıllarında olmuş nadir bir olaydır. Fakat bu olaylar herhangi bir Müslüman toplumda arka arkaya gelirse, bir tehlike işaretidir. Bu gerçeğin incelenmesi ve değerlendirilmesi, sağlıklı çözümlerin ortaya konulması gerekir. Bu hayat, yaratıcı olan Allah Teâlâ'nın bir bağışıdır. Korunması ve gözetilmesi gereken değerli bir haktır. Allah -subhanehu- onu verendir. O, hayat veren ve öldürendir. İnsanın, hayatının varlığında bir etkisi yoktur. Can, sahibinin elinde bir emanettir. Ona kıymak en büyük günahı ve ahirette cezayı gerektiren bir suç kabul edilmiştir. İnsanın; acı veren hastalığı ne kadar şiddetlenirse şiddetlensin, aşırı fakirlik onu ne kadar çökertirse çökertsin ya da ümitsizlik sinirlerini ne kadar tahrip ederse etsin yıkılmaya ve intihar ederek canına kıymaya hakkı yoktur. Bu suçu işlerse cehennem ehlinden olur. Sıkıntıya mutlaka uğranacaksa o anda kazaya iman eden bir kalp, imtihan anında sakin davranacak huşulu bir nefis ve Allah'a tam teslimiyet olmalıdır. Sabırsızların nefsinde bu teslimiyet, öfkeye dönüşür.

٣٤-بَاب الْعُزْلَةُ رَاحَةٌ مِنْ خُلَّاطِ السُّوءِ

34- Bâb: Yalnız Yaşamak Kötü Topluluklara Karışmaktan Rahatlıktır

٦٤٩٤- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ حَدَّثَهُ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ قَالَ رَجُلٌ جَاهَدَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ وَرَجُلٌ فِي شِعْبٍ مِنْ الشِّعَابِ يَعْبُدُ رَبَّهُ وَيَدَعُ النَّاسَ مِنْ شَرِّهِ تَابَعَهُ الزُّبَيْدِيُّ وَسُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ وَالنُّعْمَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءٍ أَوْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ يُونُسُ وَابْنُ مُسَافِرٍ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6494- Ebu Saîd Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir bedevi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! İnsanların hangisi daha hayırlıdır? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Canıyla ve malıyla Allah yolunda cihâd eden kimsedir. Bir de vadilerden bir vadiye inip Rabbine ibadet edip insanları kendi şerrinden rahat bırakır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2786)

٦٤٩٥- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا الْمَاجِشُونُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ خَيْرُ مَالِ الرَّجُلِ الْمُسْلِمِ الْغَنَمُ يَتْبَعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ وَمَوَاقِعَ الْقَطْرِ يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنْ الْفِتَنِ.

6495- Ebu Sâîd el-Hudri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Öyle bir zaman yaklaşıyor ki, o zamanda bir Müslümanın, dininden dolayı fitnelerden selâmette olması için, dağ tepelerinde ve vadinin iç kısımlarında güttüğü koyunları onun en hayırlı malı olacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 19, 3300, 3600, 7088)

٣٥-بَاب رَفْعِ الْأَمَانَةِ

35- (Hıyanet'in Zıddı Olan) Emanetin Yok Olması Bâbı

٦٤٩٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ضُيِّعَتْ الْأَمَانَةُ فَانْتَظِرْ السَّاعَةَ قَالَ كَيْفَ إِضَاعَتُهَا يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ إِذَا أُسْنِدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرْ السَّاعَةَ.

6496- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir bedevi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme kıyamet'in ne zaman kopacağını sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Emanet elden kaçırıldığı zaman kıyameti bekle" buyurdu. Bedevi:

-Onu elden kaçırma, ihmal etme nasıl olur? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"İş, ehli olmayanlara emanet edildiği vakit kıyameti bekle" buyurdu.[32]

---

32 Dinî ve ahlâkî yönden gittikçe artan bir çöküş baş gösterir. Bu dinî ve ahlâkî yozlaşma ile birlikte dünyadaki tabiat dengesi de bozulur ve toplumsal anlamda yaşanan büyük sıkıntılara tabiî afetler de eklenir. Cenâb-ı Hakk'ın yardımı ile insanlık yeniden dinî değerlerin kıymetini idrak eder ve Hz. Mehdi'nin de ortaya çıkışıyla zulmün karanlığından kurtulup, yeniden adalet ve refaha kavuşur. Bu dönemde dünyada tabiî nimetler bakımından da büyük bir bolluk yaşanır. Son safhada ise her alanda hızlı bir çöküş başlar ve sonunda kıyamet kopar. Peygamber Efendimizin gelecekle ilgili bu haberleri neden vermiş olabileceği, bu bilgileri öğrenen bir müslümanın hayatında, bu bilgilerin nasıl bir değişiklik yapması gerektiğini bir düşünmek gerekir. Bu rivayettede dikkat ederseniz emanet yani dini duygular adalet emniyet kalkacak yerine korku kargaşa hakim olacak.

٦٤٩٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ حَدَّثَنَا حُذَيْفَةُ قَالَ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثَيْنِ رَأَيْتُ أَحَدَهُمَا وَأَنَا أَنْتَظِرُ الْآخَرَ حَدَّثَنَا أَنَّ الْأَمَانَةَ نَزَلَتْ فِي جَذْرِ قُلُوبِ الرِّجَالِ ثُمَّ عَلِمُوا مِنْ الْقُرْآنِ ثُمَّ عَلِمُوا مِنْ السُّنَّةِ وَحَدَّثَنَا عَنْ رَفْعِهَا قَالَ يَنَامُ الرَّجُلُ النَّوْمَةَ فَتُقْبَضُ الْأَمَانَةُ مِنْ قَلْبِهِ فَيَظَلُّ أَثَرُهَا مِثْلَ أَثَرِ الْوَكْتِ ثُمَّ يَنَامُ النَّوْمَةَ فَتُقْبَضُ فَيَبْقَى أَثَرُهَا مِثْلَ الْمَجْلِ كَجَمْرٍ دَحْرَجْتَهُ عَلَى رِجْلِكَ فَنَفِطَ فَتَرَاهُ مُنْتَبِرًا وَلَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ فَيُصْبِحُ النَّاسُ يَتَبَايَعُونَ فَلَا يَكَادُ أَحَدٌ يُؤَدِّي الْأَمَانَةَ فَيُقَالُ إِنَّ فِي بَنِي فُلَانٍ رَجُلًا أَمِينًا وَيُقَالُ لِلرَّجُلِ مَا أَعْقَلَهُ وَمَا أَظْرَفَهُ وَمَا أَجْلَدَهُ وَمَا فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ وَلَقَدْ أَتَى عَلَيَّ زَمَانٌ وَمَا أُبَالِي أَيُّكُمْ بَايَعْتُ لَئِنْ كَانَ مُسْلِمًا رَدَّهُ عَلَيَّ الْإِسْلَامُ وَإِنْ كَانَ نَصْرَانِيًّا رَدَّهُ عَلَيَّ سَاعِيهِ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَمَا كُنْتُ أُبَايِعُ إِلَّا فُلَانًا وَفُلَانًا.

6497- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize emanet konusunda iki olaydan haber verdi. Birinin gerçekleştiğini gördüm, ikincisinin ise vuku bulmasını bekliyorum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize emanetin insanların yaratılışlarından olan bir olgu olduğunu, yani onların fıtratlarının bir gereği olduğunu, sonra da insanların emanet duygusunu Kurân'dan sonra da sünnetten öğrendiklerini haber verdi. Emanetin yok edilmesi hakkında da şöyle buyurdu:

"Bir kimse uyur ve emanet duygusu onun kalbinden çekip alınır. Orada siyah renkte bir iz kalır. Sonra o kimse bir uyku daha uyur ve emanetin geri kalanı çekip alınır. Bunun izi de çalışan bir insanın elindeki iz gibi kalır. Emanet duygusu ayağına düşen bir kor yüzünden su toplayan bir yara gibidir. Daha sonra o yaranın kabardığını ve onda hiçbir şey olmadığını görürsün. İnsanlar birbirleriyle ticaret yaparlar. Onlardan hiçbiri emaneti yerine getiremez olur. "Falanca oğullarında emin, güvenilir biri var" denilir. Yine birisi için "çok akıllı, çok becerikli, çok metanetli" denilir. Hâlbuki o adamın kalbinde hardal tanesi kadar dahi iman yoktur."

Huzeyfe dedi ki: Ben öyle bir zamanda yaşadım ki güvenden dolayı kiminle ticaret yapacağım diye endişelenmedim. Şayet o kimse Müslüman ise İslâm onu hıyanetten alıkoyardı. Şayet ticaret yaptığım kişi Hıris-

tiyan veya Yahudi ise bağlı oldukları valiler hıyanetten alıkoyardı. Bugün ise Falan ve Falanca'dan başka kimselerle ticaret yapamıyorum.[33] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7086, 7276)

٦٤٩٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّمَا النَّاسُ كَالْإِبِلِ الْمِائَةِ لَا تَكَادُ تَجِدُ فِيهَا رَاحِلَةً.

6498- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İnsanlar yüz deve gibidirler. O yüz devenin içinde binmeye elverişli bir deveyi neredeyse bulamazsın." [34]

---

33 Dünya sevgisi ve ölüm korkusu insanları yoldan çıkarmış. Sahih kaynaklarımız başta olmak üzere hemen her hadis eserinde ölüm halleri, kıyamet ve ahiret ile ilgili hususi bölümler bulunmaktadır. Ancak onları okuyanların ortak kanaatleri üzere sanki günümüzde bu hadiselerin çoğu zuhur etmiş bulunmakta ve her işimizden daha önemli olmak kaydıyla kulluğumuzu gözden geçirmemiz gerekmektedir. Bununla beraber insanımızın (güya) dine sıcak bakması ya da memnun etme anlayışından vb. bahanelerden olsa gerek insanlarımıza bu hakikatler yeteri kadar ulaştırılmamıştır. Öyle ki bu hadis-i şeriflerden birisini zikrettiğimiz zaman birçok insan "böyle bir hadis mi var" edasıyla bakmaktadır. Kıyamet ahvalinin anlatıldığı bu mübarek sözler kimi âlimlerimizce direk tezahür edeceği yönde anlaşılırken, kimi âlimlerimiz de bu hadis-i şerifleri yorumlamış, yine diğer konu ile ilgili âyet-i kerimeleri ve diğer hadis-i şerifleri yaşanmış ya da yaşanması muhtemel olaylarla teşbih ederek anlamaya çalışmışlardır.

34 İnsanlar, birbirine müsavîdir. Neseb itibariyle hiçbirinin diğerine üstünlüğü yoktur. Hepsi, yüz deveden müteşekkil deve sürüsü gibi birbirine benzerler. Dünyada zühdü, takvası kâmil, kalbi ahirete müteveccih insan pek azdır. Bu, deve sürüsünün içinde işe yarar takımının az bulunmasına benzer. Yani, yüz develik bir sürü içinde taşımacılıkta ve uzun yolculukta kullanılmaya elverişli, güçlü ve seçkin deve nasıl az ise, toplumda da seçkin mümin az bulunur! İnsanlar, dinî hükümler karşısında eşittir. Dünyaca üstün olanın ast olana, yüksek mevkide bulunanın ondan aşağı mevkide bulunana üstünlüğü yoktur. Yani, bütün Müslümanlar, hukuk bakımından eşittir. Nasıl ki, içlerinde binit olmaya elverişli bir tane bulunmayan yüz deve ayrı durumdadır. İnsanların çoğunun kusurları ve noksanlıkları bulunur. Fazilet ehlinin sayısı ise, cidden pek azdır. Nasıl ki, yük hayvanı olan bir deve sürüsü içinde binek olmaya elverişli bir deve zor bulunabilir. Hadisteki insanlardan maksad, Sahabîler, tâbiîler ve bunları takib eden kuşaktan sonra gelenlerdir. Çünkü bu üç kuşaktan sonra gelenler arasında hiyanet etme hastalığı yayılmış, kimseye güvenilmez olmuştur!

٣٦-بَاب الرِّيَاءِ وَالسُّمْعَةِ

36- İnsanların Kendisini Görüp Övmeleri İçin İbadet Eden ve Bunun İnsanlar Arasında Duyulmasını İsteyen Kimse Bâbı

٦٤٩٩- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي سَلَمَةُ بْنُ كُهَيْلٍ ح و حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ جُنْدَبًا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ أَسْمَعْ أَحَدًا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَهُ فَدَنَوْتُ مِنْهُ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ وَمَنْ يُرَائِي يُرَائِي اللَّهُ بِهِ.

6499- Cundeb ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim ibadetlerini insanlar duysunlar diye yaparsa, Allah onun içinde gizlediklerini duyurur. Her kim de insanlar görsünler diye ibadet ederse, Allah da onun gösterişçiliğini ortaya çıkarır."[35] (Hadisin geçtiği diğer yer: 7152)

---

35 Her hastalığın bir ilâcı vardır. Bilen bilir, bilmeyen de bilmez. Riyanın büyüklüğüne ve Müslümanın ibadeti için olusturduğu tehlikeye rağmen, onun ve ihlâsa ters düşen benzeri hastalıkların da çeşitli tedavi yolları ve ilacı vardır. Küçük Şirk: Bazı amelleri yaparken Allah'ın dışında başkalarının da rızasını hesaba katmaktır. Böyle bir tavır riya ve amelî münafıklıktır. Şirkle ilgili yukarıdaki tasniflerin yanında, şirk; açık şirk ve gizli şirk olmak üzere de ikiye ayrılmıştır. Açık şirk: Allah'ın zatında, sıfatlarında ve isimlerinde ortak tanımaktır. Bu şirkin tesbiti kolaydır. Fakat gizli şirk öyle değildir. Gizli şirk; Allah'ın tasarruflarına (isteklerine) kafa tutmak ve Allah'tan beklenmesi gerekeni başkasından beklemektir. Bu şirkin farkına varmak zordur, kişi çoğu zaman bu şirke düştüğünün farkına bile varmayabilir. Maalesef, günümüzde dinini tam olarak bilmeyen bazı Müslümanlar gizli şirke bulaşmaktadırlar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu hususta Müslümanları uyarmaktadır. Riya, gizli şirklerin başında gelir. Meselâ, bir insan Allah'a ibadet ederken insanların gözüne girmeyi, onların yardımlarından faydalanmayı amaç edinirse, şirk koşmuş olur. Buna gizli şirk denir. Çağımızda bir hastalık derecesine varan, aşırı mal-mülk sevgisi, aşırı para ve servet hırsı, aşırı şöhret sevdası gibi kötü duygular da gizli şirk sayılmışlardır. Bunlar için delicesine çalışılırsa, bu çok tehlikelidir. Farkına varmadan insanı şirke götürebilir. Çünkü İslâm'da ibadet, sadece Allah'ın rızası için yapılır; hayatın amacı sadece Allah olmalıdır.

٣٧-بَاب مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ

37- Allah'a İtaatte Nefsiyle Mücadele Eden Kimse Bâbı

٦٥٠٠- حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا رَدِيفُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ إِلَّا آخِرَةُ الرَّحْلِ فَقَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ بْنَ جَبَلٍ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ حَقُّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ بْنَ جَبَلٍ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ إِذَا فَعَلُوهُ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ.

6500- Muâz ibnu Cebel -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir yolculukta ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bineğinin terkisine binmiştim. Benimle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem arasında semerin arka ağacından başka bir şey yoktu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Ey Muâz!" diye seslendi. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim! dedim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir müddet yoluna devam etti.

-"Ey Muâz!" diye seslendi. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim! dedim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir müddet yoluna devam etti.

-"Ey Muâz!" diye seslendi. Ben yine:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim! dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allah'ın kulları üzerindeki hakkını bilir misin?" diye sordu. Ben:

-Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedim. Allah Rasûlü sallallahu

aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah'ın kulları üzerindeki hakkı, O'na ibadet etmeleri ve hiçbir şeyi O'na şirk koşmamalarıdır."

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir müddet daha yoluna devam etti.

-"Ey Muaz ibnu Cebel!" diye seslendi. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim! dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bunu yaptıkları zaman, kulların Allah üzerindeki hakları nedir bilir misin?" diye sordu. Ben de:

-Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Kulların Allah üzerindeki hakkı ise, kendisine şirk koşmayan kuluna azap etmemesidir."[36] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2856, 5967, 6267, 7373)

٣٨-بَاب التَّوَاضُعِ

38- Tevazu, Yani Alçak Gönüllü Olmanın Fazileti Bâbı[37]

٦٥٠١-حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاقَةٌ قَالَ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا

36 Kim Allah'ın hakkını verir, yani yalnız O'na ibadet eder ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmazsa, işte Allah bu kişiyi cehennemin ebedi azabından koruyacağına dair söz veriyor. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin, Muaz ibnu Cebel'den bu hadisi insanlara bildirmemesini istemesinin sebebi, bunu iyi anlayamayan cahil insanların, bu söze güvenip salih amel işlemeyi terk etme ihtimali olduğu içindir. Fakat bu hadisin gerçek manasını kavrayan kimseler, Allah'ın rızasını kazanmak için daha fazla hayırlı amel işlemeye çalışırlar ve iyiliklerini arttırırlar. Bu hadisin böyle kimselere bildirilmesi yasaklanmamıştır.

37 Tevazu; kendini küçük görmek, alçak gönüllülüktür. Aslı: "yere koymak" demektir. Yani "küçültme yapmak". Tevazu gösterenin, huşusu, huzuru, sakinliği vardır. Onu uzaktan gördüğünde yüksek dağlar gibi büyüklenen kibirliler arasında yere yapışacak gibi zannedersin. Hakk'a boyun eğmektir, kızgın ve hoşnut olduğu hallerde buyurduğu her şeyi kabul etmektir. Övülen tevazu; kişinin Allah için tevazu göstermesi, kullara karşı büyüklenmeyi ve onları küçümsemeyi terk etmesidir. Yerilen tevazu; kişinin dünya için, dünyalık bir şey için tevazu göstermesidir.

الْفَزَارِيُّ وَأَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَتْ نَاقَةٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُسَمَّى الْعَضْبَاءَ وَكَانَتْ لَا تُسْبَقُ فَجَاءَ أَعْرَابِيٌّ عَلَى قَعُودٍ لَهُ فَسَبَقَهَا فَاشْتَدَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ وَقَالُوا سُبِقَتْ الْعَضْبَاءُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَرْفَعَ شَيْئًا مِنْ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ.

6501- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin el-Adbâ isminde bir dişi binek devesi vardı ki koşuda, seferde önüne geçilmezdi.

Bir deve üzerinde bir bedevi geldi. Yapılan koşuda bu deve **Adbâ**'yı geçti. Bu Müslümanlara ağır geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların bu halini anladı ve şöyle buyurdu:

"Dünyada yükselttiği bir şeyi alçaltması Allah üzerinde bir haktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2871, 2872)

٦٥٠٢- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ كَرَامَةَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ حَدَّثَنِي شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ قَالَ مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا وَإِنْ سَأَلَنِي لَأُعْطِيَنَّهُ وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لَأُعِيذَنَّهُ وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ نَفْسِ الْمُؤْمِنِ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ.

6502- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Her kim (Allah'ı tanıyan, itaatinde süreklilik gösteren, ibadetinde ihlaslı) bir dostuma düşmanlık ederse, ben de ona harp ilân ederim. Kulum bana, kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevgili olan bir şeyle yaklaşamaz. Kulum bana nafile ibadetlerle de yaklaşmaya devam eder. Nihayet ben onu severim. Ben kulumu

sevince de artık onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı olurum. Benden bir şey istediğinde onu muhakkak veririm, Benden sığınma istediğinde onu muhakkak sığındırırım. Yaptığım hiçbir şeyde mümin bir kulumun ölümü karşısındaki tereddüdüm gibi tereddüt etmedim. O, (ölüm anında karşılaştığı zorluktan dolayı) ölümden hoşlanmıyordu, ben de kuluma acı gelen şeyi sevmiyordum.»"[38]

٣٩-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةَ كَهَاتَيْنِ

39- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem işaret ve orta parmağını uzatarak: "Kıyamet günü ile ben şu ikisi gibi gönderildim" buyurdu.

﴿ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Kıyamet saatinin vakti bir göz açıp kapama gibidir; yahut daha yakındır. Şüphe yoktur ki Allah, her şeye kadirdir.»*** (Nahl: 77)[39]

٦٥٠٣- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةَ هَكَذَا وَيُشِيرُ بِإِصْبَعَيْهِ فَيَمُدُّ بِهِمَا.

---

38 Tevazu, kibrin, başkalarına karşı büyüklük taslama ve kendini beğenmenin zıddıdır. Tevazu güzel ve üstün ahlâk sahibi oluşun bir göstergesi, kibir ve kendini beğenmişlik ise kötü ahlâklı oluşun ve günahkârlığın bir belirtisidir. Bu sebeple tevâzu ne kadar övülmüşse, kibir de o kadar yerilmiştir. Ben ona, hayrı, güzeli, iyiyi gösterir ve onu hep şer, kötü ve fena şeylerden korurum. Gözü olurum, onun gördüğü de, hep hayır olur. Daima Allah'ı düşünür ve bu düşünce onun içinde âdeta yeşerir. O hep hayrı işitir, iradesi hep hayır tarafına meyleder ve o yönde çalışır. Önünde hayra mâni olacak ne kadar engel varsa ona bu engelleri aşmayı da kolaylaştırırım. O Bana yakındır, günahlarla onun kalbinin ve diğer duygularının yara almasını istemem.

39 Ey insanlar, göklerde ve yerde görmediğiniz şeylerin mülkü ve ilmi Allah'a aittir. Yoksa kâfirlerin iddia ettikleri gibi taptıkları putlara ait değildir. Kıyametin kopması Allah için pek kolaydır. O, bir göz kırpması kadar veya daha çabuk bir zamanda meydana gelecektir. Zira Allah, heşeye kadirdir. Bu sebeple kıyameti bir anda koparmak onun için zor değildir. Kıyamet kopmayacak diye kendinizi aldatmayın.

6503- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem işaret ve orta parmağını uzatarak: "Kıyamet günü ile ben şu ikisi gibi gönderildim" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4936, 5301)

٦٥٠٤- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ هُوَ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ وَأَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةَ كَهَاتَيْنِ.

6504- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem işaret ve orta parmağını uzatarak: "Kıyamet günü ile ben şu ikisi gibi gönderildim" buyurdu.

٦٥٠٥- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةُ كَهَاتَيْنِ يَعْنِي إِصْبَعَيْنِ تَابَعَهُ إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ.

6505- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem işaret ve orta parmağını uzatarak: "Kıyamet günü ile ben şu ikisi gibi gönderildim" buyurdu.

٤٠-بَاب

40- Bâb

٦٥٠٦- بَاب حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا فَإِذَا طَلَعَتْ فَرَآهَا النَّاسُ آمَنُوا أَجْمَعُونَ فَذَلِكَ حِينَ ﴿لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا﴾ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ نَشَرَ الرَّجُلَانِ ثَوْبَهُمَا بَيْنَهُمَا فَلَا يَتَبَايَعَانِهِ وَلَا

يَطْوِيَانِهِ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ انْصَرَفَ الرَّجُلُ بِلَبَنِ لِقْحَتِهِ فَلَا يَطْعَمُهُ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَهُوَ يَلِيطُ حَوْضَهُ فَلَا يَسْقِي فِيهِ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ رَفَعَ أَحَدُكُمْ أُكْلَتَهُ إِلَى فِيهِ فَلَا يَطْعَمُهَا.

6506- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Güneş batıdan doğuncaya kadar kıyamet kopmaz. Güneş batıdan doğduğu zaman, insanların hepsi onu görürler ve hepsi iman ederler. İşte bu, ***«Rabbinin mucizelerinden bazısının geldiği gün, daha önce îman etmemiş, yahut îmanı hâlinde hayır kazanmamış olan kimseye îmanı fayda vermez.»*** (Enâm: 158) olduğu zamandır. Muhakkak ki kıyamet kopacak ve o anda kumaşçı kumaşını satmak için yayacak, ancak müşteri o kumaşı alamayacak ve kumaşçı da kumaşlarını düremeyecektir. Muhakkak ki kıyamet kopacak ve o anda kişi devesinin sütünü sağıp getirecek ancak ondan tadamayacaktır. Muhakkak ki kıyamet kopacaktır ve o anda kişi taşlarla havuz yapacak ancak onu kullanamayacaktır. Muhakkak ki kıyamet kopacak ve onda kişi sofradan lokmayı ağzına götürecek ancak lokmayı yiyemeyecektir." [40] (Hadisin geçtiği yerler: 85, 1036, 1412, 3608, 3609, 5635, 5636, 6037, 6506, 6935, 7061, 7115, 7121)

---

40 İmanın altı şartından birisi de ahiret gününe imandır ve bu İslâm'ın temellerinden biridir. Çünkü Allah'ın birliğine iman, ahirette tekrar dirilmeye imanı gerektirir. Ahiret gününe ve onun başlangıcı olan alâmetlere inanmak insan aklının düşünemeyeceği şeylerdir. Bunlar ancak vahiy yoluyla gelen delillerle bilinir. Müşrik kişi bu dünyada çok uzun yaşamayı sevdiğinden öldükten sonra dirilmeyi istemez. Yahudi ise yaptıklarından dolayı ahiretteki rezil ve rüsvay olacağını sahip olduğu ilimden dolayı bildiği için, bu ve diğer benzerleri insanların en kötüleridir. Bu yüzden dünya hayatının lezzetini elde etmek için hırs, açgözlülük, tamah, insanların hakkından gelmek ve servetlerini ellerinden alarak onları köle gibi çalıştırma duyguları onların arasında yaygındır. Dolayısıyla onların içinde ahlâk bozukluğu ve hayvanca yaşantı gözükür. Onlar için korkusuzca ölüme gitmelerine hiçbir engel olmadığı hâlde, üç günlük geçici dünya lezzetlerini elde etmek için dünya hayatında gördükleri güçlükler, zorluklar, elem ve acıları büyütürler. Ve yine onlar ahiretteki azaba dayanamayacaklarını bildikleri için, bu dünyadan ayrılmaya cesaret edemezler. İşte bu yüzden İslâm dini ahirete iman, öldükten sonra dirilme ve yapılan amellerden hesap verme üzerinde önemle durmuş, Kur'ân'daki âyetlerle bunları en iyi şekilde açıklayarak inkâr eden müşriklere de karşı çıkmıştır. Kıyametin nasıl kopacağından, sonrasında muttaki kullarına vaadettiği iyiliklerden ve asi kullarına hazırladığı azaptan bahsetmiş ve inkârcıların kalplerindeki şüpheyi yok et-

٤١-بَاب مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ

41- Bâb: Allah'a kavuşmayı arzu eden kimseye Allah da kavuşmasını sever."

٦٥٠٧- حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ قَالَتْ عَائِشَةُ أَوْ بَعْضُ أَزْوَاجِهِ إِنَّا لَنَكْرَهُ الْمَوْتَ قَالَ لَيْسَ ذَاكِ وَلَكِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا حَضَرَهُ الْمَوْتُ بُشِّرَ بِرِضْوَانِ اللَّهِ وَكَرَامَتِهِ فَلَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا أَمَامَهُ فَأَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ وَأَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا حُضِرَ بُشِّرَ بِعَذَابِ اللَّهِ وَعُقُوبَتِهِ فَلَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَهَ إِلَيْهِ مِمَّا أَمَامَهُ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ وَكَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ .اخْتَصَرَهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَمْرٌو عَنْ شُعْبَةَ وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ سَعْدٍ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6507- Ubâde ibnus-Sâmit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim Allah'la karşılaşmayı severse Allah da onunla karşılaşmayı sever. Her kim de Allah ile karşılaşmayı sevmez ise Allah da onunla karşılaşmayı sevmez."

Aişe veya Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımlarından bazıları:

-Bizler ölümü sevmiyoruz, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ölüm anı sizin bildiğiniz gibi değildir. Bir mümine ölüm gelince kendisi Allah'ın rızası ve cömertliği ile müjdelenir. Ölümden sonra onu

---

mek için onların bakışlarını kat'i delillere çevirmiştir. Herşeyi bir hikmetle yaratan Allah insanları başıboş bırakmaz, onları boşuna yaratmamıştır. Emir ve uyarılarını boşuna vermez, yaptıkları amelleri de hesapsız bırakmaz. Eğer insanlar, Allah'ın kâinatta oluşturduğu düzeni ve bunun yüce hikmetini, insana verdiği özen ve ikramı düşünürlerse, bu düşünce onları ahiret gününe inanmaya iter. İşte o zaman kendini beğenmişliğin çirkinliği ve dünya hayatına sarılma gözükmez. Aksine iyilik, güzellik, hoşgörü ve Allah'tan sakınma üzerine dostça yardımlaşılır ve tanışılır.

karşılayacak şeylerden daha sevimli gelen bir şey yoktur. Mümin kul, Allah'la karşılaşmayı, Allah da onunla karşılaşmayı sever. Bir kâfire ise ölüm geldiğinde, o, Allah'ın azabı ve cezasıyla müjdelenir. Ölümden sonra karşılaşacağı şeylerden kendisine daha sevimsiz gelen başka bir şey yoktur. O kâfir Allah ile karşılaşmayı sevmez, Allah Azze ve Celle de onunla karşılaşmaktan hoşlanmaz."[41]

٦٥٠٨- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ.

6508- Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim Allah ile karşılaşmayı severse, Allah da onunla karşılaşmayı sever. Her kim de Allah ile karşılaşmayı sevmezse, Allah da onunla karşılaşmaktan hoşlanmaz."

---

41 Ölüm ne kadar da yakın. Her gün o bize biraz daha yaklaşır, biz de ona biraz daha yaklaşırız. Ölümle aramızda, yazılan yazgının eceline ulaşmasından başka bir şey yoktur. Bir de bakmışız ki, ölümle karşı karşıyayız. Ömürler gerçekte; önce açan sonra da solan çiçeklerden, önce aydınlatan sonra da sönen bir lambadan ya da önce ışık veren sonra da kül olan bir alevden başka bir şey değildir. Tamahkarlar ve dünyaya meyledenler kabirlerin dağınık kumları üzerinde ve yıkılmış taşları arasında düşünmelidir ki, şehvetlerin ve haram lezzetlerin yolu yeşillik ve çiçeklerle süslenmiş olsa bile sonuçta kişiyi kabre konulanların vardığı sona götürecektir. Gözlerini o şahıslara açmadan önce ölüm habercisi kendisine müjde ile gelene ne mutlu. Kur'ân'ın ve ölümün alıkoyamadığı bir kimseyi, gözünün önünde dağların birbirine girmesi bile engelleyemez. Mezarlıklarda gördüklerimiz en büyük ibret kaynağıdır. Bugün cenaze taşıyan yarın kendisi taşınacaktır. Mezarlıktan evine dönen kimse yarın kendisi oraya bırakılıp dönülecektir. Tek başına, yalnız ve ameliyle başbaşa bırakılacaktır. Ameli iyi ise iyi olacak, kötü ise kötü olacaktır. Ölüm kendisini yıkacak; toprak yatağı, kabir evi, toprağın içi yurdu, kıyamet buluşma yeri, cennet veya cehennem son durağı olacak bir kimsenin ölümü hatırlaması, ona hazırlıklı olması ve ölümü düşünmesi gerekir. Kendisini ölülerin yerine koyması ve kabir ehlinden biri olarak görmesi uygun olur. Çünkü her gelecek yakındır. Ölüm meleği geldiği zaman ne malın, ne de yakınların onu senden uzaklaştıramaz! Kâfir, Allah'a kavuşmayı fena görür, Allah da onunla buluşmayı çirkin görür. Ama bir mümin Allah'a kavuşmayı sever ve arzular. Kavuşmayı sevdiği gibi O'nu razı edecek amellerle uğraşır.

٦٥٠٩- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ فِي رِجَالٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَهُوَ صَحِيحٌ إِنَّهُ لَمْ يُقْبَضْ نَبِيٌّ قَطُّ حَتَّى يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ ثُمَّ يُخَيَّرُ فَلَمَّا نَزَلَ بِهِ وَرَأْسُهُ عَلَى فَخِذِي غُشِيَ عَلَيْهِ سَاعَةً ثُمَّ أَفَاقَ فَأَشْخَصَ بَصَرَهُ إِلَى السَّقْفِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى قُلْتُ إِذًا لَا يَخْتَارُنَا وَعَرَفْتُ أَنَّهُ الْحَدِيثُ الَّذِي كَانَ يُحَدِّثُنَا بِهِ قَالَتْ فَكَانَتْ تِلْكَ آخِرَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْلُهُ اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى.

6509- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sağlığı zamanında şöyle derdi: "Hiçbir peygamber cennetteki yerini görmeden ruhu kabzolunmaz. Sonra onun gideceği yere gitmesi onun arzusuna bırakılır veya da muhayyer kılınır." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ölümünden önceki hastalığı esnasında, başı benim dizimin üzerinde bulunduğu bir sırada kendisine bir baygınlık geldi. Sonra ayılınca gözü açılıp evin tavanına doğru dikildi. Sonra da:

"Allahım! Beni Refîkul-Â'lâ zümresine kat!" diye dua etti. Bunun üzerine ben:

-Artık Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem biz tercih etmiyor, dedim. Anladım ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin daha önceki sözü doğrudur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin söylediği en son sözleri "Allahümme, er-Refikul-A'lâ" (Allah'ım! Beni Refîkul-Â'lâ zümresine kat!) duası oldu. (Hadisin geçtiği yerler: 4435, 4436, 4437, 4463, 4586, 6348, 6509)

٤٢-بَاب سَكَرَاتِ الْمَوْتِ

42- Ölümün Sekerâtı, Ölürken Gelen Kendinden Geçme Hâli Bâbı

٦٥١٠- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ أَبَا عَمْرٍو ذَكْوَانَ مَوْلَى عَائِشَةَ أَخْبَرَهُ

أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَتْ تَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ بَيْنَ يَدَيْهِ رَكْوَةٌ أَوْ عُلْبَةٌ فِيهَا مَاءٌ يَشُكُّ عُمَرُ فَجَعَلَ يُدْخِلُ يَدَيْهِ فِي الْمَاءِ فَيَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ وَيَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ لِلْمَوْتِ سَكَرَاتٍ ثُمَّ نَصَبَ يَدَهُ فَجَعَلَ يَقُولُ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى حَتَّى قُبِضَ وَمَالَتْ يَدُهُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ الْعُلْبَةُ مِنْ الْخَشَبِ وَالرَّكْوَةُ مِنْ الْأَدَمِ.

6510- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında deriden ufak bir su kabı veya ağaçtan bir su kabı içinde su ile dururdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ara sıra ellerini bu kabın içine batırıyor ve ıslanan elleriyle yüzünü sıvazlıyor ve:

-"Lâ İlâhe illallah! Muhakkak ki ölümün sekeratı, ölürken gelen kendinden geçme hâli vardır!" diyordu.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini kaldırdı ve ruhu kabzolunup cansız bir şekilde eli yere düşene kadar:

-"Allahım! Beni Refîkul-A'la'ya ulaştır" diye dua etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 890, 1389, 3100, 3774, 4438, 4446, 4449, 4450, 4451, 5217)

٦٥١١- حَدَّثَنِي صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رِجَالٌ مِنْ الْأَعْرَابِ جُفَاةً يَأْتُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَسْأَلُونَهُ مَتَى السَّاعَةُ فَكَانَ يَنْظُرُ إِلَى أَصْغَرِهِمْ فَيَقُولُ إِنْ يَعِشْ هَذَا لَا يُدْرِكْهُ الْهَرَمُ حَتَّى تَقُومَ عَلَيْكُمْ سَاعَتُكُمْ قَالَ هِشَامٌ يَعْنِي مَوْتَهُمْ.

6511- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kaba-sapa olan bedeviler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelirler ve: Kıyamet ne zaman kopacak? diye sorarlardı. Bu soru üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların yaşça en küçük olanlarına bakar ve şöyle derdi:

-"Şayet bu yaşarsa ona ihtiyarlık erişmeden sizin kıyametiniz kopar."

Hişâm ibnu Urve şöyle dedi: "Sizin kıyametiniz kopar" sözünden maksat "sizin ölümünüz" demektir.

٦٥١٢- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ بْنِ رِبْعِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّهُ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرَّ عَلَيْهِ بِجَنَازَةٍ فَقَالَ مُسْتَرِيحٌ وَمُسْتَرَاحٌ مِنْهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْمُسْتَرِيحُ وَالْمُسْتَرَاحُ مِنْهُ قَالَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ يَسْتَرِيحُ مِنْ نَصَبِ الدُّنْيَا وَأَذَاهَا إِلَى رَحْمَةِ اللَّهِ وَالْعَبْدُ الْفَاجِرُ يَسْتَرِيحُ مِنْهُ الْعِبَادُ وَالْبِلَادُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ.

6512- Ebu Katâde Rıb'î el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından bir cenaze geçirilmişti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Kendisi rahatlayan ve kendisinden kurtulunmuş olandır" buyurdu. Orada bulunanlar:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Rahatlayan ve kendisinden rahatlanan nedir? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Mümin olan bir kul, dünyanın yorgunluklarından ve ezalarından Allah Azze ve Celle'nin rahmetine kavuşup istirahat eder. Fâcir olan bir kul ise ondan da diğer kullar, şehirler, ağaçlar ve hayvanlar kurtulup istirahat ederler."

٦٥١٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ حَدَّثَنِي ابْنُ كَعْبٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مُسْتَرِيحٌ وَمُسْتَرَاحٌ مِنْهُ الْمُؤْمِنُ يَسْتَرِيحُ.

6513- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ölmekle istirahat eden ve kendisinden istirahat edilendir. Mümin ise dünyanın yorgunluklarından ve ezalarından Allah Azze ve Celle'nin rahmetine kavuşup istirahat eder."

٦٥١٤- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتْبَعُ الْمَيِّتَ ثَلَاثَةٌ فَيَرْجِعُ اثْنَانِ وَيَبْقَى مَعَهُ وَاحِدٌ يَتْبَعُهُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ فَيَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَيَبْقَى عَمَلُهُ.

6514- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ölüyü üç şey kabrine kadar takip eder. Onların ikisi geri döner, biri ise ölü ile beraber kalır. Onu ailesi, malı ve ameli takip eder. Ailesi ve malı geri döner, ameli onunla beraber kalır."

٦٥١٥- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ غُدْوَةً وَعَشِيًّا إِمَّا النَّارُ وَإِمَّا الْجَنَّةُ فَيُقَالُ هَذَا مَقْعَدُكَ حَتَّى تُبْعَثَ إِلَيْهِ.

6515- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz öldüğü zaman, ona sabah akşam, gideceği yer gösterilir. Şayet o kimse cennet ehlinden ise cennet ehlinin gideceği yer, cehennem ehlinden ise cehennem ehlinin gideceği yer gösterilir. Ve ona: Allah seni kıyamet gününde diriltene kadar senin kalacağın yer burasıdır, denilir."[42] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1379, 3240)

---

42 Kişinin kabir azabını ya da cennet nimetlerini göreceğine inanması vaciptir. Kabir, ya cehennem çukurlarından bir çukur ya da cennet bahçelerinden bir bahçe olacaktır. Kabir ahiret yolculuğunda durulacak olan ilk duraktır. Buradaki azaptan kurtulan için daha sonra göreceği her şey daha kolay gelir. Ve kim de bu azaptan kurtulamazsa ondan sonra gelecek olan daha şiddetli olacaktır. Kıyamet artık ölen herkes için kopmuş sayılır. Kabir azabı ya da nimeti, ruh ve cesede aynı anda tesir edecektir. Ruha bazen tek başına muamele edildiği de olur. Kabirdeki azap zalimler için, nimetler ise sadık mümin ler içindir. Ölü kabir aleminde ya azap ya da nimet görür. Bunda onun toprağa gömülmüş olması ya da olmaması herhangi bir değiştirici faktör değildir. Yanmış, boğulmuş, vahşi hayvanlar tarafından yenilmiş olması değişik bir muamele görmesine neden teşkil etmez.

٦٥١٦- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسُبُّوا الْأَمْوَاتَ فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا.

6516- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ölülere sövmeyin. Onlar yapmış oldukları hayır ve şerrin karşılığına kavuşmuşlardır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1393)

٤٣-بَاب نَفْخِ الصُّورِ
43- Sûra Üfürülmesi Bâbı

قَالَ مُجَاهِدٌ الصُّورُ كَهَيْئَةِ الْبُوقِ ﴿زَجْرَةٌ﴾ صَيْحَةٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿النَّاقُورِ﴾ الصُّورِ ﴿الرَّاجِفَةُ﴾ النَّفْخَةُ الْأُولَى وَ ﴿الرَّادِفَةُ﴾ النَّفْخَةُ الثَّانِيَةُ.

Mucâhid şöyle dedi: الصُّورُ Kıyamet günü üflenilen "Sur" boru şeklindedir. زَجْرَةٌ korkunç bir ses, manasına gelir.

İbnu Abbas şöyle dedi: النَّاقُور "Sur" demektir. الرَّاجِفَةُ Sura birinci defa üflenmesidir. الرَّادِفَةُ Sura ikinci defa üflenmesidir.

٦٥١٧- حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ أَنَّهُمَا حَدَّثَاهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلَانِ رَجُلٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَرَجُلٌ مِنْ الْيَهُودِ فَقَالَ الْمُسْلِمُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُحَمَّدًا عَلَى الْعَالَمِينَ فَقَالَ الْيَهُودِيُّ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْعَالَمِينَ قَالَ فَغَضِبَ الْمُسْلِمُ عِنْدَ ذَلِكَ فَلَطَمَ وَجْهَ الْيَهُودِيِّ فَذَهَبَ الْيَهُودِيُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِمَا كَانَ مِنْ أَمْرِهِ وَأَمْرِ الْمُسْلِمِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُخَيِّرُونِي عَلَى مُوسَى فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ فِي أَوَّلِ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا مُوسَى بَاطِشٌ بِجَانِبِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَكَانَ مُوسَى فِيمَنْ صَعِقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي أَوْ كَانَ مِمَّنْ اسْتَثْنَى اللَّهُ.

6517- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Müslümanlardan ve Yahudilerden iki kişi birbirlerine sövdüler.[43] Müslüman olan Yahudi'ye:

-Muhammed'i âlemlere seçen Allah'a yemun ederim ki, dedi. Yahudi de Müslümana:

-Musa'yı âlemlere seçen Allah'a yemin ederim ki, dedi. Bunun üzerine Müslüman elini kaldırıp Yahudi'nin yüzüne tokat attı. Yahudi hemen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gidip kendisiyle Müslüman arasında cereyan eden olayı haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o Müslümanı çağırdığı ve ona aralarında ne geçtiğini sordu. Müslüman da olanları kendisine haber verdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Beni Musa'dan üstün tutmayın. Muhakkak ki insanlar kıyamet gününde korkunç bir sesten dolayı bayılacaklar. Onlarla beraber ben de bayılacağım. Fakat ilk ayılan ben olacağım. O anda ben Musa'yı Arş'ın bir tarafına sımsıkı tutunmuş duruyor görürüm. Mûsâ da bayılanların içinde idi de benden evvel mi ayıldı, yoksa baygınlıktan Allah Azze ve Celle'nin istisna ettiklerinden mi idi, bilmiyorum."[44] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2411, 3408, 3414, 4813, 6518, 7428, 7472)

٦٥١٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْعَقُ النَّاسُ حِينَ يَصْعَقُونَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ قَامَ فَإِذَا مُوسَى آخِذٌ بِالْعَرْشِ فَمَا أَدْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ رَوَاهُ أَبُو سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6518- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki insanlar kıyamet gününde korkunç bir sesten dolayı bayılacaklar. Onlarla beraber ben de bayılacağım. Fakat ilk ayılan ben

---

43 "İki kimse birbirleriyle sövüştüler.." sözü, iki kişinin birbiriyle sövüşmesi ancak husûmet ve çekişmede olur.

44 Sur İsrafil (aleyhis selâm)'ın içine üflediği bir hayvan boynuzudur. Birinci üfleyişinde Allah'ın dilediği dışında bütün canlılar ölür. İkinci üflemesinde ise ilk yaratılandan kıyamete kadar yaratılmış olan bütün canlılar tekrardan diriltilirler.

olacağım. O anda ben Musa'yı Arş'ın bir tarafına sımsıkı tutunmuş duruyor görürüm. Mûsâ da bayılanların içinde idi de benden evvel mi ayıldı bilmiyorum." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2411, 3408, 3414, 4813, 6518, 7428, 7472)

٤٤-بَاب يَقْبِضُ اللَّهُ الْأَرْضَ

44- Bâb: "Allah kıyamet günü bütün yer tabakalarını dürer"

يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَوَاهُ نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bu hadîsi Nâfi, ibnu Ömerden; o da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet etmiştir.

٦٥١٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقْبِضُ اللَّهُ الْأَرْضَ وَيَطْوِي السَّمَاءَ بِيَمِينِهِ ثُمَّ يَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ أَيْنَ مُلُوكُ الْأَرْضِ.

6519- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah yeryüzünü dürecek, sağ eliyle gökleri dürecek, sonra: ***Melik benim. Yeryüzünün hükümdarları nerede?*** diyecek."[45] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4812, 7382, 7413)

---

45 Yüce Allah bütün kullarını iki eli arasında toplar, her kula dünyada yapmış olduğu işleri gösterir. Böylece müminler yapmış oldukları amelleri görerek Allah'ın onlara tanımış olduğu minnetin farkına varırlar. Çünkü Yüce Allah onların dünyada yapmış oldukları hataları gizlemiş, Ahiret'te de onların bu hatalarını affetmiştir. Her mümin iman derecesine göre haşr olunur. Melekler onlar ile karşılaştıklarında cennet ile müjdelerler. Müminler bu korkutucu günün sıkıntılarından emindirler. Yüzleri parlak ve güleçtir. Diğer yandan yalancı, inatçı, dine yüz çevirenler için ise çok zor, ince bir hesap vardır. İşlemiş oldukları küçük-büyük her günahtan hesaba çekileceklerdir. Zilletlerinin artması, daha fazla zelil olmaları için yüzleri üzerinde süründürüleceklerdir. Bu onların kendi elleriyle kazandıklarının, yaptıklarının ve dini yalanlamalarının cezasıdır. Kıyamet günü hesaba ilk çekilecek olan peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in ümmetidir. Onlar tevhit inançlarında herhangi bir kusur olmadığından dolayı cennete hesapsız, sualsiz, azap görmeden girecek olan yetmiş bin kişidir.

٦٥٢٠- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَكُونُ الْأَرْضُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ خُبْزَةً وَاحِدَةً يَتَكَفَّؤُهَا الْجَبَّارُ بِيَدِهِ كَمَا يَكْفَأُ أَحَدُكُمْ خُبْزَتَهُ فِي السَّفَرِ نُزُلًا لِأَهْلِ الْجَنَّةِ فَأَتَى رَجُلٌ مِنَ الْيَهُودِ فَقَالَ بَارَكَ الرَّحْمَنُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ أَلَا أُخْبِرُكَ بِنُزُلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ بَلَى قَالَ تَكُونُ الْأَرْضُ خُبْزَةً وَاحِدَةً كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْنَا ثُمَّ ضَحِكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ ثُمَّ قَالَ أَلَا أُخْبِرُكَ بِإِدَامِهِمْ قَالَ إِدَامُهُمْ بَالَامٌ وَنُونٌ قَالُوا وَمَا هَذَا قَالَ ثَوْرٌ وَنُونٌ يَأْكُلُ مِنْ زَائِدَةِ كَبِدِهِمَا سَبْعُونَ أَلْفًا.

6520- Ebu Saîd el-Hudri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet gününde yeryüzü içine ateş tutuşturulmuş tandırın içinde pişirilmeye hazır ekmek gibi olur. Sizden birinizin yolculukta yol azığını tandıra koyup pişirinceye kadar evirip çevirdiği gibi Cebbar olan Allah da onu eliyle evirir çevirir düzelinceye kadar altüst eder. Bu, cennet ehline ikram edilir." Bu esnada bir Yahudi geldi ve şöyle dedi:

-Rahman sana mübarek kıldın ey Ebu Kâsım! Kıyamet günü cennet ehlinin azığını sana haber vereyim mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet, haber ver" buyurdu. Yahudi:

-O gün yeryüzü bir tek ekmek gibi olur, dedi. Tıpkı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin söylediği gibi söylemişti. Bu yüzden dolayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize doğru baktı azı dişleri gözükecek derecede güldü. Sonra o Yahudi şöyle dedi:

-Sana cennet ehlinin ekmekle beraber yedikleri katıklarının ne olduğunu haber vereyim mi? Onların katıkları bâlâm ve nûndur. Orada bulunan sahabeler:

-Bunlar ne demektir? diye sordular. Yahudi şöyle dedi:

-Bunlar öküz ve balıktır. Bunların ciğerlerinin en iyi bölgesini cennet ehlinden yetmiş bin kişi yiyecektir.

٦٥٢١- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى أَرْضٍ بَيْضَاءَ عَفْرَاءَ كَقُرْصَةِ نَقِيٍّ قَالَ سَهْلٌ أَوْ غَيْرُهُ لَيْسَ فِيهَا مَعْلَمٌ لِأَحَدٍ.

6521- Sehl ibnu Sad -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyuruyordu:

"Kıyamet günü insanlar, kızıl renge çalmış ve kepeksiz undan yapılan yuvarlak ekmek gibi bir yerde toplanırlar."

Sehl veya başka biri rivayetinde şöyle dedi: "O yerde yol gösterecek hiçbir şey yoktur."

٤٥-بَاب كَيْفَ الْحَشْرُ

45- Bâb: Kıyamet Günü[46] Haşr (Toplanma) Nasıl Olacaktır?

---

46 Kalkmak, dikilmek, ayaklanmak, doğrulmak ve dirilmek. İslâm inancında, evrenin düzeninin bozulması, her şeyin altüst olarak yok olması ile ölen tüm insanların yeniden dirilerek ayağa kalkması olayını dile getirir. Bu olay Kur'an'da çok çeşitli isimlerle anılır. Bunların başlıcaları Yevmü'l-Kıyame (Kalkış, Diriliş Günü), es-Saa (saat), Yevmü'l-Âhir (son gün), el-Âhire (gelecek hayat), Yevmü'd-Din (Ceza günü), Yevmü'l-Hesap (Hesap Günü), Yevmü'l-Fasl (karar günü), Yevmü'l-Cem' (toplanma günü), Yevmü'l-Hulud (sonsuzluk, sonsuzlaşma günü), Yevmü'l-Ba's (diriliş günü), Yevmü'l-Hasre (pişmanlık günü), Yevmü't-Teğabün (kusurların drtaya çıktığı gün), el-Karia (şaşırtan felâket), en-Naşiye (insanı dehşete düşüren felâket), et-Tamme (her şeyi kuşatan felâket), el-Hakka (büyük hakikat) ve el-Vakıa (büyük olay)'dır. Bu isimler kıyametin oluş biçimi ve sonuçlarına ilişkin çeşitli nitelik ve yönlerini açığa çıkarmakta, tanımlamaktadır. Kıyamet, Allah inancından sonra İslâm'ın ikinci temel inancı olan ahiret hayatının ilk aşamasını oluşturur. Genel bir yok oluş ve yeniden dirilişle birlikte gelişecek Haşr, hesap, mizan, cennet ve cehennem gibi olaylar hep kıyamet gününün gündem içindedir. Bu nedenle ahiret inancı, kıyamet ve onunla birlikte gelecek olaylara inançtan başka bir şey değildir. Bu büyük önemi yüzünden Kur'ân kıyamet olayını sık sık hatırlatır, zaman zaman da bir korkutma, uyarma öğesi olarak kullanır. Kıyamet kesin olarak gerçekleşecek, şüphe götürmeyen bir olaydır. Alametleri belirmiş, yaklaşmıştır. Ancak bir göz kırpması gibi ya da daha yakındır. Kâfirler bu günden devamı, bir şüphe içinde kalırlar, yalanlarlar. Onun ağırlığına ne gökler, ne de yer dayanabilir, ansızın gelir. Sarsıntısı korkunç bir şeydir. Belâlı ve acı bir saat'tir. Yalanlayanlar için çılgın bir ateş hazırlanmıştır.

٦٥٢٢- حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنِ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُحْشَرُ النَّاسُ عَلَى ثَلَاثِ طَرَائِقَ رَاغِبِينَ رَاهِبِينَ وَاثْنَانِ عَلَى بَعِيرٍ وَثَلَاثَةٌ عَلَى بَعِيرٍ وَأَرْبَعَةٌ عَلَى بَعِيرٍ وَعَشَرَةٌ عَلَى بَعِيرٍ وَيَحْشُرُ بَقِيَّتَهُمُ النَّارُ تَقِيلُ مَعَهُمْ حَيْثُ قَالُوا وَتَبِيتُ مَعَهُمْ حَيْثُ بَاتُوا وَتُصْبِحُ مَعَهُمْ حَيْثُ أَصْبَحُوا وَتُمْسِي مَعَهُمْ حَيْثُ أَمْسَوْا.

6522- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü insanlar üç grup olarak haşrolunurlar. Birinci grup gelecek hayatı özleyen, geride kalan dünya hayatından nefret eden zümredir. İkinci grup ikisi bir deve, üçü bir deve, dördü bir deve, on tanesi bir deve üzerinde sevkolunurlar. Geri kalan üçüncü grup ise ateş toplar. Artık onlar nerede öğle uykusuna yatarlarsa ateşte beraberlerinde öğle uykusuna yatar. Onların gecelediği yerde onlarla beraber geceler, onların sabahladıkları yerde beraberlerinde sabahlar, onların akşamladıkları yerde onlarla beraber akşamlar." (Yani ateş her daim onlarla beraber olur.)[47]

---

47 Allah tarafından insanların bu dünyada iken yaptıkları iyilik ve kötülüklerden dolayı âhirette hesaba çekileceklerine dair dikkat çekilen günün adı "Din günü - Ceza günü" ile hemen hemen aynı anlama gelir."Hesap günü"ne iman etmek İslâmiyetin inanç esaslarından birini teşkil eder. Bu günün hak olduğu, bir gün mutlaka gerçekleşeceği Kur'ân ve Sünnet ile sabittir. Sorguya çekilmesi gereken herkesin, "Hesap günü", ifadesi alınacaktır. Kendilerine peygamber gönderilen her ümmete peygamberlere itaat edip etmedikleri; peygamberlere de, tebliğ vazifelerini ne dereceye kadar yaptıkları ve nelerle karşılaştıkları sorulacaktır. Gerçekten öyle zamanlar olur ki, insanın yaptığının yüzüne vurulması veya yaptıklarıyla yüzleştirilmesi her çeşit cezadan daha ağır gelir. Ne var ki, böyle bir cezayı hakketmişse bundan kurtuluş da yoktur."Hesap günü", kişi yaptıklarıyla yüzleştirildikten sonra, tartıya vurulmayan, cezası verilmeyen zerre miktarı hayır ve şerrin bırakılmadığı ince hesap anına geçilir. O dehşetli "hesap günü"nde Allah'ın mü'min kullarına korku yoktur, onlar mahzun da olmayacaklardır. Dünyada iken yaptıklarına karşılık Rablerinin kendilerine hazırladığı nimetlere sevinç içinde kavuşacaklardır. Dünyada iken Allah'a ve âhiret gününe iman ederek O'nun emirlerine uyan, yasakladıklarından sakınan ve salih amel işleyen mü'minler, kolay bir hesaptan sonra Allah'ın kendilerine mükâfat olarak hazırladığı nimetlere kavuşacaklardır. Ancak Müslüman olduğu hâlde, mutlak surette cezayı hakkedecek davranışlarda bulunan kimselerin hesabı zor olacaktır. Kabirlerden kalkış dediğimiz tekrar dirilme inancı, kişilerin ve toplumun ıslahında çok önemli bir ilke olduğu için Kur'an-ı Kerim bu konuya önemle eğilir. Gerçekten de öldükten sonra tekrar dirilmenin gerçekle-

٦٥٢٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ كَيْفَ يُحْشَرُ الْكَافِرُ عَلَى وَجْهِهِ قَالَ أَلَيْسَ الَّذِي أَمْشَاهُ عَلَى الرِّجْلَيْنِ فِي الدُّنْيَا قَادِرًا عَلَى أَنْ يُمْشِيَهُ عَلَى وَجْهِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ قَتَادَةُ بَلَى وَعِزَّةِ رَبِّنَا.

6523- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Peygamberi! Kâfir, kıyamet gününde yüzüstü nasıl haşrolunur? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Dünyada iken onu iki ayak üstünde yürütmeye kâdir olan Allah, kıyamet gününde onu yüz üstü yürütmeye kâdir değil midir?

Katâde şöyle dedi: Rabbimin izzetine yemin ederim ki Allah buna kâdirdir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4760)

٦٥٢٤- حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّكُمْ مُلَاقُو اللَّهِ حُفَاةً عُرَاةً مُشَاةً غُرْلًا قَالَ سُفْيَانُ هَذَا مِمَّا نَعُدُّ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ سَمِعَهُ مِنَ النَّبِيِّ.

6524- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler mahşer günü yalın ayak, çıplak, yayalar ve sünnetsiz olarak haşr olunacaksınız." [48] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3349, 3447, 4625, 4740, 6524, 6525, 6526)

şeceğini bilen insan, hayır ve iyilik yapmaya, işlediği kötülükleri en aza indirmeye çalışır. Fakat yeniden dirilişe inanmayan kimse topluma ve kendisine her zaman zarar verebilir.

48 Allah'ın, Sur'a ikinci defa üflenmesinden sonra bütün herkesi tekrardan diriltmesidir. Allah sur'a ikinci defa üflenmesine izin verince, ruhlar cesetlerine dönerler, herkes kabirlerinden kalkar, ayaklarına bir şey giymeden, çıplak ve sünnetsiz olarak, yanlarında hiçbir şey olmaksızın mahşer yerine doğru hızlıca giderler. Güneş insanlara doğru yaklaşır, sıcaklığı ve ateşi artırılır. İnsanlardan çıkan ter kimilerinin topuklarına, kimilerinin dizlerine, kimilerinin bellerine, kimilerinin göğüslerine, kimilerinin omuzlarına, kimilerinin ise gırtlaklarına, ağızlarına kadar ulaşır. Bu terin ulaştığı yer insanların dünyada iken yapmış oldukları amellere göre değişir.

٦٥٢٥- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ إِنَّكُمْ مُلَاقُو اللَّهِ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا.

6525- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem minber üzerinde hutbesinde şöyle buyurdu:

"Sizler mahşer günü yalın ayak, çıplak ve sünnetsiz olarak kavuşacaksınız."

٦٥٢٦- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَامَ فِينَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ فَقَالَ إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا ﴿ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ ﴾ الْآيَةَ وَإِنَّ أَوَّلَ الْخَلَائِقِ يُكْسَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِبْرَاهِيمُ وَإِنَّهُ سَيُجَاءُ بِرِجَالٍ مِنْ أُمَّتِي فَيُؤْخَذُ بِهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أُصَيْحَابِي فَيَقُولُ إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ ﴿وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿الْحَكِيمُ ﴾ قَالَ فَيُقَالُ إِنَّهُمْ لَمْ يَزَالُوا مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ.

6526- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler mahşer günü yalın ayak, çıplak ve sünnetsiz olarak haşr olunacaksınız." Sonra şu âyeti okudu:

«İşte o gün, göğü kitap sayfasını dürer gibi düreriz. Onu ilk yaratmaya başladığımız gibi (hesap için) yeniden yaratırız. Üzerimize bir vaad olarak bunu mutlaka yapacağız.» (Enbiyâ: 104)

Kıyamet günü ilk elbise giydirilecek kişi İbrahim peygamberdir. Ashabımdan bir takım insanlar sol yani cehennemin bulunduğu tarafa götürülürler. Bunun üzerine ben:

-Ya Rabbi! Ashabım, ashabım! derim. Benim bu sözüm üzerine Allah Azze ve Celle:

-Senden sonra bunların neler yaptıklarını bilmiyorsun. buyurur. Bunun üzerine ben de salih kul İsa peygamberin dediği gibi derim:

«Benim onlara söylediğim, senin bana emrettiğin şeyden başkası değildir; o da: Hem benim Rabbim, hem de sizin Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin sözüdür. Aralarında bulunduğum sürece onlara şahit oldum. Bana ölüm verdiğinde de, onlara sen gözcü oldun. Bu itibarla sen her şeye şahitsin. Eğer onlara azap edersen, onlar, şüphesiz, senin kullarındır. Yok eğer onları bağışlarsan, elbette galip olan, hüküm sahibi olan sensin.» (Mâide: 117-118)

-Onlar, sen onlardan ayrıldığın günden bu yana dinlerinden dönüp mürted olmaya devam ettiler. denilir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3349, 3447, 4625. 4740. 6524. 6525. 6526)

٦٥٢٧- حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ أَبِي صَغِيرَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُحْشَرُونَ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ الرِّجَالُ وَالنِّسَاءُ يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَقَالَ الْأَمْرُ أَشَدُّ مِنْ أَنْ يُهِمَّهُمْ ذَاكِ.

6527- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sizler mahşer günü yalın ayak, çıplak ve sünnetsiz olarak haşr olunacaksınız" buyurdu.

Bunun üzerine ben şöyle dedim:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Çıplak olan bu kadın ve erkekler birbirlerine bakmazlar mı? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Onların haşrolunmaları bundan çok daha şiddetlidir" buyurdu.

٦٥٢٨- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ فِي قُبَّةٍ فَقَالَ أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا رُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْنَا نَعَمْ قَالَ أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْنَا نَعَمْ قَالَ أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْنَا نَعَمْ قَالَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنِّي

لَأَرْجُو أَنْ تَكُونُوا نِصْفَ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَذَلِكَ أَنَّ الْجَنَّةَ لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ وَمَا أَنْتُمْ فِي أَهْلِ الشِّرْكِ إِلَّا كَالشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ أَوْ كَالشَّعْرَةِ السَّوْدَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الْأَحْمَرِ.

6528- Abdullah ibnu Mesûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bir çadırın içinde idik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sizler Cennet ehlinin dörtte biri olmaktan razı olur musunuz?" diye sordu. Bizler de:

-Evet, razı oluruz, dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sizler Cennet ehlinin üçte biri olmaktan razı olur musunuz?" diye sordu. Bizler de:

-Evet, razı oluruz, dedik.

-"Sizler Cennet ehlinin yarısı olmaktan razı olur musunuz?" diye sordu. Bizler de:

-Evet, razı oluruz, dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ben sizlerin cennet ehlinin yarısı olmanızı umuyorum. Cennete Müslüman olandan başkası giremeyecektir. Sizler şirk ehline nispetle siyah öküzün üzerindeki beyaz kıl mesabesinden başka değilsiniz. Veya da sanki kırmızı öküzün üzerindeki siyah kıl mesabesinde!" (Hadisin geçtiği yerler: 6528. 6642)

٦٥٢٩- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ ثَوْرٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَوَّلُ مَنْ يُدْعَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ آدَمُ فَتَرَاءَى ذُرِّيَّتُهُ فَيُقَالُ هَذَا أَبُوكُمْ آدَمُ فَيَقُولُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ فَيَقُولُ أَخْرِجْ بَعْثَ جَهَنَّمَ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ فَيَقُولُ يَا رَبِّ كَمْ أُخْرِجُ فَيَقُولُ أَخْرِجْ مِنْ كُلِّ مِائَةٍ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا أُخِذَ مِنَّا مِنْ كُلِّ مِائَةٍ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ فَمَاذَا يَبْقَى مِنَّا قَالَ إِنَّ أُمَّتِي فِي الْأُمَمِ كَالشَّعَرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ.

6529- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Ra-

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü ilk çağrılacak kimse Âdem aleyhisselâmdır. Zürriyeti ona arz olunup görürler. Onlara: Bu, babanız Âdem'dir! denilir. Âdem aleyhisselâm:

-Buyur Allahım! Emrine amadeyim! der. Allah Azze ve Celle O'na:

-***«Zürriyetinden cehennemde olanları çıkar»*** buyurur. Adem aleyhisselâm:

-Ya Rabbi! Onlardan kaç kişiyi çıkarayım? diye sorar. Allah Azze ve Celle:

-***«Her yüz kişiden doksan dokuzunu çıkar!»*** buyurur." Orada bulunanlar:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizden her doksan dokuz kişi cennete girecekse bizden geriye kim kalacak? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Benim ümmetim, diğer ümmetler içinde siyah öküzdeki beyaz kıl gibidir!"

٤٦-بَاب قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴾ ﴿ أَزِفَتْ الْآزِفَةُ ﴾ ﴿ اقْتَرَبَتْ السَّاعَةُ ﴾

46- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey insanlar! Rabbinizden korkun; kıyamet sarsıntısı çok büyük bir şeydir.» (Hac: 1)[49]

«Kıyamet vakti yaklaştı.» (Necm: 57)[50] âyetinin manası: ***«Kıyamet vakti yaklaştı»*** (Kamer: 1)[51] demektir.

---

49 Allah Teala bu âyet-i kerimelerde, kıyamet gününün dehşetini kullarına bildiriyor ve onların kıyamet gününe hazır olmaları için Rablerinden korkmalarını, emirlerine itaat edip yasaklarından kaçınmalarını emrediyor.

50 Ey insanlar, kıyametin kopması artık yaklaşmıştır. Fakat onu Allah'tan başka ortaya çıkaracak hiçbir güç ve kuvvet yoktur. Onun kopma zamanını Allah'tan başka hiçbir kimse bilemez.

51 Allah teâlâ bu âyette "Kıyamet yaklaştı." ifadesiyle, geçici olan dünyanın sonunun yaklaştığını kullarına bildiriyor ve onları, kıyamet gününün dehşetine karşı hazırlık yapmaya, ondan gafil olmamaya davet ediyor.

٦٥٣٠- حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُ يَا آدَمُ فَيَقُولُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ قَالَ يَقُولُ أَخْرِجْ بَعْثَ النَّارِ قَالَ وَمَا بَعْثُ النَّارِ قَالَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ فَذَاكَ حِينَ يَشِيبُ الصَّغِيرُ ﴿ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سَكْرَى وَمَا هُمْ بِسَكْرَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴾ فَاشْتَدَّ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّنَا ذَلِكَ الرَّجُلُ قَالَ أَبْشِرُوا فَإِنَّ مِنْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ أَلْفًا وَمِنْكُمْ رَجُلٌ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَطْمَعُ أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قَالَ فَحَمِدْنَا اللَّهَ وَكَبَّرْنَا ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَطْمَعُ أَنْ تَكُونُوا شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِنَّ مَثَلَكُمْ فِي الْأُمَمِ كَمَثَلِ الشَّعَرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ أَوْ الرَّقْمَةِ فِي ذِرَاعِ الْحِمَارِ.

6530- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle, Âdem'e:

-***"Ey Âdem!"*** diye seslenir. Âdem de:

-Buyur Allah'ım buyur! Emrine amadeyim! Bütün hayır senin ellerindedir, der. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle:

-***"Cehenneme girecekleri çıkar! buyurur."*** Adem:

-Cehenneme gönderileceklerin miktarı ne kadardır? diye sorar. Allah Azze ve Celle:

-***"Her bin kişiden dokuz yüz doksan dokuzu!" (Kıyametin sarsıntısının şiddetiyle) çocuğun başı ağarır, her hamile kadın çocuğunu düşürür. Sarhoş olmadıkları hâlde, insanları sarhoş gibi görürsün. Fakat Allah'ın azabı çok şiddetlidir.***

Bu sahabelerin üzerine ağır geldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! O bir hangimiz olur? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Size müjdeler olsun! Sizden bir kişiye karşılık Ye'cûc ve Me'cûc'den bin kişi olacaktır. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim

ki, ben sizin cennet ehlinin üçte biri olacağınızı umuyorum."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vermiş olduğu bu müjdeli haberden dolayı Allah'a hamd ettik ve sevincimizden "Allahu Ekber" diyerek tekbir getirdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ben sizin cennet ehlinin yarısı olmanızı umarım" buyurdu. Biz yine tekbir getirdik. Bu sefer Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ben sizin cennet ehlinin yarısı olmanızı umarım. Ümmetler içinde sizin misaliniz ancak siyah bir öküzün derisinde sanki beyaz bir tüy misalidir. Veya da eşeğin ön ayaklarının iç taraflarında bulunan daire şeklindeki mühre gibidir."[52] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3348, 4741, 6530, 7483)

٤٧-بَاب

47- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمْ الْأَسْبَابُ ﴾ قَالَ الْوُصُلَاتُ فِي الدُّنْيَا.

«Bunlar, âlemlerin Rabbi huzurunda duracakları o büyük gün için yeniden dirileceklerini sanmıyorlar mı?» (Mutaffifin: 4-6)[53]

İbnu Abbas şöyle dedi: ***«Kendileri ile aralarındaki münasebetler kesilmiş...»*** (Bakara: 166) âyeti, dünyadaki aralarındaki bağlar, manasına gelir.

---

52 Dünyadaki yaşamımız boyunca geçen her gün, bizi o mahşer gününe biraz daha yakınlaştırır. Geçen her saat, her dakika, hatta her saniye, ölüme, yeniden dirilişe ve hesaba doğru atılmış bir adımdır. Hayat, bir kum saati gibi sürekli olarak bu yöne doğru akar. Saati durdurmanın ya da geri çevirmenin yolu yoktur. Tüm insanlar, bu yolu izleyeceklerdir. İnsan, eğer dünyadaki yaşamında Allah'a kul olmamışsa ve bu büyük güne iman edip ona hazırlık yapmamışsa, pişmanlığın en büyüğünü yaşayacaktır. Toprak olmayı, dirilmeye bin kere tercih edecektir. Ancak bu pişmanlığın faydası yoktur; onu azaptan kurtaramayacaktır. Aksine, bu pişmanlık onun için yeni bir azap kaynağı olacak, cehennemde çekeceği fiziksel acıların üzerine bir de manevî işkence olarak eklenecektir.

53 Ölçülerini eksik yapanlara, cehenemliklerin kan ve irinlerinin aktığı Veyl deresi vardır. Onlar insanlardan bir şey alırken onu ölçtüklerinde tam Ölçerler ve hakla-

٦٥٣١- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ قَالَ يَقُومُ أَحَدُهُمْ فِي رَشْحِهِ إِلَى أَنْصَافِ أُذُنَيْهِ.

6531- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«İnsanlar Alemlerin Rabbi huzurunda duracaklar» (Mutaffifîn: 6) Öyle ki, onlardan birinin kulaklarının yan tarafına kadar ulaşacak olan kendi terleri içinde ayağa kalkacaklar."[54] (Hadisin geçtiği yerler: 4938, 6531)

٦٥٣٢- حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَعْرَقُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَذْهَبَ عَرَقُهُمْ فِي الْأَرْضِ سَبْعِينَ ذِرَاعًا وَيُلْجِمُهُمْ حَتَّى يَبْلُغَ آذَانَهُمْ.

6532- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü insanlar terleyecektir. Öyle ki onların terleri yetmiş zira yerin dibine gidecek ve kulaklarına kadar ulaşıp onları zaptedecektir."[55]

---

rını tam olarak alırlar. Fakat onlar insanlara vermek için bir şey ölçüp veya tartarken onların haklarını eksik verirler. Yoksa bu hilekârlar, dehşeti çok büyük olan kıyamet gününde tekrar diriltilip hesaba çekileceklerini sanmıyorlar mı? Kıyamet gününün ne kadar sıkıntılı olduğu ve insanların, Allah'ın huzurunda nasıl bekledikleri ve bekleme müddetlerinin ne kadar olacağı hadis-i şeriflerde beyan edilmiştir.

54 Dirilmenin şaşkınlığı henüz atlatılmadan, hesaba çekilecek olmanın verdiği korku ve sıkıntı başlar. İnsanın dünyadaki yaşamı sırasında her yaptığı, her düşündüğü gözler önüne serilir. En ufak bir ayrıntı bile unutulmaz.

55 Kıyâmet gününde güneş, bir mil mesafesi kadar insanlara yaklaşacak ve insanlar amellerine göre tere gömülecektir. Kimisi aşık kemiklerine kadar, kimisi dizlerine kadar, kimisi beline kadar, kimisi kendisini konuşmaktan alıkoyacak şekilde gırtlağına kadar tere gömülecektir. Allah Teâlâ, hiçbir gölgenin olmadığı o günde dilediği kimseyi arşının gölgesinde barındıracaktır. Müminlerin bu sevinç ve coşkusuna karşın kâfirler öldürücü bir utanç içindedirler. Ölmeyi hatta yok olmayı isterler. Bir kulun, Rabbimizin huzurunda yaptıklarını inkâr etmeye fırsatı yoktur. İşle-

٤٨-بَاب الْقِصَاصِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

48- Kıyamet Gününde Kısâs Bâbı

وَهِيَ الْحَاقَّةُ لِأَنَّ فِيهَا الثَّوَابَ وَحَوَاقَّ الْأُمُورِ الْحَقَّةُ وَ الْحَاقَّةُ وَاحِدٌ وَ الْقَارِعَةُ وَالْغَاشِيَةُ وَ الصَّاخَّةُ وَالتَّغَابُنُ غَبْنُ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَهْلَ النَّارِ.

الْحَاقَّةُ Kıyamettir. Çünkü sevap ve işlerin sabit olan hakikatleri ondadır. التَّغَابُنُ وَالْغَاشِيَةُ وَ الصَّاخَّةُ Cennet ehlinin cehennem ehlini aldatmasıdır.

٦٥٣٣-حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ بِالدِّمَاءِ.

6533- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü insanlar arasında ilk olarak hükmedilecek ilk dava, dünyadaki kan davaları olacaktır." [56] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6533, 6864)

---

diği bütün hayır ve şer ortaya çıkarılmıştır. İnkâr etse bile şahitler onu yalanlar. Dünya hayatında kendisine şahit olan insanlar da hesap sırasında şahitlik yapmak için ortaya getirilir. Kâfirler, kendilerini yaratan ve yaşatan Allah'a isyan etmekle, olabilecek en büyük suçu işlemişlerdir. Bu yüzden hesap günü kendilerini savunmalarına dahi izin verilmez. Hatta seslerini çıkarmalarına dahi fırsat tanınmaz.

56 Kan davası, İslâm öncesi Arap toplumunda en yaygın âdetlerden birisiydi. Hak ve adaleti gerçekleştirecek bir hukuk ve toplum düzeninden yoksun olan cahiliye toplumunda kan davaları kabileler arası düşmanlık ve savaşların başlıca nedenleri arasında yer alıyordu. İslâm cahiliye dönemine ait bir çok âdetle birlikte kan davasını ortadan kaldırdı; getirdiği insan ve toplum anlayışı ile adalet düzeni ile toplumsal bir afet olan kan davasını ortaya çıkaran nedenleri yok etti. İslâm'a göre insan canı, malı, namusu, haysiyeti, tüm hak ve özgürlükleri ile dokunulmaz bir varlıktır. Hiç kimse hukuk dışı bir gerekçe ile insanın maddî ve manevî varlığına tecavüz edemez, hak ve özgürlüklerini kısıtlayamaz. Kaldı ki müminler bu tür davranışlar içine giremezler. Çünkü müminler, inançları gereği kardeştirler, birbirlerine karşı İslâm'ın öngördüğü kurallar dışında davranamazlar. Müminler bireysel ve toplumsal hayatlarında tam bir dayanışma ve yardımlaşma içinde bulunmak; İslâm'ın egemenliğini sağlamak yolunda ortaklaşa çaba harcamakla yükümlüdürler.

٦٥٣٤- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ مَظْلِمَةٌ لِأَخِيهِ فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهَا فَإِنَّهُ لَيْسَ ثَمَّ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُؤْخَذَ لِأَخِيهِ مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أُخِذَ مِنْ سَيِّئَاتِ أَخِيهِ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ.

6534- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim, din kardeşine nefsi veya malı hususunda haksızlık etmiş ise, dinar ve dirhemin olmayacağı ve kardeşinin hakkı için kendi iyiliklerinden alınacağı o kıyamet günü gelmeden, henüz hayatta iken ondan helallik dilesin. Şayet onun iyilikleri yoksa, kıyamet günü kardeşinin kötülüklerinden alınır ve onun üzerine atılır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2449, 6534)

٦٥٣٥- حَدَّثَنِي الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ ﴿ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ ﴾ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ النَّاجِيِّ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْلُصُ الْمُؤْمِنُونَ مِنَ النَّارِ فَيُحْبَسُونَ عَلَى قَنْطَرَةٍ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَيُقَصُّ لِبَعْضِهِمْ مِنْ بَعْضٍ مَظَالِمُ كَانَتْ بَيْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِذَا هُذِّبُوا وَنُقُّوا أُذِنَ لَهُمْ فِي دُخُولِ الْجَنَّةِ فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَأَحَدُهُمْ أَهْدَى بِمَنْزِلِهِ فِي الْجَنَّةِ مِنْهُ بِمَنْزِلِهِ كَانَ فِي الدُّنْيَا.

6535- İmam Buhârî -Allah kendisine rahmet etsin şöyle dedi:

Bize Salt ibnu Muhammed haber verip şöyle dedi: Bize Yezid ibnu Zurey' ***«Göğüslerindeki kini çıkarıp attık.»*** (Hicr: 47) âyetini zikretti ve tefsiri mahiyetinde aşağıdaki hadisi zikrederek şöyle dedi: Bize Said, Katade'den, O da Ebu Mutevekkil en-Nâcî'den haber verip şöyle dedi: Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Müminler Sırat'ın üzerinden geçip de cehenneme düşmekten kurtuldukları zaman, cennetle cehennem arasındaki köprüde tutulurlar. Burada dünyada iken birbirleri aralarında bulunan zulümlerden birbirine hakkını vererek hesaplaşırlar. Bu hesaplaşmayı tamamlayıp günahlardan tamamen temizlendikleri zaman, onların cennete girmelerine izin verilir.

Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki, o müminlerden herhangi biri cennetteki meskenini, evini dünyada yaşadığı meskeninden daha iyi bilir."[57] (Hadisin geçtiği diğer yer: 2440, 6535)

٤٩-بَاب مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ عُذِّبَ

49- Bâb: Her Kimin Hesabı Tamamlanırsa (Mizanda Günahları Ağır Basarsa) Azap Olunur

٦٥٣٦- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ عُذِّبَ قَالَتْ قُلْتُ أَلَيْسَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴾ قَالَ ذَلِكِ الْعَرْضُ. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْأَسْوَدِ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ وَتَابَعَهُ ابْنُ جُرَيْجٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمٍ وَأَيُّوبُ وَصَالِحُ بْنُ رُسْتُمٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6536- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim hesaba çekilirse o kişiye azap edilir." Bunun üzerine ben dedim ki:

-Allah Azze ve Celle: «***Sonra kolay bir hesapla hesaba çekilirler***» (İnşikâk: 8)[58] buyurmuyor mu?

---

57 Kıyamet gününde cehennemin üzerine kıldan daha ince ve kılıçtan daha keskin olan sırat köprüsü kurulacak, emanet ve akrabalık bağı sıratın iki tarafında, sağında ve solunda duracak ve insanlar amellerine göre, hızlı veya sıratın üzerinden geçeceklerdir. Onlardan kimisi göz açıp kapayıncaya kadar, kimisi şimşek gibi, kimisi sürünerek ve kimisi de bundan başka şekilde geçecektir. Sırat köprüsünün sağında ve solunda, asılı duran demir kancalar bulunacaktır. Bu kancalar, emrolunanları alıp ateşe atacaklar, emrolunmayanlar ise kurtulacaklardır. Kıyamet gününde iki gruba ayrılacaklardır. Bir gurup cennette, diğer bir gurup ise cehennemde olacaktır.

58 Amel defteri sağ tarafından verilen insanın amellerine bakılacak, onun kötülükleri bağışlanıp iyiliklerine mükâfaat verilecektir. Böylece kolay bir hesap vermiş olacaktır. Bu insan, cennetteki aile efradının yanına sevinçle dönecektir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu ancak insanların mizana arz olunmalarıdır" buyurdu. (Hadisin geçtiği yerler: 103, 4939, 6536, 6537)

٦٥٣٧- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ أَبِي صَغِيرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَتْنِي عَائِشَةُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ أَحَدٌ يُحَاسَبُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا هَلَكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَيْسَ قَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴾ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا ذَلِكِ الْعَرْضُ وَلَيْسَ أَحَدٌ يُنَاقَشُ الْحِسَابَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا عُذِّبَ.

6537- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet Günü hesaba çekilip de helâk olmayan kimse yoktur." Bunun üzerine ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuyor mu: ***«Amel defteri kendisine sağdan verilen kimse, kolay geçireceği bir hesaba çekilecek.»*** (İnşikâk: 7-8) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O insanların hesaba sunulacakları arzdır ve her kimin hesaba çekilmesi uzarsa işte o kimseye azap olunur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 103, 4939, 6536, 6537)

٦٥٣٨- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ يُجَاءُ بِالْكَافِرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُقَالُ لَهُ أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا أَكُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيُقَالُ لَهُ قَدْ كُنْتَ سُئِلْتَ مَا هُوَ أَيْسَرُ مِنْ ذَلِكَ.

6538- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü kâfir getirilir ve kendisine şöyle denir: ***«Şayet senin yeryüzü dolusu altının olsaydı bu azaptan kurtulmak için onu feda eder miydin?»*** O da:

-Evet feda ederdim, diye cevap verir. Onun bu cevabı üzerine Allah Azze ve Celle ona şöyle der:

-«Ben senden bundan çok daha kolay, çok daha basit bir şey istemiştim. (O da bana hiçbir şeyi şirk koşmamandı. Ancak sen bundan kaçındın ve bana şirk koştun.)»" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3334, 6538, 6557)

٦٥٣٩- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي خَيْثَمَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَسَيُكَلِّمُهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَيْسَ بَيْنَ اللَّهِ وَبَيْنَهُ تُرْجُمَانٌ ثُمَّ يَنْظُرُ فَلَا يَرَى شَيْئًا قُدَّامَهُ ثُمَّ يَنْظُرُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَتَسْتَقْبِلُهُ النَّارُ فَمَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَّقِيَ النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ.

6539- Adiy ibnu Hatim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle, kıyamet günü'nde, sizden her birinizle, aranızda tercüman olmaksızın muhakkak konuşacaktır. Sonra o kul, sağına ve soluna bakacak ama hiçbir şey göremeyecek. Önüne bakacak ve onu ateş karşılayacak. Sizden biriniz hurmanın yarısı kadar da olsa (onu tasadduk ederek) kendisini ateşten korusun." [59] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1413, 1417, 3595, 6023, 6539, 6540, 6563, 7443, 7512)

٦٥٤٠- قَالَ الْأَعْمَشُ حَدَّثَنِي عَمْرٌو عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّقُوا النَّارَ ثُمَّ أَعْرَضَ وَأَشَاحَ ثُمَّ قَالَ اتَّقُوا النَّارَ ثُمَّ

---

59 Kıyâmet gününde Allah Teâlâ, insanlar arasında hüküm vermek ve hesaplarını görmek için inecek, mümin kuluyla başbaşa kalacak, onun üzerine perdesini örtecek ve kendisiyle kulu arasında hiçbir aracı olmadan konuşacak, mümin kulunun işlediği günahları ona haber verecek, o da bu günahları itiraf edecek ve Allah Teâlâ kulunun üzerindeki nimetini göstererek şöyle diyecektir: "Hiç şüphe yok ki günahlarını dünyada iken görmezden gelip gizledim. Bugün ise bu günahları senin için bağışlıyorum."

أَعْرَضَ وَأَشَاحَ ثَلَاثًا حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا ثُمَّ قَالَ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ.

6540- Adiy ibnu Hatim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Kendinizi cehennem ateşinden koruyun" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yüzünü başka tarafa çevirdi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Kendinizi cehennem ateşinden koruyun" buyurdu. Sonra yüzünü başka tarafa çevirdi. Bu şekilde yüzünü üç kere bizden başka tarafa çevirdi. Hatta biz O'nun ateşe doğru baktığını zannettik. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir yarım hurma tanesiyle de olsa kendinizi cehennem ateşinden koruyun. Sadaka vermek için yarım hurma tanesini bulamayan kimse de güzel söz söylemek suretiyle sadaka versin. (Çünkü güzel söz, sadakadır.)" (Hadisin geçtiği yerler: 1413, 1417, 3595, 6023, 6539, 6540, 6563, 7443, 7512)

٥٠-بَاب يَدْخُلُ الْجَنَّةَ سَبْعُونَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ

50- Bâb: "Yetmişbin Kişi Cennete Hesapsız Olarak Girecektir"

٦٥٤١- حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ ح قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ و حَدَّثَنِي أَسِيدُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ حُصَيْنٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فَقَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ فَأَخَذَ النَّبِيُّ يَمُرُّ مَعَهُ الْأُمَّةُ وَالنَّبِيُّ يَمُرُّ مَعَهُ النَّفَرُ وَالنَّبِيُّ يَمُرُّ مَعَهُ الْعَشَرَةُ وَالنَّبِيُّ يَمُرُّ مَعَهُ الْخَمْسَةُ وَالنَّبِيُّ يَمُرُّ وَحْدَهُ فَنَظَرْتُ فَإِذَا سَوَادٌ كَثِيرٌ قُلْتُ يَا جِبْرِيلُ هَؤُلَاءِ أُمَّتِي قَالَ لَا وَلَكِنِ انْظُرْ إِلَى الْأُفُقِ فَنَظَرْتُ فَإِذَا سَوَادٌ كَثِيرٌ قَالَ هَؤُلَاءِ أُمَّتُكَ وَهَؤُلَاءِ سَبْعُونَ أَلْفًا قُدَّامَهُمْ لَا حِسَابَ عَلَيْهِمْ وَلَا عَذَابَ قُلْتُ وَلِمَ قَالَ كَانُوا لَا يَكْتَوُونَ وَلَا يَسْتَرْقُونَ وَلَا يَتَطَيَّرُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ فَقَامَ إِلَيْهِ عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ فَقَالَ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ ثُمَّ قَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ آخَرُ قَالَ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ.

6541- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bütün ümmetler gösterildi. Bir peygamber, beraberinde bir ümmetle yani çok sayıda insanla geçiyordu. Bir peygamber, beraberinde bir grupla geçiyordu. Bir peygamber, beraberinde on kişiyle geçiyordu. Bir peygamber, beraberinde beş kişiyle geçiyordu. Bir peygamber de yalnız başına geçiyordu. Ben büyük bir karaltı gördüm.

-Ey Cibril! Bunlar benim ümmetim mi? diye sordum. Cibril:

-Hayır, onlar senin ümmetin değil, ancak ufka doğru bak! dedi. Ben ufka doğru baktığımda büyük bir karaltı gördüm. Cibril bana:

-İşte bunlar senin ümmetin! Onların en önlerinde giden yetmişbin kişi için ne hesap vardır ne de azap! Bunun üzerine ben:

-Neden onlar hesapsız ve azapsız olarak cennete gireceklerdir? diye sordum. Cibril şöyle dedi:

-Onlar öyle kimselerdir ki, kendilerine rukye yaptırmak istemezler. Herhangi bir şeyin uğursuzluğunu kabul etmezler. Kendilerini ateşle dağlatmazlar. Onlar Rablerine tevekkül ederler."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözleri üzerine Ukkâşe ibnu Mihsan ayağa kalktı ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a dua et de beni, o hesapsız azapsız cennete giren yetmişbin kişiden biri eylesin, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allahım! Onu onlardan kıl!" diye dua etti. Sonra başka bir adam kalktı ve:

-Beni de onlardan kılması için Allah'a dua et! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-"Bu konuda Ukkâşe seni geçti" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3410, 5705, 5752, 6472, 6541)

٦٥٤٢- حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي زُمْرَةٌ هُمْ سَبْعُونَ أَلْفًا تُضِيءُ وُجُوهُهُمْ

إِضَاءَةَ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَامَ عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ الْأَسَدِيُّ يَرْفَعُ نَمِرَةً عَلَيْهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ ثُمَّ قَامَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَقَالَ سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ.

6542- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ümmetimden yetmiş bin kişi cennete hesapsız girecektir. Onların yüzleri ayın dolunay halinde ışık saçması gibi ışık saçar."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine Ukkâşe ibnu Mihsan el-Esedî, üzerine kaplan derisi gibi çizgili bir şemle kaldırarak:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Beni de cennete hesapsız girecek kimselerden eylemesi için dua et! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-"Allah'ım! Onu onlardan kıl" diye Ukkâşe'ye dua etti. Sonra Ensardan bir adam daha kalktı ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Onlardan kılması için bana da dua et, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu konuda Ukkâşe seni geçti" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5811, 6542)

٦٥٤٣- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا أَوْ سَبْعُ مِائَةِ أَلْفٍ شَكَّ فِي أَحَدِهِمَا مُتَمَاسِكِينَ آخِذٌ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ حَتَّى يَدْخُلَ أَوَّلُهُمْ وَآخِرُهُمْ الْجَنَّةَ وَوُجُوهُهُمْ عَلَى ضَوْءِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ.

6543- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki, ümmetimden yetmiş bin veya yedi yüz bin kişi[60]

60 Hadisi rivayet eden ravi, bu iki rakam arasında şüphe etmiştir.

cennete girecektir. En sondakiler cennete girmeden öncekilerde cennete giremezler. Yani hepsi birden girerler. Onların yüzleri ayın on dördüncü gecesindeki dolunay hali gibi parlaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3247, 6543. 6554)

٦٥٤٤- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ حَدَّثَنَا نَافِعٌ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَدْخُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ ثُمَّ يَقُومُ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ يَا أَهْلَ النَّارِ لَا مَوْتَ وَيَا أَهْلَ الْجَنَّةِ لَا مَوْتَ خُلُودٌ.

6544- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennet ehli cennete, cehennem ehli de cehenneme girdikleri zaman, onların aralarından bir nidacı ayağa kalkar ve şöyle nida eder:

Ey ateş ehli! Artık ölüm yoktur! Ey cennet ehli! Artık ölüm yoktur, ebedîlik vardır!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6544, 6548)

٦٥٤٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَالُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ خُلُودٌ لَا مَوْتَ وَلِأَهْلِ النَّارِ يَا أَهْلَ النَّارِ خُلُودٌ لَا مَوْتَ.

6545- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennet ehline: Ey cennet ehli! Artık ebedîlik vardır, ölüm yoktur! Ateş ehline de: Ey ateş ehli! Artık ebedîlik vardır, ölüm yoktur! denilir."

٥١-بَاب صِفَةِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ

51- Cennet[61] ve Cehennemin[62] Sıfatları Bâbı

61 Ağaçlı bahçe; yeşillikleri bol bostan; sık dal ve yaprakları ile yeri gölgelendiren hurmalık ve bağlık. Peygamberlerin davetine uyarak iman edip, dünya ve ahirete ait işleri, kulluk vazifelerini elden geldiği kadar güzel bir şekilde yapan temiz ve müttakî kişiler için hazırlanmış bir huzur ve saadet yurdudur. Kısaca ahiretteki nimet-

وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ زِيَادَةُ كَبِدِ حُوتٍ عَدْنٌ خُلْدٌ عَدَنْتُ بِأَرْضٍ أَقَمْتُ وَمِنْهُ الْمَعْدِنُ ﴿ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ﴾ فِي مَنْبِتِ صِدْقٍ.

Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Cennet ehlinin yiyeceği ilk

ler yurdunun adıdır. Çoğulu Cinân ve Cennât'tır. 'Cennet', örtmek, gizlemek anlamına gelen 'cenn' kökünden türemiş bir isimdir. Sözlük anlamı, bitki ve ağaçlarıyla toprağı örten bahçe veya bostan demektir. Aynı kökten gelen diğer kelimelerde de bir çeşit 'örtme, gizlilik' anlamları vardır. Örneğin, aynı kökten gelen 'cinn', herkese görünmeyen bir başka yaratık, 'cinnet', aklın kaybolması, gizlenmesi, 'mecnun' aklı gitmiş demektir. Kavram olarak 'Cennet', dünya gözüyle görülmeyen, Ahiretteki 'sevap yurdu'nun özel adıdır. İnsanların işledikleri güzel amellerin sevabının, yani karşılığının verileceği bu yere 'Cennet' denmesinin sebebi; görünüş yönünden dünyadaki bahçelere benzemesi, içerisinde bulunan eşi ve benzeri olmayan nimetlerin insan anlayışına gizli olması, insanların onu dünyada iken görmemeleridir. Cennetin yedi tabakası olduğu haber verilmektedir. Bunlar, Firdevs, Adn Cennet'i, Nâim Cennet'i, Daru'l-Huld, Me'va Cennet'i, Daru's-Selâm ve İlliyyûn'dur. Bu tabakalardan her birinde, müminlerin yaptıkları iyi işler karşılığında girecekleri veya yükselecekleri derece veya mertebeler vardır.

62 Derin kuyu, ahirette kâfir ve günahkâr kimselerin azap çekecekleri ceza yeri. Kur'an-ı Kerîm'de inanan ve güzel amel işleyen kimselere Cennet vadedildiği gibi; kâfir ve günahkâr kimselere de Cehennem vaadedilmiştir. Kâfir, münafık ve müşrikler Cehennem'de ebedî kalırlar, orada ölmezler ve azapları hafifletilmez. Tövbe etmeden günahkâr olarak ölen ve Allah'ın kendilerini affetmediği mü'minler ise Cehennem'de ebedî kalmazlar. Kendilerine günahları kadar azap edilir. Sonra oradan kurtulup Cennet'e girerler ve orada ebedî kalırlar. Nâr, ateş demektir. Gözle algılanan alevli ateş anlamına gelir. Kur'ân'da 145 yerde geçer. Ateş, insan bedenine çok büyük acı ve ızdırap verdiği için ahirette kâfir, münafık ve âsilerin cezası ateşle verilecektir. Cehennem, ahirette suçlulara ceza olarak tutuşturulan ateşin ismidir. Cehennemin en açık vasfı ateş olduğu için, bazen cehennem yerine ateş anlamına gelen "nâr" kullanılır. Cehennem, azap yurdu olan ateşin özel ismidir. Arapça "cehmân" kelimesinden alınmış olup, bu da "cehm" den türetilmiştir. Cehm, sert ve çirkin olmak; cehmân, dibi görünmez derin kuyu demektir. Cehennem için Kur'ân'da en çok "nâr (ateş) ismi kullanılır. Cehennemin diğer isimleri ise şunlardır: Harîk (yangın), hutame (ezip yok eden), saıyr (alevler), hâviye (uçurum, çukur), lezâ (hâlis ateş, bedenin iç organlarını söküp koparan), sakar (insanın derisini kavuran ateş), cahıym (yakıcı ateş), hamîm (kaynar su), semûm (sıcak rüzgâr), siccîn (hapishane, derin çukur), veyl (Vay haline!), ğayy (azıp sapmak).Cehennem'de görülecek azabın miktar, şiddet ve şekillerini ancak Allah ve Rasûlü'nün bizlere bildirmesiyle ve bildirdikleri kadarıyla bilebiliriz. Kur'an-ı Kerîm'de cehennemin yedi kapısının olduğu belirtilmektedir.

yiyecek balık ciğerinin bir parçasıdır."

عَدْنٌ Ebedilik, manasına gelir. ﴿فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ﴾. İkâmet etmek, manasına gelir.

٦٥٤٦- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ.

6546- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben cennete baktım ve cennet ehlinin çoğunun fakirler olduğunu gördüm. Cehenneme de baktım. Cehennem ehlinin de çoğunu kadınlar olarak gördüm" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5198, 6449, 6546)

٦٥٤٧- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قُمْتُ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ فَكَانَ عَامَّةُ مَنْ دَخَلَهَا الْمَسَاكِينَ وَأَصْحَابُ الْجَدِّ مَحْبُوسُونَ غَيْرَ أَنَّ أَصْحَابَ النَّارِ قَدْ أُمِرَ بِهِمْ إِلَى النَّارِ وَقُمْتُ عَلَى بَابِ النَّارِ فَإِذَا عَامَّةُ مَنْ دَخَلَهَا النِّسَاءُ.

6547- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben cennet kapısının önünde durdum. Cennete girenlerin çoğunun miskinler, fakirler olduğunu gördüm. Zenginler ise, cennetin kapısının önünde tutulmuşlardı.[63] Onların içinden cehennem ehlinden olanlarına ise

63 Allah'ın takva ehli insanlar için hazırladığı içinde nehirler, yüksek odalar, güzel hanımlar, nefsin arzu ettiği hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı, hiçbir kalbin hatırına gelmeyecek nimetler diyarıdır. Cennetin nimetleri hiçbir şekilde bitmez ve sona ermez. Cennette bir kırbaç kadar yer, dünya ve içindeki her şeyden daha hayırlıdır. Kokusu kırk yıllık yoldan duyulur. Cennette kula verilecek en büyük nimet kendi gözüyle Rabbi olan Yüce Allah'ı görmesidir. Kâfirler ise; Rableri olan Allah'ı göremeyeceklerdir. Buna izin verilmeyecektir. Kim Allah'ın müminler tarafından görüleceğini inkâr ederse kafirlerle Müslümanları bu yasaklamalarda bir tutmuş olur. Cennetin yüz derecesi vardır. Her derece arası gökyüzü ile yeryüzü arasındaki mesafe kadardır. En yüksek derecede firdevs cenneti vardır. Bu

cehenneme atılmaları emredildi. Ben cehennem kapısının önünde de durdum. Cehenneme girenlerin çoğunun da kadınlar olduğunu gördüm."[64]
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 5196, 6547)

٦٥٤٨- حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَارَ أَهْلُ الْجَنَّةِ إِلَى الْجَنَّةِ وَأَهْلُ النَّارِ إِلَى النَّارِ جِيءَ بِالْمَوْتِ حَتَّى يُجْعَلَ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ثُمَّ يُذْبَحُ ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ لَا مَوْتَ وَيَا أَهْلَ النَّارِ لَا مَوْتَ فَيَزْدَادُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَرَحًا إِلَى فَرَحِهِمْ وَيَزْدَادُ أَهْلُ النَّارِ حُزْنًا إِلَى حُزْنِهِمْ.

6548- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennet ehli cennete, cehennem ehli de cehenneme girdikleri zaman, ölüm, cennet ve cehennemin arasında bir koç suretinde getirilir. Sonra da orada kesilir. Sonra bir nidacı gelir ve:

-Ey cennet ehli! Burada ölüm yoktur! Ey cehennem ehli! Burada ölüm yoktur! diye nida eder. Bunun üzerine cennet ehlinin mutlulukları-nın üzerine mutlulukları artar. Cehennem ehlinin de hüzünlerinin üzerine hüzünleri artar." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6544, 6548)

---

cennetin çatısını Yüce Allah'ın arşı (tahtı) oluşturur. Cennetin sekiz kapısı vardır. Her kapının genişliği Mekke ile Medine arasındaki mesafe kadardır. Öyle bir gün gelecektir ki bu kapılarda kalabalıktan izdiham oluşacaktır. Cennetin en alt seviyesini hak eden kişiye dünya ve onun on katı kadar nimet verilecektir.

64 Cehennem: Allah'ın asiler, kâfirler için hazırladığı içinde türlü türlü azapların, çeşit çeşit işkencelerin olduğu bekçileri sert ve tutumlu olan, kâfirlerin ebedî olarak içinde kalacakları bir diyardır. Onların yiyecekleri zakkum ağacının meyveleri, içecekleri ise kaynamış madendir. Dünyadaki ateş cehennem ateşinin hararetinden yetmiş kat daha hafiftir. Cehennem ateşi atmış dokuz kat daha güçlü ve şiddetlidir. Bu ateş içine atılanlardan hiç bıkmaz hatta daha yok mu diye söylenir. Cehennemin yedi kapısı vardır. Her kapı belli miktarda insanlardan nasibini içine alır.

٦٥٤٩- حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ فَيَقُولُونَ لَبَّيْكَ رَبَّنَا وَسَعْدَيْكَ فَيَقُولُ هَلْ رَضِيتُمْ فَيَقُولُونَ وَمَا لَنَا لَا نَرْضَى وَقَدْ أَعْطَيْتَنَا مَا لَمْ تُعْطِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ فَيَقُولُ أَنَا أُعْطِيكُمْ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالُوا يَا رَبِّ وَأَيُّ شَيْءٍ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ فَيَقُولُ أُحِلُّ عَلَيْكُمْ رِضْوَانِي فَلَا أَسْخَطُ عَلَيْكُمْ بَعْدَهُ أَبَدًا.

6549- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Tebarake ve Teâlâ cennet ehline: ***«Ey cennet ehli!»*** der. Onlar da:

-Buyur ey Rabbimiz buyur! Emrine amadeyiz! derler. Allah Azze ve Celle:

-***«Cennet nimetleriyle razı oldunuz mu?»*** der. Onlar da:

-Neden razı olmayalım ki! Sen bize yarattıklarından hiçbirine vermediğin nimetleri verdin! derler. Allah Azze ve Celle:

-***«Ben size bundan daha üstün olanı vereceğim»*** buyurur.

-Ya Rabbi! Hangi şey içinde bulunduğumuz bu nimetlerden daha üstündür ki? derler. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şöyle buyurur:

-***«Sizin üzerinize rızam indi. Bundan sonra asla size öfkelenmeyeceğim!»*** (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6549, 7518)

٦٥٥٠- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ أُصِيبَ حَارِثَةُ يَوْمَ بَدْرٍ وَهُوَ غُلَامٌ فَجَاءَتْ أُمُّهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَرَفْتَ مَنْزِلَةَ حَارِثَةَ مِنِّي فَإِنْ يَكُ فِي الْجَنَّةِ أَصْبِرْ وَأَحْتَسِبْ وَإِنْ تَكُنْ الْأُخْرَى تَرَى مَا أَصْنَعُ فَقَالَ وَيْحَكِ أَوَهَبِلْتِ أَوَجَنَّةٌ وَاحِدَةٌ هِيَ إِنَّهَا جِنَانٌ كَثِيرَةٌ وَإِنَّهُ لَفِي جَنَّةِ الْفِرْدَوْسِ.

6550- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Harise ibnu Surâka Bedir savaşında daha genç bir delikanlı iken şe-

hit düşmüştü. Harise'nin annesi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Oğlum Harise'nin benim yanımdaki değerini, ona ne kadar kıymet verdiğimi bilirsin. Şayet o, cennette ise sabreder ve sabrımın ecrini Allah'tan beklerim. Şayet başka bir yerde ise o zaman gücümü yettiği kadar onun için ağlarım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Vay sana! O bir tek cennet mi? Cennette birçok cennetler (dereceler) vardır. Senin oğlun da cennetin en yücesi olan Firdevs cennetindedir."
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 2809, 6550, 6567)

٦٥٥١- حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا الْفُضَيْلُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا بَيْنَ مَنْكِبَيْ الْكَافِرِ مَسِيرَةُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ لِلرَّاكِبِ الْمُسْرِعِ.

6551- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet gününde kâfirin iki omzunun arası, atıyla hızlı giden bir süvarinin yol alışıyla üç günlük mesafedir."

٦٥٥٢- وَقَالَ إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ سَلَمَةَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا.

6552- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennette bir ağaç vardır ki, bir süvari, onun gölgesinde yüz sene yürür de, onun gölgesini geçip bitiremez."

٦٥٥٣- قَالَ أَبُو حَازِمٍ فَحَدَّثْتُ بِهِ النُّعْمَانَ بْنَ أَبِي عَيَّاشٍ فَقَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ الْجَوَادَ الْمُضَمَّرَ السَّرِيعَ مِائَةَ عَامٍ مَا يَقْطَعُهَا.

6553- Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennette öyle bir ağaç vardır ki, yarışçı veya iyi eğitimli bir atın binicisi onun gölgesinde yüz sene yürür de, onun gölgesini geçip bitiremez."

٦٥٥٤- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا أَوْ سَبْعُ مِائَةِ أَلْفٍ لَا يَدْرِي أَبُو حَازِمٍ أَيُّهُمَا قَالَ مُتَمَاسِكُونَ آخِذٌ بَعْضُهُمْ بَعْضًا لَا يَدْخُلُ أَوَّلُهُمْ حَتَّى يَدْخُلَ آخِرُهُمْ وُجُوهُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ.

6554- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki, ümmetimden yetmiş bin veya yedi yüz bin kişi cennete girecektir. Bunlar birbirlerine sıkıca kenetlenmiş saf hâlindedirler ve en sondakiler cennete girmeden öncekilerde cennete giremezler. Yani hepsi birden girerler. Onların yüzleri ayın on dördüncü gecesindeki dolunay gibi parlaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3247, 6543, 6554)

٦٥٥٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاءَوْنَ الْغُرَفَ فِي الْجَنَّةِ كَمَا تَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ فِي السَّمَاءِ.

6555- Sehl -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennet ehli cennette kendilerinden yüksekteki odalarda birtakım köşklerin sahiblerini aralarındaki uzaklık farkından dolayı güçlükle görebilirler." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3256, 6555, 6556)

٦٥٥٦- قَالَ أَبِي فَحَدَّثْتُ بِهِ النُّعْمَانَ بْنَ أَبِي عَيَّاشٍ فَقَالَ أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ يُحَدِّثُ وَيَزِيدُ فِيهِ كَمَا تَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ الْغَارِبَ فِي الْأُفُقِ الشَّرْقِيِّ وَالْغَرْبِيِّ.

6556- Numan ibnu Ebi Ayyaş -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Ebu Saîd'in bu hadisi zikrettiğini ve şu lâfzı da ziyade ettiğini duydum:

"Nitekim gündüz doğu veya batı ufkunda ışıklı kalan parlak yıldızı, aradaki mesafe uzaklığından dolayı dikkatle bakanlar seçebilir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3256, 6555, 6556)

٦٥٥٧- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى لِأَهْوَنِ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَوْ أَنَّ لَكَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ أَكُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيَقُولُ أَرَدْتُ مِنْكَ أَهْوَنَ مِنْ هَذَا وَأَنْتَ فِي صُلْبِ آدَمَ أَنْ لَا تُشْرِكَ بِي شَيْئًا فَأَبَيْتَ إِلَّا أَنْ تُشْرِكَ بِي.

6557- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle cehennemde en hafif bir azapla cezalandırılan birine şöyle der:

-«Şayet yeryüzünde ne varsa senin olsaydı bu azaptan kurtulmak için onu feda eder miydin?» O da:

-Evet feda ederdim, diye cevap verir. Onun bu cevabı üzerine Allah Azze ve Celle şöyle der:

-«Ben daha sen henüz Adem'in sulbünde iken ben senden bundan çok daha kolay, çok daha basit bir şey istemiştim. O da bana hiçbir şeyi şirk koşmamandı. Ancak sen bundan kaçındın ve bana şirk koştun.» [65] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3334, 6538, 6557)

٦٥٥٨- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ بِالشَّفَاعَةِ كَأَنَّهُمُ الثَّعَارِيرُ

---

65 Tevhid ehli sorgusuz sualsiz cennete girecektir. Tevhid kelimesinin Allah katında çok büyük değeri vardır. Tevhid, şirk dışında bütün günahların bağışlanmasına vesile olur.

قُلْتُ مَا الشَّعَارِيرُ قَالَ الضَّغَابِيسُ وَكَانَ قَدْ سَقَطَ فَمُهُ فَقُلْتُ لِعَمْرِو بْنِ دِينَارٍ أَبَا مُحَمَّدٍ سَمِعْتَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَخْرُجُ بِالشَّفَاعَةِ مِنْ النَّارِ قَالَ نَعَمْ.

6558- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cehennemden bir topluluk şefaatle, kuşkonmaza benzer bir bitki gibi çıkarlar."

Hammâd dedi ki: Ben Amr ibnu Dînâra şöyle dedim: Ey Ebu Muhammed! Sen Câbir ibnu Abdullah'ı şöyle derken işittin mi? Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin "Ateşten şefaatle bir topluluk çıkar" buyururken işittim. O da: Evet, dedi.

٦٥٥٩- حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَخْرُجُ قَوْمٌ مِنْ النَّارِ بَعْدَ مَا مَسَّهُمْ مِنْهَا سَفْعٌ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ فَيُسَمِّيهِمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَهَنَّمِيِّينَ.

6559- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir topluluk, üzerlerinde yanık izi olduğu hâlde cehennemden çıkacak ve cennete girecekler. Cennet ehli onları: "Cehennemlikler" olarak isimlendirecekler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6559, 7450)

٦٥٦٠- حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ يَقُولُ اللَّهُ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ فَأَخْرِجُوهُ فَيُخْرَجُونَ قَدْ امْتُحِشُوا وَعَادُوا حُمَمًا فَيُلْقَوْنَ فِي نَهَرِ الْحَيَاةِ فَيَنْبُتُونَ كَمَا تَنْبُتُ الْحِبَّةُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ أَوْ قَالَ حَمِيَّةِ السَّيْلِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَمْ تَرَوْا أَنَّهَا تَنْبُتُ صَفْرَاءَ مُلْتَوِيَةً.

6560- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah

Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennet ehli cennete, cehennem ehli de ateşe girdikten sonra Allah Azze ve Celle: ***«Kimin kalbinde zerre miktarınca iman varsa onu ateşten çıkarın»*** diye emreder. Oradan simsiyah oldukları hâlde çıkarılırlar ve Hayat nehrine atılırlar ve orada su nehrinin yanında dikilen tohumun filizlenmesi gibi onlarda oradan öylece çıkarlar. O tohumun sarı ve kıvrımlı olarak çıkışını görmez misin?"[66] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 22, 4581, 4919, 6560, 6574, 7438, 7439)

٦٥٦١- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أَهْوَنَ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَرَجُلٌ تُوضَعُ فِي أَخْمَصِ قَدَمَيْهِ جَمْرَةٌ يَغْلِي مِنْهَا دِمَاغُهُ.

6561- Numân ibnu Beşîr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet gününde cehennem ehlinin azap olarak en hafif ceza göreni o kimsedir ki, onun iki ayağının çukur kısmına ateş parçası konulacak, bunun tesiriyle beyni kaynayacaktır."[67] (Hadisin geçtiği yerler: 6561, 6562)

---

66 Bu rivayet hem imanın şube şube olduğuna delil hem de şefeatın hak olduğunu isbat eden rivayetlerdendir. Şef' kelimesinden türeyen şefaat ise, sözlükte, bir kimsenin bağışlanmasını istemek, başkası adına yardım istemek, dua etmek, rica etmek demektir. Şefaat, bir müminin günahlarının bağışlanması için Allah'a dua edip yalvarmaktır. Bir başka deyişle, bir kimsenin yardım etmek veya yardım dilemek gayesiyle, bir başka kişiye nispet edilmesi, onunla birlikte anılmasıdır. Daha çok yüksek makamdan aşağı makama doğru bir kullanılışı ifade eder. Şefaat edene Şâfi' veya Şefî'; şefaat edilene meşfû' (şefaat bekleyen) denilir. "Şefaat"in çoğulu şüfeâ' olarak gelir. Şefaat, kişinin yardım edeceği, kendisi için istekte bulunacağı kimsenin yanında yer alması ve onu tek bırakmamasıdır. Şefaat kavramı en çok saygı ve rütbe yönünden yüksek olanın kendisinden daha aşağı birinin yanında yer alıp yardımıyla onu yalnız başına bırakmamasında kullanılır. Şefaat, Allah'ın izniyledir. Şefaat Allah'ın izin verdiklerinedir.

67 Bu rivayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle amcası Ebu Talibin müşrik olarak ölmesi ayetle tescil edilince bir soru üzerine söyleniyor. Peki ey Allah'ın Rasûlü! Ebu Talibin sana yaptığı bunca iyilik karşılıksız mı kalacak. Bunun üzerine, kâfire de şefaatin olacağı o da cehennemde yine ebedî kalacak ama ayaklarına kadar ateşe gireceği bununla da beyni fokurdayacağını söylüyor.

٦٥٦٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أَهْوَنَ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ عَلَى أَخْمَصِ قَدَمَيْهِ جَمْرَتَانِ يَغْلِي مِنْهُمَا دِمَاغُهُ كَمَا يَغْلِي الْمِرْجَلُ وَالْقُمْقُمُ.

6562- Numân ibnu Beşîr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki kıyamet günü cehennem ehlinin azap olarak en hafifi, ayak çukurlarına ateş parçası konmuş ve bunun etkisiyle de tıpkı bir tencerenin ve gümüş ya da bakır ibriğin kaynaması gibi beyninin kaynadığı adamın azabıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6561, 6562)

٦٥٦٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ النَّارَ فَأَشَاحَ بِوَجْهِهِ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا ثُمَّ ذَكَرَ النَّارَ فَأَشَاحَ بِوَجْهِهِ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا ثُمَّ قَالَ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ.

6563- Adiy ibnu Hatim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem cehennemden bahsetti ve yüzünü başka tarafa çevirerek ondan Allah'a sığındı. Sonra yine cehennemden bahsetti ve yüzünü başka tarafa çevirerek ondan Allah'a sığındı. Sonra da şöyle buyurdu:

"Bir yarım hurma tanesiyle de olsa (Onu sadaka olarak vererek) kendinizi Cehennem ateşinden koruyun. Sadaka vermek için yarım hurma tanesini bulamayan kimse de güzel söz söylemek suretiyle sadaka versin. (Çünkü güzel söz, sadakadır.)" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1413, 1417, 3595, 6023, 6539, 6540, 6563, 7443, 7512)

٦٥٦٤- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذُكِرَ عِنْدَهُ عَمُّهُ أَبُو طَالِبٍ فَقَالَ لَعَلَّهُ تَنْفَعُهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُجْعَلُ فِي ضَحْضَاحٍ مِنْ النَّارِ يَبْلُغُ كَعْبَيْهِ يَغْلِي مِنْهُ أُمُّ دِمَاغِهِ.

6564- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında amcası Ebu Tâlib zikredilince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Umarım ki kıyamet günü benim şefaatim ona fayda verecektir. Cehennemde onun topuklarına kadar ulaşan bir ateşle azap olunacaktır. Bu ateşin tesiriyle beyni kaynayacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3885, 6564)

٦٥٦٥- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ اللَّهُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُونَ لَوْ اسْتَشْفَعْنَا عَلَى رَبِّنَا حَتَّى يُرِيحَنَا مِنْ مَكَانِنَا فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ أَنْتَ الَّذِي خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ وَأَمَرَ الْمَلَائِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ فَاشْفَعْ لَنَا عِنْدَ رَبِّنَا فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ وَيَقُولُ ائْتُوا نُوحًا أَوَّلَ رَسُولٍ بَعَثَهُ اللَّهُ فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ ائْتُوا إِبْرَاهِيمَ الَّذِي اتَّخَذَهُ اللَّهُ خَلِيلًا فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ ائْتُوا مُوسَى الَّذِي كَلَّمَهُ اللَّهُ فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ فَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ ائْتُوا عِيسَى فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ ائْتُوا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدْ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ فَيَأْتُونِي فَأَسْتَأْذِنُ عَلَى رَبِّي فَإِذَا رَأَيْتُهُ وَقَعْتُ سَاجِدًا فَيَدَعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ يُقَالُ لِي ارْفَعْ رَأْسَكَ سَلْ تُعْطَهْ وَقُلْ يُسْمَعْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَرْفَعُ رَأْسِي فَأَحْمَدُ رَبِّي بِتَحْمِيدٍ يُعَلِّمُنِي ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحُدُّ لِي حَدًّا ثُمَّ أُخْرِجُهُمْ مِنْ النَّارِ وَأُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ ثُمَّ أَعُودُ فَأَقَعُ سَاجِدًا مِثْلَهُ فِي الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ حَتَّى مَا بَقِيَ فِي النَّارِ إِلَّا مَنْ حَبَسَهُ الْقُرْآنُ وَكَانَ قَتَادَةُ يَقُولُ عِنْدَ هَذَا أَيْ وَجَبَ عَلَيْهِ الْخُلُودُ.

6565- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle insanları kıyamet günü bir araya getirir. Onlar:

-Bizi bu bulunduğumuz durumdan rahata kavuşturacak, Rabbimizin katında bize şefaat edecek birini bulsak, derler.

Akabinde Âdem'e gelirler ve şöyle derler:

-Sen, Allah'ın kendi eliyle yarattığı Adem'sin. Allah sana ruhundan üfledi. Meleklerine sana secde etmelerini emretti, onlarda sana secde ettiler. Bulunduğumuz şu durumdan bizleri rahata erdirmesi için Rabb'in katında bizler için şefaatçi ol!

Âdem aleyhisselâm Allah Azze ve Celle'nin yasaklamış olduğu ağaca yaklaşarak onun meyvesinden yediği günahını hatırlayarak utanır ve:

-Ben Allah katında sizin için şefaatçi olamam. Siz, Allah'ın yeryüzüne ilk Rasûl olarak gönderdiği Nuh aleyhisselâma gidin.

Akabinde insanlar Nûh aleyhisselâma gelirler. Nûh da Rabb'inden, hakkında hiçbir bilgisinin bulunmadığı ***«Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden tek bir kişi bırakma»*** (Nuh: 26) sözünü söylediğini, bundan dolayı utandığını söyler ve:

-Ben şefaat edecek durumda değilim. Sizler Halîlur-Rahman olan İbrahim aleyhisselâma gidin.

Onlar da İbrahim aleyhisselâmın yanına gelirler. İbrahim aleyhisselâm da diğer peygamberler gibi şöyle der:

-Ben buna ehil değilim. Siz Allah'ın, onunla konuştuğu ve kendisine Tevrat'ı verdiği bir kul olan Musa'ya gidin.

Bu defa da onlar da Musa'ya gelirler. Mûsâ da bir nefis karşılığında olmaksızın bir kimseyi öldürdüğünü ve bu sebepten dolayı Rabbisinden utandığını beyan eder ve:

-Ben buna ehil değilim. Siz Allah'ın kulu ve Rasûlü, Allah'ın Kelimesi ve Ruhu olan İsa aleyhisselâma gidin, der.

Onlar Îsâ aleyhisselâmın yanında kendilerine Allah katında şefaat etmesini istemek için gittiklerinde Îsâ aleyhisselâm onlara:

-Ben buna ehil değilim. Siz bir kul olan ve gelmiş geçmiş bütün gü-

nahları bağışlanmış olan Muhammed'e gidin, der.

Onlar da benim yanıma gelirler. Ben de Rabb'imin huzuruna izin istemek üzere giderim. Bana izin verilir. Rabb'imi görünce secdeye kapanırım. Allah beni dilediği kadar bu vaziyette bırakır. Sonra Allah tarafından:

-Başını kaldır, iste; sana verilir; söyle, sözün işitilir; şefaat et, şefaatin kabul edilir, denilir.

Ben başımı kaldırır ve bana öğreteceği bir hamd ile Rabb'ime hamd eylerim. Sonra şefaat ederim. Benim için bir miktar belirlenir. Ben de o miktar insanı cennete girdiririm. Sonra tekrar Rabbime dönerim. Rabb'imi görünce, bundan evvel yaptığım gibi, secdeye kapanırım. Sonra şefaat ederim. Yine benim için bir miktar belirlenir. Ben o belirlenen insanları cennete girdiririm. Sonra üçüncü defa Rabb'ime dönerim, sonra dördüncü defa dönerim ve şöyle derim: Cehennemde Kurân'ın hapsettiği kimseden başkası kalmadı."

Katâde bu hadisi rivayet ederken: Yani, üzerlerine orada ebedi cehennemde kalmaları vacip olanlardan başkası kalmadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 44, 4476, 6565, 7410, 7440, 7509, 7510, 7516)

٦٥٦٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ الْحَسَنِ بْنِ ذَكْوَانَ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَخْرُجُ قَوْمٌ مِنْ النَّارِ بِشَفَاعَةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُدْخَلُونَ الْجَنَّةَ يُسَمَّوْنَ الْجَهَنَّمِيِّينَ.

6566- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin şefaati ile bir topluluk cehennemden çıkar ve cennete girerler. Onlar "Cehennemlikler" diye isimlendirilirler."

٦٥٦٧- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أُمَّ حَارِثَةَ أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ هَلَكَ حَارِثَةُ يَوْمَ بَدْرٍ أَصَابَهُ غَرْبُ سَهْمٍ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْتَ مَوْقِعَ حَارِثَةَ مِنْ قَلْبِي فَإِنْ كَانَ

فِي الْجَنَّةِ لَمْ أَبْكِ عَلَيْهِ وَإِلَّا سَوْفَ تَرَى مَا أَصْنَعُ فَقَالَ لَهَا هَبِلْتِ أَجَنَّةٌ وَاحِدَةٌ هِيَ إِنَّهَا جِنَانٌ كَثِيرَةٌ وَإِنَّهُ فِي الْفِرْدَوْسِ الْأَعْلَى.

6567- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Harise'nin annesi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi Oğlu Hârise, Bedir savaşında nereden ve kimin attığı belli olmayan bir okla öldürülmüştü. Dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Oğlum Hârise'nin kalbimdeki yerini biliyorsun. Şayet o, cennette ise, onun için ağlamayacağım. Aksi takdirde sonra benim ne yapacağımı göreceksin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hârise'nin annesine şöyle dedi:

-"Vay sana! Bir tek cennet mi var? Cennette birçok dereceler vardır. Senin oğlun da cennetin en yücesi olan Firdevs cennetindedir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2792, 2796, 6568)

٦٥٦٨- وَقَالَ غَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَقَابُ قَوْسِ أَحَدِكُمْ أَوْ مَوْضِعُ قَدَمٍ مِنَ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَوْ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ اطَّلَعَتْ إِلَى الْأَرْضِ لَأَضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا وَلَمَلَأَتْ مَا بَيْنَهُمَا رِيحًا وَلَنَصِيفُهَا يَعْنِي الْخِمَارَ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

6568- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah yolunda cihad için akşamleyin veya sabahleyin yürümek, dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır. Sizden birinizin cennette bir yay veya kamçı kadar bir yer dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır. Şayet cennet ehlinden bir kadın yani huri yer ahalisine baksaydı, hiç şüphesiz o, cennetle yer arasını aydınlatır ve orayı güzel koku doldururdu. O hurinin başındaki başörtüsü dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2792, 2796)

٦٥٦٩- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ أَحَدٌ الْجَنَّةَ إِلَّا أُرِيَ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ لَوْ أَسَاءَ لِيَزْدَادَ شُكْرًا وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ أَحَدٌ إِلَّا أُرِيَ مَقْعَدَهُ مِنْ الْجَنَّةِ لَوْ أَحْسَنَ لِيَكُونَ عَلَيْهِ حَسْرَةً.

6569- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennete girecek her bir kişiye, dünyada iken kötü amel yapmış olsa idi, cehennemdeki oturağı kendisine gösterilecektir. Bu da şükrünün artması içindir. Cehenneme girecek kimseye de, dünyada iken güzel işler işlemiş olsaydı cennetteki oturağı kendisine gösterilecektir. Bu da kendisi aleyhine bir hasret olması içindir!"

٦٥٧٠- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ لَقَدْ ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَنْ لَا يَسْأَلَنِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَحَدٌ أَوَّلُ مِنْكَ لِمَا رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الْحَدِيثِ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قِبَلِ نَفْسِهِ.

6570- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hitaben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Kıyamet günü şefaatinle insanların en mutlu olanı kimdir? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ey Ebu Hureyre! Benden hadis öğrenme de sende gördüğüm hırstan dolayı, senden evvel bu hadisi kimsenin soracağını sanmıyordum. İçinden, halisane bir şekilde lâ ilâhe illallah diyen kimse, Kıyamet günü şefaatimle en mutlu olan insandır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 99, 6570)

٦٥٧١- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْلَمُ

آخِرَ أَهْلِ النَّارِ خُرُوجًا مِنْهَا وَآخِرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولًا رَجُلٌ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ كَبْوًا فَيَقُولُ اللَّهُ اذْهَبْ فَادْخُلْ الْجَنَّةَ فَيَأْتِيهَا فَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهَا مَلْأَى فَيَرْجِعُ فَيَقُولُ يَا رَبِّ وَجَدْتُهَا مَلْأَى فَيَقُولُ اذْهَبْ فَادْخُلْ الْجَنَّةَ فَيَأْتِيهَا فَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهَا مَلْأَى فَيَرْجِعُ فَيَقُولُ يَا رَبِّ وَجَدْتُهَا مَلْأَى فَيَقُولُ اذْهَبْ فَادْخُلْ الْجَنَّةَ فَإِنَّ لَكَ مِثْلَ الدُّنْيَا وَعَشَرَةَ أَمْثَالِهَا أَوْ إِنَّ لَكَ مِثْلَ عَشَرَةِ أَمْثَالِ الدُّنْيَا فَيَقُولُ تَسْخَرُ مِنِّي أَوْ تَضْحَكُ مِنِّي وَأَنْتَ الْمَلِكُ فَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَحِكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ وَكَانَ يَقُولُ ذَاكَ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً.

6571- Abdullah ibnu Mesûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki ben, cehennem ehlinden son çıkacak olan kimse ile cennete son girecek kimseyi bilmekteyim. Bir kimse cehennemden emekleyerek çıkar. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle ona:

-***«Git ve cennete gir!»*** buyurur. O da cennete gelir ve cennet ona doluymuş gibi görünür. Geri döner ve:

-Ya Rabbi! Ben cenneti dolu olarak buldum, der. Allah Azze ve Celle ona:

-***«Git ve cennete gir!»*** buyurur. O da cennete gelir ve cennet ona doluymuş gibi görünür. Geri döner ve:

-Ya Rabbi! Ben cenneti dolu olarak buldum, der. Allah Azze ve Celle ona şöyle buyurur:

-***«Git ve cennete gir! Muhakkak ki sana dünya kadar ve dünyanın on misli kadar yer senindir -veya dünyanın on misli kadar yer senindir!-»*** O kul der ki:

-Melik Sen olduğun hâlde benimle alay mı ediyorsun, bana gülüyor musun?"

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin azı dişleri gözükecek derecede güldüğünü gördüm. Bu, Cennet ehli içerisinde en aşağı menzile sahip olan kimsedir, denilirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6571, 7511)

٦٥٧٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ الْعَبَّاسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ نَفَعْتَ أَبَا طَالِبٍ بِشَيْءٍ.

6572- Abdullah ibnul-Hâris ibnu Nevfel -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abbas -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Ebu Talib'e bir şey ile faydalı olabildin mi? diye sordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3883. 6208, 6572)

٥٢-بَاب الصِّرَاطُ جِسْرُ جَهَنَّمَ

52- Bâb: Sırat, Cehennem Köprüsüdür[68]

٦٥٧٣- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَعِيدٌ وَعَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ أُنَاسٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ نَرَى رَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ هَلْ تُضَارُّونَ

---

68 Cehennemin üzerine konulmuş üzerinden geçenlerin hesaptan sonra cennete girecekleri kıldan ince kılıçtan keskin bir köprüdür. Biz onun varlığına inanırız. Onun üzerinden insanlar cennete doğru hareket ederler. Kimileri göz açıp kapayıncaya kadar, kimileri şimşek gibi, kimileri rüzgâr gibi, kimileri kuş gibi, kimileri iyi koşan atlar gibi, kimileri hızlıca koşan insanlar gibi, kimileri hızlıca yürüyen kişiler gibi, kimileride sürünerek geçerler. Herkesin geçişi dünyadaki amellerine göredir. Bazıları da köprüyü geçişleri esnasında demir kancalarla hızlıca tutulup cehenneme atılırlar. Kim sırat köprüsünün üzerinden geçerse cennete girer. Sıratı ilk geçecek olan peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'dir. Daha sonra onu takiben ümmeti geçer. O gün peygamberlerden başka hiç kimse konuşmaz. Onların duası ise: "Ey Allah'ım! Bizi selâmete erdir" dir. Cehennem üzerindeki sırat köprüsünün kenarlarında büyüklüklerini yalnız Yüce Allah'ın bileceği kancalar vardır. Yüce Allah bu kancalar ile dilediğini tutar ateşe atar. Kılıçtan daha keskin, kıldan daha ince ve kaygandır. Allah'ın dilediğinin dışında üzerinde kimse sabitçe duramaz. Köprü karanlıklar içine kurulmuştur. Köprünün iki yanında üzerinden geçenler için şehadette bulunmak üzere emanet (emanet edileni koruma sıfatı) ve sıla-i rahim (akrabalık) beklerler. Kim emanet ve sıla-i rahmin hakkını vermişse onun için iyi şehadette, kimde haklarına riayet etmemişse onun içinde kötü şehadette bulunurlar.

فِي الشَّمْسِ لَيْسَ دُونَهَا سَحَابٌ قَالُوا لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هَلْ تُضَارُّونَ فِي الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ لَيْسَ دُونَهُ سَحَابٌ قَالُوا لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنَّكُمْ تَرَوْنَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ يَجْمَعُ اللَّهُ النَّاسَ فَيَقُولُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ شَيْئًا فَلْيَتَّبِعْهُ فَيَتَّبِعُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ الشَّمْسَ وَيَتْبَعُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ الْقَمَرَ وَيَتْبَعُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ الطَّوَاغِيتَ وَتَبْقَى هَذِهِ الْأُمَّةُ فِيهَا مُنَافِقُوهَا فَيَأْتِيهِمْ اللَّهُ فِي غَيْرِ الصُّورَةِ الَّتِي يَعْرِفُونَ فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ فَيَقُولُونَ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ هَذَا مَكَانُنَا حَتَّى يَأْتِيَنَا رَبُّنَا فَإِذَا أَتَانَا رَبُّنَا عَرَفْنَاهُ فَيَأْتِيهِمْ اللَّهُ فِي الصُّورَةِ الَّتِي يَعْرِفُونَ فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ فَيَقُولُونَ أَنْتَ رَبُّنَا فَيَتْبَعُونَهُ وَيُضْرَبُ جِسْرُ جَهَنَّمَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُجِيزُ وَدُعَاءُ الرُّسُلِ يَوْمَئِذٍ اللَّهُمَّ سَلِّمْ سَلِّمْ وَبِهِ كَلَالِيبُ مِثْلُ شَوْكِ السَّعْدَانِ أَمَا رَأَيْتُمْ شَوْكَ السَّعْدَانِ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنَّهَا مِثْلُ شَوْكِ السَّعْدَانِ غَيْرَ أَنَّهَا لَا يَعْلَمُ قَدْرَ عِظَمِهَا إِلَّا اللَّهُ فَتَخْطَفُ النَّاسَ بِأَعْمَالِهِمْ مِنْهُمْ الْمُوبَقُ بِعَمَلِهِ وَمِنْهُمْ الْمُخَرْدَلُ ثُمَّ يَنْجُو حَتَّى إِذَا فَرَغَ اللَّهُ مِنْ الْقَضَاءِ بَيْنَ عِبَادِهِ وَأَرَادَ أَنْ يُخْرِجَ مِنْ النَّارِ مَنْ أَرَادَ أَنْ يُخْرِجَ مِمَّنْ كَانَ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَمَرَ الْمَلَائِكَةَ أَنْ يُخْرِجُوهُمْ فَيَعْرِفُونَهُمْ بِعَلَامَةِ آثَارِ السُّجُودِ وَحَرَّمَ اللَّهُ عَلَى النَّارِ أَنْ تَأْكُلَ مِنْ ابْنِ آدَمَ أَثَرَ السُّجُودِ فَيُخْرِجُونَهُمْ قَدْ امْتُحِشُوا فَيُصَبُّ عَلَيْهِمْ مَاءٌ يُقَالُ لَهُ مَاءُ الْحَيَاةِ فَيَنْبُتُونَ نَبَاتَ الْحِبَّةِ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ وَيَبْقَى رَجُلٌ مِنْهُمْ مُقْبِلٌ بِوَجْهِهِ عَلَى النَّارِ فَيَقُولُ يَا رَبِّ قَدْ قَشَبَنِي رِيحُهَا وَأَحْرَقَنِي ذَكَاؤُهَا فَاصْرِفْ وَجْهِي عَنْ النَّارِ فَلَا يَزَالُ يَدْعُو اللَّهَ فَيَقُولُ لَعَلَّكَ إِنْ أَعْطَيْتُكَ أَنْ تَسْأَلَنِي غَيْرَهُ فَيَقُولُ لَا وَعِزَّتِكَ لَا أَسْأَلُكَ غَيْرَهُ فَيَصْرِفُ وَجْهَهُ عَنْ النَّارِ ثُمَّ يَقُولُ بَعْدَ ذَلِكَ يَا رَبِّ قَرِّبْنِي إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ فَيَقُولُ أَلَيْسَ قَدْ زَعَمْتَ أَنْ لَا تَسْأَلَنِي غَيْرَهُ وَيْلَكَ ابْنَ آدَمَ مَا أَغْدَرَكَ فَلَا يَزَالُ يَدْعُو فَيَقُولُ لَعَلِّي إِنْ أَعْطَيْتُكَ ذَلِكَ تَسْأَلُنِي غَيْرَهُ فَيَقُولُ لَا وَعِزَّتِكَ لَا أَسْأَلُكَ غَيْرَهُ فَيُعْطِي اللَّهَ مِنْ عُهُودٍ وَمَوَاثِيقَ أَنْ لَا يَسْأَلَهُ غَيْرَهُ فَيُقَرِّبُهُ إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ فَإِذَا رَأَى مَا فِيهَا سَكَتَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَسْكُتَ ثُمَّ يَقُولُ رَبِّ أَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ ثُمَّ يَقُولُ أَوَلَيْسَ قَدْ زَعَمْتَ أَنْ لَا تَسْأَلَنِي غَيْرَهُ

وَيْلَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مَا أَغْدَرَكَ فَيَقُولُ يَا رَبِّ لَا تَجْعَلْنِي أَشْقَى خَلْقِكَ فَلَا يَزَالُ يَدْعُو حَتَّى يَضْحَكَ فَإِذَا ضَحِكَ مِنْهُ أَذِنَ لَهُ بِالدُّخُولِ فِيهَا فَإِذَا دَخَلَ فِيهَا قِيلَ لَهُ تَمَنَّ مِنْ كَذَا فَيَتَمَنَّى ثُمَّ يُقَالُ لَهُ تَمَنَّ مِنْ كَذَا فَيَتَمَنَّى حَتَّى تَنْقَطِعَ بِهِ الْأَمَانِيُّ فَيَقُولُ لَهُ هَذَا لَكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَذَلِكَ الرَّجُلُ آخِرُ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولًا.

6573- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar: Ey Allah'ın Rasûlü! Kıyamet günü Rabbimizi görecek miyiz? Diye sordular.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hiçbir bulut olmadığı zaman güneşi görmede birbirinizle itişip kakışır mısınız?" buyurdu.

-Hayır, ey Allah'ın Rasûlü! Dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Bulut olmadığı zaman dolunayı görmede birbirinizle itişip kakışır mısınız?

-Hayır, ey Allah'ın Rasûlü! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İşte sizlerde Rabbinizi öylece göreceksiniz. Allah Azze ve Celle kıyamet günü insanları bir araya toplar ve onlara der ki:

«Her kim neye tapıyor idiyse ona tâbi olsun.» Onlardan kimi güneşin, kimisi ayın, kimi de tağutlara tâbi olurlar. Bu ümmet kalır ve içlerinde münafıklar vardır. Allah Azze ve Celle onların bildikleri suretten başka bir surette onların yanına gelir ve onlara der ki:

-«Ben sizin Rabbinizim.» Onlar derler ki:

-Biz senden Allah'a sığınırız. Rabbimiz gelene kadar burası bizim mekânımızdır. Rabbimiz geldiğinde biz O'nu tanırız.

Allah Azze ve Celle, onların tanıdıkları surette yanlarına gelir ve:

-«Ben sizin Rabbinizim» der. Onlar da:

-Sen bizim Rabbimizsin, derler ve O'na tâbi olurlar. Sırat köprüsü cehennemin orta yerine kurulur. Peygamberler içinde ümmetiyle oradan ilk geçecek ben olurum. O gün peygamberlerin sözü "Allahumme sellim, sellim" (Allahım selâmet ver, selâmet ver!) Cehennemde sadân dikenine

benzer kancalar vardır. Sizler sadân dikenini gördünüz mü?"

-Evet, gördük ey Allah'ın Rasûlü! dediler.

"O tıpkı sadân dikeni gibidir. Ancak onun ne kadar büyük olduğunu ancak Allah bilir. Bu kancalar, insanları amellerinden dolayı kaparlar. Onlardan kimi ameli sebebiyle helâk olur, kimi de hardal tanesi gibi ezildikten sonra kurtulur. Allah Azze ve Celle, kulları arasındaki hükmünü uyguladıktan sonra Cehennemden dilediği kullarını çıkarmak ister. Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilmeye lâyık başka bir ilâh olmadığına şahadet edeni cehennemden çıkarmak ister. Meleklerine Allah'a ibadet edenleri çıkarmalarını emreder. Melekler onları çıkarırlar. Onları secde izlerinden tanırlar. Allah Azze ve Celle cehenneme secde izini yemeyi, onu yakmayı haram kılmıştır. Onlar cehennemden çıkarlar. Cehennem Âdemoğullarının secde izi hariç bütününü yer. Bunlar cehennemden kavrulup kapkara olarak çıkarlar. Üzerlerine hayat suyu dökülür. Selin uğradığı tohum gibi biterler. Sonra Allah Azze ve Celle kulları arasında ki hükmünü tamamlar. Cennet ile Cehennem arasında bir adam kalır. O ise cehennem ehlinden cennete girecek olan sonuncu şahıstır. O şahıs, yüzü cehennem tarafına çevrilmiş bir hâlde der ki:

-Ey Rabbim! Yüzümü ateşten döndür. Onun kokusu beni zehirledi ve onun parlaklığı beni yakıyor.

Allah Azze ve Celle der ki:

-«Dediğin yapılırsa bundan başka bir şey istemeyecek misin?» Adam:

-İzzetine yemin olsun ki hayır, başka bir şey istemeyeceğim, der. Daha sonra o adam:

-Ya Rabbi! Beni cennetin kapısına yaklaştır, der.

Allah Azze ve Celle de şöyle buyurur:

-«Sen, istediğini verdiğim takdirde başka bir şey istemeyeceğini söylememiş miydin? Vay sana ey Âdemoğlu! Sen ne sözünde durmaz birisisin.»

O adam, Allah Azze ve Celle'ye dua etmeye devam eder. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle ona:

-«Umarım bu istediğini verdiğimde, başka bir şey istemezsin» buyurur. Adam da:

-İzzetine yemin olsun ki hayır, başka bir şey istemeyeceğim, der.

Allah Azze ve Celle, başka bir şey daha istememesi için ahd ve misaktan ona dilediğini verir. Onu cennetin kapısını yaklaştırır. O adam Allah'ın dilediği kadar susar. Sonra da:

-Ey Rabbim! Beni cennete girdir, der. Allah Azze ve Celle ona der ki:

-Daha önce istediğin şeyler dışında başka bir şey istemeyeceğini söylememiş miydin? Vay sana ey Âdemoğlu! Sen ne sözünde durmaz birisisin. Adam da:

-Ey Rabbim! İnsanların en mutsuzu, sıkıntı çekeni ben olmayayım, der.

Adam dua etmeye devam eder. Ta ki Allah Azze ve Celle güler. Ona güldüğü zaman cennete girmesine izin verir. Cennete girdiğinde ona:

-Temenni de bulun, denilir. O'da temenni eder. Sonra ona:

-Şöyle temenni de bulun, denilir. İstekleri bitince Allah Teâlâ ona der ki: «Bu istediklerin ve bununla beraber bir misli verildi.»

Ebu Hureyre şöyle dedi: Bu kimse, cennet ehlinin cennete en son girecek kişidir.[69] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 806, 6573, 7437)

---

69 İnsanlar Arasat meydanında sıkıntıları artıp uzun süre orada bekledikten sonra kendilerine Allah'ın katında bu sıkıntılarından kurtulmaları için şefaat edecek birini ararlar. Bütün büyük peygamberleri gezerler. Hepside acizliklerini belirtirler. En son olarak da Peygamber efendimize (sallallahu aleyhi ve sellem) gelirler. Çünkü O'nun bütün günahları Allah'u Teala tarafından affedilmiş, öncekilerin ve sonrakilerin övdüğü bir konuma gelmiştir. İşte O yüce peygamber arşın (tahtın) önüne gelir ve secde eder. Yüce Allah peygamber efendimize (sallallahu aleyhi ve sellem) secde hâlinde iken daha önce bilmediği bir çok zikir, hamd ve şükrü O'na ilham eder. O da bu ilham edilen zikir ve hamdlerle Rabbinden şefaat edebilmek için izin ister. Şefaatin Allah'ın katında kabul olabilmesi için iki şart vardır. a-Şefaat edecek ve kendisine şefaat edilecek olandan Yüce Allah'ın razı ve hoşnut olması gerekir. b-Şefaat edecek kimseye Yüce Allah'ın şefaat edebilmesi için izin vermesi gerekir.

٦٥٧٤- قَالَ عَطَاءٌ وَأَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ جَالِسٌ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ لَا يُغَيِّرُ عَلَيْهِ شَيْئًا مِنْ حَدِيثِهِ حَتَّى انْتَهَى إِلَى قَوْلِهِ هَذَا لَكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ هَذَا لَكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ حَفِظْتُ مِثْلَهُ مَعَهُ.

6574- Ebu Said şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi: "Bu ve bunun on katı senin" derken işittim. Ebu Hureyre de şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden: "Onun bir misli" olarak ezberledim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 22, 4581, 4919,6560, 6574. 7438, 7439)

٥٣-بَاب فِي الْحَوْضِ

53- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Havzı Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴾ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: *«(Ey Muhammed!) Biz sana Kevser'i verdik.»* (Kevser: 1)

Abdullah ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Havzımın başında bana kavuşana kadar sabredin."[70]

٦٥٧٥- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ.

---

70 Cennet içeceklerinden ve Kevser nehrinden oluşan Arasat meydanında bulunan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ait çok büyük bir havuzdur. Bu havuzdan peygamber efendimizin ümmetinden mümin olanlar içeceklerdir. Bu havuz şu özelliklere sahiptir: Havuzun suyu sütten daha beyaz, kardan daha soğuk, baldan daha tatlı, miskten daha güzel kokan, her bir kenarı bir aylık yol tutan büyük bir havuzdur. Bu havuzun iki oluğu bulunmaktadır. Su içme kapları gökteki yıldızlardan daha çoktur. Bu havuzdan kim bir kere içerse bir daha susamaz.

6575- Abdullah ibnu Mesûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben Havz başına sizden önce varacak olan öncünüzüm." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6575, 6576, 7049)

٦٥٧٦- و حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْمُغِيرَةِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ وَلَيُرْفَعَنَّ مَعِي رِجَالٌ مِنْكُمْ ثُمَّ لَيُخْتَلَجُنَّ دُونِي فَأَقُولُ يَا رَبِّ أُصَيْحَابِي فَيُقَالُ إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ تَابَعَهُ عَاصِمٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ وَقَالَ حُصَيْنٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6576- Abdullah ibnu Mesûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben Havz başına sizden önce varacak olan öncünüzüm. Benimle beraber sizden bazı kimseleri görmem için Allah ortaya çıkarır. Sonra onlar benim yanımdan çekip alınırlar. Bunun üzerine ben:

-Ey Rabbim ashabım! derim. Bana şöyle denilir:

-Onların senden sonra neler yaptıklarını bilmiyorsun." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6575, 6576, 7049)

٦٥٧٧- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَمَامَكُمْ حَوْضٌ كَمَا بَيْنَ جَرْبَاءَ وَأَذْرُحَ.

6577- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Önünüzde bir havuz vardır ki, büyüklüğü Cerbâ ile Ezruh arası gibidir."

٦٥٧٨- حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ وَعَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ الْكَوْثَرُ الْخَيْرُ الْكَثِيرُ الَّذِي أَعْطَاهُ اللَّهُ إِيَّاهُ قَالَ أَبُو بِشْرٍ قُلْتُ لِسَعِيدٍ إِنَّ أُنَاسًا يَزْعُمُونَ أَنَّهُ نَهَرٌ فِي الْجَنَّةِ فَقَالَ سَعِيدٌ النَّهَرُ الَّذِي فِي الْجَنَّةِ مِنَ الْخَيْرِ الَّذِي أَعْطَاهُ اللَّهُ إِيَّاهُ.

6578- Said ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- Kevser hakkında: O, Allah Azze ve Celle'nin Peygamberine verdiği bir hayırdır, demiştir. Ebu Bişr şöyle dedi: Ben, Saîd ibnu Cubeyr'e:

-İnsanlar Kevser'in cennette bir ırmak olduğunu söylüyorlar, dedim. Bunun üzerine Saîd ibnu Cubeyr şöyle dedi:

-Cennette bulunan o nehir de Allah'ın kendi Peygamber'ine vermiş olduğu hayırdandır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4966, 6578)

٦٥٧٩- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَوْضِي مَسِيرَةُ شَهْرٍ مَاؤُهُ أَبْيَضُ مِنَ اللَّبَنِ وَرِيحُهُ أَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ وَكِيزَانُهُ كَنُجُومِ السَّمَاءِ مَنْ شَرِبَ مِنْهَا فَلَا يَظْمَأُ أَبَدًا.

6579- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Benim Havzımın genişliği bir aylık yürüyüş mesafesindedir. Onun suyu sütten daha beyaz, kokusu miskten daha güzeldir. Onun bardakları gökyüzünün yıldızları gibidir. Her kim onun suyundan içerse bir daha asla susuzluk çekmez."

٦٥٨٠- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ قَدْرَ حَوْضِي كَمَا بَيْنَ أَيْلَةَ وَصَنْعَاءَ مِنَ الْيَمَنِ وَإِنَّ فِيهِ مِنَ الْأَبَارِيقِ كَعَدَدِ نُجُومِ السَّمَاءِ.

6580- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şübhesiz Havzımın büyüklüğü Eyle ile Yemen'in San'â şehrinin arasındaki mesafe gibidir. Havzımın başındaki ibriklerin sayısı, gökteki yıldızların sayısı kadardır."

٦٥٨١- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا أَسِيرُ فِي الْجَنَّةِ إِذَا أَنَا بِنَهَرٍ حَافَتَاهُ قِبَابُ الدُّرِّ الْمُجَوَّفِ قُلْتُ مَا هَذَا يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَذَا الْكَوْثَرُ الَّذِي أَعْطَاكَ رَبُّكَ فَإِذَا طِينُهُ أَوْ طِيبُهُ مِسْكٌ أَذْفَرُ شَكَّ هُدْبَةُ.

6581- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben cennette yürüdüğüm bir esnada bir nehir gördüm. İki tarafında inciden oyulmuş kubbeler vardı. Ben:

-Ey Cibril! Bu nedir? diye sordum. Cibril:

-Bu, Rabbinin sana verdiği Kevser'dir, dedi. Onun toprağı veya kokusu keskin misk kokusudur."

Hadisin ravilerinden Hudbe ibnu Hâlid "toprağı" ve "kokusu" hususunda şüphe etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3570, 4964, 5610, 6581, 7517)

٦٥٨٢- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيَرِدَنَّ عَلَيَّ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِي الْحَوْضَ حَتَّى عَرَفْتُهُمُ اخْتُلِجُوا دُونِي فَأَقُولُ أَصْحَابِي فَيَقُولُ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ.

6582- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sahabelerimden birtakım insanlar Havzımın başında benim yanıma geleceklerdir. Ben onları tanıdığım zaman yanımdan çekilip götürü-

lürler. Bunun üzerine ben: Onlar benim sahabelerim, derim. Allah Azze ve Celle de: Senden sonra onların neler yaptıklarını bilmiyorsun."

٦٥٨٣- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ مَنْ مَرَّ عَلَيَّ شَرِبَ وَمَنْ شَرِبَ لَمْ يَظْمَأْ أَبَدًا لَيَرِدَنَّ عَلَيَّ أَقْوَامٌ أَعْرِفُهُمْ وَيَعْرِفُونِي ثُمَّ يُحَالُ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ.

6583- Sehl ibnu Sad -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben Havz başına sizden önce varacak olan öncünüzüm. Havzımın başında benim yanıma gelip ondan içer, ondan içen kimse de asla susuzluk hissetmez. Muhakkak ki benim yanıma kavimler gelecektir. Ben onları tanırım, onlar da beni tanırlar. Sonra benimle onların arası ayrılır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6583, 7050)

٦٥٨٤- قَالَ أَبُو حَازِمٍ فَسَمِعَنِي النُّعْمَانُ بْنُ أَبِي عَيَّاشٍ فَقَالَ هَكَذَا سَمِعْتَ مِنْ سَهْلٍ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ أَشْهَدُ عَلَى أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ لَسَمِعْتُهُ وَهُوَ يَزِيدُ فِيهَا فَأَقُولُ إِنَّهُمْ مِنِّي فَيُقَالُ إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ فَأَقُولُ سُحْقًا سُحْقًا لِمَنْ غَيَّرَ بَعْدِي.

6584- Ebu Said el-Hudri -Allah ondan razı olsun- yukarıdaki hadise şu ziyadede bulunmuştur:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bunun üzerine ben: Onlar bendendir, derim. Bana: Sen, onların senden sonra neler yaptıklarını bilmiyorsun, denilir. Ben de: Benden sonra değişiklik yapanlar benden uzak olsunlar, uzak olsunlar, derim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6584, 7051)

٦٥٨٥- وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ سُحْقًا بُعْدًا يُقَالُ سَحِيقٌ بَعِيدٌ سَحَقَهُ وَأَسْحَقَهُ أَبْعَدَهُ وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبِ بْنِ سَعِيدٍ الْحَبَطِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ

شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَرِدُ عَلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَهْطٌ مِنْ أَصْحَابِي فَيُحَلَّئُونَ عَنْ الْحَوْضِ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أَصْحَابِي فَيَقُولُ إِنَّكَ لَا عِلْمَ لَكَ بِمَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ إِنَّهُمْ ارْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِهِمْ الْقَهْقَرَى.

6585- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü ashabımdan bir grup Havzımın başına gelirler ve onlar oradan çekilip alınırlar. Bunun üzerine ben: Ey Rabbim onlar benim ashabım, derim. Allah Azze ve Celle şöyle buyurur: Onların senden sonra ne yaptıklarını hakkında senin bir bilgin yoktur. Muhakkak ki onlar topukları üzerinde geri dönüp mürted olmuş, dinlerini terk etmişlerdir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6585, 6586)

٦٥٨٦- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ كَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَرِدُ عَلَى الْحَوْضِ رِجَالٌ مِنْ أَصْحَابِي فَيُحَلَّئُونَ عَنْهُ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أَصْحَابِي فَيَقُولُ إِنَّكَ لَا عِلْمَ لَكَ بِمَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ إِنَّهُمْ ارْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِهِمْ الْقَهْقَرَى وَقَالَ شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ كَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُحَدِّثُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُجْلَوْنَ وَقَالَ عُقَيْلٌ فَيُحَلَّئُونَ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6586- Saîd ibnu Museyyeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü ashabımdan bir grup Havzımın başına gelirler ve onlar oradan çekilip alınırlar. Bunun üzerine ben: Ey Rabbim onlar benim ashabım, derim. Allah Azze ve Celle şöyle buyurur: Onların senden sonra ne yaptıkları hakkında senin bir bilgin yoktur. Muhakkak ki onlar topukları üzerinde geri dönüp mürted olmuş, dinlerini terk etmişlerdir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6585, 6586)

٦٥٨٧- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا قَائِمٌ إِذَا زُمْرَةٌ حَتَّى إِذَا عَرَفْتُهُمْ خَرَجَ رَجُلٌ مِنْ بَيْنِي وَبَيْنِهِمْ فَقَالَ هَلُمَّ فَقُلْتُ أَيْنَ قَالَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهِ قُلْتُ وَمَا شَأْنُهُمْ قَالَ إِنَّهُمْ ارْتَدُّوا بَعْدَكَ عَلَى أَدْبَارِهِمْ الْقَهْقَرَى ثُمَّ إِذَا زُمْرَةٌ حَتَّى إِذَا عَرَفْتُهُمْ خَرَجَ رَجُلٌ مِنْ بَيْنِي وَبَيْنِهِمْ فَقَالَ هَلُمَّ قُلْتُ أَيْنَ قَالَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهِ قُلْتُ مَا شَأْنُهُمْ قَالَ إِنَّهُمْ ارْتَدُّوا بَعْدَكَ عَلَى أَدْبَارِهِمْ الْقَهْقَرَى فَلَا أُرَاهُ يَخْلُصُ مِنْهُمْ إِلَّا مِثْلُ هَمَلِ النَّعَمِ.

6587- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben Havzımın başında dururken bir topluluk geldi. Ben onları tanıdığım zaman, benimle o topluluk arasından bir adam çıktı ve: Haydi benimle gelin, dedi. Ben: Onları nereye götüreceksin, diye sordum. O da: Vallahi onları cehenneme götürüyorum, dedi. Ben de: Ne yaptılar ki onları cehenneme götürüyorsun, diye sordum. O da: Onlar senden sonra topukları üzerinde geri dönerek mürted olmuş, dinlerini terk ettiler, dedi. Sonra yanıma bir topluluk daha uğradı. Ben onları tanıdığım zaman, benimle onlar arasında bir adam çıktı ve: Haydi benimle beraber gelin, dedi. Ben: Onları nereye götürüyorsun, deyi sordum. O da: Vallahi onları cehenneme götürüyorum, dedi. Ben de: Onların suçları ne ki cehenneme götürüyorsun, diye sorarım. O da şöyle der: Onlar senden sonra topukları üzere geri dönüp mürted olmuş, dinleri terk etmişlerdir.

Benim Havzıma yaklaştırılıp sonra da oradan uzaklaştırılan gruplar içerisinde çobansız develer misali çok azı o cehennemden kurtulur."

٦٥٨٨- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ وَمِنْبَرِي عَلَى حَوْضِي.

6588- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Ra-

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Evimle minberim arası, cennet bahçelerinden bir bahçedir, minberim de Havzımın üzerindedir." (Hadisin geçtiği yerler: 1196, 1888, 6588, 7335)

٦٥٨٩- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ سَمِعْتُ جُنْدَبًا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ.

6589- Cundeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben Havzımın başında sizin öncünüzüm." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1344, 3596, 4085, 6589, 6590)

٦٥٩٠- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ ثُمَّ انْصَرَفَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنِّي فَرَطٌ لَكُمْ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ وَإِنِّي أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الْأَرْضِ أَوْ مَفَاتِيحَ الْأَرْضِ وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي وَلَكِنْ أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا.

6590- Ukbe ibnu Âmir'den -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çıkıp Uhud şehitlerine cenaze namazı gibi namaz kıldı. Sonra minbere çıkıp şöyle buyurdu:

"Ben sizin için Havzıma ilk erişeniniz olacağım. Sizin şahidiniz ben olacağım. Vallahi ben şu anda cennetteki havzımı görmekteyim. Bana yeryüzünün hazinelerinin anahtarları veya yeryüzünün anahtarları verildi. Vallahi ben, sizlerin benden sonra şirk koşmanızdan korkmam. Ancak, dünya malı hususunda birbirinizle yarışmanızdan korkarım." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1344, 3596, 4085, 6589, 6590)

٦٥٩١- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حَرَمِيُّ بْنُ عُمَارَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ خَالِدٍ أَنَّهُ سَمِعَ حَارِثَةَ بْنَ وَهْبٍ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرَ الْحَوْضَ فَقَالَ كَمَا بَيْنَ الْمَدِينَةِ وَصَنْعَاءَ.

6591- Harise ibnu Vehb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Havzından bahsetti ve şöyle buyurdu:

"Onun büyüklüğü Medine ile Sanâ arasındaki mesafe gibidir."

٦٥٩٢-وَزَادَ ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ حَارِثَةَ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْلَهُ حَوْضُهُ مَا بَيْنَ صَنْعَاءَ وَالْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهُ الْمُسْتَوْرِدُ أَلَمْ تَسْمَعْهُ قَالَ الْأَوَانِي قَالَ لَا قَالَ الْمُسْتَوْرِدُ تُرَى فِيهِ الْآنِيَةُ مِثْلَ الْكَوَاكِبِ.

6592- Mabed ibnu Hâlid şöyle dedi:

Hârise, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin "Havzımın büyüklüğü Medine ile Sanâ arasındaki mesafe gibidir" dediğini duymuştur.

Mustevrid, ona: Onun kaplardan da bahsettiğini duymadın mı? Dedi. O da: Hayır, dedi. Mustevrid şöyle dedi: Orada yıldızlar gibi kaplar görülür.

٦٥٩٣- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ نَافِعِ بْنِ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي عَلَى الْحَوْضِ حَتَّى أَنْظُرَ مَنْ يَرِدُ عَلَيَّ مِنْكُمْ وَسَيُؤْخَذُ نَاسٌ دُونِي فَأَقُولُ يَا رَبِّ مِنِّي وَمِنْ أُمَّتِي فَيُقَالُ هَلْ شَعَرْتَ مَا عَمِلُوا بَعْدَكَ وَاللَّهِ مَا بَرِحُوا يَرْجِعُونَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ فَكَانَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ أَنْ نَرْجِعَ عَلَى أَعْقَابِنَا أَوْ نُفْتَنَ عَنْ دِينِنَا ﴿عَلَى أَعْقَابِكُمْ تَنْكِصُونَ﴾ تَرْجِعُونَ عَلَى الْعَقِبِ.

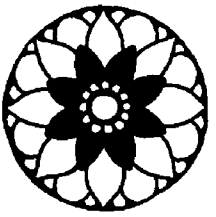
6593- Ebu Bekir'in kızı Esma -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben Havzımın başında iken, sizden benim yanıma gelenlere baka-

rım. Benim önümde bazı insanlar tutulacak. Bunun üzerine ben: Ey Rabbim! O insanlar benden ve benim ümmetimdendir, derim. Bana şöyle denilir: Senden sonra onların neler yaptıklarını bildin mi? Vallahi onlar, dinlerinden, topukları üzerinde geri dönmeye devam ettiler."

Abdullah ibnu Ebî Muleyke şöyle derdi: Allahım! Topuklarımız üzerinde dinimizden dönmekten veya dinimiz hususunda fitneye uğramaktan sana sığınırız!

﴿ عَلَىٰٓ أَعۡقَٰبِكُمۡ تَنكِصُونَ ﴾ (Muminûn: 66) Sizler topuklarınız üzerinde geri dönüyorsunuz, demektir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6593, 7048)

٨٢- كِتَاب الْقَدَرِ

82- KADER KİTÂBI[71]

١-بَاب فِي الْقَدَرِ

1- Bâb: Kader

---

[71] Hiç kuşkusuz Rabbimiz her şeyi bilgi, kudret ve hikmetiyle kuşatmıştır. Rahmeti ve bilgisi her şeyi kapsayacak enginlikte ve sonsuzluktadır. Göklerde ve yerdeki her bir zerreyi, anlamlardan her bir anlamı, bilgi ve rahmetinin eksiksizliğiyle, kudret ve hikmetinin kemaliyle görür, müşahede eder. O, mahlûkatı boşuna yaratmamıştır. Hiçbir şeyi abes, amaçsız, hikmetsiz, anlamsız yapmamıştır. Bilâkis O, fiili ve sözüyle hikmet sahibidir. Hikmetinin bir kısmından kullarından bazısının haberdar olmasını sağlar. Ama bir kısmını da sırf kendi bilgisine özgü kılar. İnsanlar bilmelidirler ki, bu ve diğer konularda ehl-i sünnet ve'l-cemaatin beyan ettiği görüşlerin kaynağı kitap ve sünnetin delâlet ettiği gerçeklerdir. Muhacir ve Ensardan ilk kuşak Müslümanlar da bu yaklaşıma sahiptiler. Onlara güzellikle tâbi olanlar da. Dolayısıyla temel yaklaşım şu şekilde ifade edilebilir: Allah her şeyin yaratıcısı, Rabbi ve malikidir. Kendileriyle kaim olan bütün varlıklar, objeler ve onlarla kaim olan sıfatları da bu kapsama girer. Kulların fiilleri de, başka şeyler de.Yüce Allah'ın dilediği olur, dilemediği de olmaz. Varlık aleminde, O'nun dilemesi ve kudreti dışında hiçbir şey olmaz. O'nun dilediği bir şeyin olmasını engellemek de mümkün değildir. Bilâkis, O, her şeye kadirdir. Ne dilerse, mutlaka ona kadirdir. Allah, olanı, olmakta olanı, olmayanı ve eğer olsaydı, nasıl olacağını bilir. Buna kulların fiilleri ve başka şeyler de dahildir. Allah kulları yaratmadan önce onların kaderlerini, ecellerini, rızıklarını ve amellerini de takdir etmiştir. Bunları yazmış, ulaşacakları mutluluğu ve mutsuzluğu da yazmıştır. İşaret ettiğimiz bu doğru anlayışa sahip olan kimseler, Allah'ın her şeyi yarattığına, her şeye kadir olduğuna, olan her şeyi dilediğine, olmadan önce varlıkları bildiğine inanırlar. Varlıklar olmadan önce onları takdir ettiğine ve bu takdirini yazdığına da iman ederler. Kaderiyecilerin aşırıları, Allah'ın ön bilgisini ve varlıklardan önce kaderin yazılmış olmasını inkâr ederler ve bunun aslında emir ve yasaktan ibaret olduğunu sanırlar. Onlara göre Allah önceden kimin kendisine itaat edeceğini, kimin de isyan edeceğini bilmez. Bilakis iş, emir ve yasağın yöneltilmesi anından itibaren ilk defa belirginleşir.

٦٥٩٤—حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَنْبَأَنِي سُلَيْمَانُ الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ مَلَكًا فَيُؤْمَرُ بِأَرْبَعٍ بِرِزْقِهِ وَأَجَلِهِ وَشَقِيٌّ أَوْ سَعِيدٌ فَوَاللَّهِ إِنَّ أَحَدَكُمْ أَوْ الرَّجُلَ يَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا غَيْرُ بَاعٍ أَوْ ذِرَاعٍ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا غَيْرُ ذِرَاعٍ أَوْ ذِرَاعَيْنِ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُهَا قَالَ آدَمُ إِلَّا ذِرَاعٌ.

6594- Abdullah ibnu Mes'ûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden birinizin yaratılışında, ilk kırk gün anne karnında meni şeklinde kalır. İkinci kırk günde bu meni bir kan pıhtısı şeklini alır. Üçüncü kırk günde ise bu kan pıhtısı bir çiğnemlik et hâline gelir. Yüz yirmi günü doldurunca Allah Azze ve Celle ona bir melek gönderir. Bu melek ona şu dört şeyi yazmakla emrolunur: Onun amelini, rızkını, cennetlik mi yoksa cehennemlik mi olacağı. Sonra ona ruh üflenir. Sizden biriniz, cennetliklerin amelini işler. Öyle ki kendisiyle cennet arasında bir kol boyu mesafe kalır. Onun yazgısı öne geçer de cehennem ehlinin amelini işler ve cehenneme girer. Yine bir kimse cehennem ehlinin amelini işler. Öyle ki cehennemle kendisi arasında bir kol boyu mesafe kalır. Bunun da önüne yazgısı geçer. Cennet ehlinin amelini işler de cennete girer.[72] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3208, 3332, 6594, 7454)

---

72 Yüce Allah'ın varlıkları ve türlerini yaratmadan önce onları bildiğine, yazdığına, hükmettiğine ve takdir ettiğine dair nasslar ve rivayetler oldukça fazladır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunun, mutluluk ve mutsuzluğa yol açan amellerin varlığına engel olmadığını, mutluluk ehli olana mutluluk ehlinin amelinin kolaylaştırıldığını açıklamış, kişinin nasıl olsa önceden yazılmış bir kader vardır diye amel etmeyi terk etmesini yasaklamıştır. Bu yüzden önceden yazılmış kadere güvenerek emredilen amelleri terk edenler, amel olarak en büyük hüsrana uğrayan, emekleri dünya ve ahirette boşa giden kimselerdir. Dolayısıyla yapmakla yüküm-

٦٥٩٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَكَّلَ اللَّهُ بِالرَّحِمِ مَلَكًا فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ نُطْفَةٌ أَيْ رَبِّ عَلَقَةٌ أَيْ رَبِّ مُضْغَةٌ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَقْضِيَ خَلْقَهَا قَالَ أَيْ رَبِّ أَذَكَرٌ أَمْ أُنْثَى أَشَقِيٌّ أَمْ سَعِيدٌ فَمَا الرِّزْقُ فَمَا الْأَجَلُ فَيُكْتَبُ كَذَلِكَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ.

6595- Enes ibnu Malik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle ana rahmine bir melek gönderir. Melek ana rahmine geldiğinde şöyle der: Ya Rabbi, bu bir nutfedir. Ya Rabbi, bu bir kan pıhtısıdır. Ya Rabbi, bu bir çiğnemlik ettir.[73] Allah onu yaratmayı hükmettiği zaman, Melek der ki: Bu erkek midir? Dişi midir? Cehennem ehlinden mi, cennet ehlinden mi? Rızkı ve eceli nedir? Bütün bunlar anne

---

lü oldukları amelleri terk edişleri, kendileri için takdir edilip de kendilerine kolaylaştırılan mutsuzluk ehlinin amelleri arasında yer alır. Çünkü mutluluk ehli olanlar, emredilenleri yapıp yasaklananlardan kaçınan kimselerdir. Bu bakımdan, kadere yaslanarak kendisine emredilen vacip amelleri terk edip, yasaklanan amelleri işleyen kimse, kendilerine mutsuzluk ehlinin amelleri kolaylaştırılan mutsuzlardan biridir. Allah, bir şeyin amel veya başka sebepler aracılığıyla olacağını bilip yazdığında ve bunu takdir ettiğinde, bu gibi şeylerin, Allah'ın sebep kıldığı şeyler olmadan olabileceklerini düşünmek caiz değildir. Bu durum, bütün hadiseler için geçerlidir. Allah, şu erkek ve kadının bir çocuğunun olacağını bilip yazdığı zaman ve Allah bunun gerçekleşmesini kadınla erkeğin birleşmelerine, çocuğun oluşumunu sağlayan meninin ana rahmine akmasına bağlı kıldığı vakit, artık Allah'ın, çocuğun varlığını bağlı kıldığı sebep olmaksızın çocuğun var olabilmesi caiz değildir. Çocuğun olmasının sebepleri, alışıla gelen (normal) ve alışık olunmayan (normal ötesi) olmak üzere iki kısma ayrılırlar. Normal sebepler: Ademoğullarının bir anne ve bir babadan dünyaya gelmeleri. Normal ötesi sebepler: Bir insanın sadece bir anneden dünyaya gelmesi, İsa aleyhisselâm gibi. Ya da sadece bir babadan dünyaya gelmesi, Havva gibi. Yahut anasız ve babasız dünyaya gelmesi, insanlığın atası Adem'in çamurdan yaratılması gibi. Allah bütün sebepleri önceden bilmiş ve yazmıştır. Onları takdir etmiş, hükme bağlamıştır. Bunların sonuçlarla irtibatlarını da önceden belirlemiştir. Bitkilerin yaratılmasına aracı olan yağmurun yağması gibi sebepler de bu kapsama girer.

73 Bir meni, anne rahmine düştüğünde ilk kırk gün nutfe olarak, ikinci kırk gün kan pıhtısı olarak ve üçüncü kırk gün bir çiğnemlik et olur. Yani yüz yirmi gün olduğunda Allah, ona bir melek gönderir ve onun rızkını, ecelini, cennetlik mi, cehennemlik mi olduğu yazılır.

karnında yazılır."[74] (Hadisin geçtiği diğer yer: 318, 3333, 6595)

٢-بَاب جَفَّ الْقَلَمُ عَلَى عِلْمِ اللَّهِ وَقَوْلُهُ ﴿ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ ﴾

2- Bâb: Allah'ın Hükmü Üzere Kalemin Mürekkebi Kurudu

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Kendisine ilmin ulaşması ve hüccet ikâmesinden sonra Allah'ın saptırdığı kimseyi gördün mü?»*** (Câsiye: 23)[75]

وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا أَنْتَ لَاقٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ لَهَا سَابِقُونَ ﴾ سَبَقَتْ لَهُمُ السَّعَادَةُ.

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle dedi: "Ey Ebu Hureyre! Senin kavuşacağın mukadderatı yazan kalemin mürekkebi kurumuştur."

İbnu Abbas: ***«İşte, iyilik hususunda yarış edenler ve öne geçenler***

---

74 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu ve benzeri hadislerde, Kur'an'ın da haber verdiği gibi, yüce Allah'ın, kulların varacakları mutluluk ve mutsuzluğu önceden bildiğini, yazdığını ve takdir ettiğini haber veriyor. Kulların ve başka varlıkların hallerini önceden bilip yazdığı gibi.

75 Kureyşliler bir zaman beyaz bir taştan ibaret olan "Uzza" putuna tapıyorlardı. Daha sonra ondan daha güzelini bulunca da ona tapıyorlardı, İşte bunun üzerine Allah teâlâ: "Ey Muhammed, heva ve hevesini ilâh edineni gördün mü? âyetini indirdi." Ey Muhammed, heva ve hevesini kendisine din edineni gördün mü? O, Allah'a iman etmediği için nefsinin hoşuna giden şekilde amel eder. O, Allah'ın haram kıldığını haram saymaz, helâl kıldığını da helâl kabul etmez.Bu âyetin zikrettiği insandan maksat, kâfir kimsedir. Zira o, Allah tarafından herhangi bir delile dayanmaksızın heva ve hevesini din edinir. Âyet-i kerimenin devamında: "Allah'ın bilerek saptırdığı" ifadesi geçmektedir. Bundan maksat, "Allah, böyle bir insana her türlü delil gelse dahi hidayete ermeyeceğini, ezelî ilmiyle bildiği için onu saptırmıştır." demektir. Ayet-i kerimenin devamında: Allah'ın, heva ve hevesini kendisine ilâh edinen kişinin kulağını ve kalbini mühürlediği ve gözüne perde çektiği" zikredilmektedir. Bundan maksat, Allah'ın, böyle kişilerin kulaklarını ve kalplerini manevî bir mühürle mühürlemesi ve gözlerini manevî olarak kör etmesidir." Öyle ki bu tür insanlar, Allah'ın gönderdiği kitabın âyetlerini dinleyip onlardan öğüt almazlar. Akıllanıyla hakkı düşünmezler, gözleriyle, Allah'ın varlığım ve birliğini gösteren delilleri görmezler. İşte bu tür insanları, Allah'ın dışında kim hidayete erdirebilir? Ey insanlar hiç düşünmez misiniz? Allah'ın, kendisine böyle yaptığı bir kimsenin hidayete eremeyeceğini anlamaz mısınız?

bunlardır.» (Mu'minûn: 61) âyeti hakkında şöyle dedi: Allah'ın önceden takdiriyle saadetin onlardan önce olması sebebiyle, onlar, saadette öne geçmiş ve hayırlara koşmuşlardır.

٦٥٩٦- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ الرِّشْكُ قَالَ سَمِعْتُ مُطَرِّفَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشِّخِّيرِ يُحَدِّثُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُعْرَفُ أَهْلُ الْجَنَّةِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَلِمَ يَعْمَلُ الْعَامِلُونَ قَالَ كُلٌّ يَعْمَلُ لِمَا خُلِقَ لَهُ أَوْ لِمَا يُسِّرَ لَهُ.

6596- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Ey Allah'ın Rasûlü! Cennet ehli, cehennem ehlinden ayırt edilip bilinirler mi? Diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Evet" buyurdu. Adam: Öyleyse amel edenler neden amel ederler? Diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Herkes ne için yaratılmış ise onun için amel eder. Veya Kendisi için kolaylaştırılmış şey için amel eder."[76]
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 6596, 7551)

---

76 Kula faydası olmayan, bilâkis kendisine zararlı olan, Allah'a isyan etmek, varlık içinde şımarmak ve azmak gibi şeyler kolaylaştırıldığı gibi, Allah'a ibadet maksadıyla yönelmek, O'na itaat etmek ve salih amel işlemek de kolaylaştırılmıştır. Bu yüzden her namazda şöyle demesi emredilmiştir: "Yalnız sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz..." (Fatiha, 5) Kul, bir amel işle, bu amel Allah'a yönelik itaat ve ibadet değilse, yani salih amel değilse, bu amel batıldır. Çünkü dünya lânetlenmiştir, onda bulunan şeyler de lânetlenmişlerdir. Ancak Allah için olan şeyler müstesnadır. Eğer insan dünyada işlediği amellerle liderlik ve mal elde etmek isterse, liderlik istemenin sonu Firavunluk, mal biriktirmenin sonu da Karunluktur. Yüce Allah Kasas sûresinde Firavunun da Karun'un da kıssasını anlatmış ki, bu kıssalarda akıl sahibi kimseler için büyük ibretler vardır. Bir işte Allah kuluna yardım etmezse, bu iş olmaz ve fayda sağlamaz. Allah ile olmayan bir şey de asla olmaz. Allah için olmayan bir şey de ne fayda verir, ne de devam eder. Takdir edilenden önce kulun Allah'tan yardım istemesi, O'na güvenip dayanması ve O'na dua etmesi gerekir. O'nun fiilinin bir etkisi olmaksızın ön görülen şey takdir edilince, buna sabretmesi veya rıza göstermesi gerekir. Şayet takdir edilen şey kendi fiili aracılığıyla gerçekleşirse, o zaman bu, bir nimettir ve bundan dolayı Allah'a hamd etmesi gerekir. Şayet fiili sonucu takdir edilen şey günah nitelikli ise, o zaman da Allah'tan bağışlanma dilemesi gerekir.

٣-بَاب اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ

3- Bâb: "Allah Onları Yarattığında, (Yaşadıkları Takdirde) Onların Ne Yapacaklarını En İyi Bilendir."

٦٥٩٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَوْلَادِ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ.

6597- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme müşriklerin ölen çocuklarından soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah onları yarattığında, (yaşadıkları takdirde) onların ne yapacaklarını en iyi bilendir."[77] (Hadisin geçtiği diğer yer: 1383. 6597)

٦٥٩٨- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَرَارِيِّ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ.

6598- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme müşriklerin zürriyetlerinden soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah onları yarattığında, (yaşadıkları takdirde) onların ne yapacaklarını en iyi bilendir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1384. 6598, 6600)

---

77 Kulun bilmesi gerekir ki, Allah'ın bilgisi, kudreti, hikmeti ve rahmeti eksiksizdir, mükemmeldir, bundan daha fazlası tasavvur edilemez. Daha doğrusu, eksiksiz kemal tasavvur edildikçe, bu, yüce Allah açısından vacip olur. Bazı kullar, Allah'ın bazı hikmetlerini bilirler. Allah'ın gizlediği bazı hikmetler de onlardan gizli kalır.

٦٥٩٩- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ وَيُنَصِّرَانِهِ كَمَا تُنْتِجُونَ الْبَهِيمَةَ هَلْ تَجِدُونَ فِيهَا مِنْ جَدْعَاءَ حَتَّى تَكُونُوا أَنْتُمْ تَجْدَعُونَهَا.

6599- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her doğan çocuk fıtrat üzere doğar. Sonra annesi ve babası onu ya Yahudileştirir, ya da Hıristiyanlaştırır. Nitekim her hayvanın yavrusu, organları tam olarak doğar. Siz hiç o yavrunun burnunda, kulağında eksik bir şey görüyor musunuz? Nihayet sizler o hayvan yavrularının kulaklarını yarıp yırtanlar oluyorsunuz."[78] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1358, 1359, 1380, 4775, 6599)

٦٦٠٠- قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَرَأَيْتَ مَنْ يَمُوتُ وَهُوَ صَغِيرٌ قَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ.

6600- Sahabeler: Ey Allah'ın Rasûlü! Küçük yaşta ölen çocuklar ne olacak? Diye sordular.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

78 Hadîsi rivâyet eden Ebu Hureyre devamla: "İsterseniz şu âyeti okuyunuz" dedi. "O hâlde sen yüzünü bir muvahhid olarak dîne, Allah'ın o fıtratına çevir ki, insanları bunun üzerine yaratmıştır..." (Rûm, 30) Zikredilen âyet ve hadîsi şerif, insanın fıtraten temiz ve saf olduğunu, ahlâkın en güzeli olan İslâm'ı kabule kabiliyet ve istidatlı bulunduğunu ortaya koyar. Ancak, insana verilen yanlış bir eğitim onu kötü ahlâk sahibi ve inançsız bir insan durumuna getirir. Bu nedenle çevrenin ve ebeveynin çocuk üzerindeki te'dib terbiyesi tartışılmayacak kadar önemlidir. Allah insanı fıtraten temiz yarattığı hâlde onun fıtratına uygun edebi verme işini babaya havale etmiştir. Babanın evlâda en güzel ve kalıcı hediyesi, onu iyi terbiye etmesidir. Terbiye edilmiş salih bir evlat ölümünden sonra da baba için hayırlı amellerin yazılmasına sebep olur. Her insan, elinin altında bulundurduğu kimselerin her türlü hak ve hukukundan eğitim ve öğretiminden, terbiyesinden, sorumludur. İnsanoğlu genellikle kendisinden üstün bir kimse görünce onun gibi olmak ister ve Allah'ın kendisine verdiği nimetleri küçümser. Ötekine yetişmek için bu nimetlerin artmasını diler. Fakat dünya işlerinde kendisinden aşağı olanların durumuna bakarsa, elindeki nimetin kadrini bilir ve şükreder.

"Onların ne amel işleyeceklerini en iyi bilen Allah'tır."[79] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1358, 1359, 1380, 4775, 6599)

٤-بَاب ﴿ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴾

4- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Allah'ın emri, takdir olunmuş bir kaderdir ve muhakkak gerçekleşecektir.» (Ahzâb: 38)

٦٦٠١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسْأَلُ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتَسْتَفْرِغَ صَحْفَتَهَا وَلْتَنْكِحْ فَإِنَّ لَهَا مَا قُدِّرَ لَهَا.

6601- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kadın, Müslüman kadın kardeşinin kocasına gidip de kendi yaşamını sürdürmesi için hanımını boşayıp kendisiyle evlenmesini istemesin. Kendisine talip olacak kişi ile nikâhlansın. Onun için ancak Allah'ın takdir ettiği şey vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2140, 2148, 2150, 2151, 2160, 2162, 2723, 2727, 5144, 5152, 6601)

---

79 Allah Teâlâ insanları yaratmadan önce nelerin iyi, nelerin kötü olduğunu tesbit ve takdir etmiş, sonra hafaza meleklerine emrederek bunları -herşeyin yazılı olduğu levh-i mahfûza kaydettirmiştir. Daha sonra da iyi ve güzel dediği şeylerin neden iyi ve güzel olduğunu anlamamız, kötü ve çirkin dediği şeylerin neden kötü ve çirkin olduğunu kavramamız için bunları bize açıklamıştır. Buna göre bir insan iyilik yapmaya niyet eder, sonra da herhangi bir engel sebebiyle bu iyiliği yapamazsa, Allah Teâlâ o kimseyi iyi niyeti sebebiyle ödüllendirmek ister ve yapmayı düşündüğü iyiliği yapmış sayarak ona bir sevap yazdırır. Buna göre iyi bir şeyi düşünmek bile iyilik sayılmaktadır. Bir düşüncenin ve hareketin iyilik olarak değerlendirilmesi için de, onu yapmaya niyet etmek şarttır. Şayet insan düşünüp yapmaya niyet ettiği o güzel hareketi yapacak olursa, mükâfâtı on mislinden başlar. En az bire on kazanır. Bu mükâfât 700 misline kadar çıkar. Eğer yapılan iyilik Allah Teâlâ'nın çok değer verdiği davranışlardan biriyse, kul da o işi ihlâs ve samimiyetle yapmışsa, mükâfâtı 700 misliyle de kalmaz; hesabını sadece Cenab-ı Hakk'ın bileceği daha yüksek ölçeklerle değerlendirilir.

٦٦٠٢- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ رَسُولُ إِحْدَى بَنَاتِهِ وَعِنْدَهُ سَعْدٌ وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ وَمُعَاذٌ أَنَّ ابْنَهَا يَجُودُ بِنَفْسِهِ فَبَعَثَ إِلَيْهَا لِلَّهِ مَا أَخَذَ وَلِلَّهِ مَا أَعْطَى كُلٌّ بِأَجَلٍ فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ.

6602- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kızı Zeyneb, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme birini gönderip oğlunun can çekişmekte olduğunu haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona birini gönderip selâm yolladı ve şöyle buyurdu: "Veren de alan da Allah'tır. Herkesin ömrü Allah'ın katında belirli bir zamana kadardır. Sabretsin ve sabrının karşılığını Allah'tan dilesin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1284, 5655, 6602, 6655, 7277, 7448)

٦٦٠٣- حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَيْرِيزٍ الْجُمَحِيُّ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَيْنَمَا هُوَ جَالِسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نُصِيبُ سَبْيًا وَنُحِبُّ الْمَالَ كَيْفَ تَرَى فِي الْعَزْلِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَإِنَّكُمْ لَتَفْعَلُونَ ذَلِكَ لَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ لَيْسَتْ نَسَمَةٌ كَتَبَ اللَّهُ أَنْ تَخْرُجَ إِلَّا هِيَ كَائِنَةٌ.

6603- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında otururken Ensar'dan bir adam gelip şöyle dedi:

Ey Allah'ın Rasûlü! Biz savaşlarda ganimet olarak esir kadınlara sahip oluyoruz. Onlarla cinsî münasebet yaparken onların hamile kalmalarını istemiyoruz. Çünkü ihtiyaç duyduğumuzda onları satıp parasından faydalanmak istiyoruz. Onların hamile kalmamaları için azil yapmamız caiz midir? Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler hakikaten bunu yapıyor musunuz? Azli yapmamanız üzeri-

nize vacip değildir. Çünkü şu muhakkak ki, Allah'ın dünyaya gelmesini yazmış olduğu her bir hayat sahibi insan, mutlak dünyaya gelecektir." (Hadisin geçtiği yerler: 2229, 2542, 4138, 5210, 6603, 7409)

٦٦٠٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَقَدْ خَطَبَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُطْبَةً مَا تَرَكَ فِيهَا شَيْئًا إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ إِلَّا ذَكَرَهُ عَلِمَهُ مَنْ عَلِمَهُ وَجَهِلَهُ مَنْ جَهِلَهُ إِنْ كُنْتُ لَأَرَى الشَّيْءَ قَدْ نَسِيتُ فَأَعْرِفُ مَا يَعْرِفُ الرَّجُلُ إِذَا غَابَ عَنْهُ فَرَآهُ فَعَرَفَهُ.

6604- Huzeyfe ibnu Yemân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize hutbe verdi. Hutbesinde Kıyamet saatine kadar olacak bütün olaylardan haber verdi. Bunu bilen bildi, bilemeyen cahil kaldı. Eğer ben bir şeyi unuttum sanıp da şimdi onu hatırlıyorsam, bu bilgim, kişinin bildiği bir şey hafızasından kaybolup da sonra onu görüp bilmesi gibidir.

٦٦٠٥- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ عُودٌ يَنْكُتُ فِي الْأَرْضِ وَقَالَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا قَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنْ النَّارِ أَوْ مِنْ الْجَنَّةِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ أَلَا نَتَّكِلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ ثُمَّ قَرَأَ ﴿ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ﴾ الْآيَةَ.

6605- Ali -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber oturmakta idik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elinde bir değnek vardı. Başını eğdi ve elindeki değnekle yere bir şeyler çizmeye başladı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden her birinizin ve her bir canlının cennet ve cehennemdeki mekânları yazılmıştır. Onun cennetlik mi cehennemlik mi olduğu yazılmıştır." Bunun üzerine sahabelerden biri dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Yazımıza (kaderimize) güvenip amel işlemeyi terk edemez miyiz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Cennet ehline, cennet ehlinin amelleri, cehennem

ehline ise cehennem ehlinin ameli kolaylaştırılır." Sonra da şu ayeti okudu: ***«Kim malından verir ve sakınır, en güzeli de tasdik ederse, biz de ona en kolayı hazırlarız. Kim de cimrilik eder, kendini müstağni görür ve en güzeli yalanlarsa, biz de ona en güç olanı kolaylaştırırız.»*** (Leyl: 5-10) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1362, 3674, 4945, 6216, 6605)

٥-بَاب الْعَمَلُ بِالْخَوَاتِيمِ

5- Bâb: Ameller Ancak Ölüm Sırasındaki Sonlarına Göre Değerlendirilir

٦٦٠٦- حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ شَهِدْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِرَجُلٍ مِمَّنْ مَعَهُ يَدَّعِي الْإِسْلَامَ هَذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلَمَّا حَضَرَ الْقِتَالُ قَاتَلَ الرَّجُلُ مِنْ أَشَدِّ الْقِتَالِ وَكَثُرَتْ بِهِ الْجِرَاحُ فَأَثْبَتَتْهُ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ الرَّجُلَ الَّذِي تَحَدَّثْتَ أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ قَدْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ أَشَدِّ الْقِتَالِ فَكَثُرَتْ بِهِ الْجِرَاحُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَكَادَ بَعْضُ الْمُسْلِمِينَ يَرْتَابُ فَبَيْنَمَا هُوَ عَلَى ذَلِكَ إِذْ وَجَدَ الرَّجُلُ أَلَمَ الْجِرَاحِ فَأَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى كِنَانَتِهِ فَانْتَزَعَ مِنْهَا سَهْمًا فَانْتَحَرَ بِهَا فَاشْتَدَّ رِجَالٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَدَّقَ اللَّهُ حَدِيثَكَ قَدْ انْتَحَرَ فُلَانٌ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا بِلَالُ قُمْ فَأَذِّنْ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَإِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ.

6606- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Hayber'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beraberinde hazır bulunduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, İslâm'ı iddia etmekte olanlardan bir kimse için:

"Bu adam ateş ehlindendir" buyurdu. Savaş başlayınca bu adam şiddetli bir muharebe ve çarpışma yaptı ve kendisine büyük bir yara isa-

bet etti. Bunun üzerine bir sahabe tarafından: Ey Allah'ın Rasûlü! "O, ateş ehlindendir" buyurduğun şu kimse, bu gün muhakkak çok çetin bir muharebe yapmış ve ölmüştür, denildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu söze karşılık:

-"O, ateşe gitmiştir" buyurdu.

Râvî dedi ki: İnsanların bazısı o adam hakkındaki bu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sözünün doğruluğundan şüphe etmeye yaklaştı. Onlar bu şaşkınlık hâli üzerinde bulundukları sırada birdenbire:

-O adam ölmemiştir, lâkin onda şiddetli bir yara vardır, denildi.

Geceden bir vakit olunca o yaralı adam, yaranın acısına sabredemedi de kendisini öldürdü. Akabinde bu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allahu Ekber! Ben şehadet ederim ki ben Allah'ın kulu ve Rasûlü'yüm." Sonra Bilal'e insanlara şöyle nida etmesini emretti:

"Cennete Müslüman olandan başkası giremeyecektir. Muhakkak ki Allah bu dini fâcir bir kimseyle de kuvvetlendirir."[80] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3062. 4203, 4204, 6606)

---

80 Herkes ne üzerinde nasıl, hangi hâlde vefât etmişse, âhirette öylece diriltilecektir. Buna göre iyilik ve kulluk hâllerini arttırmak, eceli iyi bir durumda karşılama imkânını hazırlamak demektir. Öteki dünyada güzel bir hâl ile dirilmek mutluluğu da buna bağlıdır. Ölüm kesin ve mecburî bir sondur. "Her canlı ölümü tadacaktır." Hiç bir canlı nerede, ne zaman öleceğini bilemez. Böyle olunca genellikle, belli yaşlardan sonra artık bu mecburî yolculuğu, günlük hayatın gündemine ağırlıklı şekilde hâkim kılmak, gafil avlanmamak bakımından fevkalâde önemlidir. Zira "Nasıl yaşarsanız öylece ölür, nasıl ölürseniz öylece diriltilirsiniz" uyarısı, görünüş açısından genel bir gerçeğe dikkat çekmektedir. Camide ibadet ederken ölmek de var, meyhanede kafa çekerken ölmek de. Helâlinden rızkını kazanmak için çalışırken iş başında ölmek de var, başkasının malını aşırırken ölmek de... Allah diyerek ölmek de var, etrafa küfürler yağdırarak ölmek de. Salihler meclisinde ölmek de var, fâsıklar arasında ölmek de.. Bütün bunlar düşünülünce, dili güzel kelimeler söylemeye alıştırmak, ve günü hayır üzere geçirmeye gayret etmek demek, ölümü uygun bir şekilde karşılamaya çalışmak demektir. Asıl gerçeği yani herkesin içinde sakladığı niyet ve sırları ancak Allah bilir. Toplu ölümlerde, öbür dünyadaki diriliş şeklini herkesin niyeti tayin edecektir.

٦٦٠٧- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَعْظَمِ الْمُسْلِمِينَ غَنَاءً عَنْ الْمُسْلِمِينَ فِي غَزْوَةٍ غَزَاهَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى الرَّجُلِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا فَأَتْبَعَهُ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ وَهُوَ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ حَتَّى جُرِحَ فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَجَعَلَ ذُبَابَةَ سَيْفِهِ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ حَتَّى خَرَجَ مِنْ بَيْنِ كَتِفَيْهِ فَأَقْبَلَ الرَّجُلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْرِعًا فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ قُلْتَ لِفُلَانٍ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلْيَنْظُرْ إِلَيْهِ وَكَانَ مِنْ أَعْظَمِنَا غَنَاءً عَنْ الْمُسْلِمِينَ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ لَا يَمُوتُ عَلَى ذَلِكَ فَلَمَّا جُرِحَ اسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيمِ.

6607- Sehl ibnu Sad es-Sâidî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber savaşında Müslümanların safında müşriklerle savaşan bir adama baktı. O adam savaş anında Müslümanlar içinde en cesaretli ve düşmana karşı atılgan olan biri idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Cehennem ehlinden bir adama bakmak isteyen bu adama baksın" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine bir adam onu savaş meydanında takip etti. O adam yaralanana kadar takibe devam etti. Adam ölüme acele etti ve kılıcın sivri ucunu göğsünün ortasına koydu. Sonra üzerine dayanıp yüklendi, kılıç iki küreği arasından dışarı çıktı ve öldü. Bunun üzerine onu takip eden hızlıca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanın ageldi ve: Ben şehadet ederim ki sen Allah'ın Rasûlü'sün, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: Ne oldu ki? Diye sordu. Adam şöyle dedi:

-Sen falanca kimse hakkında: "Kim cehennem ehlinden birine bakmak isterse şu adama baksın" dedin. O adam savaş anında Müslümanlar içinde en cesaretli ve düşmana karşı atılgan olan biri idi. Ben anladım ki o adam o hâl üzere ölmeyecek. O adam yaralandı ve ölüme acele ederek

kendini öldürdü. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse, insanlara görünen işlerde cennet ehlinin amelini işler. Ancak o, cehennem ehlindendir. Yine bir kimse, insanlara görünen işlerde cehennem ehlinin yapacağı kötü işler yapar. Hâlbuki o, cennet ehlindendir. Ameller ancak ölüm sırasındaki sonlarına göre değerlendirilir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2898, 4202, 4207, 6493, 6607)

٦-بَاب إِلْقَاءِ النَّذْرِ الْعَبْدَ إِلَى الْقَدَرِ

6- Yapılan Nezrin Kulu Ancak Kadere Götürüp Atması Bâbı

٦٦٠٨- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّذْرِ وَقَالَ إِنَّهُ لَا يَرُدُّ شَيْئًا وَإِنَّمَا يُسْتَخْرَجُ بِهِ مِنَ الْبَخِيلِ.

6608- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem adak adamayı yasakladı ve şöyle buyurdu: "Muhakkak ki adak adamak kaderden bir şeyi geri çevirmez. Adak adamak, ancak cimriden mal çıkarır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6608, 6692, 6693)

٦٦٠٩- حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَأْتِي ابْنَ آدَمَ النَّذْرُ بِشَيْءٍ لَمْ يَكُنْ قَدْ قَدَّرْتُهُ وَلَكِنْ يُلْقِيهِ الْقَدَرُ وَقَدْ قَدَّرْتُهُ لَهُ أَسْتَخْرِجُ بِهِ مِنَ الْبَخِيلِ.

6609- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Âdemoğlu adak adamakla, onun için ezelden takdir etmediğim bir şeyi getiremez. Lâkin kader, Âdemoğlunu adak yapmaya sürükler. Nitekim ben de adak yapan kimseye adadığı şeyi vermesini takdir ederim. Bununla da cimriden mal çıkarırım." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6609, 6694)

٧-بَاب لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

7- "La havle velâ kuvvete illâ billah" Kavli Bâbı

٦٦١٠- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ فَجَعَلْنَا لَا نَصْعَدُ شَرَفًا وَلَا نَعْلُو شَرَفًا وَلَا نَهْبِطُ فِي وَادٍ إِلَّا رَفَعْنَا أَصْوَاتَنَا بِالتَّكْبِيرِ قَالَ فَدَنَا مِنَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا إِنَّمَا تَدْعُونَ سَمِيعًا بَصِيرًا ثُمَّ قَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ أَلَا أُعَلِّمُكَ كَلِمَةً هِيَ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

6610- Ebu Mûsâ el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber savaşı dönüşümüzde bizler bir vadi üzerinde yükseldikçe ***"Allahu Ekber"*** diyerek seslerimizi yükseltiyorduk. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize yaklaştı ve şöyle buyurdu: "Ey insanlar! Nefislerinize yumuşak davranın! Şüphesiz sizler sağır ve gaib olan birini çağırmıyorsunuz. Muhakkak ki sizler işiten ve görene dua ediyorsunuz." Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey Abdullah ibnu Kays! Cennet hazinelerinden bir hazine olan bir kelimeyi sana bildireyim mi? O kelime: Lâ havle velâ kuvvete illâ billah (Allah'tan başkasında güç ve kudret yoktur) kelimesidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2992, 4205, 6384, 6409, 6610, 7386)

٨-بَاب الْمَعْصُومُ مَنْ عَصَمَ اللَّهُ

8- Bâb: Masum Olan, Ancak Allah'ın Masum Kıldığı Kimsedir

عَاصِمٌ مَانِعٌ قَالَ مُجَاهِدٌ ﴿سُدًى﴾ عَنْ الْحَقِّ يَتَرَدَّدُونَ فِي الضَّلَالَةِ ﴿دَسَّاهَا﴾ أَغْوَاهَا.

عَاصِمٌ Mani olan. Mucahid şöyle dedi: سُدًى Haktan başıboş bırakılıp dalâlet içinde gidip gelecekler mi? دَسَّاهَا Nefsini sapkınlığa, yanlış

yola sürükleyen.

٦٦١١- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا اسْتُخْلِفَ خَلِيفَةٌ إِلَّا لَهُ بِطَانَتَانِ بِطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالْخَيْرِ وَتَحُضُّهُ عَلَيْهِ وَبِطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالشَّرِّ وَتَحُضُّهُ عَلَيْهِ وَالْمَعْصُومُ مَنْ عَصَمَ اللَّهُ.

6611- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Halifeliğe getirilen kimsenin iki tane sırdaş müşaviri vardır: O ikisinden biri halifeyi hayrı emreder ve hayır yapmaya teşvik eder. Diğeri ise, ona şerri emreder ve şer işlere teşvik eder. Masum olan kişi, Allah'ın masum kıldığıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6611, 7198)

٩-بَاب ﴿ وَحَرَامٌ عَلَى قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴾ ﴿ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ ﴾ ﴿ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴾

9- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavilleri Bâbı

«Helâk ettiğimiz ülke halkının kıyamete kadar dünyaya tekrar dönmeleri mümkün değildir.» (Enbiyâ: 95)[81]

«Nûh'a şöyle vahyedilmişti: Kavminden, artık şimdiye kadar iman edenlerden başkası iman etmeyecektir.» (Hûd: 36)

«Nûh şöyle demişti: Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden tek bir kişi bırakma. Eğer sen onları bırakacak olursan, kulların; yoldan çıkarırlar; kötülerden ve kâfirlerden başka da çocuk doğurmazlar.» (Nuh: 27).

وَقَالَ مَنْصُورُ بْنُ النُّعْمَانِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ﴿ وَحِرْمٌ ﴾ بِالْحَبَشِيَّةِ وَجَبَ.

İbnu Abbas şöyle dedi: حِرْمٌ kelimesi Habeş dilinde "vacip oldu" manasına gelir.

---

81 Helâk ettiğimiz bir ülke halkının, tevbe edip yaptıklarından vaz geçmesi imkânsızdır.

٦٦١٢- حَدَّثَنِي مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَشْبَهَ بِاللَّمَمِ مِمَّا قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ عَلَى ابْنِ آدَمَ حَظَّهُ مِنْ الزِّنَا أَدْرَكَ ذَلِكَ لَا مَحَالَةَ فَزِنَا الْعَيْنِ النَّظَرُ وَزِنَا اللِّسَانِ الْمَنْطِقُ وَالنَّفْسُ تَمَنَّى وَتَشْتَهِي وَالْفَرْجُ يُصَدِّقُ ذَلِكَ أَوْ يُكَذِّبُهُ وَقَالَ شَبَابَةُ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6612- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ebu Hureyre'nin, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet ettiği hadisteki kadar küçük günaha çok benzer hiç bir şey işitmedim. Ebu Hureyre, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle buyurduğunu söyledi: "Allah, Âdemoğlu üzerine zinadan nasibini ezelden takdir etmiştir. Âdemoğlu ezelde amel etmesi yazılmış olan şeyi mutlaka yapacaktır. Gözün zinası, bakması helâl olmayan şeye bakmasıdır. Dilin zinası, helâl olmayan sözleri konuşmasıdır. Nefis de zinayı temenni eder ve bunu arzular. Kişinin cinsiyet organı da bunların hepsinin arzularını ya doğrular ya da yalanlar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6243)

١٠-بَاب ﴿ وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ ﴾

10- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Sana gösterdiğimiz rüyayı insanlar için sadece bir imtihan kılmıştık.» (İsrâ: 60)[82]

٦٦١٣- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ﴿ وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ ﴾ قَالَ هِيَ رُؤْيَا عَيْنٍ أُرِيَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ قَالَ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ قَالَ هِيَ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ.

---

82 Kur'ân-ı Kerim'de zikredilen Zakkum ağacının, insanlar için bir imtihan olduğunu beyan ediyor. Zalimlerin bu imtihandan ibret almaları yerine, azgınlıklarını daha da artıracağını beyan ediyor.

6613- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- Allah Azze ve Celle'nin: ***«Sana gösterdiğimiz rüyayı insanlar için sadece bir imtihan kılmıştık.»*** (İsra: 60) âyeti hakkında şöyle dedi:

O rüya, gözün gördüğü, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Beytu'l-Makdis'e yükseltildiği gece gösterildi. Yine bu âyette geçen ***«Kurân'da ki lânetlenmiş ağaç»*** zakkum ağacıdır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3888, 4716, 6613)

١١-بَاب تَحَاجَّ آدَمُ وَمُوسَى عِنْدَ اللَّهِ

11- Bâb: Âdem İle Mûsâ Peygamberlerin Azîz Ve Celîl Olan Allah Huzurunda Birbirlerine Karşı Hüccet Getirip Çekişmeleri

٦٦١٤- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْنَاهُ مِنْ عَمْرٍو عَنْ طَاوُسٍ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ احْتَجَّ آدَمُ وَمُوسَى فَقَالَ لَهُ مُوسَى يَا آدَمُ أَنْتَ أَبُونَا خَيَّبْتَنَا وَأَخْرَجْتَنَا مِنْ الْجَنَّةِ قَالَ لَهُ آدَمُ يَا مُوسَى اصْطَفَاكَ اللَّهُ بِكَلَامِهِ وَخَطَّ لَكَ بِيَدِهِ أَتَلُومُنِي عَلَى أَمْرٍ قَدَّرَهُ اللَّهُ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَنِي بِأَرْبَعِينَ سَنَةً فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى ثَلَاثًا قَالَ سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

6614- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Âdem ile Mûsâ birbirine hüccet getirip çekiştiler. Mûsâ, Âdem'e şöyle dedi:

-Ey Âdem! Sen bizim babamızsın. Sen, bizim cennetten çıkarılmamıza sebep oldun. Âdem de şöyle dedi:

-Ey Musa! Sen Allah'ın kelâmı ile seçip üstün kıldığı ve lehine eliyle yazıp çizdiği Musa'sın. Sen, ben yaratılmadan kırk sene önce üzerime takdir edilmiş bir işten dolayı mı beni kınıyorsun! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üç kere şöyle buyurdu:

"Böylece Âdem Musa'ya delil ve burhanla galip oldu."[83] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3409, 4736, 4738, 6614, 7515)

---

83 Musa, Adem'i, yaptığı bir fiil yüzünden ona ve zürriyetine isabet eden bir musibetten dolayı kınadı. Emri terk eden, günahkâr bir asi olduğu için değil. Bu yüzden:

١٢-بَاب لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَى اللَّهُ

12- Bâb: "Allah'ın verdiğine mâni olabilecek hiç yok vermediğini verebilecek de hiç yok."

٦٦١٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ أَبِي لُبَابَةَ عَنْ وَرَّادٍ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ كَتَبَ مُعَاوِيَةُ إِلَى الْمُغِيرَةِ اكْتُبْ إِلَيَّ مَا سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خَلْفَ الصَّلَاةِ فَأَمْلَى عَلَيَّ الْمُغِيرَةُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خَلْفَ الصَّلَاةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ. وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَبْدَةُ أَنَّ وَرَّادًا أَخْبَرَهُ بِهَذَا ثُمَّ وَفَدْتُ بَعْدُ إِلَى مُعَاوِيَةَ فَسَمِعْتُهُ يَأْمُرُ النَّاسَ بِذَلِكَ الْقَوْلِ.

6615- Muğîra ibnu Şu'be'nin kâtibi Verrad -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muğire ibnu Şu'be, Muaviye'ye gönderilmek üzere bana yazdırdığı bir mektupta şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem her farz namazın ardından şöyle derdi. "Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerikeleh, Allahümme lâ mânia lima e'tayte, velâ mu'tiye limâ mena'te, velâ yenfu zel-ceddi minkel cedd" (Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. O tektir ve O'nun hiçbir ortağı yoktur. Allah'ım! Senin verdiğini engelleyecek, engellediğini de verecek yoktur. Hiçbir makam sahibinin makamı senin katında fayda vermez.) Sonra Muaviye'nin yanına gittiğimde bu sözü insanlara söylemelerini emrettiğini duydum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 844, 1477, 2408, 6330, 6473, 6615)

Niçin emre karşı geldin? Niçin günah işledin? demiyor da: Niçin kendini ve bizi cennetten çıkardın? diyor. İnsanlara, insanların fiillerinin veya başka şeylerin etkisiyle başlarına gelen musibetler karşısında kadere teslim olmaları ve rububiyete tanıklık etmeleri emredilmiştir.

١٣-بَاب مَنْ تَعَوَّذَ بِاللَّهِ مِنْ دَرَكِ الشَّقَاءِ وَسُوءِ الْقَضَاءِ

13- Helâke İleten Sebepten ve Kazanın Kötüsünden Allah'a Sığınan Kimse Bâbı

وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Ey Muhammed! De ki: Yarattığı şeylerin şerrinden, karanlığı çöktüğünde gecenin şerrinden; düğümlere nefes edip büyü yapanların şerrinden ve haset ettiğinde de hasetçinin şerrinden, karanlığı yok eden sabah aydınlığının Rabbine sığınırım.»*** (Felâk: 1-5)

٦٦١٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَدَرَكِ الشَّقَاءِ وَسُوءِ الْقَضَاءِ وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ.

6616- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem belânın meşakkatinden, helâke ileten sebepten, kazanın kötüsünden, düşmanların sevinmesinden Allah'a sığınır idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6347, 6616)

١٤-بَاب ﴿ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ ﴾

14- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Allah, kişi ile kalbi arasına girer...» (Enfâl: 24)

٦٦١٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَثِيرًا مِمَّا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْلِفُ لَا وَمُقَلِّبِ الْقُلُوبِ.

6617- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çokça: "Hayır, kalpleri evirip çeviren Allah'a yemin ederim ki" şeklinde yemin ederdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6617, 6628, 7391)

٦٦١٨- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصٍ وَبِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَا أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِابْنِ صَيَّادٍ خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا قَالَ الدُّخُّ قَالَ اخْسَأْ فَلَنْ تَعْدُوَ قَدْرَكَ قَالَ عُمَرُ ائْذَنْ لِي فَأَضْرِبَ عُنُقَهُ قَالَ دَعْهُ إِنْ يَكُنْ هُوَ فَلَا تُطِيقُهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ هُوَ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي قَتْلِهِ.

6618- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem İbnu Sayyâd'a: "Senin için bir şey sakladım" dedi. İbnu Sayyâd: O "Duh"tur, diye cevap verdi. Bunun üzerine sallallahu aleyhi ve sellem: "Defol git, haddini aşma!" dedi. Bu olay üzerine Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bana müsaade et de onun boynunu vurayım ey Allah'ın Rasûlü! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Onu bırak! Şayet o Deccal ise sen ona karşı üstün gelemezsin. Şayet o Deccal değil ise, senin onu öldürmende senin için hiçbir hayır yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1354, 6173, 6618)

١٥-بَاب ﴿ قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا ﴾ قَضَى

15- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Bize, Allah'ın yazdığından başka bir şey isabet etmez.» (Tevbe: 51) Yani, Allah'ın bizim üzerimize takdir ettiği.

قَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ بِفَاتِنِينَ ﴾ بِمُضِلِّينَ إِلَّا مَنْ كَتَبَ اللَّهُ أَنَّهُ يَصْلَى الْجَحِيمَ ﴿قَدَّرَ فَهَدَى ﴾ قَدَّرَ الشَّقَاءَ وَالسَّعَادَةَ وَهَدَى الْأَنْعَامَ لِمَرَاتِعِهَا.

Mücahid şöyle dedi: ﴿ بِفَاتِنِينَ ﴾ Sizler Allah'ın cehenneme gireceğini yazmış olduğu kimselerden başka hiçbir ferdi dalâlete düşürücüler değilsiniz. ﴿قَدَّرَ فَهَدَى﴾ Cehennemlik ve cennetlikleri takdir eden ve bütün hayvanları da otlama yerlerine götüren.

٦٦١٩- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي الْفُرَاتِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الطَّاعُونِ فَقَالَ كَانَ عَذَابًا يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ فَجَعَلَهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ مَا مِنْ عَبْدٍ يَكُونُ فِي بَلَدٍ يَكُونُ فِيهِ وَيَمْكُثُ فِيهِ لَا يَخْرُجُ مِنْ الْبَلَدِ صَابِرًا مُحْتَسِبًا يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يُصِيبُهُ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ شَهِيدٍ.

6619- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme tâûn hastalığından sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Tâûn hastalığı, Allah'ın dilediği kimseye gönderdiği bir azap idi. Allah bunu müminler için bir rahmet kılmıştır. Bir yerde tâûn hastalığı meydana gelir ve orada bulunan mümin, sabrederek ve sabrının sevabını yalnız Allah'tan bekler, bu tâûn hastalığının yalnız Allah'ın takdir ettiği kimselere isabet eder olduğunu bilerek bulunduğu şehirde kalmaya devam ederse, muhakkak ona şehit ecri gibi sevap verilir." (Hadisin geçtiği yerler: 3474, 6619, 5734)

١٦-بَاب ﴿ وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ ﴾ ﴿ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنْ الْمُتَّقِينَ ﴾

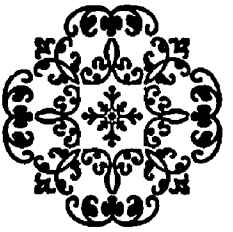
16- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavilleri Bâbı

«Eğer Allah bize hidayet etmeseydi, kendi başımıza hidayete ermiş olmazdık.» (Arâf: 43) ***«Allah bana hidayet etseydi, muhakkak sakınanlardan olurdum.»*** (Zumer: 57)

٦٦٢٠- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ هُوَ ابْنُ حَازِمٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ يَنْقُلُ مَعَنَا التُّرَابَ وَهُوَ يَقُولُ وَاللَّهِ لَوْلَا اللَّهُ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا صُمْنَا وَلَا صَلَّيْنَا فَأَنْزِلَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا وَثَبِّتْ الْأَقْدَامَ إِنْ لَاقَيْنَا وَالْمُشْرِكُونَ قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا.

6620- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hendek savaşı yapılacağı zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizimle beraber toprak taşıyor ve şöyle diyordu: "Vallahi şayet Allah bize hidayet etmeseydi, biz doğru yolu bulamazdık. Oruç tutmaz, namaz kılmazdık. Allah'ım! Düşmanla karşılaştığımız zaman üzerimize sekineti indir. Ayaklarımızı sabit kıl. Müşrikler bize saldırmışlar ve fitne istemişler biz ise bundan kaçınmışızdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2834, 2835, 2961, 3795, 3796, 4099, 4100, 6413, 6620, 7201)

٨٣- كِتَاب الْأَيْمَانِ وَالنُّذُورِ

83- YEMİNLER[84] VE ADAKLAR KİTÂBI

١-بَاب قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمْ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمْ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾.

1- Allah Azze ve Celle'nin (Mâide: 89) **Kavli Bâbı**

«Allah sizi, boş ve gayesiz yeminlerinizden dolayı muaheze etmez; fakat kasıtlı yeminleriniz sebebiyle sizi muaheze eder. Eğer kasıtlı yeminden dönecek olursanız kefareti, kendi ailenize yedirdiğinizin ortalamasından on fakiri doyurmak veya onları giydirmek veya da bir köle azadetmektir. Kim bunları bulamazsa, kefareti, üç gün oruç tutmaktır. İşte, yemin ettiğinizde yeminlerinizin kefareti budur. Yeminlerinizi koruyun. Allah, şükredesiniz diye âyetlerini işte böyle açıklıyor.» (Mâide: 89)

---

84 Yemin: Sağ el; bereket; güç, kuvvet ve güzel mevki, yaralayıcı; kişinin bir haberi kuvvetlendirmek veya bir işi yapıp yapmamak hususundaki azim ve iddiaya güç vermek için Allah'a kasem ya da boşama ve köle azadı gibi bir şeye bağlamak suretiyle akit etmesi anlamında bir fıkıh terimidir. Yemin, daha çok Allah'ın isimleri veya zâtî sıfatlarından birisi anılarak yapılan kasem için kullanılır.Kasem ve hılf kelimeleri arasında nüanslar olmakla birlikte "yemin" ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadırlar. Yemin, akitlerde ve husumetlerde sözü te'kid için meşrudur. Meşruiyeti Kur'ân-ı Kerîm ve Sünnetle sabittir.

٦٦٢١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمْ يَكُنْ يَحْنَثُ فِي يَمِينٍ قَطُّ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ كَفَّارَةَ الْيَمِينِ وَقَالَ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتُ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَكَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي.

6621- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babam Ebu Bekir, Allah Azze ve Celle yemin kefareti âyetini indirinceye kadar hiçbir yemininden geri dönmedi ve şöyle dedi:

-Ben yemin ettiğim bir meselede şayet ondan daha hayırlısını görürsem, ondan daha hayırlı olanı yapar ve yeminimin kefaretini veririm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4614)

٦٦٢٢- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سَمُرَةَ لَا تَسْأَلْ الْإِمَارَةَ فَإِنَّكَ إِنْ أُوتِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وُكِلْتَ إِلَيْهَا وَإِنْ أُوتِيتَهَا مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ وَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ.

6622- Abdurrahman ibnu Semure -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

Ey Abdurrahman ibnu Semure! Sakın sen bir yere vali olmayı isteme! Şayet sen bunu ister ve bu da sana verilirse, bu meseledeki hırsından dolayı o konuda yardım edilmesi, kendi nefsine bırakılır. Şayet bir şehri yönetme yetkisi sen istemeden verilir ise, o konuda yardım olunursun. Bir konuda yemin eder ve bir başkasını ondan daha hayırlı görürsen, yemininin kefaretini ver ve ondan daha hayırlı olan işi yap!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6722, 7146, 7147)

٦٦٢٣- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ غَيْلَانَ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ

أَسْتَحْمِلُهُ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ وَمَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ قَالَ ثُمَّ لَبِثْنَا مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ نَلْبَثَ ثُمَّ أُتِيَ بِثَلَاثِ ذَوْدٍ غُرِّ الذُّرَى فَحَمَلَنَا عَلَيْهَا فَلَمَّا انْطَلَقْنَا قُلْنَا أَوْ قَالَ بَعْضُنَا وَاللَّهِ لَا يُبَارَكُ لَنَا أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَسْتَحْمِلُهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا ثُمَّ حَمَلَنَا فَارْجِعُوا بِنَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنُذَكِّرُهُ فَأَتَيْنَاهُ فَقَالَ مَا أَنَا حَمَلْتُكُمْ بَلْ اللَّهُ حَمَلَكُمْ وَإِنِّي وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا كَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي وَأَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَوْ أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَكَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي.

6623- Ebu Mûsâ el-Eşarî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Eşari kabilesinden bir grup insan ile Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. O'ndan, binmek ve yük taşımak için develer istedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Vallahi ben size deve vermem. Benim yanımda size verecek devem yoktur" buyurdu. Sonra bizler orada Allah'ın dilediği vakte kadar kaldık. Sonra bize hörgüçleri beyaz üç deve verildi. Bizler bunlar üzerine yüklerimizi yükledik. Yola çıktığımızda biz veya bizden bazıları şöyle dediler:

-Vallahi bu develer bizim için mübarek olmaz. Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelip deve istediğimizde, bize deve vermeyeceğine dair yemin etmişti. Sonra da bize develeri verdi. Hemen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına dönüp bunu kendisine haber verelim.

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldik ve olayı haber verdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"O develeri size ben vermedim. Ancak o develeri size Allah verdi. Vallahi ben şayet Allah isterse bir yemin üzerine yemin etmem ki yemin edilen şeyin başkasını yemin edilenden hayırlı görürsem muhakkak o hayırlı olanı yaparım. Yeminimin de kefaretini veririm." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3133, 4385, 4415, 5517, 5518, 6623, 6649, 6678, 6680, 6718, 6719, 6721, 7555)

٦٦٢٤- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ قَالَ هَذَا مَا حَدَّثَنَا بِهِ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

6624- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bizler ümmet olarak sonra gelenleriz, Kıyamet günü ise öne geçenleriz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 238, 876, 896, 2956, 3486, 6887, 7036, 7495)

٦٦٢٥- وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ لَأَنْ يَلِجَّ أَحَدُكُمْ بِيَمِينِهِ فِي أَهْلِهِ آثَمُ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ أَنْ يُعْطِيَ كَفَّارَتَهُ الَّتِي افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ.

6625- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Vallahi sizden biriniz hatası ortaya çıktığı hâlde ailesi hakkındaki yeminini sürdürmesi, yeminini bozup Allahın farz kıldığı kefareti vermesinden daha günahtır."

٦٦٢٦- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ يَعْنِي ابْنَ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اسْتَلَجَّ فِي أَهْلِهِ بِيَمِينٍ فَهُوَ أَعْظَمُ إِثْمًا لِيَبَرَّ يَعْنِي الْكَفَّارَةَ.

6626- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim hatası ortaya çıktığı hâlde ailesi hakkındaki yeminini sürdürmesi, yeminini bozmasından daha büyük bir günahtır. O kimse yeminini bozsun yani yemininin kefaretini versin."

٢-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَايْمُ اللَّهِ

2- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Yemin Ederken "Veymullah" (Allah'a Yemin Olsun ki) Tabirini Kullanması Bâbı

٦٦٢٧- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْثًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ فَطَعَنَ بَعْضُ النَّاسِ فِي إِمْرَتِهِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنْ كُنْتُمْ تَطْعَنُونَ فِي إِمْرَتِهِ فَقَدْ كُنْتُمْ تَطْعَنُونَ فِي إِمْرَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلُ وَايْمُ اللَّهِ إِنْ كَانَ لَخَلِيقًا لِلْإِمَارَةِ وَإِنْ كَانَ لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَإِنَّ هَذَا لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ بَعْدَهُ.

6627- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, küçük bir askeri birlik hazırlatmış ve başlarına da komutan olarak Usâme ibnu Zeyd'i görevlendirmişti. İnsanlardan bazıları Usame'nin başlarına emir tayin edilmesi hakkında kötü konuştular. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler daha önce babası Zeyd'in emirliği hakkında kötü konuştuğunuz gibi şimdi de oğlu Usâme'nin emirliği hakkında kötü konuşuyorsunuz. Allah'a yemin olsun ki Usame emirliği hak eden birisidir. O'nun babası Zeyd bana insanların en sevimlisi olduğu gibi, O'ndan sonra oğlu Usame de bana insanların en sevimlisidir." Hadisin geçtiği diğer yerler: 4250, 4468. 4469, 6627, 7187)

٣-بَاب كَيْفَ كَانَتْ يَمِينُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hangi Lâfızlarla Yemin Ederdi?

وَقَالَ سَعْدٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ وَقَالَ أَبُو قَتَادَةَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَاهَا اللَّهِ إِذًا يُقَالُ وَاللَّهِ وَبِاللَّهِ وَتَاللَّهِ.

Sad ibnu Ebî Vakkas şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki" buyurdu.

Ebu Katâde şöyle dedi: Ebu Bekir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında "hâllâhi" diye yemin etti.

Buhârî şöyle dedi: Yemînde "Vallahi" ve "Billahi" ve "Tallahi" tabirleri söylenilir.

٦٦٢٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كَانَتْ يَمِينُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا وَمُقَلِّبِ الْقُلُوبِ.

6628- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çokça: "Hayır, kalpleri evirip çeviren Allah'a yemin ederim ki" şeklinde yemin ederdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6617, 6628, 7391)

٦٦٢٩- حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا هَلَكَ قَيْصَرُ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتُنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

6629- Câbir ibnu Semure -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kisra helâk olduktan sonra onun ardından başka Kisrâ olmayacaktır. Kayser da muhakkak helak olacaktır, sonra onun ardından başka Kayser olmayacaktır. Kisra ile Kayserin hazineleri de muhakkak Allah yolunda harcanacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3027, 3120, 3619, 6629)

٦٦٣٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرُ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَتُنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

6630- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kisra helak olduktan sonra onun ardından başka Kisra olmayacaktır. Kayser da muhakkak helâk olacaktır, sonra onun ardından başka Kayser olmayacaktır. Kisra ile Kayser'in hazîneleri de muhakkak Allah yolunda taksim olunacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3120, 3618, 6630)

٦٦٣١- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ وَاللَّهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا وَلَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا.

6631- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey Muhammed ümmeti! Vallahi şayet sizler benim bildiklerimi bilseydiniz, çok ağlar az gülerdiniz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1044, 1046, 1047, 1050, 1056, 1057, 1064, 4066, 1212, 3203,4624, 5221, 6631)

٦٦٣٢ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَيْوَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَقِيلٍ زُهْرَةُ بْنُ مَعْبَدٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَدَّهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ هِشَامٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَأَنْتَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا مِنْ نَفْسِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْكَ مِنْ نَفْسِكَ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ فَإِنَّهُ الْآنَ وَاللَّهِ لَأَنْتَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْآنَ يَا عُمَرُ.

6632- Abdullah ibnu Hişâm -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde idik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ömer ibnul-Hattâb'ın elini tutmuş idi. Ömer, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Nefsim dışında sen bana her şeyden daha sevgilisin!

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Hayır, nefsim elinde bulunan Allah'a yemin olsun ki, ben sana nefsinden de daha sevgili gelmedikçe iman etmiş olmazsın."

Ömer, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Vallahi sen şimdi nefsimden bile daha sevgilisin, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şimdi oldu ey Ömer!" buyurdu. (Hadisin geçtiği yerler: 3694, 6632)

٦٦٣٣-٦٦٣٤- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ أَنَّهُمَا أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ اخْتَصَمَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَحَدُهُمَا اقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَقَالَ الْآخَرُ وَهُوَ أَفْقَهُهُمَا أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَأْذَنْ لِي أَنْ أَتَكَلَّمَ قَالَ تَكَلَّمْ قَالَ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا قَالَ مَالِكٌ وَالْعَسِيفُ الْأَجِيرُ زَنَى بِامْرَأَتِهِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ فَافْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَجَارِيَةٍ لِي ثُمَّ إِنِّي سَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ مَا عَلَى ابْنِي جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَإِنَّمَا الرَّجْمُ عَلَى امْرَأَتِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ أَمَّا غَنَمُكَ وَجَارِيَتُكَ فَرَدٌّ عَلَيْكَ وَجَلَدَ ابْنَهُ مِائَةً وَغَرَّبَهُ عَامًا وَأَمَرَ أُنَيْسٌ الْأَسْلَمِيُّ أَنْ يَأْتِيَ امْرَأَةَ الْآخَرِ فَإِنِ اعْتَرَفَتْ رَجَمَهَا فَاعْتَرَفَتْ فَرَجَمَهَا.

6633-6634- Ebu Hureyre ve Zeyd ibnu Hâlid el-Cuheni -Allah o ikisinden razı olsun- şöyle dediler:

İki adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzuruna gelip muhakeme oldular. O ikisinden biri:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizim aramızda Allah'ın Kitabı ile hüküm ver, dedi. O bedevinin hasmı olan ve ondan daha anlayışlı olan adam da:

-Evet. Aramızda Allah'ın Kitabı ile hükmet ve bana olayı anlatmam için izin ver, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Anlat bakalım nedir derdiniz?" buyurdu. Adam dedi ki:

-Benim oğlum bu adamın yanında ücretle çalışan bir işçi idi ve onun

karısı ile zina etti. Ben o adama oğlumun bu fiilinden ötürü recmedilmesi yani taşlanarak öldürülmesi gerekir, diyerek bunun karşılığında fidye olarak ona yüz koyun ve bir de cariye verdim. Daha sonra bu meseleyi ilim ehline sordum. Onlar bana oğlumun cezasının yüz değnek ve bir yıl gurbete gönderilmek olduğunu; bu adamın karısının cezası ise recmedilmesi yani taşlanarak öldürülmesi olduğunu bana haber verdiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki aranızda Allah'ın Kitabı ile hükmedeceğim: Vermiş olduğun yüz koyun ve cariye sana geri verilecek. Oğluna da yüz değnek vurulacak ve bir yıl da gurbete gönderilecek. Ey Uneys! Sen de o kadının yanına git ve şayet günahını itiraf edersе onu recmet."

Ertesi günü kuşluk vaktinde Uneys o kadının yanına gitti. Kadın suçunu itiraf etti ve Uneys'de onu recmetti. (2314 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2649, 2696, 2725, 6634, 6828, 6831, 6836, 6843, 6860, 7194, 7259, 7279. -2315 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2695, 2724, 6633, 6827, 6833, 683 6842, 6859, 7193, 7258, 7260, 7278)

٦٦٣٥- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ أَسْلَمُ وَغِفَارُ وَمُزَيْنَةُ وَجُهَيْنَةُ خَيْرًا مِنْ تَمِيمٍ وَعَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةَ وَغَطَفَانَ وَأَسَدٍ خَابُوا وَخَسِرُوا قَالُوا نَعَمْ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُمْ خَيْرٌ مِنْهُمْ.

6635- Ebu Berke -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Şayet Eslem, Ğifâr, Muzeyne ve Cuheyne kabileleri Temîm, Âmir, Esed, Ğatafân oğulları kabilelerinden daha hayırlı iseler, onlar hüsrana uğramış ziyan etmiş değiller midir?"

-Evet, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Eslem, Ğifâr, Muzeyne ve Cuheyne kabileleri Temîm, Âmir, Esed, Ğatafân oğulları kabilelerinden daha hayırlıdırlar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3515, 3516)

٦٦٣٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَ عَامِلًا فَجَاءَهُ الْعَامِلُ حِينَ فَرَغَ مِنْ عَمَلِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا لَكُمْ وَهَذَا أُهْدِيَ لِي فَقَالَ لَهُ أَفَلَا قَعَدْتَ فِي بَيْتِ أَبِيكَ وَأُمِّكَ فَنَظَرْتَ أَيُهْدَى لَكَ أَمْ لَا ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشِيَّةً بَعْدَ الصَّلَاةِ فَتَشَهَّدَ وَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَمَا بَالُ الْعَامِلِ نَسْتَعْمِلُهُ فَيَأْتِينَا فَيَقُولُ هَذَا مِنْ عَمَلِكُمْ وَهَذَا أُهْدِيَ لِي أَفَلَا قَعَدَ فِي بَيْتِ أَبِيهِ وَأُمِّهِ فَنَظَرَ هَلْ يُهْدَى لَهُ أَمْ لَا فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَغُلُّ أَحَدُكُمْ مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا جَاءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَحْمِلُهُ عَلَى عُنُقِهِ إِنْ كَانَ بَعِيرًا جَاءَ بِهِ لَهُ رُغَاءٌ وَإِنْ كَانَتْ بَقَرَةً جَاءَ بِهَا لَهَا خُوَارٌ وَإِنْ كَانَتْ شَاةً جَاءَ بِهَا تَيْعَرُ فَقَدْ بَلَّغْتُ فَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ ثُمَّ رَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ حَتَّى إِنَّا لَنَنْظُرُ إِلَى عُفْرَةِ إِبْطَيْهِ قَالَ أَبُو حُمَيْدٍ وَقَدْ سَمِعَ ذَلِكَ مَعِي زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلُوهُ.

6636- Ebu Humeyd es-Sâ'idî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ezdi kabilesinden İbnul-Lutbiyye diye çağrılan bir adamı Suleym oğullarının zekatlarını almak üzere görevlendirdi. Adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu mallar zekât malıdır. Bu mallar ise bana hediye olarak verilmiştir, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet bu adam, zekât memuru olmayıp da babasının veya annesinin evinde oturup baksaydı, acaba kendisine bu hediye verilir miydi, yoksa verilmez miydi? Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, zekât memurlarından herhangi bir kişi zekât malından haksız bir şey alırsa, kıyamet gününde muhakkak o kimse o çaldığı malı boynunda yüklenerek getirir. Çaldığı bir deve ise inleyip bağırarak; eğer sığır ise böğürerek; koyun ise meleyerek getirir. Muhakkak ki ben sizlere tebliğ ettim."

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini, biz, koltuk al-

tının beyazlığını görünceye kadar kaldırdı ve üç defa: "Allah'ım! Tebliğ ettim mi? Allah'ım! Tebliğ ettim mi?" dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 925, 1500, 2597, 6636, 6979, 7174 ve 7197)

٦٦٣٧- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ هُوَ ابْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا وَلَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا.

6637- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhammed'in nefsi elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, şayet sizler benim bildiklerimi bilseydiniz az güler çok ağlardınız." (Hadisin geçtiği yer: 6485)

٦٦٣٨- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ الْمَعْرُورِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ انْتَهَيْتُ إِلَيْهِ وَهُوَ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ يَقُولُ هُمْ الْأَخْسَرُونَ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ هُمْ الْأَخْسَرُونَ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ قُلْتُ مَا شَأْنِي أَيُرَى فِيَّ شَيْءٌ مَا شَأْنِي فَجَلَسْتُ إِلَيْهِ وَهُوَ يَقُولُ فَمَا اسْتَطَعْتُ أَنْ أَسْكُتَ وَتَغَشَّانِي مَا شَاءَ اللَّهُ فَقُلْتُ مَنْ هُمْ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْأَكْثَرُونَ أَمْوَالًا إِلَّا مَنْ قَالَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا.

6638- Ebu Zer el-Ğifârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Kâbe'nin gölgesinde oturmakta olan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına vardım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle diyordu: "Kâbe'nin Rabbi'ne yemin olsun ki onlar hüsrana uğramışlardır. Kâbe'nin Rabbi'ne yemin olsun ki onlar hüsrana uğramışlardır." Ben kendi kendime: Acaba bende ziyana uğramamı gerektirecek bir durum mu var, diye düşünmeye başladım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözleri söylerken yanına oturdum. Ben susamadım ve Allah'ın dilemesi beni kuşattı ve dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Anam babam sana feda olsun! O ziyana uğrayanlar kimlerdir? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onlar malları çok olup da bunların zekâtlarını vermeyen kimselerdir. Ancak mallarının zekâtını şöyle, şöyle ve şöyle verenler bundan müstesnadır."

٦٦٣٩-حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سُلَيْمَانُ لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى تِسْعِينَ امْرَأَةً كُلُّهُنَّ تَأْتِي بِفَارِسٍ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُهُ قُلْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَقُلْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَطَافَ عَلَيْهِنَّ جَمِيعًا فَلَمْ يَحْمِلْ مِنْهُنَّ إِلَّا امْرَأَةٌ وَاحِدَةٌ جَاءَتْ بِشِقِّ رَجُلٍ وَايْمُ الَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ قَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فُرْسَانًا أَجْمَعُونَ.

6639- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Süleyman ibnu Dâvûd -Allah'ın selâmı o ikisinin üzerine olsun- şöyle dedi: Muhakkak ben bu gece doksan kadını dolaşırım yani onlarla cinsî münasebet yaparım ve onların hepsi de Allah yolunda atlarıyla cihat edecek erkek çocuklar doğururlar. Arkadaşı kendisine: İnşallah de. dedi. Fakat O, inşallah demedi. O gece bütün kadınlarını dolaştı. Onlardan biri dışında kimse hamile kalmadı. O da yarım bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki, şayet Süleyman inşallah demiş olsaydı, o hanımlarının hepsi çocuk dünyaya getirirler ve hepsi de Allah yolunda at üstünde muhakkak cihat ederlerdi." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2819, 3424, 5242, 6639. 6720, 7469)

٦٦٤٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ أُهْدِيَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرَقَةٌ مِنْ حَرِيرٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَتَدَاوَلُونَهَا بَيْنَهُمْ وَيَعْجَبُونَ مِنْ حُسْنِهَا وَلِينِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَعْجَبُونَ مِنْهَا قَالُوا نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَمَنَادِيلُ سَعْدٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنْهَا لَمْ يَقُلْ شُعْبَةُ وَإِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ.

6640- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ipekten bir cübbe hediye edildi. Bunun üzerine insanlar onu elden ele dolaştırıp bakmaya başladılar. Onun güzelliği ve yumuşaklığına hayret ettiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O hoşunuza mı gitti?" diye sordu.

Bizler: Evet ey Allah'ın Rasûlü! dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Sa'd ibnu Muâz'ın cennetteki mendilleri, bu ipekli cübbeden çok daha hayırlıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2616, 3248)

٦٦٤١- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنَّ هِنْدَ بِنْتَ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كَانَ مِمَّا عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَهْلُ أَخْبَاءٍ أَوْ خِبَاءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ يَذِلُّوا مِنْ أَهْلِ أَخْبَائِكَ أَوْ خِبَائِكَ ثُمَّ مَا أَصْبَحَ الْيَوْمَ أَهْلُ أَخْبَاءٍ أَوْ خِبَاءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ يَعِزُّوا مِنْ أَهْلِ أَخْبَائِكَ أَوْ خِبَائِكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَيْضًا وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مِسِّيكٌ فَهَلْ عَلَيَّ حَرَجٌ أَنْ أُطْعِمَ مِنَ الَّذِي لَهُ قَالَ لَا إِلَّا بِالْمَعْرُوفِ.

6641- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Utbe'nin kızı Hind geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Müslüman olmadan önce yeryüzünde senin ev halkın kadar hakir olmalarını istediğim başka bir ev halkı yoktu. Müslüman olduktan sonra ise, yeryüzünde senin ev halkın kadar aziz olmalarını istediğim hiçbir ev halkı yoktur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Hind'e:

-"Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ben de bu konuda senin gibiyim" buyurdu. Yine Hind şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Kocam Ebu Sufyân cimri bir adamdır. Onun malından çocuklarım için gizlice almamda bana bir günah var mıdır? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Örfe göre, kendine ve oğullarına yetecek miktarda onun malından almanda senin için bir günah yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2211, 2460, 3825, 5359, 5364, 5370, 6641, 7161, 7180)

٦٦٤٢- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ مَيْمُونٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُضِيفٌ ظَهْرَهُ إِلَى قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ يَمَانٍ إِذْ قَالَ لِأَصْحَابِهِ أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا رُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قَالُوا بَلَى قَالَ أَفَلَمْ تَرْضَوْا أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قَالُوا بَلَى قَالَ فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ تَكُونُوا نِصْفَ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

6642- Abdullah ibnu Mesûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem arkasını Yemenin tabaklanmış derisinden kubbe şeklinde kurulmuş bir çadıra dayandığı sırada, sahabelerine:

-"Sizler cennet ehlinin dörtte biri olmaktan razı olur musunuz?" diye sordu. Onlar da:

-Evet, razı oluruz, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sizler cennet ehlinin üçte biri olmaktan razı olur musunuz?" diye sordu. Onlar da:

-Evet, razı oluruz, dediler.

-"Sizler cennet ehlinin yarısı olmaktan razı olur musunuz?" diye sordu. Onlar da:

-Evet, razı oluruz, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ben sizlerin cennet ehlinin yarısı olmanızı umuyorum." (Hadisin geçtiği yer: 6528)

٦٦٤٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَجُلًا سَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ يُرَدِّدُهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ وَكَأَنَّ الرَّجُلَ يَتَقَالُّهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهَا لَتَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ.

6643- Ebu Saîd Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam, bir adamın gece boyunca ﴿هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ İhlâs Sûresi'ni okuduğunu işitti. Bu sureyi sürekli tekrarlıyordu. Sabah olunca bu adam

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip bu olayı haber verdi. Sanki o, bu okuyuşu azımsamış gibiydi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki İhlâs Sûresi, Kur'ân'ın üçte birine denktir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5013, 7374)

٦٦٤٤- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَتِمُّوا الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَرَاكُمْ مِنْ بَعْدِ ظَهْرِي إِذَا مَا رَكَعْتُمْ وَإِذَا مَا سَجَدْتُمْ.

6644- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Rükûyu ve secdeyi tam yapın. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ben sizleri rükû ve secde ettiğinizde arkamdan da görüyorum." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 419, 742)

٦٦٤٥- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهَا أَوْلَادٌ لَهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّكُمْ لَأَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ قَالَهَا ثَلَاثَ مِرَارٍ.

6645- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr'dan bir kadın çocukları ile beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üç kere: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, insanlar içinde en çok sevdiğim sizlersiniz" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5234, 6645)

٤-بَاب لَا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ

4- Bâb: "Babalarınızın İsmiyle Yemin Etmeyin"

٦٦٤٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَدْرَكَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ

وَهُوَ يَسِيرُ فِي رَكْبٍ يَحْلِفُ بِأَبِيهِ فَقَالَ أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ مَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصْمُتْ.

6646- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, babası Ömer ibnul-Hattâb'a bir kafile içinde giderlerken arkadan yetişti, o sırada Ömer, babası adına yemin ediyordu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Dikkat edin! Muhakkak ki Allah sizleri babalarınızla yemin etmenizden yasaklamıştır. Her kim yemin edecekse Allah adına yemin etsin ya da sussun." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2679, 3836, 6108. 6646, 6648)

٦٦٤٧- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ سَالِمٌ قَالَ ابْنُ عُمَرَ سَمِعْتُ عُمَرَ يَقُولُ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ قَالَ عُمَرُ فَوَاللَّهِ مَا حَلَفْتُ بِهَا مُنْذُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاكِرًا وَلَا آثِرًا قَالَ مُجَاهِدٌ ﴿أَوْ أَثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ﴾ يَأْثُرُ عِلْمًا تَابَعَهُ عُقَيْلٌ وَالزُّبَيْدِيُّ وَإِسْحَاقُ الْكَلْبِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ وَمَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُمَرَ.

6647- Ömer ibnu Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Allah, babalarınızın üzerine yemin etmenizi yasaklar." Vallahi ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözünü duyduğumdan bu yana ne kasten, ne de bir başkasının sözünü haber verirken babamın üzerine yemin etmedim.

Mucahid şöyle dedi: ﴿أَوْ أَثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ﴾ ***«Yahut bir bilgi kalıntısı getirin.»*** (Ahkâf: 4) Yani, ilmi nakletmek.

٦٦٤٨- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ.

6648- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Babalarınız üzerine yemin etmeyin" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2679, 3836, 6646, 6648)

٦٦٤٩- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ وَالْقَاسِمِ التَّمِيمِيِّ عَنْ زَهْدَمٍ قَالَ كَانَ بَيْنَ هَذَا الْحَيِّ مِنْ جَرْمٍ وَبَيْنَ الْأَشْعَرِيِّينَ وُدٌّ وَإِخَاءٌ فَكُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ فَقُرِّبَ إِلَيْهِ طَعَامٌ فِيهِ لَحْمُ دَجَاجٍ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَيْمِ اللَّهِ أَحْمَرُ كَأَنَّهُ مِنْ الْمَوَالِي فَدَعَاهُ إِلَى الطَّعَامِ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ يَأْكُلُ شَيْئًا فَقَذِرْتُهُ فَحَلَفْتُ أَنْ لَا آكُلَهُ فَقَالَ قُمْ فَلَأُحَدِّثَنَّكَ عَنْ ذَاكَ إِنِّي أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ نَسْتَحْمِلُهُ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ وَمَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ فَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَهْبِ إِبِلٍ فَسَأَلَ عَنَّا فَقَالَ أَيْنَ النَّفَرُ الْأَشْعَرِيُّونَ فَأَمَرَ لَنَا بِخَمْسِ ذَوْدٍ غُرِّ الذُّرَى فَلَمَّا انْطَلَقْنَا قُلْنَا مَا صَنَعْنَا حَلَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحْمِلُنَا وَمَا عِنْدَهُ مَا يَحْمِلُنَا ثُمَّ حَمَلَنَا تَغَفَّلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمِينَهُ وَاللَّهِ لَا نُفْلِحُ أَبَدًا فَرَجَعْنَا إِلَيْهِ فَقُلْنَا لَهُ إِنَّا أَتَيْنَاكَ لِتَحْمِلَنَا فَحَلَفْتَ أَنْ لَا تَحْمِلَنَا وَمَا عِنْدَكَ مَا تَحْمِلُنَا فَقَالَ إِنِّي لَسْتُ أَنَا حَمَلْتُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَمَلَكُمْ وَاللَّهِ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا.

6649- Zehdem ibnul-Hâris -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Huzâadan bir fırka olan şu Cerm boyu ile Tay kabilesinden olan el-Eşarîler arasında bir sevgi ve kardeşlik vardı. Biz Ebu Musa'nın yanında idik. Ebu Musa'ya içinde tavuk eti olan yemek ikram edildi. Ebu Mûsâ'nın yanında Teymullah oğullarından kızıl suratlı bir adam da vardı, sanki o Rum esirlerindendi. Ebu Mûsâ o kızıl suratlı adamı yemeğe çağırdı. O adam:

-Ben bu hayvanı bir kere iğrendiğim bir şeyi yerken gördüm de bir daha tavuk eti yememeye yemin etmiştim, dedi.

Ebu Mûsâ ona şöyle dedi:

-Buraya gel de sana yeminin kefaretiyle alâkalı bir hadis söyleyeyim. Ben Eşarî kabilesinden bir grup ile beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. Kendisinden binmek ve yüklerimizi yüklemek için deve istedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Vallahi benim yanımda sizleri bindirecek deve yoktur" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ganimet develeri getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri sorup:

-"Eşari kabilesinden gelen grup neredendir? dedi. Bizler geldik. Bizlere yaşları iki ile dokuz arasında beyaz hörgüçlü beş deve verilmesini emretti. Biz yanından ayrılıp gittiğimiz zaman kendi aramızda:

-Biz ne yaptık? Onun bize verdikleri bize bereketli olmaz! dedik ve hemen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme döndük ve:

-Biz senden binmek için deve istemiştik. Sen ise bizlere deve vermeyeceğine dair yemin etmiştin. Sen bu yeminini unuttun mu? dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"O develeri size ben vermedim. Ancak o develeri size Allah verdi. Vallahi ben şayet Allah isterse bir yemin üzerine yemîn etmem ki yemin edilen şeyin başkasını yemin edilenden hayırlı görürsem muhakkak o hayırlı olanı yaparım. Ben o yemini kefaretle çözmüştüm." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3133, 4385, 4415, 5517, 5518, 6623, 6649, 6678, 6680, 6718, 6719, 6721, 7555)

٥-بَاب لَا يُحْلَفُ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى وَلَا بِالطَّوَاغِيتِ

5- Bâb: Lât, Uzzâ ve Tâğûtlar Adına Yemin Edilmez

٦٦٥٠- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ فَقَالَ فِي حَلِفِهِ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ تَعَالَ أُقَامِرْكَ فَلْيَتَصَدَّقْ.

6650- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim ye-

min eder ve yemininde "Lât ve Uzzâ adına" derse bu sözünün kefareti olarak hemen ***Lâ ilâhe illallâh*** desin. Her kim de arkadaşına "Gel seninle kumar oynayayım" derse, o da hemen bir sadaka versin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4860, 6107, 6301, 6650)

٦-بَاب مَنْ حَلَفَ عَلَى الشَّيْءِ وَإِنْ لَمْ يُحْلَفْ

6- Yemin Ettirilmeyecek de Olsa, Bir Şey Üzerine Yemin Eden Kimse Bâbı

٦٦٥١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اصْطَنَعَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ وَكَانَ يَلْبَسُهُ فَيَجْعَلُ فَصَّهُ فِي بَاطِنِ كَفِّهِ فَصَنَعَ النَّاسُ خَوَاتِيمَ ثُمَّ إِنَّهُ جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَنَزَعَهُ فَقَالَ إِنِّي كُنْتُ أَلْبَسُ هَذَا الْخَاتَمَ وَأَجْعَلُ فَصَّهُ مِنْ دَاخِلٍ فَرَمَى بِهِ ثُمَّ قَالَ وَاللَّهِ لَا أَلْبَسُهُ أَبَدًا فَنَبَذَ النَّاسُ خَوَاتِيمَهُمْ.

6651- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem altından bir mühür yüzük yaptırdı. Bu yüzüğü parmağına takıyor ve mührün yazılı olduğu kısmı avucuna doğru döndürüyordu. Bunun üzerine insanlar da yüzükler yaptırdılar. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem minberin üzerine oturdu ve yüzüğü parmağından çıkarttı ve şöyle buyurdu: "Ben bu yüzüğü parmağıma takıyor ve mührün olduğu tarafı avucumun içine getiriyordum." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o yüzüğü attı. Sonra da: "Vallahi onu bir daha asla takmayacağım" buyurdu. Bunun üzerine insanlar da parmaklarındaki yüzükleri çıkardılar. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5865, 5866, 5867, 5868, 5873, 5876, 6651, 7298)

٧-بَاب مَنْ حَلَفَ بِمِلَّةٍ سِوَى مِلَّةِ الْإِسْلَامِ

7- İslâm Dininden Başka Bir Din Adına Yemîn Eden Kimse Bâbı

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يَنْسُبْهُ إِلَى الْكُفْرِ.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Kim yemin eder ve yemininde "Lât ve Uzzâ adına" derse, bu sözünün kefareti olarak hemen ***Lâ ilâhe illallah*** desin" buyurmuş, ancak onu küfre nispet etmemiştir.

٦٦٥٢- حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ مِلَّةِ الْإِسْلَامِ فَهُوَ كَمَا قَالَ قَالَ وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ عُذِّبَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَلَعْنُ الْمُؤْمِنِ كَقَتْلِهِ وَمَنْ رَمَى مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَتْلِهِ.

6652- Sabit ibnud-Dahhâk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim İslâm'dan başka bir din üzerine (yani eğer böyle değilse Yahudi olayım, Hıristiyan olayım, diyerek) yalan yere ve kasten yemin ederse, o kimse dediği gibidir. Her kim dünyada iken bir şeyle kendini öldürür, intihar ederse, kıyamet günü canına kıydığı o şeyle azap olunur. Her kim mümin kardeşine lânet ederse bu tıpkı onu öldürmek gibidir. Her kim bir mümine sen kâfirsin derse bu da tıpkı onu öldürmek gibidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler; 1363, 4171, 4843, 6047, 6105, 6652)

٨-بَاب لَا يَقُولُ مَا شَاءَ اللَّهُ وَشِئْتَ وَهَلْ يَقُولُ أَنَا بِاللَّهِ ثُمَّ بِكَ؟

8- Bâb: Bir Kimse: "Allah ve Sen Dilersen" Diyemez. Bir Kimse: "Ben Allah İleyim, Sonra Seninleyim" Der mi?

٦٦٥٣- وَقَالَ عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ ثَلَاثَةً فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَبْتَلِيَهُمْ فَبَعَثَ مَلَكًا فَأَتَى الْأَبْرَصَ فَقَالَ تَقَطَّعَتْ بِيَ الْحِبَالُ فَلَا بَلَاغَ لِي إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بِكَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

6653- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah Azze ve Celle, İsrail oğullarından üç kişiyi imtihan etmek istedi. Allah Azze

ve Celle'nin gönderdiği melek bir abraşın yanına geldi ve ona şöyle dedi: Yol üzerinde yaşama ve memleketime ulaşma sebepleri kesilmiştir. Artık bu gün benim için muradıma erişebilmek ancak evvelâ Allah'ın inayetiyledir, sonra senin yardımınladır."

Sonra da hadisin tamamını zikretti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3464)

٩-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ ﴾

9- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Onlar bütün güçleriyle Allah'a yemin etmişlerdi.» (Enâm: 109)

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ أَبُو بَكْرٍ فَوَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَتُحَدِّثَنِّي بِالَّذِي أَخْطَأْتُ فِي الرُّؤْيَا قَالَ لَا تُقْسِمْ.

İbnu Abbas şöyle dedi: Ebu Bekir: Vallahi ey Allah'ın Rasûlü, rüyayı tabir ederken nerede hata yaptığımı muhakkak bana söyleyeceksin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Yemin etme" buyurdu.[85]

٦٦٥٤- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ.

6654- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizlere, yemin edenin yeminini kabul etmemizi emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1239, 2445, 5175, 5635, 5650, 5838, 5849, 5863, 6222, 6235, 6654)

٦٦٥٥- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ سَمِعْتُ أَبَا عُثْمَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أُسَامَةَ أَنَّ بِنْتًا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِ

85 Bu hadis 7046 nolu rivayette gelecektir.

وَمَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَسَعْدٌ وَأُبَيٌّ أَنَّ ابْنِي قَدْ احْتُضِرَ فَاشْهَدْنَا فَأَرْسَلَ يَقْرَأُ السَّلَامَ وَيَقُولُ إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ وَمَا أَعْطَى وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ مُسَمًّى فَلْتَصْبِرْ وَتَحْتَسِبْ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ تُقْسِمُ عَلَيْهِ فَقَامَ وَقُمْنَا مَعَهُ فَلَمَّا قَعَدَ رُفِعَ إِلَيْهِ فَأَقْعَدَهُ فِي حَجْرِهِ وَنَفْسُ الصَّبِيِّ جُئِثَ فَفَاضَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَعْدٌ مَا هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هَذِهِ رَحْمَةٌ يَضَعُهَا اللَّهُ فِي قُلُوبِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَإِنَّمَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الرُّحَمَاءَ.

6655- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kızı Zeyneb, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Oğlum ölmek üzere, benim yanıma gel, diye haber yolladı. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında Usame ibnu Zeyd ve Ubey ibnu Kab vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona birini gönderip selâm yolladı ve şöyle buyurdu: "Veren de alan da Allah'tır. Herkesin ömrü Allah'ın katında belirli bir zamana kadardır. Sabret ve sabrın karşılığı Allah'tan dile."

Bu defa Zeyneb, muhakkak gelmesi için yemin etti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalktı. Bizler de O'nunla beraber kalktık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kızı Zeyneb'in evine gelip oturdu. Çocuk, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onu kucağına oturttu. Çocuk, can çekişmekte idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin gözleri yaşardı. Bunun üzerine Sa'd: Bu gözyaşı da nedir ey Allah'ın Rasûlü? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bu, Allah'ın kullarından dilediğinin kalplerine koyduğu bir rahmettir. Allah, kullarından ancak merhametli kullarına rahmet eder." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1284, 5655, 6602, 6655, 7277, 7448)

٦٦٥٦- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَمُوتُ لِأَحَدٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ثَلَاثَةٌ مِنَ الْوَلَدِ تَمَسُّهُ النَّارُ إِلَّا تَحِلَّةَ الْقَسَمِ.

6656- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Müslü-

manlardan üç çocuğu ölen kimseye cehennem ateşi dokunmaz, ancak Allah'ın yemini (önceden takdir ettiği) kadar görür." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1251, 6656)

٦٦٥٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنِي غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ خَالِدٍ سَمِعْتُ حَارِثَةَ بْنَ وَهْبٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَعَّفٍ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبَرَّهُ وَأَهْلِ النَّارِ كُلُّ جَوَّاظٍ عُتُلٍّ مُسْتَكْبِرٍ.

6657- Harise ibnu Vehb el-Huzâî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Size cennet ehlini haber vereyim mi? Her zayıf olan ve dünyada zayıflığından dolayı hor görülen kimsedir ki şayet o kimse yemin etse Allah Azze ve Celle onun yeminini yerine getirir. Size cehennem ehlini de haber vereyim mi? Onlar da her katı kalpli, kibirli ve insanlar içinde büyüklük taslayan kimsedir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4918, 6071)

١٠-بَاب إِذَا قَالَ أَشْهَدُ بِاللَّهِ أَوْ شَهِدْتُ بِاللَّهِ

10- Bâb: Bir Kimse "Eşhedu Billahi" veya "Şehidtu Billahi" Derse, Bu Lafız Yemin Sayılır mı?

٦٦٥٨-حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ قَالَ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَجِيءُ قَوْمٌ تَسْبِقُ شَهَادَةُ أَحَدِهِمْ يَمِينَهُ وَيَمِينُهُ شَهَادَتَهُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ وَكَانَ أَصْحَابُنَا يَنْهَوْنَا وَنَحْنُ غِلْمَانٌ أَنْ نَحْلِفَ بِالشَّهَادَةِ وَالْعَهْدِ.

6658- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizin en hayırlınız, benim içinde yaşadığım asırda yaşayan yani sahabelerimdir. Ondan sonra en hayırlı insanlar, benim yaşadığım asırdan sonra yaşayanlar, (tabiûn) daha sonra en hayırlı insanlar ondan sonra yaşayanlardır (tebeut-tâbiîn). Sonra bir takım kavimler gelir ki, onlardan herhangi birinin

şahitliği yemininin önüne, yemini de şahitliğinin önüne geçer."

İbrâhim Nehai şöyle dedi: Biz çocuk iken velilerimiz bizi: Ben Allah adına şahitlik ederim ki gibi sözleri söylemekten yasaklarlardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2652, 3651, 6429, 6658)

١١-بَاب عَهْدِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

11- Bir Kimsenin "Ahdillahi Azze ve Celle (Allah Adına Yemin Ederim ki) Muhakkak Şöyle Yapacağım" Demesi Bâbı

٦٦٥٩- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ وَمَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبَةٍ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ رَجُلٍ مُسْلِمٍ أَوْ قَالَ أَخِيهِ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَهُ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ ﴾.

6659- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse, bir Müslüman'ın malını yalan yere yemin ederek alırsa kıyamet günü Allah, kendisini öfkeli olarak karşılar."

Akabinde Allah Teâlâ, Peygamberini tasdikleyici olarak şu âyeti indirdi:

«Allah'a olan ahidlerini ve yeminlerini az bir ücret mukabili satanlar...» (Al-i İmran: 77) (Hadisin geçtiği diğer yer: 2356)

٦٦٦٠- قَالَ سُلَيْمَانُ فِي حَدِيثِهِ فَمَرَّ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ فَقَالَ مَا يُحَدِّثُكُمْ عَبْدُ اللَّهِ قَالُوا لَهُ فَقَالَ الْأَشْعَثُ نَزَلَتْ فِيَّ وَفِي صَاحِبٍ لِي فِي بِئْرٍ كَانَتْ بَيْنَنَا.

6660- Süleyman ibnu Mihrân, kendi hadîsinde şöyle dedi: Bu sırada meclise Eş'as ibnu Kays gelmiş ve dinleyicilere hitaben:

-Ebu Abdurrahman size ne tahdis ediyor? diye sordu. Oradakiler ona bu hadîsi söylediler. Bunun üzerine Eşas şöyle dedi:

-Bu âyet, benim ve benim bir arkadaşım hakkında, aramızda vuku bulan bir kuyu ihtilafına binaen inmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2357)

١٢-بَاب الْحَلِفِ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَصِفَاتِهِ وَكَلِمَاتِهِ

12- Allah'ın İzzeti, Sıfatı ve Kelimeleri Adına Yemin Etmek Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَعُوذُ بِعِزَّتِكَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْقَى رَجُلٌ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَيَقُولُ يَا رَبِّ اصْرِفْ وَجْهِي عَنْ النَّارِ لَا وَعِزَّتِكَ لَا أَسْأَلُكَ غَيْرَهَا وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ لَكَ ذَلِكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ وَقَالَ أَيُّوبُ وَعِزَّتِكَ لَا غِنَى بِي عَنْ بَرَكَتِكَ.

İbnu Abbas şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Senin izzetine sığınırım" derdi.[86]

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Cennetle cehennem arasında bir adam kalır. O adam: Yâ Rabbi! Yüzümü ateşten çevir! Senin İzzetine yemin olsun ki, Sen'den bunun dışında bir şey istemeyeceğim."

Ebu Saîd şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah Azze ve Celle o kula şöyle dedi: «Bu ve bunun on misli senindir.»"

Eyyûb aleyhisselâm şöyle dedi: "Senin izzetine yemin olsun ki, Sen'in bereketinden yetinmek yoktur."[87]

٦٦٦١-حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَزَالُ جَهَنَّمُ ﴿ تَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ ﴾ حَتَّى يَضَعَ رَبُّ الْعِزَّةِ فِيهَا قَدَمَهُ فَتَقُولُ قَطْ قَطْ وَعِزَّتِكَ وَيُزْوَى بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ.

6661- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Cehennemlikler cehenneme atıldıkça cehennem: Daha var mı? der. Sonunda Allah Azze ve Celle ayağını cehenneme koyar. Cehennem de: İzzetine ye-

86 Bu hadis Tevhid Kitabı'nda 7383 nolu rivayette gelecektir.

87 Bu hadis 279 nolu rivayette zikredilmiştir.

min olsun ki yeter, yeter, der ve bazısı bazısına toplanıp dürülür." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4848, 6661, 7384)

١٣-بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ لَعَمْرُ اللَّهِ

13- Bâb: Bir Kimsenin "Le-Amrullâhi" Demesi Yemin Olur mu?

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ لَعَمْرُكَ ﴾ لَعَيْشُكَ.

İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿ لَعَمْرُكَ ﴾ (Ey Muhammed!) Senin hayatına yemin olsun ki! manasına gelmektedir.

٦٦٦٢- حَدَّثَنَا الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ح و حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النُّمَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا فَبَرَّأَهَا اللَّهُ وَكُلٌّ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ الْحَدِيثِ وَفِيهِ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَعْذَرَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ فَقَامَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ فَقَالَ لِسَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ لَعَمْرُ اللَّهِ لَنَقْتُلَنَّهُ.

6662- Zuhrî şöyle dedi: Ben, Urve ibnu Zubeyr, Saîd ibnu Museyyeb, Alkame ibnu Vakkas ve Ubeydullah ibnu Abdullah'tan bu hadîsi işittim. Onlar da bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Âişe'den işitmişlerdir. İftira ehli onun için söyledikleri iftirayı söyledikleri ve sonra Allah onu bu iftiradan temizlediği zaman, kendisi bu hadîsi anlatmış, bunlar da kendisinden işitmişlerdir. Bu dört kişiden herbiri bana bu hadîsten bir kısmını bildirmişlerdir:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem, Mescid'de ayağa kalktı da, bu iftirayı ilk evvel ortaya çıkaran Abdullah ibnu Ubey'den ötürü söz söylemekte mazur tutulmasını istedi. Sonra da şöyle buyurdu: "Ailem hakkında bana eza eden bu adam hususunda bana kim yardım eder de benim için ondan intikam alır?"

Useyd ibnu Hudayr ayağa kalktı ve Sa'd ibnu Ubâde'ye: **Le amrul-**

lâhi (Allah'a yemin ederim ki) muhakkak biz onu öldürürüz, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2593, 2637, 2661, 2688, 2879, 4025, 4141, 4690, 4749, 4750, 4757, 5212, 6662, 6679, 7369, 7370, 7500, 7545)

١٤-بَاب ﴿ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴾

14- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Allah, kasıdsız yeminlerinizden dolayı sizi ayıplamaz; takat kalplerinizin kasdettiği yeminden sorumlu tutar. Allah, Gafûr'dur, Halîm'dir.» (Bakara: 225)

٦٦٦٣- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ قَالَ قَالَتْ أُنْزِلَتْ فِي قَوْلِهِ لَا وَاللَّهِ بَلَى وَاللَّهِ.

6663- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«Allah sizi, boş ve gayesiz yeminlerinizden dolayı muaheze etmez» âyeti bir adamın "Hayır vallahi, evet vallahi" sözü hakkında indi. (Hadisin Geçtiği diğer yerler: 4613, 6663)

١٥-بَاب إِذَا حَنِثَ نَاسِيًا فِي الْأَيْمَانِ

15-Bâb: İnsan Yeminlerde Unutarak Yeminini Bozsa, Üzerine Kefaret Vacip Olur mu Olmaz Mı?

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ﴾ وَقَالَ ﴿لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Hata yaptığınız hususlarda üzerinize bir günah yoktur.»*** (Ahzâb: 5)

«Mûsâ da şöyle demişti: Unuttuğum şeyden dolayı beni suçlama.» (Kehf: 73)

٦٦٦٤- حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا زُرَارَةُ بْنُ أَوْفَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَرْفَعُهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِأُمَّتِي عَمَّا وَسْوَسَتْ أَوْ حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا مَا لَمْ تَعْمَلْ بِهِ أَوْ تَكَلَّمْ.

6664- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şüphesiz Allah benim ümmetimden gönüllerinin vesveselerinden veya içlerinden geçirdikleri şeyleri yapmadıkları veya yapmak istediği kötülüğü anlatmadıkları müddetçe onları cezalandırmaz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2528, 5269, 6664)

٦٦٦٥- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ أَوْ مُحَمَّدٌ عَنْهُ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ شِهَابٍ يَقُولُ حَدَّثَنِي عِيسَى بْنُ طَلْحَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا هُوَ يَخْطُبُ يَوْمَ النَّحْرِ إِذْ قَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ كُنْتُ أَحْسِبُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَذَا وَكَذَا قَبْلَ كَذَا وَكَذَا ثُمَّ قَامَ آخَرُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنْتُ أَحْسِبُ كَذَا وَكَذَا لِهَؤُلَاءِ الثَّلَاثِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْعَلْ وَلَا حَرَجَ لَهُنَّ كُلِّهِنَّ يَوْمَئِذٍ فَمَا سُئِلَ يَوْمَئِذٍ عَنْ شَيْءٍ إِلَّا قَالَ افْعَلْ وَلَا حَرَجَ.

6665- Abdullah ibnu Amr ibnul-Âs'tan:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Vedâ Haccında, insanların (hacla alâkalı meseleleri) sormaları için Mina'da durdu. Bir adam gelip O'na dedi ki: Bilemedim de kurban kesmeden önce başımı tıraş ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Kurbanını kes, üzerine bir şey gerekmez, bir günahı yoktur" buyurdu. Başka biri gelip:

- Bilemedim de cemreyi taşlamadan önce kurbanımı kestim, dedi.

-"Cemreni taşla, üzerine bir şey gerekmez, bir günahı yoktur" buyurdu. Nebi sallallahu aleyhi ve selleme (haccın birinci günü yapılan taşlama, kurban, tıraş olma, tavâf ve say ibadetlerinin sıralamasında) önce yapılmış veya geciktirilmiş ibadetlerle alâkalı bir soru sorulduğunda: "Yap, üzerine bir şey gerekmez, bir günahı yoktur." buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 83, 124, 1736, 1737, 738, 6665)

٦٦٦٦- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زُرْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ قَالَ لَا حَرَجَ قَالَ آخَرُ حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ قَالَ لَا حَرَجَ قَالَ آخَرُ ذَبَحْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ قَالَ لَا حَرَجَ.

6666- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Ben cemreye taş atmadan önce Kâbe'ye gidip ziyaret tavâfını yaptım, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bunu yapmanda üzerine bir günah yoktur," buyurdu. Diğer bir adam:

-Ben kurban kesmeden önce tıraş oldum, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bunu yapmanda üzerine bir günah yoktur," buyurdu. Bir başkası:

-Ben cemre taşlamadan evvel kurban kestim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona da:

-"Bunu yapmanda üzerine bir günah yoktur," buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 83, 124, 1736, 1737, 738, 6665)

٦٦٦٧- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَاحِيَةِ الْمَسْجِدِ فَجَاءَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ فَرَجَعَ فَصَلَّى ثُمَّ سَلَّمَ فَقَالَ وَعَلَيْكَ ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ فَأَعْلِمْنِي قَالَ إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَسْبِغْ الْوُضُوءَ ثُمَّ اسْتَقْبِلْ الْقِبْلَةَ فَكَبِّرْ وَاقْرَأْ بِمَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا ثُمَّ ارْفَعْ رَأْسَكَ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَسْتَوِيَ وَتَطْمَئِنَّ جَالِسًا ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَسْتَوِيَ قَائِمًا ثُمَّ افْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا.

6667- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Mescid'e gelip namaz kıldı. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'in bir kenarında idi. Sonra o adam gelip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme selâm verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'nun selâmını alıp şöyle buyurdu:

-"Geri dön ve tekrar namaz kıl. Çünkü sen namaz kılmadın." Adam geri dönüp kıldığı gibi namaz kıldı. Sonra gelip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme selâm verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Geri dön ve tekrar namaz kıl. Çünkü sen namaz kılmadın" buyurdu. Üçüncüde, adam:

-Bana öğret, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Namaz kılmak istediğinde güzelce abdest al. Sonra kıbleye yönel ve Allahu Ekber de. Sonra ezberinde olan Kur'ân'dan kolayına geleni oku. Sonra mutmain yani sırtın dümdüz oluncaya kadar rükû et. Sonra büsbütün doğruluncaya kadar başını kaldır. Sonra mutmain oluncaya kadar secde et. Sonra bütün uzuvların yerli yerine gelene kadar başını secdeden kaldırıp otur. Namazın tamamında böyle yap." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 757, 793, 6251, 6252, 6667)

٦٦٦٨- حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ يَوْمَ أُحُدٍ هَزِيمَةً تُعْرَفُ فِيهِمْ فَصَرَخَ إِبْلِيسُ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أُخْرَاكُمْ فَرَجَعَتْ أُولَاهُمْ فَاجْتَلَدَتْ هِيَ وَأُخْرَاهُمْ فَنَظَرَ حُذَيْفَةُ بْنُ الْيَمَانِ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ فَقَالَ أَبِي أَبِي قَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا احْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ عُرْوَةُ فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ مِنْهَا بَقِيَّةُ خَيْرٍ حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ.

6668- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşında müşrikler bilinen bir hezimete uğradılar. Bu esnada İblis:

-Ey Allah'ın kulları! Sizden geri kalmış olup arkanızda bulunan kimselerden sakının veya onları öldürün! diye haykırdı. Bu ses üzerine ön

safta savaşan Müslümanlar geriye dönerek birbirleriyle savaşmaya, birbirlerini öldürmeye başladılar. O esnada Huzeyfe babası Yeman'ı gördü ve:

-Ey Allah'ın kulları! Bu benim babamdır, babam! diye haykırdı. Vallahi onlar Huzeyfe'nin babası Yeman'ı bırakmadılar ve onu düşman zannederek öldürdüler. Bunun üzerine Huzeyfe:

-Allah sizleri bağışlasın, dedi.

Urve dedi ki: Huzeyfe ölünceye kadar babasını öldüren Müslümanlar hakkında hep Allah'tan bağışlanma istemeye devam etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3290, 3824, 4065, 6668. 6883, 6890)

٦٦٦٩- حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَوْفٌ عَنْ خِلَاسٍ وَمُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَكَلَ نَاسِيًا وَهُوَ صَائِمٌ فَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ.

6669- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Oruçlu bir kimse unutarak yer ve içerse orucunu bozmasın, tamamlasın. Çünkü onu Allah yedirmiş ve içirmiştir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1933, 6669)

٦٦٧٠- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ بُحَيْنَةَ قَالَ صَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ فَمَضَى فِي صَلَاتِهِ فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ انْتَظَرَ النَّاسُ تَسْلِيمَهُ فَكَبَّرَ وَسَجَدَ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ كَبَّرَ وَسَجَدَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَسَلَّمَ.

6670- Abdullah ibnu Buhayne -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir defasında bize öğle namazı kıldırdı. Bu namazda ilk iki rekâttan sonra teşehhüde oturmaksızın secdeden üçüncü rekâta kalktı ve namazına devam etti. İnsanlar da Onunla beraber namaz kılmaya devam ettiler. Namazını bitirmeye yaklaşıp insanlar selâm vermesini bekledikleri sırada, oturduğu yerden tekbir alıp selâm vermeden önce yanılma secdesi yaptı. Sonra başını secdeden kaldır-

dı, sonra tekrar Allahu Ekber diye tekbir alıp secdeye vardı. Sonra başını kaldırıp selâm verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 829. 830. 1224. 1225. 1230)

٦٦٧١- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ عَبْدَ الْعَزِيزِ بْنَ عَبْدِ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِهِمْ صَلَاةَ الظُّهْرِ فَزَادَ أَوْ نَقَصَ مِنْهَا قَالَ مَنْصُورٌ لَا أَدْرِي إِبْرَاهِيمُ وَهِمَ أَمْ عَلْقَمَةُ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقَصُرَتْ الصَّلَاةُ أَمْ نَسِيتَ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالُوا صَلَّيْتَ كَذَا وَكَذَا قَالَ فَسَجَدَ بِهِمْ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ قَالَ هَاتَانِ السَّجْدَتَانِ لِمَنْ لَا يَدْرِي زَادَ فِي صَلَاتِهِ أَمْ نَقَصَ فَيَتَحَرَّى الصَّوَابَ فَيُتِمُّ مَا بَقِيَ ثُمَّ يَسْجُدُ سَجْدَتَيْنِ.

6671- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize öğle namazını kıldırdı. Bu namazda rekâtlarını fazla ve az kıldı. -Mansur dedi ki: Bunda İbrahim mi yoksa Alkame mi yanıldı bilmiyorum.- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Namaz mı kısaltıldı yoksa sen mi unuttun? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ne oldu ki?" dedi.

-Namazı şöyle şöyle kıldırdın, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlarla birlikte iki kere secde etti. Sonra da şöyle buyurdu:

-"Bu iki secde, namazında fazla mı kıldı yoksa eksik mi kıldığını bilmeyen kimse için sehiv, yanılgı secdesidir. Sizden biriniz namazında şüpheye düşerse (yani acaba dört rekât mı, yoksa beş rekât mı kıldım derse) kanaati hangisine ağır basıyorsa o kanaat üzere namazını tamamlasın. Sonra da iki kere secde etsin." (Hadisin geçtiği yerler: 401. 404. 1226. 6671. 7249)

٦٦٧٢- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ حَدَّثَنَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا﴾ قَالَ كَانَتْ الْأُولَى مِنْ مُوسَى نِسْيَانًا.

6672- Ubey ibnu Kab -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "***«Mûsâ da şöyle demişti: Unuttuğum şeyden dolayı beni suçlama; şu işimden dolayı bana güçlük yükleme.»*** (Kehf: 73) Musa'nın bu ilk muhalefeti unutmasından dolayı idi." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 74, 78, 122, 2267, 2728, 3278, 3400, 3401, 4725, 4726, 4727, 6672, 7478)

٦٦٧٣- قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ كَتَبَ إِلَيَّ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ قَالَ الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ وَكَانَ عِنْدَهُمْ ضَيْفٌ لَهُمْ فَأَمَرَ أَهْلَهُ أَنْ يَذْبَحُوا قَبْلَ أَنْ يَرْجِعَ لِيَأْكُلَ ضَيْفُهُمْ فَذَبَحُوا قَبْلَ الصَّلَاةِ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهُ أَنْ يُعِيدَ الذَّبْحَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدِي عَنَاقٌ جَذَعٌ عَنَاقُ لَبَنٍ هِيَ خَيْرٌ مِنْ شَاتَيْ لَحْمٍ فَكَانَ ابْنُ عَوْنٍ يَقِفُ فِي هَذَا الْمَكَانِ عَنْ حَدِيثِ الشَّعْبِيِّ وَيُحَدِّثُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ بِمِثْلِ هَذَا الْحَدِيثِ وَيَقِفُ فِي هَذَا الْمَكَانِ وَيَقُولُ لَا أَدْرِي أَبَلَغَتْ الرُّخْصَةُ غَيْرَهُ أَمْ لَا رَوَاهُ أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6673- Şabi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Berâ ibnu Âzib, evlerinde misafirleri olduğu için, bayram namazından dönmeden önce, misafirlerin yemeleri için kurbanın kesilmesini emretti. Onlar da kurbanı bayram namazından önce kestiler. Bu olayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara kurbanlığı iade etmelerini emretti. (Yani bayram namazı kılınmadan önce kesilen hayvanın ibadet maksatlı kurbanlık olmadığını söyledi.) Bera ibnu Azib şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Yanımda erken doğmuş dişi bir süt oğlağı var ki, o iki et koyunundan daha hayırlıdır.

Şabi bu hadisin benzerini Muhammed ibnu Sirin'den rivayet etmiş ve hadisin bu kısmında durarak: Bu ruhsat sadece onun için mi yoksa başkası için de geçerli mi bilmiyorum, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 951, 955, 965, 968, 976, 983, 5545-5557, 5560, 5563)

٦٦٧٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ جُنْدَبًا قَالَ شَهِدْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى يَوْمَ عِيدٍ ثُمَّ خَطَبَ ثُمَّ قَالَ مَنْ ذَبَحَ فَلْيُبَدِّلْ مَكَانَهَا وَمَنْ لَمْ يَكُنْ ذَبَحَ فَلْيَذْبَحْ بِاسْمِ اللَّهِ.

6674- Cundub -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kurban bayramında bayram namazını kıldırdı. Sonra hutbe verdi, sonra kurbanını kesip şöyle buyurdu: "Her kim bayram namazını kılmadan önce kurbanını kesmişse, onun yerine bir başkasını kurban kessin. Her kim de kurbanını kesmemişse "Bismillah" deyip kurbanını kessin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 985, 5500, 5562, 6674, 7400)

١٦-بَاب الْيَمِينِ الْغَمُوسِ

16- Ğamûs Yemini Bâbı

﴿ وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ دَخَلًا مَكْرًا وَخِيَانَةً.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Yeminlerinizi, aranızda hile edinmeyin. Aksi hâlde ayak, yere iyice bastıktan sonra kayar ve Allah yolundan saptırmanız sebebiyle kötülüğü tadarsınız. Kıyamet günü de büyük azap sizin olur.»*** (Nahl: 94)

٦٦٧٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا فِرَاسٌ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْكَبَائِرُ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَقَتْلُ النَّفْسِ وَالْيَمِينُ الْغَمُوسُ.

6675- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'a şirk koşmak, ana-babaya isyan etmek, insan öldürmek, yalan yere yemin etmek büyük günahlardandır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6675, 6870, 6920)

١٧-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

17- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavilleri Bâbı

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿ وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿ وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴾ ﴿ وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ﴾.

«Allah'a olan ahidlerini ve yeminlerini az bir ücret mukabili satanlar. İşte böyleleri için âhirette hiçbir nasip yoktur. Kıyamet günü Allah, onlarla ne konuşacak, ne yüzlerine bakacak ve ne de onları temize çıkaracaktır. Onlar için şiddetli bir azap vardır.» (Âli İmrân: 77)

«Yeminleriniz sebebiyle iyilik yapmanıza, (kötülükten) sakınmanıza ve insanlar arasını bulmanıza Allah'ı engel kılmayın. Allah, hakkıyla işiten, hakkıyla bilendir.» (Bakara: 224)

«Allah'ın ahdini az bir pahaya satıp değişmeyin. Allah indindeki, sizin için hayırlı olan ancak odur, eğer bilirseniz!» (Nahl: 95)

«Ahidleştiğiniz zaman, Allah'ın ahdini yerine getirin; pekiştirdikten sonra yeminleri bozmayın; hani Allah'ı kendinize şahit tutmuştunuz?» (Nahl: 91)

٦٦٧٦- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينِ صَبْرٍ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا ﴾ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ.

6676- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse, bir Müslüman'ın malını yalan yere yemin ederek alırsa kıyamet günü Allah, kendisini öfkeli olarak karşılar."

Bunun üzerine Allah Azze ve Celle, Peygamberini tasdik edici olarak şu âyeti indirdi: «Allah'a olan ahidlerini ve yeminlerini az bir ücret mukabili satanlar... İşte böyleleri için âhirette hiçbir nasip yoktur. Kıyamet günü Allah, onlarla ne konuşacak, ne yüzlerine bakacak ve ne de onları temize çıkaracaktır. Onlar için şiddetli bir azap vardır.» Al-i İmran: 77 (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2356 ve 2357)

٦٦٧٧- فَدَخَلَ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ فَقَالَ مَا حَدَّثَكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَقَالُوا كَذَا وَكَذَا قَالَ فِيَّ أُنْزِلَتْ كَانَتْ لِي بِئْرٌ فِي أَرْضِ ابْنِ عَمٍّ لِي فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ بَيِّنَتُكَ أَوْ يَمِينُهُ قُلْتُ إِذًا يَحْلِفُ عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينِ صَبْرٍ وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ.

6677- Süleyman ibnu Mihrân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Eşas ibnu Kays yanımıza geldi ve:

-Ebu Abdurrahman size ne anlatıyor? diye sordu. Orada bulunanlar da: Şöyle şöyle diyor, dediler. Eşas şöyle dedi:

-Bu âyet benim hakkımda inmiştir. Benim amcaoğlunun arazisinde bir su kuyum vardı. Bir Yahudi, kuyunun kendisine ait olduğunu iddia etti. Bunun üzerine ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O kuyunun senin olduğuna dair delilini getirirsin, ya da o Yahudinin yemin etmesi onun için yeterlidir." Ben de:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Öyleyse o, kuyunun kendisine ait olduğuna dair yemin eder ve kuyumu elimden alır, dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Her kim Müslüman bir kimsenin malını haksız yere almak için yalan yere yemin ederse, Allah Azze ve Celle onu kıyamet günü öfkeli olarak karşılar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2357, 2417, 2556, 2667, 2670, 2677, 4550, 6660, 7184)

١٨-بَاب الْيَمِينِ فِيمَا لَا يَمْلِكُ وَفِي الْمَعْصِيَةِ وَفِي الْغَضَبِ

18- Kendisine Ait Olmayan Bir Şey Hususuna, Günah Üzere ve Öfke Hâlinde Yapılan Yemînin Hükmü Bâbı

٦٦٧٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ أَرْسَلَنِي أَصْحَابِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْأَلُهُ الْحُمْلَانَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ عَلَى شَيْءٍ وَوَافَقْتُهُ وَهُوَ غَضْبَانُ فَلَمَّا أَتَيْتُهُ قَالَ الْطَلِقْ إِلَى أَصْحَابِكَ فَقُلْ إِنَّ اللَّهَ أَوْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْمِلُكُمْ.

6678- Ebu Mûsâ el-Eşarî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Arkadaşlarım beni binek develeri istemem için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gönderdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Vallahi size hiçbir deve vermem" buyurdu. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin o esnada öfkeli olduğunu gördüm. Bir müddet sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni yanına çağırttı. Bana şöyle dedi: "Arkadaşlarının yanına git ve onlara de ki: Allah veya Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sizleri develere yükleyecektir!"

٦٦٧٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ح و حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النُّمَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ الْأَيْلِيُّ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا فَبَرَّأَهَا اللَّهُ مِمَّا قَالُوا كُلٌّ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ الْحَدِيثِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ﴾ الْعَشْرَ الْآيَاتِ كُلَّهَا فِي بَرَاءَتِي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ وَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحٍ لِقَرَابَتِهِ مِنْهُ وَاللَّهِ لَا أُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحٍ شَيْئًا أَبَدًا بَعْدَ الَّذِي قَالَ لِعَائِشَةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿وَلَا يَأْتَلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَى﴾ الْآيَةَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ بَلَى وَاللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لِي فَرَجَعَ إِلَى مِسْطَحٍ النَّفَقَةَ الَّتِي كَانَ يُنْفِقُ عَلَيْهِ وَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَنْزِعُهَا عَنْهُ أَبَدًا.

6679- Zuhri şöyle dedi:

Ben Urve ibnu Zubeyr, Saîd ibnu Museyyeb, Alkame ibnu Kays ve Ubeydullah ibnu Utbe'den Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Âişe'nin hadîsini, yani O'na iftira atanlar söyleceklerini söyledikleri zaman, Allah'ın Âişe'yi onların dedikodularından temize çıkarması hadîsini işittim. Bu dört kişinin her biri bana bu hadîsten bir kısmını bildirdiler. Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Azze ve Celle «(Peygamberin eşi hakkındaki) o iftirayı yapanlar, içinizden bir zümredir.» (Nûr: 11) âyetiyle beraber on âyeti benim bu iftiradan beri olduğumu dair indirdi. Babam Ebu Bekir es-Sıddîk, akrabalığından dolayı Mistah'a infakta bulunurdu. Kızına atılan bu iftiradan dolayı: Vallahi Aişe'ye söylediği bu sözden dolayı bir daha ona infakta bulunmayacağım, dedi. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu âyeti indirdi: ***«İçinizden fazilet ve servet sahipleri, yakınlarına, düşkünlere, Allah yolunda hicret edenlere vermemek hususunda yemin etmesinler; fakat affetsinler, geçsinler. Allah'ın sizi bağışlamasını istemez misiniz? Allah çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir.»*** (Nûr: 22)

Bu âyetin inmesi üzerine Ebu Bekir: Bilâkis, vallahi ben Allah'ın beni bağışlamasını isterim, dedi ve Mistah'a daha önce vermekte olduğu nafakayı tekrar vermeğe başladı. Ardından da: Artık ben bu vermekte olduğum infakı asla kesmem, dedi. (Hadisin geçtiği yerler: 2593, 2637, 2661, 2688, 2879, 4025, 4141, 4690, 4749, 4750, 4757, 5212, 6662, 6679, 7369, 7370, 7500, 7545)

٦٦٨٠- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ زَهْدَمٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ فَوَافَقْتُهُ وَهُوَ غَضْبَانُ فَاسْتَحْمَلْنَاهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا ثُمَّ قَالَ وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا.

6680- Ebu Musa el-Eşari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Eşarî kabilesinden bir grup ile beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin o esnada öfkeli olduğunu gördüm. Kendisinden binmek ve yüklerimizi yüklemek için deve istedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise deve vermeyeceğine dair yemin etti. Sonra da şöyle buyurdu:

-"Vallahi ben şayet Allah isterse bir yemîn üzerine yemin etmem ki yemin edilen şeyin başkasını yemin edilenden hayırlı görürsem muhakkak o hayırlı olanı yaparım. Ben o yemini kefaretle çözmüştüm." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3133, 4385, 4415, 5517, 5518, 6623, 6649, 6678, 6680, 6718, 6719, 6721, 7555)

١٩-بَاب إِذَا قَالَ وَاللَّهِ لَا أَتَكَلَّمُ الْيَوْمَ فَصَلَّى أَوْ قَرَأَ أَوْ سَبَّحَ أَوْ كَبَّرَ أَوْ حَمِدَ أَوْ هَلَّلَ فَهُوَ عَلَى نِيَّتِهِ

19- Bâb: Bir Kimse: "Vallahi Bugün Konuşmayacağım" Der ve O Gün Namaz Kılar veya Kur'ân Okur veya "Subhanallah" veya "Allahu Ekber" veya "Elhamdulillah" veya "Lâ İlâhe İllallah" Derse, O Kimse Niyeti Üzeredir

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ الْكَلَامِ أَرْبَعٌ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sözlerin en faziletlisi dörttür: Subhanallah, Elhamdulillah, Lâ ilâhe illallah, Allahu Ekber."

قَالَ أَبُو سُفْيَانَ كَتَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى هِرَقْلَ ﴿ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ ﴾ وَقَالَ مُجَاهِدٌ كَلِمَةُ التَّقْوَى لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

Ebu Sufyân şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hirakl'e mektup göndermiş ve mektubunda şu ayeti zikretmişti: ***«Bizimle sizin aranızda bir olan Tevhid kelimesine gelin.»*** (Âli İmrân: 64)

Mucâhid şöyle dedi: Takva kelimesi, Lâ ilâhe illallah'tır.

٦٦٨١- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَمَّا حَضَرَتْ أَبَا طَالِبٍ الْوَفَاةُ جَاءَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَلِمَةً أُحَاجُّ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللَّهِ.

6681- Museyyeb ibnu Hazen -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Tâlibe ölüm alâmetleri geldiği zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun yanına girdi ve şöyle dedi: "Ey Amca! Lâ ilâhe illâllah, de. Bu kelimeyle Allah katında sana şahitlik edeyim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1360, 3884, 4675, 4772, 6681)

٦٦٨٢- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ.

6682- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İki kelime vardır ki bunların söylemesi kolaydır, mizanda ağırdır, Rahman'a sevgili gelir: Subhanallahi ve bihamdihi, Subhanallahil-Azîm." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6406, 6682, 7563)

٦٦٨٣- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَةً وَقُلْتُ أُخْرَى مَنْ مَاتَ يَجْعَلُ لِلَّهِ نِدًّا أُدْخِلَ النَّارَ وَقُلْتُ أُخْرَى مَنْ مَاتَ لَا يَجْعَلُ لِلَّهِ نِدًّا أُدْخِلَ الْجَنَّةَ.

6683- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'a bir şeyi şirk koşarak ölen kimse cehenneme girer." Ben de dedim ki: Allah'a bir şeyi ortak koşmadan ölen kimse cennete girer. (Hadisin geçtiği yerler: 1238, 4497, 6683)

٢٠- بَاب مَنْ حَلَفَ أَنْ لَا يَدْخُلَ عَلَى أَهْلِهِ شَهْرًا وَكَانَ الشَّهْرُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ

20- Bâb: Bir Kimse, Bir Ay Boyunca Ailesinin Yanına Girmeyeceğine Dair Yemin Eder, O Ayda Yirmidokuz Olursa, Yeminini Bozmuş Olmaz

٦٦٨٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ حُمَيْدٍ

عَنْ أَنَسٍ قَالَ آلَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نِسَائِهِ وَكَانَتْ انْفَكَّتْ رِجْلُهُ فَأَقَامَ فِي مَشْرُبَةٍ تِسْعًا وَعِشْرِينَ لَيْلَةً ثُمَّ نَزَلَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ آلَيْتَ شَهْرًا فَقَالَ إِنَّ الشَّهْرَ يَكُونُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ.

6684- Enes ibnu Malik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem atından düştü ve bacağında -veya omzunda- sıyrık meydana geldi. Bir ay boyunca hanımlarının yanına girmemeye yemin etti. Merdivenleri hurma kütüğünden yapılmış yüksek odaya yerleşti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, o yüksek odaya çıkışının yirmi dokuzuncu gününde aşağı indi. Dediler ki: Ey Allah'ın Rasulü! Sen bir ay diye yemin etmiştin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bir ay yirmi dokuz gün de olur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 378, 689, 732, 805, 1114, 1911, 2469, 5201, 5289, 6684)

٢١-بَاب إِنْ حَلَفَ أَنْ لَا يَشْرَبَ نَبِيذًا فَشَرِبَ طِلَاءً أَوْ سَكَرًا أَوْ عَصِيرًا

21- Bâb: Nebiz İçmemeye Yemin Eden Kimse, Tilâ Yahut Şeker veya Asîr Denilen İçkileri İçse Yeminini Bozmuş Olur mu?

لَمْ يَحْنَثْ فِي قَوْلِ بَعْضِ النَّاسِ وَلَيْسَتْ هَذِهِ بِأَنْبِذَةٍ عِنْدَهُ.

İnsanların bazısına; bunlar onun yanında nebizlerden olmadıkları için yeminini bozmuş olmaz.

٦٦٨٥- حَدَّثَنِي عَلِيٌّ سَمِعَ عَبْدَ الْعَزِيزِ بْنَ أَبِي حَازِمٍ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ أَبَا أُسَيْدٍ صَاحِبَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْرَسَ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُرْسِهِ فَكَانَتْ الْعَرُوسُ خَادِمَهُمْ فَقَالَ سَهْلٌ لِلْقَوْمِ هَلْ تَدْرُونَ مَا سَقَتْهُ قَالَ أَنْقَعَتْ لَهُ تَمْرًا فِي تَوْرٍ مِنْ اللَّيْلِ حَتَّى أَصْبَحَ عَلَيْهِ فَسَقَتْهُ إِيَّاهُ.

6685- Sehl ibn Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Useyd Mâlik ibnu Rabîa, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i kendisinin düğün yemeğine davet etmişti. Yeni gelin olan hanımı da misafirlere hizmet ediyordu. O yeni gelinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ne ikram ettiğini bilir misiniz? Geceden biraz hurma ıslat-

mış ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem düğün yemeğini yedikten sonra ikram etmişti. (Hadisin geçtiği yerler: 5176, 5182, 5183, 5591, 5597, 6685)

٦٦٨٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ سَوْدَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ مَاتَتْ لَنَا شَاةٌ فَدَبَغْنَا مَسْكَهَا ثُمَّ مَا زِلْنَا نَنْبِذُ فِيهِ حَتَّى صَارَ شَنًّا.

6686- Sevde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizim bir koyunumuz öldü, biz de onun derisini tabakladık. Sonra biz o tabaklanmış derinin içinde eskiyinceye kadar nebiz şırası kurmakta devam ettik.

٢٢-بَاب إِذَا حَلَفَ أَنْ لَا يَأْتَدِمَ فَأَكَلَ تَمْرًا بِخُبْزٍ وَمَا يَكُونُ مِنْ الْأُدْمِ

22- Bâb: Bir Şahıs Katık Yememeye Yemin Eder de Ekmekle Hurma Yerse Katık Yemiş Olur mu Ve Hangi Şeyler Katıktan Sayılır?

٦٦٨٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خُبْزِ بُرٍّ مَأْدُومٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ وَقَالَ ابْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ لِعَائِشَةَ بِهَذَا.

6687- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muhammed'in aile halkı, kendisi Allah'a kavuşuncaya kadar üç gün arka arkaya katıklanmış halis buğday ekmeği ile doymadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5423, 5438, 5570, 6687)

٦٦٨٨- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ لِأُمِّ سُلَيْمٍ لَقَدْ سَمِعْتُ صَوْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَعِيفًا أَعْرِفُ فِيهِ الْجُوعَ فَهَلْ عِنْدَكِ مِنْ شَيْءٍ فَقَالَتْ نَعَمْ

فَأَخْرَجَتْ أَقْرَاصًا مِنْ شَعِيرٍ ثُمَّ أَخَذَتْ خِمَارًا لَهَا فَلَفَّتْ الْخُبْزَ بِبَعْضِهِ ثُمَّ أَرْسَلَتْنِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَهَبْتُ فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ وَمَعَهُ النَّاسُ فَقُمْتُ عَلَيْهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَكَ أَبُو طَلْحَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَنْ مَعَهُ قُومُوا فَانْطَلَقُوا وَانْطَلَقْتُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ حَتَّى جِئْتُ أَبَا طَلْحَةَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ يَا أُمَّ سُلَيْمٍ قَدْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ وَلَيْسَ عِنْدَنَا مِنْ الطَّعَامِ مَا نُطْعِمُهُمْ فَقَالَتْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَانْطَلَقَ أَبُو طَلْحَةَ حَتَّى لَقِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو طَلْحَةَ حَتَّى دَخَلَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلُمِّي يَا أُمَّ سُلَيْمٍ مَا عِنْدَكِ فَأَتَتْ بِذَلِكَ الْخُبْزِ قَالَ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَلِكَ الْخُبْزِ فَفُتَّ وَعَصَرَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ عُكَّةً لَهَا فَأَدَمَتْهُ ثُمَّ قَالَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَكَلَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ وَشَبِعُوا وَالْقَوْمُ سَبْعُونَ أَوْ ثَمَانُونَ رَجُلًا.

6688- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ebu Talha, Ummu Suleym'e şöyle dedi:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sesini zayıf olarak duydum. Ben O'nun aç olduğunu biliyorum. Yanında yiyecek bir şeyler var mı? Ummu Suleym:

-Evet, dedi ve arpadan yapılmış ekmek parçaları çıkardı. Sonra bir baş örtüsü çıkararak o ekmek parçalarını içine sardı. Sonra bohçayı benim elimin altına gizledi, örtünün bir kısmını da benim üstüme dürüp sarmaladı. Sonra beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gönderdi.

Enes dedi ki: Ben de bunu götürdüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i mescidde buldum. Beraberinde insanlar vardı. Ben onların yanına varıp ayakta bekledim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem

bana:

-"Seni Ebu Talha mı gönderdi?" diye sordu. Ben:

-Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem :

-"Yemek sebebiyle mi?" dedi. Ben:

-Evet, dedim.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beraberinde bulunanlara:

-"Haydi kalkın" buyurdu ve yürüdü; ben de önlerinde yürüdüm. Ebu Talha'ya geldim ve durumu ona haber verdim. Ebu Talha Ummu Suleym'e:

-Ey Ummu Suleym! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanları getirmiştir. Hâlbuki onları doyurabileceğimiz bir şey yoktur, dedi. Ummu Suleym:

-Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedi. Ardından Ebu Talha, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Talha ile beraber geldi ve:

-"Ey Ummu Suleym! Yanında yiyecek olarak ne varsa getir!" buyurdu. O da bu ekmekleri getirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem emretti ve ekmekler parmakla küçük küçük parçalara bölündü. Ummu Suleym bir yağ tulumundan bu bölünen ekmek parçalarının üzerine yağ sıktı ve onu bulayıp katık yaptı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o katık hakkında Allah'ın, söylemesini istediği şeyleri söyledi. Sonra:

-"On kişi için izin ver!" buyurdu. Ebu Talha on kişiye izin verdi. Onlar doyuncaya kadar yediler, sonra dışarı çıktılar. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"On kişiye daha izin ver!" buyurdu. Ebu Talha onlara da izin verdi. Onlar da doyuncaya kadar yedikten sonra dışarıya çıktılar. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tekrar:

-"On kişiye daha izin ver!" buyurdu.

Orada bulunanların tamamı bundan yediler ve doydular. O topluluk yetmiş veya seksen kişiydiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 422, 3528, 5381, 545, 6688)

٢٣-بَاب النِّيَّةِ فِي الْأَيْمَانِ

23- Yemînlerde Niyetin Esas Olduğu Bâbı

٦٦٨٩- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ يَقُولُ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَنَّهُ سَمِعَ عَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ اللَّيْثِيَّ يَقُولُ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ.

6689- Ömer ibnu Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ameller ancak niyetlere göredir. Herkesin niyet ettiği ne ise, eline geçecek olan ancak odur. Artık her kim elde edeceği bir dünya menfaati için veya nikâh edeceği bir kadından dolayı hicret etmiş ise, onun hicreti, hicret etmiş olduğu şeyedir" (Hadis'in geçtiği diğer yerler: 1, 54, 2529, 3898, 5070, 6689, 6953.)

٢٤-بَاب إِذَا أَهْدَى مَالَهُ عَلَى وَجْهِ النَّذْرِ وَالتَّوْبَةِ

24- Bâb: Bir Kimse Adak veya Tevbesinin Bir Göstergesi Olarak Malını Sadaka Olarak Verir veya Müslümanlara Hediye Ederse

٦٦٩٠- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ وَكَانَ قَائِدَ كَعْبٍ مِنْ بَنِيهِ حِينَ عَمِيَ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ فِي حَدِيثِهِ ﴿وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا﴾ فَقَالَ فِي آخِرِ حَدِيثِهِ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنِّي أَنْخَلِعُ مِنْ مَالِي صَدَقَةً إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالِكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ.

6690- Abdullah ibnu Kab ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöy-

le dedi: Ben, babam Kab ibnu Mâlik'ten TEbuk gazvesinde geri kalması kıssası hakkındaki uzun hadîsini işittim:

«Keza Peygamberle birlikte savaşa çıkmaktan geri bırakılan üç kişi...» Hadisinin sonunda şöyle dedi Ka'b ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Tövbemin bir göstergesi olarak malımın tamamını Allah'a ve Rasûlü'ne sadaka olarak veriyorum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Malının bir kısmını kendin için ayır. Bu senin için daha hayırlıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2757, 2947, 2948, 2949, 2950, 3088, 3556, 3881, 3951, 4418, 4673, 4676, 4677, 4678, 4655, 6690, 7225)

٢٥-بَاب إِذَا حَرَّمَ طَعَامَهُ

25- Bâb: Bir Kimse Bir Yemeği Kendine Haram Kıldığı Zaman?

وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاةَ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ﴾ وَقَوْلُهُ ﴿لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: *«Ey Peygamber! Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi kendine niçin haram kılıyorsun? Bununla, eşlerini hoşnut mu etmek istiyorsun? Allah, çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir. Allah, yeminlerinizin kefaretle çözülmesini size meşru kılmıştır. Allah, sizin mevlânızdır. O, her şeyi hakkıyle bilendir; hikmet sahibdir.»* (Tahrîm: 1-2)

«Ey îman edenler! Allah'ın sizin için helâl ettiği o güzel ve temiz şeyleri haram kılmayın ve haddi aşmayın. Şüphe yoktur ki Allah, hadli aşanları sevmez.» (Mâide: 87)

٦٦٩١ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ زَعَمَ عَطَاءٌ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ بْنَ عُمَيْرٍ يَقُولُ سَمِعْتُ عَائِشَةَ تَزْعُمُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَمْكُثُ عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَيَشْرَبُ عِنْدَهَا عَسَلًا فَتَوَاصَيْتُ أَنَا وَحَفْصَةُ أَنَّ أَيَّتَنَا دَخَلَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْتَقُلْ إِنِّي أَجِدُ مِنْكَ

رِيحَ مَغَافِيرَ أَكَلْتَ مَغَافِيرَ فَدَخَلَ عَلَى إِحْدَاهُمَا فَقَالَتْ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ لَا بَلْ شَرِبْتُ عَسَلًا عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَلَنْ أَعُودَ لَهُ فَنَزَلَتْ ﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ ﴾ ﴿ إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ ﴾ لِعَائِشَةَ وَحَفْصَةَ ﴿ وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا ﴾ لِقَوْلِهِ بَلْ شَرِبْتُ عَسَلًا و قَالَ لِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى عَنْ هِشَامٍ وَلَنْ أَعُودَ لَهُ وَقَدْ حَلَفْتُ فَلَا تُخْبِرِي بِذَلِكِ أَحَدًا.

6691- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zeynep bintu Cahş'ın yanında bir müddet kalır ve onun yanında bal şerbeti içerdi. Bunun üzerine Hafsa ile ben birbirimizle şu söz üzere anlaştık: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ikimizden hangimizin yanına girerse, O'na: Ben Sen'den meğâfir kokusu alıyorum. Sen meğâfir mi yedin? desin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki kadından birinin yanına girince, o kadın bu sözü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-"Hayır ben meğâfir yemedim. Fakat Zeynep bintu Cahş'ın yanında bal şerbeti içtim. Artık bir daha onu içmeyeceğim" buyurdu.

Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu âyetleri indirdi:

«Ey Peygamber! Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi kendine niçin haram kılıyorsun? Bununla, eşlerini hoşnut mu etmek istiyorsun? Allah, çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir. Allah sizin için yeminlerinizin çözümlüğünü farz kılmıştır. Allah sizin yardımcınızdır ve O hakkıyla bilendir, tam hüküm ve hikmet sahibidir. Hani Peygamber, zevcelerinden birine gizli bir söz söylemişti. Bunun üzerine o açıklayınca, Peygamber bunun bir kısmını bildirmiş, bir kısmından da vazgeçmişti. Artık bunu kendisine söyleyince, o zevce: "Bunu sana kim haber verdi?" dedi. Peygamber de: 'Bana her şeyi bilen, her şeyden haberdar olan Allah haber verdi' dedi. Eğer ikiniz de Allah'a tevbe ederseniz ne iyi, çünkü ikinizin de kalpleriniz eğildi. Yok, onun aleyhinde birbirinize arka verirseniz, hiç şüphesiz Allah bizzat onun yardımcısıdır, Cebrail de, mü'minlerin salih olanları da. Bunların ardından bütün melekler de ona yardımcıdırlar.» (Tahrîm: 1-4)

Âyette gelen ***«Eğer ikiniz de Allah'a tevbe ederseniz»*** kavlinden kasıt Âişe ve Hafsa'dır. Allah onlardan razı olsun. ***«Hani Peygamber, zevcelerinden birine gizli bir söz söylemişti.»*** Bu da: "Hayır, ben bal şer-

beti içtim" sözüne işarettir.

Buhârî geçen senedle şöyle dedi: Ve bana İbrâhîm ibnu Mûsâ, Hişâm ibnu Yûsuftan: "Bir daha bal şerbeti içmem. İşte yemin de ettim. Artık sakın bunu başka bir kimseye haber verme!" diye tenbih buyurdu, diye söyledi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4912, 5216, 5267, 5268, 5431, 5559, 5614, 5682, 6691, 6972)

٢٦-بَاب الْوَفَاءِ بِالنَّذْرِ وَقَوْلِهِ ﴿ يُوفُونَ بِالنَّذْرِ ﴾

26- Adak Adandığı Zaman Onu Yerine Getirmek ve Allah Azze ve Celle'nin: *«Onlar adağını yerine getirirler»* (İnsan; 7) Kavli Bâbı

٦٦٩٢- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الْحَارِثِ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَوَلَمْ يُنْهَوْا عَنْ النَّذْرِ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ النَّذْرَ لَا يُقَدِّمُ شَيْئًا وَلَا يُؤَخِّرُ وَإِنَّمَا يُسْتَخْرَجُ بِالنَّذْرِ مِنْ الْبَخِيلِ.

6692- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Onlar adak adamaktan yasaklanmadılar mı? Muhakkak ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak ki adak adamak kaderden bir şeyi geri çevirmez. Adak adamak, ancak cimriden mal çıkarır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6608, 6692, 6693)

٦٦٩٣- حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُرَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ النَّذْرِ وَقَالَ إِنَّهُ لَا يَرُدُّ شَيْئًا وَلَكِنَّهُ يُسْتَخْرَجُ بِهِ مِنْ الْبَخِيلِ.

6693- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem adak adamaktan yasaklamış ve şöyle buyurmuştur: "Muhakkak ki adak adamak kaderden bir şeyi geri çevirmez. Adak adamak, ancak cimriden mal çıkarır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6608, 6692, 6693)

٦٦٩٤- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَأْتِي ابْنَ آدَمَ النَّذْرُ بِشَيْءٍ لَمْ يَكُنْ قُدِّرَ لَهُ وَلَكِنْ يُلْقِيهِ النَّذْرُ إِلَى الْقَدَرِ قَدْ قُدِّرَ لَهُ فَيَسْتَخْرِجُ اللَّهُ بِهِ مِنْ الْبَخِيلِ فَيُؤْتِي عَلَيْهِ مَا لَمْ يَكُنْ يُؤْتِي عَلَيْهِ مِنْ قَبْلُ.

6694- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Adak adamak, Âdemoğluna, kendisine takdir edilmemiş bir şey getirmez. Ancak adak adamak onu kendisi için takdir edilmiş olan kadere sürükler. Ve bu adak sebebiyle Allah cimriden mal çıkarır. Artık o kimse, adak adamasına sebep olan iş üzerine, daha önceden vermez olduğu malı getirip verir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6609)

٢٧-بَاب إِثْمِ مَنْ لَا يَفِي بِالنَّذْرِ

27- Adağını Yerine Getirmeyen Kimsenin Günahı Bâbı

٦٦٩٥- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو جَمْرَةَ حَدَّثَنَا زَهْدَمُ بْنُ مُضَرِّبٍ قَالَ سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ يُحَدِّثُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُكُمْ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ قَالَ عِمْرَانُ لَا أَدْرِي ذَكَرَ ثِنْتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا بَعْدَ قَرْنِهِ ثُمَّ يَجِيءُ قَوْمٌ يَنْذِرُونَ وَلَا يَفُونَ وَيَخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمَنُونَ وَيَشْهَدُونَ وَلَا يُسْتَشْهَدُونَ وَيَظْهَرُ فِيهِمْ السِّمَنُ.

6695- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizin en hayırlınız, benim içinde yaşadığım asırda yaşayan yani sahabelerimdir. Ondan sonra en hayırlı insanlar, benim yaşadığım asırdan sonra yaşayanlar, (tabiûn) daha sonra en hayırlı insanlar ondan sonra yaşayanlardır (tebeut-tâbiîn)."

İmrân şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendi asrından sonra hayırlı insanların yaşadığı asır olarak iki asır mı, yoksa üç asır mı zikretti; bilmiyorum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden sonra bir kavim gelecektir ki onlar adak adayacaklar, ancak adaklarını yerine getirmeyecekler. Hıyanet edecekler, kimse bunlara itimat etmeyecek ve güvenmeyecektir. Bunlar kendilerinden şahitlik etmeleri istenmeden şahitlik edeceklerdir. Bunlar çokça yeme-içmeyi sevecekleridir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2651, 3650, 6428, 6695)

٢٨-بَاب النَّذْرِ فِي الطَّاعَةِ

28- Taatta Adak Adamak Bâbı;

﴿ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Nafaka veya adaktan her ne vermiş veya adamışsanız, Allah, muhakkak onu bilir. Zalimlerin hiçbir yardımcıları yoktur.»*** (Bakara: 270)

٦٦٩٦- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِعْهُ وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَهُ فَلَا يَعْصِهِ.

6696- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim Allah'a itaat etmeyi adamış ise, Allah'a itaat etsin. Her kim de Allah'a karşı günah işlemeyi adamış ise, Allah'a karşı günah işlemesin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6696, 6700)

٢٩-بَاب إِذَا نَذَرَ أَوْ حَلَفَ أَنْ لَا يُكَلِّمَ إِنْسَانًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ ثُمَّ أَسْلَمَ

29- Bâb: Bir Kimse, İslâm'a Girmeden Önce Bir İnsanla Konuşmamayı Adar veya Yemîn Eder, Sonra da Müslüman Olursa Adağını veya Yeminini Yerine Getirmesi Gerekir mi?

٦٦٩٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ

اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي نَذَرْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ أَعْتَكِفَ لَيْلَةً فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ قَالَ أَوْفِ بِنَذْرِكَ.

6697- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: Cahiliye devrinde iken Mescid-i Haram içinde bir gece itikâf yapmayı adamıştım, adağımı yerine getireyim mi? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Adağını yerine getir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2032, 2043, 3144, 4320, 6697)

٣٠-بَاب مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ نَذْرٌ

30- Üzerinde Bir Adağı Olduğu Hâlde Ölen Kimse Bâbı

وَأَمَرَ ابْنُ عُمَرَ امْرَأَةً جَعَلَتْ أُمُّهَا عَلَى نَفْسِهَا صَلَاةً بِقُبَاءٍ فَقَالَ صَلِّي عَنْهَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ نَحْوَهُ.

İbnu Ömer, annesi Kuba Mescidi'nde namaz kılmayı adayan bir kadına: Annen adına onun adağını yerine getir ve Kuba Mescidi'nde namaz kıl! diye emretmiştir. İbnu Abbas da İbnu Ömer'in sözü gibi söylemiştir.

٦٦٩٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ الْأَنْصَارِيَّ اسْتَفْتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَذْرٍ كَانَ عَلَى أُمِّهِ فَتُوُفِّيَتْ قَبْلَ أَنْ تَقْضِيَهُ فَأَفْتَاهُ أَنْ يَقْضِيَهُ عَنْهَا فَكَانَتْ سُنَّةً بَعْدُ.

6698- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Sa'd ibnu Ubâde -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Annem üzerinde adak borcu olduğu hâlde vefat etti, diyerek bu konuda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden fetva istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona annesinin adak borcunu yerine getirmesini buyurdu.

Zuhrî şöyle dedi: Bu olaydan sonra, adağını gerçekleştiremeden

ölen kişinin adağının yerine getirilmesi kanunlaşmış oldu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2761, 6698, 6959)

٦٦٩٩- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ إِنَّ أُخْتِي قَدْ نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ وَإِنَّهَا مَاتَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ عَلَيْهَا دَيْنٌ أَكُنْتَ قَاضِيَهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاقْضِ اللَّهَ فَهُوَ أَحَقُّ بِالْقَضَاءِ.

6699- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelerek şöyle dedi: Kız kardeşim hac yapmayı adadı, ancak hac yapamadan öldü. Ben onun adına hac yapabilir miyim? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Evet, onun yerine vekâleten hac yap. Şayet onun bir borcu olsaydı onu ödemez miydin? Allah'a olan borcunuzu da ödeyin. Allah, vefaya, borcu ödenmeye daha lâyık olandır." (Hadisin geçtiği yerler: 1852, 6699, 7315)

٣١-بَاب النَّذْرِ فِيمَا لَا يَمْلِكُ وَفِي مَعْصِيَةٍ

31- Sahibi Olmadığı Şey Hakkında ve Günah İşlemede Adak Adamak Bâbı

٦٧٠٠- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِعْهُ وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَهُ فَلَا يَعْصِهِ.

6700- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim Allah'a itaat etmeyi adamış ise, Allah'a itaat etsin. Her kim de Allah'a karşı günah işlemeyi adamış ise, Allah'a karşı günah işlemesin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6696, 6700)

٦٧٠١- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ حُمَيْدٍ حَدَّثَنِي ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ

عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنْ تَعْذِيبِ هَذَا نَفْسَهُ وَرَآهُ يَمْشِي بَيْنَ ابْنَيْهِ وَقَالَ الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ حَدَّثَنِي ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ.

6701- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, iki oğlu arasında onlara dayanarak yürüyen yaşlı bir adam gördü ve "bunun neyi var?" diye sordu. Oğulları "Kâbe'ye yürüyerek gitmeyi adadı" dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah, bunun kendisine eziyet etmesine ihtiyacı yoktur, Allah bundan müstağnidir." Sonra da adama bineğine binmesini emretti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1865, 6701)

٦٧٠٢- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلِ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ بِزِمَامٍ أَوْ غَيْرِهِ فَقَطَعَهُ.

6702- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'yi bir yular veya yulardan başka bir bağ ile tavâf etmekte olan bir adam gördü de o bağı kopardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1620, 1621, 6702, 6703)

٦٧٠٣- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ الْأَحْوَلُ أَنَّ طَاوُسًا أَخْبَرَهُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ وَهُوَ يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ بِإِنْسَانٍ يَقُودُ إِنْسَانًا بِخِزَامَةٍ فِي أَنْفِهِ فَقَطَعَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ ثُمَّ أَمَرَهُ أَنْ يَقُودَهُ بِيَدِهِ.

6703- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'yi tavâf ederken, elini ip, kayış veya başka bir şey ile başkasının eline bağlayan bir kimseye rastlamıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o bağcığı eli ile kopardıktan sonra onu, elinden tutarak götürmesini emretti."

٦٧٠٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ إِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَائِمٍ فَسَأَلَ عَنْهُ فَقَالُوا أَبُو إِسْرَائِيلَ نَذَرَ أَنْ يَقُومَ وَلَا يَقْعُدَ وَلَا يَسْتَظِلَّ وَلَا يَتَكَلَّمَ وَيَصُومَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْهُ فَلْيَتَكَلَّمْ وَلْيَسْتَظِلَّ وَلْيَقْعُدْ وَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ قَالَ عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6704- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hutbe verirken ayakta duran bir adam gördü ve o adamı sordu. Orada bulunanlar, onun adının Ebu İsrail olduğunu, oturmaksızın ayakta beklemeyi, gölgelenmemeyi, konuşmamayı ve oruç tutmayı adadığını söylediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Ona emret, konuşsun, gölgeye geçsin, otursun ve orucunu tamamlasın."

٣٢-بَاب مَنْ نَذَرَ أَنْ يَصُومَ أَيَّامًا فَوَافَقَ النَّحْرَ أَوْ الْفِطْرَ

32- Belli Bir Gün Tayin Etmeksizin Oruç Tutmayı Adayan ve Adadığı Orucu Kurban veya Ramazan Bayramı Günlerine Gelen Kimse Bâbı?

٦٧٠٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا حَكِيمُ بْنُ أَبِي حُرَّةَ الْأَسْلَمِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سُئِلَ عَنْ رَجُلٍ نَذَرَ أَنْ لَا يَأْتِيَ عَلَيْهِ يَوْمٌ إِلَّا صَامَ فَوَافَقَ يَوْمَ أَضْحًى أَوْ فِطْرٍ فَقَالَ ﴿ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ ﴾ لَمْ يَكُنْ يَصُومُ يَوْمَ الْأَضْحَى وَالْفِطْرِ وَلَا يَرَى صِيَامَهُمَا.

6705- Hâkim ibnu Ebu Hurre el-Eslemî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Ömer'e -Allah ondan ve babasından razı olsun- üzerine gelecek her bir günde muhakkak oruç tutacağını adayan ve bu orucu da kurban veya Ramazan bayramı gününe rast gelen kimsenin hükmü soruldu. Bunun üzerine İbnu Ömer şöyle dedi: ***«Sizin için, Allah'ı ve âhi-***

ret gününü arzu eden ve Allah'ı çok zikreden kimseler için, Allah'ın Rasûlü'nde güzel bir örnek vardır.» (Ahzâb: 21) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kurban bayramı gününde ve Ramazan bayramı gününde oruç tutmamış ve O, bu günlerde oruç tutulmasını emretmemiştir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1994, 6705, 6706)

٦٧٠٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ زِيَادِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ ابْنِ عُمَرَ فَسَأَلَهُ رَجُلٌ فَقَالَ نَذَرْتُ أَنْ أَصُومَ كُلَّ يَوْمٍ ثَلَاثَاءَ أَوْ أَرْبِعَاءَ مَا عِشْتُ فَوَافَقْتُ هَذَا الْيَوْمَ يَوْمَ النَّحْرِ فَقَالَ أَمَرَ اللَّهُ بِوَفَاءِ النَّذْرِ وَنُهِينَا أَنْ نَصُومَ يَوْمَ النَّحْرِ فَأَعَادَ عَلَيْهِ فَقَالَ مِثْلَهُ لَا يَزِيدُ عَلَيْهِ.

6706- Ziyâd ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben İbnu Ömer ile beraber olduğum bir esnada bir adam O'na soru sordu. Dedi ki: Ben yaşadığım müddetçe haftanın her salı veya çarşamba günleri oruç tutmayı adadım. Bugün ise kurban bayramı gününe rastgeldim. Adağım gereği orucumu tutayım mı? Bu soru üzerine, İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Allah Azze ve Celle adağı yerine getirmeyi emretmiştir. Bizler de kurban bayramı günü oruç tutmaktan yasaklandık. Soruyu soran adam soruyu tekrar sordu. İbnu Ömer de aynı cevabı verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1994, 6705, 6706)

٣٣-بَاب هَلْ يَدْخُلُ فِي الْأَيْمَانِ وَالنُّذُورِ الْأَرْضُ وَالْغَنَمُ وَالزُّرُوعُ وَالْأَمْتِعَةُ

33- Bâb: Yeminlere ve Adak Adamaya Arazi, Koyun, Ekinler ve Eşyalar Girer mi?

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ قَالَ عُمَرُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَبْتُ أَرْضًا لَمْ أُصِبْ مَالًا قَطُّ أَنْفَسَ مِنْهُ قَالَ إِنْ شِئْتَ حَبَّسْتَ أَصْلَهَا وَتَصَدَّقْتَ بِهَا وَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ لِحَائِطٍ لَهُ مُسْتَقْبِلَةِ الْمَسْجِدِ.

İbnu Ömer şöyle dedi: Ömer, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Ben hurmalı bir araziye sahip oldum ki, bu zamana kadar böyle güzel bir mala sahip olmamıştım, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Dilersen aslını vakfeder, gelirini de sadaka yaparsın."

Ebu Talha, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi: Mallarım içinde bana en sevimli gelen Mescid'in karşısındaki Beyruhâ bostanıdır.

٦٧٠٧- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ الدِّيلِيِّ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ مَوْلَى ابْنِ مُطِيعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ فَلَمْ نَغْنَمْ ذَهَبًا وَلَا فِضَّةً إِلَّا الْأَمْوَالَ وَالثِّيَابَ وَالْمَتَاعَ فَأَهْدَى رَجُلٌ مِنْ بَنِي الضُّبَيْبِ يُقَالُ لَهُ رِفَاعَةُ بْنُ زَيْدٍ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُلَامًا يُقَالُ لَهُ مِدْعَمٌ فَوَجَّهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى وَادِي الْقُرَى حَتَّى إِذَا كَانَ بِوَادِي الْقُرَى بَيْنَمَا مِدْعَمٌ يَحُطُّ رَحْلًا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَهْمٌ عَائِرٌ فَقَتَلَهُ فَقَالَ النَّاسُ هَنِيئًا لَهُ الْجَنَّةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلَّا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ الشَّمْلَةَ الَّتِي أَخَذَهَا يَوْمَ خَيْبَرَ مِنْ الْمَغَانِمِ لَمْ تُصِبْهَا الْمَقَاسِمُ لَتَشْتَعِلُ عَلَيْهِ نَارًا فَلَمَّا سَمِعَ ذَلِكَ النَّاسُ جَاءَ رَجُلٌ بِشِرَاكٍ أَوْ شِرَاكَيْنِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ شِرَاكٌ مِنْ نَارٍ أَوْ شِرَاكَانِ مِنْ نَارٍ.

6707- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hayber'i fethettik. Ancak ganimet olarak altın ve gümüş elde etmedik. Ganimet malları sığır, deve ve hurma bahçelerinden ibaretti. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Kurâ vadisine gittik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beraberinde Dibâb oğullarının hediye ettiği ve kendisine Mid'am denilen bir köle vardı. İşte bu köle, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yolculuk eşyasını deveden indirdiği sırada ona, kimin attığı bilinmeyen bir ok geldi ve bu köleye isabet etti. Bunun üzerine insanlar: Şehitlik ona mübarek olsun, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Hayır, nefsim elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, onun Hayber günü taksimleri yapılmamış olan ganimetlerden aldığı elbise kendi üzerinde tutuşup yanmaktadır" buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözlerini duyan bir adam bir veya iki ayakkabı bağı getirdi ve: Bunlar benim ganimet malları taksim edilmeden önce aldığım şeylerdir, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ateşten bir veya iki ayakkabı bağı" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4234, 6707)

٨٤-كِتَاب كَفَّارَاتِ الْأَيْمَانِ

84- KİTABU KEFFARATİL-EYMAN
(Yeminlerin Kefaretleri Kitabı)

١-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ ﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Eğer kasıtlı yeminden dönecek olursanız kefareti, kendi ailenize yedirdiğinizin ortalamasından on fakiri doyurmak yahut onları giydirmek, yahutta bir köle azat etmektir. Kim bunları bulamazsa, kefareti, üç gün oruç tutmaktır. İşte, yemin ettiğinizde yeminlerinizin kefareti budur. Yeminlerinizi koruyun. Allah, şükredesiniz diye âyetlerini işte böyle açıklıyor.» (Mâide: 89)

وَمَا أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ نَزَلَتْ ﴿ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ﴾ وَيُذْكَرُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَعَطَاءٍ وَعِكْرِمَةَ مَا كَانَ فِي الْقُرْآنِ أَوْ أَوْ فَصَاحِبُهُ بِالْخِيَارِ وَقَدْ خَيَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَعْبًا فِي الْفِدْيَةِ.

«Allah için haccı ve umreyi tamamlayın. Eğer herhangi bir sebeple bundan alıkonursanız. Kolayınıza gelen kurbanı gönderin ve bu kurban mahalline varmadıkça başlarınızı tıraş etmeyin. İçinizden kim hasta olur yahut başında derdi bulunursa, üzerine ya oruç, ya da sadaka, yahutta kurban olacak bir fidye gerekir.» (Bakara: 196) âyeti indiği zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ka'b ibnu Ucre'ye başının bitlenmesinden dolayı saçlarını kesmesini emretmiştir.

İbnu Abbas, Ata ibnu Ebu Rebâh ve İkrime şöyle dediler: Kur'ân-ı Kerim de zikredilen "veya şöyle yapar veya böyle yapar" gibi ibareler, sa-

hibinin o konuda seçme hakkına sahip olduğunu gösterir. Nitekim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, fidyede Ka'b ibnu Ucre'ye seçme hakkı vermiştir.

٦٧٠٨- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنِ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ قَالَ أَتَيْتُهُ يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ادْنُ فَدَنَوْتُ فَقَالَ أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ عَوْنٍ عَنْ أَيُّوبَ قَالَ صِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ وَالنُّسُكُ شَاةٌ وَالْمَسَاكِينُ سِتَّةٌ.

6708- Kâ'b ibnu Ucre, -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Yaklaş" buyurdu. Ben de O'nun yanına yaklaştım. Bana: "Başındaki bitler sana eziyet veriyor mu?" diye sordu. Ben de: Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "(Saçlarını ustura ile tıraş et.) Fidye olarak da oruç tut veya sadaka ver veya kurban kes."

Eyyûb şöyle dedi: Oruç, üç gündür. Kurban, bir koyundur. Sadaka da altı fakiri doyurmaktır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1814, 1815, 1816, 1817, 1818, 4159, 4190, 4191, 4517, 5665, 5703, 6708)

٢-بَاب قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴾ مَتَى تَجِبُ الْكَفَّارَةُ عَلَى الْغَنِيِّ وَالْفَقِيرِ.

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Allah, yeminlerinizin kefaretle çözülmesini size meşru kılmıştır. Allah, sizin mevlânızdır. O, her şeyi hakkıyle bilendir; hikmet sahibidir.» (Tahrîm: 2)

Fakir ve Zengin Üzerine Kefaret Ne Zaman Gerekir?

٦٧٠٩- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُهُ مِنْ فِيهِ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَلَكْتُ قَالَ وَمَا شَأْنُكَ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى امْرَأَتِي فِي رَمَضَانَ قَالَ تَسْتَطِيعُ تُعْتِقُ رَقَبَةً قَالَ، لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُطْعِمَ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ اجْلِسْ فَجَلَسَ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ وَالْعَرَقُ الْمِكْتَلُ الضَّخْمُ قَالَ خُذْ هَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ قَالَ أَعَلَى أَفْقَرَ مِنَّا فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ قَالَ أَطْعِمْهُ عِيَالَكَ.

6709- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzurunda otururken bir adam çıkageldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben helâk oldum! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sana ne oldu, seni helâk eden şey nedir?" diye sordu. Adam şöyle dedi:

-Ben oruçlu iken eşimle cima ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Azat edebileceğin bir köle bulabilir misin?" buyurdu. Adam:

-Hayır, bulamam, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"İki ay boyunca aralıksız olarak, hiç ara vermeden oruç tutabilir misin?" diye sordu. Adam:

-Hayır, tutamam, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Altmış yoksulu doyurmak için yiyecek bulabilir misin?" diye sordu. Adam yine:

-Hayır, bulamam, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu konuşmadan sonra bir süre bekledi. Biz de orada bekliyor iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme arak denilen ve hurma yaprağından örülmüş bir sepetin içerisinde hurma getirildi. Arak, miktel[88] demektir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Soruyu soran nerede?" diye sordu. Adam:

---

88 Miktel, onbeş sa' alan zenbile denir.

-Benim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bu hurmayı al sadaka olarak dağıt." Bunun üzerine o adam:

-Benden daha fakir olanlara mı vereceksin ey Allah'ın Rasûlü?! Vallahi, Medine'nin şu iki kara taşlığı arasında benim ailemden daha fakir bir aile yoktur, dedi.

Adamın bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem azı dişleri görünecek kadar güldü, sonra da:

"Bu hurmayı al ve ailene yedir!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1936, 1937, 2600, 5368, 6087, 6164, 6709-6711, 6821)

٣-بَاب مَنْ أَعَانَ الْمُعْسِرَ فِي الْكَفَّارَةِ

3- Zor Durumda Olana Kefareti Hususunda Yardım Eden Kimse Bâbı

٦٧١٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَلَكْتُ فَقَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ وَقَعْتُ بِأَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ تَجِدُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ هَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا قَالَ فَتَسْتَطِيعُ أَنْ تُطْعِمَ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ بِعَرَقٍ وَالْعَرَقُ الْمِكْتَلُ فِيهِ تَمْرٌ فَقَالَ اذْهَبْ بِهَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ قَالَ أَعَلَى أَحْوَجَ مِنَّا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلُ بَيْتٍ أَحْوَجُ مِنَّا ثُمَّ قَالَ اذْهَبْ فَأَطْعِمْهُ أَهْلَكَ.

6710- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzurunda otururken bir adam çıkageldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben helâk oldum! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sana ne oldu, seni helâk eden şey nedir?" diye sordu. Adam şöyle dedi:

-Ben oruçlu iken eşimle cima ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Azat edebileceğin bir köle bulabilir misin?" buyurdu. Adam:

-Hayır, bulamam. dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"İki ay boyunca aralıksız olarak, hiç ara vermeden oruç tutabilir misin?" diye sordu. Adam:

-Hayır, tutamam, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Altmış yoksulu doyurmak için yiyecek bulabilir misin?" diye sordu. Adam yine:

-Hayır, bulamam, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu konuşmadan sonra bir süre bekledi. Biz de orada bekliyor iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme arak denilen ve hurma yaprağından örülmüş bir sepetin içerisinde hurma getirildi. Arak, miktel demektir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu hurmayı al sadaka olarak dağıt." Bunun üzerine o adam:

-Benden daha fakir olanlara mı vereceksin ey Allah'ın Rasûlü?! Vallahi, Medine'nin şu iki kara taşlığı arasında benim ailemden daha fakir bir aile yoktur, dedi. Adamın bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu hurmayı al ve ailene yedir!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1936, 1937, 2600, 5368, 6087, 6164, 6709-6711, 6821)

٤-بَاب يُعْطِي فِي الْكَفَّارَةِ عَشَرَةَ مَسَاكِينَ قَرِيبًا كَانَ أَوْ بَعِيدًا

4- Bâb: Bir Kimse Yeminin Kefareti Olarak On Fakiri Doyurur, Bu Fakirlerin Kendisine Yakın veya Uzak Olmaları Eşittir

٦٧١١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَلَكْتُ قَالَ وَمَا شَأْنُكَ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى امْرَأَتِي فِي رَمَضَانَ قَالَ هَلْ تَجِدُ مَا تُعْتِقُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُطْعِمَ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا أَجِدُ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ فَقَالَ خُذْ

هَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ فَقَالَ أَعَلَى أَفْقَرَ مِنَّا مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَفْقَرُ مِنَّا ثُمَّ قَالَ خُذْهُ فَأَطْعِمْهُ أَهْلَكَ.

6711- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzurunda otururken bir adam çıkageldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben helâk oldum! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sana ne oldu, seni helâk eden şey nedir?" diye sordu. Adam şöyle dedi:

-Ben oruçlu iken eşimle cima ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyh ve sellem:

-"Azat edebileceğin bir köle bulabilir misin?" buyurdu. Adam:

-Hayır, bulamam, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"İki ay boyunca aralıksız olarak, hiç ara vermeden oruç tutabilir misin?" diye sordu. Adam:

-Hayır, tutamam, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Altmış yoksulu doyurmak için yiyecek bulabilir misin?" diye sordu. Adam yine:

-Hayır, bulamam, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu konuşmadan sonra bir süre bekledi. Biz de orada bekliyor iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme arak denilen ve hurma yaprağından örülmüş bir sepetin içerisinde hurma getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyh ve sellem:

-"Bu hurmayı al sadaka olarak dağıt" buyurdu. Bunun üzerine o adam:

-Benden daha fakir olanlara mı vereceksin ey Allah'ın Rasûlü? Vallahi, Medine'nin şu iki kara taşlığı arasında benim ailemden daha fakir bir aile yoktur, dedi.

Adamın bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu hurmayı al ve ailene yedir!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler 1936, 1937, 2600, 5368, 6087, 6164, 6709-6711, 6821)

٥-بَاب صَاعِ الْمَدِينَةِ وَمُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَرَكَتِهِ وَمَا تَوَارَثَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ مِنْ ذَلِكَ قَرْنًا بَعْدَ قَرْنٍ.

5- Bâb: Medine Sâ'ının ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Müddünün Miktarlarının ve Bunun Bereketini ve Medine Ehlinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden Sonra Asırdan Asıra Birbirlerinden Nakledip Geldikleri Ağırlık ve Hacim Birimleri

٦٧١٢-حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكٍ الْمُزَنِيُّ حَدَّثَنَا الْجُعَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ كَانَ الصَّاعُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُدًّا وَثُلُثًا بِمُدِّكُمْ الْيَوْمَ فَزِيدَ فِيهِ فِي زَمَنِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ.

6712- Sâib ibnu Yezîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanının sâ' ölçeği, bugünkü müd ölçeğinizle bir müd ve üçte bir müd miktarı idi. Ömer ibnu Abdilaziz zamanında sâ' ölçeğinde artırma yapıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1859, 6712, 7330)

٦٧١٣-حَدَّثَنَا مُنْذِرُ بْنُ الْوَلِيدِ الْجَارُودِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ وَهُوَ سَلْمٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ يُعْطِي زَكَاةَ رَمَضَانَ بِمُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُدِّ الْأَوَّلِ وَفِي كَفَّارَةِ الْيَمِينِ بِمُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو قُتَيْبَةَ قَالَ لَنَا مَالِكٌ مُدُّنَا أَعْظَمُ مِنْ مُدِّكُمْ وَلَا نَرَى الْفَضْلَ إِلَّا فِي مُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ لِي مَالِكٌ لَوْ جَاءَكُمْ أَمِيرٌ فَضَرَبَ مُدًّا أَصْغَرَ مِنْ مُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَيِّ شَيْءٍ كُنْتُمْ تُعْطُونَ قُلْتُ كُنَّا نُعْطِي بِمُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَفَلَا تَرَى أَنَّ الْأَمْرَ إِنَّمَا يَعُودُ إِلَى مُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6713- Nafi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Ömer, fıtır sadakasını (fitreyi) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin müddü ile ilk müd ile verirdi, yemin kefaretinde de yine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin müddü ile verirdi. Allah Rasûlü

sallallahu aleyhi ve sellem için ancak bir tek müd vardı.

Ebu Kuteybe şöyle dedi: İmâm Mâlik bize şöyle dedi: Bizim müddümüz, sizin müddünüzden daha büyüktür. Biz fazlalığı ancak duası bereketiyle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin müddünde görürüz.

Yine Ebu Kuteybe şöyle dedi: Mâlik bana: Bir emîr size Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin müddünden daha küçük olan bir müd verse, siz fitre ve yemin kefaretini hangi ölçekle verirdiniz? diye sordu. Ben de ona: Biz bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin müddü ile verir idik, dedim. İmâm Mâlik: Görmez misin, iş ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin müddüne dönmektedir, dedi.

٦٧١٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللّٰهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مِكْيَالِهِمْ وَصَاعِهِمْ وَمُدِّهِمْ.

6714- Enes İbnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine ehlini kastederek şöyle dua etti: "Allahım, onların ölçülerine, sâ'larına ve müdlerine bereket ver!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2130, 7331)

٦-بَاب قَوْلِ اللّٰهِ تَعَالَى ﴿ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ﴾ وَأَيُّ الرِّقَابِ أَزْكَى.

6- Allah Azze ve Celle'nin: *«Veya bir köle azat etmektir»* (Mâide: 89) Kavli ve Kölelerin Hangisi Daha Faziletlidir Bâbı

٦٧١٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي غَسَّانَ مُحَمَّدِ بْنِ مُطَرِّفٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَرْجَانَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُسْلِمَةً أَعْتَقَ اللّٰهُ بِكُلِّ عُضْوٍ مِنْهُ عُضْوًا مِنَ النَّارِ حَتَّى فَرْجَهُ بِفَرْجِهِ.

6715- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim Müslüman bir köleyi, kölelikten azat eder, hürriyetine kavuşturursa Allah,

o azat edilenin her uzvuna karşılık azat eden adamın uzuvlarını hatta onun fercine mukabil bunun fercini cehennem ateşinden azat edip kurtarır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2715, 6715)

٧-بَاب عِتْقِ الْمُدَبَّرِ وَأُمِّ الْوَلَدِ وَالْمُكَاتَبِ فِي الْكَفَّارَةِ وَعِتْقِ وَلَدِ الزِّنَا

7- Kefarette, Mudebber, Yani Kendisi Öldükten Sonra Hür Olduğu Şartıyla Azat Edilen Kölenin, Çocuk Annesi Kölenin, Efendisi İle Hürriyetini Satın Alma Yazışması Yapılmış Kölenin ve Zina Çocuğunun Azat Edilmesi Bâbı

وَقَالَ طَاوُسٌ يُجْزِئُ الْمُدَبَّرُ وَأُمُّ الْوَلَدِ.

Tâvûs ibnu Keysân şöyle dedi: Öldükten sonra hür olduğu şartıyla azat edilen köle ile çocuk annesinin azat edilmesi kefarette yeterli olur.

٦٧١٦- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ دَبَّرَ مَمْلُوكًا لَهُ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ يَشْتَرِيهِ مِنِّي فَاشْتَرَاهُ نُعَيْمُ بْنُ النَّحَّامِ بِثَمَانِ مِائَةِ دِرْهَمٍ فَسَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ عَبْدًا قِبْطِيًّا مَاتَ عَامَ أَوَّلَ.

6716- Câbir İbnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Azre oğullarından Ebu Mezkûr adında bir sahabe, kendine ait olan bir köleyi mudebber olarak yani ölümümden sonra sen hürsün diyerek azat etmişti. Sonra Ebu Mezkûr, fakir düşüp, bu kölenin bedeline muhtaç oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemde köleyi aldı da:

-"Bunu benden kim satın almak ister?" dedi ve müzayedeye yani açık artırmaya arz etti. Müzayede neticesinde Nuaym İbnu Abdullah o köleyi sekiz yüz dirheme satın aldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de kölenin bu bedelini Ebu Mezkûr'a verdi.

Amr ibnu Dînâr bu köle hakkında şöyle dedi: Ben Câbir'den Evvelki yıl vefat eden Mısırlı bir köle, derken işittim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2230, 2321, 2403, 2415, 2534, 6716, 6947, 7186)

٨-بَاب إِذَا أَعْتَقَ فِي الْكَفَّارَةِ لِمَنْ يَكُونُ وَلَاؤُهُ

8- Bâb: Kefaretle Azat Edilen Kölenin Velayet Hakkı Kime Aittir?

٦٧١٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ بَرِيرَةَ فَاشْتَرَطُوا عَلَيْهَا الْوَلَاءَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اشْتَرِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ.

6717- Esved şöyle dedi:

Âişe -Allah ondan razı olsun- Berîre'yi efendilerinden satın almak istedi. Efendileri, Âişe'ye karşı Berîre'nin velâyet hakkının kendilerine ait olmasını şart koştular. Âişe bu şartı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Âişe'ye: "Sen Berîre'yi satın al. Velâyet hakkı köleyi azat edenindir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 456, 1493, 2155, 2168, 2536, 2560, 2561, 2563, 2564, 2565, 2578, 2717, 2726, 2729, 7235, 5097, 5279, 5284, 5430, 6717, 6751, 6754, 6758, 6760)

٩-بَاب الِاسْتِثْنَاءِ فِي الْأَيْمَانِ

9- Yeminlerde İstisna Bâbı

٦٧١٨- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ غَيْلَانَ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ أَسْتَحْمِلُهُ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ مَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ ثُمَّ لَبِثْنَا مَا شَاءَ اللَّهُ فَأُتِيَ بِإِبِلٍ فَأَمَرَ لَنَا بِثَلَاثَةِ ذَوْدٍ فَلَمَّا انْطَلَقْنَا قَالَ بَعْضُنَا لِبَعْضٍ لَا يُبَارِكُ اللَّهُ لَنَا أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَسْتَحْمِلُهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا فَحَمَلَنَا فَقَالَ أَبُو مُوسَى فَأَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْنَا ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ مَا أَنَا حَمَلْتُكُمْ بَلْ اللَّهُ حَمَلَكُمْ إِنِّي وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا كَفَّرْتُ.

6718- Ebu Mûsâ el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Eş'arî kabilesinden bir grup ile Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldik ve O'ndan binmek ve yüklerimizi taşımak için develer istedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Vallahi ben sizleri develere yükleyemem, benim yanımda size verebileceğim deve yoktur" buyurdu. Sonra biz Allah'ın dilediği kadar bekledik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme develer getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu develerden bize üç deve verilmesini emretti. Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin verdiği develeri alıp yola çıktığımızda birbirimize şöyle dedik: Vallahi bu develer bizim için mübarek olmaz. Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden deve istediğimizde, bize deve vermeyeceğine dair yemin etmişti. Sonra da bize deve verdi.

Bunun üzerine bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldik kendisinin bize deve vermeyeceğine dair yemin ettiğini hatırlattık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sizleri develere yükleyen ben değilim. Fakat sizleri develere Allah yüklemiştir. Vallahi ben şayet Allah isterse bir yemin üzerine yemin etmem ki yemin edilen şeyin başkasını yemin edilenden hayırlı görürsem muhakkak o hayırlı olanı yaparım ve onun kefaretini veririm." (Hadisin geçtiği yerler: 3133, 4385, 4415, 5517, 5518, 6623, 6649, 6678, 6680, 6718, 6719, 6721, 7555)

٦٧١٩- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ وَقَالَ إِلَّا كَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي وَأَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَوْ أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَكَفَّرْتُ.

6719- Hammâd ibnu Zeyd şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak yeminimden dolayı kefaret verir ve o daha hayırlı olanı yaparım" veya "Ben o daha hayırlı olanı işlerim de onun kefaretini veririm." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3133, 4385, 4415, 5517, 5518, 6623, 6649, 6678, 6680, 6718, 6719, 6721, 7555)

٦٧٢٠- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ حُجَيْرٍ عَنْ طَاوُسٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ سُلَيْمَانُ لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى تِسْعِينَ امْرَأَةً كُلُّ تَلِدُ غُلَامًا يُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُهُ قَالَ سُفْيَانُ يَعْنِي الْمَلَكَ قُلْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

فَنَسِيَ فَطَافَ بِهِنَّ فَلَمْ تَأْتِ امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ بِوَلَدٍ إِلَّا وَاحِدَةٌ بِشِقِّ غُلَامٍ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَرْوِيهِ قَالَ لَوْ قَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَمْ يَحْنَثْ وَكَانَ دَرَكًا لَهُ فِي حَاجَتِهِ وَقَالَ مَرَّةً قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ اسْتَثْنَى وَحَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ مِثْلَ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ.

6720- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Süleyman aleyhisselâm şöyle dedi: Muhakkak ben bu gece doksan kadını dolaşırım yani onlarla cinsî münasebet yaparım ve onların hepsi de Allah yolunda atlarıyla cihad edecek erkek çocuklar doğururlar. Arkadaşı -Sufyan şöyle dedi: Yani, melek O'na- İnşallah de, dedi. Fakat O, inşallah demeyi unuttu. O gece bütün kadınlarını dolaştı. Onlardan biri dışında kimse hamile kalmadı. O da yarım bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Şayet Süleyman aleyhisselâm İnşaallah deseydi, hem yeminini bozmamış hem de ihtiyacına erişmek vesilesi olurdu."

Ebu Hureyre bir keresinde şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Şayet Süleyman aleyhisselâm yemininde istisna yapsaydı" buyurdu.

Sufyan ibnu Uyeyne şöyle dedi: Bize Ebuz-Zinad, E'rac'dan, Ebu Hureyre hadisinin aynını rivayet etti.

١٠-بَاب الْكَفَّارَةِ قَبْلَ الْحِنْثِ وَبَعْدَهُ

10- Kefaretin Yeminin Bozulmasından Önce ve Sonra Olması Bâbı

٦٧٢١- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ الْقَاسِمِ التَّمِيمِيِّ عَنْ زَهْدَمٍ الْجَرْمِيِّ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ هَذَا الْحَيِّ مِنْ جَرْمٍ إِخَاءٌ وَمَعْرُوفٌ قَالَ فَقُدِّمَ طَعَامٌ قَالَ وَقُدِّمَ فِي طَعَامِهِ لَحْمُ دَجَاجٍ قَالَ وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَيْمِ اللَّهِ أَحْمَرُ كَأَنَّهُ مَوْلًى قَالَ فَلَمْ يَدْنُ فَقَالَ لَهُ أَبُو مُوسَى ادْنُ فَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ مِنْهُ قَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ يَأْكُلُ شَيْئًا قَذِرْتُهُ فَحَلَفْتُ أَنْ لَا أَطْعَمَهُ أَبَدًا فَقَالَ ادْنُ أُخْبِرْكَ عَنْ ذَلِكَ أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ أَسْتَحْمِلُهُ وَهُوَ يَقْسِمُ نَعَمًا مِنْ نَعَمِ الصَّدَقَةِ قَالَ أَيُّوبُ أَحْسِبُهُ قَالَ وَهُوَ غَضْبَانُ قَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ وَمَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ قَالَ فَانْطَلَقْنَا فَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَهْبِ إِبِلٍ فَقِيلَ أَيْنَ هَؤُلَاءِ الْأَشْعَرِيُّونَ فَأَتَيْنَا فَأَمَرَ لَنَا بِخَمْسِ ذَوْدٍ غُرِّ الذُّرَى قَالَ فَانْدَفَعْنَا فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَسْتَحْمِلُهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيْنَا فَحَمَلَنَا نَسِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمِينَهُ وَاللَّهِ لَئِنْ تَغَفَّلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمِينَهُ لَا نُفْلِحُ أَبَدًا ارْجِعُوا بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْنُذَكِّرْهُ يَمِينَهُ فَرَجَعْنَا فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَيْنَاكَ نَسْتَحْمِلُكَ فَحَلَفْتَ أَنْ لَا تَحْمِلَنَا ثُمَّ حَمَلْتَنَا فَظَنَنَّا أَوْ فَعَرَفْنَا أَنَّكَ نَسِيتَ يَمِينَكَ قَالَ انْطَلِقُوا فَإِنَّمَا حَمَلَكُمْ اللَّهُ إِنِّي وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا تَابَعَهُ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ وَالْقَاسِمِ بْنِ عَاصِمٍ الْكُلَيْبِيِّ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ وَالْقَاسِمِ التَّمِيمِيِّ عَنْ زَهْدَمٍ بِهَذَا حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ زَهْدَمٍ بِهَذَا.

6721- Zehdem ibnu Cermî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Ebu Musa'nın yanında idik. Bizimle Cerm kabilesinden olan şu oba halkı arasında bir sadakat ve ihsan vardı. Biz Ebu Musa'nın yanında iken ona bir yemek getirildi. Yemeğinin içinde tavuk eti vardı. Bu topluluk içinde Teymullah oğullarından köleye benzeyen kırmızı suratlı bir adam vardı. Bu adam sofraya yanaşmadı. Ebu Mûsâ ona:

-Sofraya yanaş! Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi tavuk etinden yerken gördüm, dedi. O zat:

-Ben tavuğu pis bir şey yerken gördüm, ondan tiksindim de bir daha asla tavuk eti yemeyeceğime dair yemin ettim, dedi. Ebu Mûsâ ona şöyle dedi:

-Yanaş da ben sana yeminin kefaretine dair Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bir hadîs haber vereyim: Bizler, kabilem Eş'arî'den

bir gurupla Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldik. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bize deve vermesini istedim. Kendisi o sırada sadaka develerini sahabîleri arasında taksîm ediyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o esnada öfkeli idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Vallahi ben sizleri develere yükleyemem, benim yanımda sizi yükleyebileceğim deve yoktur" buyurdu.

Biz bu söz üzerine yürüdük, oradan ayrıldık. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme birtakım ganimet develeri getirildi. Bunun üzerine:

-Eş'arî kabilesinden gelenler nerede? Eş'arî kabilesinden gelenler nerede? diye soruldu. Bizler hemen geldik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizlere beyaz hörgüçlü beş tane deve verilmesini emretti. Biz develeri alıp yürüdük. Bu sırada ben arkadaşlarıma şunları söyledim:

-Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldik ve O'ndan bizleri develere yüklemesini istiyorduk. O bizleri develere yükleyemeyeceğine dair yemin etti. Sonra bize haber gönderdi ve bizlere deve verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem daha önce bize deve vermeyeceğine dair ettiği yeminini unuttu. Vallahi biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bize deve vermeyeceğine dair yemin ettiğini unuttuğunu O'na hatırlatmadık ve gaflet anında develeri aldık, bizler asla felah bulmayız. Haydin beraberce Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dönün de, kendisine, yapmış olduğu yeminini hatırlatalım!

Bunun üzerine geriye döndük ve şöyle dedik:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler Sana gelmiş, bizleri develere yüklemeni istiyorduk. Sen bizleri develere yükleyemeyeceğine yemin etmiştin. Sonra bizlere develer verip yükledin. Bizler Sen'in o yeminini unutmuş olduğunu zannettik veya bildik!

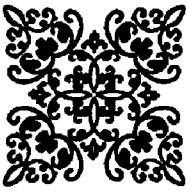
Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Gidiniz! O develeri size ben vermedim. Ancak o develeri size Allah verdi. Vallahi ben şayet Allah isterse bir yemîn üzerine yemin etmem ki yemin edilen şeyin başkasını yemin edilenden hayırlı görürsem muhakkak o hayırlı olanı yaparım. Ben o yemini kefaretle çözmüştüm." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3133, 4385, 4415, 5517, 5518, 6623, 6649, 6678, 6680, 6718, 6719, 6721, 7555)

٦٧٢٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ بْنِ فَارِسٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسْأَلْ الْإِمَارَةَ فَإِنَّكَ إِنْ أُعْطِيتَهَا مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا وَإِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وُكِلْتَ إِلَيْهَا وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ تَابَعَهُ أَشْهَلُ بْنُ حَاتِمٍ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ وَتَابَعَهُ يُونُسُ وَسِمَاكُ بْنُ عَطِيَّةَ وَسِمَاكُ بْنُ حَرْبٍ وَحُمَيْدٌ وَقَتَادَةُ وَمَنْصُورٌ وَهِشَامٌ وَالرَّبِيعُ.

6722- Abdurrahman ibnu Semure -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

Ey Abdurrahman ibnu Semure! Sakın sen bir yere vali olmayı isteme! Şayet sen bunu ister ve bu da sana verilirse, bu meseledeki hırsından dolayı o konuda yardım edilmesi, kendi nefsine bırakılır. Şayet bir şehri yönetme yetkisi sen istemeden verilir ise, o konuda yardım olunursun. Bir konuda yemin eder ve bir başkasını ondan daha hayırlı görürsen, yemininin kefaretini ver ve ondan daha hayırlı olan işi yap!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6622, 6722, 7146, 7147)

٨٥- كِتَاب الْفَرَائِضِ

85- KİTABUL-FERAİZ
(Miras Hukuku Kitabı)

١-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ يُوصِيكُمْ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةً مِنْ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوْ امْرَأَةٌ وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِنْ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴾.

1- Allah Azze ve Celle'nin (Nisâ: 11-12) **Kavli Bâbı**

«Allah, mirasın taksimi hususunda size, çocuklarınızla ilgili şu hükümleri emreder: Erkeğe, kadının iki katı kadardır. Eğer kadınlar ikiden fazla iseler, ölünün bıraktığı terikenin üçte ikisi onlaradır. Eğer kadın bir tek ise, yarısı onundur. Ölenin çocuğu varsa, ana babadan her biri için, terikenin altıda biri vardır. Eğer ölenin çocuğu yoksa ve ana-

sı, babası ona vâris olmuşlarsa, üçte biri anaya aittir. Eğer ölenin kardeşleri varsa, anası için altıda bir hisse vardır. Bütün bunlar ölenin vasiyet ettiği miktarın çıkmasından ve borcun ödenmesinden sonra bakiye üzerindendir. Siz, babalarınızdan ve oğullarınızdan hangilerinin fayda yönünden size daha yakın olduklarını bilemezsiniz. Bunlar, Allah tarafından, farz kılınmış hükümlerdir. Allah, şüphesiz, ilim ve hikmet sahibidir. Eğer hanımlarınızın çocuğu yoksa onların terk ettikleri mirasın yarısı sizindir. Eğer varsa, terk ettiklerinin dörtte biri size aittir. Bunlar, vasiyet ettikleri çıktıktan ve borç ödendikten sonra kalan mal üzerindendir. Eğer sizin çocuğunuz olmamışsa, terk ettiklerinizin dörtte biri hanımlar içindir. Eğer çocuğunuz varsa, terk ettiğinizin sekizde biri onlara aittir. Bunlar vasiyet ettikleri çıktıktan ve borç ödendikten sonra geri kalan içindir. Eğer bir erkeğe veya bir kadına, anası, babası ve çocukları olmaksızın kelâle olarak vâris olunursa ve onun bir erkek yahut bir kız kardeşi bulunuyorsa, onlardan her birine altıda bir hisse vardır. Eğer onlar bundan daha çok iseler hepsi de, üçte bir hisseye ortaktırlar. Keza bu taksim de, mirasçılara zarar vermeyecek şekilde vasiyet olunan çıktıktan ve borç ödendikten sonra kalan mal üzerindendir. Bunlar, Allah tarafından size vasiyet edilen hükümlerdir. Allah, her şeyi hakkıyle bilendir; Halîm'dir.» (Nisâ: 11-12)

٦٧٢٣- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ مَرِضْتُ فَعَادَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَهُمَا مَاشِيَانِ فَأَتَانِي وَقَدْ أُغْمِيَ عَلَيَّ فَتَوَضَّأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَبَّ عَلَيَّ وَضُوءَهُ فَأَفَقْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ أَصْنَعُ فِي مَالِي كَيْفَ أَقْضِي فِي مَالِي فَلَمْ يُجِبْنِي بِشَيْءٍ حَتَّى نَزَلَتْ آيَةُ الْمَوَارِيثِ.

6723- Cabir'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ben hasta iken beni ziyarete geldi. Ben şuurumu kaybetmiştim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem abdest aldı ve abdest suyundan üzerime döktü. Ben kendime geldim ve dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben malım hususunda nasıl yapayım? Ben malım hususunda nasıl hükmedeyim? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem miras ile alâkalı ayet inene kadar bana hiçbir cevap vermedi. (Hadisin geçtiği yerler; 194, 4577, 5651, 5664, 5676, 6723, 6743, 7309)

٢-بَاب تَعْلِيمِ الْفَرَائِضِ

2- Feraiz (Miras Hukuku İlminin) Öğretilmesi Bâbı

وَقَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ تَعَلَّمُوا قَبْلَ الظَّانِّينَ يَعْنِي الَّذِينَ يَتَكَلَّمُونَ بِالظَّنِّ.

Ukbe ibnu Âmir el-Cuhenî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Zanna dayanarak konuşanlardan önce, yani zan ile konuşanlardan önce, ilmi iyi öğrenin.

٦٧٢٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا.

6724- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Zandan sakının. Çünkü zan, sözün en yalanıdır. Bir topluluğun konuşmasını işitmeye çalışmayın, insanların gizli hâllerini araştırmayın, haset etmeyin, birbirinizle öfke yarışına girişmeyin, birbirinize buğzederek sırtınızı dönmeyin, ey Allah'ın kulları kardeşler olun!" (Hadisin geçtiği diğer yer: 5143, 6064, 6066, 6724)

٣-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ

3- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin *"Biz Peygamberler Miras Bırakmayız. Bizim Bıraktığımız Şeyler Sadakadır"* Hadisi Bâbı

٦٧٢٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ وَالْعَبَّاسَ عَلَيْهِمَا السَّلَام أَتَيَا أَبَا بَكْرٍ يَلْتَمِسَانِ مِيرَاثَهُمَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُمَا حِينَئِذٍ يَطْلُبَانِ أَرْضَيْهِمَا مِنْ فَدَكَ وَسَهْمَهُمَا مِنْ خَيْبَرَ.

6725- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Fâtıma ile Abbas, Ebu Bekir'e geldiler de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden miraslarını araştırıyorlardı. Onlar o zaman Ebu Bekir'den Fedek ve Hayber arazilerinden hisselerini istiyorlardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3092, 3711, 4035, 4240, 6725)

٦٧٢٦ - فَقَالَ لَهُمَا أَبُو بَكْرٍ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ مِنْ هَذَا الْمَالِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ وَاللَّهِ لَا أَدَعُ أَمْرًا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُهُ فِيهِ إِلَّا صَنَعْتُهُ قَالَ فَهَجَرَتْهُ فَاطِمَةُ فَلَمْ تُكَلِّمْهُ حَتَّى مَاتَتْ.

6726- Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- onlara şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle buyururken işittim:

-"Biz peygamberler miras bırakmayız. Bizim bıraktığımız şeyler sadakadır. Muhammed'in ailesi ancak bu maldan yerler."

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hayatında yapmakta olduğu hiçbir şeyi terk etmem, muhakkak O'nun yaptığı işi yaparım.

Fâtıma -Allah ondan razı olsun- bu sebepten dolayı Ebu Bekir ile ölünceye kadar konuşmadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3093, 3712, 4036, 4075, 4241, 6726)

٦٧٢٧ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ.

6727- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Biz peygamberler miras bırakmayız. Bizim mal olarak geride bıraktıklarımız sadakadır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4034, 6727, 6730)

٦٧٢٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكُ بْنُ أَوْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ وَكَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ذَكَرَ لِي مِنْ حَدِيثِهِ ذَلِكَ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ انْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى

عُمَرَ فَأَتَاهُ حَاجِبُهُ يَرْفَأُ فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ وَالزُّبَيْرِ وَسَعْدٍ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمْ ثُمَّ قَالَ هَلْ لَكَ فِي عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ عَبَّاسٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا قَالَ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْسَهُ فَقَالَ الرَّهْطُ قَدْ قَالَ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ هَلْ تَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَلِكَ قَالَا قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَ عُمَرُ فَإِنِّي أُحَدِّثُكُمْ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ كَانَ خَصَّ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْفَيْءِ بِشَيْءٍ لَمْ يُعْطِهِ أَحَدًا غَيْرَهُ فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ إِلَى قَوْلِهِ قَدِيرٌ ﴾ فَكَانَتْ خَالِصَةً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ مَا احْتَازَهَا دُونَكُمْ وَلَا اسْتَأْثَرَ بِهَا عَلَيْكُمْ لَقَدْ أَعْطَاكُمُوهَا وَبَثَّهَا فِيكُمْ حَتَّى بَقِيَ مِنْهَا هَذَا الْمَالُ فَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ مِنْ هَذَا الْمَالِ نَفَقَةَ سَنَتِهِ ثُمَّ يَأْخُذُ مَا بَقِيَ فَيَجْعَلُهُ مَجْعَلَ مَالِ اللَّهِ فَعَمِلَ بِذَاكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيَاتَهُ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمُونَ ذَلِكَ قَالُوا نَعَمْ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمَانِ ذَلِكَ قَالَا نَعَمْ فَتَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَضَهَا فَعَمِلَ بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ أَنَا وَلِيُّ وَلِيِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَضْتُهَا سَنَتَيْنِ أَعْمَلُ فِيهَا مَا عَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جِئْتُمَانِي وَكَلِمَتُكُمَا وَاحِدَةٌ وَأَمْرُكُمَا جَمِيعٌ جِئْتَنِي تَسْأَلُنِي نَصِيبَكَ مِنِ ابْنِ أَخِيكَ وَأَتَانِي هَذَا يَسْأَلُنِي نَصِيبَ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا فَقُلْتُ إِنْ شِئْتُمَا دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا بِذَلِكَ فَتَلْتَمِسَانِ مِنِّي قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ فَوَاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ لَا أَقْضِي فِيهَا قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ فَإِنْ عَجَزْتُمَا فَادْفَعَاهَا إِلَيَّ فَأَنَا أَكْفِيكُمَاهَا.

6728- Malik ibnu Evs ibnu Hadsân -Allah ondan razı olsun- şöyle

dedi:

Güneş yükseldiği zaman ben ailemle beraber oturur iken Ömer ibnu Hattâb'ın elçisinin bana doğru gelmekte olduğunu gördüm. Gelince:

-Müminlerin emiri seni çağırıyor, dedi. Ben de gelen elçiyle beraber Ömer'in yanına gittim. Ömer'i hurma dalları veya yapraklarından yapılmış bir divanın şerit örgüleri üzerinde oturuyor buldum. Kendisiyle divan arasında bir yaygı ve döşek yoktu. Ömer deriden yapılmış bir yastığa dayanmıştı. Kendisine selâm verdikten sonra oturdum. Ömer:

-Ey Mâlik! Senin kavminden birtakım ev ehli bize geldiler. Ben de onlara bir miktar mal verilmesini emrettim. Sen bu malı teslim al da, onu aralarında taksim et, dedi. Ben de:

-Ey Müminlerin Emîri! Sen bunu benden başka birine emretseydin, dedim. Bunun üzerine Ömer:

-Bu malı teslim al, ey adam! dedi. Ben onun yanında oturmakta iken yanına kapıcısı Yerfa' geldi ve:

-Osman ibnu Affân, Abdurrahman ibnu Avf, Zubeyr, Sa'd ibnu Ebî Vakkas seninle görüşmek için izin istiyorlar, dedi. Ömer:

-Evet, dedi ve onlara izin verdi.

Akabinde onlar içeriye girdiler ve selâm verip oturdular. Sonra Yerfa' da biraz oturdu. Sonra:

-Alî ve Abbas senin yanına girmek için izin istiyorlar. Onlara izin verir misin? dedi. Ömer:

-Evet, dedi ve onlara da izin verdi.

Akabinde ikisi de içeriye girdiler ve selâm verip oturdular. Akabinde Abbas, Ömer'e:

-Ey Müminlerin Emîri! Benimle şu Alî arasında bir hüküm ver, dedi.

Alî ile Abbas, Allah'ın, Rasûlü'ne Benu'n-Nadîr'den fey olarak verdiği mallar hususunda aralarında ihtilâf etmişlerdi. Abbas'ın bu sözüne Osman ve arkadaşları:

-Ey Müminlerin Emîri, bu ikisi arasında hükmet ve bunların birini diğerinden rahat ettir, dediler. Ömer:

-Yavaş ve sabırlı olun! Gök ve yer izniyle duran Allah hakkı için size sorarım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Bizler miras bı-

rakmayız, biz ne bırakmışsak sadakadır" buyurduğunu biliyor musunuz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bununla kendisini kastetmektedir. Orada bulunanlar:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylemiştir, dediler. Bunun üzerine Ömer, Alî ve Abbas'a yönelerek şöyle dedi:

-Allah hakkı için ikinize soruyorum: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sözü söylemiş olduğunu biliyor musunuz? dedi. Onlar:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözü söylemiştir, dediler. Ömer:

-Ben size bu işten tahdis ediyorum: Muhakkak ki Allah bu fey' malı hakkında başka hiçbir kimseye vermediği bir şeyi kendi Rasûlü'ne tahsis etmiştir, dedi. Sonra da şu âyeti okudu:

«Allah'ın, onların mallarından Rasûlü'ne verdiği ganimete, siz ne at koşturdunuz, ne de sürdünüz. Fakat Allah, peygamberlerini dilediği kimselere musallat eder. Allah, her şeye kâdirdir.» Haşr: 6

İşte bu Allah'ın Rasûlü'ne has oldu. Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu malları sizleri dışarıda bırakarak alıp toplamadı ve onu sırf kendisine tahsis etmedi, muhakkak bu ganimet mallarını sizlere vermiş ve onu size dağıtmıştır. Nihayet o ganimetten şu mal arta kalmıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu ganimet malından kendi ailesinin bir senelik nafakasını ayırıp verirdi. Sonra geri kalanını alır ve onu Allah'ın malı, bir vakıf kılar Müslümanların işlerine tahsis eder idi.

İşte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendi hayatında bu malları böyle kullandı. Allah hakkı için size soruyorum: Siz bunu biliyor musunuz? Onlar:

-Evet, böyle biliyoruz, dediler. Sonra Alî ile Abbas'a döndü ve:

-Sizlere Allah hakkı için soruyorum: Siz de bunu böyle biliyor musunuz? diye sordu.

Ukayl, İbnu Şihâb'dan şunu ziyade etti:

-Onlar da evet dediler. Ömer şöyle dedi:

-Sonra Allah, Peygamberi'ni vefat ettirdi. Ebu Bekir:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in velisiyim, dedi ve Ebu Bekir bu malları teslim aldı ve o mallarda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yaptığı gibi tasarruf etti. Allah bilir ki, Ebu Bekir bu

hususta doğru sözlüdür, itaatlidir, doğru yoldadır, hakka uyucudur. Sonra Allah, Ebu Bekir'i vefat ettirdi. Bu sefer ben Ebu Bekir'in velisi oldum. Ve o malları teslim aldım, emirliğimin iki senesinde o mallarda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ve Ebu Bekir'in yaptığı gibi tasarruf ediyordum. Allah biliyor ki, ben de bu tasarruf hususunda doğru sözlü, itaatli, doğru yolda yürüyen ve hakka uyucu idim. Sonra siz ikiniz bana geldiniz, benimle konuştunuz. Sözünüz bir, işiniz birdir. Ey Abbas, sen bana geldin, kardeşinin oğlu tarafından miras hisseni istiyordun. Ve bana Alî de geldi; o da karısı Fâtıma'nın babasının mirasından olan payını istiyordu. Ben de sizlere: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Biz peygamberler miras bırakmayız. Biz ne bırakırsak sadakadır, mülkiyeti Beytül-mala aittir" buyurdu, dedim.

Müteakiben o malı size aynı şartla yani mülkiyeti Beytü'l-mâl'a, tasarrufu da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir devrindeki gibi olmak şartıyla teslim etmek fikri bana zahir olunca:

-İsterseniz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in tasarrufu, Ebu Bekir'in tasarrufu ve mallara velî olduğum zamandan beri benim tasarruf ede geldiğim gibi tasarruf edeceğinize dair Allah'ın ahdi ve mîsâkı üzerinize olmak şartıyla o malları size teslim edeyim, dedim. Sizler:

-Bu şart ile onları bize teslim et, dediniz. Ben de malları size teslim ettim. Şimdi Allah hakkı için ey topluluk sizlere soruyorum:

-Ben bu malları bu şartla Alî ile Abbas'a teslim ettim mi? dedi. Topluluk:

-Evet, teslim ettin, dediler. Sonra Ömer, Alî ile Abbas'a yöneldi ve:

-Vallahi ben o malları bu şartla sizlere teslim ettim mi? dedi. Onlar da:

-Evet, diye cevap verdiler. Ömer:

-Öyleyken, benden bundan başka bir hüküm mü istiyorsunuz? Gök ve yer, izni ve emriyle durmakta olan Allah'a yemin ediyorum ki, ben o mallar hakkında bundan başka bir hüküm vermem. Bu şartlar içinde bu malları kullanmaktan ileride acze düşerseniz, onları bana geri veriniz; ben onları sizin yerinize velâyet yolu üzere tasarruf ederim, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2904, 3094, 4033, 4885, 5357, 6728, 7305)

٦٧٢٩ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقْتَسِمُ وَرَثَتِي دِينَارًا مَا تَرَكْتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِي وَمَئُونَةِ عَامِلِي فَهُوَ صَدَقَةٌ.

6729- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Benim mirasçılarım ne dinar ne de dirhem paylaşmasınlar. Hanımlarıma ve işçimin ücretine bıraktığımdan geri kalanı sadakadır" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2776, 3096, 6729)

٦٧٣٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَدْنَ أَنْ يَبْعَثْنَ عُثْمَانَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ يَسْأَلْنَهُ مِيرَاثَهُنَّ فَقَالَتْ عَائِشَةُ أَلَيْسَ قَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ.

6730- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiği zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımları Osman ibnu Affân'ı Ebu Bekir'e gönderip ondan kendi miraslarını talep etmesini istediler. Bunun üzerine ben şöyle dedim:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Biz miras bırakmayız. Bizim bıraktıklarımız sadakadır" buyurmamış mıdır? (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4034, 6727, 6730)

٤-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِأَهْلِهِ

4- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Her kim bir mal bırakırsa, o kendi ailesine aittir" Hadisi Bâbı

٦٧٣١- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ أَنَا أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَمَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ وَلَمْ يَتْرُكْ وَفَاءً فَعَلَيْنَا قَضَاؤُهُ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ.

6731- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben bütün müminlere kendi öz nefislerinden daha yakınımdır. Her kim üzerinde bir borç bırakarak ölür ve o borcu ödeyecek bir şey bırakmazsa, o borcu ödemek bana aittir. Her kim de bir mal bırakırsa, o mal kendi mirasçılarına aittir" (Hadisin geçtiği diğer yer: 2298, 2398, 2399, 4781, 5371, 6731, 6745, 6763)

٥-بَاب مِيرَاثِ الْوَلَدِ مِنْ أَبِيهِ وَأُمِّهِ

5- Erkek Ve Kız Çocuğunun Babası ve Anasından Alacağı Miras Payları Bâbı

وَقَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ إِذَا تَرَكَ رَجُلٌ أَوْ امْرَأَةٌ بِنْتًا فَلَهَا النِّصْفُ وَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ أَوْ أَكْثَرَ فَلَهُنَّ الثُّلُثَانِ وَإِنْ كَانَ مَعَهُنَّ ذَكَرٌ بُدِئَ بِمَنْ شَرِكَهُمْ فَيُؤْتَى فَرِيضَتَهُ فَمَا بَقِيَ فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ.

Zeyd ibnu Sabit şöyle dedi: Bir erkek veya bir kadın bir kız çocuğu bırakırsa, o kız çocuğuna, terikesinin yarısı verilir. Eğer kız çocuklar iki tane veya daha çok iseler, terikenin üçte ikisini alırlar. Eğer onların beraberinde babalarından olma bir erkek kardeşleri varsa, bu taktirde bunlara mirasta ortak bulunan kimse ile meselâ baba ile başlanıp, evvelâ onun payı verilir. Onun payından arta kalan, oğlanla kızlar arasında "Erkeğe iki dişinin payı" ölçüsüyle taksim edilir.

٦٧٣٢- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلْحِقُوا الْفَرَائِضَ بِأَهْلِهَا فَمَا بَقِيَ فَهُوَ لِأَوْلَى رَجُلٍ ذَكَرٍ.

6732- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Miras paylarını, Kur'ân'da takdir edilmiş pay sahiplerine verin.

Bu paylardan geri kalan herhangi bir şey de baba tarafından en yakın olan bir erkeğe aittir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6732, 6735, 6746)

٦-بَاب مِيرَاثِ الْبَنَاتِ

6- Kız Çocuklarının Mirası Bâbı

٦٧٣٣- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ مَرِضْتُ بِمَكَّةَ مَرَضًا فَأَشْفَيْتُ مِنْهُ عَلَى الْمَوْتِ فَأَتَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي مَالًا كَثِيرًا وَلَيْسَ يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَتِي أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثَيْ مَالِي قَالَ لَا قَالَ قُلْتُ فَالشَّطْرُ قَالَ لَا قُلْتُ الثُّلُثُ قَالَ الثُّلُثُ كَبِيرٌ إِنَّكَ إِنْ تَرَكْتَ وَلَدَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَتْرُكَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَإِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً إِلَّا أُجِرْتَ عَلَيْهَا حَتَّى اللُّقْمَةَ تَرْفَعُهَا إِلَى فِي امْرَأَتِكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَأُخَلَّفُ عَنْ هِجْرَتِي فَقَالَ لَنْ تُخَلَّفَ بَعْدِي فَتَعْمَلَ عَمَلًا تُرِيدُ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا ازْدَدْتَ بِهِ رِفْعَةً وَدَرَجَةً وَلَعَلَّ أَنْ تُخَلَّفَ بَعْدِي حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ لَكِنِ الْبَائِسُ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ يَرْثِي لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ مَاتَ بِمَكَّةَ قَالَ سُفْيَانُ وَسَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ.

6733- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Vedâ Haccı yılında Mekke'de tutulduğum şiddetli bir hastalığımda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim ziyaretime gelmişti. Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Hastalığım iyice şiddetlendi. Ben ise malı olan birisiyim. Benim bir tek kızımdan başka mirasımı bırakacağım kimsem yok. Malımın üçte ikisini sadaka olarak vereyim mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır, sadaka yapma" buyurdu. Yarısını sadaka yapayım mı? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine: "Hayır, sadaka olarak verme" dedi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Üçte birini sadaka olarak ver. Üçte biri büyüktür veya çoktur. Senin mirasçılarını zengin bırakman, muhtaç ve halka el açar hâlde fakir olarak ortada bırakmandan daha hayırlıdır. Sen Allah'ın

rızasını isteyerek harcayacağın her bir nafakadan dolayı sevabını alırsın. Hatta yemek yerken eşinin ağzına vereceğin bir lokmadan bile". Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Beni arkadaşlarımdan sonra burada terk mi edeceksin? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sen terk edilmeyeceksin. Şayet burada (Mekke'de) salih amel işlersen, elbette onunla derecen artar ve merteben yükselir. Sonra umuyorum ki, sen uzun zaman yaşayacaksın. Hatta senden bir takım kavimler faydalanacak, diğer bir toplulukta senden dolayı zarara uğrayacaklardır. Allah'ım! Sahabelerimin hicretlerini tamamla, onları topukları üzerinde geri döndürme!" Lâkin üzüntülü olan Sa'd ibnu Havle'dir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun, Mekke'de iken ölmüş olmasından dolayı acı duyup üzülmüştür.

Uyeyne şöyle dedi: Sa'd ibnu Havle, Âmir ibnu Luey oğullarından bir adamdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 56, 1295, 2742, 2744, 3936, 4409, 5354, 5659, 5668, 6373, 6733)

٦٧٣٤- حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ شَيْبَانُ عَنْ أَشْعَثَ عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ أَتَانَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ بِالْيَمَنِ مُعَلِّمًا وَأَمِيرًا فَسَأَلْنَاهُ عَنْ رَجُلٍ تُوُفِّيَ وَتَرَكَ ابْنَتَهُ وَأُخْتَهُ فَأَعْطَى الِابْنَةَ النِّصْفَ وَالْأُخْتَ النِّصْفَ.

6734- Esved ibnu Yezîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muâz ibnu Cebel, Yemen'de bize bir öğretici ve bir emir olarak geldi. Biz kendisine bir kızı ile bir kız kardeşini geride bırakarak vefat etmiş olan bir adamın mirasını sorduk. Muâz, geride kalan malın yarısını kıza, yarısını da kız kardeşe verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6734, 6741)

٧-بَاب مِيرَاثِ ابْنِ الِابْنِ إِذَا لَمْ يَكُنْ ابْنٌ

7- Ölünün Oğlu Olmadığı Zaman, Oğlunun Oğluna Ait Mirası Bâbı

وَقَالَ زَيْدٌ وَلَدُ الْأَبْنَاءِ بِمَنْزِلَةِ الْوَلَدِ إِذَا لَمْ يَكُنْ دُونَهُمْ وَلَدٌ ذَكَرُهُمْ كَذَكَرِهِمْ وَأُنْثَاهُمْ كَأُنْثَاهُمْ يَرِثُونَ كَمَا يَرِثُونَ وَيَحْجُبُونَ كَمَا يَحْجُبُونَ وَلَا يَرِثُ وَلَدُ الِابْنِ مَعَ الِابْنِ.

Zeyd ibnu Sâbit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Oğulların çocukları, kendileriyle ölü arasında bir erkek çocuk bulunmadığı zaman, ölünün çocuğu menzilesindedirler. Oğulların erkek çocukları, ölünün erkek çocukları gibidirler. Oğulların kız çocukları da ölünün kızları gibidirler. Oğulların çocukları, oğullar gibi miras alırlar ve oğullar, kendilerinden aşağıdakileri mirastan men eder oldukları gibi oğulların oğulları da kendilerinden aşağıdakileri mirastan men ederler. Ve oğulun çocuğu, oğulla beraber miras almaz.

٦٧٣٥- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْحِقُوا الْفَرَائِضَ بِأَهْلِهَا فَمَا بَقِيَ فَهُوَ لِأَوْلَى رَجُلٍ ذَكَرٍ.

6735- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Miras paylarını, Kur'ân'da bildirilen pay sahiplerine verin. Bu paylardan geri kalan herhangi bir şey de baba tarafından en yakın olan bir erkeğe aittir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6732, 6735, 6737, 6746)

٨-بَاب مِيرَاثِ ابْنَةِ الِابْنِ مَعَ بِنْتٍ

8- Ölünün Bir Kızının Beraberinde Oğlun Bir Kızının Mirası Bâbı

٦٧٣٦-حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو قَيْسٍ سَمِعْتُ هُزَيْلَ بْنَ شُرَحْبِيلَ قَالَ سُئِلَ أَبُو مُوسَى عَنْ بِنْتٍ وَابْنَةِ ابْنٍ وَأُخْتٍ فَقَالَ لِلْبِنْتِ النِّصْفُ وَلِلْأُخْتِ النِّصْفُ وَأْتِ ابْنَ مَسْعُودٍ فَسَيُتَابِعُنِي فَسُئِلَ ابْنُ مَسْعُودٍ وَأُخْبِرَ بِقَوْلِ أَبِي مُوسَى فَقَالَ لَقَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ أَقْضِي فِيهَا بِمَا قَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْابْنَةِ النِّصْفُ وَلِابْنَةِ ابْنٍ السُّدُسُ تَكْمِلَةَ الثُّلُثَيْنِ وَمَا بَقِيَ فَلِلْأُخْتِ فَأَتَيْنَا أَبَا مُوسَى فَأَخْبَرْنَاهُ بِقَوْلِ ابْنِ مَسْعُودٍ فَقَالَ لَا تَسْأَلُونِي مَا دَامَ هَذَا الْحَبْرُ فِيكُمْ.

6736- Huzeyl ibnu Şurahbîl -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Mûsâ el-Eş'arî'ye ölünün kızına, oğlunun kızına, kızkardeşine

ait miras hisseleri soruldu. Ebu Mûsâ: Terikenin yarısı ölünün kızına, bir yarısı da kızkardeşine aittir, dedi. Oğlunun kızını mirastan mahrum bırakmıştı.

Ebu Mûsâ, soru soran kimseye: Abdullah ibnu Mesud'a git bu meseleyi ona da sor, umarım ki, İbnu Mesud'da benim fikrime uygun cevap verecektir! dedi. Mesele İbnu Mesud'a sorulup, Ebu Musa'nın cevâbı ve onun tarafından gönderildiği haber verilince, Abdullah ibnu Mesud: Eğer ben oğlun kızını mirastan mahrum edersem, elbette dalâlete düşmüş olurum, hidayete erenlerden olmam! diye bir mukaddime ile söze başlayıp: Bu meselede ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hükmettiği bir haberle hükmederim ki şudur: Ölünün kızı yarım hisse alır, oğlunun kızı da iki üçte biri tamamlamak için altıda bir alır. Geri kalan üçte bir de kızkardeşin payı olur!

Huzeyl şöyle dedi: Biz Ebu Musa'ya gelip İbnu Mesud'un fetvasını kendisine haber verince şöyle dedi: Aranızda bu İbnu Mesud gibi alim biri varken bana soru sormayın. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6736. 6742)

٩-بَاب مِيرَاثِ الْجَدِّ مَعَ الْأَبِ وَالْإِخْوَةِ

9- Babanın ve Erkek Kardeşlerin Beraberinde Dedenin Mirası Bâbı

وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَابْنُ عَبَّاسٍ وَابْنُ الزُّبَيْرِ الْجَدُّ أَبٌ وَقَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ يَا بَنِي آدَمَ ﴾ ﴿ وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ﴾ وَلَمْ يُذْكَرْ أَنَّ أَحَدًا خَالَفَ أَبَا بَكْرٍ فِي زَمَانِهِ وَأَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَوَافِرُونَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَرِثُنِي ابْنُ ابْنِي دُونَ إِخْوَتِي وَلَا أَرِثُ أَنَا ابْنَ ابْنِي وَيُذْكَرُ عَنْ عُمَرَ وَعَلِيٍّ وَابْنِ مَسْعُودٍ وَزَيْدٍ أَقَاوِيلُ مُخْتَلِفَةٌ.

Ebu Bekir, İbnu Abbas ve İbnu Zubeyr -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler: Dede, babadır yani dedenin hükmü babanın hükmü gibidir

İbnu Abbas "Dede, babadır" sözüne delîl için: ***«Ey Âdemoğulları!»*** (A'râf: 31) ve ***«Ben atalarım İbrahim, İshâk, Yakûb'un dinine uydum.»*** (Yûsuf: 38) âyetlerini okudu. Bu âyetlerde Adem en uzak dede olduğu hâlde "Baba" tabir edilmiştir. Kendi zamanında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sahabîlerinin sayısı çok olduğu hâlde, Ebu Bekir'in bu

"Dedenin hükmü, babanın hükmüdür" sözüne muhalefet etmiş bir kişi zikretmemiştir. İbnu Abbas: Bana kızkardeşlerimin önünde, oğlumun oğlu mirasçı olur, ben ise oğlumun oğluna mirasçı olamam, demiştir. Ve Ömer ibnu Hattâb'dan, Alî ibnu Ebu Tâlib'den, İbnu Mes'ûd'dan ve Zeyd ibnu Sâbit'ten çeşitli görüşler de zikrolunur.

٦٧٣٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلْحِقُوا الْفَرَائِضَ بِأَهْلِهَا فَمَا بَقِيَ فَلِأَوْلَى رَجُلٍ ذَكَرٍ.

6737- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Miras paylarını kendi sahiplerine verin. Bunlardan geri kalan mal da baba tarafından en yakın olan bir erkeğe aittir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6732, 6736, 6746)

٦٧٣٨- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ أَمَّا الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُهُ وَلَكِنْ خُلَّةُ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ أَوْ قَالَ خَيْرٌ فَإِنَّهُ أَنْزَلَهُ أَبًا أَوْ قَالَ قَضَاهُ أَبًا.

6738- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bu ümmetten bir halîl edineydim, muhakkak Ebu Bekir'i edinirdim, lâkin İslâm yüzünden olan dostluk daha faziletlidir veya daha hayırlıdır" buyurmasına gelince, şübhesiz Ebu Bekir dedeyi mirasta baba menzilesine indirmiştir veya dedenin baba gibi olduğuna hükmetmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 476, 2138, 2263, 2264, 2297)

١٠-بَاب مِيرَاثِ الزَّوْجِ مَعَ الْوَلَدِ وَغَيْرِهِ

10- Oğul ve Diğer Mirasçıların Beraberinde Hanımın Mirası Bâbı

٦٧٣٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ وَرْقَاءَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الْمَالُ لِلْوَلَدِ وَكَانَتْ الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ فَنَسَخَ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ مَا أَحَبَّ فَجَعَلَ لِلذَّكَرِ مِثْلَ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ وَجَعَلَ لِلْأَبَوَيْنِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ وَجَعَلَ لِلْمَرْأَةِ الثُّمُنَ وَالرُّبُعَ وَلِلزَّوْجِ الشَّطْرَ وَالرُّبُعَ.

6739- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir kişi öldüğünde onun malı oğluna kalırdı. Vasiyet hakkı da anne ve babaya aitti. Yalnız ana-babaya vasiyet edilirdi. Daha sonra Allah Azze ve Celle bu hükmü dilediği kısmı neshetti ve mirastan erkeğe kadının hakkının iki misli verilmesini emretti. Anne ve babadan her birine de mirasın altıda biri olduğunu; şayet kadının çocuğu varsa kendisine mirastan sekizde bir, çocuk yoksa dörtte bir verilmesini; hanımı için de şayet çocuk yoksa mirasın yarısı, çocuk dörtte bir hisse verilmesini emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2747, 4578, 6739)

١١-بَاب مِيرَاثِ الْمَرْأَةِ وَالزَّوْجِ مَعَ الْوَلَدِ وَغَيْرِهِ

11- Çocuk ve Diğer Mirasçıların Beraberinde Kadın ve Kocanın Mirasları Bâbı

٦٧٤٠- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنِينِ امْرَأَةٍ مِنْ بَنِي لَحْيَانَ سَقَطَ مَيِّتًا بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ ثُمَّ إِنَّ الْمَرْأَةَ الَّتِي قَضَى لَهَا بِالْغُرَّةِ تُوُفِّيَتْ فَقَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَنَّ مِيرَاثَهَا لِبَنِيهَا وَزَوْجِهَا وَأَنَّ الْعَقْلَ عَلَى عَصَبَتِهَا.

6740- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Huzeyl kabilesinden bir-

biriyle kavga eden iki kadın arasında hüküm verdi. O kadınlardan biri hamile olan kadına taş atmış ve taşta karnına isabet etmiş karnındaki çocuğu öldürmüştü. Aralarında hüküm vermesi için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin karşısında muhakeme oldular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de kadının karnındaki ceninin diyeti köle veya câriye ğurresi yani diyetin yirmide biri olarak hükmetti. Sonra üzerine ğurre ile hükmettiği kadın vefat etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kadının mirasının oğullarına ve kocasına ait olduğuna ve ödeyeceği diyetin de kadının erkek akrabaları üzerine olduğuna hükmetti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5759, 5760, 6740, 6704, 6740, 6904, 6909, 6910)

١٢-بَاب مِيرَاثُ الْأَخَوَاتِ مَعَ الْبَنَاتِ عَصَبَةٌ

12- Kızların Beraberinde Kız Kardeşlerin Mirası Bâbı

٦٧٤١- حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ قَضَى فِينَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النِّصْفُ لِلْابْنَةِ وَالنِّصْفُ لِلْأُخْتِ ثُمَّ قَالَ سُلَيْمَانُ قَضَى فِينَا وَلَمْ يَذْكُرْ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6741- Esved ibnu Yezîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muâz ibnu Cebel, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Yemen'de bulunduğu vakit bizim aramızda kız için yarım, kızkardeş için de yarım pay hükmetti.

Süleyman ibnu Mihrân: Bizim aramızda hükmetti, demiş, ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında, kısmını söylememiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6734, 6741)

٦٧٤٢- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي قَيْسٍ عَنْ هُزَيْلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَأَقْضِيَنَّ فِيهَا بِقَضَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْابْنَةِ النِّصْفُ وَلِابْنَةِ الِابْنِ السُّدُسُ وَمَا بَقِيَ فَلِلْأُخْتِ.

6742- Huzeyl ibnu Şurahbil -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Mesud kız, oğul kızı ve kızkardeş mirasında: Ben elbette bu hususta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hükmüyle hüküm vereceğim. Veya da şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kız için yarım, oğlun kızı için altıda bir ve geri kalan üçte biri de kız kardeşe tahsis etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6736. 6742)

١٣-بَاب مِيرَاثِ الْأَخَوَاتِ وَالْإِخْوَةِ

13- Erkek ve Kız Kardeşlerin Mirası Bâbı

٦٧٤٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا مَرِيضٌ فَدَعَا بِوَضُوءٍ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ نَضَحَ عَلَيَّ مِنْ وَضُوئِهِ فَأَفَقْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا لِي أَخَوَاتٌ فَنَزَلَتْ آيَةُ الْفَرَائِضِ.

6743- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben hasta iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni hasta ziyaretine geldi. Abdest almak için su istedi. Abdest aldı, sonra da abdest suyundan benim üzerine döktü. Bundan sonra ben baygınlıktan dolayı ayıldım. Ben: Ey Allah'ın Rasûlü! Benim kız kardeşlerim vardır, dedim. Bunun üzerine miras hukukuyla alâkalı ayet indi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 194, 4077, 4577, 5651, 5664, 5676, 6723, 6743, 7309)

١٤-بَاب

14- Bâb

﴿ يَسْتَفْتُونَكَ قُلْ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنْ امْرُؤٌ هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴾.

«(Ey Muhammed!) Senden fetva istiyorlar. De ki: "Allah, kelâle (babası ve çocuğu olmayan kimse) hakkında size fetva veriyor. Çocuğu

olmayan, fakat kız kardeşi bulunan bir kişi ölürse, ölenin terk ettiği mirasın yarısı, o kız kardeşe aittir. Çocuğu olmayan kız kardeş ölürse, erkek kardeş ona vâris olur. Geride kalanlar iki kız kardeş olursa, ölenin bıraktığı malın üçte ikisi, o iki kardeşe aittir. Eğer kardeşler erkek ve kız olurlarsa, erkeğin hissesi, iki kızın hissesi kadardır. Allah, size, şaşırmamanız için hükümlerini açıklamaktadır. Allah, her şeyi hakkıyla bilendir.» (Nisâ: 176)

٦٧٤٤- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ آخِرُ آيَةٍ نَزَلَتْ خَاتِمَةُ سُورَةِ النِّسَاءِ ﴿ يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ ﴾.

6744- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

En son olarak inen âyet Nisa Suresi'nin 176. âyetidir: ***«(Ey Muhammed!) Senden fetva istiyorlar. De ki: Allah, kelâle (babası ve çocuğu olmayan kimse) kimse hakkında size fetva veriyor.»*** (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4364, 4605, 4654, 6744)

١٥-بَاب ابْنَيْ عَمٍّ أَحَدُهُمَا أَخٌ لِلْأُمِّ وَالْآخَرُ زَوْجٌ

15- Biri Ana Bir Erkek Kardeş Diğeri Koca Olan Mirasçı İki Amcaoğlu

وَقَالَ عَلِيٌّ لِلزَّوْجِ النِّصْفُ وَلِلْأَخِ مِنَ الْأُمِّ السُّدُسُ وَمَا بَقِيَ بَيْنَهُمَا نِصْفَانِ.

Ali -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Koca için yarım, ana bir kardeş için altıda bir, geri kalan üçte bir de ikisi arasında yarı yarıya paylaşırlar.

٦٧٤٥- حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَمَنْ مَاتَ وَتَرَكَ مَالًا فَمَالُهُ لِمَوَالِي الْعَصَبَةِ وَمَنْ تَرَكَ كَلًّا أَوْ ضَيَاعًا فَأَنَا وَلِيُّهُ فَلْيُدْعَى لَهُ الْكَلُّ الْعِيَالُ.

6745- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben bütün müminlere kendi öz nefislerinden daha yakınımdır. Her kim ölür de arkasında bir mal bırakırsa, onun malı mirasçılarına aittir. Her kim de arkasında borç veya kendi ihtiyaçlarını göremeyen aciz kimseler bırakırsa, ben onun velîsiyim. Onun borcunu ben öderim ve acizlerinin işlerini görürüm." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2298, 2398, 2399, 4781, 5371, 6731, 6745, 6763)

٦٧٤٦- حَدَّثَنَا أُمَيَّةُ بْنُ بِسْطَامٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ رَوْحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلْحِقُوا الْفَرَائِضَ بِأَهْلِهَا فَمَا تَرَكَتْ الْفَرَائِضُ فَلِأَوْلَى رَجُلٍ ذَكَرٍ.

6746- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Mîrâs paylarını sahiplerine verin. Bu payların terk ettiği herhangi bir şey de en yakın olan erkek kişiye aittir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6732, 6735, 6237, 6746)

١٦-بَاب ذَوِي الْأَرْحَامِ

16- Bâb: Miras Hukukunda Akrabaların Hükmü?

٦٧٤٧- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ حَدَّثَكُمْ إِدْرِيسُ حَدَّثَنَا طَلْحَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ﴿ وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ ﴾ ﴿ وَالَّذِينَ عَاقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ ﴾ قَالَ كَانَ الْمُهَاجِرُونَ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ يَرِثُ الْأَنْصَارِيُّ الْمُهَاجِرِيَّ دُونَ ذَوِي رَحِمِهِ لِلْأُخُوَّةِ الَّتِي آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمْ فَلَمَّا نَزَلَتْ ﴿ وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ ﴾ قَالَ نَسَخَتْهَا ﴿ وَالَّذِينَ عَاقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ ﴾.

6747- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

«Erkek ve dişiden her biri için mirasçılar yaptık» «Yeminlerinizle bağlandığınız kimselere...» Muhacirler Medine'ye geldikleri ilk zamanlarda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kurduğu kardeşlik sebebiyle Ensar'a kendi akrabalarından önce mirasçı olurlardı. Fakat sonra: ***«Erkek ve dişiden her biri için mirasçılar yaptık»*** (Nisâ: 33) ayeti inince, bu ayetin birinci kısmı ikinci kısmını yani *akidleşme ayetini* neshetti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2292, 4580)

١٧-بَاب مِيرَاثِ الْمُلَاعَنَةِ

17- Aralarında Lânetleşme Olanların Mirası Bâbı

٦٧٤٨- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا لَاعَنَ امْرَأَتَهُ فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَانْتَفَى مِنْ وَلَدِهَا فَفَرَّقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمَا وَأَلْحَقَ الْوَلَدَ بِالْمَرْأَةِ.

6748- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında bir adam hanımının zina ettiğini ve çocuğun kendisinden olmadığını söyledi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Kur'ân'da emredildiği üzere karı ve kocanın lânetleşmelerini emretti. Sonra çocuğun kadına ait olduğuna hükmetti ve birbiriyle lânetleşen karı ve kocanın arasını ayırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4748, 5306, 5313, 5314, 5315, 6748)

١٨-بَاب الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ حُرَّةً كَانَتْ أَوْ أَمَةً

18- Bâb: Bir Kadın Hür Olsun veya Câriye Olsun, Ondan Doğan Çocuk, Döşeğinde Doğduğu Kimseye Aittir

٦٧٤٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ عُتْبَةُ عَهِدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدٍ أَنَّ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ مِنِّي فَاقْبِضْهُ إِلَيْكَ فَلَمَّا كَانَ عَامَ الْفَتْحِ أَخَذَهُ سَعْدٌ فَقَالَ ابْنُ أَخِي عَهِدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَامَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةِ أَبِي وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَتَسَاوَقَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي قَدْ كَانَ عَهِدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةِ أَبِي وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ ثُمَّ قَالَ لِسَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ احْتَجِبِي مِنْهُ لِمَا رَأَى مِنْ شَبَهِهِ بِعُتْبَةَ فَمَا رَآهَا حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ.

6749- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Utbe İbnu Ebî Vakkas, kardeşi Sa'd İbnu Ebi Vakkas'a:

-Zem'a'nın cariyesinin oğlu Abdurrahman bendendir. Onu yanına al, diye vasiyette bulundu. Mekke'nin fethedildiği yıl Sa'd İbnu Ebi Vakkas onu yakalayarak yanına aldı ve:

-Bu benim kardeşimin oğludur. Onu yanıma almamı nesebinin kendisine katılmasını vasiyet etti, dedi. Bunun üzerine Abd İbnu Zem'a itiraz ederek:

-O benim kardeşim ve babamın cariyesinin oğludur. O babamın döşeğinde iken doğmuştur, dedi. Abd İbnu Zem'a da:

-Bu benim kardeşimdir ve babamın cariyesinin oğludur. Onun anası onu babamın döşeğinde iken doğurmuştur, dedi.

Bunun üzerine iki taraf bu meseleyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e arz ettiler. Sa'd İbnu Ebi Vakkas:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu çocuk benim kardeşim Utbe'nin oğludur. Ölmeden onu yanıma almamı ve nesebinin kendisine katılmasını vasiyet etti" dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey Abd İbnu Zem'a! Bu çocuk senin kardeşindir" buyurdu. Daha sonra da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Çocuk kimin yatağında doğmuşsa ona aittir. Zina eden için ise mahrumiyet vardır" Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem daha sonra eşi Sevde bintu Zem'a'ya:

-"Ey Sevde! Ona karşı perdelen" buyurdu. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, çocuğun Utbe'ye benzediğini görmüştü. Bunun üzerine çocuk ölüreeye kadar Sevde'yi göremedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2053, 2218, 2421,2533, 2745, 4303, 6749, 6765, 7172)

٦٧٥٠- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْوَلَدُ لِصَاحِبِ الْفِرَاشِ.

6750- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûli sallallahu aleyhi ve sellem: "Çocuk kimin yatağında doğmuşsa ona aittir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6750, 6818)

١٩-بَاب الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَمِيرَاثُ اللَّقِيطِ

19- Bâb: Velâyet Hakkı, Köleyi Azat Eden Kimseye Aittir. Bulunmuş Çocuğun Mirası?

وَقَالَ عُمَرُ اللَّقِيطُ حُرٌّ.

Ömer ibnu Hattâb: Bulunmuş olan çocuk hürdür, dedi.

٦٧٥١- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ اشْتَرَيْتُ بَرِيرَةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرِيهَا فَإِنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْتَقَ وَأُهْدِيَ لَهَا شَاةٌ فَقَالَ هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ قَالَ الْحَكَمُ وَكَانَ زَوْجُهَا حُرًّا وَقَوْلُ الْحَكَمِ مُرْسَلٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَأَيْتُهُ عَبْدًا.

6751- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Berîre'yi satın almak istedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sen Berîre'yi satın al. Muhakkak ki velâyet hakkı köleyi satın alana aittir."

Berire'ye koyun eti hediye edilmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu onun için sadaka, bizim için ise hediyedir" buyurdu.

Hakem ibnu Uteybe: Berîre'nin kocası Muğîs, hür idi, dedi.

Buhârî: Hakem'in bu sözü mürseldir, dedi.

İbnu Abbas da: Ben onu köle olarak gördüm, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 456, 1493, 2155, 2168, 2536, 2560, 2561, 2563, 2564, 2565, 2578, 2717, 2726, 2729, 7235, 5097, 5279, 5284, 5430, 6717, 6751, 6754, 6758, 6760)

٦٧٥٢- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ.

6752- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Velâyet hakkı ancak köleyi azat edene aittir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2156, 2169, 2562, 6752, 6757, 6759)

٢٠-بَاب مِيرَاثِ السَّائِبَةِ

20- Velâyet Hakkı Tanınmadan Azat Edilen Kölenin Mîrâsı Bâbı

٦٧٥٣- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي قَيْسٍ عَنْ هُزَيْلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ إِنَّ أَهْلَ الْإِسْلَامِ لَا يُسَيِّبُونَ وَإِنَّ أَهْلَ الْجَاهِلِيَّةِ كَانُوا يُسَيِّبُونَ.

6753- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İslâm ehli köleleri başıboş, velâyet hakkı olmaksızın salıvermezler, Câhiliyet ehli ise köleleri velâyet hakkı tanımayarak başıboş salıverirler. (Hadisin geçtiği yerler: 456, 1493, 2155, 2168, 2536, 2560, 2561, 2563, 2564, 2565, 2578, 2717, 2726, 2729, 7235, 5097, 5279, 5284, 5430, 6717, 6751, 6754, 6758, 6760)

٦٧٥٤-حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا اشْتَرَتْ بَرِيرَةَ لِتُعْتِقَهَا وَاشْتَرَطَ أَهْلُهَا وَلَاءَهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي اشْتَرَيْتُ بَرِيرَةَ لِأُعْتِقَهَا وَإِنَّ أَهْلَهَا يَشْتَرِطُونَ وَلَاءَهَا فَقَالَ أَعْتِقِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ أَوْ قَالَ أَعْطَى الثَّمَنَ قَالَ فَاشْتَرَتْهَا فَأَعْتَقَتْهَا قَالَ وَخُيِّرَتْ فَاخْتَارَتْ نَفْسَهَا وَقَالَتْ لَوْ أُعْطِيتُ كَذَا وَكَذَا مَا كُنْتُ مَعَهُ قَالَ الْأَسْوَدُ وَكَانَ زَوْجُهَا حُرًّا قَوْلُ الْأَسْوَدِ مُنْقَطِعٌ وَقَوْلُ ابْنِ عَبَّاسٍ رَأَيْتُهُ عَبْدًا أَصَحُّ.

6754- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Berîre'yi azat etmek için sahiplerinden satın almak istedim. Sahipleri ise velâyet hakkının kendilerine ait olmasını şart koştular. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben azat etmek için Berîre'yi satın almak istedim. Ancak sahipleri velâyet hakkının kendilerine ait olmasını şart koşuyorlar.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Kölenin velâyet hakkı, ancak onu azat edene aittir. Onun bedelini öde" buyurdu.

Râvi dedi ki: Bunun üzerine Âişe, Berîre'yi satın alıp azat eyledi. Berîre hür olunca köle bulunan kocasıyla nikâhının feshi veya devamı hususunda muhayyer kılındı da o nikâhın feshini tercih etti. Ve: Bana şöyle şöyle mal verilmiş olsa bile artık ben köle olan koca ile beraber olmam,

demiştir.

Esved: Kocası hür idi, demiştir.

Buhari şöyle dedi: Esved'in bu sözü munkatidir, Âişe'ye ulaşmamıştır. İbnu Abbas'ın: Ben onu bir köle olarak gördüm, sözü daha sahihtir. (Hadisin geçtiği yerler: 456, 1493, 2155, 2168, 2536. 2560, 2561. 2563. 2564, 2565, 2578, 2717, 2726, 2729, 7235, 5097, 5279, 5284, 5430. 6717, 6751, 6754, 6758, 6760)

٢١-بَاب إِثْمِ مَنْ تَبَرَّأَ مِنْ مَوَالِيهِ

21- Efendilerine Ait Olmadığını İddia Eden Kimsenin Günahı Bâbı

٦٧٥٥- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَا عِنْدَنَا كِتَابٌ نَقْرَؤُهُ إِلَّا كِتَابُ اللَّهِ غَيْرَ هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قَالَ فَأَخْرَجَهَا فَإِذَا فِيهَا أَشْيَاءُ مِنْ الْجِرَاحَاتِ وَأَسْنَانِ الْإِبِلِ قَالَ وَفِيهَا الْمَدِينَةُ حَرَمٌ مَا بَيْنَ عَيْرٍ إِلَى ثَوْرٍ فَمَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَثًا أَوْ آوَى مُحْدِثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَمَنْ وَالَى قَوْمًا بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ.

6755- Yezîd ibnu Şurayh -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Alî ibnu Ebu Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizim yanımızda, şu sahife hariç, okumakta olduğumuz Allah Kitâbı'ndan başka yazılı bir kitap yoktur!

Yezîd dedi ki: Bundan sonra Alî, o sahifeyi çıkardı. İçinde yaralamalardan, diyet ve zekât develerinin yaşlarından birtakım hükümler yazılı idi. İçinde şu da yazılmıştı:

Medine'nin Ayr Dağıyla Sevr'e kadar arası haramdır; kim Medine'nin bu haremi içinde Kitap ve sünnete aykırı bir bidat çıkarır veya bu-

rada bir bidatçıyı barındırırsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onun üzerine olsun. Ondan ne bir nafile ibadet, ne de bir farz ibadeti, ne tövbesi ve ne de fidyesi kabul edilir. Her kim de velilerinden başkasını veli edinirse, onun üzerine de tıpkı bidatçının üzerine olan lânetin benzeri olsun! Müslümanların emanı birdir. Her kim bir Müslümanın verdiği ahdi bozarsa, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onun üzerine olsun. Onun ne tövbesi ve ne de fidyesi kabul olunsun. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 111, 187, 3047, 3172, 3179, 6755, 6903, 6915, 7300)

٦٧٥٦- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الْوَلَاءِ وَعَنْ هِبَتِهِ.

6756- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem velâyet hakkının satılmasından ve hibe edilmesinden yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2535, 6756)

٢٢-بَاب إِذَا أَسْلَمَ عَلَى يَدَيْهِ

22- Bâb: Bir Kimse, Birinin Sebebiyle Müslüman Olursa

وَكَانَ الْحَسَنُ لَا يَرَى لَهُ وِلَايَةً وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَيُذْكَرُ عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ رَفَعَهُ قَالَ هُوَ أَوْلَى النَّاسِ بِمَحْيَاهُ وَمَمَاتِهِ وَاخْتَلَفُوا فِي صِحَّةِ هَذَا الْخَبَرِ.

Hasan Basrî, kendi vesilesiyle Müslüman olan kimse için velâyet hakkı görmezdi ve: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Velâyet hakkı, köleyi azat eden kimseye aittir" buyurdu diye hüccet getirirdi.

Temîm Dârî, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle buyurduğunu bildirmiştir: "O kimse hayatında ve ölümünde insanların ona en yakın olanıdır."

Buhârî: Bu haberin sahihliği konusunda hadisçiler ihtilâf etmişlerdir, dedi.

٦٧٥٧- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ جَارِيَةً تُعْتِقُهَا فَقَالَ أَهْلُهَا نَبِيعُكِهَا عَلَى أَنَّ وَلَاءَهَا لَنَا فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا يَمْنَعُكِ ذَلِكِ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ.

6757- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Müminlerin anası Âişe -Allah ondan razı olsun- azat etmek için bir cariye satın almak istedi. Cariyenin sahipleri: Onu, velâyet hakkı bizim olması şartı ile satarız, dediler. Aişe bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Onların böyle bir şart koşmaları senin o cariyeyi satın almana engel değildir. Velâyet hakkı ancak köleyi azat edene aittir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2156, 2169, 2562, 6752, 6757, 6759)

٦٧٥٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَيْتُ بَرِيرَةَ فَاشْتَرَطَ أَهْلُهَا وَلَاءَهَا فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَعْتِقِيهَا فَإِنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْطَى الْوَرِقَ قَالَتْ فَأَعْتَقْتُهَا قَالَتْ فَدَعَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَيَّرَهَا مِنْ زَوْجِهَا فَقَالَتْ لَوْ أَعْطَانِي كَذَا وَكَذَا مَا بِتُّ عِنْدَهُ فَاخْتَارَتْ نَفْسَهَا قَالَ وَكَانَ زَوْجُهَا حُرًّا.

6758- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Berîre'yi satın almak istedim. Sahipleri onun velâyetinin kendilerine ait olmasını şart koştular. Ben bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sen onu satın alıp azat eyle. Çünkü velâ hakkı gümüşleri veren kimseye aittir" buyurdu.

Ben onu azat ettim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Berîre'yi çağırdı ve kocasının nikâhı altında kalıp kalmamak hususunda onu muhayyer kıldı. Berîre: Eğer o bana şu kadar mal verse bile ben onun yanında gece geçirmem, dedi de kendi nefsini tercih etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 456, 1493, 2155, 2168, 2536, 2560, 2561, 2563, 2564, 2565, 2578, 2717, 2726, 2729, 7235, 5097, 5279, 5284, 5430, 6717, 6751, 6754, 6758, 6760)

٢٣-بَاب مَا يَرِثُ النِّسَاءُ مِنْ الْوَلَاءِ

23- Kadınların Velâyetten Dolayı Miras Almaları Bâbı

٦٧٥٩-حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَرَادَتْ عَائِشَةُ أَنْ تَشْتَرِيَ بَرِيرَةَ فَقَالَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُمْ يَشْتَرِطُونَ الْوَلَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ.

6759- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Âişe, Berîre'yi satın almak istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Berîre'nin sahipleri, velânın kendilerine ait olmasını şart koşuyorlar, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Velâyet hakkı ancak köleyi azat edene aittir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2156, 2169, 2562, 6752, 6757, 6759)

٦٧٦٠- حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْطَى الْوَرِقَ وَوَلِيَ النِّعْمَةَ.

6760- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Velâyet hakkı, kölenin bedeli olan gümüşleri veren ve hürriyet nimetini vermeyi üzerine alan kimseye aittir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 456, 1493, 2155, 2168, 2536, 2560, 2561, 2563, 2564, 2565, 2578, 2717, 2726, 2729, 7235, 5097, 5279, 5284, 5430, 6717, 6751, 6754, 6758, 6760)

٢٤-بَاب مَوْلَى الْقَوْمِ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَابْنُ الْأُخْتِ مِنْهُمْ

24- Bir Ailenin Azatlı Kölesi, O Ailedendir ve Kız Kardeş Oğlu da Onlardandır Bâbı

٦٧٦١- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ قُرَّةَ وَقَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ

مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَوْلَى الْقَوْمِ مِنْ أَنْفُسِهِمْ أَوْ كَمَا قَالَ.

6761- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bir ailenin azatlı kölesi, onlardandır" buyurdu. Veya da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin buyurduğu gibi.

٦٧٦٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ أُخْتِ الْقَوْمِ مِنْهُمْ أَوْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ.

6762- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir ailenin kız kardeşinin oğlu da onlardandır veya onların kendi camialarındandır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2043, 3144,3146, 4320, 6697, 6761)

٢٥-بَاب مِيرَاثِ الْأَسِيرِ

25- Esirin Mirası Bâbı

قَالَ وَكَانَ شُرَيْحٌ يُوَرِّثُ الْأَسِيرَ فِي أَيْدِي الْعَدُوِّ وَيَقُولُ هُوَ أَحْوَجُ إِلَيْهِ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَجِزْ وَصِيَّةَ الْأَسِيرِ وَعَتَاقَهُ وَمَا صَنَعَ فِي مَالِهِ مَا لَمْ يَتَغَيَّرْ عَنْ دِينِهِ فَإِنَّمَا هُوَ مَالُهُ يَصْنَعُ فِيهِ مَا يَشَاءُ.

Buhârî -Allah kendisine rahmet etsin- şöyle dedi:

Kûfe Kadısı Şurayh, düşman elindeki esiri vâris yapardı ve: Esir o mala çok muhtaçtır, der idi. Ömer ibnu Abdulaziz de: Esir, İslâm Dini'nden bir değişme yapmadığı müddetçe, esirin vasiyetini, hürriyetini ve malında yaptığı şeyleri yerine getir. Çünkü o, onun kendi malıdır; malında isteyeceği şeyi yapar, der idi.

٦٧٦٣-حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيٍّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ وَمَنْ تَرَكَ كَلًّا فَإِلَيْنَا.

6763- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim mal bırakırsa, o mal kendi mirasçılarına aittir. Her kim de borç ve bakıma muhtaç kimseler bırakırsa o da bize aittir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2298. 2398, 2399, 4781, 5371, 6731, 6745, 6763)

٢٦-بَاب لَا يَرِثُ الْمُسْلِمُ الْكَافِرَ وَلَا الْكَافِرُ الْمُسْلِمَ وَإِذَا أَسْلَمَ قَبْلَ أَنْ يُقْسَمَ الْمِيرَاثُ فَلَا مِيرَاثَ لَهُ

26- Bâb: Bir Müslüman Kâfire, Kâfir de Müslümana Mirasçı Olamaz. Bir Kâfir, Miras Taksim Olunmadan Önce Müslüman Olursa, Onun İçin Miras Yoktur

٦٧٦٤- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَرِثُ الْمُسْلِمُ الْكَافِرَ وَلَا الْكَافِرُ الْمُسْلِمَ.

6764- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir Müslüman kâfire, kâfir de Müslümana mirasçı olamaz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1588, 3058, 4282, 6764)

٢٧-بَاب مِيرَاثِ الْعَبْدِ النَّصْرَانِيِّ وَالْمُكَاتَبِ النَّصْرَانِيِّ وَإِثْمِ مَنِ انْتَفَى مِنْ وَلَدِهِ

27- Hıristiyan Kölenin; Kendisine Hürriyetini Satın Alma Yazışması Yapılmış Hıristiyanın Mirası ve Çocuğunu İnkâr Edip Uzaklaşan Kimsenin Günahı Bâbı

٢٨-بَاب مَنْ ادَّعَى أَخًا أَوْ ابْنَ أَخٍ

28- Bir Erkek Kardeş veya Erkek Kardeş Oğlu İddia Eden Kimse Bâbı

٦٧٦٥- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ اخْتَصَمَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ وَعَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فِي غُلَامٍ فَقَالَ سَعْدٌ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي عُتْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَهِدَ إِلَيَّ أَنَّهُ ابْنُهُ انْظُرْ إِلَى شَبَهِهِ وَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ هَذَا أَخِي يَا رَسُولَ اللَّهِ وُلِدَ عَلَى فِرَاشِ أَبِي مِنْ وَلِيدَتِهِ فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى شَبَهِهِ فَرَأَى شَبَهًا بَيِّنًا بِعُتْبَةَ فَقَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ وَاحْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ بِنْتَ زَمْعَةَ قَالَتْ فَلَمْ يَرَ سَوْدَةَ قَطُّ.

6765- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sa'd ibnu Ebi Vakkas ve Abd ibnu Zem'a bir çocuğun velâyeti konusunda husumet ettiler. Sa'd dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu çocuk, kardeşim Utbe ibnu ebi Vakkas'ın oğludur. O'nun kendisinin oğlu olduğunu vasiyet etti. Onun Utbe'ye olan benzerliliğine bir bak!

Abd ibnu Zem'a dedi ki:

-Bu benim kardeşimdir ey Allah'ın Rasûlü! Bu çocuk benim babamın cariyesinden olup babamın yatağında doğdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o çocuğun kime benzediğine baktı ve onun açıkça Utbe'ye benzediğini gördü. Akabinde şöyle buyurdu:

-"Çocuk kimin yatağında doğmuşsa ona aittir. Zina eden için ise mahrumiyet vardır. Ey Sevde! Ona karşı perdelen"

Bunun üzerine çocuk ölünceye kadar Sevde'yi göremedi (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2053, 2218, 2421, 2533, 2745, 4303, 6749, 6765, 7172)

٢٩-بَاب مَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ

29- Kendi Babasından Başka Birinin Çocuğu Olduğunu İddia Eden Kimse Bâbı

٦٧٦٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ غَيْرُ أَبِيهِ فَالْجَنَّةُ عَلَيْهِ حَرَامٌ.

6766- Sa'd ibnu Ebi Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse öz babasını bildiği hâlde, kendisini başka bir babaya nispet ederse, olmadığı hâlde onun oğlu olduğunu söylerse, cennet ona haram olur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4326, 6766 ve 6767)

٦٧٦٧- فَذَكَرْتُهُ لِأَبِي بَكْرَةَ فَقَالَ وَأَنَا سَمِعَتْهُ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6767- Ebu Osman şöyle dedi:

Ben bu hadîsi Ebu Bekra'ya söyledim. O şöyle dedi: Bu hadisi ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden kulaklarımla işittim ve kalbim de onu ezberledi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4326, 6766 ve 6767)

٦٧٦٨- حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ عِرَاكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَرْغَبُوا عَنْ آبَائِكُمْ فَمَنْ رَغِبَ عَنْ أَبِيهِ فَهُوَ كُفْرٌ.

6768- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Babalarınızdan yüz çevirmeyin! Her kim babasından yüz çevirirse (bildiği hâlde onun kendi babası olmadığını söylerse) bu küfürdür."

٣٠-بَاب إِذَا ادَّعَتْ الْمَرْأَةُ ابْنًا

30- Bâb: Bir Kadın Bir Oğul İddia Ettiği Zaman?

٦٧٦٩-حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَتْ امْرَأَتَانِ مَعَهُمَا ابْنَاهُمَا جَاءَ الذِّئْبُ فَذَهَبَ بِابْنِ إِحْدَاهُمَا فَقَالَتْ لِصَاحِبَتِهَا إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ وَقَالَتْ الْأُخْرَى إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ فَتَحَاكَمَتَا إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام فَقَضَى بِهِ لِلْكُبْرَى فَخَرَجَتَا عَلَى سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَام فَأَخْبَرَتَاهُ فَقَالَ ائْتُونِي بِالسِّكِّينِ أَشُقُّهُ بَيْنَهُمَا فَقَالَتْ الصُّغْرَى لَا تَفْعَلْ يَرْحَمُكَ اللَّهُ هُوَ ابْنُهَا فَقَضَى بِهِ لِلصُّغْرَى قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَاللَّهِ إِنْ سَمِعْتُ بِالسِّكِّينِ قَطُّ إِلَّا يَوْمَئِذٍ وَمَا كُنَّا نَقُولُ إِلَّا الْمُدْيَةَ.

6769- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "İki kadın ve beraberlerinde onların iki oğlan çocukları vardı. Bunlar yolda giderken kurt geldi, bunlardan birisinin çocuğunu kapıp gitti. Bunun üzerine çocuğunu kurt kapan büyük kadın, arkadaşı küçük kadına: Kurt senin çocuğunu götürdü, dedi. Diğer kadın da: Hayır, senin çocuğunu götürdü, dedi. Nihayet bu iki kadın Davud aleyhisselâma gelip O'nun karşısında muhakeme oldular. O da büyük kadın lehine hükmetti. Kurdun kaptığı çocuk, küçük kadına ait oldu. Bunlar mahkemeden çıkıp Davud'un oğlu Süleyman'a gittiler. Ve babasının hükmünü yeniden ona bildirdiler. O da: Bana bir bıçak getirin de çocuğu iki kadın arasında paylaştırayım, dedi. Bunun üzerine küçük kadın: Allah sana merhamet etsin! Sakın böyle yapma! Çocuk bu kadınındır, dedi. Süleyman bu söz üzerine çocuğun küçük kadına ait olduğuna hükmetti."

Ebu Hureyre: Vallahi ben "**Sikkîn**" (bıçak) sözünü o güne kadar hiç işitmemiştim; biz bıçağa sadece "**Mudye**" diyorduk, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3427, 6769)

٣١-بَاب الْقَائِفِ

31- İnsanlar Arasındaki Benzerliği Bilen ve İz Takîpçisînin Hükmü Bâbı

٦٧٧٠- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيَّ مَسْرُورًا تَبْرُقُ أَسَارِيرُ وَجْهِهِ فَقَالَ أَلَمْ تَرَيْ أَنَّ مُجَزِّزًا نَظَرَ آنِفًا إِلَى زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ وَأُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ فَقَالَ إِنَّ هَذِهِ الْأَقْدَامَ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ.

6770- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sevinmiş ve yüzünün çizgileri parlar bir hâlde benim yanıma geldi ve şöyle buyurdu: "Biraz önce Mucezzez'in, Zeyd ibnu Hârise ve Usâme ibnu Zeyd'in ayaklarını gördüğünde: Muhakkak bu ayaklar birbirindendir, (yani bu ikisi baba ve oğuldur) dediğini görmedin mi?" (Hadisin geçtiği yerler: 3555, 3731, 6770, 6771)

٦٧٧١-حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ وَهُوَ مَسْرُورٌ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ أَلَمْ تَرَيْ أَنَّ مُجَزِّزًا الْمُدْلِجِيَّ دَخَلَ عَلَيَّ فَرَأَى أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ وَزَيْدًا وَعَلَيْهِمَا قَطِيفَةٌ قَدْ غَطَّيَا رُءُوسَهُمَا وَبَدَتْ أَقْدَامُهُمَا فَقَالَ إِنَّ هَذِهِ الْأَقْدَامَ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ.

6771- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sevinçli bir hâlde yanıma geldi ve şöyle dedi: "Ey Aişe! Mudlic kabilesinden Mucezzez yanıma geldi ve üzerleri kadife ile örtülmüş ancak ayakları açıkta olan Usame ve Zeyd'i gördü de: Bu ayaklar birbirindendir (yani bunlar baba ve oğuldur), dediğini görmedin mi?" (Hadisin geçtiği yerler: 3555, 3731, 6770, 6771)

٨٦- كِتَاب الْحُدُودِ

86- KİTABUL-HUDUD
(Zina, Alkollü İçecekler ve Hırsızlık Hususunda Şeri Cezalar Kitabı)

بَاب مَا يُحْذَرُ مِنْ الْحُدُودِ

Sakınılması Gereken Şerî Cezalar Bâbı

١-بَاب الزِّنَا وَ يُشْرَبِ الْخَمْرِ

1- Bâb: Zina ve Alkollü İçeceklerle Meşgul Olmaya Karşı Uyarı Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يُنْزَعُ مِنْهُ نُورُ الْإِيمَانِ فِي الزِّنَا.

İbnu Abbas şöyle dedi: Zina esnasında zina eden kimseden îmân nuru çekilip çıkarılır.

٦٧٧٢- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرَبُ الْخَمْرَ حِينَ يَشْرَبُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ السَّارِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَنْتَهِبُ نُهْبَةً يَرْفَعُ النَّاسُ إِلَيْهِ فِيهَا أَبْصَارَهُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِهِ إِلَّا النُّهْبَةَ.

6772- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Zinakâr kişi zina ederken kâmil bir mümin olduğu hâlde zina edemez. İçki içen de içki içerken kâmil bir mümin olarak içki içemez. Hırsız da çalarken kâmil bir mümin olarak çalamaz. Halkın gözü önünde yağmacılık eden kimse de yağmacılık ettiği sırada kâmil bir mümin olarak yağmacılık edemez" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2475, 5578, 6772, 6810)

٢-بَاب مَا جَاءَ فِي ضَرْبِ شَارِبِ الْخَمْرِ

2- Alkollü İçecek İçenin Dövülmesi Hakkında Gelen Şey Bâbı

٦٧٧٣- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَرَبَ فِي الْخَمْرِ بِالْجَرِيدِ وَالنِّعَالِ وَجَلَدَ أَبُو بَكْرٍ أَرْبَعِينَ.

6773- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem alkollü içecek içme suçunda, yaprakları soyulmuş hurma değneği ve ayakkabılarla dövme cezası uygulamıştır. Sonra Ebu Bekir de alkollü içecek içen kimseye kırk değnek vurmuştur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6773, 6776)

٣-بَاب مَنْ أَمَرَ بِضَرْبِ الْحَدِّ فِي الْبَيْتِ

3- Haddin Evde Vurulmasını Emreden Kimse Bâbı

٦٧٧٤- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ جِيءَ بِالنُّعَيْمَانِ أَوْ بِابْنِ النُّعَيْمَانِ شَارِبًا فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ بِالْبَيْتِ أَنْ يَضْرِبُوهُ قَالَ فَضَرَبُوهُ فَكُنْتُ أَنَا فِيمَنْ ضَرَبَهُ بِالنِّعَالِ.

6774- Ukbe ibnu Hârise -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medine'de Nuaymân veya Nuaymân'ın oğlu sarhoş olarak evine getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evde bulunan kimselere bu sarhoşu dini ceza olarak dövmelerini emretti. Ben de onu ayakkabılarla dövenler arasında idim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2316, 6774, 6775)

٤-بَاب الضَّرْبِ بِالْجَرِيدِ وَالنِّعَالِ

4- Alkollü İçecek İçen Kimseyi Şeri Bir Ceza Olarak Yaprakları Soyulmuş Hurma Değnekleri ve Ayakkabılarla Dövmek Bâbı

٦٧٧٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِنُعَيْمَانَ أَوْ بِابْنِ نُعَيْمَانَ وَهُوَ سَكْرَانُ فَشَقَّ عَلَيْهِ وَأَمَرَ مَنْ فِي الْبَيْتِ أَنْ يَضْرِبُوهُ فَضَرَبُوهُ بِالْجَرِيدِ وَالنِّعَالِ وَكُنْتُ فِيمَنْ ضَرَبَهُ.

6775- Ukbe ibnu Hârise -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medine'de Nuaymân veya Nuaymân'ın oğlu sarhoş olarak evine getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evde bulunan kimselere bu sarhoşu dini ceza olarak dövmelerini emretti. Ben de onu dövenler arasında idim. Biz onu sandalet, yapraksız hurma dalı ile dövdük. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2316, 6774, 6775)

٦٧٧٦- حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ جَلَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْخَمْرِ بِالْجَرِيدِ وَالنِّعَالِ وَجَلَدَ أَبُو بَكْرٍ أَرْبَعِينَ.

6776- Enes İbnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem alkollü içecek içme cezası olarak hurma dalları ve ayakkabılarla dövme cezası uyguladı. Ebu Bekir de kırk değnek vurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6773, 6776)

٦٧٧٧- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ أَنَسٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَجُلٍ قَدْ شَرِبَ قَالَ اضْرِبُوهُ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَمِنَّا الضَّارِبُ بِيَدِهِ وَالضَّارِبُ

بِنَعْلِهِ وَالضَّارِبُ بِثَوْبِهِ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ أَخْزَاكَ اللَّهُ قَالَ لَا تَقُولُوا هَكَذَا لَا تُعِينُوا عَلَيْهِ الشَّيْطَانَ.

6777- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzuruna alkollü içecek içmiş bir adam getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Onu dövün" buyurdu. Bunun üzerine bizden kimi o adama eliyle, kimi ayakkabısıyla, kimi de elbisesiyle vuruyordu. Dövme işi bitince orada bulunanlardan bazıları: Allah seni hor ve zelîl kılsın! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Böyle demeyin! Bu adamın aleyhine şeytana yardım etmeyin!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6777. 6781)

٦٧٧٨–حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو حَصِينٍ سَمِعْتُ عُمَيْرَ بْنَ سَعِيدٍ النَّخَعِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا كُنْتُ لِأُقِيمَ حَدًّا عَلَى أَحَدٍ فَيَمُوتَ فَأَجِدَ فِي نَفْسِي إِلَّا صَاحِبَ الْخَمْرِ فَإِنَّهُ لَوْ مَاتَ وَدَيْتُهُ وَذَلِكَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَسُنَّهُ.

6778- Ali İbnu Ebi Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben herhangi bir kimseye şeri bir ceza uygulayıp da onun ölmesinden dolayı içimde bir üzüntü hissetmem. Ancak alkollü içki içen kimseye uygulanan şeri ceza bunun dışındadır. Şayet alkollü içki içtiğinden dolayı şeri ceza uyguladığım adam ölürse onun diyetini öderim. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu cezayla alâkalı bir sayı belirlememiştir.

٦٧٧٩– حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْجُعَيْدِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ خُصَيْفَةَ عَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ كُنَّا نُؤْتَى بِالشَّارِبِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِمْرَةِ أَبِي بَكْرٍ وَصَدْرًا مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ فَنَقُومُ إِلَيْهِ بِأَيْدِينَا وَنِعَالِنَا وَأَرْدِيَتِنَا حَتَّى كَانَ آخِرُ إِمْرَةِ عُمَرَ فَجَلَدَ أَرْبَعِينَ حَتَّى إِذَا عَتَوْا وَفَسَقُوا جَلَدَ ثَمَانِينَ.

6779- Sâib ibnu Yezîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında, Ebu Bekir'in halifeliği ve Ömer'in halifeliğinin baş tarafında alkollü içki içen bir adam

getirilir ve bizler onu ellerimizle, ayakkabılarımızla ve ridalarımızla döverdik. Ömer'in halifeliğinin sonunda, Ömer, sarhoşa kırk sopa vurdu. Nihayet insanlar alkollü içecekleri içmede aşırı gidip taatten dışarı çıkınca, Ömer sarhoşlara seksen sopa vurdurdu.

٥-بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ لَعْنِ شَارِبِ الْخَمْرِ وَإِنَّهُ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْ الْمِلَّةِ

5- Bâb: Alkollü İçecek İçen Kimseye Lânet Etmenin Mekruh Olması. Çünkü Alkollü İçecek İçen Kimse İslâm Dairesinden Dışarı Çıkmamıştır

٦٧٨٠- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّ رَجُلًا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ اسْمُهُ عَبْدَ اللَّهِ وَكَانَ يُلَقَّبُ حِمَارًا وَكَانَ يُضْحِكُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ جَلَدَهُ فِي الشَّرَابِ فَأُتِيَ بِهِ يَوْمًا فَأَمَرَ بِهِ فَجُلِدَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ اللَّهُمَّ الْعَنْهُ مَا أَكْثَرَ مَا يُؤْتَى بِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَلْعَنُوهُ فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ إِنَّهُ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ.

6780- Ömer İbnu Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Abdullah isminde bir adam vardı. İnsanlar tarafından "Himâr (Eşek)" lakabı ile lakaplandırıldı. Bu adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında iken bir şey söyler veya bir şeyler yapar da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi güldürürdü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu adama, alkollü içecek içtiği için sopa vurdurmuştu. Bir gün yine alkol kullandığı için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzuruna getirildi. Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onun sopalanmasını emretti. O topluluktan biri: Allah'ım! Bu adama lânet et! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzuruna ne kadar da çok getiriliyor! dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "O adama lânet etmeyin! Vallahi ben biliyorum ki o adam Allah'ı ve Rasûlü'nü sevmektedir."

٦٧٨١- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَكْرَانَ فَأَمَرَ بِضَرْبِهِ فَمِنَّا مَنْ يَضْرِبُهُ بِيَدِهِ وَمِنَّا مَنْ يَضْرِبُهُ بِنَعْلِهِ وَمِنَّا مَنْ يَضْرِبُهُ بِثَوْبِهِ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ رَجُلٌ مَا لَهُ أَخْزَاهُ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَكُونُوا عَوْنَ الشَّيْطَانِ عَلَى أَخِيكُمْ.

6781- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzuruna alkollü içecek içmiş bir adam getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Onu dövün" buyurdu. Bunun üzerine bizden kimi o adama eliyle, kimi ayakkabısıyla, kimi de elbisesiyle vuruyordu. Dövme işi bitince orada bulunanlardan bazıları: Allah seni hor ve zelîl kılsın! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Böyle demeyin! Bu adamın aleyhine şeytana yardım etmeyin!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6777, 6781)

٦-بَاب السَّارِقِ حِينَ يَسْرِقُ

6- Çalarken Hırsızın Hâli Nasıl Olur Bâbı

٦٧٨٢-حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ غَزْوَانَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ السَّارِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ.

6782- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Zina eden kişi zina ettiği sırada mümin olduğu hâlde zina edemez. Hırsız kişi de hırsızlık ettiği sırada mümin olduğu hâlde hırsızlık yapmaz!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6782, 6789)

٧-بَاب لَعْنِ السَّارِقِ إِذَا لَمْ يُسَمَّ

7- İsmi Açıkça Söylenmediği Zaman Hırsıza Lânet Etmek Bâbı

٦٧٨٣- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ السَّارِقَ يَسْرِقُ الْبَيْضَةَ فَتُقْطَعُ يَدُهُ وَيَسْرِقُ الْحَبْلَ فَتُقْطَعُ يَدُهُ قَالَ الْأَعْمَشُ كَانُوا يَرَوْنَ أَنَّهُ بَيْضُ الْحَدِيدِ وَالْحَبْلُ كَانُوا يَرَوْنَ أَنَّهُ مِنْهَا مَا يَسْوَى دَرَاهِمَ.

6783- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah şu hırsız kişiye lânet etsin ki, o bir miğfer çalar da o sebeple eli kesilir, bir ip çalar da o yüzden eli kesilir!"

A'meş şöyle dedi: Ebu Hureyre'nin bu hadîsini rivayet edenler, savaşta kullanılan miğfer ve ipin de birkaç dirhem değerinde olan bir eşya olduğunu söylemişlerdir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6783, 6799)

٨-بَاب الْحُدُودُ كَفَّارَةٌ

8- Bâb: Şerî Cezalar Kefarettir

٦٧٨٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَجْلِسٍ فَقَالَ بَايِعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَقَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ كُلَّهَا فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَتُهُ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ إِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ وَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ.

6784- Ubâde ibnu Sâmit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler bir mecliste Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında idik. Bizlere şöyle buyurdu: ***«Ey Peygamber! Mümin kadınlar, Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamak, hırsızlık etmemek, evlâtlarını öldür-***

memek, elleriyle ayakları arasında bir yalan düzüp getirmemek ve iyilik hususunda karşı gelmemek üzere sana beyat etmek için geldiklerinde, onların beyatlarını kabul et ve onlar için Allah'tan bağışlanma dile. Şüphe yoktur ki Allah, çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir.» (Mumtehine: 12) Her kim bu dediklerimden birini yapar da bu yüzden dünyada cezalandırılırsa bu ceza onun için kefaret olur. Her kim de bu dediklerimden birini yapar Allah da onu gizlerse onun hesabı Allah'a kalmıştır: Dilerse onu affeder, dilerse azap eder." (Hadisin geçtiği diğer yerler. 18, 3892, 3893, 3999, 4894, 6784, 6801, 6873, 7055, 7199, 7213, 7468)

٩-بَاب ظَهْرُ الْمُؤْمِنِ حِمًى إِلَّا فِي حَدٍّ أَوْ حَقٍّ

9- Bâb: Müminin Sırtı Eza Etmekten Korunmuştur Ancak Üzerine Vacip Olmuş Bir Hadd'de Yahut Kul Hakkında Korunmaz

٦٧٨٥- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ وَاقِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ أَلَا أَيُّ شَهْرٍ تَعْلَمُونَهُ أَعْظَمُ حُرْمَةً قَالُوا أَلَا شَهْرُنَا هَذَا قَالَ أَلَا أَيُّ بَلَدٍ تَعْلَمُونَهُ أَعْظَمُ حُرْمَةً قَالُوا أَلَا بَلَدُنَا هَذَا قَالَ أَلَا أَيُّ يَوْمٍ تَعْلَمُونَهُ أَعْظَمُ حُرْمَةً قَالُوا أَلَا يَوْمُنَا هَذَا قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَدْ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ ثَلَاثًا كُلُّ ذَلِكَ يُجِيبُونَهُ أَلَا نَعَمْ قَالَ وَيْحَكُمْ أَوْ وَيْلَكُمْ لَا تَرْجِعُنَّ بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ.

6785- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Vedâ Haccı'nda: şöyle buyurdu:

-"Hürmetçe en büyük bilmekte olduğunuz ay hangisidir?" diye sordu.

-İçinde bulunduğumuz bu hac ayımız değil midir? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hürmetçe en büyük bilmekte olduğunuz belde hangisidir?" diye sordu.

-Mekke değil midir? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hürmetçe en büyük bilmekte olduğunuz gün hangisidir?" diye sordu.

-İçinde bulunduğumuz bu hac günleri değil midir? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Muhakkak ki Allah Azze ve Celle sizlere bu ayın, bu beldenin ve bu gününüzün haram olduğu gibi birbirinize kanlarınızı, mallarınızı ve namuslarınızı haram kılmıştır. Ancak bir hak karşılığında olmak müstesnadır. Dikkat edin! Bunları sizlere tebliğ ettim mi?"

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu soruyu üç kere sordu. Her defasında da:

-Evet, tebliğ ettin, diye cevap veriyorlardı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yazık size! Benden sonra, kâfirlerin birbirlerinin boyunlarını vurdukları gibi, böyle yaparak onlara benzemeyin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1742, 4403, 6043, 6166, 6785, 6868, 7077)

١٠- بَاب إِقَامَةِ الْحُدُودِ وَالِانْتِقَامِ لِحُرُمَاتِ اللَّهِ

10- Allah'ın Şeri Cezalarını Yerine Getirmek ve Allah'ın Haramlarına Saygısızlık Edenlerden İntikam Almak Bâbı

٦٧٨٦- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا خُيِّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلَّا اخْتَارَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَأْثَمْ فَإِذَا كَانَ الْإِثْمُ كَانَ أَبْعَدَهُمَا مِنْهُ وَاللَّهِ مَا انْتَقَمَ لِنَفْسِهِ فِي شَيْءٍ يُؤْتَى إِلَيْهِ قَطُّ حَتَّى تُنْتَهَكَ حُرُمَاتُ اللَّهِ فَيَنْتَقِمُ لِلَّهِ.

6786- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dünya işlerinden iki iş arasında seçme hakkına sahip olduğunda, o ikisinden günah olmadığı müddetçe kolay olanını tercih ederdi. Şayet o kolay yolda günahı gerektirecek bir şey varsa, insanlar içinde ona en uzak olanı O idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendi nefsi için asla intikam almamıştır. Ancak Allah'a karşı saygısızlık edildiğinde ise Allah için intikam alır, onun hesabını sorardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3560, 6126, 6786, 6853)

١١-بَاب إِقَامَةِ الْحُدُودِ عَلَى الشَّرِيفِ وَالْوَضِيعِ

11- Bâb: Şeri Cezalar Makamca Yüksek Olan Kimse İçin de En Aşağıda Olan Kimse İçin de Uygulanır

٦٧٨٧- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أُسَامَةَ كَلَّمَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي امْرَأَةٍ فَقَالَ إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا يُقِيمُونَ الْحَدَّ عَلَى الْوَضِيعِ وَيَتْرُكُونَ الشَّرِيفَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ فَعَلَتْ ذَلِكَ لَقَطَعْتُ يَدَهَا.

6787- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Usâme. Kureyş'in Mahzum soyuna mensup olup hırsızlık yapmış bir kadın hakkında şefaat için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile konuşmuştu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden önceki kavimlerde soy-sop sahibi şerefli birisi hırsızlık ettiğinde ona hiçbir ceza uygulamaz, onu serbest bırakırlardı. Ancak içlerinden zayıf ve zavallı bir kimse hırsızlık yaparsa, onu hemen cezalandırırlardı. İşte bu onların helâk oluş sebebidir. Allah'a yemin olsun ki, şayet Muhammed'in kızı Fâtıma hırsızlık yapsın O'nun da elini keserdim."
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 2648, 3475, 3733, 4304, 6787, 6788, 6800)

١٢-بَاب كَرَاهِيَةِ الشَّفَاعَةِ فِي الْحَدِّ إِذَا رُفِعَ إِلَى السُّلْطَانِ

12- Devlet Başkanına Yükseltildiği Zaman, Şerî Bir Ceza Hakkında Aracılık Etmenin Çirkinliği Bâbı

٦٧٨٨-حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّتْهُمُ الْمَرْأَةُ الْمَخْزُومِيَّةُ الَّتِي سَرَقَتْ فَقَالُوا مَنْ يُكَلِّمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حِبُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَلَّمَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ ثُمَّ قَامَ فَخَطَبَ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا ضَلَّ مَنْ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا سَرَقَ الضَّعِيفُ فِيهِمْ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ وَايْمُ اللَّهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرَقَتْ لَقَطَعَ مُحَمَّدٌ يَدَهَا.

6788- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kureyş'i, Mahzûm oğullarından olup da hırsızlık etmiş bulunan kadının durumu hüzünlendirmişti. Şöyle dediler:

-Bu kadın hakkında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile kim konuşur?

-Bu kadına had cezası uygulanmaması için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gidip O'nun katında şefaatçi olabilecek tek kişi, O'nun çok sevdiği Usâme ibnu Zeyd'den başkası olamaz, dediler. Bunun üzerine Usame Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gidip o kadın hakkında şefaatçi oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise şöyle buyurdu:

"Sen, Allah'ın hadlerinden bir haddin uygulanması konusunda mı aracı oluyorsun?" Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalktı ve insanlara hitap ederek şöyle buyurdu:

"Sizden önceki kavimlerde soy-sop sahibi şerefli birisi hırsızlık ettiğinde ona hiçbir ceza uygulamaz, onu serbest bırakırlardı. Ancak içlerinden zayıf ve zavallı bir kimse hırsızlık yaparsa, onu hemen cezalandırırlardı. İşte bu onların helâk oluş sebebidir. Allah'a yemin olsun ki, şayet Muhammed'in kızı Fatıma hırsızlık yapsın O'nun da elini keserdim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2648, 3475, 3733, 4304, 6787, 6788, 6800)

١٣-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا ﴾

13- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Erkek ve kadın hırsızın, irtikâb ettikleri şeye karşı bir ceza ve Allah'tan bir ibret olmak üzere ellerini kesin.» (Mâide: 38).

وَفِي كَمْ يُقْطَعُ وَقَطَعَ عَلِيٌّ مِنْ الْكَفِّ وَقَالَ قَتَادَةُ فِي امْرَأَةٍ سَرَقَتْ فَقُطِعَتْ شِمَالُهَا لَيْسَ إِلَّا ذَلِكَ.

Hırsızın eli ne kadarlık malda kesilir? Ali -Allah ondan razı olsun- hırsızın elini avuçtan kesmiştir. Katâde şöyle dedi: Hırsızlık yapmış bir kadında onun yalnız sol eli kesildi, onda başka bir kesme olmadı.

٦٧٨٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُقْطَعُ الْيَدُ فِي رُبُعِ دِينَارٍ فَصَاعِدًا تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ وَمَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ.

6789- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hırsızın eli, dörtte bir dînâr ve daha fazla kıymette mal çaldığı zaman kesilir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6789, 6791)

٦٧٩٠- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ وَعَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تُقْطَعُ يَدُ السَّارِقِ فِي رُبُعِ دِينَارٍ.

6790- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hırsızın eli dörtte bir dinarda kesilir."

٦٧٩١- حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَتْهُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُمْ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تُقْطَعُ الْيَدُ فِي رُبُعِ دِينَارٍ.

6791- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Dinar'ın dörtte biri kıymetindeki hırsızlıkta el kesilir." (Hadisin geçtiği yer: 6789, 6791)

٦٧٩٢- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَخْبَرَتْنِي عَائِشَةُ أَنَّ يَدَ السَّارِقِ لَمْ تُقْطَعْ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا فِي ثَمَنِ مِجَنٍّ حَجَفَةٍ أَوْ تُرْسٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ مِثْلَهُ.

6792- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında hırsızın eli ancak hacefe denilen kalkan veya turs denilen kalkan kıymetinde bir mal çaldığında kesilirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6792, 6793, 6794)

٦٧٩٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمْ تَكُنْ تُقْطَعُ يَدُ السَّارِقِ فِي أَدْنَى مِنْ حَجَفَةٍ أَوْ تُرْسٍ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا ذُو ثَمَنٍ رَوَاهُ وَكِيعٌ وَابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ مُرْسَلًا.

6793- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hırsızın eli hacefe veya türs denilen kalkan değerinden daha aşağıda bir mal için kesilmezdi. Bunların her biri kıymetli şeylerdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6792, 6793, 6794)

٦٧٩٤- حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَخْبَرَنَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمْ تُقْطَعْ يَدُ سَارِقٍ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَدْنَى مِنْ ثَمَنِ الْمِجَنِّ تُرْسٍ أَوْ حَجَفَةٍ وَكَانَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا ذَا ثَمَنٍ.

6794- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında hiçbir hırsızın eli micen veya hacefe denilen bir kalkan bedelinden daha aşağıda bir mal için kesilmemiştir. Hâlbuki bu kalkanlardan her biri kıymetli şeylerdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6792, 6793, 6794)

٦٧٩٥- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطَعَ فِي مِجَنٍّ ثَمَنُهُ ثَلَاثَةُ دَرَاهِمَ تَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قِيمَتُهُ.

6795- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem değeri üç dirhem olan bir kalkan hırsızlığında hırsızın elini kestirmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6795, 6796, 6797)

٦٧٩٦- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَطَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مِجَنٍّ ثَمَنُهُ ثَلَاثَةُ دَرَاهِمَ.

6796- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üç dirhem değerinde olan bir kalkan hırsızlığında hırsızın elini kestirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6795, 6796, 6797)

٦٧٩٧- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَطَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مِجَنٍّ ثَمَنُهُ ثَلَاثَةُ دَرَاهِمَ.

6797- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem değeri üç dirhem olan bir kalkan hırsızlığında hırsızın elini kestirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6795, 6796, 6797)

٦٧٩٨- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَطَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَ سَارِقٍ فِي مِجَنٍّ ثَمَنُهُ ثَلَاثَةُ دَرَاهِمَ تَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قِيمَتُهُ.

6798- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem değeri üç dirhem olan bir kalkan hırsızlığında hırsızın elini kestirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6795, 6796, 6797, 6798)

٦٧٩٩- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ اللَّهُ السَّارِقَ يَسْرِقُ الْبَيْضَةَ فَتُقْطَعُ يَدُهُ وَيَسْرِقُ الْحَبْلَ فَتُقْطَعُ يَدُهُ.

6799- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah şu hırsıza lânet etsin ki, o bir miğfer çalar da eli kesilir, bir ip çalar da o küçük şey sebebiyle eli kesilir!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6783, 6799)

١٤-بَاب تَوْبَةِ السَّارِقِ

14- Hırsızın Tevbe Etmesi Bâbı

٦٨٠٠- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطَعَ يَدَ امْرَأَةٍ قَالَتْ عَائِشَةُ وَكَانَتْ تَأْتِي بَعْدَ ذَلِكَ فَأَرْفَعُ حَاجَتَهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَابَتْ وَحَسُنَتْ تَوْبَتُهَا.

6800- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hırsızlık eden bir kadının elini kestirmiştir. Âişe: Artık bundan sonra o kadın bana gelir, ben de onun hacetini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bildirirdim. Kendisi bu hâdiseden sonra güzelce tövbe etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2648, 3475, 3732, 3733, 4304, 6787, 6788, 6800)

٦٨٠١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ فَقَالَ أُبَايِعُكُمْ عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ وَلَا تَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ وَلَا تَعْصُونِي فِي مَعْرُوفٍ فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَأُخِذَ بِهِ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَطَهُورٌ وَمَنْ سَتَرَهُ اللَّهُ فَذَلِكَ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ إِذَا تَابَ السَّارِقُ بَعْدَ مَا قُطِعَ يَدُهُ قُبِلَتْ شَهَادَتُهُ وَكُلُّ مَحْدُودٍ كَذَلِكَ إِذَا تَابَ قُبِلَتْ شَهَادَتُهُ.

6801- Ubâde ibnu Sâmit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben bir topluluk içinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat ettim. Beyatleşmede Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben sizlerle şu şartlar üzerine beyatlaşıyorum: Allah'a badette hiçbir şeyi ortak kılmamanız, hırsızlık yapmamanız, çocuklarınızı öldürmemeniz, ellerinizle ayaklarınız arasından bir iftira düzüp getirmemeniz, hiçbir maruf işte bana isyan etmemeniz. İçinizden her kim ahdinde durursa onun mükâfatı Allah'a aittir. Her kim bu dediklerimden birini yapar da bu yüzden dünyada cezalandırılırsa bu ceza onun için kefaret olur. Her kim de bu dediklerimden birini yapar Allah da onu gizlerse onun hesabı Allah'a kalmıştır: Dilerse onu affeder, dilerse azap eder."

Buhârî -Allah kendisine rahmet etsin- şöyle dedi: Hırsız, elinin kesilmesinden sonra tövbe ettiği zaman şahitliği kabul edilir. Her had cezası uygulanan kimse böyledir, tövbe ettiği zaman şahitliği kabul edilir. (Hadisin geç., yerler. 18, 3892, 3893, 3999, 4894, 6784, 6801, 6873, 7055, 7199, 7213, 7468)

١٥- بَاب الْمُحَارِبِينَ مِنْ أَهْلِ الْكُفْرِ وَالرِّدَّةِ

15- Bâb: Küfür Ehlinden ve İslâm Dininden Çıkan Mürtetlerden İslâm'a Savaş Açanlar

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Allah'a ve Peygamberine karşı savaş açanların ve yeryüzünde fesat çıkarmaya çalışanların cezası, ya öldürülmek, ya asılmak, ya elleri ve ayakları çaprazlama kesilmek, yahûtta bulundukları yerden sürülmektir.»*** (Mâide: 33)

٦٨٠٢- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو قِلَابَةَ الْجَرْمِيُّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفَرٌ مِنْ عُكْلٍ فَأَسْلَمُوا فَاجْتَوَوْا الْمَدِينَةَ فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَأْتُوا إِبِلَ الصَّدَقَةِ فَيَشْرَبُوا مِنْ أَبْوَالِهَا وَأَلْبَانِهَا فَفَعَلُوا فَصَحُّوا فَرَتَدُّوا

وَقَتَلُوا رُعَاتَهَا وَاسْتَاقُوا الْإِبِلَ فَبَعَثَ فِي آثَارِهِمْ فَأُتِيَ بِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَلَ أَعْيُنَهُمْ ثُمَّ لَمْ يَحْسِمْهُمْ حَتَّى مَاتُوا.

6802- Enes ibnu Malik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ukl kabilesinden bir grup insan Medine'ye geldi ve Müslüman oldular. Orada kalmaktan sağlıkları açısından zarar göreceklerinden dolayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara sadaka develerinin bulunduğu yere gidip onların sidiğinden ve sütünden içmelerini emretti. Onlar da öyle yaptılar ve sağlıklarına kavuştular. Sonra da dinlerinden dönüp mürtet oldular ve çobanı öldürüp develeri alıp gittiler. Bunun üzerine onların peşlerine düşüldü ve yakalanıp getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların ellerinin ve ayaklarının kesilmelerini, gözlerinin oyulmasını emretti. Onların akan kanlarının durdurulması için dağlama da yapılmadı. Onlar o şekilde ölüp gittiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 233, 1501, 3018, 4192, 4193, 4610, 5685, 5686, 6727, 6802, 6803, 6805, 6899)

١٦-بَاب لَمْ يَحْسِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُحَارِبِينَ مِنْ أَهْلِ الرِّدَّةِ حَتَّى هَلَكُوا

16- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Müslüman olduktan Sonra Dinden Çıkan Mürtedlerin Kesilen Organlarının Kanının Durması İçin Ateşle Dağlama Tedavisi Yaptırmamış ve Onlar O Şekilde Ölüme Terk Etmiştir

٦٨٠٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّلْتِ أَبُو يَعْلَى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنِي الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطَعَ الْعُرَنِيِّينَ وَلَمْ يَحْسِمْهُمْ حَتَّى مَاتُوا.

6803- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Urenîler'in ellerini, ayaklarını kestirdi de onların kesilen yerlerine kanın dinmesi için dağlama tedavisi uygulamadı, nihayet onlar öldüler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 233, 1501, 3018, 4192, 4193, 4610, 5685, 5686, 6727, 6802, 6803, 6805, 6899)

١٧-بَاب لَمْ يُسْقَ الْمُرْتَدُّونَ الْمُحَارِبُونَ حَتَّى مَاتُوا

17- Bâb: Müslüman Olup Sonra da Dinden Çıkan Mürtedlere Su Verilememiş ve Ölüme Terk Edilmişlerdir

٦٨٠٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ وُهَيْبٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ رَهْطٌ مِنْ عُكْلٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانُوا فِي الصُّفَّةِ فَاجْتَوَوْا الْمَدِينَةَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَبْغِنَا رِسْلًا فَقَالَ مَا أَجِدُ لَكُمْ إِلَّا أَنْ تَلْحَقُوا بِإِبِلِ رَسُولِ اللَّهِ فَأَتَوْهَا فَشَرِبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا حَتَّى صَحُّوا وَسَمِنُوا وَقَتَلُوا الرَّاعِيَ وَاسْتَاقُوا الذَّوْدَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّرِيخُ فَبَعَثَ الطَّلَبَ فِي آثَارِهِمْ فَمَا تَرَجَّلَ النَّهَارُ حَتَّى أُتِيَ بِهِمْ فَأَمَرَ بِمَسَامِيرَ فَأُحْمِيَتْ فَكَحَلَهُمْ وَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَمَا حَسَمَهُمْ ثُمَّ أُلْقُوا فِي الْحَرَّةِ يَسْتَسْقُونَ فَمَا سُقُوا حَتَّى مَاتُوا قَالَ أَبُو قِلَابَةَ سَرَقُوا وَقَتَلُوا وَحَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ.

6804- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ukl kabilesinden sekiz kişilik bir topluluk Medine'ye, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldiler. Onlar Suffe'de kalmaya başladılar. Tutuldukları karın rahatsızlığından dolayı Medine'de ikâmet etmek istemediler ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü, bize süt bulmamız için yardım et, dediler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ben size Müslümanların hazinesine ait sütlü develerin bulunduğu yere gitmenizden başka çare bulmuyorum" buyurdu.

Onlar da oraya gittiler, develerin sidiklerinden ve sütlerinden içtiler. Sonunda sağlıklarına kavuştular ve semizlendiler. Çobanı öldürdüler ve develeri önlerine katıp götürdüler. Müslüman olduktan sonra küfre geri döndüler. Gelip bu olayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, onları bulmaları için birilerini yolladı ve gün yükselmeden onlar bulunup getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, onların ellerini ve ayaklarını kestirdi. Demir çubuklar getirildi, ateşte kızdırıldı ve onların gözleri dağlandı. Onları Harre bölgesine attı. Onlar orada su istiyorlardı, fakat ölünceye kadar on-

lara su verilmedi.

Ebu Kilâbe dedi ki: Onlar adam öldürdüler, Allah'a ve Rasûlü'ne karşı savaş açtılar. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 233, 1501, 3018, 4192, 4193, 4610, 5685, 5686, 6727, 6802, 6803, 6805, 6899)

١٨-بَاب سَمْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْيُنَ الْمُحَارِبِينَ

18- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin İslâm'a Savaş Açanların Gözlerini Kızgın Demirlerle Dağlaması Bâbı

٦٨٠٥- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَهْطًا مِنْ عُكْلٍ أَوْ قَالَ عُرَيْنَةَ وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ مِنْ عُكْلٍ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ فَأَمَرَ لَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلِقَاحٍ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَخْرُجُوا فَيَشْرَبُوا مِنْ أَبْوَالِهَا وَأَلْبَانِهَا فَشَرِبُوا حَتَّى إِذَا بَرِئُوا قَتَلُوا الرَّاعِيَ وَاسْتَاقُوا النَّعَمَ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُدْوَةً فَبَعَثَ الطَّلَبَ فِي إِثْرِهِمْ فَمَا ارْتَفَعَ النَّهَارُ حَتَّى جِيءَ بِهِمْ فَأَمَرَ بِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَرَ أَعْيُنَهُمْ فَأُلْقُوا بِالْحَرَّةِ يَسْتَسْقُونَ فَلَا يُسْقَوْنَ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ سَرَقُوا وَقَتَلُوا وَكَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَحَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ.

6805- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ukl kabilesinden sekiz kişilik bir topluluk Medine'ye, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara sadaka develerinin bulunduğu yere gitmelerini, develerin sidiklerinden ve sütlerinden içmelerini emretti. Onlar içtiler ve sağlıklarına kavuştular. Bundan sonra da çobanı öldürdüler ve develeri önlerine katıp götürdüler. Bu olay Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaşınca arkalarından bir birlik gönderdi. Gün yükselmeden onlar bulunup getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, onların ellerini ve ayaklarını kestirdi. Demir çubuklar getirildi, ateşte kızdırıldı ve onların gözleri dağlandı. Onları Harre bölgesine attı. Onlar orada su istiyorlardı, fakat ölünceye kadar onlara su verilmedi.

Ebu Kilâbe dedi ki: Onlar öyle bir topluluk ki, hırsızlık yaptılar, cinayet işlediler, imanlarından sonra küfre girdiler, Allah'a ve Rasûlü'ne karşı savaş açtılar. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 233, 1501, 3018, 4192, 4193, 4610, 5685, 5686, 6727, 6802, 6803, 6805, 6899)

١٩-بَاب فَضْلِ مَنْ تَرَكَ الْفَوَاحِشَ

19- Sözlü ve Ameli Bütün Günahları Terk Eden Kimsenin Fazileti Bâbı

٦٨٠٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَّامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمْ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ إِمَامٌ عَادِلٌ وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ فِي خَلَاءٍ فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ فِي الْمَسْجِدِ وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ إِلَى نَفْسِهَا قَالَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا صَنَعَتْ يَمِينُهُ.

6806- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yedi sınıf insan vardır ki, Allah, Arş'ının gölgesinden başka gölge olmayan kıyamet gününde onları Arş'ının gölgesinde gölgelendirir: Âdil idareci. Gençliğini Allah'a ibadetle geçiren bir genç. Yalnızken Allah'ı zikreden ve bu yüzden ağlayan bir kimse. Kalbi mescitlere bağlı bir kişi. Allah için birbirini sevip bir araya gelen ve yine Allah için ayrılan iki kişi. Soylu ve güzel bir kadının zina çağrısına karşılık: Ben Allah'tan korkarım, diyen bir kimse. Sağ elinin verdiğini sol eli bilemeyecek kadar gizli sadaka veren bir kimse." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 660, 1423, 6806)

٦٨٠٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ ح و حَدَّثَنِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَوَكَّلَ لِي مَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ وَمَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ تَوَكَّلْتُ لَهُ بِالْجَنَّةِ.

6807- Sehl ibnu Sad -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim dilini, dinimizin izin vermediği ve konuşmayı gerektirmeyen sözlerden koruyacağına ve zina etmeyeceğine dair söz verir ve sözünü tutar ise ben de ona cenneti garanti ederim." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6474, 6807)

٢٠-بَاب إِثْمِ الزُّنَاةِ

20- Zina Edicilerin Günahı Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَلَا يَزْنُونَ﴾ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَا إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Onlar zina etmezler.»*** (Furkan: 68) ***«Zinaya asla yaklaşmayın; çünkü zina, çok çirkin bir fiildir; kötü bir yoldur.»*** (İsrâ: 32)

٦٨٠٨- أَخْبَرَنَا دَاوُدُ بْنُ شَبِيبٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ أَخْبَرَنَا أَنَسٌ قَالَ لَأُحَدِّثَنَّكُمْ حَدِيثًا لَا يُحَدِّثُكُمُوهُ أَحَدٌ بَعْدِي سَمِعْتُهُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ وَإِمَّا قَالَ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ وَيَظْهَرَ الْجَهْلُ وَيُشْرَبَ الْخَمْرُ وَيَظْهَرَ الزِّنَا وَيَقِلَّ الرِّجَالُ وَيَكْثُرَ النِّسَاءُ حَتَّى يَكُونَ لِلْخَمْسِينَ امْرَأَةً الْقَيِّمُ الْوَاحِدُ.

6808- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Size öyle bir hadis söyleyeceğim ki, benden sonra kimse onu söylemeyecektir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim: "İlmin azalıp, cehaletin yayılması, içkinin çokça tüketilmesi, zinanın yayılması, elli kadının bir erkek bakanı olacak derecede kadınların çoğalıp erkeklerin azalması kıyamet alâmetlerindendir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 80, 81, 5231, 5577, 6808)

٦٨٠٩-حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ غَزْوَانَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَزْنِي الْعَبْدُ حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ

مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرَبُ حِينَ يَشْرَبُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَقْتُلُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ قَالَ عِكْرِمَةُ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ كَيْفَ يُنْزَعُ الْإِيمَانُ مِنْهُ قَالَ هَكَذَا وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ ثُمَّ أَخْرَجَهَا فَإِنْ تَابَ عَادَ إِلَيْهِ هَكَذَا وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ.

6809- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kul. zina ettiği sıra kâmil bir mümin olduğu hâlde zina edemez. Hırsızlık yaptığı sırada kâmil bir mümin olduğu hâlde hırsızlık edemez. İçki içerken de kâmil bir mümin olduğu hâlde içki içmez. Haksız olarak birini öldürürken de kâmil bir mümin olarak öldüremez."

İkrime şöyle dedi: Ben İbnu Abbas'a: Bu günahları işlerken ondan iman nasıl sökülüp çıkarılır? diye sordum. İbnu Abbas: İşte şöyle, diye tarif etti de parmaklarını birbirine geçirdi, sonra onları çıkardı. Bu günahı işleyen kişi tövbe ederse iman tekrar ona döner, dedi ve bu dönüşü de parmaklarını birbirine geçirerek: İşte böyle döner, diye gösterdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6782, 6809)

٦٨١٠-حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرَبُ حِينَ يَشْرَبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَالتَّوْبَةُ مَعْرُوضَةٌ بَعْدُ

6810- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Zinakâr kişi zina ederken kâmil bir mümin olduğu hâlde zina edemez. İçki içen de içki içerken kâmil bir mümin olarak içki içemez. Hırsız da çalarken kâmil bir mümin olarak çalamaz. O bu günahları işledikten sonra tövbe kapısı kapatılmayıp, ona arzedilmiştir." (Hadisin geçtiği yerler: 2475, 5578, 6772, 6810)

٦٨١١- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ وَسُلَيْمَانُ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مَيْسَرَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ قَالَ أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ مِنْ أَجْلِ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ

قَالَ يَحْيَى وَحَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي وَاصِلٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِثْلَهُ قَالَ عَمْرٌو فَذَكَرْتُهُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ وَكَانَ حَدَّثَنَا عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الْأَعْمَشِ وَمَنْصُورٍ وَوَاصِلٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مَيْسَرَةَ قَالَ دَعْهُ دَعْهُ.

6811- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Allah katında günahın[89] en büyüğü hangisidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah seni yarattığı hâlde, Allah'a şirk[90] koşmandır." Ben:

-Gerçekten bu çok büyük bir cürümdür, dedim.

-Sonra günahların en büyüğü hangisidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Yemeğini onunla paylaşmak korkusuyla çocuğunu öldürmendir" buyurdu.

-Bundan sonra günahların en büyüğü hangisidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Komşunun hanımıyla zina etmendir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4477, 4761, 6001, 6811, 6861, 7520, 7532)

---

89 Allah'ın buyruklarına aykırı düşen, dinen suç sayılan davranışlar İslâm şeriatının ve temiz insan fıtratının yapılmamasını emrettiği hususlar Arapça'da günahın karşılığında: İsm, zenb, isyan, cürm kelimeleri kullanılır. İsm, günahın tam karşılık anlamıdır. Zenb (cürm), insanın Allah'ın rızasını kazanmasını engelleyen: isyan, -Allah'a itaat etmemek- demektir.

90 "Şirk", "şerike" fiilinden masdardır. "Şirk" ve aynı kökten gelen şirket, müşareket, sözlükte; mülk ve saltanatta ortak olmak demektir. Bir şeyin birden fazla kişiye ait olduğunu ifade ederler. Aynı kökten gelen 'eşreke' fiili, ortak koşmak, ortak olmak anlamına gelir. Ortak koşana ise "müşrik" denir. Istılahta şirk; Allah'a zatında, sıfatlarında ve fiillerinde ortak ve denk tanımaktır. Şirk koşan kişiye müşrik denir. İki veya daha çok ilâh tanımak, herhangi bir varlığı ma'bud (ibadet edilen) olarak bilmek, Allah'ın yaratıcı, kadim, bâkî... gibi sıfatlarını başka varlıklara vermek şirktir. Kısaca şirk, Allah'ın ilâhlık vasıflarını Allah'tan başkasına vermektir. Şirk; tevhidin temeli olan "lâ ilâhe illâllah" gerçeğinin dışına çıkmak, Allah'tan başka ilâhlar olduğunu inanç, söz veya eylemle iddia etmek, Allah'ın dışında ibadet edilecek, dua edilecek, gerçek anlamda güç ve kudret sahibi olduğunu kabul etmektir.

٢١-بَاب رَجْمِ الْمُحْصَنِ

21- Evli Olduğu Hâlde Zina Eden Kişinin Taşlanarak Öldürülmesi Bâbı

وَقَالَ الْحَسَنُ مَنْ زَنَى بِأُخْتِهِ حَدُّهُ حَدُّ الزَّانِي.

Hasan Basrî şöyle dedi: Kendi kız kardeşiyle zina eden kişinin had cezası, zina eden kimsenin had cezasıdır.

٦٨١٢-حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ كُهَيْلٍ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حِينَ رَجَمَ الْمَرْأَةَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَقَالَ قَدْ رَجَمْتُهَا بِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6812- Şa'bî Âmir ibnu Şurahbîl -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alî ibnu Ebi Tâlib -Allah ondan razı olsun- cuma günü bir kadını recmetmiş ve: Ben onu, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetiyle recmettim, demiştir.

٦٨١٣- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى هَلْ رَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ قَبْلَ سُورَةِ النُّورِ أَمْ بَعْدُ قَالَ لَا أَدْرِي.

6813- Şeybânî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Abdullah ibnu Ebu Evfâ'ya: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem recmetti mi? diye sordum. O da: Evet etti, diye cevap verdi. Ben tekrar: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Nûr Sûresi'nin inmesinden evvel mi, yoksa sonra mı recmetti? diye sordum. Abdullah ibnu Ebu Evfâ: Bunu bilmiyorum, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6813, 6840)

٦٨١٤-حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَسْلَمَ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثَهُ أَنَّهُ قَدْ زَنَى فَشَهِدَ

عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ فَأَمَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُجِمَ وَكَانَ قَدْ أُحْصِنَ.

6814- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Eslem kabilesinden Mâiz ibnu Mâlik isminde bir adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi de, O'na, kendisinin zina ettiğini söyledi. Ve kendisi aleyhine dört defa şehadet etti. Bu şehadetler üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem emretti de o adam recm olundu. Bu adam evli olduğu hâlde zina etmişti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5272, 6814, 6816, 6820, 6826, 7168)

٢٢-بَاب لَا يُرْجَمُ الْمَجْنُونُ وَالْمَجْنُونَةُ

22- Bâb: Deli Erkek ve Deli Kadın Zina Ettiklerinde Recm Edilmezler

وَقَالَ عَلِيٌّ لِعُمَرَ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْقَلَمَ رُفِعَ عَنْ الْمَجْنُونِ حَتَّى يُفِيقَ وَعَنْ الصَّبِيِّ حَتَّى يُدْرِكَ وَعَنْ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ.

Alî ibnu Ebu Tâlib, Ömer ibnu Hattâb'a zinadan gebe kalmış bir kadın getirildiğinde, onu recm etmek isteyince: Sen deliden, iyileşinceye kadar; çocukta bulûğa erişinceye kadar; uyuyan kimseden de uyanıncaya kadar kalemin kaldırılmış olduğunu bilmedin mi? demiştir.

٦٨١٥- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَنَادَاهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي زَنَيْتُ فَأَعْرَضَ عَنْهُ حَتَّى رَدَّدَ عَلَيْهِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ فَلَمَّا شَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ دَعَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبِكَ جُنُونٌ قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ أَحْصَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اذْهَبُوا بِهِ فَارْجُمُوهُ.

6815- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem mescidde iken Eslem kabi-

lesinler bir adam geldi de, O'na nida edip: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben zina ettim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, ondan yüz çevirdi. O adam sözünü dört kere tekrar etti. Kendisi aleyhine dört kere şehadet edince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu çağırdı da: "Sende delilik var mı?" diye sordu. O zat: Hayır yoktur, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sen evli misin?" diye sordu. Adam: Evet, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bunu götürün ve recmedin" diye emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5671, 6371, 6815, 7233)

٦٨١٦- قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَكُنْتُ فِيمَنْ رَجَمَهُ فَرَجَمْنَاهُ بِالْمُصَلَّى فَلَمَّا أَذْلَقَتْهُ الْحِجَارَةُ هَرَبَ فَأَدْرَكْنَاهُ بِالْحَرَّةِ فَرَجَمْنَاهُ.

6816- Câbir ibnu Abdullah el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben o zatı taşlayanların içinde bulundum. Hepimiz onu Medine'deki musallada taşladık. Taşlar isabet edip canını acıtınca hızlıca kaçtı. Nihayet biz ona Harre'de yetiştik ve onu recmettik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5272, 6814, 6816, 6820, 6826, 7168)

٢٣-بَاب لِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ

23- Bâb: "Zina[91] Eden İçin Mahrumiyet Vardır"

---

91 Fuhş, fahşa' sözlükte, aşırı derecede çirkin söz ve davranış, iğrenç işler, büyük günah, edep ve ahlâka aykırı her türlü kötülük ve çirkinlik demektir. Fuhş ve fahşa', ölçüyü aşan her türlü edepsizliktir. Normal ölçülere sığmayan bütün çirkin işlere bu isim verilir. İslâm şeriatının yasakladığı çirkin iş, yüz kızartıcı söz veya davranış. Fahşâ; "Dünyada had cezasını, ahirette ise azabı gerektiren şeydir. Fahşa, genellikle 'zina' anlamına gelmektedir. Buna göre zinaya ve zina eden kadına fâhişe adı verilmektedir. Bir sözün fâhiş olması veya fâhişe olarak nitelendirilmesi, o sözün çok açık kelimelerle çirkin bir şekilde dile getirilmesi ile göze çarpar. Bu tür sözler, genellikle gıybet konusunda kullanılır. Fesat çıkarmak isteyenlerin açık seçik kullandıkları çirkin sözler vardır. Dürüst kimseler, bu çirkin fâhişe sözleri kullanmazlar, onları gizlerler; onların yerine mecazlı ve rumuzlu ifadeler kullanırlar.

٦٨١٧- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اخْتَصَمَ سَعْدٌ وَابْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَاحْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ زَادَ لَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ اللَّيْثِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ.

6817- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sa'd ibnu Ebi Vakkas ve Abd ibnu Zem'a bir çocuğun velâyeti konusunda husumet ettiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bu çocuk senindir ey Abd ibnu Zema! Çocuk kimin yatağında doğmuşsa ona aittir. Zina eden için ise mahrumiyet vardır. Ey Sevde! Ona karşı perdelen."

Kuteybe, Leys'ten: "Zina eden için ise mahrumiyet vardır" lâfzını ziyade etti. (Hadisin geç. yerler: 2053, 2218, 2421, 2533, 2745, 4303, 6749, 6765, 7172)

٦٨١٨- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ.

6818- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Çocuk kimin yatağında doğmuşsa ona aittir. Zina eden için ise mahrumiyet vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6750, 6818)

٢٤-بَاب الرَّجْمِ فِي الْبَلَاطِ

24- Mescidi Nebevi'nin Kapısının Yanındaki Düzgün Taşlarla Döşenmiş Balat Denilen Yerde Recm Etmek Bâbı

٦٨١٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ كَرَامَةَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَهُودِيٍّ وَيَهُودِيَّةٍ قَدْ أَحْدَثَا جَمِيعًا فَقَالَ لَهُمْ مَا تَجِدُونَ فِي كِتَابِكُمْ قَالُوا إِنَّ أَحْبَارَنَا أَحْدَثُوا تَحْمِيمَ الْوَجْهِ وَالتَّجْبِيَةَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ ادْعُهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِالتَّوْرَاةِ فَأُتِيَ بِهَا فَوَضَعَ أَحَدُهُمْ يَدَهُ عَلَى آيَةِ الرَّجْمِ وَجَعَلَ

يَقْرَأُ مَا قَبْلَهَا وَمَا بَعْدَهَا فَقَالَ لَهُ ابْنُ سَلَامٍ ارْفَعْ يَدَكَ فَإِذَا آيَةُ الرَّجْمِ تَحْتَ يَدِهِ فَأَمَرَ بِهِمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُجِمَا قَالَ ابْنُ عُمَرَ فَرُجِمَا عِنْدَ الْبَلَاطِ فَرَأَيْتُ الْيَهُودِيَّ أَجْنَأَ عَلَيْهَا.

6819- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme zina etmiş bir Yahudi erkeği ile bir Yahudi kadını getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Yahudilere: "Recmetmek konusunda sizler Tevrat'ta ne buluyorsunuz?" diye sordu. Onlar da: "Âlimleriniz, zina edenin yüzünü yanmış odun karasıyla boyayıp bir eşek üzerine yüzlerini birbirine ters bindirme işini ortaya çıkardılar, diye cevap verdiler.

Abdullah ibnu Selâm: Ey Allah'ın Rasûlü! Onlara Tevrat'ı getirmelerini emret! dedi. Tevrat getirildi. Yahudilerden birisi elini recm âyeti üzerine koydu ve ondan önceki ve sonraki âyetleri okumağa başladı. Abdullah ibnu Selâm ona: Elini kaldır! dedi. Bir de baktılar ki, recm âyeti elinin altındadır. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zina eden o iki kimsenin recm edilmesini yani taşlanarak öldürülmelerini emretti, onlar da recm edildiler.

İbnu Ömer şöyle dedi: Bu zina eden iki kişi Mescid'in yanında düz taşlarla döşenip kaplanmış olan Balat denilen yerde recm olundular. Ben erkek Yahudinin kadını taşlardan korumak için üzerine kapandığını gördüm.[92] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1329, 3635, 4556, 7819, 6841, 7332, 7543)

---

92 İslâmda zinanın hükmü bu. Tarih boyunca bazı toplumlarda az, bazılarında ise fazla bir şekilde süregelen Türkçe'deki anlamıyla 'fuhuş'; günümüzde -özellikle dünyanın bazı yörelerinde- oldukça yaygın hâle gelmiştir. Bu gibi yerlerde İslâm'ın 'fahşa-fuhuş' dediği çirkinlikler kanıksanmıyor, ayıp sayılmıyor; hatta çok normal, sıradan davranışlar olarak kabul ediliyor. Fuhuş özellikle Batı toplumlarında geniş bir sektör hâline gelmiştir. Bu sektörde mekânların yanında, bütün yazılı ve görsel basın ve en son teknoloji bile kullanılıyor. Bu konuda üretilen ürünler çok rahatlıkla kitlelere ulaştırılıyor. Evlilik dışı ilişkiler yaygın olduğu gibi, erkek ve kadının evlenmeksizin beraber yaşaması artık sosyal bir olgu olarak kabul görüyor. Bunun yanında aynı cinsler arasındaki ilişkiler, hatta evlilikler bile normal karşılanıyor. Bu ülkelerde fuhş'un sergilendiği mekânlar ise sayılamayacak kadar çoktur. Müminler izzet ve şereflerini, haysiyet ve insanlıklarını, aile ve nesillerini; çağımızın bu hayasız hastalığından ancak İslâm'ın getirdiği ölçülere uyarak, onları ahlâk hâline getirerek koruyabilirler. Kişiyi bütün toplumlarda –bu kadar bozulmaya rağmen- küçülten, değerini düşüren, yüksek makamlara çıkmasına engel olan ve kötü

٢٥-بَاب الرَّجْمِ بِالْمُصَلَّى

25- Cenaze ve Bayram Namazlarının Kılındığı Musalla'da Recm Etmek Bâbı

٦٨٢٠- حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَسْلَمَ جَاءَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاعْتَرَفَ بِالزِّنَا فَأَعْرَضَ عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى شَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبِكَ جُنُونٌ قَالَ لَا قَالَ آحْصَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَأَمَرَ بِهِ فَرُجِمَ بِالْمُصَلَّى فَلَمَّا أَذْلَقَتْهُ الْحِجَارَةُ فَرَّ فَأُدْرِكَ فَرُجِمَ حَتَّى مَاتَ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرًا وَصَلَّى عَلَيْهِ لَمْ يَقُلْ يُونُسُ وَابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ فَصَلَّى عَلَيْهِ سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ فَصَلَّى عَلَيْهِ يَصِحُّ قَالَ رَوَاهُ مَعْمَرٌ قِيلَ لَهُ رَوَاهُ غَيْرُ مَعْمَرٍ قَالَ لَا.

6820- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Eslem kabîlesinden Mâiz ibnu Mâlik el-Eslemî adında bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi de zina ettiğini itiraf eyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ondan yüz çevirdi. O adam kendi aleyhine dört kere böyle şehadet edince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Sende delilik var mı?" diye sordu. O da: Hayır yoktur, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sen evli misin?" diye sordu. O da: Evet evliyim, diye cevap verdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adamın recm edilmesini emretti. Bayram ve cenaze namazlarının kılındığı musallada recm edilmeye başlandı. Taşlar ona isabet edip acıtınca adam kaçmaya başladı, kendisine erişilip recm edildi, nihayet öldü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu hayırla andı ve onun cenaze namazını kıldırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5270, 5272, 6814, 6816, 6820, 6826, 7168)

---

tanınmasına sebep olan 'fuhuş' olayı, aslında İblis'in bir çağrısıdır ve tuzağıdır. Aklı başında olan insanlar bu ezelî düşmanlarının böylesine kurnaz ve tehlikeli oyunu karşısında uyanık olmak, onun çirkin davranışları sevimli gösterme tuzağına düşmemek zorundadırlar.

٢٦-بَاب مَنْ أَصَابَ ذَنْبًا دُونَ الْحَدِّ فَأَخْبَرَ الْإِمَامَ فَلَا عُقُوبَةَ عَلَيْهِ بَعْدَ التَّوْبَةِ إِذَا جَاءَ مُسْتَفْتِيًا

26- Bir Kimse Şeri Bir Ceza Gerektirmeyen Bir Şey Yapar, Tövbe Ettikten Sonra da Bunun Hükmünü Sormak İçin İmama Fetva Sormaya Geldiği Zaman, Onun Üzerine Hiçbir Cezaî İşlem Olmadığı Bâbı

قَالَ عَطَاءٌ لَمْ يُعَاقِبْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ وَلَمْ يُعَاقِبْ الَّذِي جَامَعَ فِي رَمَضَانَ وَلَمْ يُعَاقِبْ عُمَرُ صَاحِبَ الظَّبْيِ وَفِيهِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Atâ ibnu Ebî Rebâh şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bir günah işlediğini haber veren kimseye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir şey dememiş, o adam kendisiyle beraber namaz kıldıktan sonra da, kıldığı namazın günahına kefaret olduğunu haber vermiştir.

İbnu Cureyc şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, eşiyle Ramazan ayında gündüz vakti cinsî münasebet yapan kimseye herhangi bir ceza vermemiştir.

Ömer ibnu Hattâb da, ihramlı olduğu hâlde geyik avlayan Kubeysa ibnu Câbir'e ceza vermemiş, ancak kurban kesmekle emretmiştir.

Bu hükmün manasında olarak, Ebu Osman'ın; İbnu Mesud'dan; O da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bunun benzeri rivayet vardır.

٦٨٢١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا وَقَعَ بِامْرَأَتِهِ فِي رَمَضَانَ فَاسْتَفْتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَلْ تَجِدُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ هَلْ تَسْتَطِيعُ صِيَامَ شَهْرَيْنِ قَالَ لَا قَالَ فَأَطْعِمْ سِتِّينَ مِسْكِينًا.

6821- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Ramazan ayında oruçlu iken karısı ile cinsî münasebette

bulundu da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip bunun hükmünü istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Azat edecek bir köle bulabilir misin?" diye sordu. O adam: Hayır bulamam, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "İki ay arka arkaya oruç tutmaya gücün yeter mi?" diye sordu. O adam: Hayır, gücüm yetmez, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyleyse altmış fakiri doyur!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1936, 1937, 2600, 5368, 6087, 6164, 6709-6711, 6821)

٦٨٢٢- وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ احْتَرَقْتُ قَالَ مِمَّ ذَاكَ قَالَ وَقَعْتُ بِامْرَأَتِي فِي رَمَضَانَ قَالَ لَهُ تَصَدَّقْ قَالَ مَا عِنْدِي شَيْءٌ فَجَلَسَ وَأَتَاهُ إِنْسَانٌ يَسُوقُ حِمَارًا وَمَعَهُ طَعَامٌ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ مَا أَدْرِي مَا هُوَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ الْمُحْتَرِقُ فَقَالَ هَا أَنَا ذَا قَالَ خُذْ هَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ قَالَ عَلَى أَحْوَجَ مِنِّي مَا لِأَهْلِي طَعَامٌ قَالَ فَكُلُوهُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ الْحَدِيثُ الْأَوَّلُ أَبْيَنُ قَوْلُهُ أَطْعِمْ أَهْلَكَ.

6822- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'de iken yanına bir adam geldi ve: Ben ateşte yanmayı gerektiren bir günah işledim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Neyin var, ne oldu?" diye sorunca, o sahabe; Ben Ramazan orucu tutarken eşimle cima ettim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Sadaka ver" diye emretti. Adam ise: Benim sadaka olarak verebilecek hiçbir şeyim yoktur, dedi ve orada oturdu. O esnada birisi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme üzeri yiyecek yüklü bir merkebi sürerek getirdi. -Abdurrahman ibnu Kasım: Ben o yiyecek şeyin ne olduğunu bilmiyorum, dedi.- Bu yiyeceğin gelmesi üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ateşte yanmayı gerektirecek bir amel işlediğini söyleyen adam nerede?" diye sordu. O adam: O benim; buradayım, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu yiyeceği al ve sadaka olarak ver" buyurdu. O adam da: Benden daha çok ihtiyaç sahibi var mıdır? Ailemin yiyeceği yoktur, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyleyse bunu götür ve ailenle beraber siz yiyin" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1935, 6822)

٢٧-بَاب إِذَا أَقَرَّ بِالْحَدِّ وَلَمْ يُبَيِّنْ هَلْ لِلْإِمَامِ أَنْ يَسْتُرَ عَلَيْهِ

27- Bâb: Bir Kimse, Üzerine Şeri Ceza Gerektiren Bir Günah İşler ve Onu İkrar Eder, Ancak Ne Tür Bir Günah İşlediğini Açıklamazsa, İmamın Onun Suçunu Örtme Hakkı Var mıdır?

٦٨٢٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقُدُّوسِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ الْكِلَابِيُّ حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصَبْتُ حَدًّا فَأَقِمْهُ عَلَيَّ قَالَ وَلَمْ يَسْأَلْهُ عَنْهُ قَالَ وَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَصَلَّى مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا قَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ قَامَ إِلَيْهِ الرَّجُلُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصَبْتُ حَدًّا فَأَقِمْ فِيَّ كِتَابَ اللَّهِ قَالَ أَلَيْسَ قَدْ صَلَّيْتَ مَعَنَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لَكَ ذَنْبَكَ أَوْ قَالَ حَدَّكَ.

6823- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında iken bir adam geldi ve: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben, üzerime şeri ceza gerektirecek bir günah işledim, bu cezayı bana uygula, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adama günahını sormadı. O esnada namaz vakti geldi ve o adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazını kılınca adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben, üzerime şeri ceza gerektiren bir günah işledim, bana Allah'ın Kitâbı'nı uygula! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: Sen biraz önce bizimle beraber namaz kılmadın mı?" diye sordu. O da: Evet kıldım, dedi. Rasûlullah: "Sen şimdi bizimle beraber namaz kılmış değil misin?" dedi. O da: Evet kıldım, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: Muhakkak ki Allah Azze ve Celle senin günahını bağışladı" buyurdu.

٢٨-بَاب هَلْ يَقُولُ الْإِمَامُ لِلْمُقِرِّ لَعَلَّكَ لَمَسْتَ أَوْ غَمَزْتَ

28- Bâb: İmam, Zina Suçunu İtiraf Eden Kimseye: "Belki de Sen O Kadına Elle Dokundun veya Çimdikledin" Der mi?

٦٨٢٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ يَعْلَى بْنَ حَكِيمٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا أَتَى مَاعِزُ بْنُ مَالِكٍ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ لَعَلَّكَ قَبَّلْتَ أَوْ غَمَزْتَ أَوْ نَظَرْتَ قَالَ لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَنِكْتَهَا لَا يَكْنِي قَالَ فَعِنْدَ ذَلِكَ أَمَرَ بِرَجْمِهِ.

6824- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Mâiz ibnu Mâlik, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip zina ettiğini itiraf edince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Belki de sen o kadını öptün veya çimdikledin veya da sadece ona baktın" buyurdu. Mâiz ise: Hayır ey Allah'ın Rasûlü! diye cevap verdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hiçbir kinayeli lafız kullanmadan: "Sen kadınla cinsel ilişkide mi bulundun?" diye sordu. Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun recm edilmesini emretti.

٢٩-بَاب سُؤَالِ الْإِمَامِ الْمُقِرَّ هَلْ أَحْصَنْتَ

29- İmamın, Zina Suçunu İtiraf Eden Kimseye "Sen Evli misin?" Diye Sorması Bâbı

٦٨٢٥- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ مِنَ النَّاسِ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَنَادَاهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي زَنَيْتُ يُرِيدُ نَفْسَهُ فَأَعْرَضَ عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَنَحَّى لِشِقِّ وَجْهِهِ الَّذِي أَعْرَضَ قِبَلَهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي زَنَيْتُ فَأَعْرَضَ عَنْهُ فَجَاءَ لِشِقِّ وَجْهِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي أَعْرَضَ عَنْهُ فَلَمَّا شَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ دَعَاهُ

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبِكَ جُنُونٌ قَالَ لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ أَحْصَنْتَ قَالَ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ اذْهَبُوا بِهِ فَارْجُمُوهُ.

6825- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescidde iken Eslem kabilesinden bir adam geldi de, O'na nida edip: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben zina ettim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, ondan yüz çevirdi. Bu sefer o zat, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzünü döndürdüğü tarafa geçti de yine: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben zina ettim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ondan yine yüz çevirdi. Bu sefer o zat yine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzünü döndürmüş olduğu tarafa çekildi de, O'na karşı aynı sözü söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine ondan yüz çevirdi. O zat da dördüncü defa olarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzünü döndürdüğü tarafa çekildi. Böylece kendisi aleyhine dört kere şehadet edince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu çağırdı da: "Sende delilik var mı?" diye sordu. O zat: Hayır ey Allah'ın Rasûlü yoktur, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Evli misin?" diye sordu. Adam: Evet ey Allah'ın Rasûlü! dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bunu götürün ve recmedin!" diye emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5271, 6825,7167)

٦٨٢٦- قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ جَابِرًا قَالَ فَكُنْتُ فِيمَنْ رَجَمَهُ فَرَجَمْنَاهُ بِالْمُصَلَّى فَلَمَّا أَذْلَقَتْهُ الْحِجَارَةُ جَمَزَ حَتَّى أَدْرَكْنَاهُ بِالْحَرَّةِ فَرَجَمْنَاهُ.

6826- Câbir ibnu Abdullah el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben o adamı taşlayanların içinde bulundum. Hepimiz onu Medine'deki musallada taşladık. Taşlar isabet edip canını acıtınca hızlıca kaçtı. Nihayet biz ona Harre'de yetiştik ve taşladık, sonunda öldü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5270, 5272, 6814, 6816, 6820, 6826, 7168)

٣٠-بَاب الِاعْتِرَافِ بِالزِّنَا

30- Zina Yaptığının İtiraf Edilmesi Bâbı

٦٨٢٧-٦٨٢٨- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْنَاهُ مِنْ فِي الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ وَزَيْدَ بْنَ خَالِدٍ قَالَا كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ أَنْشُدُكَ اللَّهَ إِلَّا قَضَيْتَ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَامَ خَصْمُهُ وَكَانَ أَفْقَهَ مِنْهُ فَقَالَ اقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَأْذَنْ لِي قَالَ قُلْ قَالَ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَافْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَخَادِمٍ ثُمَّ سَأَلْتُ رِجَالًا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي جَلْدَ مِائَةٍ وَتَغْرِيبَ عَامٍ وَعَلَى امْرَأَتِهِ الرَّجْمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ الْمِائَةُ شَاةٍ وَالْخَادِمُ رَدٌّ عَلَيْكَ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَاغْدُ يَا أُنَيْسُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا فَغَدَا عَلَيْهَا فَاعْتَرَفَتْ فَرَجَمَهَا قُلْتُ لِسُفْيَانَ لَمْ يَقُلْ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ فَقَالَ الشَّكُّ فِيهَا مِنْ الزُّهْرِيِّ فَرُبَّمَا قُلْتُهَا وَرُبَّمَا سَكَتُّ.

6827-6828- Ebu Hureyre ve Zeyd ibnu Hâlid el-Cuheni -Allah o ikisinden razı olsun- şöyle dediler:

Bir bedevi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelerek şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizim aramızda Allah'ın Kitabı ile hüküm ver, dedi. O bedevinin hasmı olan ve ondan daha anlayışlı olan adam da:

-Evet. Aramızda Allah'ın Kitabı ile hükmet ve bana olayı anlatmam için izin ver, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Anlat bakalım nedir derdiniz?" buyurdu. Adam dedi ki:

-Benim oğlum bu adamın yanında ücretle çalışan bir işçi idi ve onun karısı ile zina etti. Ben o adama oğlumun bu fiilinden ötürü recmedilmesi yani taşlanarak öldürülmesi gerekir, diyerek bunun karşılığında fidye olarak ona yüz koyun ve bir de cariye verdim. Daha sonra bu meseleyi ilim ehline sordum. Onlar bana oğlumun cezasının yüz değnek ve bir yıl gurbete gönderilmek olduğunu; bu adamın karısının cezası ise recmedil-

mesi yani taşlanarak öldürülmesi olduğunu bana haber verdiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki aranızda Allah'ın Kitabı ile hükmedeceğim: Vermiş olduğun yüz koyun ve cariye sana geri verilecek. Oğluna da yüz değnek vurulacak ve bir yıl da gurbete gönderilecek. Ey Uneys! Sen de o kadının yanına git ve şayet günahını itiraf edersе onu recmet."

Ertesi günü kuşluk vaktinde Uneys o kadının yanına gitti. Kadın suçunu itiraf etti ve Uneys'de onu recmetti.

(6827 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2315, 2695, 2724, 6633, 6833, 6835, 6842, 6859, 7193, 7258, 7260, 7278.)

(6828 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2314, 2649, 2696, 2725, 6634, 6831, 6836, 6843, 6860, 7194, 7259, 7279)

٦٨٢٩- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ عُمَرُ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يَطُولَ بِالنَّاسِ زَمَانٌ حَتَّى يَقُولَ قَائِلٌ لَا نَجِدُ الرَّجْمَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَيَضِلُّوا بِتَرْكِ فَرِيضَةٍ أَنْزَلَهَا اللَّهُ أَلَا وَإِنَّ الرَّجْمَ حَقٌّ عَلَى مَنْ زَنَى وَقَدْ أَحْصَنَ إِذَا قَامَتْ الْبَيِّنَةُ أَوْ كَانَ الْحَبَلُ أَوْ الِاعْتِرَافُ قَالَ سُفْيَانُ كَذَا حَفِظْتُ أَلَا وَقَدْ رَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَمْنَا بَعْدَهُ.

6829- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Ömer ibnu Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben insanlar üzerine zamanın uzayıp da herhangi bir sözcünün: "Biz Allah'ın Kitabı'nda recmi bulmuyoruz" demesinden ve böylece Allah'ın indirmiş olduğu bir farzı terk etmek suretiyle sapmalarından endişe etmişimdir. Dikkat ediniz! Evli olduğu hâlde zina eden kimse üzerine buna beyyine delâlet ettiği veya gebelik veya itiraf olduğunda recm cezası sabit olmuş bir haktır!

Sufyân ibnu Uyeyne şöyle dedi: Ben Ömer'den: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem recm etti, biz de O'ndan sonra recm ettik, sözünü ezberledim.

٣١-بَاب رَجْمِ الْحُبْلَى مِنَ الزِّنَا إِذَا أَحْصَنَتْ

31- Evli Bir Kadın Zina Edip, Bu Zina Sonucu Hamile Kalan Kadının, Çocuğu Doğurduğunda Recm Edilmesi Bâbı

٦٨٣٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كُنْتُ أُقْرِئُ رِجَالًا مِنَ الْمُهَاجِرِينَ مِنْهُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فَبَيْنَمَا أَنَا فِي مَنْزِلِهِ بِمِنًى وَهُوَ عِنْدَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فِي آخِرِ حَجَّةٍ حَجَّهَا إِذْ رَجَعَ إِلَيَّ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَقَالَ لَوْ رَأَيْتَ رَجُلًا أَتَى أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ الْيَوْمَ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَلْ لَكَ فِي فُلَانٍ يَقُولُ لَوْ قَدْ مَاتَ عُمَرُ لَقَدْ بَايَعْتُ فُلَانًا فَوَاللَّهِ مَا كَانَتْ بَيْعَةُ أَبِي بَكْرٍ إِلَّا فَلْتَةً فَتَمَّتْ فَغَضِبَ عُمَرُ ثُمَّ قَالَ إِنِّي إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَقَائِمٌ الْعَشِيَّةَ فِي النَّاسِ فَمُحَذِّرُهُمْ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَغْصِبُوهُمْ أُمُورَهُمْ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَفْعَلْ فَإِنَّ الْمَوْسِمَ يَجْمَعُ رَعَاعَ النَّاسِ وَغَوْغَاءَهُمْ فَإِنَّهُمْ هُمُ الَّذِينَ يَغْلِبُونَ عَلَى قُرْبِكَ حِينَ تَقُومُ فِي النَّاسِ وَأَنَا أَخْشَى أَنْ تَقُومَ فَتَقُولَ مَقَالَةً يُطَيِّرُهَا عَنْكَ كُلُّ مُطَيِّرٍ وَأَنْ لَا يَعُوهَا وَأَنْ لَا يَضَعُوهَا عَلَى مَوَاضِعِهَا فَأَمْهِلْ حَتَّى تَقْدَمَ الْمَدِينَةَ فَإِنَّهَا دَارُ الْهِجْرَةِ وَالسُّنَّةِ فَتَخْلُصَ بِأَهْلِ الْفِقْهِ وَأَشْرَافِ النَّاسِ فَتَقُولَ مَا قُلْتَ مُتَمَكِّنًا فَيَعِي أَهْلُ الْعِلْمِ مَقَالَتَكَ وَيَضَعُونَهَا عَلَى مَوَاضِعِهَا فَقَالَ عُمَرُ أَمَا وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَأَقُومَنَّ بِذَلِكَ أَوَّلَ مَقَامٍ أَقُومُهُ بِالْمَدِينَةِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فِي عُقْبِ ذِي الْحَجَّةِ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ عَجَّلْتُ الرَّوَاحَ حِينَ زَاغَتْ الشَّمْسُ حَتَّى أَجِدَ سَعِيدَ بْنَ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ جَالِسًا إِلَى رُكْنِ الْمِنْبَرِ فَجَلَسْتُ حَوْلَهُ تَمَسُّ رُكْبَتِي رُكْبَتَهُ فَلَمْ أَنْشَبْ أَنْ خَرَجَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ مُقْبِلًا قُلْتُ لِسَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ لَيَقُولَنَّ الْعَشِيَّةَ مَقَالَةً لَمْ يَقُلْهَا مُنْذُ اسْتُخْلِفَ فَأَنْكَرَ عَلَيَّ وَقَالَ مَا عَسَيْتَ أَنْ يَقُولَ مَا لَمْ يَقُلْ قَبْلَهُ فَجَلَسَ عُمَرُ عَلَى الْمِنْبَرِ فَلَمَّا سَكَتَ الْمُؤَذِّنُونَ قَامَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي قَائِلٌ لَكُمْ مَقَالَةً قَدْ قُدِّرَ لِي أَنْ

أَقُولَهَا لَا أَدْرِي لَعَلَّهَا بَيْنَ يَدَيْ أَجَلِي فَمَنْ عَقَلَهَا وَوَعَاهَا فَلْيُحَدِّثْ بِهَا حَيْثُ انْتَهَتْ بِهِ رَاحِلَتُهُ وَمَنْ خَشِيَ أَنْ لَا يَعْقِلَهَا فَلَا أُحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يَكْذِبَ عَلَيَّ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ فَكَانَ مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ آيَةُ الرَّجْمِ فَقَرَأْنَاهَا وَعَقَلْنَاهَا وَوَعَيْنَاهَا رَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَمْنَا بَعْدَهُ فَأَخْشَى إِنْ طَالَ بِالنَّاسِ زَمَانٌ أَنْ يَقُولَ قَائِلٌ وَاللَّهِ مَا نَجِدُ آيَةَ الرَّجْمِ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَيَضِلُّوا بِتَرْكِ فَرِيضَةٍ أَنْزَلَهَا اللَّهُ وَالرَّجْمُ فِي كِتَابِ اللَّهِ حَقٌّ عَلَى مَنْ زَنَى إِذَا أُحْصِنَ مِنْ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ إِذَا قَامَتْ الْبَيِّنَةُ أَوْ كَانَ الْحَبَلُ أَوْ الِاعْتِرَافُ ثُمَّ إِنَّا كُنَّا نَقْرَأُ فِيمَا نَقْرَأُ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ أَنْ لَا تَرْغَبُوا عَنْ آبَائِكُمْ فَإِنَّهُ كُفْرٌ بِكُمْ أَنْ تَرْغَبُوا عَنْ آبَائِكُمْ أَوْ إِنَّ كُفْرًا بِكُمْ أَنْ تَرْغَبُوا عَنْ آبَائِكُمْ أَلَا ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُطْرُونِي كَمَا أُطْرِيَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَقُولُوا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ ثُمَّ إِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّ قَائِلًا مِنْكُمْ يَقُولُ وَاللَّهِ لَوْ قَدْ مَاتَ عُمَرُ بَايَعْتُ فُلَانًا فَلَا يَغْتَرَّنَّ امْرُؤٌ أَنْ يَقُولَ إِنَّمَا كَانَتْ بَيْعَةُ أَبِي بَكْرٍ فَلْتَةً وَتَمَّتْ أَلَا وَإِنَّهَا قَدْ كَانَتْ كَذَلِكَ وَلَكِنَّ اللَّهَ وَقَى شَرَّهَا وَلَيْسَ مِنْكُمْ مَنْ تُقْطَعُ الْأَعْنَاقُ إِلَيْهِ مِثْلُ أَبِي بَكْرٍ مَنْ بَايَعَ رَجُلًا عَنْ غَيْرِ مَشُورَةٍ مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَلَا يُبَايَعُ هُوَ وَلَا الَّذِي بَايَعَهُ تِغِرَّةً أَنْ يُقْتَلَا وَإِنَّهُ قَدْ كَانَ مِنْ خَبَرِنَا حِينَ تَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الْأَنْصَارَ خَالَفُونَا وَاجْتَمَعُوا بِأَسْرِهِمْ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ وَخَالَفَ عَنَّا عَلِيٌّ وَالزُّبَيْرُ وَمَنْ مَعَهُمَا وَاجْتَمَعَ الْمُهَاجِرُونَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ يَا أَبَا بَكْرٍ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى إِخْوَانِنَا هَؤُلَاءِ مِنْ الْأَنْصَارِ فَانْطَلَقْنَا نُرِيدُهُمْ فَلَمَّا دَنَوْنَا مِنْهُمْ لَقِيَنَا مِنْهُمْ رَجُلَانِ صَالِحَانِ فَذَكَرَا مَا تَمَالَأَ عَلَيْهِ الْقَوْمُ فَقَالَا أَيْنَ تُرِيدُونَ يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ فَقُلْنَا نُرِيدُ إِخْوَانَنَا هَؤُلَاءِ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَا لَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَقْرَبُوهُمْ اقْضُوا أَمْرَكُمْ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَنَأْتِيَنَّهُمْ فَانْطَلَقْنَا حَتَّى أَتَيْنَاهُمْ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ فَإِذَا رَجُلٌ مُزَمَّلٌ بَيْنَ ظَهْرَانَيْهِمْ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالُوا هَذَا سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ فَقُلْتُ مَا لَهُ قَالُوا يُوعَكُ فَلَمَّا جَلَسْنَا قَلِيلًا تَشَهَّدَ خَطِيبُهُمْ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَنَحْنُ

أَنْصَارُ اللَّهِ وَكَتِيبَةُ الْإِسْلَامِ وَأَنْتُمْ مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ رَهْطٌ وَقَدْ دَفَّتْ دَافَّةٌ مِنْ قَوْمِكُمْ فَإِذَا هُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يَخْتَزِلُونَا مِنْ أَصْلِنَا وَأَنْ يَحْضُنُونَا مِنَ الْأَمْرِ فَلَمَّا سَكَتَ أَرَدْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ وَكُنْتُ قَدْ زَوَّرْتُ مَقَالَةً أَعْجَبَتْنِي أُرِيدُ أَنْ أُقَدِّمَهَا بَيْنَ يَدَيْ أَبِي بَكْرٍ وَكُنْتُ أُدَارِي مِنْهُ بَعْضَ الْحَدِّ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى رِسْلِكَ فَكَرِهْتُ أَنْ أُغْضِبَهُ فَتَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَكَانَ هُوَ أَحْلَمَ مِنِّي وَأَوْقَرَ وَاللَّهِ مَا تَرَكَ مِنْ كَلِمَةٍ أَعْجَبَتْنِي فِي تَزْوِيرِي إِلَّا قَالَ فِي بَدِيهَتِهِ مِثْلَهَا أَوْ أَفْضَلَ مِنْهَا حَتَّى سَكَتَ فَقَالَ مَا ذَكَرْتُمْ فِيكُمْ مِنْ خَيْرٍ فَأَنْتُمْ لَهُ أَهْلٌ وَلَنْ يُعْرَفَ هَذَا الْأَمْرُ إِلَّا لِهَذَا الْحَيِّ مِنْ قُرَيْشٍ هُمْ أَوْسَطُ الْعَرَبِ نَسَبًا وَدَارًا وَقَدْ رَضِيتُ لَكُمْ أَحَدَ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ فَبَايِعُوا أَيَّهُمَا شِئْتُمْ فَأَخَذَ بِيَدِي وَبِيَدِ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ وَهُوَ جَالِسٌ بَيْنَنَا فَلَمْ أَكْرَهْ مِمَّا قَالَ غَيْرَهَا كَانَ وَاللَّهِ أَنْ أُقَدَّمَ فَتُضْرَبَ عُنُقِي لَا يُقَرِّبُنِي ذَلِكَ مِنْ إِثْمٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَتَأَمَّرَ عَلَى قَوْمٍ فِيهِمْ أَبُو بَكْرٍ اللَّهُمَّ إِلَّا أَنْ تُسَوِّلَ إِلَيَّ نَفْسِي عِنْدَ الْمَوْتِ شَيْئًا لَا أَجِدُهُ الْآنَ فَقَالَ قَائِلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ أَنَا جُذَيْلُهَا الْمُحَكَّكُ وَعُذَيْقُهَا الْمُرَجَّبُ مِنَّا أَمِيرٌ وَمِنْكُمْ أَمِيرٌ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ فَكَثُرَ اللَّغَطُ وَارْتَفَعَتِ الْأَصْوَاتُ حَتَّى فَرِقْتُ مِنَ الِاخْتِلَافِ فَقُلْتُ ابْسُطْ يَدَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ فَبَسَطَ يَدَهُ فَبَايَعْتُهُ وَبَايَعَهُ الْمُهَاجِرُونَ ثُمَّ بَايَعَتْهُ الْأَنْصَارُ وَنَزَوْنَا عَلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَقَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ قَتَلْتُمْ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ فَقُلْتُ قَتَلَ اللَّهُ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ قَالَ عُمَرُ وَإِنَّا وَاللَّهِ مَا وَجَدْنَا فِيمَا حَضَرْنَا مِنْ أَمْرٍ أَقْوَى مِنْ مُبَايَعَةِ أَبِي بَكْرٍ خَشِينَا إِنْ فَارَقْنَا الْقَوْمَ وَلَمْ تَكُنْ بَيْعَةٌ أَنْ يُبَايِعُوا رَجُلًا مِنْهُمْ بَعْدَنَا فَإِمَّا بَايَعْنَاهُمْ عَلَى مَا لَا نَرْضَى وَإِمَّا نُخَالِفُهُمْ فَيَكُونُ فَسَادٌ فَمَنْ بَايَعَ رَجُلًا عَلَى غَيْرِ مَشُورَةٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَلَا يُتَابَعُ هُوَ وَلَا الَّذِي بَايَعَهُ تَغِرَّةً أَنْ يُقْتَلَا.

6830- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Muhacirlerden birtakım adamlara Kur'ân okutuyordum. Bunlardan biri Abdurrahman ibnu Avf idi. Ben Ömer'in yaptığı son haccında Mina'da Abdurrahman ibnu Avf'ın evinde bulunduğum sırada, Abdurrahman, Ömer ibnu Hattâb'ın yanında imiş, oradan evine benim yanıma dön-

dü de şöyle dedi: Eğer sen şu adamı göreydin muhakkak hayret ederdin: Bu gün Emîru'l-Müminin'in yanına bir adam geldi ve:

Ey Müminlerin Emîri! Falanca kişi hakkında ne düşünürsün: O kişi: Eğer Ömer ölürse, ben muhakkak falancaya kimseye Talha ibnu Ubeydullah'a beyat ederim. Vallahi Ebu Bekir'e yapılan beyat istişaresiz, ansızın birdenbire yapılıp tamam oldu! diye konuşarak bir fitne çıkarmak istedi.

Ömer bu sözü işitince çok öfkelendi. Sonra: Ben bu akşam üzeri Allah isterse insanların arasında ayağa kalkıp bir hutbe yapacağım da milletin işlerini zorla almak isteyen bu adamları teşhir ederek, bunların sözlerinden insanları sakındıracağım! dedi,

Abdurrahman dedi ki: Ben de Ömer'e: Ey Müminlerin Emîri! Böyle yapma! Çünkü hac mevsimi insanların her türlüsünü ve şer işlerinde süratli olanlarını bir araya toplar. Sen hutbe için ayağa kalkacağın zaman, bu kimseler sana yakın bir yerde olmakta diğer insanlara galebe ederler. Ben senin ayağa kalkar da bu konuda bir konuşma yaparsan, bu konuşmayı her bir uçurucunun senden alıp etrafa uçurmasından, onu belleyememeleri ve manasını anlamamalarından ve o konuşmayı yakışmayacak birtakım yerlere koymalarından endişe ederim. Onun için sen yavaş ol, Medine'ye dönünceye kadar sabret. Çünkü Medine hicret ve sünnet yurdudur. Orada Suffa ehli ile, insanların eşrafı ile toplanıp söylemek istediğin şeyleri o topluluğa sağlam olarak söylersin, ilim ehli olanlar senin konuşmanı iyi belleyip anlarlar ve onu uygun yerlerine koyarlar da fitneyi önlerler, dedim.

Ömer teklifimi kabul edip: Dikkat et! Vallahi inşaallah Medine'ye varıp yapacağım ilk hutbemde bu meseleyi muhakkak konuşacağım! dedi,

İbnu Abbas dedi ki: Bizler Zilhicce ayının sonunda Medine'ye geldik. Cuma günü olunca güneş ortadan batıya meylettiği zaman bizler Mescid'e gidişte acele davrandık. Nihayet ben Saîd ibnu Zeyd ibnu Amr ibnu Nufeyl'i, minberin köşesinin yanında oturmuş olarak bulup, onun etrafına oturdum. Benim dizim onun dizine dokunuyordu. Çok beklemedim, Ömer ibnu Hattâb çıktı. Ben onun gelmekte olduğunu görünce Saîd ibnu Zeyd ibnu Amr ibnu Nufeyl'e: Ömer bu öğleden sonra öyle mühim bir konuşma yapacak ki, halife yapıldığı günden beri böyle bir konuşma yapmamıştı! dedim.

Saîd ibnu Zeyd benim sözümü kabul etmedi ve: Ömer'in şimdiye kadar bundan önce söylemediği bir konuşma yapacağını neden ümit ettin

ki! diye bunu uzak saydı. Ömer minber üzerine oturup müezzinler de ezanları okuyup sükût ettikleri zaman ayağa kalktı. Allah'a hamd ve lâyık olduğu yüce sıfatlarla övdükten sonra "Amma ba'du. Sözün bundan sonrasına gelince" deyip şunları söyledi: Ben sizlere, Allah'ın benim konuşmamı takdir etmiş olduğu bir konuşma yapacağım: Bilmiyorum, belki bu konuşmam, benim ecelimin önündedir vefatım yaklaşmış olabilir! Her kim bu konuşmamı akledip anlar ve onu iyi ezberler ise bineğinin ulaştırdığı her yerde bunu söyleyip yaysın. Akledip kavramayacağından endişe eden kimseye gelince, ben hiçbir kimseye benim üzerime yalan söylemesini helâl etmiyorum. Şüphesiz ki, Allah, Muhammed'i hak peygamber olarak gönderdi ve O'na Kitap indirdi. Allah'ın indirdiği şeyler içinde Recm âyeti de vardı. Bizler o âyeti okuduk, akledip anladık ve iyice ezberledik. Bunun içindir ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem recm etti, O'ndan sonra biz de recm ettik. Ben insanlara zaman uzayıp da bir sözcünün: "Biz Allah'ın Kitâbı'nda recm âyetini bulmuyoruz" demesinden ve Allah'ın indirmiş olduğu bir farzı terk etmeleri suretiyle insanların sapıklığa düşmelerinden endişe ediyorum. Recm, Allah'ın Kitabı'nda sabit bir haktır. Bu, erkeklerden ve kadınlardan evlenip de zina eden, zinası da beyyine ile veya gebelik ile veya da itiraf ile sabit olan kimselere uygulanır. Sonra bizler Allah'ın Kitâbı'ndan okumakta olduğumuz şeyler içinde: "Babalarınızdan yüz çevirmeyiniz! Şu muhakkaktır ki, sizin babalarınızdan yüz çevirmeniz, babalarınızdan başkalarına mensupluk iddia etmeniz sizin küfrünüz, nankörlüğünüzdür veya sizin babalarınızdan yüz çevirmeniz, bildiğiniz hâlde kendinizi başka birinin oğlu olduğunu iddia etmeniz muhakkak sizin için bir küfürdür!" sözleri de vardı! Dikkat edin! Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şunu da buyurmuştur:

"Sizler beni, Meryem oğlu İsâ'nın bâtıl üzere aşırı övülmesi gibi mübalağalı ve aşırı şekilde övmeyiniz. Sizler bana "Allah'ın kulu ve Rasûlü" deyiniz!"

Sonra şu da var ki, içinizden bir sözcü çıkıp: "Vallahi Ömer ölürse, ben falan kimseye beyat ederim" demektedir. Sakın hiçbir kimse onun "Ebu Bekir'e yapılan beyat ancak istişaresiz, birdenbire olmuş ve tamamlanmıştır" demesiyle aldanmasın! Dikkat ediniz! Hakikaten o iş böyle çabuk olmuştur. Lâkin Allah, o işin şerrinden ümmeti korumuştur. İçinizden hiçbir kimse kendisine süratle gidilmekte develerin boyunlarının kopmasında Ebu Bekir gibi olamaz. Bundan sonra her kim milletin istişaresi ve reyi olmaksızın Müslümanlardan bir adama beyat ederse, onun beyatı kabul olunmaz. O beyat eden de, beyat edilen de kendilerini öldürülme teh-

likesine atmış olurlar! Şu da bir hakikattir ki, Allah, Peygamberi'ni vefat ettirdiği zaman bizim de haberimizden şunlar meydana gelmişti: Ensar cemaati bize muhalefet ettiler ve hepsi Sâide oğulları sakîfesinde toplandılar. Alî ile Zubeyr ve onların beraberinde olanlar da bize muhalefet ettiler. Muhacirler, Ebu Bekir'in yanında toplandılar. Ben Ebu Bekir'e: Ey Ebu Bekir! Bizi şu Ensâr kardeşlerimizin yanına götür! dedim. Akabinde bizler onlara ulaşmak isteyerek yola koyulup gittik. Onlara yaklaştığımız zaman, bizleri onlardan iki salih adam Uveymir İbnu Sâide ile Ma'n ibnu Adiy karşıladılar da topluluğun üzerine meyledip ittifak ettikleri görüşü Sa'd ibnu Ubâde'ye beyati bize zikrettiler ve: Ey Muhacirler topluluğu! Sizler nereye gitmek istiyorsunuz? dediler. Biz de onlara: Şu Ensar kardeşlerimizin yanına gitmek istiyoruz, dedik. Onlar da bize: Ensar topluluğuna yaklaşmayınız, siz kendi işinizin hükmünü veriniz! dediler. Ben de onlara: Vallahi bizler muhakkak onların yanına gideceğiz! dedim. Ve yürüdük, nihayet Sâide Oğulları'nın istişare ettikleri gölgelikte Ensar cemaatinin yanına vardık. Bir de baktık ki, onların arasında bir örtüye bürünüp sarınmış bir adam var! Ben: Bu kimdir? dedim. Onlar: Bu Sa'd ibnu Ubâde'dir! dediler. Ben: Onun nesi var? dedim. Onlar: Sıtma ateşi var! dediler. Biz birazcık oturduğumuzda onların hatîbi Sabit ibnu Kays ibnu Şemmâs şehadet kelimelerini söyledi ve Allah'ı lâyık olduğu yüce sıfatlarıyla övdü. Bundan sonra "Amma ba'du" hitap faslını söyledi ve şöyle devam etti:

Bizler Allah'ın Ensârı ve İslâm'ın büyük ordusuyuz. Siz Muhacirler cemaati ise Mekke'deki kavminizden bize yürüyüp gelmiş olan bir azınlıksınızdır. Böyle iken şimdi bu azınlık bizi aslımızdan koparmak ve bizleri emirlik işinden dışarıya çıkarmak istiyorlar! dedi.

Ömer şöyle dedi: Ensar'ın hatibi susunca ben konuşmak istedim. Ben daha evvel, beğendiğim ve Ebu Bekir'in önünde takdim edip konuşmak istediğim bir makale bir hitabe hazırlamış idim. Ben Ebu Bekir'e arız olan keskinliğin yani öfkenin bir kısmını ondan def etmeye uğraşıyordum. Ben konuşmak istediğim zaman, Ebu Bekir bana: Yavaş ol, yumuşak ve sükûnetli davran! dedi. Ben Ebu Bekir'i öfkelendirmek istemedim. Ebu Bekir kendisi konuşmaya başladı. Ebu Bekir öfke sırasında benden daha yumuşak, daha sükûnetli, hedeflere yönelip ulaşmakta da benden daha vakarlı idi. Vallahi Ebu Bekir benim hazırlamamda hoşuma giden hiçbir şeyi terk etmedi, O konuşmasına başlamasında, doğru olan görüşü belirtmekte benim hazırladığım hitabenin benzeri veya ondan daha üstün olan bir konuşmayı susuncaya kadar sürdürdü. Bu konuşmasında şunları söyledi:

Ey Ensar topluluğu! Allah'a yemin ederim ki, bizler sizin üstünlüğünüzü, İslâm yolundaki belâlarınızı ve bizim üzerimize vacip olan hakkınızı inkâr etmiyoruz. Sizler, kendinizde hayır bulunduğunu zikrettiniz, sizler bu hayrın ehlisiniz. Fakat şu halifelik işi Kureyş'ten olan şu Muhacirler topluluğundan başkasında asla tanınmayacaktır. Bu Kureyş topluluğu nesep ve yurt bakımlarından Araplar'ın ortası, yani en adaletlisi ve en üstünüdür. Ben sizler için şu iki adamdan birine beyat etmenizi teklif edip buna razı olmuşumdur. Şimdi bu ikisinden istediğinize beyat ediniz! dedi.

Ömer dedi ki: Bundan sonra Ebu Bekir, kendisi aramızda oturmakta bulunduğu hâlde benim elimi ve Ebu Ubeyde ibnu Cerrâh'ın elini tuttu. Ben onun söylediklerinden bundan başkasını kerîh görmedim. Vallahi benim öne geçirilip de boynumun vurulması yani bir günahtan dolayı benim boynumun öne geçirilip de vurulmaya yaklaştırılması, bana içlerinde Ebu Bekir'in mevcut bulunduğu bir kavme emirlik yapmaklığımdan daha sevimlidir. Ancak ölümüm sırasında şeytanın telkiniyle nefsimin bunu bana süsleyip güzel göstermesi hâli müstesnadır ki, ben şu saatte onu vicdanımda hissetmiyor ve bulmuyorum!

Bu sırada Ensar'dan bir sözcü, Habbâb ibnu Munzir şöyle dedi: Bizler emirlik ağacının faydalanılacak olan aslıyız, köküyüz yani uyuz develerin kaşınmaları için ağıllara dikilen ağaç kökleriyiz, hasta develerin o ağaçlarla kaşınıp şifa buldukları gibi, bu emirlik işi de bizlerle şifa bulup yaşar. Yine bizler meyveleri düşmesin, kırılmasın diye yapraklarla, dallarla bağlanmış yüklü hurma salkımlarıyız. Biz Ensar topluluğundan bir emir, sizlerden de bir emir olsun ey Kureyş cemaati! dedi. Bunun üzerine karışık sözler çoğaldı ve sesler yükseldi, hatta ben bir ihtilâf çıkmasından korktum da hemen: Uzat elini ey Ebu Bekir! Sana beyat edeyim! dedim. O da elini uzattı. Ben de ona beyat ettim. Benden sonra Muhacirler ve sonra Ensar, Ebu Bekir'e beyat ettiler. Biz böylece Sa'd ibnu Ubâde'ye karşı çabuk davranıp galebe sağlamış olduk. Onlardan bir sözcü: Sizler Sa'd ibnu Ubâde'yi öldürdünüz, yani onu yardımsız bırakmak ve kuvvetini gidermek suretiyle onu ölü gibi yaptınız! dedi. Ömer dedi ki: Bu sözcüye karşı ben: Hilâfet işine mâni olmaya çalıştığı için Allah Sa'd ibnu Ubâde'yi öldürsün! dedim.

Bundan sonra Ömer, o Cuma hutbesindeki konuşmasının sonunda şunları tekrar olarak söyledi: Bizler o zaman Allah'a yemin ederim ki, kendisinde hazır bulunup meşgul olduğumuz bu devlet başkanlığı müzakeresi işinden, Ebu Bekir'e beyat edilmesi işinden daha kuvvetli hiçbir iş

ve meşguliyet bulmadık! Bizler Ensâr topluluğunun bizlerden ayrılıp da topluca bir beyat olmamasından, bizden sonra onların kendilerinden bir adama beyat etmelerinden korktuk. Bu takdirde ya bizler razı olmamamıza rağmen onlarla beyatleşecek, veya da onlara, muhalefet edecektik. Böylece de büyük bir fesat olacaktı. Artık bundan böyle Müslümanların istişaresi ve rızaları olmaksızın her kim bir adama beyat edecek olursa insanlar tarafından ne o beyat eden adama, ne de onun beyat ettiği adama; ikisinin de öldürülecekleri korkusundan, beyat olunmayacaktır! Onun için hiçbir kimse beyat olunmaya ve kendisi için beyatin Ebu Bekir'e vaki olduğu gibi tamam olacağına tamah etmesin! (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2462, 3445, 3928, 4021, 6829, 7323)

٣٢-بَاب الْبِكْرَانِ يُجْلَدَانِ وَيُنْفَيَانِ

32- Bâb: Evli Olmadıkları hâlde Zina Eden Erkek ve Kadına Sopa Cezası Uygulanır ve Sürgün Edilirler:

﴿ الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُرِّمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴾ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ رَأْفَةٌ فِي إِقَامَةِ الْحَدِّ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Zina eden kadın ve erkekten her birine yüzer değnek vurun. Eğer Allah'a ve âhiret gününe iman ediyorsanız, Allah'ın dîni hususunda onlara karşı acıma duygusu sizi engellemesin. Onların cezalarının infazına müminlerden bir topluluk da şahit olsun. Zina eden bir erkek, zina eden veya müşrik olan bir kadından başkasıyla, zina eden bir kadın da zina eden veya müşrik olan bir erkekten başkasıyla evlenemez. Bu, bütün müminlere haram kılınmıştır.»*** (Nûr: 2-3)

Sufyân ibnu Uyeyne âyetin manası ile alâkalı olarak: Şer'i cezanın uygulanmasında sizi acıma duygusu almasın, demiştir.

٦٨٣١- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُ فِيمَنْ زَنَى وَلَمْ يُحْصَنْ جَلْدَ مِائَةٍ وَتَغْرِيبَ عَامٍ.

6831- Zeyd ibnu Hâlid el-Cuhenî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi, evli olmadığı hâlde zina eden kimseler hakkında yüz değnek vurmayı ve bir yıl sürgüne göndermeyi emrederken işittim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2314, 2649, 2696, 2725, 6634, 6831, 6836, 6843, 6860, 7194, 7259, 7279, 6831)

٦٨٣٢- قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ غَرَّبَ ثُمَّ لَمْ تَزَلْ تِلْكَ السُّنَّةَ.

6832- Urve ibnu Zubeyr şöyle dedi:

Ömer ibnu Hattâb, evli olmadığı hâlde zina eden birini gurbete sürgün cezası uygulamış, sonra bu, kanun olmakta devam etmiştir.

٦٨٣٣- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِيمَنْ زَنَى وَلَمْ يُحْصَنْ بِنَفْيِ عَامٍ بِإِقَامَةِ الْحَدِّ عَلَيْهِ.

6833- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evlenmemiş olarak zina eden kimseler hakkında değnekleme cezasıyla beraber bir yıl sürgüne göndermekle hüküm vermiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2649, 2696, 2725, 6634, 6828, 6831, 6836, 6843, 6860, 7194, 7259, 7279, 2695, 2724, 6633, 6827, 6833, 683 6842, 6859, 7193, 7258, 7260, 7278)

٣٣-بَاب نَفْيِ أَهْلِ الْمَعَاصِي وَالْمُخَنَّثِينَ

33- Günah İşleyen Kimselerin ve Kadınlara Benzemeye Çalışan Erkeklerin Sürgün Edilmeleri Bâbı

٦٨٣٤- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُخَنَّثِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَقَالَ أَخْرِجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ وَأَخْرَجَ فُلَانًا وَأَخْرَجَ عُمَرُ فُلَانًا.

6834- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, erkeklerden kadınsı hareketlerde bulunanlara ve kadınlardan da erkeksi davranışlarda bulunanlara lânet etti. Onlar hakkında da: "Onları evlerinizden çıkarın" buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem falancayı, Ömer de falancayı evden dışarı çıkardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5885, 5886, 6834)

٣٤-بَاب مَنْ أَمَرَ غَيْرَ الْإِمَامِ بِإِقَامَةِ الْحَدِّ غَائِبًا عَنْهُ

34- İmamın Yokluğunda, Had Cezazı Uygulamasını Yerine Getirmeyi İmamdan Başka Birine Emreden Kimse Bâbı

٦٨٣٥-٦٨٣٦- حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَعْرَابِ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ جَالِسٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اقْضِ بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَامَ خَصْمُهُ فَقَالَ صَدَقَ اقْضِ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِكِتَابِ اللَّهِ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ فَافْتَدَيْتُ بِمِائَةٍ مِنَ الْغَنَمِ وَوَلِيدَةٍ ثُمَّ سَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَزَعَمُوا أَنَّ مَا عَلَى ابْنِي جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ أَمَّا الْغَنَمُ وَالْوَلِيدَةُ فَرَدٌّ عَلَيْكَ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَأَمَّا أَنْتَ يَا أُنَيْسُ فَاغْدُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا فَارْجُمْهَا فَغَدَا أُنَيْسٌ فَرَجَمَهَا.

6835-6836- Ebu Hureyre ve Zeyd ibnu Hâlid el-Cuheni -Allah o ikisinden razı olsun- şöyle dediler:

Bir bedevî Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelerek şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizim aramızda Allah'ın Kitabı ile hüküm ver, dedi. O bedevinin hasmı olan adam da:

-Evet ey Allah'ın Rasûlü! Aramızda Allah'ın Kitabı ile hükmet! Benim oğlum bu adamın yanında ücretle çalışan bir işçi idi ve onun karısı ile zina etti. Bana, bunun cezası olarak oğlumun recm edilmesi gerektiğini haber verdiler. Ben de bunun karşılığında fidye olarak ona yüz koyun ve bir de cariye verdim. Daha sonra ben bu meseleyi ilim ehline sordum. Onlar bana oğlumun cezasının yüz değnek ve bir yıl gurbete gönderilmek olduğunu söylediler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki aranızda Allah'ın Kitabı ile hükmedeceğim: Vermiş olduğun yüz koyun ve cariye sana geri verilecek. Oğluna da yüz değnek vurulacak ve bir yıl da gurbete gönderilecek. Ey Uneys! Sen de o kadının yanına git ve onu recmet."

Ertesi günü kuşluk vaktinde Uneys o kadının yanına gitti ve onu recmetti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2649, 2696, 2725, 6634, 6828, 6831, 6836, 6843, 6860, 7194, 7259, 7279, 2695, 2724, 6633, 6827, 6833, 683 6842, 6859, 7193, 7258, 7260, 7278)

٣٥-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمْ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَانْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أُحْصِنَّ فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنْ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ﴿ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ ﴾ زَوَانِي ﴿ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ ﴾ أَخِلَّاءَ

35- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«İçinizden her kim, hür Müslüman kadınlarla evlenmeye maddî

gücü yetmezse, mülkiyetiniz altında bulunan mümin cariyelerinizden alsın. Allah, sizin îmanlarınızı çok daha iyi bilir. Sizler birbirinizdensiniz. O hâlde, namuslu olmaları, zina etmemeleri ve gizli dost edinmemeleri halinde, onları sahiplerinin izniyle kendinize nikâhlayın; maruf ölçüler içinde mehirlerini de onlara verin. Evlendiklerinde, eğer fuhşu irtikap ederlerse, kendilerine, hür kadınlara tatbik edilen cezanın yarısı verilir. Cariyelerle evlenmek hususundaki bu hüküm, İçinizden meşakkate katlanmayıp zinaya sapmaktan korkan kimseler içindi. Fakat cariyelerle evlenmek yerine, iffetli yaşayıp sabretmeniz sizin için daha hayırlıdır. Allah, çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.» (Nisâ: 25)

بَاب إِذَا زَنَتْ الْأَمَةُ

Bâb: Cariye Zina Ettiği Zaman Hükmü Nedir?

٦٨٣٧-٦٨٣٨—حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ الْأَمَةِ إِذَا زَنَتْ وَلَمْ تُحْصَنْ قَالَ إِذَا زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ بِيعُوهَا وَلَوْ بِضَفِيرٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ لَا أَدْرِي بَعْدَ الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ.

6837-6838- Ebu Hureyre ile Zeyd ibnu Hâlid -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme evlenmemiş bir cariyenin zina ettiği zamanki hükmünden soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cariye zina ederse ona değnekleme cezası vurun. Sonra yine zina ederse, ona yine değnekleme cezası uygulayın. Sonra yine zina ederse, ona yine değnekleme cezası uygulayın. Sonra onu kıldan örülmüş bir ip karşılığında da olsa satın!"

İbnu Şihab şöyle dedi: Ben bunu üçüncüden sonra mı yoksa dördüncüden sonra mı söylediğini bilmiyorum. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2152, 5152, 6837)

٣٦-بَاب لَا يُثَرَّبُ عَلَى الْأَمَةِ إِذَا زَنَتْ وَلَا تُنْفَى

36- Bâb: Cariye Zina Ettiği Zaman Dövülür, Fakat Azarlanmaz, Sürgüne de Gönderilmez

٦٨٣٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا زَنَتْ الْأَمَةُ فَتَبَيَّنَ زِنَاهَا فَلْيَجْلِدْهَا وَلَا يُثَرِّبْ ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَلْيَجْلِدْهَا وَلَا يُثَرِّبْ ثُمَّ إِنْ زَنَتْ الثَّالِثَةَ فَلْيَبِعْهَا وَلَوْ بِحَبْلٍ مِنْ شَعَرٍ تَابَعَهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أُمَيَّةَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6839- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir cariye zina ettiği ve zinası da anlaşıldığında, efendisi onu kamçılasın, fakat onu bu cezadan sonra sözle ayıplamasın. Sonra yine zina ederse efendisi onu yine kamçı ile dövsün, fakat ayıbını yüzüne vurup sözle onurunu incitmesin. Sonra bu cariye üçüncü bir zina daha ederse, efendisi onu ayıbını beyan ederek kıldan yapılmış bir ip pahası ile de olsa satsın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2152, 2153, 2233, 2234, 2555, 6837, 6839)

٣٧-بَاب أَحْكَامِ أَهْلِ الذِّمَّةِ وَإِحْصَانِهِمْ إِذَا زَنَوْا وَرُفِعُوا إِلَى الْإِمَامِ

37- Yahudi, Hıristiyan ve Diğerleri Gibi Cizye Alınan Zimmet Ehli Kimseler Zina Ettikleri ve Davaları İmama Yükseltildiği Zaman, Bunların Hükümleri ve Evli Olmalarının Beyanı Bâbı

٦٨٤٠- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى عَنْ الرَّجْمِ فَقَالَ رَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ أَقَبْلَ النُّورِ أَمْ بَعْدَهُ قَالَ لَا أَدْرِي تَابَعَهُ عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ وَخَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَالْمُحَارِبِيُّ وَعَبِيدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ وَقَالَ بَعْضُهُمْ الْمَائِدَةِ وَالْأَوَّلُ أَصَحُّ.

6840- Şeybânî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Abdullah ibnu Ebu Evfâ'ya recmden sordum. O da: Allah Ra-

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem recmetti, diye cevap verdi. Ben tekrar: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Nûr Sûresi'nin inmesinden evvel mi, yoksa sonra mı recmetti? diye sordum. Abdullah ibnu Ebu Evfâ: Bunu bilmiyorum, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6813, 6840)

٦٨٤١- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ إِنَّ الْيَهُودَ جَاءُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرُوا لَهُ أَنَّ رَجُلًا مِنْهُمْ وَامْرَأَةً زَنَيَا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَجِدُونَ فِي التَّوْرَاةِ فِي شَأْنِ الرَّجْمِ فَقَالُوا نَفْضَحُهُمْ وَيُجْلَدُونَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ كَذَبْتُمْ إِنَّ فِيهَا الرَّجْمَ فَأَتَوْا بِالتَّوْرَاةِ فَنَشَرُوهَا فَوَضَعَ أَحَدُهُمْ يَدَهُ عَلَى آيَةِ الرَّجْمِ فَقَرَأَ مَا قَبْلَهَا وَمَا بَعْدَهَا فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ ارْفَعْ يَدَكَ فَرَفَعَ يَدَهُ فَإِذَا فِيهَا آيَةُ الرَّجْمِ قَالُوا صَدَقَ يَا مُحَمَّدُ فِيهَا آيَةُ الرَّجْمِ فَأَمَرَ بِهِمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُجِمَا فَرَأَيْتُ الرَّجُلَ يَحْنِي عَلَى الْمَرْأَةِ يَقِيهَا الْحِجَارَةَ.

6841- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Yahudiler Medine'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler ve içlerinden bir kadınla erkeğin zina ettiğini haber verdiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Recmetmek konusunda sizler Tevrat'ta ne buluyorsunuz?" diye sordu. Onlar:

-Biz zina edenleri teşhir ederiz ve bunlar değnekle de dövülürler, dediler. Onların bu sözleri üzerine Abdullah ibnu Selâm:

-Yalan söylediniz! Muhakkak ki Tevrat'ta recm âyeti vardır, dedi. Bunun üzerine Tevrat'ı getirdiler ve kitabı açtılar. Yahudilerden birisi elini recm âyeti üzerine koydu ve ondan önceki ve sonraki âyetleri okumaya başladı. Abdullah ibnu Selâm, ona:

-Elini kaldır! dedi. O da elini kaldırınca recm âyeti görülüverdi. Yahudiler:

-Ey Muhammed! Abdullah ibnu Selâm doğru söylemiştir: Tevrat'ta recm âyeti vardır, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi

ve sellem zina eden erkekle kadının recmedilmesini yani taşlanarak öldürülmesini emretti. Akabinde sübut üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunların recm olunmalarına hüküm ve emretti. Abdullah ibnu Ömer: Ben o Yahudi erkeğini, taşlardan kadını korumak için kadının üzerine kapanıyor hâlde gördüm, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1329, 3635, 4556, 7819, 6841, 7332, 7543)

٣٨-بَاب إِذَا رَمَى امْرَأَتَهُ أَوْ امْرَأَةَ غَيْرِهِ بِالزِّنَا عِنْدَ الْحَاكِمِ وَالنَّاسِ هَلْ عَلَى الْحَاكِمِ أَنْ يَبْعَثَ إِلَيْهَا فَيَسْأَلَهَا عَمَّا رُمِيَتْ بِهِ

38- Bâb: Bir Erkek, Kendi Karısına veya Başkasının Karısına Hâkimin ve İnsanların Huzurunda Zina Suçu Attığı Zaman, Hâkim Üzerine Zina Atılan Kadına Tahkikatçı Gönderip de Kadından Kendisine Atılan Suçu Sormak Vazifesi Vâcip Olur Mu?

٦٨٤٢-٦٨٤٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ أَنَّهُمَا أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ اخْتَصَمَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَحَدُهُمَا اقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَقَالَ الْآخَرُ وَهُوَ أَفْقَهُهُمَا أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَأْذَنْ لِي أَنْ أَتَكَلَّمَ قَالَ تَكَلَّمْ قَالَ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا قَالَ مَالِكٌ وَالْعَسِيفُ الْأَجِيرُ فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ فَافْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَبِجَارِيَةٍ لِي ثُمَّ إِنِّي سَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ مَا عَلَى ابْنِي جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَإِنَّمَا الرَّجْمُ عَلَى امْرَأَتِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ أَمَّا غَنَمُكَ وَجَارِيَتُكَ فَرَدٌّ عَلَيْكَ وَجَلَدَ ابْنَهُ مِائَةً وَغَرَّبَهُ عَامًا وَأَمَرَ أُنَيْسًا الْأَسْلَمِيَّ أَنْ يَأْتِيَ امْرَأَةَ الْآخَرِ فَإِنِ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا فَاعْتَرَفَتْ فَرَجَمَهَا.

6842-6843- Ebu Hureyre ve Zeyd ibnu Hâlid el-Cuhenî -Allah o ikisinden razı olsun- şöyle dediler:

Bir bedevi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelerek şöyle

dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizim aramızda Allah'ın Kitabı ile hüküm ver, dedi. O bedevinin hasmı olan ve ondan daha anlayışlı olan adam da:

-Evet. Aramızda Allah'ın Kitabı ile hükmet ve bana olayı anlatmam için izin ver, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Anlat bakalım nedir derdiniz?" buyurdu. Adam dedi ki:

-Benim oğlum bu adamın yanında ücretle çalışan bir işçi idi ve onun karısı ile zina etti. Ben o adama oğlumun bu fiilinden ötürü recmedilmesi yani taşlanarak öldürülmesi gerekir, diyerek bunun karşılığında fidye olarak ona yüz koyun ve bir de cariye verdim. Daha sonra bu meseleyi ilim ehline sordum. Onlar bana oğlumun cezasının yüz değnek ve bir yıl gurbete gönderilmek olduğunu; bu adamın karısının cezası ise recmedilmesi yani taşlanarak öldürülmesi olduğunu bana haber verdiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki aranızda Allah'ın Kitabı ile hükmedeceğim: Vermiş olduğun yüz koyun ve cariye sana geri verilecek. Oğluna da yüz değnek vurulacak ve bir yıl da gurbete gönderilecek. Ey Uneys! Sen de o kadının yanına git ve şayet günahını itiraf edersе onu recmet."

Ertesi günü kuşluk vaktinde Uneys o kadının yanına gitti. Kadın suçunu itiraf etti ve Uneys'de onu recmetti.

(6842 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2649, 2696, 2725, 6634, 6828, 6831, 6836, 6843, 6860, 7194, 7259, 7279.)

(6843 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2695, 2724, 6633, 6827, 6833, 683 6842, 6859, 7193, 7258, 7260, 7278)

٣٩-بَاب مَنْ أَدَّبَ أَهْلَهُ أَوْ غَيْرَهُ دُونَ السُّلْطَانِ

39- Kendi Ailesini veya Başkalarını, Sultanın İzni Olmaksızın Edeblendirme Yapan Kimse Bâbı

وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى فَأَرَادَ أَحَدٌ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلْيَدْفَعْهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ وَفَعَلَهُ أَبُو سَعِيدٍ.

Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Biriniz namaz kıldığı sırada bir kimse onun önünden geçip gitmek isterse, onu iteleyip def etsin. O kimse din-

lemeyip ille geçmekte dayatırsa, onunla dövüşsün!"[93]

Ebu Saîd kendisinin de böyle yaptığını bildirmiştir.

٦٨٤٤- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ جَاءَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاضِعٌ رَأْسَهُ عَلَى فَخِذِي فَقَالَ حَبَسْتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسَ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ فَعَاتَبَنِي وَجَعَلَ يَطْعُنُ بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي وَلَا يَمْنَعُنِي مِنَ التَّحَرُّكِ إِلَّا مَكَانُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّيَمُّمِ.

6844- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başını dizime koyup uyumuş bir vaziyette iken Ebu Bekir yanıma geldi ve dedi ki: Burada su olmadığı ve yanlarında da su bulunmadığı hâlde insanları ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi yollarından alı koydun.

Ebu Bekir bu yüzden dolayı beni azarladı ve eliyle de belime dürtmeye başladı. Ben ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dizimde uyuyor olmasından dolayı (O'na rahatsızlık vermemek için) hareket etmiyordum. Sabah olunca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uyandı ve hiç su yoktu. Bunun üzerine Allah, teyemmüm âyetini (Mâide: 6) indirdi.
(Hadisin geçtiği yerler: 334, 336, 3672, 3773, 4583, 4607, 4608, 5164, 5250, 5882, 6844)

٦٨٤٥- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ فَلَكَزَنِي لَكْزَةً شَدِيدَةً وَقَالَ حَبَسْتِ النَّاسَ فِي قِلَادَةٍ فِيكِ الْمَوْتُ لِمَكَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَوْجَعَنِي نَحْوَهُ لَكَزَ وَوَكَزَ وَاحِدٌ.

6845- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Gerdanlığım kaybolup da insanlar susuz bir yerde ikâmet ettikleri zaman Ebu Bekir benim yanıma geldi de bana şiddetli bir vuruşla vurdu ve: Sen insanları bir gerdanlık sebebiyle hapsedip yollarından alıkoydun!

93 Namazda sütrenin önünden geçmek isteyen engellenir, hâlâ geçmek isterse dövülür.

dedi. Vurması benim canımı acıtmış olduğu hâlde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin dizim üzerinde uyumakta olup O'nu uyandırmam korkusuyla ölüm beni tutmuşçasına hareketsiz durdum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 334, 336, 3672, 3773, 4583, 4607, 4608, 5164, 5250, 5882, 6844)

٤٠-بَاب مَنْ رَأَى مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا فَقَتَلَهُ

40- Karısının Beraberinde Yabancı Bir Adam Görüp Onu Öldüren Kimse Bâbı

٦٨٤٦- حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ وَرَّادٍ كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ عَنْ الْمُغِيرَةِ قَالَ قَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ لَوْ رَأَيْتُ رَجُلًا مَعَ امْرَأَتِي لَضَرَبْتُهُ بِالسَّيْفِ غَيْرَ مُصْفَحٍ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَتَعْجَبُونَ مِنْ غَيْرَةِ سَعْدٍ لَأَنَا أَغْيَرُ مِنْهُ وَاللَّهُ أَغْيَرُ مِنِّي.

6846- Mugîre ibnu Şu'be -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sa'd ibnu Ubâde: Karımla beraber bir erkek görürsem, hiç aman vermeden onu kılıcımın keskin ağzıyla vurur öldürürdüm, demişti. Onun bu sözü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaşınca, yanında bulunanlara şöyle buyurdu: "Sizler Sa'd'ın bu kıskançlığına şaşıyor musunuz? Emin olunuz ki, ben ondan daha kıskancım. Allah da muhakkak benden daha çok kıskançtır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6846, 7416)

٤١-بَاب مَا جَاءَ فِي التَّعْرِيضِ

41- Tarîz[94] Hakkında Gelen Şey Bâbı

٦٨٤٧- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَهُ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ امْرَأَتِي وَلَدَتْ غُلَامًا أَسْوَدَ فَقَالَ هَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ

94 Râğib şöyle dedi: Zahir ve bâtın iki tarafı olan bir sözdür ki, sözü söyleyen kişi sözün bâtınını kasteder, ancak zahirinin anlaşılmasını ister. (Fethul-Bâri: Aynı Hadisin şerhinden.)

نَعَمْ قَالَ مَا أَلْوَانُهَا قَالَ حُمْرٌ قَالَ هَلْ فِيهَا مِنْ أَوْرَقَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَنَّى كَانَ ذَلِكَ قَالَ أُرَاهُ عِرْقٌ نَزَعَهُ قَالَ فَلَعَلَّ ابْنَكَ هَذَا نَزَعَهُ عِرْقٌ.

6847- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben beyaz olduğum hâlde karım siyahi bir çocuk doğurdu? Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Senin develerin var mı?" diye sordu. Adam da evet, diye cevap verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Develerinin renkleri ne?" diye sordu. O da: Kırmızıdır, diye cevap verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Develerinin içinde beyazı siyaha çalar boz deve var mı?" diye sordu. O da: Evet vardır! diye cevap verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O boz renk nereden oldu?" diye sordu. Bedevi: Belki soyunun bir damarına çekmiştir! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-"Belki bu çocuğunda bir damarı ile soyuna çekmiştir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5305, 6847, 7314)

٤٢-بَاب كَمْ التَّعْزِيرُ وَالْأَدَبُ

42- Bâb: "Yasaklama ve Edeplendirme Cezalarının Sayısı Ne Kadardır?

٦٨٤٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يُجْلَدُ فَوْقَ عَشْرِ جَلَدَاتٍ إِلَّا فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ.

6848- Ebu Burde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'ın tayin ettiği hadlerden birinde ve hukukunda olmadıkça, hiçbir kimse on değnekten fazla değneklenmez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6848, 6849, 6850)

٦٨٤٩- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جَابِرٍ عَمَّنْ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عُقُوبَةَ فَوْقَ عَشْرِ ضَرَبَاتٍ إِلَّا فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ.

6849- Abdurrahman ibnu Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle ded:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'ın tayin ettiği hadlerden biri hususunda olmak müstesna, on vuruştan faza ceza yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6848, 6849, 6850)

٦٨٥٠- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ بُكَيْرًا حَدَّثَهُ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا جَالِسٌ عِنْدَ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ إِذْ جَاءَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جَابِرٍ فَحَدَّثَ سُلَيْمَانَ بْنَ يَسَارٍ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا سُلَيْمَانُ بْنُ يَسَارٍ فَقَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جَابِرٍ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا بُرْدَةَ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَجْلِدُوا فَوْقَ عَشَرَةِ أَسْوَاطٍ إِلَّا فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ.

6850- Ebu Burde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'ın tayin ettiği hadlerden birinde olmak müstesna, hiçbir kimseye on kırbaçtan fazla vurmayın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6848, 6849, 6850)

٦٨٥١- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْوِصَالِ فَقَالَ لَهُ رِجَالٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَإِنَّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تُوَاصِلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّكُمْ مِثْلِي إِنِّي أَبِيتُ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِ فَلَمَّا أَوْا أَنْ يَنْتَهُوا عَنِ الْوِصَالِ وَاصَلَ بِهِمْ يَوْمًا ثُمَّ يَوْمًا ثُمَّ رَأَوْا الْهِلَالَ فَقَالَ لَوْ تَأَخَّرَ لَزِدْتُكُمْ كَالْمُنَكِّلِ بِهِمْ حِينَ أَبَوْا تَابَعَهُ شُعَيْبٌ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَيُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6851- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem visal orucunu yani iftar etmeden diğer oruca eklemeyi yasakladı. Bunun üzerine Müslümanlardan bir adam: Ey Allah'ın Rasûlü! Ama sen visal orucu tutuyorsun, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden hanginiz benim gibi olabilir. Muhakkak ki Rabbim geceleyin beni yediriyor ve içiriyor."

Ancak sahabeler bu visal orucunu tutmayı bırakmayınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara iki gün üst üste iftar ve sahur yaptırmaksızın visal orucu tutturdu. Sonra Şevval ayının hilâli görüldü. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şayet Şevval ayının hilâli gecikseydi ben de sizlere visal orucunu tutturmaya devam ettirecektim."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sanki bununla, visal orucunu tutmayı terk etmedikleri için onları ibret için cezalandırmak istemişti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1965, 1966, 6851, 7242, 7299)

٦٨٥٢- حَدَّثَنِي عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُمْ كَانُوا يُضْرَبُونَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اشْتَرَوْا طَعَامًا جِزَافًا أَنْ يَبِيعُوهُ فِي مَكَانِهِمْ حَتَّى يُؤْوُوهُ إِلَى رِحَالِهِمْ.

6852- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin zamanında ölçüsüz tartısız götürü pazarlıkla yiyecek maddesi satın aldıklarında, bu malları bulundukları yerlerinden alıp da kendi evlerine taşıyıncaya kadar onları satmaktan yasaklanırlar ve böyle yapmayanlar dövülürler idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2123, 2131, 2137, 2166, 6852)

٦٨٥٣- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ فِي شَيْءٍ يُؤْتَى إِلَيْهِ حَتَّى يُنْتَهَكَ مِنْ حُرُمَاتِ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ لِلَّهِ.

6853- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendi nefsi için asla intikam almamıştır. Ancak Allah'a karşı saygısızlık edildiğinde ise Allah için intikam alır, onun hesabını sorardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3560, 6126, 6786. 6853)

٤٣-بَاب مَنْ أَظْهَرَ الْفَاحِشَةَ وَاللَّطْخَ وَالتُّهَمَةَ بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ

43- Âdeten Çirkin Olan Bir İş Ortaya Koyan, Açık Bir Delili Olmaksızın Başkasına Bir Şer İsnat Eden, Zanla Töhmet Atan Kimsenin Hükmü Bâbı

٦٨٥٤- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ شَهِدْتُ الْمُتَلَاعِنَيْنِ وَأَنَا ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً فَرَّقَ بَيْنَهُمَا فَقَالَ زَوْجُهَا كَذَبْتُ عَلَيْهَا إِنْ أَمْسَكْتُهَا قَالَ فَحَفِظْتُ ذَاكَ مِنَ الزُّهْرِيِّ إِنْ جَاءَتْ بِهِ كَذَا وَكَذَا فَهُوَ وَإِنْ جَاءَتْ بِهِ كَذَا وَكَذَا كَأَنَّهُ وَحَرَةٌ فَهُوَ وَسَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ جَاءَتْ بِهِ لِلَّذِي يُكْرَهُ.

6854- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben on beş yaşında iken bir karı-kocanın lanetleşmeleri meclisinde hazır bulundum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem lanetleşmelerinden sonra onların arasını ayırdı. Kadının kocası:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet ben bu kadını nikâhımda tutarsam ona iftira etmiş olurum, dedi de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona boşamayı emretmeden önce kesin olarak boşadı.

Sufyân: Ben ez-Zuhrî'den bundan sonrasını şöyle ezberledim, dedi: "Şayet kadın şöyle şöyle sıfatta bir çocuk getirirse, adam kadın aleyhindeki sözünde doğru söyleyicidir. Eğer kadın şöyle şöyle sıfatta bir çocuk getirirse, adam iddiasında yalancıdır" dedi.

Sufyân şöyle dedi: Ben Zuhrî'den işittim: Bu kadın, sevilmeyen sıfatta bir çocuk getirdi, diyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 423, 4745, 4746. 5259. 5308, 5309, 6854. 7165, 7166, 7304)

٦٨٥٥- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ ذَكَرَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْمُتَلَاعِنَيْنِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ هِيَ الَّتِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ رَاجِمًا امْرَأَةً عَنْ غَيْرِ بَيِّنَةٍ قَالَ لَا تِلْكَ امْرَأَةٌ أَعْلَنَتْ.

6855- Kasım ibnu Muhammed -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas, lânetleşme yapan iki kişiyi zikretmişti. Abdullah ibnu Şeddâd da: İşte o kadın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Şayet ben bir kadını açık bir delil olmaksızın recm edici olsaydım, bunu recm ederdim" buyurduğu kadındır, dedi. İbnu Abbas: Hayır, bu, çirkinliği ve fücuru açıkta yapan kadındır, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5310, 5316, 6855, 6856, 7238)

٦٨٥٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ذُكِرَ التَّلَاعُنُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَاصِمُ بْنُ عَدِيٍّ فِي ذَلِكَ قَوْلًا ثُمَّ انْصَرَفَ وَأَتَاهُ رَجُلٌ مِنْ قَوْمِهِ يَشْكُو أَنَّهُ وَجَدَ مَعَ أَهْلِهِ رَجُلًا فَقَالَ عَاصِمٌ مَا ابْتُلِيتُ بِهَذَا إِلَّا لِقَوْلِي فَذَهَبَ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِالَّذِي وَجَدَ عَلَيْهِ امْرَأَتُهُ وَكَانَ ذَلِكَ الرَّجُلُ مُصْفَرًّا قَلِيلَ اللَّحْمِ سَبِطَ الشَّعَرِ وَكَانَ الَّذِي ادَّعَى عَلَيْهِ أَنَّهُ وَجَدَهُ عِنْدَ أَهْلِهِ آدَمَ خَدِلًا كَثِيرَ اللَّحْمِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ بَيِّنْ فَوَضَعَتْ شَبِيهًا بِالرَّجُلِ الَّذِي ذَكَرَ زَوْجُهَا أَنَّهُ وَجَدَهُ عِنْدَهَا فَلَاعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمَا فَقَالَ رَجُلٌ لِابْنِ عَبَّاسٍ فِي الْمَجْلِسِ هِيَ الَّتِي قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ رَجَمْتُ أَحَدًا بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ رَجَمْتُ هَذِهِ فَقَالَ لَا تِلْكَ امْرَأَةٌ كَانَتْ تُظْهِرُ فِي الْإِسْلَامِ السُّوءَ.

6856- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında lânetleşme zikrolundu. Âsım ibnu Adiy de bu konuda bir şeyler söyledi. Sonra da oradan ayrıldı. Kavminden bir adam yanına gelerek ona karısı ile birlikte ya-

bancı bir adam gördüğünü söyleyerek şikâyette bulundu. Bunun üzerine Âsım şöyle dedi: Benim bu belâya maruz kalmamın tek sebebi, o söylediğim sözlerdir.

Sonra o adamı alıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına götürdü. Adam, karısını bulduğu hâli haber verdi. Âsım'ın getirdiği bu adam çok sarı, az etli, düz ve sarkık saçlı idi. Bu adamın, karısının yanında bulunduğunu iddia ettiği adam ise iri vücutlu, esmer ve çok etli bir kimse idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah'ım! Bu durumu açığa çıkar" diye dua etti. Sonra o kadın, kocasının kadınla beraber bulduğunu zikrettiği adama benzer bir çocuk dünyaya getirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu karı-koca arasında lânetleşme yaptırmıştı.

Mecliste bir adam İbnu Abbas'a: Bu kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hakkında: "Şayet bir kimseyi delilsiz recmedecek olsaydım, bu kadını recmederdim" dediği kadın değil midir? diye sordu. İbnu Abbas şöyle dedi:

-Hayır bu o değildir. Bu, Müslüman olduğunu göstererek kötülüğü de açığa vuran bir kadın idi. (Hadisin geçtiği yerler: 5310, 5316. 6855, 6856. 7238)

٤٤-بَاب رَمْيِ الْمُحْصَنَاتِ

44- Evli ve Bekar İffetli Kadınlara Zina İftirası Atılması Bâbı:

﴿ وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«İffetli kadınlara zina isnat eden, sonra da dört şahit getiremeyen kimselere seksen değnek vurun ve bir daha onların şahitliklerini kabul etmeyin. İşte onlar fasık olan kimselerdir. Ancak bundan sonra tövbe edenler ve hâllerini düzeltenler, bunun dışındadır. Şüphe yoktur ki Allah çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir.»*** (Nûr: 4-5)[95]

95 Bu âyet-i Kerime, hür ve iffetli mümin kadınlara zina iftirasında bulunanların ce-

«Namuslu, hiçbir şeyden haberi olmayan mûmin kadınlara zina ile iftira edenler, dünya ve âhirette lânetlenirler. Onlar için büyük bir azap vardır.» (Nûr: 23)[96]

٦٨٥٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ قَالَ الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَالسِّحْرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَكْلُ الرِّبَا وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَالتَّوَلِّي يَوْمَ الزَّحْفِ وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ.

6857- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Helâk edici yedi şeyden sakının" buyurdu. Sahabeler:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bunlar nelerdir? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'a ortak koşmak[97], sihir yapmak, haklı olması müstesna Al-

---

zasını beyan etmektedir. Erkeğe de zina iftira edildiğinde yine aynı şekilde, iftira edene iftira cezası uygulanır. Bu âyeti Kerime, zina iftirasında bulunan kimse için üç hüküm getirmektedir. Zina iftirasında bulunan kimse, doğru söylediğine dair dört şahit getiremediği takdirde ona seksen sopa vurulur. Onun şahitliği bir daha kabul edilmez. O kimse fasık bir insan olur. Adalet sıfatını kaybetmiş olur. Bir kimseye zina iftirasında bulunmak, açık bir ifade ile olabildiği gibi kinayeli bir ifadeyle veya ima yoluyla da olabilir. Açık bir ifade ile zina iftirası "Zina ettin." "Fahişe" vb. sözlerle olur. Bunların yoruma ihtiyacı yoktur. Kinayeli ifade ile zina iftirası "Fâsık." "Fâcir" "Habis" "Haram mahsulü çocuk." vb. sözlerle olur. Bu ifadeleri kullanan kimsenin, karşı tarafın zina ettiğini söyleme kastında bulunması gerekir. Bu itibarla bu çeşit sözleri söyleyen kişiye niyetinin ne olduğu sorulur ve ona göre muamele yapılır.

96 Âyeti kerimede zikredilen: "İffetli, hiçbir şeyden habersiz mümin kadınlar"dan maksat, Aişe'dir. Ancak âyetin beyan ettiği sıfatları taşıyan herkes için bu hüküm geçerlidir. Böyle kadınlara zina isnat edip de sonra tevbe etmeyenler, dünya ve ahirette lânete uğratılmış olurlar.

97 "Şirk", "şerike" fiilinden masdardır. "Şirk" ve aynı kökten gelen şirket, müşâreket, sözlükte; mülk ve saltanatta ortak olmak demektir. Bir şeyin birden fazla kişiye ait olduğunu ifade ederler. Aynı kökten gelen 'eşreke' fiili, ortak koşmak, ortak olmak anlamına gelir. Ortak koşana ise "müşrik" denir. Istılahta şirk; Allah'a zatında, sıfatlarında ve fiillerinde ortak ve denk tanımaktır. Şirk koşan kişiye müşrik denir.

lah'ın haram kıldığı canı öldürmek, faiz yemek[98], yetim malı yemek, savaş meydanından kaçmak, namuslu mümin kadınlara zina iftirası atmak."
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 2766, 5764, 6857)

٤٥-بَاب قَذْفِ الْعَبِيدِ

45- Kölelere Zina İftirası Atmanın Hükmü Bâbı

İki veya daha çok ilâh tanımak, herhangi bir varlığı ma'bud (ibadet edilen) olarak bilmek, Allah'ın yaratıcı, kadim, bâkî... gibi sıfatlarını başka varlıklara vermek şirktir. Kısaca şirk, Allah'ın ilâhlık vasıflarını Allah'tan başkasına vermektir. Şirk; tevhidin temeli olan "lâ ilâhe illâllah" gerçeğinin dışına çıkmak, Allah'tan başka ilâh(lar) olduğunu inanç, söz veya eylemle iddia etmek, Allah'ın dışında ibadet edilecek, dua edilecek, gerçek anlamda güç ve kudret sahibi olduğunu kabul etmektir. Şirk küfürdür, müşrik aynı zamanda kâfirdir. Şirk kavramı, insanların uydurdukları dinleri tanımlama açısından son derece önemli kavramlardan biridir. İnsanlar tarih boyunca sınırlı sayıdaki inançsızlar/ateistler dışında ya "şirk' dini üzerinde ya da 'Tevhid' dini üzerinde olmuşlardır. Aslında ateistler de bir anlamda müşrik ve münkirdirler. Şirk olayının küfr olayı ile birlikteliği vardır. Aslında şirk de bir inkârdır; Hak'tan gelen gerçeğin üzerini örtmektir (küfürdür). Ancak 'küfr' kelimesi 'şirk'e göre biraz daha kapsamlıdır. 'Küfr' kavramı bütün inkârcıların eylemini ifade ederken; 'şirk' Allah'ı kabul ediyor görünürken O'na ortak koşmayı, birden fazla ilâh edinmeyi, bir şeye Allah'ın özelliklerini vermeyi anlatmaktadır. Kısaca 'şirk' Tevhid dini dışında kalan bütün ilâh anlayışlarını, tüm bâtıl inançları içeren anahtar bir kavramdır. Insanın, fıtratından gelen inanma ve ibadet etme ihtiyacını karşılarken düştüğü alçak seviyeyi, haktan yüz çeviren insanın içindeki kaosu, inanma adına insanların düştüğü cahillik ve sapıklığı anlatmaktadır. Yine 'şirk' kavramı, insanların kendi kafalarından uydurdukları inançları ve bu inançlar adına yaptıkları yanlışlar, fesatlar ve zulümleri gözler önüne sermektedir.

98 Riba sözcüğü yerine Türkçede daha çok "faiz" terimi kullanılır. Faiz: taşan, taşkın, dolu, ödünç verilen para için alınan kâr gibi anlamlara gelir. Elmalılı Hamdi Yazır ribâ ile faizin aynı anlama geldiğini belirtirken şöyle der: "Ribâ; sözlükte, ziyâdelenmek, fazlalaşmak anlamına mastar olup, faiz dediğimiz özel fazlalığın adı olmuştur. Cahiliye devrinde asıl borca "re'sül-mâl", ziyadesine ise "ribâ" adı verilirdi. Bugünkü faiz işlemleri nitelik bakımından cahiliye devrinin bu âdetinden başka bir şey değildir. Zaman zaman faiz miktarının ve şekillerinin azalması veya çoğalması muamelenin niteliğini değiştirmez. İşte cahilî Arap örfünde ribâ tam anlamıyla günümüzdeki nükudun (nakit paraların) faizi veya neması tabir olunan fazlasıdır. Karzdan (ödünç para) başka borçların (düyûn) tatbiki de böyledir. Şüphe yok ki sözlükte bunun en uygun ismi ribâ, ziyade, artık olması gerekir. Buna faiz veya nemâ tabirinin kullanılması *"Alım-satım ancak ribâ gibidir"* (Bakara, 275) âyetinin delâletiyle, alım satım ve ticarete benzetilerek yanlış bir kullanmadır.

٦٨٥٨- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ قَذَفَ مَمْلُوكَهُ وَهُوَ بَرِيءٌ مِمَّا قَالَ جُلِدَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ كَمَا قَالَ.

6858- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim sahibi olduğu kölesine zina isnat eder, köle de onun söylediği bu isnaddan uzak bulunursa, o kimse kıyamet gününde dövülür, ancak kölenin onun söylediği gibi olması hâlinde dövülmez."

٤٦-بَاب هَلْ يَأْمُرُ الْإِمَامُ رَجُلًا فَيَضْرِبُ الْحَدَّ غَائِبًا عَنْهُ وَقَدْ فَعَلَهُ عُمَرُ.

46- Bâb: İmâm, Bir Kimseye Emreder ve O Kimse de İmamdan Uzakta Olarak Had Cezasını Uygular mı?

Ömer ibnu Hattâb bunu yapmıştır.

٦٨٥٩-٦٨٦٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَا جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَنْشُدُكَ اللَّهَ إِلَّا قَضَيْتَ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَامَ خَصْمُهُ وَكَانَ أَفْقَهَ مِنْهُ فَقَالَ صَدَقَ اقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَأْذَنْ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْ فَقَالَ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا فِي أَهْلِ هَذَا فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَافْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَخَادِمٍ وَإِنِّي سَأَلْتُ رِجَالًا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي جَلْدَ مِائَةٍ وَتَغْرِيبَ عَامٍ وَأَنَّ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا الرَّجْمَ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ الْمِائَةُ وَالْخَادِمُ رَدٌّ عَلَيْكَ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَيَا أُنَيْسُ اغْدُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا فَسَلْهَا فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا فَاعْتَرَفَتْ فَرَجَمَهَا.

6859-6860- Ebu Hureyre ve Zeyd ibnu Hâlid el-Cuheni -Allah o

ikisinden razı olsun- şöyle dediler:

Bir bedevi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelerek şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizim aramızda Allah'ın Kitabı ile hüküm ver, dedi. O bedevinin hasmı olan ve ondan daha anlayışlı olan adam da:

-Evet. Aramızda Allah'ın Kitabı ile hükmet ve bana olayı anlatmam için izin ver, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Anlat bakalım nedir derdiniz?" buyurdu. Adam dedi ki:

-Benim oğlum bu adamın yanında ücretle çalışan bir işçi idi ve onun karısı ile zina etti. Ben o adama oğlumun bu fiilinden ötürü recmedilmesi yani taşlanarak öldürülmesi gerekir, diyerek bunun karşılığında fidye olarak ona yüz koyun ve bir de cariye verdim. Daha sonra bu meseleyi ilim ehline sordum. Onlar bana oğlumun cezasının yüz değnek ve bir yıl gurbete gönderilmek olduğunu; bu adamın karısının cezası ise recmedilmesi yani taşlanarak öldürülmesi olduğunu bana haber verdiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki aranızda Allah'ın Kitabı ile hükmedeceğim: Vermiş olduğun yüz koyun ve cariye sana geri verilecek. Oğluna da yüz değnek vurulacak ve bir yıl da gurbete gönderilecek. Ey Uneys! Sen de o kadının yanına git ve şayet günahını itiraf ederse onu recmet."

Ertesi günü kuşluk vaktinde Uneys o kadının yanına gitti. Kadın suçunu itiraf etti ve Uneys'de onu recmetti. (6859 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2649, 2696, 2725, 6634, 6828, 6831, 6836, 6843, 6860, 7194, 7259, 7279. -6860 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2695, 2724, 6633, 6827, 6833, 683 6842, 6859, 7193, 7258, 7260, 7278)

٨٧- كِتَاب الدِّيَاتِ

87- KİTABUD-DİYÂT
(Diyetler kitâbı)

١-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ ﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Her kim bir mümini kasten öldürürse, cezası, içinde daimî kalacağı cehennemdir.» (Nisâ: 93)[99]

٦٨٦١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُرَحْبِيلَ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الذَّنْبِ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ قَالَ أَنْ تَدْعُوَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ خَشْيَةَ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ أَنْ تُزَانِيَ بِحَلِيلَةِ جَارِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تَصْدِيقَهَا ﴿ وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴾ الْآيَةَ.

---

99 Allah Teâlâ bu âyet-i kerîmelerde bir müminin hiçbir şekilde mümin kardeşini Öldürme hakkı olmadığını haber vermektedir. Bu âyet Ebu Cehil'in ana bir kardeşi olan Ayyaş İbn Ebu Rabîa (ki anneleri Esma Bînt Muharribe'dir,) hakkında nâzil olmuştur. Ayyaş; Müslüman olduğundan dolayı kardeşi (Ebu Cehil) ile birlikte kendisine işkence eden bir adamı (ki bu da Hârîs İbn Yezîd el-Âmirî'dir.) öldürmüştü. Yaptığı işkencelerden dolayı Ayyaş ona kötü hisler beslemişti. Haris Müslüman olmuş ve hicret etmişti. Ancak Ayyâş'ın bundan haberi yoktu. Mekke'nin fethi günü Ayyaş onu gördüğünde, onu hâlâ eski dini üzere sanarak hücum etmiş ve öldürmüştü. İşte bunun üzerine Allah Teâlâ bu âyeti indirmiştir.

6861- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Allah katında günahın en büyüğü hangisidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah seni yarattığı hâlde, Allah'a şirk koşmandır." Ben:

-Sonra günahların en büyüğü hangisidir? diye sordum.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Yemeğini onunla paylaşmak korkusuyla çocuğunu öldürmendir" buyurdu.

-Bundan sonra günahların en büyüğü hangisidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Komşunun hanımıyla zina etmendir" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözlerini tasdik edici olarak Allah Azze ve Celle şu âyeti indirdi:

«Allah ile beraber başka bir ilâha yalvarmayanlar, hak yolla olmadıkça Allah'ın haram kıldığı nefsi öldürmeyenler ve zina etmeyenlerdir. Kim bunları yaparsa, günahının cezasını bulur.» (Furkan: 68)

(Hadisin geçtiği diğer yerler: 4477, 4761, 6001, 6811, 6861, 7520, 7532)

٦٨٦٢- حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ يَزَالَ الْمُؤْمِنُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ دِينِهِ مَا لَمْ يُصِبْ دَمًا حَرَامًا.

6862- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Mümin kişi, kendisine haram kılınmış birini öldürmediği müddetçe daima dininden yana kalbi huzurlu ve mutmain olur."

٦٨٦٣- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ إِنَّ مِنْ وَرَطَاتِ الْأُمُورِ الَّتِي لَا مَخْرَجَ لِمَنْ أَوْقَعَ نَفْسَهُ فِيهَا سَفْكَ الدَّمِ الْحَرَامِ بِغَيْرِ حِلِّهِ.

6863- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Kendisine helâl olmadığı hâlde birini öldürmek; bunu yapan kimselerin içinden çıkamayacağı ve kurtuluşu olmayan işlerin helâk edicilerinden biridir.

٦٨٦٤- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ فِي الدِّمَاءِ.

6864- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kıyamet günü insanlar arasında ilk olarak hükmedilecek dava, dünyadaki kan davaları olacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6533, 6864)

٦٨٦٥- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيٍّ حَدَّثَهُ أَنَّ الْمِقْدَادَ بْنَ عَمْرٍو الْكِنْدِيَّ حَلِيفَ بَنِي زُهْرَةَ حَدَّثَهُ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَقِيتُ كَافِرًا فَاقْتَتَلْنَا فَضَرَبَ يَدِي بِالسَّيْفِ فَقَطَعَهَا ثُمَّ لَاذَ مِنِّي بِشَجَرَةٍ وَقَالَ أَسْلَمْتُ لِلَّهِ آقْتُلُهُ بَعْدَ أَنْ قَالَهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقْتُلْهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنَّهُ طَرَحَ إِحْدَى يَدَيَّ ثُمَّ قَالَ ذَلِكَ بَعْدَ مَا قَطَعَهَا آقْتُلُهُ قَالَ لَا تَقْتُلْهُ فَإِنْ قَتَلْتَهُ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَتِكَ قَبْلَ أَنْ تَقْتُلَهُ وَأَنْتَ بِمَنْزِلَتِهِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ كَلِمَتَهُ الَّتِي قَالَ.

6865- Ubeydullah ibnu Adiy -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Zuhra oğullarının dostu olan ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Bedir savaşına katılan Mikdâd ibnu Amr el-Kindi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi: Bana haber ver ey Allah'ın Rasûlü! Ben kâfirlerden biriyle karşılaşsam ve onunla vurüşsam, ardından o benim bir kolumu kılıçla vurup koparsa, sonra da kaçıp bir ağaca sığınsa, sonra da: Ben Müslüman oldum, dese, bu sözünden sonra onu öldürebilir miyim?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır onu öldürme" buyurdu. Bunun üzerine Mikdâd şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! O benim iki elimden birisini kestikten sonra İslâm dinine girdiğini söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onu öldürme! Şayet sen onu öldürürsen, o, senin onu öldürmezden önceki durumundasın. Sen de onun Müslüman olmak için söylediği şehadet kelimesini söylemesinden önceki durumundasın." (Hadisin geçtiği diğer yer: 4019, 6865)

٦٨٦٦- وَقَالَ حَبِيبُ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْمِقْدَادِ إِذَا كَانَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ يُخْفِي إِيمَانَهُ مَعَ قَوْمٍ كُفَّارٍ فَأَظْهَرَ إِيمَانَهُ فَقَتَلْتَهُ فَكَذَلِكَ كُنْتَ أَنْتَ تُخْفِي إِيمَانَكَ بِمَكَّةَ مِنْ قَبْلُ.

6866- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mikdâd'a şöyle buyurdu: "Ey Mikdâd! Mümin bir kişi, kâfirlerden meydana gelen kavminin beraberinde imanını gizlese de selâmete erişince imanını açığa çıkarsa, bunun üzerine sen de onun imanına itimat etmeyerek öldürsen bu doğru olmaz. Nitekim sen de hicretten önce Mekke'de îmânını böyle gizliyordun!"

٢-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَمَنْ أَحْيَاهَا ﴾

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Bu yüzdendir ki, İsrail oğullarına, sebepsiz yere adam öldürmenin, yahut yeryüzünde fesat çıkarmanın karşılığı olmaksızın, kim bir kimseyi öldürürse, onun, insanları topluca öldürmüş olacağı, kim de bir kimseye hayat hakkı tanırsa, onun, insanlara topluca hayat vermiş olacağı hükmünü yazdık. Peygamberlerimiz, onlara bu hususta apaçık deliller de getirmişlerdi. Buna rağmen onların çoğu, bundan sonra da, yeryüzünde kötülük çıkarmak hususunda müsriflik ettiler.» (Mâide: 32)[100]

100 Ayet-i kerimede, İsrailoğullarından "Bir kimsenin, haksız yere bir insanı öldürmesi hâlinde bütün insanları öldürmüş gibi olacağı bir insanı da ölümden kurtarması hâlinde bütün insanları ölümden kurtarmış gibi olacağı." hükmünün farz kılındığı zikredilmektedir.

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَنْ حَرَّمَ قَتْلَهَا إِلَّا بِحَقٍّ فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا.

İbnu Abbas şöyle dedi: Öldürülmesi haram kılınan bir kimseyi öldürülmekten kurtaran, sanki bütün insanları kurtarmış gibi olur.

٦٨٦٧- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُقْتَلُ نَفْسٌ إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْهَا.

6867- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Zulümle cinayet işleyen her katilin günahından Adem'in oğlu olan ve ilk cinayeti kendi kardeşini öldürerek işleyen Kabil'e bir pay vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3335, 6867, 7321)

٦٨٦٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ وَاقِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي عَنْ أَبِيهِ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ.

6868- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Vedâ Haccı'nda Akabe cemresi yanında insanların toplanması sırasında şöyle buyurdu: "Benden sonra, kâfirlerin birbirlerinin boyunlarını vurdukları gibi, böyle yaparak onlara benzemeyin." (Hadisin geçt. yerler: 1742, 4403, 6043, 6166, 6785, 6868, 7077)

٦٨٦٩-حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُدْرِكٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا زُرْعَةَ بْنَ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ اسْتَنْصِتْ النَّاسَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ رَوَاهُ أَبُو بَكْرَةَ وَابْنُ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6869- Cerir ibnu Abdullah el-Beceli'den -Allah ondan razı olsun-

şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Vedâ Haccında bana: "İnsanları sustur" buyurdu. Sonra şöyle buyurdu: "Benden sonra, kâfirlerin birbirlerinin boyunlarını vurdukları gibi, böyle yaparak onlara benzemeyin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 121, 4405, 6869, 7080)

٦٨٧٠- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْكَبَائِرُ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ أَوْ قَالَ الْيَمِينُ الْغَمُوسُ شَكَّ شُعْبَةُ وَقَالَ مُعَاذٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ الْكَبَائِرُ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَالْيَمِينُ الْغَمُوسُ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ أَوْ قَالَ وَقَتْلُ النَّفْسِ.

6870- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'a şirk koşmak, ana-babaya isyan etmek, yalan yere yemin etmek büyük günahlardandır."

Muâz ibnu Muâz el-Anberî şöyle dedi: Bize Şu'be haber verip şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'a şirk koşmak, yalan yere yemin etmek[101], ana-babaya isyan etmek, haksız yere cinayet işlemek büyük günahlardandır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6675, 6870, 6920)

٦٨٧١- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْكَبَائِرُ ح و حَدَّثَنَا عَمْرٌو وَهُوَ ابْنُ مَرْزُوقٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ ابْنِ أَبِي

---

101 Yalan yere yemin eden kişi, Allah'ı yeminine şahit göstererek insanları kandırmak istediği için O'nun mukaddes adını istismar etmekte, O'na iftirada bulunmaktadır. Bu nedenle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, büyük günahların en büyüklerinden birinin de yalan yemin olduğunu söylemiştir. Böyle bir günah işleyen kişi, yalanına şahit gösterdiği Allah'a tevbe etmeli, af dilemeli ve bir daha bu günahı işlememelidir. Onun günahını ancak Allah affedebilir.

بَكْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَكْبَرُ الْكَبَائِرِ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَقَتْلُ النَّفْسِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَقَوْلُ الزُّورِ أَوْ قَالَ وَشَهَادَةُ الزُّورِ.

6871- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Büyük günahların en büyüğü Allah'a şirk koşmak, haksız yere cinayet işlemek, ana-babaya isyan etmek ve yalan söz söylemek veya yalancı şahitlik yapmaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2653, 5977, 6871)

٦٨٧٢- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ حَدَّثَنَا أَبُو ظَبْيَانَ قَالَ سَمِعْتُ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ قَالَ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْحُرَقَةِ مِنْ جُهَيْنَةَ قَالَ فَصَبَّحْنَا الْقَوْمَ فَهَزَمْنَاهُمْ قَالَ وَلَحِقْتُ أَنَا وَرَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ رَجُلًا مِنْهُمْ قَالَ فَلَمَّا غَشِينَاهُ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالَ فَكَفَّ عَنْهُ الْأَنْصَارِيُّ فَطَعَنْتُهُ بِرُمْحِي حَتَّى قَتَلْتُهُ قَالَ فَلَمَّا قَدِمْنَا بَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَقَالَ لِي يَا أُسَامَةُ أَقَتَلْتَهُ بَعْدَ مَا قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا كَانَ مُتَعَوِّذًا قَالَ أَقَتَلْتَهُ بَعْدَ مَا قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالَ فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا عَلَيَّ حَتَّى تَمَنَّيْتُ أَنِّي لَمْ أَكُنْ أَسْلَمْتُ قَبْلَ ذَلِكَ الْيَوْمِ.

6872- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizi Cuheyne kabilesinden Huraka boyu üzerine gönderdi. Bizler o kavme sabahın erken saatinde saldırdık ve onları bozguna uğrattık. Ben ve Ensar'dan biri ile beraber onlardan bir adama rast geldik. Onu öldüreceğimiz esnada: Lâ ilahe illallah, dedi. Bu söz üzerine Ensarî ondan uzaklaştı. Ben ise mızrağımı ona sapladım ve onu öldürdüm. Medine'ye döndüğümüzde bu olay Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaştı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Usâme! Sen o adamı Lâ ilâhe illallah dedikten sonra mı öldürdün?" Ben: O ölümden korktuğu için böyle söyledi, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözünü o kadar çok tekrar etti ki, ben bu günden önce Müslüman olmayaydım, diye temenni ettim[102] (Hadisin geçtiği diğer yer: 4269) (Dipnot →)

٦٨٧٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ الصُّنَابِحِيِّ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنِّي مِنْ النُّقَبَاءِ الَّذِينَ بَايَعُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَايَعْنَاهُ عَلَى أَنْ لَا نُشْرِكَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا نَسْرِقَ وَلَا نَزْنِيَ وَلَا نَقْتُلَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ وَلَا نَنْتَهِبَ وَلَا نَعْصِيَ بِالْجَنَّةِ إِنْ فَعَلْنَا ذَلِكَ فَإِنْ غَشِينَا مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا كَانَ قَضَاءُ ذَلِكَ إِلَى اللَّهِ.

6873- Ubâde ibnu Sâmit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat etmiş kimselerdendim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme, Allah Azze ve Celle'ye hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, haksız yere Allah'ın haram kıldığı canı öldürmemek, başkasının malını haksız yere almamak, Allah'a hiçbir emrinde isyan etmemek ve bunun mukabilinde bize cennetin verileceğine dair beyat ettik. Şayet bu sayılanlardan birinde vuku bulursak, onun hükmü Allah'a aittir. (Hadisin geçtiği diğer yerler. 18. 3892. 3893. 3999. 4894. 6784. 6801. 6873. 7055. 7199. 7213. 7468.)

٦٨٧٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا رَوَاهُ أَبُو مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6874- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bizimle savaşmak için kılıç çeken kimse, bizden değildir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6874, 7070)

٦٨٧٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ وَيُونُسُ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ الْأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ ذَهَبْتُ لِأَنْصُرَ هَذَا الرَّجُلَ فَلَقِيَنِي أَبُو بَكْرَةَ فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُ قُلْتُ أَنْصُرُ هَذَا الرَّجُلَ قَالَ ارْجِعْ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

102 Bu rivayet cehaletin umumen mazeret olduğuna delil teşkil eder. Ama herkese her zaman her yerde değil.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا الْتَقَى الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا فَالْقَاتِلُ وَالْمَقْتُولُ فِي النَّارِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الْقَاتِلُ فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ قَالَ إِنَّهُ كَانَ حَرِيصًا عَلَى قَتْلِ صَاحِبِهِ.

6875- Ahnef ibnu Kays şöyle dedi: Bir adama yardıma gidiyordum. Karşıma Ebu Bekre çıktı ve:

-Nereye gidiyorsun? diye sordu.

-Şu adama yardıma gidiyorum, dedim. Bana dedi ki:

-Geri dön! Çünkü ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim: "Şayet iki Müslüman kılıçlarıyla birbirleriyle vuruşmak için karşı karşıya gelirlerse ölende öldürende ateştedir."

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu öldüren (onu anladım da) ya öldürülenin durumu nedir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O da arkadaşını öldürmeye hırslıydı" buyurdu (Hadisin geçtiği yerler: 31. 6875. 7083.)

٣-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

3- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثَى بِالْأُنْثَى فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾.

«Ey îman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas yazıldı: Hüre karşılık hür, köleye karşılık köle, kadına karşılık kadın. Bununla beraber öldürülenin kardeşi tarafından katil lehine bir şey affolunursa, artık örfe uymak ve öldürülen tarafa borcu güzellikle ödemek gerekir. Bu Rabbinizden size bir kolaylık ve rahmettir. Buna rağmen, kim bundan sonra haddi aşarsa, onun için, acısı büyük azap vardır.» (Bakara: 178)

٤-بَاب سُؤَالِ الْقَاتِلِ حَتَّى يُقِرَّ وَالْإِقْرَارِ فِي الْحُدُودِ

4- Hâkimin, Katili Suçunu İtiraf Edinceye Kadar Sorguya Çekmesi, Suçunu İtiraf Ettiğinde Had Cezası Uygulanması Bâbı

٦٨٧٦- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيًّا رَضَّ رَأْسَ جَارِيَةٍ بَيْنَ حَجَرَيْنِ فَقِيلَ لَهَا مَنْ فَعَلَ بِكِ هَذَا أَفُلَانٌ أَوْ فُلَانٌ حَتَّى سُمِّيَ الْيَهُودِيُّ فَأُتِيَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَزَلْ بِهِ حَتَّى أَقَرَّ بِهِ فَرُضَّ رَأْسُهُ بِالْحِجَارَةِ.

6876- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında bir Yahudi, küçük bir kızın üzerindeki ziynet eşyalarını almış ve başını da taş ile ezmişti. Bunun üzerine ailesi ölmekte ola kızlarını Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına getirmişlerdi. Çocuk konuşamıyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Bunu sana kim yaptı? Falanca mı falanca mı?" diye sordu. O Yahudinin ismi söylenince evet manasında işaret etti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına getirildi. Bu fiili devamlı soruldu, nihayet bu cinayeti ikrar edince, kısas olarak onun da başı taşla ezildi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2413, 2746, 5295, 6876, 6877, 6879, 6884, 6885)

٥-بَاب إِذَا قَتَلَ بِحَجَرٍ أَوْ بِعَصًا

5- Bâb: Birini, Taş veya Değnekle Öldüren Kimse, Öldürdüğü Şey ile Kısas Uygulanır

٦٨٧٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ جَدِّهِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ خَرَجَتْ جَارِيَةٌ عَلَيْهَا أَوْضَاحٌ بِالْمَدِينَةِ قَالَ فَرَمَاهَا يَهُودِيٌّ بِحَجَرٍ قَالَ فَجِيءَ بِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِهَا رَمَقٌ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فُلَانٌ قَتَلَكِ فَرَفَعَتْ رَأْسَهَا فَأَعَادَ عَلَيْهَا قَالَ فُلَانٌ قَتَلَكِ فَرَفَعَتْ رَأْسَهَا فَقَالَ لَهَا فِي الثَّالِثَةِ فُلَانٌ قَتَلَكِ فَخَفَضَتْ رَأْسَهَا فَدَعَا بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَتَلَهُ بَيْنَ الْحَجَرَيْنِ.

6877- Enes İbnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medine'de bir kız çocuğu üzerinde gümüş ziynet eşyaları olduğu hâlde dışarı çıkmıştı. O esnada bir Yahudi ona bir taş attı. Ölmek üzere iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Sana bunu falanca mı yaptı?" diye sordu. Kız çocuğu hayır manasında başını kaldırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Seni falanca mı öldürdü?" diye sordu. Kız çocuğu yine hayır manasında başını kaldırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üçüncü de: "Seni falanca mı öldürdü?" diye sordu. Kız çocuğu evet manasında başını aşağı doğru eğdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu çağırttı ve kısas olarak başını iki taş arasında ezerek öldürdü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2413, 2746, 5295, 6876, 6877, 6879, 6884, 6885)

٦-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴾

6- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Biz Tevrat'ta, onlara "cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş olmak üzere kısası farz kılmıştık. Keza mümkün olduğu takdirde yaralara karşı da kısas vardır. Bununla beraber, kim kısas hakkını bağışlarsa, bu, kendi günahlarına bir kefaret olur. Zira kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte asıl zalim olanlar onlardır.» (Mâide: 45)[103]

٦٨٧٨- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ

103 Bu âyetten de anlaşıldığı gibi Yahudilerin arasında meydana gelen cinayetler ve yaralamalar hususunda kısas yapmaktan başka bir hüküm yoktu. Allah Teâlâ, Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ümmetine bu cezayı hafifletti ve kısasın yanında diyet ödemeyi de geçerli saydı ve "Bu, Rabbiniz tarafından size bir hafifletmedir ve bir merhamettir. Kim bu hususta tasaddukta bulunacak olursa bu onun için bir kefarettir." buyurdu.

دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَّا بِإِحْدَى ثَلَاثٍ النَّفْسُ بِالنَّفْسِ وَالثَّيِّبُ الزَّانِي وَالْمَارِقُ مِنْ الدِّينِ التَّارِكُ لِلْجَمَاعَةِ.

6878- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Lâ ilâhe illallâh (Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh olmadığına ve benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şehadet eden Müslüman bir kimsenin kanı helâl olmaz. Ancak şu üç şeyden biri ile helâl olur: Maktulün hayatı karşılığında öldürülmesi, zina edenin evli olması, İslâm Dini'nden çıkıp Müslüman cemaatini terk etmesi!"

٧-بَاب مَنْ أَقَادَ بِالْحَجَرِ

7- Taşla Kısas Yapan Kimse Bâbı

٦٨٧٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيًّا قَتَلَ جَارِيَةً عَلَى أَوْضَاحٍ لَهَا فَقَتَلَهَا بِحَجَرٍ فَجِيءَ بِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِهَا رَمَقٌ فَقَالَ أَقَتَلَكِ فُلَانٌ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَنْ لَا ثُمَّ قَالَ الثَّانِيَةَ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَنْ لَا ثُمَّ سَأَلَهَا الثَّالِثَةَ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَنْ نَعَمْ فَقَتَلَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحَجَرَيْنِ.

6879- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir Yahudi, üzerindeki gümüş ziynet eşyalarını almak için bir kız çocuğunu taş ile yaraladı. Ölmek üzere iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Seni falanca mı yaraladı?" diye sordu. Küçük kız hayır manasında başıyla işaret etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başka birini söyleyerek yine sordu. Küçük kız yine hayır manasında başıyla işaret etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üçüncü kez bir Yahudinin adını söyledi. Bu defa küçük kız evet manasında başıyla işaret etti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kısas olarak o Yahudiyi iki taş ile öldürdü. (Hadisin geçtiği yerler: 2413, 2746, 5295, 6876, 6877, 6879, 6884, 6885)

٨-بَاب مَنْ قُتِلَ لَهُ قَتِيلٌ فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ

8- Bâb: "Her Kimin Bir Kimsesi Öldürülürse, Öldürülenin Velileri Katil Hakkında İki Hükmü Seçme Hakkına Sahiptirler: Dilerlerse Kısas Uygulatırlar, Dilerlerse de Diyet İsterler (Katilin Bu Konuda Rızasının Olması Şartı Koşulmaz)

٦٨٨٠- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ خُزَاعَةَ قَتَلُوا رَجُلًا وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا حَرْبٌ عَنْ يَحْيَى حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّهُ عَامَ فَتْحِ مَكَّةَ قَتَلَتْ خُزَاعَةُ رَجُلًا مِنْ بَنِي لَيْثٍ بِقَتِيلٍ لَهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ حَبَسَ عَنْ مَكَّةَ الْفِيلَ وَسَلَّطَ عَلَيْهِمْ رَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ أَلَا وَإِنَّهَا لَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدِي أَلَا وَإِنَّمَا أُحِلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ أَلَا وَإِنَّهَا سَاعَتِي هَذِهِ حَرَامٌ لَا يُخْتَلَى شَوْكُهَا وَلَا يُعْضَدُ شَجَرُهَا وَلَا يَلْتَقِطُ سَاقِطَتَهَا إِلَّا مُنْشِدٌ وَمَنْ قُتِلَ لَهُ قَتِيلٌ فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ إِمَّا يُودَى وَإِمَّا يُقَادُ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ يُقَالُ لَهُ أَبُو شَاهٍ فَقَالَ اكْتُبْ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اكْتُبُوا لِأَبِي شَاهٍ ثُمَّ قَامَ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّمَا نَجْعَلُهُ فِي بُيُوتِنَا وَقُبُورِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا الْإِذْخِرَ وَتَابَعَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ شَيْبَانَ فِي الْفِيلِ قَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ أَبِي نُعَيْمٍ الْقَتْلَ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ إِمَّا أَنْ يُقَادَ أَهْلُ الْقَتِيلِ.

6880- Ebu Hureyre'den, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Huzaa kabilesinden biri, cahiliyet zamanında kendilerinden öldürülen Ehmar adlı şahsın yerine mukabil olarak Leys oğullarından birini Mekke'nin fethi senesinde öldürmüştü. Bu olay Nebi sallallahu aleyhi ve selleme haber verilince hemen devesine binip insanlara hitaben şöyle dedi:

"Muhakkak ki Allah öldürmeyi ve fil ashabını Mekke'den yasaklamıştır. –Ebu Abdullah öldürme mi yoksa fil ashabı mı olduğundan şüphe etmiştir.– Allah Mekke'ye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ve müminleri yönetici kıldı. Dikkat edin Mekke benden önce hiçbir kimse için helal olmadığı gibi benden sonra da kimse için helâl olmaz. Benim

için günün bir vaktinde helâl kılındı. Bu saatim benim için haramdır. Mekke'nin dikeni kesilmez, ağacına balta vurulmaz, sahibini bulma maksadı hariç yitiği alınmaz. Her kimin bir yakını öldürülürse o iki şey de muhayyerdir. Ya diyeti istenir ya da öldürülenin ailesi kısas ister. "

Yemen ehlinden bir adam (Ebu Şah) gelip dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu hükümleri benim için yaz. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem: "Ebu falan için yazın." buyurdu. Kureyş'ten bir adam (yani Abbas ibnu Abdulmuttalib) dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Izhır bundan müstesna olsun. Çünkü biz onu evlerimizde ve kabirlerimizde kullanıyoruz. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem: "İzhir otu bundan müstesna" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 112, 2434, 6880)

٦٨٨١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَتْ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ قِصَاصٌ وَلَمْ تَكُنْ فِيهِمُ الدِّيَةُ فَقَالَ اللَّهُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى﴾ إِلَى هَذِهِ الْآيَةِ ﴿ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ ﴾ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَالْعَفْوُ أَنْ يَقْبَلَ الدِّيَةَ فِي الْعَمْدِ قَالَ ﴿ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ ﴾ أَنْ يَطْلُبَ بِمَعْرُوفٍ وَيُؤَدِّيَ بِإِحْسَانٍ.

6881- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

İsrâîl oğullarında kısas vardı fakat onlarda diyet yoktu. Allah Azze ve Celle Muhammed Ümmeti'ne şöyle buyurdu:

«Ey iman edenler, öldürülenler hakkında kısas size farz kılındı. Hür'e hür, köleye köle, kadına kadın kısas yapılır. Fakat kim (katil) din kardeşi tarafından (ölenin velisi tarafından) affedilirse...»

Burada affetmekten maksat, kasten öldürmede ölenin velisi tarafından affedilenden diyeti kabul edilmesidir.

«Örfe uymak ve diyeti güzellikle ona ödemek gerekir.» Ölenin velisi örfe uygun bir şekilde ister, diyeti ödeyecek olan katilin velisi de diyeti güzelce öder. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4498, 6881)

٩-بَاب مَنْ طَلَبَ دَمَ امْرِئٍ بِغَيْرِ حَقٍّ

9- Haksız Olarak Bir Adamın Kanını İsteyen Kimsenin Hükmünü Beyân Bâbı

٦٨٨٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ ثَلَاثَةٌ مُلْحِدٌ فِي الْحَرَمِ وَمُبْتَغٍ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَمُطَّلِبُ دَمِ امْرِئٍ بِغَيْرِ حَقٍّ لِيُهَرِيقَ دَمَهُ.

6882- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'a insanların en sevimsiz olanı üç sınıftır: Harem içinde zulüm ve haksızlık eden; İslâm camiası içinde cahiliyet âdetini araştırıp, onu bulup yaşatmak isteyen, haksız yere dökmek için masûm bir kişinin kanını talep eden."

١٠-بَاب الْعَفْوِ فِي الْخَطَإِ بَعْدَ الْمَوْتِ

10- Hata İle Öldürmede Maktulün Velisinin Katilden Affı, Maktulün Ölmesinden Sonradır Bâbı

٦٨٨٣- حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ يَوْمَ أُحُدٍ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَرْوَانَ يَحْيَى بْنُ أَبِي زَكَرِيَّاءَ يَعْنِي الْوَاسِطِيَّ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ صَرَخَ إِبْلِيسُ يَوْمَ أُحُدٍ فِي النَّاسِ يَا عِبَادَ اللَّهِ أُخْرَاكُمْ فَرَجَعَتْ أُولَاهُمْ عَلَى أُخْرَاهُمْ حَتَّى قَتَلُوا الْيَمَانِ فَقَالَ حُذَيْفَةُ أَبِي أَبِي فَقَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ وَقَدْ كَانَ الْهَزْمُ مِنْهُمْ قَوْمٌ حَتَّى لَحِقُوا بِالطَّائِفِ.

6883- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşında müşrikler hezimete uğradılar. Bu esnada İblis:

-Ey Allah'ın kulları! Sizden geri kalmış olup arkanızda bulunan kimselerden sakının veya onları öldürün! diye haykırdı. Bu ses üzerine ön

safta savaşan Müslümanlar geriye dönerek birbirleriyle savaşmaya, birbirlerini öldürmeye başladılar. O esnada Huzeyfe'nin babası Yeman'ı öldürdüler. Bunun üzerine Huzeyfe:

-Allah sizleri bağışlasın, dedi.

Râvi: Uhud günü müşrikler bozulmuş, hatta onlardan bir topluluk Taife kadar kaçıp onlara katılmışlardı, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3290, 3824, 4065, 6668, 6883, 6890)

١١-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَأً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴾

11- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Bir müminin bir mümini, hata dışı öldürmesi olmaz. Eğer bir kimse, bir mümini hata ile öldürürse, cezası mümin bir köle azat etmek ve öldürülenin ailesine o ailenin sadaka olarak bağışlamaması hâlinde teslim edilen bir diyettir. Eğer ölen, mümin olduğu hâlde size düşman bir kavimden ise, bu takdirde ceza, mümin bir köle azat etmektir. Eğer sizinle onların arasında antlaşma bulunan bir kavimden ise, öldürülenin ailesine teslim olunan bir diyet ve mümin bir köle azadıdır. Fakat kim bunu bulamazsa, cezası Allah tarafından tövbesinin kabul edilmesi için iki ay peşpeşe oruç tutmaktır. Allah, her şeyi hakkıyle bilendir, hikmet sahibidir.» (Nisâ: 92).

١٢-بَاب إِذَا أَقَرَّ بِالْقَتْلِ مَرَّةً قُتِلَ بِهِ

12- Bâb: Bir Kimse, Cinayet İşlediğini Bir Kere İtiraf Ederse Bu İtirafı Sonucu Öldürülür

٦٨٨٤- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ يَهُودِيًّا رَضَّ رَأْسَ جَارِيَةٍ بَيْنَ حَجَرَيْنِ فَقِيلَ لَهَا مَنْ فَعَلَ بِكِ هَذَا أَفُلَانٌ

أَفُلَانٌ حَتَّى سُمِّيَ الْيَهُودِيُّ فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا فَجِيءَ بِالْيَهُودِيِّ فَاعْتَرَفَ فَأَمَرَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُضَّ رَأْسُهُ بِالْحِجَارَةِ وَقَدْ قَالَ هَمَّامٌ بِحَجَرَيْنِ.

6884- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir Yahudi, küçük bir kızın başını iki taş arasında ezdi. Ölmek üzere iken: Bunu sana kim yaptı? Falan kimse mi, Falanca kimse mi? diye soruldu. Nihayet o Yahudinin ismi söylenince, başıyla evet manasında işaret etti. Yahudi yakalanıp getirildi, soruldu, o da suçunu itiraf edince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem emretti de onun başı da taşla ezildi.

Hemmâm ibnu Yahya: İki taşla ezildi, diye söylemiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2413, 2746, 5295, 6876, 6877, 6879, 6884, 6885)

١٣-بَاب قَتْلِ الرَّجُلِ بِالْمَرْأَةِ

13- Erkeğin, Kadını Öldürmesi Bâbı

٦٨٨٥- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَتَلَ يَهُودِيًّا بِجَارِيَةٍ قَتَلَهَا عَلَى أَوْضَاحٍ لَهَا.

6885- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir Yahudi erkeğini, üstündeki gümüş takılarını almak için öldürdüğü küçük bir kıza mukabil öldürmüştür. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2413, 2746, 5295, 6876, 6877, 6879, 6884, 6885)

١٤-بَاب الْقِصَاصِ بَيْنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ فِي الْجِرَاحَاتِ

14- Yaralamalarda Erkekler ile Kadınlar Arasında Kısas Uygulanması Bâbı

وَقَالَ أَهْلُ الْعِلْمِ يُقْتَلُ الرَّجُلُ بِالْمَرْأَةِ وَيُذْكَرُ عَنْ عُمَرَ تُقَادُ الْمَرْأَةُ مِنَ الرَّجُلِ فِي كُلِّ عَمْدٍ يَبْلُغُ نَفْسَهُ فَمَا دُونَهَا مِنَ الْجِرَاحِ وَبِهِ قَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَإِبْرَاهِيمُ وَأَبُو الزِّنَادِ عَنْ أَصْحَابِهِ وَجَرَحَتْ أُخْتُ الرُّبَيِّعِ إِنْسَانًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقِصَاصُ.

İlim ehli: Erkek, kadına mukabil öldürülür, demişlerdir.

Ömer İbnu Hattâb'dan: Nefse ulaşan her kasıtlı öldürmede ve onun aşağısında olacak her yaralamada, kadın, öldürdüğü erkekten dolayı kısas edilir, dediği zikrolunuyor.

Ömer İbnu Abdilazîz de Ömer'in rivayet ettiği bu görüşe gitmiştir.

İbrâhîm en-Nahaî, Ebu Zinâd ve Ebu Zinâd'ın bazı arkadaşları da bu görüşe gitmişlerdir.

Enes İbnu Nadr'ın kızkardeşi er-Rubey', bir insanı yaraladı da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kısas uygulanmasını emretti.

٦٨٨٦- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيِّ بْنِ بَحْرٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَدَدْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ فَقَالَ لَا تُلِدُّونِي فَقُلْنَا كَرَاهِيَةُ الْمَرِيضِ لِلدَّوَاءِ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ لَا يَبْقَى أَحَدٌ مِنْكُمْ إِلَّا لُدَّ غَيْرَ الْعَبَّاسِ فَإِنَّهُ لَمْ يَشْهَدْكُمْ.

6886- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hastalığı esnasında ağzına ilâç koymuştuk. O da bize:

-"İlâç vermeyin!" diye işaret etmeye başlamıştı. Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu isteksizliği bir hastanın ilâç almaya olan isteksizliği gibidir, dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastalığının şiddeti geçip kendine gelince şöyle buyurdu:

-"Ev içinde bulunan herkes istisnasız bu ilâçtan alacaktır. İşte ben bakıyorum. Yalnız Abbas müstesnadır. Çünkü o, siz bana ilâç verirken hazır bulunmadı." (Hadisin geçtiği diğer yer: 4458, 5712, 6886)

١٥-بَاب مَنْ أَخَذَ حَقَّهُ أَوْ اقْتَصَّ دُونَ السُّلْطَانِ

15- Canı veya Bir Organı Hususunda Hâkimin Hükmü Olmaksızın Hakkını Alan veya Kısas Yapan Kimse Bâbı

٦٨٨٧- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ الْأَعْرَجَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ إِنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

6887- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bizler (ümmet olarak) sonra gelenleriz, kıyamet günü ise öne geçenleriz." (Hadisin geçtiği diğer yer: 238, 876, 896, 2956, 3486, 6624, 6887, 7036, 7495)

٦٨٨٨- وَبِإِسْنَادِهِ لَوْ اطَّلَعَ فِي بَيْتِكَ أَحَدٌ وَلَمْ تَأْذَنْ لَهُ خَذَفْتَهُ بِحَصَاةٍ فَفَقَأْتَ عَيْنَهُ مَا كَانَ عَلَيْكَ مِنْ جُنَاحٍ.

6888- Yine bu isnat ile Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Şayet sen evinde iken içeriye bakmasına izin vermediğin bir kimse, senin evinin içine baksa, sen de ona bir taş atıp gözünü çıkarsan, senin üzerine bir günah yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6888, 6902)

٦٨٨٩- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ حُمَيْدٍ أَنَّ رَجُلًا اطَّلَعَ فِي بَيْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَدَّدَ إِلَيْهِ مِشْقَصًا فَقُلْتُ مَنْ حَدَّثَكَ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ.

6889- Humeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin evinin içine doğru baktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de hemen elindeki enli oku, o kimseye doğru yöneltti. Yahya dedi ki: Ben Humeyd'e: Bu hadisi sana kim tahdis etti? diye sordum. Humeyd: Bunu bana Enes ibnu Mâlik tahdis etti, diye cevap verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1246, 2798, 3063, 3630, 3757, 6242)

١٦-بَاب إِذَا مَاتَ فِي الزِّحَامِ أَوْ قُتِلَ

16- Bâb: Bir Şahıs Kalabalık İçinde Sıkışıp Öldüğü veya Öldürüldüğü Zaman Hüküm[104] Nasıldır?

---

104 İslâm'a göre insan öldürmek, intihar etmek, kana, mala ve ırza (iffete) tecavüz haramdır. Müslümanın canı, malı, ırzı ve şerefi koruma altındadır. Yine Müslümanın Müslümana, hakaret etmesi, onunla alay etmesi, ona karşı kibirlenmesi, ona eliyle ve diliyle zarar vermesi de helâl değildir. Bir kimse bir insanı öldürürse veya bedenine zarar verirse; İslâm bunun cezasının verilmesini öngörür. Hem insan haklarının korunması, hem toplum huzurunun sağlanması, hem de kin ve nefret duygularının azalması için buna ihtiyaç vardır. Karşılığı verilmeyen suçlar, sahibini daha

٦٨٩٠- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ هِشَامٌ أَخْبَرَنَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ فَصَاحَ إِبْلِيسُ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أُخْرَاكُمْ فَرَجَعَتْ أُولَاهُمْ فَاجْتَلَدَتْ هِيَ وَأُخْرَاهُمْ فَنَظَرَ حُذَيْفَةُ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ الْيَمَانِ فَقَالَ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أَبِي أَبِي قَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا احْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ قَالَ حُذَيْفَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ عُرْوَةُ فَمَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ مِنْهُ بَقِيَّةُ خَيْرٍ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ.

6890- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşında müşrikler hezimete uğradılar. Bu esnada İblis:

-Ey Allah'ın kulları! Sizden geri kalmış olup arkanızda bulunan kimselerden sakının veya onları öldürün! diye haykırdı. Bu ses üzerine ön

---

da azdırır. Allah'ın insana verdiği en önemli nimetlerden biri hayattır. Hayatı sona erdirme hakkı da sadece onu veren Allah'a aittir. Hiç kimse haksız yere bir cana kıyamaz. Allah azze ve celle haksız yere cana kıyanlara ve insanların bedenine zarar verenlere belli cezâların verilmesini emreder. Bir kimsenin hayatına saldıranın, bunu hayatıyla ödemesi, birinin vücudunu yaralaması, kendi bedeninde bunun karşılığı kadar zedelenmeye uğramasını gerekir. Bu, insana ve onun haklarına bir saygıdır. Öldüreni affetmek, ölenin hakkına tecavüzdür. Kur'ân, öldürenin (katilin) bağışlanmasını tavsiye etmektedir. Ancak, bu af yetkisi, yalnızca ölenin yakınlarına aittir. Onlar dilerse affederler, dilerse diyet (kan bedeli) alırlar. Ama affetmezlerse, suçlunun cezâsı verilmelidir. Bu cezayı da ancak Müslümanların işlerini yürüten yetkililer (İslâm devletinin yöneticileri) yerine getirebilir. Kısas, Kur'ân'ın tespit ettiği bir cezadır. Peygamberimiz bunu hem uygulamış hem de tavsiye etmiştir. Bütün İslâm âlimleri bu konuda fikir birliği (icmâ) etmişlerdir. Akıl yönünden de bu cezanın gerekliliği ortadadır. Bir tarafta suçlu, bir tarafta ise haksızlığa uğrayan taraf vardır. Suçlunun ceza alması, haklının da hakkının ödenmesi gereklidir. Öldüren katilin yaşama hakkı, öleninkinden daha kutsal değildir. Kısasta insanlar için hayat vardır. Hem ahlâk yönünden, hem sosyal barış yönünden, hem caydırıcılık yönünden, hem de merhamet yönünden en tutarlı yol, kısastır. Allah, insanları bu konuda akıllı davranmaya çağırıyor. Kötülüğün cezası, yapılan kötülük kadardır. Ancak affedip barışma yolunu seçenlere Allah mükâfat verecektir. İslâm'da, bir yanağına vurana öbür yanağı da çevirmek yoktur. Ne zulmetmek vardır, ne de zulme uğrayınca sessiz kalmak. Kur'ân-ı Kerim, haklının hakkını ortaya koyduktan sonra, hak sahibini affetmeye çağırır. Bu da tam bir denge, adalet ve merhamettir. Kısas cezasını uygun ve gerekli gören bizzat Allah'tır. Her şeyi bilen Rabbimiz insanlar hakkında şüphesiz en hayırlısını bilir. Kimin hak sahibi olduğunu en iyi o gösterir. Doğruyu ve yanlışı O'ndan daha iyi kim bilebilir? O'nun hükmüne karşı çıkanlar ya bilgisiz cahillerdir, ya da çok cür'etli kibirlilerdir. Onlar Allah'ın Rabliğini yeterince bilemeyen ve kabul etmeyenlerdir.

safta savaşan Müslümanlar geriye dönerek birbirleriyle savaşmaya, birbirlerini öldürmeye başladılar. O esnada Huzeyfe babası Yeman'ı gördü ve:

-Ey Allah'ın kulları! Bu benim babamdır, babam! diye haykırdı. Vallahi onlar Huzeyfe'nin babası Yaman'ı bırakmadılar ve onu düşman zannederek öldürdüler. Bunun üzerine Huzeyfe:

-Allah sizleri bağışlasın, dedi.

Urve dedi ki: Huzeyfe ölünceye kadar babasını öldüren Müslümanlar hakkında hep Allah'tan bağışlanma istemeye devam etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3290, 3824, 4065, 6668, 6883, 6890)

١٧-بَاب إِذَا قَتَلَ نَفْسَهُ خَطَأً فَلَا دِيَةَ لَهُ

17- Bâb: Bir Şahıs Yanlışlıkla Kendini Öldürdüğü Zaman, Onun İçin Diyet Yoktur

٦٨٩١- حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ أَسْمِعْنَا يَا عَامِرُ مِنْ هُنَيْهَاتِكَ فَحَدَا بِهِمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ السَّائِقُ قَالُوا عَامِرٌ فَقَالَ رَحِمَهُ اللَّهُ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَّا أَمْتَعْتَنَا بِهِ فَأُصِيبَ صَبِيحَةَ لَيْلَتِهِ فَقَالَ الْقَوْمُ حَبِطَ عَمَلُهُ قَتَلَ نَفْسَهُ فَلَمَّا رَجَعْتُ وَهُمْ يَتَحَدَّثُونَ أَنَّ عَامِرًا حَبِطَ عَمَلُهُ فَجِئْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي زَعَمُوا أَنَّ عَامِرًا حَبِطَ عَمَلُهُ فَقَالَ كَذَبَ مَنْ قَالَهَا إِنَّ لَهُ لَأَجْرَيْنِ اثْنَيْنِ إِنَّهُ لَجَاهِدٌ مُجَاهِدٌ وَأَيُّ قَتْلٍ يَزِيدُهُ عَلَيْهِ.

6891- Seleme ibnu Ekva -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber savaşına çıktık. Geceleyin yürürken bir adam Âmir'e dedi ki: Ey Âmir! Kısa vezinli şiirlerinden bize birkaç parça dinletmez misin?

Âmir şâir biriydi. Bunun üzerine Âmir hayvanından aşağıya indi ve şiiriyle kafile develerini yönlendirmeye başladı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Şiir okuyup develeri yönlendiren de

kimdir?" diye sordu. Sahabeler: Âmir ibnu Ekva'dır, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah Âmir'e rahmet etsin!" diye dua etti. Kafileden bir kişi: Ey Allah'ın Rasûlü! Âmir'le ve onun şiir ve kahramanlıklarıyla bizleri bir süre daha faydalandırsaydınız! dedi.

Hayber'de Müslümanlar ve Yahudiler karşı karşıya geldiler. Âmir, Yahudi birine karşı mübarezeye çıktı. Amir'in kılıcı kısa idi. Âmir bu kısa kılıcını vurmak için Yahudinin baldırına saldırmıştı. Fakat kılıcının keskin yüzü dönüp Âmir'in diz kapağına isabet etti. Âmir, aldığı bu yara neticesinde vefat etti. Bunun üzerine bazı kimseler: Âmir'in ameli batıl oldu, o, kendi canına kıydı, dediler.

Hayber'den döndüğümüzde insanlar: Âmir'in ameli batıl olduğu diye konuşuyorlardı. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim ve dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Anam babam sana feda olsun! İnsanlar amcam Âmir'in amelinin batıl olduğunu söylüyorlar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bunu kim söylemiş ise yalan söylemiş. Onun için iki ecir vardır. Muhakkak ki O, Allah yolunda savaşmış bir mücahiddir. Hangi şehidin ecri onun ecrinden daha ziyade olabilir!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2477, 4196, 5497, 6148, 6331, 6891)

١٨-بَاب إِذَا عَضَّ رَجُلًا فَوَقَعَتْ ثَنَايَاهُ

18- Bâb: Bir Şahıs Diğer Bir Kimseyi Isırdığı ve Isıranın Ön Dişleri Düştüğü Zaman Ona Bir Şey Lâzım Gelir mi, Gelmez mi?

٦٨٩٢- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ زُرَارَةَ بْنَ أَوْفَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّ رَجُلًا عَضَّ يَدَ رَجُلٍ فَنَزَعَ يَدَهُ مِنْ فَمِهِ فَوَقَعَتْ ثَنِيَّتَاهُ فَاخْتَصَمُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَعَضُّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ كَمَا يَعَضُّ الْفَحْلُ لَا دِيَةَ لَكَ.

6892- İmrân İbnu Husayn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam diğer bir adamın elini ısırdı. Isırılan kimse elini ısıranın ağzından şiddetle çekti. Bu çekişten ısıranın ön dişleri düştü. Sonunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip muhakeme oldular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Biriniz kardeşini, kuvvetli erkek devenin ısırışı gibi ısırır mı? Senin dökülen dişlerin için diyet yoktur!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1848, 2265, 2973, 4417, 6892, 6893)

٦٨٩٣- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَرَجْتُ فِي غَزْوَةٍ فَعَضَّ رَجُلٌ فَانْتَزَعَ ثَنِيَّتَهُ فَأَبْطَلَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6893- Ya'lâ ibnu Umeyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben bir savaşa çıktım. Bir adam diğer bir adamı ısırdı. Isırılan kimse elini şiddetle çekti. Bu çekişle ısıranın ön dişini yerinden çıkardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem düşen dişin diyeti olmadığına hükmetti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1848, 2265, 2973, 4417, 6892, 6893)

١٩-بَاب السِّنُّ بِالسِّنِّ

19- Bâb: Diş, Dişe Mukabil Sökülür

٦٨٩٤-حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ ابْنَةَ النَّضْرِ لَطَمَتْ جَارِيَةً فَكَسَرَتْ ثَنِيَّتَهَا فَأَتَوُا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ بِالْقِصَاصِ.

6894- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Nadr'ın kızı bir cariyeye tokat vurdu ve onun dişini kırdı. Dişi kırılan cariyenin ailesi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip davayı arzettiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kısas uygulanmasını emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2703, 2806, 4499, 4611)

٢٠-بَاب دِيَةِ الْأَصَابِعِ

20- Parmakların Diyeti Bâbı

٦٨٩٥-حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَذِهِ وَهَذِهِ سَوَاءٌ يَعْنِي الْخِنْصَرَ وَالْإِبْهَامَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ.

6895- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Küçük parmakla baş parmak diyet hususunda eşittir."

٢١-بَاب إِذَا أَصَابَ قَوْمٌ مِنْ رَجُلٍ هَلْ يُعَاقِبُ أَوْ يَقْتَصُّ مِنْهُمْ كُلِّهِمْ

21- Bâb: Bir Topluluk, Bir Kimseye Musibet Yaptıkları Zaman Onlardan Herbiri Cezaya Uğratılır veya Öldürmüşlerse Hepsi Kısas Yapılır Mı?

وَقَالَ مُطَرِّفٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ فِي رَجُلَيْنِ شَهِدَا عَلَى رَجُلٍ أَنَّهُ سَرَقَ فَقَطَعَهُ عَلِيٌّ ثُمَّ جَاءَا بِآخَرَ وَقَالَا أَخْطَأْنَا فَأَبْطَلَ شَهَادَتَهُمَا وَأَخَذَا بِدِيَةِ الْأَوَّلِ وَقَالَ لَوْ عَلِمْتُ أَنَّكُمَا تَعَمَّدْتُمَا لَقَطَعْتُكُمَا.

Mutarrif, eş-Şa'biden -Allah ondan razı olsun- şöyle nakletti: İki kişi bir adamı, Alî'ye getirip, onun hırsızlık yaptığına şahitlik ettiler. Alî de bu şehadetle hırsızlığı sabit olan o kimsenin elini kesti. Sonra bu iki şahit başka bir adamı daha Alî'nin huzuruna getirdiler ve: Biz evvelki adamın hırsızlık yaptığında yanıldık! dediler. Bunun üzerine Alî, o iki şahidin diğer kimse aleyhindeki şehadetlerini de iptal etmiş ve o iki kişi yakalanıp onlardan, birinci adamın kesilen elinin diyeti alınmıştır. Alî: Eğer ben sizin şahitliğinizde yalan söylemeyi kasdettiğinizi bilmiş olaydım, muhakkak sizin elinizi keserdim! demiştir.

٦٨٩٦- وَقَالَ لِي ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ غُلَامًا قُتِلَ غِيلَةً فَقَالَ عُمَرُ لَوْ اشْتَرَكَ فِيهَا أَهْلُ صَنْعَاءَ لَقَتَلْتُهُمْ. وَقَالَ مُغِيرَةُ بْنُ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ إِنَّ أَرْبَعَةً قَتَلُوا صَبِيًّا فَقَالَ عُمَرُ مِثْلَهُ وَأَقَادَ أَبُو بَكْرٍ وَابْنُ الزُّبَيْرِ وَعَلِيٌّ وَسُوَيْدُ بْنُ مُقَرِّنٍ مِنْ لَطْمَةٍ وَأَقَادَ عُمَرُ مِنْ ضَرْبَةٍ بِالدِّرَّةِ وَأَقَادَ عَلِيٌّ مِنْ ثَلَاثَةِ أَسْوَاطٍ وَاقْتَصَّ شُرَيْحٌ مِنْ سَوْطٍ وَخُمُوشٍ.

6896- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir oğlan aldatılarak öldürüldü. İbnu Ömer: Eğer bu öldürme fiilinde San'â ehli iştirak etmiş olsalardı, muhakkak ben onların hepsini öldürürdüm, demiştir.

Mugîre İbnu Hakîm es-San'ânî, babası Hakîm'den: Dört kişi bir çocuğu öldürdüler. Bunun üzerine Ömer de aynı sözü söyledi, demiştir.

Ebu Bekr, İbnu Zubeyr, Alî İbnu Ebu Tâlib, Suveyd İbnu Mukarrin dörtlüsü de tokattan kısas yapmışlardır.

Ömer de vurmadan dolayı kırbaçla kısas yapmıştır. Alî İbnu Ebi Tâlib de üç kamçı vurmaktan dolayı kısas yapmıştır.

Kadi Şurayh da bir değnek vurmasından ve küçük yaralardan dolayı kısas yapmıştır.

٦٨٩٧- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ لَدَدْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ وَجَعَلَ يُشِيرُ إِلَيْنَا لَا تَلُدُّونِي قَالَ فَقُلْنَا كَرَاهِيَةُ الْمَرِيضِ بِالدَّوَاءِ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ أَلَمْ أَنْهَكُمْ أَنْ تَلُدُّونِي قَالَ قُلْنَا كَرَاهِيَةً لِلدَّوَاءِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَبْقَى مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا لُدَّ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَّا الْعَبَّاسَ فَإِنَّهُ لَمْ يَشْهَدْكُمْ.

6897- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hastalığı esnasında ağzına ilâç koymuştuk. O da bize:

-"İlâç vermeyin!" diye işaret etmeye başlamıştı. Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu isteksizliği bir hastanın ilâç almaya olan isteksizliği gibidir, dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastalığının şiddeti geçip kendine gelince:

-"Ben sizi bana ilâç vermekten yasaklamamış mıydım?" buyurdu.

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu isteksizliği bir hastanın ilaç almaya olan isteksizliği gibidir, dedik. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ev içinde bulunan herkes istisnasız bu ilâçtan alacaktır. İşte ben bakıyorum. Yalnız Abbas müstesnadır. Çünkü o, siz bana ilâç verirken hazır bulunmadı." (Hadisin geçtiği diğer yer: 4458, 5712, 6886, 6897)

٢٢-بَاب الْقَسَامَةِ
22- Kasâme Yemini[105] Bâbı

وَقَالَ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ وَقَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ لَمْ يُقِدْ بِهَا مُعَاوِيَةُ وَكَتَبَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ إِلَى عَدِيِّ بْنِ أَرْطَاةَ وَكَانَ أَمَّرَهُ عَلَى الْبَصْرَةِ فِي قَتِيلٍ وُجِدَ عِنْدَ بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ السَّمَّانِينَ إِنْ وَجَدَ أَصْحَابُهُ بَيِّنَةً وَإِلَّا فَلَا تَظْلِمْ النَّاسَ فَإِنَّ هَذَا لَا يُقْضَى فِيهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

Eş'as İbnu Kays -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Davanı ispat edecek şey senin iki şahidindir, veya da onun yemini vardır" buyurdu.

Abdullah İbnu Ebu Muleyke de: Muâviye ibnu Ebi Sufyân kasâme yemini ile kısas yapmadı, demiştir.

Ömer ibnu Abdulaziz, Basra üzerine emir tayin ettiği Adiy ibnu Ertae'ye, yağcıların evlerinden bir evin yanında bulunmuş olan bir maktul hakkında şöyle yazmıştır: Eğer maktulün sahipleri açık delil bulurlarsa onunla hükmet, sahipleri açık delil bulamazlarsa bu hususta açık bir delil olmaksızın hüküm vermekle insanlara zulmetme! Çünkü bu iş, kıyamete kadar hakkında hüküm verilemeyecek olan bir iştir!

٦٨٩٨- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ زَعَمَ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ سَهْلُ بْنُ أَبِي حَثْمَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ نَفَرًا مِنْ قَوْمِهِ انْطَلَقُوا إِلَى خَيْبَرَ فَتَفَرَّقُوا فِيهَا وَوَجَدُوا أَحَدَهُمْ قَتِيلًا وَقَالُوا لِلَّذِي وُجِدَ فِيهِمْ قَدْ قَتَلْتُمْ صَاحِبَنَا قَالُوا مَا قَتَلْنَا وَلَا عَلِمْنَا قَاتِلًا فَانْطَلَقُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا

105 "Kasame'nin" lugat manası güzelliktir. Aynı zamanda "kasem" manasına da kullanılır. "İksam" ise; yemin etmek, manasınadır. İslâmi ıstılahta: "Katili bilinemeyen ve üzerinde katl (öldürülme) alâmetleri bulunan maktulün; bir mahâlde bulunması üzerine, orada mukim bulunan kimseler üzerine muayyen bir miktarda ve özel surette yaptırılan yemine kasame denir. Kasamenin sebebi: Maktulün (öldürülen kimsenin) bulunması ve katilin bilinmemesidir. Kasame'nin rüknü: Sünnetle sabit olan özel yemindir.

رَسُولَ اللَّهِ انْطَلَقْنَا إِلَى خَيْبَرَ فَوَجَدْنَا أَحَدَنَا قَتِيلًا فَقَالَ الْكُبْرَ الْكُبْرَ فَقَالَ لَهُمْ تَأْتُونَ بِالْبَيِّنَةِ عَلَى مَنْ قَتَلَهُ قَالُوا مَا لَنَا بَيِّنَةٌ قَالَ فَيَحْلِفُونَ قَالُوا لَا نَرْضَى بِأَيْمَانِ الْيَهُودِ فَكَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُبْطِلَ دَمَهُ فَوَدَاهُ مِائَةً مِنْ إِبِلِ الصَّدَقَةِ.

6898- Buşeyr ibnu Yesâr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendi kavminden bir topluluk Hayber'e gittiler. Hayber hurmalıkları içinde kendi işlerine dağıldılar. Sonra kendilerinden biri olan Abdullah ibnu Sehl'i öldürülmüş olarak buldular. Bu topluluk, cesedin arazilerinde bulunduğu Hayberliler'e: Siz bizim arkadaşımızı öldürdünüz! dediler. Hayberliler de: Onu biz öldürmedik, onun katilini de bilmiş değiliz! dediler. Sonra bu sahabîler topluluğu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gidip: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler Hayber'e gittik ve orada birimizi öldürülmüş hâlde bulduk, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Konuşmaya büyükler başlar, ilk söz büyüklere aittir" buyurdu. Sonra onlara: "Onu öldüren kimse üzerine açık delil getireceksiniz" buyurdu. Onlar: Bizim açık delilimiz yoktur, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O takdirde Yahudiler onu kendileri öldürmediklerine dair yemin ederler" buyurdu. Sahabîler: Ey Allah'ın Rasûlü! Biz Yahudilerin yeminlerine razı olmayız! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem öldürülen kişinin kanını bâtıl ve heder kılmayı istemedi de zekât develerinden yüz tanesini onun diyeti olmak üzere verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2702, 3173, 6143, 6898, 7192)

٦٨٩٩- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو بِشْرٍ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْأَسَدِيُّ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ أَبِي عُثْمَانَ حَدَّثَنِي أَبُو رَجَاءٍ مِنْ آلِ أَبِي قِلَابَةَ حَدَّثَنِي أَبُو قِلَابَةَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَبْرَزَ سَرِيرَهُ يَوْمًا لِلنَّاسِ ثُمَّ أَذِنَ لَهُمْ فَدَخَلُوا فَقَالَ مَا تَقُولُونَ فِي الْقَسَامَةِ قَالَ نَقُولُ الْقَسَامَةُ الْقَوَدُ بِهَا حَقٌّ وَقَدْ أَقَادَتْ بِهَا الْخُلَفَاءُ قَالَ لِي مَا تَقُولُ يَا أَبَا قِلَابَةَ وَنَصَبَنِي لِلنَّاسِ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عِنْدَكَ رُءُوسُ الْأَجْنَادِ وَأَشْرَافُ الْعَرَبِ أَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّ خَمْسِينَ مِنْهُمْ شَهِدُوا عَلَى رَجُلٍ مُحْصَنٍ بِدِمَشْقَ أَنَّهُ قَدْ زَنَى لَمْ يَرَوْهُ أَكُنْتَ تَرْجُمُهُ قَالَ لَا قُلْتُ أَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّ خَمْسِينَ مِنْهُمْ شَهِدُوا عَلَى رَجُلٍ بِحِمْصَ أَنَّهُ سَرَقَ أَكُنْتَ تَقْطَعُهُ وَلَمْ يَرَوْهُ قَالَ لَا قُلْتُ فَوَاللَّهِ مَا

قَتَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدًا قَطُّ إِلَّا فِي إِحْدَى ثَلَاثِ خِصَالٍ رَجُلٌ قَتَلَ بِجَرِيرَةِ نَفْسِهِ فَقُتِلَ أَوْ رَجُلٌ زَنَى بَعْدَ إِحْصَانٍ أَوْ رَجُلٌ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَارْتَدَّ عَنْ الْإِسْلَامِ فَقَالَ الْقَوْمُ أَوَلَيْسَ قَدْ حَدَّثَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطَعَ فِي السَّرَقِ وَسَمَرَ الْأَعْيُنَ ثُمَّ نَبَذَهُمْ فِي الشَّمْسِ فَقُلْتُ أَنَا أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثَ أَنَسٍ حَدَّثَنِي أَنَسٌ أَنَّ نَفَرًا مِنْ عُكْلٍ ثَمَانِيَةً قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَايَعُوهُ عَلَى الْإِسْلَامِ فَاسْتَوْخَمُوا الْأَرْضَ فَسَقِمَتْ أَجْسَامُهُمْ فَشَكَوْا ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَفَلَا تَخْرُجُونَ مَعَ رَاعِينَا فِي إِبِلِهِ فَتُصِيبُونَ مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا قَالُوا بَلَى فَخَرَجُوا فَشَرِبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا فَصَحُّوا فَقَتَلُوا رَاعِيَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَطْرَدُوا النَّعَمَ فَبَلَغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرْسَلَ فِي آثَارِهِمْ فَأُدْرِكُوا فَجِيءَ بِهِمْ فَأَمَرَ بِهِمْ فَقُطِّعَتْ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ وَسَمَرَ أَعْيُنَهُمْ ثُمَّ نَبَذَهُمْ فِي الشَّمْسِ حَتَّى مَاتُوا قُلْتُ وَأَيُّ شَيْءٍ أَشَدُّ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلَاءِ ارْتَدُّوا عَنْ الْإِسْلَامِ وَقَتَلُوا وَسَرَقُوا فَقَالَ عَنْبَسَةُ بْنُ سَعِيدٍ وَاللَّهِ إِنْ سَمِعْتُ كَالْيَوْمِ قَطُّ فَقُلْتُ أَتَرُدُّ عَلَيَّ حَدِيثِي يَا عَنْبَسَةُ قَالَ لَا وَلَكِنْ جِئْتَ بِالْحَدِيثِ عَلَى وَجْهِهِ وَاللَّهِ لَا يَزَالُ هَذَا الْجُنْدُ بِخَيْرٍ مَا عَاشَ هَذَا الشَّيْخُ بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ قُلْتُ وَقَدْ كَانَ فِي هَذَا سُنَّةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهِ نَفَرٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَتَحَدَّثُوا عِنْدَهُ فَخَرَجَ رَجُلٌ مِنْهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ فَقُتِلَ فَخَرَجُوا بَعْدَهُ فَإِذَا هُمْ بِصَاحِبِهِمْ يَتَشَحَّطُ فِي الدَّمِ فَرَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَاحِبُنَا كَانَ تَحَدَّثَ مَعَنَا فَخَرَجَ بَيْنَ أَيْدِينَا فَإِذَا نَحْنُ بِهِ يَتَشَحَّطُ فِي الدَّمِ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ بِمَنْ تَظُنُّونَ أَوْ مَنْ تَرَوْنَ قَتَلَهُ قَالُوا نَرَى أَنَّ الْيَهُودَ قَتَلَتْهُ فَأَرْسَلَ إِلَى الْيَهُودِ فَدَعَاهُمْ فَقَالَ آلَتُمْ قَتَلْتُمْ هَذَا قَالُوا لَا قَالَ أَتَرْضَوْنَ نَفَلَ خَمْسِينَ مِنْ الْيَهُودِ مَا قَتَلُوهُ فَقَالُوا مَا يُبَالُونَ أَنْ يَقْتُلُونَا أَجْمَعِينَ ثُمَّ يَنْتَفِلُونَ قَالَ أَفَتَسْتَحِقُّونَ الدِّيَةَ بِأَيْمَانِ خَمْسِينَ مِنْكُمْ قَالُوا مَا كُنَّا لِنَحْلِفَ فَوَدَاهُ مِنْ عِنْدِهِ قُلْتُ وَقَدْ كَانَتْ هُذَيْلٌ خَلَعُوا خَلِيعًا لَهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ

فَطَرَقَ أَهْلَ بَيْتٍ مِنَ الْيَمَنِ بِالْبَطْحَاءِ فَانْتَبَهَ لَهُ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَحَذَفَهُ بِالسَّيْفِ فَقَتَلَهُ فَجَاءَتْ هُذَيْلٌ فَأَخَذُوا الْيَمَانِيَّ فَرَفَعُوهُ إِلَى عُمَرَ بِالْمَوْسِمِ وَقَالُوا قَتَلَ صَاحِبَنَا فَقَالَ إِنَّهُمْ قَدْ خَلَعُوهُ فَقَالَ يُقْسِمُ خَمْسُونَ مِنْ هُذَيْلٍ مَا خَلَعُوهُ قَالَ فَأَقْسَمَ مِنْهُمْ تِسْعَةٌ وَأَرْبَعُونَ رَجُلًا وَقَدِمَ رَجُلٌ مِنْهُمْ مِنَ الشَّأْمِ فَسَأَلُوهُ أَنْ يُقْسِمَ فَافْتَدَى يَمِينَهُ مِنْهُمْ بِأَلْفِ دِرْهَمٍ فَأَدْخَلُوا مَكَانَهُ رَجُلًا آخَرَ فَدَفَعَهُ إِلَى أَخِي الْمَقْتُولِ فَقُرِنَتْ يَدُهُ بِيَدِهِ قَالُوا فَانْطَلَقَا وَالْخَمْسُونَ الَّذِينَ أَقْسَمُوا حَتَّى إِذَا كَانُوا بِنَخْلَةَ أَخَذَتْهُمُ السَّمَاءُ فَدَخَلُوا فِي غَارٍ فِي الْجَبَلِ فَانْهَجَمَ الْغَارُ عَلَى الْخَمْسِينَ الَّذِينَ أَقْسَمُوا فَمَاتُوا جَمِيعًا وَأَفْلَتَ الْقَرِينَانِ وَاتَّبَعَهُمَا حَجَرٌ فَكَسَرَ رِجْلَ أَخِي الْمَقْتُولِ فَعَاشَ حَوْلًا ثُمَّ مَاتَ قُلْتُ وَقَدْ كَانَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَرْوَانَ أَقَادَ رَجُلًا بِالْقَسَامَةِ ثُمَّ نَدِمَ بَعْدَ مَا صَنَعَ فَأَمَرَ بِالْخَمْسِينَ الَّذِينَ أَقْسَمُوا فَمُحُوا مِنَ الدِّيوَانِ وَسَيَّرَهُمْ إِلَى الشَّأْمِ.

6899- Ebu Kilâbe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnu Abdulazîz, halifeliği zamanında bir gün üzerine oturduğu sedirini insanlar için evinin dışına çıkardı. Sonra insanlara yanına girmelerine izin verdi. İnsanlar onun huzuruna girdiler. Halife onlara: Bu kasâme yemini hakkında ne diyorsunuz? dedi. Onlar: Biz kasâme ile kısas vacip bir haktır; kasâme ile Muâviye İbnu Ebi Sufyân, Abdullah ibnu Zubeyr, Abdulmelik ibnu Mervân gibi halifeler kısas yapmışlardır diyoruz, dediler. Ebu Kilâbe dedi ki: Bana da: Sen kasâme hakkında ne diyorsun ya Ebâ Kilâbe! diye sordu ve beni insanlar önünde onlarla münazara ettirmek için dikti.

Ben de cevabında şöyle dedim: Ey Mü'minlerin Emîri! Ordu kumandanları ve Arab'ın şerifleri huzurundadır. Şu meselede nasıl rey edersin, bana haber ver: Eğer Şam'da bulunan evli bir erkek aleyhine onlardan elli adam, onu görmedikleri hâlde onun zina ettiğine şahitlik etmiş olsalardı, sen o adamı onların bu şehadetleriyle recm eder miydin? dedim. O da: Hayır recm etmezdim, diye cevap verdi. Ben yine: Reyini bana haber ver: Şayet Hımıs'ta bulunan bir erkek aleyhine, onu gözleriyle görmedikleri hâlde onlardan elli kişi, o hırsızlık yapmıştır diye şahitlik etselerdi, sen onun elini keser miydin? dedim. Halîfe bu soruma da: Hayır, diye cevapladı. Ben: Allah'a yemîn ederim ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi

ve sellem şu üç hasletten başka hiç bir kimseyi asla öldürmedi: "Kendi nefsinin çekmesi veya cinayeti ile haksız olarak öldüren ve bu sebeble kısas olarak öldürülen; evlilikten sonra zina eden; İslâm Dîninden çıkarak, Allah'a ve Rasûlü'ne harb açan kimse."

Oradaki topluluk: Enes ibnu Mâlik sana: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hırsızlarda veya hırsızlıkta el kestiğini, gözleri oyduğunu ve onları güneşe attığını tahdis etmiş değil mi? dediler. Ben de onlara şöyle dedim: Sizlere ben Enes ibnu Mâlik'in hadîsini tahdîs edeyim: Bana Enes şöyle tahdis etti: Ukl kabîlesinden sekiz nefer insan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldiler ve onunla İslâm üzerine beyatlaştılar. Müteakiben Medine arazisinin havası onlara ağır geldi de vücutları hastalandı. Onlar bu hastalıklarını Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme arzettiler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bizim çobanımızla beraber develerin yanına çıksanız, onların sütlerinden ve bevillerinden içseniz" buyurdu. Onlar: Peki, deyip develerin yanına çıktılar. Onların sütlerinden ve sidiklerinden içtiler ve sıhhat buldular. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin çobanını öldürdüler, develeri de sürüp gittiler. Derken bu haber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem derhâl arkalarından bir seriyye gönderdi. Kısa zamanda yakalanıp geri getirildiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem emretti, elleri ve ayakları kesildi, gözlerini de oydurdu. Sonra onları güneşe attırdı ve nihayet öldüler.

Ben: Bunların işlemiş oldukları suçtan daha şiddetli hangi suç vardır: Bunlar İslâm Dininden geri dönmüşler, insan öldürmüşler, hırsızlık yapmışlardır, dedim.

Anbese ibnu Saîd: Vallahi ben bu gün senden işittiğimin benzerini bu günden önce asla işitmiş değilim! dedi. Ebu Kilâbe dedi ki: Ben Anbese'ye: Ey Anbese! Sen benim bu hadîsimi bana karşı red mi ediyorsun? dedim. Anbese: Hayır sana karşı reddetmiyorum, lâkin sen hadisi tastamam olduğu gibi getirdin. Vallahi Ebu Kilâbe aranızda yaşadığı müddetçe bu ordu yani Şam ehli hayırdan asla ayrılmazlar, dedi.

Ben konuşmama şöyle devam ettim: Bu, benzeri işlerde uygulanmak üzere Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tarafından konulmuş bir kanun olmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzuruna Ensar'dan bir topluluk girdi, O'nun yanında konuştular. Sonra onlardan biri Hayber'e doğru yola çıktı. O kişi önlerinden gitti ve orada öldürüldü.

Ötekiler de onun ardından Hayber'e çıktılar. Bir de gördüler ki, arkadaşları Abdullah ibnu Sehl kan içinde debeleniyor. Hemen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına döndüler ve: Ey Allah'ın Rasûlü! Arkadaşımız bizimle beraber senin yanında konuşuyordu, bizim önümüzde yola çıktı, biz onu kan içinde bulanır vaziyette bulduk! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evinden veya mescidinden çıkıp onların yanına geldi ve: "Onu kimin öldürdüğünü düşünüyor veya görüyorsunuz?" diye sordu. Onlar da: Biz onu Yahudilerin öldürdüğünü düşünüyoruz, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Yahudilere haberci salıp onları çağırttı ve: "Bunu öldüren sizler misiniz?" diye sordu. Onlar: Hayır, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iddiacılara: "Siz, Yahudilerden elli kişinin onu öldürmediklerine dair yemin etmesine razı olur musunuz?" dedi. Onlar: Yahudiler bizim hepimizi öldürmelerine ehemmiyet vermezler, sonra da öldürmediklerine yemin ederler! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine iddiacılara hitaben: "Sizler kendinizden elli kişinin onu bunlar öldürdü yemini ile diyete hak kazanır mısınız?" buyurdu. O sahabîler: Bizler bu yemini yapamayız! dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kimsenin diyetini kendi malından verdi.

Ebu Kilâbe geçen senedle şöyle dedi: Ben şöyle dedim: Huzeyl kabilesi cahiliyet devrinde kendilerinin yeminli bir dostlarından ayrılmışlar: Sen bizden, biz de senden değiliz, demişlerdi. O ayrılan kimse Yemen'den bir ev halkına onlardan hırsızlık için Bathâ denilen Mekke vadisinde geceleyin hücum etti. O ev halkından bir adam, o hırsızın gelmesiyle uyandı da ona bir kılıç darbesi attı ve onu öldürdü. Akabinde Huzeyl kabilesi geldiler ve o Yemenli adamı yani kendisinden ayrılmış olup da hırsızlık teşebbüsü sırasında onu öldüren kimseyi yakaladılar ve hac mevsiminde Ömer ibnu Hattâb'ın huzuruna çıkardılar ve: Bu adam bizim arkadaşımızı öldürdü, dediler. Katil de: O, hırsızlık yapmıştır ve bunlar, yani onun kavmi de bundan ayrılmış hâldedirler, dedi. Ömer de: Huzeyl kabilesinden elli kişi ondan ayrılmadıklarına yemin ederler, dedi. Bunun üzerine onlardan kırkdokuz kişi o kimseden ayrılmadıklarına yalan olarak yemin etti. Bu sırada Huzeyl kabilesine mensup olan bir adam Şam'dan geldi. Hemen ondan da kendileri gibi o zattan ayrılmadıklarına dair yemin etmesini istediler. O Şam'dan gelen adam bin dirhem fidye verip yeminini onlardan kurtardı. Bu sefer onun yerine başka bir adam soktular. Böylece Ömer o adamı öldürülenin kardeşine teslim etti. Onun eli, ötekinin eliyle bir yere getirilip bağlandı. Bunlar şöyle dediler: Biz elli kişi, yani ondan

ayrılmadığımıza yemin eden bizler hakikatte yemin edenler ancak kırkdokuz olduğundan yürüdük. Nihayet Mekke'den bir gecelik uzaklıkta olan Nahle mevkine vardıkları zaman kendilerini bir yağmur yakaladı. Hemen bir mağaraya girdiler. Akabinde o mağara yemin etmiş olan o elli kişinin üzerine çöktü, hepsi öldüler de o elleri birbirine bağlanan iki kişi yani maktulün kardeşi ile Şam'dan gelen adamın yerine koydukları kişi kaçıp kurtuldular. Onları da bir taş takip etti ve maktulün kardeşinin ayağına çarpıp onu kırdı. O bir yıl daha yaşadı, sonra öldü.

Ebu Kilâbe geçen senedle şöyle dedi: Ben şöyle dedim: Abdulmelik ibnu Mervân bir adamı kasâme yemini ile kısas yapmıştır. Fakat sonra yaptığına pişman olmuş ve emir vermiş de yemin eden o elli kişinin isimleri divan defterinden silinmiş ve onları Şam'dan başka yere sürgün etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 233, 1246, 1501, 3018, 4192, 4193, 4610, 5685, 5686, 6727, 6802, 6803, 6805, 6899)

٢٣-بَاب مَنْ اطَّلَعَ فِي بَيْتِ قَوْمٍ فَفَقَئُوا عَيْنَهُ فَلَا دِيَةَ لَهُ

23- Bir Kavmin Evlerine İzinleri Olmaksızın Tırmanıp Bakan, Onların da Gözünü Çıkardıkları Kimseye Diyet Yoktur Bâbı

٦٩٠٠- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا اطَّلَعَ مِنْ حُجْرٍ فِي بَعْضِ حُجَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ إِلَيْهِ بِمِشْقَصٍ أَوْ بِمَشَاقِصَ وَجَعَلَ يَخْتِلُهُ لِيَطْعُنَهُ.

6900- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin odalarının birinden içeriye uzanıp baktı. Hemen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir demir veya birkaç demir ile ona doğru kalktı da, onu dürtmek için ona doğru sinerek yaklaşmaya başladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1246, 2798, 3063, 3630, 3757, 6242, 6889, 6900)

٦٩٠١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَجُلًا اطَّلَعَ فِي جُحْرٍ فِي بَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِدْرًى يَحُكُّ بِهِ رَأْسَهُ فَلَمَّا رَآهُ رَسُولُ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ أَعْلَمُ أَنَّكَ تَنْتَظِرُنِي لَطَعَنْتُ بِهِ فِي عَيْنَيْكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِذْنُ مِنْ قِبَلِ الْبَصَرِ.

6901- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin evindeki bir pencereden içeriye bakmıştı. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem midrâ denilen demir bir saç ayırma âleti ile başını kaşımakta idi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kişiye şöyle buyurdu: "Şayet senin, benim evimin penceresinden bana baktığını fark etseydim şu aleti senin gözüne sokardım. Bir eve girerken izin istemek ancak gözlerin harama bakmaması için meşru kılınmıştır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5924, 6241, 6901)

٦٩٠٢—حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ امْرَأً اطَّلَعَ عَلَيْكَ بِغَيْرِ إِذْنٍ فَخَذَفْتَهُ بِعَصَاةٍ فَفَقَأْتَ عَيْنَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ جُنَاحٌ.

6902- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şayet bir kimse izinsiz olarak senin mahremiyyetine bakar, sen de bir çakıl taşı atarak onun gözünü çıkarırsan, bundan dolayı sana herhangi bir günâh yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6888, 6902)

٢٤-بَاب الْعَاقِلَةِ

24- Diyet Ödeyenler Bâbı

٦٩٠٣—حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ قَالَ سَأَلْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ مِمَّا لَيْسَ فِي الْقُرْآنِ وَقَالَ مَرَّةً مَا لَيْسَ عِنْدَ النَّاسِ فَقَالَ وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ مَا عِنْدَنَا إِلَّا مَا فِي الْقُرْآنِ إِلَّا فَهْمًا يُعْطَى رَجُلٌ فِي كِتَابِهِ وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ قُلْتُ وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ قَالَ الْعَقْلُ وَفِكَاكُ الْأَسِيرِ وَأَنْ لَا يُقْتَلَ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ.

6903- Ebu Cuhayfe şöyle dedi: Ali'ye -Allah ondan razı olsun- dedim ki:

Yanınızda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme vahyolunanlardan aldığınız yazılı bir şey var mıdır? Ali: Hayır, Allah'ın Kitabı'ndan, Müslüman bir kimseye verilen anlayıştan, bir de şu sayfadan başka bir şey yoktur, dedi. Bu sayfanın içinde ne yazılıdır? dedim. Dedi ki: Onun içinde diyetin hükümleri, miktarları ve sınıfları; düşmanın elinden esiri kurtarmanın hükmü ve buna teşvik etme; bir kâfire bedel Müslümanı öldürmenin haram oluşunun hükmü vardır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 111, 1870, 3047, 3172, 3179, 6755, 6903, 6915, 7300)

٢٥-بَاب جَنِينِ الْمَرْأَةِ

25- Kadının Cenininin Hükmünü Beyan Bâbı

٦٩٠٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ وَحَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ امْرَأَتَيْنِ مِنْ هُذَيْلٍ رَمَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى فَطَرَحَتْ جَنِينَهَا فَقَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ.

6904- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Huzeyl kabîlesinden iki kadın birbiriyle döğüşüp, bunların biri diğerine bir taş atmış ve bu sebeple o kadının karnındaki bebesini öldürmüştü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir erkek köle veya cariye ğurresi yani diyetin yirmide biri olarak hükmetti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5758, 5759, 5760, 6740, 6704, 6904, 6909, 6910)

٦٩٠٥- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ اسْتَشَارَهُمْ فِي إِمْلَاصِ الْمَرْأَةِ فَقَالَ الْمُغِيرَةُ قَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْغُرَّةِ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ.

6905- Muğîra ibnu Şube -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer İbnu Hattâb onlarla, kadının doğum vaktinden evvel düşürülen cenini hakkında istişare etti de, Muğîra: Allah Rasûlü sallallahu aley-

hi ve sellem bir erkek köle veya cariye ğurresi yani diyetin yirmide biri olarak hükmetti, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6905, 6907, 6908, 7317)

٦٩٠٦- فَشَهِدَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَنَّهُ شَهِدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِهِ

6906- Ömer -Allah ondan razı olsun- ona şöyle dedi:

Seninle beraber buna şehadet edecek bir kimse daha getir, dedi. Bunun üzerine Muhammed İbnu Mesleme de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin böyle hükmettiğine şehadet etti. (Hadisin geçtiği y.6906, 6908, 7318)

٦٩٠٧- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ نَشَدَ النَّاسَ مَنْ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِي السِّقْطِ فَقَالَ الْمُغِيرَةُ أَنَا سَمِعْتُهُ قَضَى فِيهِ بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ.

6907- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnu Hattâb, insanlara: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin düşük cenin hakkındaki hükmünü işiten kimse var mı? diye sordu. Muğîra: Ben işittim; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir erkek köle veya cariye ğurresi yani diyetin yirmide biri olarak hükmetti, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6905, 6907, 6908, 7317)

٦٩٠٨- قَالَ ائْتِ مَنْ يَشْهَدُ مَعَكَ عَلَى هَذَا فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَنَا أَشْهَدُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِ هَذَا.

6908-a- Ömer: Beraberinde buna şehadet edecek bir kimse getir, dedi. Bunun üzerine Muhammed ibnu Mesleme: Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üzerine böyle hükmettiğine şehadet ediyorum, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6905, 6907, 6908, 7317)

٦٩٠٨ م- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عُمَرَ أَنَّهُ اسْتَشَارَهُمْ فِي إِمْلَاصِ الْمَرْأَةِ مِثْلَهُ.

6908-b- Muğîra ibnu Şu'be -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer'in kendileriyle kadının vakitsiz düşürülmüş cenini hakkında istişare ettiğini, bundan önceki hadîs gibi tahdis ederken işitmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6905, 6907, 6908, 7317)

٢٦-بَاب جَنِينِ الْمَرْأَةِ وَأَنَّ الْعَقْلَ عَلَى الْوَالِدِ وَعَصَبَةِ الْوَالِدِ لَا عَلَى الْوَلَدِ

26- Kadının Cenininin Hükmü, Öldürülen Kadının Diyetinin Öldürenin Babası ve Babasının Akrabaları Üzerine Olduğu; Çocuk Üzerine Olmadığı Bâbı

٦٩٠٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِي جَنِينِ امْرَأَةٍ مِنْ بَنِي لَحْيَانَ بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ ثُمَّ إِنَّ الْمَرْأَةَ الَّتِي قَضَى عَلَيْهَا بِالْغُرَّةِ تُوُفِّيَتْ فَقَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ مِيرَاثَهَا لِبَنِيهَا وَزَوْجِهَا وَأَنَّ الْعَقْلَ عَلَى عَصَبَتِهَا.

6909- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Huzeyl kabilesinden birbiriyle kavga eden iki kadın arasında hüküm verdi. O kadınlardan biri hamile olan kadına taş atmış ve taşta karnına isabet etmiş karnındaki çocuğu öldürmüştü. Aralarında hüküm vermesi için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin karşısında muhakeme oldular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de kadının karnındaki ceninin diyeti köle veya cariye ğurresi yani diyetin yirmide biri olarak hükmetti. Sonra üzerine ğurre ile hükmettiği kadın vefat etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kadının mirasının oğullarına ve kocasına ait olduğuna ve ödeyeceği diyetin de kadının erkek akrabaları üzerine olduğuna hükmetti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5758, 5759, 5760, 6740, 6904, 6909, 6910)

٦٩١٠- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اقْتَتَلَتْ امْرَأَتَانِ مِنْ هُذَيْلٍ فَرَمَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى بِحَجَرٍ فَقَتَلَتْهَا وَمَا فِي بَطْنِهَا

فَاخْتَصَمُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَضَى أَنَّ دِيَةَ جَنِينِهَا غُرَّةٌ عَبْدٌ أَوْ وَلِيدَةٌ وَقَضَى أَنَّ دِيَةَ الْمَرْأَةِ عَلَى عَاقِلَتِهَا.

6910- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Huzeyl kabilesinden iki kadın birbiriyle döğüşüp, bunların biri diğerine bir taş attı. Taş atan kadın, öteki kadını ve onun karnındaki cenini öldürdü. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzurunda davalaştılar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir erkek köle veya cariye ğurresi yani diyetin yirmide biri olarak hükmetti. Kadının diyeti de, caniye kadının erkek akrabaları üzerinedir, diye hükmetti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5758, 5759, 5760, 6740, 6704, 6904, 6909, 6910)

٢٧-بَاب مَنْ اسْتَعَانَ عَبْدًا أَوْ صَبِيًّا

27- Köle veya Çocuktan Yardım İsteyen Kimse Bâbı

وَيُذْكَرُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ بَعَثَتْ إِلَى مُعَلِّمِ الْكُتَّابِ ابْعَثْ إِلَيَّ غِلْمَانًا يَنْفُشُونَ صُوفًا وَلَا تَبْعَثْ إِلَيَّ حُرًّا

Ümmü Seleme'nin, kâtiplerin muallimine haberci gönderip "Bana yün tiftikleyecek oğlan çocukları yolla, hür yollama" dediği zikrolunuyor.

٦٩١١- حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ أَخَذَ أَبُو طَلْحَةَ بِيَدِي فَانْطَلَقَ بِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَنَسًا غُلَامٌ كَيِّسٌ فَلْيَخْدُمْكَ قَالَ فَخَدَمْتُهُ فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ فَوَاللَّهِ مَا قَالَ لِي لِشَيْءٍ صَنَعْتُهُ لِمَ صَنَعْتَ هَذَا هَكَذَا وَلَا لِشَيْءٍ لَمْ أَصْنَعْهُ لِمَ لَمْ تَصْنَعْ هَذَا هَكَذَا.

6911- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiğinde kendisinin hiçbir hizmetçisi yoktu. Ebu Talha, elimden tutarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına getirdi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Enes akıllı bir çocuktur, sana hizmette bulunsun, dedi. Enes dedi ki:

-Böylelikle ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yolculukta olduğu ve yolculukta olmadığı zamanlarında hizmet ediyordum. Yaptığım bir iş için: "Bunu neden böyle yaptın" demedi. Yapmadığım bir şey için de: "Bunu niçin böyle yapmadın" demedi. (Hadisin geç. yer. 2768, 6038, 6911)

٢٨-بَاب الْمَعْدِنُ جُبَارٌ وَالْبِئْرُ جُبَارٌ

28- Bâb: "Maden Ocaklarından ve Kuyulardan Olan Zararlar, Ölümler Hederdir, Üzerine Bir Şey Lâzım Gelmez"

٦٩١٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْعَجْمَاءُ جَرْحُهَا جُبَارٌ وَالْبِئْرُ جُبَارٌ وَالْمَعْدِنُ جُبَارٌ وَفِي الرِّكَازِ الْخُمُسُ.

6912- Ebu Hureyre'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Hayvanın, kuyunun ve madenin zararı da hederdir. Definede beşte bir zekât vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1499, 2355, 6912, 6913)

٢٩-بَاب الْعَجْمَاءُ جُبَارٌ

29- Bâb:"Hayvanların Kendiliklerinden Meydana Getirdikleri Zararlar Hederdir".

وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ كَانُوا لَا يُضَمِّنُونَ مِنْ النَّفْحَةِ وَيُضَمِّنُونَ مِنْ رَدِّ الْعِنَانِ وَقَالَ حَمَّادٌ لَا تُضْمَنُ النَّفْحَةُ إِلَّا أَنْ يَنْخُسَ إِنْسَانٌ الدَّابَّةَ وَقَالَ شُرَيْحٌ لَا تُضْمَنُ مَا عَاقَبَتْ أَنْ يَضْرِبَهَا فَتَضْرِبَ بِرِجْلِهَا وَقَالَ الْحَكَمُ وَحَمَّادٌ إِذَا سَاقَ الْمُكَارِي حِمَارًا عَلَيْهِ امْرَأَةٌ فَتَخِرُّ لَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ إِذَا سَاقَ دَابَّةً فَأَتْعَبَهَا فَهُوَ ضَامِنٌ لِمَا أَصَابَتْ وَإِنْ كَانَ خَلْفَهَا مُتَرَسِّلًا لَمْ يَضْمَنْ.

Muhammed ibnu Sîrîn şöyle dedi: Sahabî ve tâbiîn âlimleri hayvan

tepmesinden uğranılan zararı ödetmezlerdi de binicinin hayvanın dizginini geriye çekmesinden dolayı hayvana isabet eden zararı biniciye ödetirlerdi.

Hammâd İbnu Seleme şöyle dedi: Hayvan tepmesi tazmin olunmaz. ancak insanın, hayvanın ensesine, arkasına veya yanlarına değnekle dürtmesi tazmin olunur. Kadı Şurayh şöyle dedi: Hayvan ayağı ile vurup ikab ettiği zaman, sen de karşılık olarak onun ayağına vurup da ayağına bir zarar verdiğinde tazmin edilmez.

Hakem İbnu Uteybe ile Hammâd İbnu Ebu Süleyman şöyle dediler: Hayvanı kiraya veren kimse, üzerinde bir kadın bulunan eşeği sürdüğü zaman kadın düşerse, sürücü üzerine bir ödeme yoktur.

Şa'bî de şöyle dedi: Sürücü hayvanı sürüp yorduğu zaman hayvana isabet edecek zararı öder. Eğer sürücü, hayvanın arka tarafında olur ve yormaksızın yavaş yavaş yumuşaklık ve kolaylıkla sürer de bu sırada hayvana bir zarar isabet ederse zararı ödemez.

٦٩١٣- حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْعَجْمَاءُ عَقْلُهَا جُبَارٌ وَالْبِئْرُ جُبَارٌ وَالْمَعْدِنُ جُبَارٌ وَفِي الرِّكَازِ الْخُمُسُ.

6913- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hayvanların yaptığı zararın diyeti hederdir; kuyu kazmadan meydana gelen zarar da hederdir. Maden kazmada meydana gelen zarar da hederdir. Define mallarında beşte bir nisbetinde vergi vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1499, 2355, 6912, 6913)

٣٠-بَاب إِثْمِ مَنْ قَتَلَ ذِمِّيًّا بِغَيْرِ جُرْمٍ

30- Bir Zimmîyi Cürümsüz Olarak Öldüren Kimsenin Günahını Beyan Bâbı

٦٩١٤- حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ حَدَّثَنَا مُجَاهِدٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا مُعَاهَدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا.

6914- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim, anlaşma yapılmış bir zimmiyi haksız yere öldürürse cennetin kokusunu koklayamaz. Hâlbuki cennetin kokusu kırk yıllık mesafeden hissedilir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3166, 6914)

٣١-بَاب لَا يُقْتَلُ الْمُسْلِمُ بِالْكَافِرِ

31- Bâb: "Kâfir Kişiye Bedel Müslüman Öldürülmez"

٦٩١٥- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ أَنَّ عَامِرًا حَدَّثَهُمْ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيٍّ ح حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ يُحَدِّثُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ قَالَ سَأَلْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ مِمَّا لَيْسَ فِي الْقُرْآنِ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ مَرَّةً مَا لَيْسَ عِنْدَ النَّاسِ فَقَالَ وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ مَا عِنْدَنَا إِلَّا مَا فِي الْقُرْآنِ إِلَّا فَهْمًا يُعْطَى رَجُلٌ فِي كِتَابِهِ وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ قُلْتُ وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ قَالَ الْعَقْلُ وَفِكَاكُ الْأَسِيرِ وَأَنْ لَا يُقْتَلَ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ.

6915- Ebu Cuhayfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben, Alî ibnu Ebu Tâlib'e:

-Allah'ın Kitabı'nda bulunandan başka yanınızda vahiyden bir şey var mıdır? diye sordum.

Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hayır yoktur. Taneyi toprak içinde yaran ve insanı yaratan Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın Kitabı'ndan, Müslüman bir kimseye verilen anlayıştan, bir de şu sayfadan başka bir şey yoktur.

-Bu sayfanın içinde ne yazılıdır? dedim. Dedi ki:

-Onun içinde diyetin hükümleri, miktarları ve sınıfları; düşmanın elinden esiri kurtarmanın hükmü ve buna teşvik etme; bir kâfire bedel Müslümanı öldürmenin haram oluşunun hükmü vardır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 111, 187, 3047, 3172, 3179, 6755, 6903, 6915, 7300)

٣٢-بَاب إِذَا لَطَمَ الْمُسْلِمُ يَهُودِيًّا عِنْدَ الْغَضَبِ

32- Bâb: Bir Müslüman, Öfke Sırasında Bir Yahudiye Tokat Attığı Zaman Üzerine Kısas Gerekmez

رَوَاهُ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bunu Ebu Hureyre, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet etmiştir.

٦٩١٦- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُخَيِّرُوا بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ.

6916- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Peygamberler arasında şu, şundan daha hayırlıdır demeyin!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2412, 3398, 4638, 6916, 7427)

٦٩١٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى الْمَازِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْيَهُودِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ لُطِمَ وَجْهُهُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِكَ مِنَ الْأَنْصَارِ قَدْ لَطَمَ فِي وَجْهِي قَالَ ادْعُوهُ فَدَعَوْهُ قَالَ لِمَ لَطَمْتَ وَجْهَهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي مَرَرْتُ بِالْيَهُودِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ قَالَ قُلْتُ وَعَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَأَخَذَتْنِي غَضْبَةٌ فَلَطَمْتُهُ قَالَ لَا تُخَيِّرُونِي مِنْ بَيْنِ الْأَنْبِيَاءِ فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى آخِذٌ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَفَاقَ قَبْلِي أَمْ جُوزِيَ بِصَعْقَةِ الطُّورِ.

6917- Ebu Saîd el-Hudri-Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Yahudiler'den bir adam, yüzüne tokat vurulmuş olduğu hâlde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve:

-Ey Muhammed! Ensardan olan sahabelerinden bir adam yüzüme

tokat attı, diye şikâyet etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Onu çağırın!" buyurdu. O adam gelince:

-"Sen bunun yüzüne neden tokat attın?" diye sordu. Ensardan olan sahabi şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu adamın çarşıda "Musa'yı bütün insanlığın üzerine seçen Allah'a yemin ederim ki" diye yemin ettiğini duydum. Bunun üzerine ben de: Muhammed'in üstüne de mi yükseltti, dedim. Bu esnada ben öfkelendim ve onun yüzüne tokat attım.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Peygamberler arasında 'şu şundan daha üstündür' gibi lâflar etmeyin. Çünkü Kıyamet gününde insanlar duydukları bir sesten dolayı bayılacaklar. Onların beraberinde ben de bayılacağım. Fakat kabri ilk açılan kimse ben olacağım. O anda ben Musa ile karşılaşacağım. Mûsâ, Arş'ın direklerinden bir direğe tutunmuş bulunacak. Mûsâ da bayılanlar içinde bulundu da benden evvel mi ayıldı yoksa Sina Dağı'ndaki ilk bayılma ile mi hesap olundu, bilmiyorum." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2412. 3298, 4638, 4916, 6917, 7427)

٨٨- كِتَاب اسْتِتَابَةِ الْمُرْتَدِّينَ وَالْمُعَانِدِينَ وَقِتَالِهِمْ

88- MÜRTEDLERİN[106] VE HAKKA KARŞI İNAT EDEN KÂFİRLERİN TÖVBE ETMELERİNİ İSTEMEK, ONLARLA SAVAŞMAK KİTÂBI

١-بَاب إِثْمِ مَنْ أَشْرَكَ بِاللهِ وَعُقُوبَتِهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

1-Allah'a Şirk Koşanın Günahı, Dünyada ve Ahiretteki Cezası Bâbı[107]

---

106 "İrtidad": Arapça "Redd" kökünden gelen bir sözcüktür. Lûgattaki anlamı, dönmek demektir. İslâm Literatürüne: "dinden dönmek", yani İslâm'dan bilinçli bir şekilde çıkmak anlamına gelen bir terim olarak geçmiştir. Kuşkusuz bu terimin kaynağı Kur'ân-ı Kerim'dir. İrtidâd eden kimseye, yani bilerek, düşünerek ve karar vererek İslâm'dan çıktığını söyleyen; ya da buna ilişkin kanıtlayıcı bir tavır gösteren erkeğe "mürted", kadına da "mürtedde" denir. İrtidat Arapça bir kelime olup; ridde kelimesinden türemiştir. Reddetmek, geri çevirmek ve her işten rücû etmek gibi manalara gelir. Istılâhta, iman ettikten sonra, İslâm'dan dönmeye verilen isimdir. İslâm dinini terkedip başka bir dine geçmek veya eski inancına dönmeye irtidat; bunu yapan kimseye de "mürted" denir. Mürted, kişilik zaafı olan biridir. Doğru bir bilgiye ve sağlam bir görüşe sahip olamamıştır. İnandım dediği dini yeterince benimsememiştir. Bir başka fikir veya inanç, hoşuna giden bir dünyalık onu daha çok etkilemiştir. 'İslâm'dan çıkarsam, gayri müslimlerin safına geçersem maddî bir çıkar kazanabilirim' diye düşünmüştür. Kendisine çok süslü gösterilen, İslâm dışı hayat şekilleri daha çok hoşuna gitmiştir. Nefsinin arzuları kabarıp taşmıştır. Çok şey istemektedir, bir çok şeyden zevk alma arzusundadır, ama Müslüman kaldığı müddetçe bunlara ulaşması zordur. Zaten pamuk ipliği ile bağlı olduğu İslâm bağını hemen koparıp atmaktadır.

107 Tevhid ve şirk insanlık tarihi boyunca insanların bağlana geldiği iki dinin adıdır. İnsanlık tarihi şirkle tevhid arasındaki mücadeleden ibarettir. Bütün peygamberlerin tebliğlerinde vurguladıkları temel esas, tevhiddir. Kur'an-ı Kerim'in üzerinde en çok durduğu konu tevhidin önemi ve şirkten uzak durulmasıdır. Şirk, sadece putlara tapmak değildir. Nefsin istekleri peşinde koşmak, Allah'ın sevgisi yerine

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴾ ﴿ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Lokman, oğluna nasihat ederek demişti ki: "Ey oğulcuğum! Allah'a sakın şirk koşma; zira şirk en büyük zulümdür."»*** (Lokmân: 13)

«Gerçektir ki, sana da senden öncekilere de vahyolunmuştur: Eğer Allah'a şirk koşarsan, muhakkak bütün amelin boşa gider ve hüsrana uğrayanlardan olursun.» (Zumer: 65)

٦٩١٨- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ ﴾ شَقَّ ذَلِكَ عَلَى أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالُوا أَيُّنَا لَمْ يَلْبِسْ إِيمَانَهُ بِظُلْمٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ لَيْسَ بِذَاكَ أَلَا تَسْمَعُونَ إِلَى قَوْلِ لُقْمَانَ ﴿ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴾.

---

dünya sevgisini tercih etmek, bunların sonucunda Allah'ın hükümlerinden birini dahi reddetmek de şirktir. Şirkin mazisine indiğimizde, bu ümmetten önce daha önceki ümmetlerde de var olduğunu Kur'anı Kerim'den öğrenmekteyiz. Cenab'ı Hak bu insanlığın başı olan Adem ile Havva'yı yaratır. Hem onlara ve hem de zürriyetlerine tevhid dinini seçer. Böylelikle insanlar, Rablerini bilerek yalnız O'na şirk koşmadan ibadet ederlerdi. Bu yüzden onlar tek bir ümmet ve millet idiler. Tâbiatıyla bunu Allah, o ümmete nebiler yoluyla öğretmişti. Erkeğiyle kadınıyla Müslüman ve muvahhid idiler. İçlerinde Allah'a şirk koşan, kabirlere, velilere kulluk eden, onlara yalvaran, putlara tapan ve Allah'ın dinine hurafeler sokan kimseler yoktu. Yine kendine secde edilen bir put, mescit hâline getirilen bir türbe, bereket umulan bir ağaç veya taş, kurbanlar kesilen veya adaklar adanılan yatırlarda yoktu. Kendinden meded dilenen bir melek ve rasul veya salih bir veli de bulunmuyordu. Hayatlarında bütünüyle Tevhid akidesi, hem inanç ve hem de amel yönünden hakimdi. Ancak insanların, Allah'a hakkıyla itaat üzere olup, kulluk etmeleri hiç şüphesiz şeytanı rahatsız ediyordu. Bu yüzden onları hak yoldan saptırmak için çeşitli sinsi ve süslü yöntemlere baş vuruyor, ama bir türlü hedefine varamıyordu. Sonra insanların değer verdiği, Nesr, Ya'üg, Yağus, Vedul ve Suva adındaki salih insanlar birer birer vefat ederler. Bu olay onları sıkıntıya sokar. İşte o sırada şeytan bu zayıf noktayı fırsat bilir ve o insanları oyuna getirir. Tedrici olarak şirki süsler ve onlara takdim eder. İnsanlar da, o salih kimselerin kabirleriyle meşgul olmaya başlar. Arkadan gelen nesilde daha da ileri giderek, şeytanın saptırmasıyla, oyunuyla bu kabirlere ibadet etmeye başlarlar.

6918- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: ***«İman edenler ve imanlarına zulüm bulaştırmayanlar...»*** (Enâm: 82)[108] âyeti indiği zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabına ağır geldi de:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Hangimiz nefsine zulmetmez ki? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sizler Lokman aleyhisselâmın oğluna olan nasihatini duymadınız mı? ***«Ey oğulcuğum! Sakın Allah'a şirk koşma! Muhakkak ki şirk büyük bir zulümdür.»***[109] (Lokmân: 13) (Hadisin geçtiği diğer yer: 32, 3360, 6917)

٦٩١٩- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِيُّ ح و حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا سَعِيدٌ الْجُرَيْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْبَرُ الْكَبَائِرِ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ ثَلَاثًا أَوْ قَوْلُ الزُّورِ فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ.

6919- Ebu Bekra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Büyük günahların en büyüğü Allah'a şirk koşmak; ana-babanın sözünü dinlememe, onlara karşı çıkmak ve onlara itaatsizlik etmek; yalan yere şahitlik etmek, yalan yere şahitlik etmek, yalan yere şahitlik etmek veya yalan sözdür."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözü o kadar çok tekrar etti ki, artık biz O'nun canının sıkılmasından endişe ederek, keşke sussa diyorduk. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1821, 1822, 1823, 1824, 2570, 2854, 2914, 4149, 5407, 5490, 5491, 5492)

---

108 Âyet-i kerimede, iman edenlerin ve imanlarına zulüm karıştırmayanların güven içinde olacakları ve hidayete erişmiş kimseler olacakları zikredilmiştir.

109 Zulüm üçtür. Bunlar; Allah'a karşı işlenenler şirk boyutu. Kullara karşı işlenen kul hakkı boyutu. Nefse karşı Allah'ın meşietine dilemesine kalan nefse zulüm boyutu. Bu da gösteriyor ki İslâmdan çıkaran ve çıkarmayan küfür vardır. Bu aynı zamanda hem mürcieye hem de haricilere reddiyedir.

٦٩٢٠- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا شَيْبَانُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْكَبَائِرُ قَالَ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ قَالَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ ثُمَّ عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ قَالَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ الْيَمِينُ الْغَمُوسُ قُلْتُ وَمَا الْيَمِينُ الْغَمُوسُ قَالَ الَّذِي يَقْتَطِعُ مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ هُوَ فِيهَا كَاذِبٌ.

6920- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bir bedevi geldi ve: Ey Allah'ın Rasûlü! Büyük günahlar nedir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah'a şirk koşmaktır" buyurdu. Bedevi: Bundan sonra nedir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sonra anababaya karşı gelmektir" buyurdu. Bedevî: Bundan sonra nedir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Yemînul-Ğamûs'tur" buyurdu. Ravi dedi ki: Ben: "Yemînul-Ğamûs"[110] nedir? diye sordum. O da: Yemininde yalancı olduğu hâlde, Müslüman bir kimsenin malını alan yemindir, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6675, 6870, 6920)

٦٩٢١- حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ وَالْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنُؤَاخَذُ بِمَا عَمِلْنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ قَالَ مَنْ أَحْسَنَ فِي الْإِسْلَامِ لَمْ يُؤَاخَذْ بِمَا عَمِلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَمَنْ أَسَاءَ فِي الْإِسْلَامِ أُخِذَ بِالْأَوَّلِ وَالْآخِرِ.

6921- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Cahiliyet zamanında Müslüman olmadan önce işlediğimiz günahlardan dolayı ceza görecek miyiz?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle cevap verdi: "Her kim

---

110 Ğamûs yemin; geçmişteki veya bu zamandaki bir olayla ilgili olarak, bile bile yalan yere yemin etmektir. Meselâ bir kimsenin, borcunu ödemediğini bildiği hâlde "ödedim" diye veya hâli hazırda cebinde parası olduğu hâlde parasının olmadığını söyleyerek yemin etmesi birer ğamûs yeminidir. Böyle bir yemin büyük bir günahtır.

Müslümanlıkta güzel hareket ederse, cahiliyet hayatında işlediği günah ile hesaba çekilmez. Fakat her kim Müslüman olduktan sonra mürted olup tekrar küfre dönerse öncesinden de sonrasından da hesaba çekilir. (O kimse sanki hiç Müslüman olmamış gibidir.)"

٢- باب حكم المرتد والمرتدة واسْتِتَابَتِهِمْ

2- Müslüman Olduktan Sonra Tekrar küfre Dönen Erkek ve Mürtedin Hükmü ve Onlardan Tövbe Etmelerini İstemek Bâbı

وقال ابن عمر والزهري وإبراهيم تقتل المرتدة ﴿كَيْفَ يَهْدِي اللّهُ قَوْماً كَفَرُواْ بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُواْ أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللّهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ أُوْلَـئِكَ جَزَآؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللّهِ وَالْمَلآئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ خَالِدِينَ فِيهَا لاَ يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلاَ هُمْ يُنظَرُونَ إِلاَّ الَّذِينَ تَابُواْ مِن بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُواْ فَإِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُواْ كُفْراً لَّن تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَأُوْلَـئِكَ هُمُ الضَّآلُّونَ﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوَاْ إِن تُطِيعُواْ فَرِيقاً مِّنَ الَّذِينَ أُوتُواْ الْكِتَابَ يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُواْ ثُمَّ كَفَرُواْ ثُمَّ آمَنُواْ ثُمَّ كَفَرُواْ ثُمَّ ازْدَادُواْ كُفْراً لَّمْ يَكُنِ اللّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلاَ لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلاً﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللّهِ وَلاَ يَخَافُونَ لَوْمَةَ لائم ذَلِكَ فَضْلُ اللّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ ﴿مَن كَفَرَ بِاللّهِ مِن بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلاَّ مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالإِيمَانِ وَلَـكِن مَّن شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْراً فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ذَلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّواْ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الآخِرَةِ وَأَنَّ اللّهَ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ أُولَـئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ وَأُولَـئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ لاَ جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرونَ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُواْ مِن بَعْدِ مَا فُتِنُواْ ثُمَّ جَاهَدُواْ وَصَبَرُواْ إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ

فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِندَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلاَ يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّىَ يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُوْلَـئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَأُوْلَـئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴾

İbnu Ömer, Zuhri, İbrahim en-Nehai mürted olan kadının öldürüleceğini söylemişlerdir.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«İman edip Rasûlün hak olduğuna şehadet eyledikten ve kendilerine apaçık deliller geldikten sonra, küfreden o kavmi, Allah nasıl hidayete erdirir? Allah, zalim olan bir kavme asla hidayet etmez. İşte onların cezaları: Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lânetinin üzerlerinde olması. Bu lânetin içinde daimîdirler. Çekecekleri azap ise, ne hafifletilir, ne de geciktirilir. Bundan sonra tövbe edenler ve hâllerini düzeltenler müstesna. Zira Allah, çok bağışlayıcı, çok merhametlidir. İman ettikten sonra küfredenlerin, sonra da küfürlerini artırdıkça artıranların tövbeleri asla kabul edilmeyecektir. İşte asıl sapık olanlar onlardır.»*** (Âli İmrân: 86-90)[111]

«Ey îmân edenler, eğer kendilerine kitap verilenlerin içinden herhangi bir zümreye boyun eğecek olursanız, sizi imanınızdan sonra döndürüp kâfirler yaparlar.» (Âli İmrân: 100)[112]

«Önce îman edip sonra inkâr edenleri, sonra tekrar îman edip tekrar küfredenleri, sonra da kütürde ileri gidenleri, Allah'ın bağışlaması mümkün değildir; onları artık doğru yola iletecek de değildir.» (Nisâ: 137)

«Ey îman edenler! İçinizden her kim, dîninden dönerse, böylelerine karşı Allah, öyle bir kavim getirir ki, kendisi onları sever, onlar da

---

111 Bu âyet-i kerime gösteriyor ki, dinden çıkan mürtedler, dünyada da âhirette de lânete maruzdurlar. Çünkü bunlar, İslâmın yüceliğini gördükleri ve onu iyice bildikleri hâlde inkâr etmiş ve dinden çıkmışlardır. Bu sebeple onların cezaları daha şiddetlidir. Allah'ın rahmeti çok geniştir. En büyük suçlardan olan dinden dönme suçunu işleyen kimse dahi tevbe ettikten sonra onun tevbesi kabul edilir. Yeter ki tevbe ihlâs ve samimiyetiyle yapılsın.

112 Allah teâlâ, kitap ehli olan Yahudi ve Hristiyanlardan herhangi bir öğüdün kabul edilmesini veya onlarla istişarede bulunmayı yasaklıyor. Çünkü onlar, içlerinde kin, kıskançlık ve ihanet duyguları taşırlar.

Allah'ı severler; mü'minlere, karşı yumuşak, kâfirlere karşı güçlüdürler.» (Mâide: 54)[113]

«Kalbi îman ile dopdolu olduğu hâlde küfre zorlanan kimse dışında, îmanından sonra Allah'ı inkar eden ve küfre göğüs açan kimselere, Allah katından bir azap gelir. Onlar için büyük bir azap vardır. Bu, dünya hayatını âhirete tercih etmeleri ve Allah'ın kâfir olan kimselere hidayet etmemesi sebebiyledir. Bunlar, Allah'ın, kalplerini, kulaklarını ve gözlerini mühürlediği kimselerdir. Gafil olanlar da bunlardır. Âhirette asıl hüsrana uğrayacaklar da bunlar olacağına şüphe yoktur. Sonra Rabbin (ey Muhammed!), zulme uğradıktan sonra hicret eden, sonra savaşan ve sabreden kimseler için, evet Rabbin, onların bu fiillerinden sonra çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir.» (Nahl: 106-110)[114]

---

113 Allah teâlâ'nın İslâmdan çıkanlara yaptığı bu tehdidi, ezelî ilminde Resulullah'ın vefatından sonra, dinden çıkacaklarını bildiği kimselere aittir. İslâm dinine girerek artık ondan çıkmayan ve onu tahrif etmeyen kimselere ait olan vaadi ise yine Allah teâlâ'nın ezeli ilminde bir kısım insanların İslâm'a girdikten sonra onda dosdoğru devam edeceklerini bildiği kimselere aittir. Nitekim Resulullah'ın vefatından sonra bir çok Bedevi ve bazı şehirliler, dinlerinden çıkıp mürted olmuşlar, Allah teâlâ da onların yerine, kararlı, sebatlı müminleri getirmiş, böylece müminlere vaadini yerine getirmiş, mürdedlere olan tehdidini de uygulamıştır.

114 Müşrikler Mekkede Ammar, babası Yâsir'i ve annesi Sümeyye'yi, iman etmelerinden dolayı yakalamışlar ve onları inkâra zorlamak için çeşitli işkenceler yapmışlardır. Ammarın annesi Sümeyye, ayaklarından iki ayrı Deveye bağlanmış ve "Sen, Müslüman erkeklere göz dikerek Müslüman oldun." demişler ve ona çeşitli işkenceler yaptıktan sonra onu develere sürükletmişler ve edep mahalline mızrak saplayarak şehit etmişlerdir. Ammarın babası Yâsir de işkenceler sonunda şehit olmuştur. Bunlar İslâmın ilk şehitleridirler. Ammar ise işkencelere dayanamayarak, kalbi imanla dolu olduğu hâlde, diliyle, müşriklerin istediklerini söylemiştir. Bunun üzerine Resulullaha "Ammar inkâr etti." haberi getirilmiş Resulullah da şöyle buyurmuştur: "Hayır olamaz, Ammar, tepesinden tırnağına kadar imanla doludur. İman onun kalbine işlemiştir." Nihayet Ammar ağlayarak Resulullahın huzuruna gelmiş, Resulullah da ona "Kalbini nasıl buluyorsun?" diye sormuş o da "İmanla dolu buluyorum." demiştir. Resulullah da ona "Sana aynı şeyi yaparlarsa sen de aynı şekilde davran." buyurmuştur. Allah teâlâ bu âyet-i Celilede, Mekkede müşrikler tarafından ezilen ve dinden dönmeleri için çeşitli fitnelere sürüklenen mustaz'af bir sınıfı zikretmektedir. Bunlar, ailelerini, mallarını, mülklerini terkederek Allah yolunda hicret etmişler, müminlerle birlikte kâfirlere karşı cihad etmişler ve metanet göstermişlerdir. İşte bu sebeple Allah teâlâ, daha Önce içine düştükleri fitneden dolayı onlan affettiğini ve onlara merhamet ettiğini beyan etmektedir. Ayet-i Celilede, hicret, cihat ve metanetin, günahları silen birer vasıta olduklarına dikkat çekilmektedir.

«Müşrikler sizinle halâ savaşıyorlar; hatta güçleri yetse, sizi dînînizden döndürecekler; fakat içinizden her kim dininden döner ve kâfir olarak ölürse, işte, dünya ve ahiretteki amelleri boşa gitmiş olanlar bunlardır; cehennem ashabı olanlar da bunlardır ve bunlar orada daimîdirler.» (Bakara: 217)[115]

٦٩٢٢- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ أُتِيَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِزَنَادِقَةٍ فَأَحْرَقَهُمْ فَبَلَغَ ذَلِكَ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَوْ كُنْتُ أَنَا لَمْ أُحْرِقْهُمْ لِنَهْيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُعَذِّبُوا بِعَذَابِ اللَّهِ وَلَقَتَلْتُهُمْ لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ.

6922- İkrime -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alî -Allah ondan razı olsun- kendisine getirilen zındıkları yakarak öldürmüştü. Bu haber İbnu Abbas'a ulaşınca, İbnu Abbas şöyle dedi:

-Şayet ben olaydım onları yakarak öldürmezdim. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah'ın azap ettiği gibi azap etmeyin" buyurmuştur. Ben onları, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Dinini değiştireni, yani mürtedi öldürün!" buyruğu gereğince öldürürdüm.[116]
(Hadisin geçtiği diğer yer: 3017, 6922)

---

115 Bu âyet-i kerimede zikredilen ve "Mukaddes olan haram ay" diye tercüme edilenden maksat, Recep ayıdır. Haram aylar peşpeşe gelen, Zilkade, Zilhicce ve Muharrem ayı ile Cemaziyel Âhir ve Şaban ayları arasındaki Recep ayıdır. Cahiliye döneminde bu dört aya hürmet gösterilirdi. Kişi, babasının katilini görse dahi ona dokunmazda ve bu aylarda savaşılmazdı. Bu âyette zikredilen "Haram ayı'n" Recep ayı oluşu bu âyetin, nüzul sebebinin, Recep ayında meydana gelen bir olay olmasındandır. Bütün müfessirler bu âyet-i kerimenin, nüzul sebebinin, Resulullahın gönderdiği bir müfrezenin, Recep ayının birinci gününde, müşriklerden biri olan Amr bin el-Hadremi'yi Öldürmesi ve iki müşriki de esir etmesi hadisesi olduğunu söylemişlerdir.

116 İslâm'dan çıktığını açıkça gösteren söz, tutum ve davranışlarda bulunan kişi, mürted sayılır ve tevbe etmediği takdirde idam edilir.

٦٩٢٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ قُرَّةَ بْنِ خَالِدٍ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ أَقْبَلْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعِي رَجُلَانِ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ أَحَدُهُمَا عَنْ يَمِينِي وَالْآخَرُ عَنْ يَسَارِي وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَاكُ فَكِلَاهُمَا سَأَلَ فَقَالَ يَا أَبَا مُوسَى أَوْ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ قَالَ قُلْتُ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَطْلَعَانِي عَلَى مَا فِي أَنْفُسِهِمَا وَمَا شَعَرْتُ أَنَّهُمَا يَطْلُبَانِ الْعَمَلَ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى سِوَاكِهِ تَحْتَ شَفَتِهِ قَلَصَتْ فَقَالَ لَنْ أَوْ لَا نَسْتَعْمِلُ عَلَى عَمَلِنَا مَنْ أَرَادَهُ وَلَكِنْ اذْهَبْ أَنْتَ يَا أَبَا مُوسَى أَوْ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ إِلَى الْيَمَنِ ثُمَّ أَتْبَعَهُ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ فَلَمَّا قَدِمَ عَلَيْهِ أَلْقَى لَهُ وِسَادَةً قَالَ انْزِلْ وَإِذَا رَجُلٌ عِنْدَهُ مُوثَقٌ قَالَ مَا هَذَا قَالَ كَانَ يَهُودِيًّا فَأَسْلَمَ ثُمَّ تَهَوَّدَ قَالَ اجْلِسْ قَالَ لَا أَجْلِسُ حَتَّى يُقْتَلَ قَضَاءُ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَأَمَرَ بِهِ فَقُتِلَ ثُمَّ تَذَاكَرَا قِيَامَ اللَّيْلِ فَقَالَ أَحَدُهُمَا أَمَّا أَنَا فَأَقُومُ وَأَنَامُ وَأَرْجُو فِي نَوْمَتِي مَا أَرْجُو فِي قَوْمَتِي.

6923- Ebu Mûsâ el-Eşarî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. Beraberimde de Eşari kabilesinden iki adam vardı. Onların biri sağımda, diğeri de solumda idi. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dişlerini misvâklıyordu. Yanımdaki iki kimse de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden vazife istediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Ebu Mûsâ!" veya "Ey Abdullah ibnu Kays!" buyurdu. Bunun üzerine ben: Seni hak ile gönderen Allaha yemin ediyorum ki, bu iki kimse, gönüllerindeki vazife istemeyi bana bildirmediler ve ben onların böyle bir iş isteyeceklerini bilmiş değildim, dedim. Bu sırada ben, Onun yukarı kalkmış olan dudağının altındaki misvakına bakıyordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İş dileyen kimseyi biz, işimiz üzerinde kullanmayız; lâkin sen ey Ebu Mûsâ, Yemene oraya vali olarak git!"

Sonra onun arkasından Muâz ibnu Cebel, Yemen'in bir bölgesine vazifeli olarak gitti. Nihayet Muâz, Ebu Musa'nın yanına geldiği zaman, Ebu Mûsâ onun için bir yastık koydu ve ona: Bineğinden in ve yastık üzerine otur! dedi. Ebu Musa'nın yakınında bir bağla sıkıca bağlanmış bir

adam bulunuyordu. Muâz, Ebu Musa'ya: Bu bağlı insan nedir? dedi. Ebu Mûsâ: Bu bir Yahudi idi, İslâm'a girdi, sonra da yine Yahudi oldu, dedi. Ebu Mûsâ, Muâza: Otur! dedi. Muâz da üç kere: Allah'ın ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hükmü olarak, dininden dönen bu kişi öldürülünceye kadar ben oturmam! dedi. Bunun üzerine Ebu Mûsâ, onunla ilgili emrini verdi, o mürted de öldürüldü. Bundan sonra Muâz ile Ebu Mûsâ gece yaptıkları ibadeti zikrettiler. Muâz: Bana gelince, ben gece ibadeti yapar ve uyurum, ibadetim hususunda sevap arzu etmekte olduğum gibi uykum hakkında da sevap arzu etmekteyim, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2261, 4341, 4343, 4344, 6124, 6923, 7149, 7156, 7157, 7172)

٣-بَاب قَتْلِ مَنْ أَبَى قَبُولَ الْفَرَائِضِ وَمَا نُسِبُوا إِلَى الرِّدَّةِ

3- Farzları Kabul Etmekten Çekinenlerin ve Dinden Dönmeğe Nisbet Edilenlerin Öldürülmeleri Bâbı[117]

117 Müslüman kişinin, kâfir ya da müşrik olmasını sonuçlandırabilecek her türlü söz ve eylem, onun aynı zamanda irtidadına da neden olabilir. Yani mümin sıfatını taşırken kişi, kâfir ya da müşrik olmakla, tıpkı düşünüp karar vererek (Allah korusun) İslâm Dini'nden çıkmış gibi olur. Aslında bu bir yorumdur. Çünkü irdidad da küfür ve şirk gibi İslâm'dan kopmaktır. Riddet, bu ilgiyle ya da daha genel bir anlam taşıyan küfrün kapsamına girdiği için küfür sayılmıştır. Fakat gerçek anlamda irtidâd: vaktiyle Müslüman iken, sonradan düşünerek ve karar vererek İslâm Dini'nden çıkmaktır. Gaflet içindeki kimselerin sorumsuzca sarfettikleri bir sözden, yaptıkları bir eylemden, ya da gösterdikleri yanlış bir tavırdan dolayı küfre saptıkları, zaman zaman yaşanan olaylardandır. Bunların mürted olup olmadığına gelince, Çoğunun, yaşadığı bu gibi hadiselerden sonraki demeçleri, günlük konuşmaları ve genelde tavırları, bu insanların, her şeye rağmen kendilerini müslüman veya mümin saydıklarını açıkça göstermektedir. Hâlbuki mürted böyle değildir. Mürted insan, İslâmı reddettiğini, Onun yerine dinsizliği, ya da başka bir dini tercih ettiğini açıkça ifade eden veya bu doğrultuda eylem yapan insandır. Örneğin vaktiyle namaz kılan, oruç tutan, benzeri İslâmî ibadetleri yaptığı görülen bir kimsenin, daha sonra bir kiliseye girerek fiilen âyine katılması veya bir heykel karşısında saygı duruşu göstermesi onun mürted olduğunu kanıtlamak için yeterlidir. Öyle ise birçok gafil insanın bir an için işledikleri küfür, genelde riddet anlamını taşımaz. Elbette ki mürted insan da netice itibariyle kafirdir. Çünkü İslâmı açıkça reddetmiştir. Ancak onun işlediği suç, küfrün türlerinden biridir. Yani şirk nasıl ki aynı zamanda küfrün bir alt kümesi ise İrtidâd da aynen öyledir. Fakat mürtedi sıradan müşrik ve kâfir insandan ayıran ciddi çizgiler vardır. Çünkü genellikle şirk ve küfür, bir insanın hayatına yanlışlıklarla birlikte girer. Çok kere kişi, bilinçsiz bir şekilde bu suçu işler. Ama İrtidad böyle değildir. Tıpkı nifak gibi mutlaka bilinçli işlenen bir suçtur. İrtidâd hakkında çok iyi bilgilenmek için önce insanın İslâmla na-

٦٩٢٤-حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ لَمَّا تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ وَكَفَرَ مَنْ كَفَرَ مِنَ الْعَرَبِ قَالَ عُمَرُ يَا أَبَا بَكْرٍ كَيْفَ تُقَاتِلُ النَّاسَ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقَدْ عَصَمَ مِنِّي مَالَهُ وَنَفْسَهُ إِلَّا بِحَقِّهِ وَحِسَابُهُ عَلَى اللَّهِ.

6924- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat edip Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- halife olduğunda, Arap kabilelerinden bazıları kâfirliğe dönerek tekrar kâfir (mürted) olupta, Ebu Bekir onlarla savaşmak istediğinde Ömer dedi ki:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ben insanlarla, onlar "Lâ ilâhe illallah" deyinceye kadar savaşmakla emrolundum. Her kim bu sözü söylerse onun hakkı müstesna benden malını ve canını korumuş olur. Artık onun hesabı Allah'a kalmıştır" buyurduğu hâlde insanlarla mı savaşıyorsun? (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1399, 1457, 7284)

---

sıl tanıştığı noktasına bakmak gerekir. Bilindiği üzere insan, ya aile içinde baştan beri Müslüman olarak yetişir. Çünkü Müslüman bir anne ve babanın çocuğu olarak doğmuştur; Veya sonradan hidayete ererek İslâm'a girmiştir. İşte bu her iki tip insan da esasen İslâm'la sözleşmelidirler. Bu sözleşme ebedîdir. Bunu tek taraflı olarak feshedemezler. İnsanın hayatta feshetme hakkına sahip olamadığı tek sözleşme belki de budur. Bu ciddi olayın, daha doğrusu bu büyük şerefin bilincine varamamış olmak kadar insanlıktan yoksun bulunan birçok kimse zaman zaman bilinçsizce küfür ve şirk çukurlarına yuvarlanırlar. Her şeye rağmen bunların büyük bir kısmı tevbe ve istiğfar ederek yaptıklarına pişman olurlar. "İrtidad" olayı, daha çok bilgisizliğin ya da düşünce kaosunun sonuçlarından olan küfür ve şirkle karşılaştırıldığı takdirde görülür ki mürted insan, sıradan kâfir ve müşrikten çok farklıdır. Çünkü irtidâd düşünüp tasarlamayı, ondan sonra karar vermeyi gerektirmektedir. Böyle bir insan ise son derece bilinçle hareket eden biri ancak olabilir. İşte bu nedenledir ki geleneksel küfrün ve şirkin yaygın olmasına karşın irtidâd çok ender rastlanan bir olaydır.

٦٩٢٥- قَالَ أَبُو بَكْرٍ وَاللَّهِ لَأُقَاتِلَنَّ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ فَإِنَّ الزَّكَاةَ حَقُّ الْمَالِ وَاللَّهِ لَوْ مَنَعُونِي عَنَاقًا كَانُوا يُؤَدُّونَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَاتَلْتُهُمْ عَلَى مَنْعِهَا قَالَ عُمَرُ فَوَاللَّهِ مَا هُوَ إِلَّا أَنْ رَأَيْتُ أَنْ قَدْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ لِلْقِتَالِ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ الْحَقُّ.

6925- Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- şöyle cevap verdi:

Vallahi ben namaz ile zekâtın arasını ayıran kimselerle muhakkak savaşırım. Çünkü zekât, malın hakkıdır. Vallahi bunlar şayet Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve selleme verdikleri bir dişi oğlağı bana vermezlerse bundan dolayı muhakkak onlarla savaşırım.

Ömer şöyle dedi: Vallahi bunlara karşı savaşılması hakkında Allah'ın Ebu Bekir'in göğsünü açtığını gördüm ve onlarla savaşın hak olduğunu, bunun gerekli olduğunu anladım. (Hadisin geçtiği yerler: 1400, 6925)

٤-بَاب إِذَا عَرَّضَ الذِّمِّيُّ وَغَيْرُهُ بِسَبِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يُصَرِّحْ نَحْوَ قَوْلِهِ السَّامُ عَلَيْكَ.

4- Bâb: Zımmî Olan Yahudi ve Hıristiyan veya Bir Başkası Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: "Es-Sâmu Aleyke" (Ölüm Senin Üzerine Olsun) Sözü Gibi Sövmeyi Açıkça Söylemediği Zaman?[118]

٦٩٢٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ

118 Yahudiler Medine döneminde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle karşılaşınca "Sana ölüm olsun" anlamına gelen "Es-samu aleyke" şeklinde selâm veriyorlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem onların bu kaba selâmlarına "aleyküm "size olsun" diye cevap vermekle yetinir, edepli ve yumuşak tavrını değiştirmezdi. Bu arada inen bir ayetle yahudilerin bu tavrı kınandı ve onların cehenneme girecekleri bildirildi. (bk. el-Mücadele, 58/8.) Ashabı kiramdan kimilerinin yahudilere, aynı sözlerle, hatta "ölüm, kınama ve lanet size olsun" gibi ilavelerle cevap vermesi üzerine Allahın Rasulü ehli kitapla olan selâmlaşmayı şu şekilde belirledi". "Size ehl-i kitaptan birisi selâm verince "aleyke veya aleykum (sana veya size de olsun)" şeklinde cevap veriniz."

مَرَّ يَهُودِيٌّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ السَّامُ عَلَيْكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَدْرُونَ مَا يَقُولُ قَالَ السَّامُ عَلَيْكَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَقْتُلُهُ قَالَ لَا إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ فَقُولُوا وَعَلَيْكُمْ

6926- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir Yahudi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına uğradı ve: "es-Sâmu aleyke!" (Ölüm üzerine olsun) dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ona: "Ve aleyke" (Senin üzerine de olsun) diyerek karşılık verdi. Bu sözünden sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler onun ne söylemekte olduğunu biliyor musunuz? O: es-Sâmu aleyke, (Ölüm üzerine olsun) dedi" buyurdu. Sahabîler: Ey Allah'ın Rasûlü! Onu öldürelim mi? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hayır! Onu öldürmeyin! Kitap ehli olanlar size selâm verdikleri zaman, sizler de onlara mukabil olarak: Ve aleyküm (Sizin üzerinize de olsun) deyin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6258, 6926)

٦٩٢٧- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ عَنِ ابْنِ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ رَهْطٌ مِنَ الْيَهُودِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكَ فَقُلْتُ بَلْ عَلَيْكُمُ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ قُلْتُ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ.

6927- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir grup Yahudi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldiler ve: es-Samu aleyke (ölüm senin üzerine olsun) dediler. Ben onların bu sözünü anladım ve: "bel aleykumus-sâmu vel-la'netu" (Bilâkis ölüm ve lânet sizin üzerinize olsun) dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey Aişe! Muhakkak ki Allah her işte yumuşak olmayı sever." Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Onların ne dediklerini duymadın mı? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: Onların ne dediklerini duydum ve ben de onlara ve aleyküm (sizin üzerinize olsun) dedim." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2935, 6024, 6256, 6395, 6927)

٦٩٢٨- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ وَمَالِكِ بْنِ أَنَسٍ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْيَهُودَ إِذَا سَلَّمُوا عَلَى أَحَدِكُمْ إِنَّمَا يَقُولُونَ سَامٌ عَلَيْكَ فَقُلْ عَلَيْكَ.

6928- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yahudiler size selâm verdikleri zaman, onların biri ancak "es-Sâmu aleyke" (ölüm sizin üzerinize olsun) der. Sen de: "ve aleyke" (senin üzerine olsun) de." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6257, 6928)

٥-بَاب

5- Bâb

٦٩٢٩- بَاب حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْكِي نَبِيًّا مِنْ الْأَنْبِيَاءِ ضَرَبَهُ قَوْمُهُ فَأَدْمَوْهُ فَهُوَ يَمْسَحُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَيَقُولُ رَبِّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ.

6929- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Şu anda ben, sanki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi görür gibiyim: Kavmi kendisini dövmüş ve yüzünden kan akan peygamberlerden bir peygamberi anlatıyordu. O peygamber yüzünden kanları siliyor ve:

-"Allahım! Kavmimi bağışla! Çünkü onlar bilmiyorlar!" diyordu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3477, 6929)

٦-بَاب قَتْلِ الْخَوَارِجِ وَالْمُلْحِدِينَ بَعْدَ إِقَامَةِ الْحُجَّةِ عَلَيْهِمْ

6- Dînden Çıkan Haricîlerle Haktan Sapıp Bâtıla Meyleden Mülhidlerin, Hüccet İkâmesinden Sonra Öldürülmeleri Bâbı[119]

---

119 Hariciler ser'i nasları hastalıklı bir şekilde anlayarak sapıklığa düştüler. Bunun en önemli sebepleri şunlardır: Aceleci, yüzeysel ve basit bir şekilde, nassları, maksad-

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ ﴾ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَرَاهُمْ شِرَارَ خَلْقِ اللَّهِ وَقَالَ إِنَّهُمُ انْطَلَقُوا إِلَى آيَاتٍ نَزَلَتْ فِي الْكُفَّارِ فَجَعَلُوهَا عَلَى الْمُؤْمِنِينَ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Allah'ın, sakınacakları şeyleri kendilerine açıklamadıkça, bir kavmi doğru yola ilettikten sonra sapıklığa düşürmesi olacak iş değildir. Allah, her şeyi hakkıyla bilendir.»*** (Tevbe: 115)[120]

---

larını dikkatle ve derinlemesine değerlendirmeksizin yorumlamak. Bu yüzden nassları bozuk bir mana ile yorumlama hatasına düştüler. Delillerin yalnızca bir kısmını göz önüne almaları. Tek bir nassı alıp ser'i diğer nassları düşünmeksizin, onunla anlayışlarına göre bir meselede hükme varıyorlar. Haricilerin sapıklık sebepleri Müslümanlardan bir çok taifenin de sapıklık sebebidir. Bu sapıklığın asıl sebebi makasidi şeriayı bilmemek, manalarda ispatsız bir zanla yanılmak ya da ilk belinen zanna göre hareket etmektir. Böyleleri ilimde derinleşemezler. Müslümanların birliğine ve cemaat hâlinde saflarının vahdetine gayret gösterme. Bu, Hz. Ali'nin tavrında gayet açıktır. İnsanlar ey emirül mü'minin bir topluluk size karşı gelmeye hazırlanıyor dendiğinde söyle demişti: "Bana karşı çıkana kadar bırak onları. Bana karşı savaşa girişene kadar onlarla savaşmayacağım. Gerçi öyle de yapacaklardır." Çünkü Ali Müslümanların arasında ayrılığa sebep olacak, güçlerini zayıflatacak bir çatışmaya girmemek hususunda onlar saldırmadıkça veya bid'atleriyle Müslümanlara eziyet etmedikçe çok dikkatliydi. Aynı tavır İbn Abbas'da da onlara gidip anlaşmaya, şüphelerini giderip hakka döndürmeye çalışmada belirgindir. İşte böylece, Müslümanlar da kuvvetlerini zayıflatmaktan kaçınmalı, safların birliği, sözlerin bir araya getirilmesi için gayret sarf etmelidir. Belki de Müslümanların şiddetle ihtiyaç duyduğu kaidelerin en önemlisi ve en büyüğü birlikte ve safların birleştirilmesinde tutulacak yoldur. Müslümanların birliği her Müslüman'ın, her cemaatin ağzındaki söz olmuştur. Herkes ona çağırıyor, o yolda çalıştığını iddia ediyor. İslâm'ın metodu açıktır. Bu metod bize, insanları önce akideleri açısından değerlendirmemizi gösterir. Bütün diğer meziyetler sonra gelir, önce değil. Eğer haricileri ibadetlerindeki çoklukla değerlendirseydik, yüceltmemiz, saygı duymamız, hatta derecelerini sahabelerin üstüne çıkarmamız gerekirdi. Rasul hariciler hakkında ashabına ne demişti: "Namazlarını görünce namazlarınızı, oruçlarını görünce oruçlarınızı küçümseyeceksiniz." Fakat mesele hiç de öyle değil. İnançları açısından değerlendirdiğimizde doğru ölçü beliriyor ve görülüyor ki onlar Allah'ın dininde çok tehlikeli bir bid'at çıkardılar, ayrılık ve fitne tohumları attılar. Doğru itikadı salih amel takip eder. İşte ehl-i sünnet vel-cemaate mensup olan gerçek Müslümanı ayırıcı vasıf budur. Müslümanın bid'at ve dalâlet ehli ile ortak olan diğer her türlü iyi özellik esas bir ölçü olamaz.

120 Allah sizi hidayete erdirdikten sonra sizlere, müşrikler için af dilemenin yasak olduğunu bildirmedikçe elbette ki böyle bir af dilemenizden dolayı sizi sapıklığa dü-

İbnu Ömer, haricileri Allah'ın yarattıkları içinde en şerlileri olarak görürdü. O şöyle dedi: Onlar, kâfirler hakkında inmiş olan birtakım âyetlere gittiler de bunları Müslümanlar üzerine tevil ettiler.

٦٩٣٠- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا خَيْثَمَةُ حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ غَفَلَةَ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا حَدَّثْتُكُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثًا فَوَاللَّهِ لَأَنْ أَخِرَّ مِنْ السَّمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكْذِبَ عَلَيْهِ وَإِذَا حَدَّثْتُكُمْ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ فَإِنَّ الْحَرْبَ خِدْعَةٌ وَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ سَيَخْرُجُ قَوْمٌ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَحْدَاثُ الْأَسْنَانِ سُفَهَاءُ الْأَحْلَامِ يَقُولُونَ مِنْ خَيْرِ قَوْلِ الْبَرِيَّةِ لَا يُجَاوِزُ إِيمَانُهُمْ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنْ الرَّمِيَّةِ فَأَيْنَمَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ فَإِنَّ فِي قَتْلِهِمْ أَجْرًا لِمَنْ قَتَلَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

6930- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben size Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den bir şey haber verdiğimde, benim gökyüzünden yere düşmem, bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in dilinden yalan uydurmamdan daha sevimlidir. Ancak aramızda konuştuğumuz meselelerde yalan söyleyebilirm. Çünkü savaş bir hiledir. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle buyururken işittim:

"Âhir zamanda bir topluluk olacaktır ki onların yaşları küçük, akılları zayıftır. Onlar Kur'ân'dan konuşacaklardır. Onlar, okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkacaklardır. Onların imanları boğazlarından aşağı inmeyecektir. Onları nerede bulursanız öldürün. Onları öldürmenizde sizin için Kıyamet günü sevap vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3611, 5057, 6930)

٦٩٣١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَعَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّهُمَا أَتَيَا أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ فَسَأَلَاهُ عَنْ الْحَرُورِيَّةِ أَسَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا

şürecek değildir. Çünkü sizler, bu yasağı bilmeden önce yaptıklarınızdan sorumlu değilsiniz. Fakat bu yasaktan sonra af dilemeniz de mümkün değildir.

أَذْرِي مَا الْحَرُورِيَّةُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَخْرُجُ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ وَلَمْ يَقُلْ مِنْهَا قَوْمٌ تَحْقِرُونَ صَلَاتَكُمْ مَعَ صَلَاتِهِمْ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ حُلُوقَهُمْ أَوْ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنْ الرَّمِيَّةِ فَيَنْظُرُ الرَّامِي إِلَى سَهْمِهِ إِلَى نَصْلِهِ إِلَى رِصَافِهِ فَيَتَمَارَى فِي الْفُوقَةِ هَلْ عَلِقَ بِهَا مِنْ الدَّمِ شَيْءٌ.

6931- Atâ ibnu Yesâr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Saîd el-Hudrî ye gelip ondan Harûriyyeyi sorduk ve: Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden Harûriyyeyi zikrettiğini işittin mi? demişler. Ebu Saîd şöyle demiştir: Ben Harûriyyenin kimler olduğunu bilmem. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem den işittim, şöyle buyuruyordu:

"Sizin içinizden öyle bir topluluk çıkacaktır ki, sizden biriniz namazını, onların namazı yanında ve orucunu onların orucu yanında küçük görür. Onlar Kurân okurlar, ancak bu okuyuşları onların köprücük kemiklerinden öteye geçmeyecek. Onlar tıpkı okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkarlar. Avı delip geçen okunun demirine bakılır, orada kan namına bir şey bulunmaz. Sonra okun yaya giriş yerine bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Sonra okun ağaç kısmına bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Sonra okun yelesine -tüyüne- bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Ok, avın işkembesi içindeki şeylere ve kana girip çıkmış, fakat onlardan hiçbir şey oka yapışmamıştır."[121] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3610, 4351, 4667, 5058, 6163, 6931, 6933, 7432, 7562)

٦٩٣٢- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَذَكَرَ الْحَرُورِيَّةَ فَقَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْرُقُونَ مِنْ الْإِسْلَامِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنْ الرَّمِيَّةِ.

6932- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Onlar tıpkı okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkarlar."

---

121 3452 nolu rivayette gerekli açıklama yapılmıştır.

٧-بَاب مَنْ تَرَكَ قِتَالَ الْخَوَارِجِ لِلتَّأَلُّفِ وَأَنْ لَا يَنْفِرَ النَّاسُ عَنْهُ

7- Ülfet İçin ve İnsanların Kendisinden Dağılmamaları İçin Haricîlerle Savaşmayan Kimse Bâbı

٦٩٣٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْسِمُ جَاءَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ذِي الْخُوَيْصِرَةِ التَّمِيمِيُّ فَقَالَ اعْدِلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ وَيْلَكَ وَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ أَعْدِلْ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ دَعْنِي أَضْرِبْ عُنُقَهُ قَالَ دَعْهُ فَإِنَّ لَهُ أَصْحَابًا يَحْقِرُ أَحَدُكُمْ صَلَاتَهُ مَعَ صَلَاتِهِ وَصِيَامَهُ مَعَ صِيَامِهِ يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ يُنْظَرُ فِي قُذَذِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ فِي نَصْلِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ فِي رِصَافِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ فِي نَضِيِّهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ قَدْ سَبَقَ الْفَرْثَ وَالدَّمَ آيَتُهُمْ رَجُلٌ إِحْدَى يَدَيْهِ أَوْ قَالَ ثَدْيَيْهِ مِثْلُ ثَدْيِ الْمَرْأَةِ أَوْ قَالَ مِثْلُ الْبَضْعَةِ تَدَرْدَرُ يَخْرُجُونَ عَلَى حِينِ فُرْقَةٍ مِنَ النَّاسِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ أَشْهَدُ سَمِعْتُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا قَتَلَهُمْ وَأَنَا مَعَهُ جِيءَ بِالرَّجُلِ عَلَى النَّعْتِ الَّذِي نَعَتَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَنَزَلَتْ فِيهِ ﴿ وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ ﴾.

6933- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ali'nin Yemen'den gönderdiği altınları taksim ediyordu. Bizler de O'nun yanında idik. Temim oğullarından Zul-Huveysira denilen bir adam geldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Adaletli ol! dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sana yazıklar olsun! Şayet ben adaletli olmazsam, adaletli olan kimdir? Şayet ben adil olmazsam, muhakkak sen ziyan etmiş, hüsrana uğramış olursun." Bunun üzerine Ömer şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bana izin ver de bu adamın boynunu vurayım. Ömer'in bu sözüne binaen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle

buyurdu:

-"Onu bırak ey Ömer! Onun öyle arkadaşları vardır ki, sizden biriniz namazını, onların namazı yanında ve orucunu onların orucu yanında küçük görür. Onlar Kur'ân okurlar, ancak bu okuyuşları onların köprücük kemiklerinden öteye geçmeyecek. Onlar tıpkı okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkarlar. Avı delip geçen okunun demirine bakılır, orada kan namına bir şey bulunmaz. Sonra okun yaya giriş yerine bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Sonra okun ağaç kısmına bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Sonra okun yelesine -tüyüne- bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Ok, avın işkembesi içindeki şeylere ve kana girip çıkmış, fakat onlardan hiçbir şey oka yapışmamıştır. Onların alâmeti iki pazusundan biri kadın memesi gibi veya öteye beriye gidip gelen büyük bir et parçası gibi olan siyah bir adamdır. Onlar, insanlar, Müslümanlar arasında bir ayrılma olduğu zaman ortaya çıkarlar"

Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben bu hadîsi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işitmiş olduğuma şehadet ediyorum. Ve yine şehadet ediyorum ki, Alî ibnu Ebî Tâlib, ben de kendisiyle beraberken onlarla savaşmıştır. Alî bu hadîste tavsif edilen adamın aranmasını emretti. Adam arandı, neticede bulup getirildi. Hatta ben ona baktım ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in tarif ettiği gibi olduğunu gördüm.

Ebu Saîd: ***«Onlardan bir kısmı da, sadakalar konusunda sana saldıran kimselerdir. Eğer kendilerine o sadakalardan verilirse hoşnut olurlar; ondan verilmezse, hemen kinleniverirler.»*** (Tevbe: 58) âyeti bunun hakkında indi, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3610, 4351, 4667, 5058, 6163, 6931, 6933, 7432, 7562)

٦٩٣٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ حَدَّثَنَا يُسَيْرُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ قُلْتُ لِسَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ هَلْ سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي الْخَوَارِجِ شَيْئًا قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ وَأَهْوَى بِيَدِهِ قِبَلَ الْعِرَاقِ يَخْرُجُ مِنْهُ قَوْمٌ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الْإِسْلَامِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنَ الرَّمِيَّةِ.

6934- Yuseyr ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Sehl

ibn Huneyfe: Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden haricîler hakkında herhangi bir şey söylerken işittin mi? diye sordum.

Sehl ibnu Huneyf şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi, elini Irak tarafına uzatarak şöyle buyurduğunu işittim: "Oradan bir kavim çıkacak ki, onlar Kur'ân'ı okurlar, Kur'ân onların köprücük kemiklerinden öteye geçmez. Onlar atılan bir okun avı delip çıkması gibi İslâmdan süratle çıkarlar."

٨-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقْتَتِلَ فِئَتَانِ دَعْوَتُهُمَا وَاحِدَةٌ

8- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Davetleri Bir Olduğu Hâlde İki Büyük Topluluk Birbirleriyle Savaşmadıkça Kıyamet Kopmayacaktır" Hadisi Bâbı

٦٩٣٥- حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَقْتَتِلَ فِئَتَانِ دَعْوَاهُمَا وَاحِدَةٌ.

6935- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her ikisi de Müslüman olduklarını söyleyen iki grup birbirleriyle savaşmadıkça kıyamet kopmaz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 85, 1036, 1412, 3609, 5635, 5636, 6037, 6506, 6935, 7061, 7115, 7121)

٩-بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُتَأَوِّلِينَ

9- Tevîl Ediciler Hakkında Gelen Haberler Bâbı

٦٩٣٦- قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَبْدٍ الْقَارِيَّ أَخْبَرَاهُ أَنَّهُمَا سَمِعَا عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمٍ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَمَعْتُ لِقِرَاءَتِهِ فَإِذَا هُوَ

يَقْرَؤُهَا عَلَى حُرُوفٍ كَثِيرَةٍ لَمْ يُقْرِئْنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَلِكَ فَكِدْتُ أُسَاوِرُهُ فِي الصَّلَاةِ فَانْتَظَرْتُهُ حَتَّى سَلَّمَ ثُمَّ لَبَّبْتُهُ بِرِدَائِهِ أَوْ بِرِدَائِي فَقُلْتُ مَنْ أَقْرَأَكَ هَذِهِ السُّورَةَ قَالَ أَقْرَأَنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ لَهُ كَذَبْتَ فَوَاللَّهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْرَأَنِي هَذِهِ السُّورَةَ الَّتِي سَمِعْتُكَ تَقْرَؤُهَا فَانْطَلَقْتُ أَقُودُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ بِسُورَةِ الْفُرْقَانِ عَلَى حُرُوفٍ لَمْ تُقْرِئْنِيهَا وَأَنْتَ أَقْرَأْتَنِي سُورَةَ الْفُرْقَانِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسِلْهُ يَا عُمَرُ اقْرَأْ يَا هِشَامُ فَقَرَأَ عَلَيْهِ الْقِرَاءَةَ الَّتِي سَمِعْتُهُ يَقْرَؤُهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَكَذَا أُنْزِلَتْ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَأْ يَا عُمَرُ فَقَرَأْتُ فَقَالَ هَكَذَا أُنْزِلَتْ ثُمَّ قَالَ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ أُنْزِلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ.

6936- Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Hişâm ibnu Hakîm ibnu Hizâm'ı Furkan Sûresi'ni benim okumakta olduğumdan başka lehçe üzerine okurken işittim. Bana o sûreyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem okutmuş idi. Hemen önüne geçmeyi düşündüm. Sonra ona namazdan ayrılıncaya kadar dokunmadım. Sonra ridasına sarılıp onu çektim ve dedim ki:

-Senin okumuş olduğunu duyduğum bu sureyi sana kim okuttu?

-Bana bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem okuttu, dedi.

Ben de dedim ki:

-Yalan söyledin, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sureyi bana okuduğundan başka bir şekilde okuttu.

Onun ridasından çekerek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirdim ve dedim ki:

-Ben bundan Furkan Sûresi'ni senin bana okuttuğun lehçeden başka bir lehçe üzerine okurken işittim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Onu serbest bırak! Oku ey Hişâm" buyurdu. O da benim kendisinden duyduğum şekilde okudu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"İşte bu şekilde indirildi" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sen oku ey Ömer" buyurdu. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bana okuttuğu şekilde okudum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sûre işte böyle indirildi. Şüphesiz ki, Kur'ân yedi harf üzere indirilmiştir. Bundan kolay geleni okuyun." (Hadisin geçtiği yer: 2419, 4992, 6936)

٦٩٣٧- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ ح و حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ﴾ شَقَّ ذَلِكَ عَلَى أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالُوا أَيُّنَا لَمْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ كَمَا تَظُنُّونَ إِنَّمَا هُوَ كَمَا قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ ﴿يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾.

6937- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«İman edenler ve imanlarına zulüm bulaştırmayanlar...» (Enâm: 82) âyeti indiği zaman, Peygamberin sahabîleri üzerine ağır geldi de:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Hangimiz nefsine zulmetmez ki? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bu sizin zannettiğiniz gibi değildir. ***«İman edenler ve imanlarına zulüm bulaştırmayanlar...»*** Bundan maksat şirktir. Sizler Lokman aleyhisselâmın oğluna olan nasihatini duymadınız mı? ***«Ey oğulcuğum! Sakın Allah'a şirk koşma! Muhakkak ki şirk büyük bir zulümdür.»***[122] (Lokmân: 13) (Hadisin geçtiği diğer yer: 32, 3360, 6917)

---

122 Zulum üçtür. Bunlar; Allah'a karşı işlenenler şirk boyutu. Kullara karşı işlenen kul hakkı boyutu. Nefse karşı Allah'ın meşietine dilemesine kalan nefse zulum boyutu. Bu da gösteriyor ki İslâmdan çıkaran ve çıkarmayan küfür vardır. Bu aynı zamanda hem mürcieye hemde haricilere reddiyedir.

٦٩٣٨- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ قَالَ سَمِعْتُ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ غَدَا عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَجُلٌ أَيْنَ مَالِكُ بْنُ الدُّخْشُنِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَّا ذَلِكَ مُنَافِقٌ لَا يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تَقُولُوهُ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ قَالَ بَلَى قَالَ فَإِنَّهُ لَا يُوَافِي عَبْدٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِهِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ.

6938- İtbân ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim evime geldi. Bir adam: Malik ibnud-Duhşun nerede? diye sordu. İçimizden biri: O, Allah'ı ve Rasûlü'nü sevmeyen bir münafıktır, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Onun Lâ ilâhe illallah (Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur) deyip bununla da cennete girip Allah'ın vechini görmek istediğini görmedin mi?"

Adam dedi ki: Allah ve Rasûlü en iyi bilendir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Allah, Lâ ilâhe illallah (Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur) diyen ve bununla da cennete girip Allah'ın vechini görmek isteyen kimseye cehennemi haram kılmıştır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 424, 425, 667, 686, 838, 840, 1186, 4009, 4010, 5401, 6938)

٦٩٣٩- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ فُلَانٍ قَالَ تَنَازَعَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَحِبَّانُ بْنُ عَطِيَّةَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ لِحِبَّانَ لَقَدْ عَلِمْتُ مَا الَّذِي جَرَّأَ صَاحِبَكَ عَلَى الدِّمَاءِ يَعْنِي عَلِيًّا قَالَ مَا هُوَ لَا أَبَا لَكَ قَالَ شَيْءٌ سَمِعْتُهُ يَقُولُهُ قَالَ مَا هُوَ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالزُّبَيْرَ وَأَبَا مَرْثَدٍ وَكُلُّنَا فَارِسٌ قَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ حَاجٍ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ هَكَذَا قَالَ أَبُو عَوَانَةَ حَاجٍ فَإِنَّ فِيهَا امْرَأَةً مَعَهَا صَحِيفَةٌ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى الْمُشْرِكِينَ فَأْتُونِي بِهَا فَانْطَلَقْنَا عَلَى أَفْرَاسِنَا حَتَّى أَدْرَكْنَاهَا حَيْثُ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَسِيرُ عَلَى بَعِيرٍ لَهَا وَقَدْ كَانَ كَتَبَ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ بِمَسِيرِ رَسُولِ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فَقُلْنَا أَيْنَ الْكِتَابُ الَّذِي مَعَكِ قَالَتْ مَا مَعِي كِتَابٌ فَأَنَخْنَا بِهَا بَعِيرَهَا فَابْتَغَيْنَا فِي رَحْلِهَا فَمَا وَجَدْنَا شَيْئًا فَقَالَ صَاحِبَايَ مَا نَرَى مَعَهَا كِتَابًا قَالَ فَقُلْتُ لَقَدْ عَلِمْنَا مَا كَذَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ حَلَفَ عَلِيٌّ وَالَّذِي يُحْلَفُ بِهِ لَتُخْرِجِنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَأُجَرِّدَنَّكِ فَأَهْوَتْ إِلَى حُجْزَتِهَا وَهِيَ مُحْتَجِزَةٌ بِكِسَاءٍ فَأَخْرَجَتْ الصَّحِيفَةَ فَأَتَوْا بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ دَعْنِي فَأَضْرِبَ عُنُقَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا حَاطِبُ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لِي أَنْ لَا أَكُونَ مُؤْمِنًا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَكِنِّي أَرَدْتُ أَنْ يَكُونَ لِي عِنْدَ الْقَوْمِ يَدٌ يُدْفَعُ بِهَا عَنْ أَهْلِي وَمَالِي وَلَيْسَ مِنْ أَصْحَابِكَ أَحَدٌ إِلَّا لَهُ هُنَالِكَ مِنْ قَوْمِهِ مَنْ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهِ عَنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ قَالَ صَدَقَ لَا تَقُولُوا لَهُ إِلَّا خَيْرًا قَالَ فَعَادَ عُمَرُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ دَعْنِي فَلِأَضْرِبْ عُنُقَهُ قَالَ أَوَلَيْسَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ اطَّلَعَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ أَوْجَبْتُ لَكُمْ الْجَنَّةَ فَاغْرَوْرَقَتْ عَيْنَاهُ فَقَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ خَاخٍ أَصَحُّ وَلَكِنْ كَذَا قَالَ أَبُو عَوَانَةَ حَاجٍ وَحَاجٍ تَصْحِيفٌ وَهُوَ مَوْضِعٌ وَهُشَيْمٌ يَقُولُ خَاخٍ.

6939- Sad ibn Ubeyde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Abdurrahman ile Hibbân ibnu Atıyye çekiştiler de Ebu Abdurrahman, Hibbâna hitaben, Ali'yi kasdederek: Yemîn olsun, senin sahibinin ne kadar Müslüman kanı dökmeye cüret ettiğini bilmişimdir! dedi. Hibbân: O buna cüret etmedi ey babasız kalası! dedi. Ebu Abdurrahman: Bir şey ki, ben onu bunu söylerken işittim, dedi. Hibbân: Bu şey nedir? dedi. Ebu Abdurrahman şöyle dedi:

Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni, Zubeyri ve Ebu Mersedi gönderdi, hepimiz süvari idik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Gidiniz; Hac bostanına kadar gidin. Çünkü o bostanda bir kadın bulacaksınız ki, onun yanında

Hâtib ibnu Ebu Beltea'dan Mekke'deki müşriklere yazılmış bir mektup vardır, o mektubu bana getirin!" buyurdu.

Ali dedi ki: Biz atlarımız üzerinde koşturarak gittik. En sonu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bize söylemiş olduğu yerde, devesi üzerinde gitmekte olan bir kadın bulduk. Hâtib, Mekke ahalisine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendilerine doğru yürüyeceğini bildiren bir mektup yazmıştı. Biz kadına:

Yanında bulunan mektup nerede? dedik. Kadın:

Bende hiçbir mektup yoktur! diye inkâr etti. Biz kadının devesini çöktürüp, eşyası arasında mektubu araştırdık, fakat hiçbir şey bulamadık, iki arkadaşım; Zubeyr ile Ebu Mersed: Biz bu kadında hiçbir mektup görmüyoruz! dediler. Ben de onlara: Vallahi biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hiç yalan söylemediğini bilmişizdir! dedim. Bundan sonra Ali, kendisiyle yemin edilen Allah adına yemin etti de, kadına: Vallahi sen ya mektubu çıkarırsın veya ben senin elbiseni muhakkak soyacağım! dedi. Bunun üzerine kadın elini, kuşanmakta olduğu izarının bağına doğru uzattı da oradan mektubu çıkardı. Ali ile arkadaşları o mektubu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirdiler. Ömer: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu adam, Allah'a, Rasûlü'ne ve müminlere hainlik yapmıştır; beni bırak da bunun boynunu vurayım! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Ey Hâtib! Bu yaptığın işe seni sevkeden nedir?" buyurdu. Hâtib: Ey Allah'ın Rasûlü! Bende Allaha ve Rasûlü'ne mümin olmaktan başka bir hâl olmamıştır. Lâkin ben Kureyşlerin yanında kendim için ailemi ve malımı kendisiyle koruyacak bir minnetdarlık eli olmasını istedim. Yanında bulunan Muhacir sahabîlerinden her bir kişinin orada kendi kavminden, ailesini, mallarını muhafaza edecek akrabaları vardır, benim ise Kureyşten himaye edecek kimsem yoktur! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hâtib doğru söyledi, onun hakkında hayırdan başka bir söz söylemeyin! " buyurdu.

Ömer, Hâtib hakkındaki sözünü tekrarladı da: Ey Allah'ın Rasûlü! O, Allaha, Rasûlü'ne ve müminlere hainlik yapmıştır, beni bırak da onun boynunu vurayım! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de O'na: "Hâtib, Bedir savaşına katılanlardan biri değil midir? "Bilemezsin, belki de Allah Bedir savaşına katılanların yüksek mücadelelerine muttali' olmuştu da: "Ey Bedir askerleri, bundan böyle ne dilerseniz işleyiniz, cennetim sizin üzerinize vacip olmuştur" buyurmuş olabilir!"

Bunun üzerine Ömer'in iki gözü yaş akıttı da: Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3007, 3081, 3983, 4274, 4890, 6259, 6939)

٨٩- كِتَاب الْإِكْرَاهِ

89- KİTÂBUL-İKRÂH[123]

Kişinin İstemediği Şeye Zorlanması Kitabı

---

123 İkrah; lûgatta bir kimseyi istemediği bir sözü söylemeye veya bir işi yapmaya zorlamaktır. İslâmi ıstılâhta: "Bir kimseyi; tehdit ederek (icbarla) razı olmadığı bir sözü söylemeye veya bir işi yapmaya, haksız yere sevk etmektir. Tehdit edilen kimseye "Mükreh" denilir. İcbar etmek (Mecbur bırakmak) manasına gelen "Cebr" aynı mahiyettedir. Cebrin karşılığı (zıddı) "İhtiyar" meselesi farklıdır. İkrah bazı hâllerde; ihtiyarı ifsad eder, bazı hâllerde ise; ferdin "İki şerden birisini seçmesi" sözkonusu olduğundan, ihtiyar mevcuttur. Şöyle ki; ikrah altında olan kimsenin, ölüm tehlikesi veya bir uzvunun koparılması sözkonusu olursa "İkrah-ı Mülci" gündeme girer. Bu hâlde; hem rıza, hem ihtiyar ortadan kalkar. Ancak hapis etmek, dövmek veya bağlamak gibi durumlarda (Ölüm tehlikesi ve uzvun koparılması sözkonusu olmadığı sabit ise) "İkrah-ı Gayri mülci'den" sözedilebilir. Bu hâlde ferdin rızası yoktur, ancak ihtiyarı mevcuttur. İslâm'da, insana din, inanç ve vicdan özgürlüğü tanınmış; iradeyi baskı altına almak ve insanı rızası olmayan işlere zorlamak yasaklanmıştır. İkna etme, güzel öğüt, toleranslı davranış ve en güzel irşad ve eğitim metodunu bulup uygulamak İslâm'ın amacıdır. Kur'an-ı Kerîm'de şöyle buyurulur: "Ey Peygamber! insanları Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle davet et. Onlarla en uygun şekilde mücadele et. Şüphesiz ki Rabbin, yolundan sapanı da, doğru yolda yürüyenleri de çok iyi bilir" (Nahl, 125). "Dinde zorlama yoktur. Hak yol, bâtıl yoldan ayrılmıştır. Kim tâğutu inkâr edip Allah'a iman ederse, muhakkak ki o, kopmayan sağlam bir kulpa sarılmıştır. Allah, her şeyi çok iyi işiten ve çok iyi bilendir" (Bakara, 256). Ayetin inme sebebi şu olaydır. Huseyn el-Ensarî'nin, Müslüman olmayan iki oğlu Ensar'da bazılarıyla birlikte yiyecek almak üzere Medine'ye gelmişlerdi. Babaları; "Müslüman olmadan sizi bırakmam" dedi. Oğulları İslâm'a girmek istemeyince, Peygamber'e başvurdu ve; "Ben bakıp dururken, bende bir parça olan çocuklarım ateşe mi girsin?" dedi. Bunun üzerine yukarıdaki ayet nazil oldu. Başka bir âyette iradesi zorlanan kimse için bazı kolaylıklara işaret edilir: "Müminler müminleri bırakıp da, kâfirleri dost ve idareci edinmesinler. Kim bunu yaparsa, ona Allah'tan hiçbir şey (yardım) yoktur. Eğer ki, onlardan gelebilecek bir tehlikeden dolayı sakınmış olasınız. Allah size, asıl kendinden korkmanızı emrediyor. Nihayet gidiş de ancak O'nadır" (Âli İmrân, 28). Bu ayetteki; "meğer

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ وَقَالَ ﴿ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً ﴾ وَهِيَ تَقِيَّةٌ وَقَالَ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿عَفُوًّا غَفُورًا﴾ وَقَالَ ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴾ فَعَذَرَ اللَّهُ الْمُسْتَضْعَفِينَ الَّذِينَ لَا يَمْتَنِعُونَ مِنْ تَرْكِ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ وَالْمُكْرَهُ لَا يَكُونُ إِلَّا مُسْتَضْعَفًا غَيْرَ مُمْتَنِعٍ مِنْ فِعْلِ مَا أُمِرَ بِهِ وَقَالَ الْحَسَنُ التَّقِيَّةُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فِيمَنْ يُكْرِهُهُ اللُّصُوصُ فَيُطَلِّقُ لَيْسَ بِشَيْءٍ وَبِهِ قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَابْنُ الزُّبَيْرِ وَالشَّعْبِيُّ وَالْحَسَنُ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Kalbi îman ile dopdolu olduğu hâlde küfre zorlanan kimse dışında, îmanından sonra Allah'ı inkâr eden ve küfre göğüs açan kimselere, Allah katından bir azap gelir. Onlar için büyük bir azap vardır.»*** (Nahl: 106)[124]

---

ki onlardan gelebilecek bir tehlikeden dolayı sakınmış olasınız" hükmünün tefsîrini İbn Abbas şöyle yapar. "Bu, kalbi iman ile dopdolu olduğu hâlde, diliyle küfür kelimesini söyleyip, işkence ve ölümden kurtulmuş olmasıdır. Böyle yapan kimse hem hayatını kurtarır, hem de o anda günahı kaldırıldığı için, sorumlu olmaz." İbn Kesîr, bu konudaki ruhsatı şöyle açıklar: "Bazı yer ve zamanlarda inkârcıların şerrinden korkanlar, niyet ve kalplerinden değil de, dış görünüş bakımından kendilerini koruyacak şekilde davranabilirler."

124 Bu âyeti Kerime, Ammar ibnu Yâsîr hakkında nazil olmuştur. "Müşrikler Mekkede Ammar, babası Yâsir'i ve annesi Sümeyye'yi, iman etmelerinden dolayı yakalamışlar ve onları inkâra zorlamak için çeşitli işkenceler yapmışlardır. Ammarın annesi Sümeyye, ayaklarından iki ayrı Deveye bağlanmış ve "Sen, Müslüman erkeklere göz dikerek Müslüman oldun." demişler ve ona çeşitli işkenceler yaptıktan sonra onu develere sürükletmişler ve edep mahalline mızrak saplayarak şehit etmişlerdir. Ammarın babası Yâsir de işkenceler sonunda şehit olmuştur. Bunlar İslâmın ilk şehitleridirler. Ammar ise işkencelere dayanamayarak, kalbi imanla dolu olduğu hâlde, diliyle, müşriklerin istediklerini söylemiştir. Bunun üzerine Resulullaha "Ammar inkâr etti." haberi getirilmiş Resulullah da şöyle buyurmuştur: "Hayır olamaz, Ammar, tepesinden tırnağına kadar imanla doludur. İman onun kalbine işlemiştir." Nihayet Ammar ağlayarak Resulullahın huzuruna gelmiş, Resûlul-

«Mü'minler, mü'minlerin dışında (zaruri bir menfaat sebebiyle olmadıkça ve) kendilerinden sakınmadıkça, kâfirleri dost edinmesinler. Kim bunu yaparsa, hiçbir şeyde Allah'tan yardım göremez. (Böylece) Allah, sizi kendisinden sakındırıyor; (nasıl olsa) varış Allah'adır.» (Âli İmrân: 28)

«Melekler, canlarını alacakları nefislerine zulmeden kimselere: "Ne işte idiniz? (Dîninizle ne derece meşgul oldunuz?)" derler Onlar: "Biz, yeryüzünde (kâfirler sebebiyle, dînin gereklerini yapmaktan) âciz kalan kimselerdik" diye cevap verirler, Melekler de: "Allah'ın arzı geniş değil miydi ki; oraya hicret etseydiniz?" derler. İşte bunların barınacakları yer cehennemdir. O ne kötü bir yerdir. Erkeklerden, kadınlardan ve çocuklardan (kâfirler yüzünden hicret etmekten gerçekten) aciz kalıp da bir çareye gücü yetmeyenler ve bir yol bulamayanlar böyle değildir. İşte böylelerini Allah'ın affetmesi mümkündür. Allah çok affeden, çok bağışlayandır.» (Nisâ: 97-99)[125]

«Size ne oluyor da Allah yolunda ve "Ey Rabbimiz! Halkı zalim olan bu şehirden bizi çıkar; bize kendi nezdinden bir sahip gönder; yine kendi nezdinden bize bir yardımcı ver" diyen zayıf erkek, kadın ve çocuklar için savaşmıyorsunuz?» (Nisâ: 75-76)[126]

Allah, kendi emrettiği vazifeleri ancak mağlup olduklarından dolayı terkeden zayıfları mazeretli kılmıştır. Zorlanan, ancak zayıf kılınan ve emredileni işlemekten çekinemeyen kimse olur.

---

lah da ona "Kalbini nasıl buluyorsun?" diye sormuş o da "İmanla dolu buluyorum." demiştir. Resulullah da ona "Sana aynı şeyi yaparlarsa sen de aynı şekilde davran." buyurmuştur.

125 Bu âyet Allah Rasûlü ile birlikte hicret etmeyip Mekke'de kalan bazı münafıklar hakkında nazil olmuştur. Bunlar Bedir günü müşriklerle birlikte çıktılar ve ölenler içinde bunlar da öldü. Bunun üzerine bu âyeti kerîme genel olarak dinini yaşama imkânı olmadığı ve hicrete gücü yettiği hâlde müşriklerin arasında kalanlar hakkında nazil olmuştur. Bu kişi nefsine zulmetmiş, haramı işlemiş sayılır. Bu âyeti kerîme'nin metni de onların kendilerine yazık ettiklerini ve haram işlediklerini bildirmektedir. Bu âyette Allah Teâlâ: Melekler hicreti terketmek suretiyle kendilerine yazık edenlerin canlarını aldıkları zaman: Ne yapıyordunuz, Niçin hicreti terkederek burada kaldınız? deyince; biz, yeryüzünde zavallı kimselerdik yerde gitmeye ve memleketten çıkmaya güç yetiremezdik, diyecekler. Melekler de: Allah'ın yeri geniş değil miydi? cevabını verecekler.

126 Allah Teâlâ îmân eden kullarını kendi yolunda cihada (savaşmaya) ve Mekke'de kalmak zorunda olan zayıf erkek, kadın ve çocukları kurtarmak için çalışmaya teşvik ediyor.

Hasan el-Basrî şöyle dedi: "Takiyye" zarar korkusuyla itikad etmekte olduğu şeyin zıddını açıklama kıyamet gününe kadar sabittir.

İbnu Abbas, hırsızların zorlamalarıyla karısını boşayan kimse hakkında: Zorlanan kimse üzerine boşama hükmü vâki olmaz, demiştir. İbnu Ömer, İbnu Zubeyr, eş-Şa'bî ve Hasan Basri de bu görüştedirler. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ameller niyete göredir" buyurmuştur.

٦٩٤٠- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ أُسَامَةَ أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلَاةِ اللَّهُمَّ أَنْجِ عَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ وَسَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ وَالْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ وَابْعَثْ عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ.

6940- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namaz içinde şöyle duâ eder idi:

"Yâ Allah! Ayyaş ibn Ebu Rabîa'yı, Seleme ibnu Hişâm'ı, el-Velid ibnu Velîd'i kurtar! Yâ Allah! Kâfirler elinde bunalıp zayıf ve aciz görülen diğer mü'minleri de kurtar! Yâ Allah! Mudar üzerine daha şiddetli bas! Ve onlar üzerine Yûsuf'un yılları gibi kıtlık yılları gönder!".

Bu çok yerde geçti: Namaz'da kunutta, İstiska'da, Tefsir'de Nisa'da ve Edeb'de. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 797, 804, 1006, 2932, 3281, 4560, 4598, 6200, 6393)

١-بَاب مَنْ اخْتَارَ الضَّرْبَ وَالْقَتْلَ وَالْهَوَانَ عَلَى الْكُفْرِ

1- Kâfir Olmak Üzere Zorlanmakta Horlanmayı, Dövülmeyi ve Öldürülmeyi Tercih Eden Kimse Bâbı

٦٩٤١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ الطَّائِفِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ

مِمَّا سِوَاهُمَا وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ.

6941- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- dedi ki:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«"Kimde şu üç haslet bulunursa imanın tadını almış olur: Allah ve Rasûl'ü kendisine başkalarından daha sevgili olmak; bir kimseyi yalnız Allah için sevmek, Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra, yine küfre dönmekten ateşe atılacakmışçasına hoşlanmayan kimse.»[127] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 21, 6041, 6941)

٦٩٤٢- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا عَبَّادٌ عَنْ إِسْمَاعِيلَ سَمِعْتُ قَيْسًا سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ يَقُولُ لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَإِنَّ عُمَرَ مُوثِقِي عَلَى الْإِسْلَامِ وَلَوْ انْقَضَّ أُحُدٌ مِمَّا فَعَلْتُمْ بِعُثْمَانَ كَانَ مَحْقُوقًا أَنْ يَنْقَضَّ.

6942- Saîd ibnu Zeyd ibnu Amr ibnu Nufeyl -Allah ondan razı olsun- Kûfe Mescidi'nde şöyle dedi:

127 Bu üç haslet, kullukta Allah'a boyun eğmiş kuvvetli kimselere muhtaçtır. Allah ile senin aranda bir haslettir bu. Yine, Allah'ın dostları ile senin aranda bir haslettir bu. Bir mümin bu üç hasleti her zaman ve mekânda kalbine arz eder. Şayet bu hasletler, bu özellikler noksan olursa kalbinde ki iman lezzeti noksan olur. Allah Azze ve Celle bunu bizden korusun. Allah Subhânehu ve Teâlâ insanı ancak kalbini bir olan Allah'ın tevhidi ile doldurması için yaratmıştır. İnsanın bu hayattaki en mutlu anı, kişinin gerçek manada, Allah'a iman eden bir kul olduğunu hissettiği andır. İnsanın hayatındaki en mutlu anı kalbi, Allah Azze ve Celle'ye tamamen inanmış bir şekilde dolduğu zamandır. İşte bu şekilde kalp, her işinde iman ile birlikte yaşar. İşte bu, Allah'a, hiçbir şek ve şüphe olmaksızın tamamen iman etmektir. Bu hayatta bir müminin özen göstermesi gereken en önemli mesele, kalbini Allah'a imanla doyurmasıdır. İmanın girdiği kalbi Allah, muhakkak genişletir. İmanın girdiği göğüs, muhakkak Allah'ın zikriyle mutmain olur, huzura kavuşur. Bir kulun Rabbini tanıdığı o andan kendisini sevindirici, mutlu edici başka bir an yoktur. O anda insan kendisini yaratan Rabbine yaklaşmış, kullukta Allah Subhânehu ve Teâlâ'ya boyun eğmiştir. Bu iman Allah ile senin arandaki tek kapıdır. Bu imanın bir lezzeti ve kalplerde de bir eseri vardır. Bu lezzet imanın halaveti, yani tadı ve güzelliğidir. Bu şekilde insan iltizamın tadını tadar. Bunu ancak Rahman olan Allah'ın muhabbetine, sevgisine mazhar olmuş bir mümin tadabilir. Bu üç haslet her kimde bir araya gelirse muhakkak ki o, imanın tadını tatmıştır. Allah Azze ve Celle bunun uygulanmasına, gerçekleştirilmesine ise ancak evliya ve sevdiği kullarına muvaffak kılar.

Vallahi Ömer ibnul-Hattâb'ı İslâm'a girmeden önce beni İslâm'a bağlayıcı olarak görmüşümdür. Şayet Osman'ın ölümüne kadar yaptığınız işten dolayı Uhud Dağı yerinden gitseydi, muhakkak gitmeye, düşmeye daha çok hak sahibi olurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3862, 3867, 6942)

٦٩٤٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ عَنْ خَبَّابِ بْنِ الْأَرَتِّ قَالَ شَكَوْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً لَهُ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ فَقُلْنَا أَلَا تَسْتَنْصِرُ لَنَا أَلَا تَدْعُو لَنَا فَقَالَ قَدْ كَانَ مَنْ قَبْلَكُمْ يُؤْخَذُ الرَّجُلُ فَيُحْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فَيُجْعَلُ فِيهَا فَيُجَاءُ بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ فَيُجْعَلُ نِصْفَيْنِ وَيُمْشَطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ وَعَظْمِهِ فَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَاللَّهِ لَيُتِمَّنَّ هَذَا الْأَمْرَ حَتَّى يَسِيرَ الرَّاكِبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ لَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ وَالذِّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ وَلَكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ.

6943- Habbâb ibnul-Eret -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Kâbe'nin gölgesinde kaftanını yastık yapıp dayandığı bir esnada kendisine gelip Kureyş müşriklerinden gördüğümüz kötü muamele ve işkencelerden şikâyet ettik ve:

-Bizim için Allah'a dua ederek yardım etmez misin? Onların bu şikayeti üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sizden önceki kavimlerden bir adam, yere çukur kazılır ve sadece başı dışarıda kalacak şekilde o çukura gömülür ve bir testereyle o başı ikiye ayrılırdı da bu bile onları dininden döndüremezdi. Bir başkasının da demir taraklarla etinin altındaki kemiği ve siniri taranırdı da bu bile onu dininden döndürmeye yetmezdi. Vallahi bu din kemale erecek, tamamlanacaktır. Öyle ki, San'a'dan Hadramevt'e kadar bir adam atına binip gidecek ve Allah'tan başkasından korkmayacaktır. Veya koyunları olan adam, koyununa kurt saldıracağından korkmayacaktır. Ancak sizler acele ediyorsunuz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3612, 3852, 6943)

٢-بَاب فِي بَيْعِ الْمُكْرَهِ وَنَحْوِهِ فِي الْحَقِّ وَغَيْرِهِ

2- Bâb: Zorlanan Kimsenin Satış Yapması ve Mâlî Hakkı

٦٩٤٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ إِذْ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ انْطَلِقُوا إِلَى يَهُودَ فَخَرَجْنَا مَعَهُ حَتَّى جِئْنَا بَيْتَ الْمِدْرَاسِ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَادَاهُمْ يَا مَعْشَرَ يَهُودَ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا فَقَالُوا قَدْ بَلَّغْتَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَقَالَ ذَلِكَ أُرِيدُ ثُمَّ قَالَهَا الثَّانِيَةَ فَقَالُوا قَدْ بَلَّغْتَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ ثُمَّ قَالَ الثَّالِثَةَ فَقَالَ اعْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُجْلِيَكُمْ فَمَنْ وَجَدَ مِنْكُمْ بِمَالِهِ شَيْئًا فَلْيَبِعْهُ وَإِلَّا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا الْأَرْضُ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ.

6944- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Mescid'de bulunduğumuz bir sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanımıza geldi ve:

-"Yahudilerin üzerine savaşa gidiyoruz" diye emretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yola çıktık. Beytul-Midras denilen ve Yahudi alimlerinin buluşup Tevrat okudukları yere geldiğimizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara şöyle nida etti:

-"Ey Yahudi topluluğu! Müslüman olunuz ki hem dünyada bize cizye vermekten hem de cehennem de ebedî kalmaktan kurtulun."

Onlar: Sen bize tebliğ ettin ey Ebu Kâsım! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ben böyle istiyorum" buyurdu. Sonra ikinci kez söyledi. Onlar yine: Sen bize tebliğ ettin ey Ebu Kâsım! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üçüncüde onlara şöyle buyurdu:

"İyi biliniz ki, yeryüzü ancak Allah'a ve Rasûlü'ne aittir. Ben sizleri bu araziden çıkarmak istiyorum. Sizden her kim kendi malından taşıyamayacağı bir şeyi olursa onu satsın. Size söylediğim sözü işitmezseniz iyi biliniz ki yeryüzü ancak Allah'a ve Rasûlü'ne aittir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3167, 6944, 7348)

٣-بَاب لَا يَجُوزُ نِكَاحُ الْمُكْرَهِ

3- Bâb: Zorlanan Kimsenin Nikâhı[128] Caiz Olmaz

﴿ وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Dünya hayatından bir menfaat elde etmek için, kendileri namuslu kalmak istedikleri takdirde, cariyelerinizi zinaya teşvik etmeyin. Her kim onları zorlarsa, şüphesiz Allah, onların zorlanmalarından sonra onlara karşı çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.»*** (Nur: 33)[129]

---

128 İslâm'a göre nikâh, kadın ve erkek arasında yapılan çok önemli ve hayatî bir anlaşmadır. Bu akitle beraber bir aile yuvası kurulur, eşler beraber yaşamaya başlar, eşlerde bulunan pek çok özellik kaynaşır, yeni nesiller bu yolla meydana gelir. Ailedeki beraberlik, ne işyeri beraberliğine, ne okul arkadaşlığına, ne de asker arkadaşlığına benzer. İki karşı cins hayatlarını, sevgilerini, varlıklarını, eksik ve mükemmel yönlerini, sahip oldukları güzellikleri, ellerindeki imkânları, duygularını ve isteklerini paylaşırlar. Ortaklaşa bir aile yuvası kurar, beraberce hayat sürdürürler, hem de yeni nesiller yetiştirirler. Evlilik, yaratılışın gereği bir duygudur. Her insanın buna ihtiyacı vardır. Hayatın güzel bir şekilde devam etmesi buna bağlıdır. Aile kurumunu koruyan toplumların birçok yönden daha sağlıklı olduğu, bu toplumlarda yetişen insanın daha kaliteli, sosyal ilişkilerde daha düzeyli olduğu ve özellikle çocukların daha huzurlu ve nitelikli yetiştiği bilinmektedir. Ailesi çöken toplumlar, her açıdan çökmeye mahkûmdur. Aileyi oluşturan ve yücelten de nikâh bağıdır. Nikâh sosyal bir faydadır. Nesiller bu yolla çoğalır, devam eder. İnsan türü aileyle korunur. Nesiler, ancak nikâh akdi ile korunmaya alınır. İslâm'ın amaçlarından biri de nesli korumaktır. Kişiyi aile daha iyi eğitip terbiye eder. Her toplum kendi kültürünü aile kurumunda yeni nesillere daha iyi öğretir. Fuhuş (gayrı meşrû ilişkiler) birçok bedensel ve ruhsal hastalıklara yol açar. Bunu aile hayatı azaltabilir. Kişi aile hayatıyla ruhsal huzura kavuşur. Başkasını sevmenin, çocuk yetiştirmenin, onlara fedakârlık yapmanın, beraberce hayatın güçlüklerine katlanmanın, birçok şeyi birlikte paylaşmanın zevkini yaşayabilir. Babalık şefkati, analık merhameti ancak aile hayatıyla tadılabilir. Analık kurumunun yüceliğini düşünürsek bunu daha iyi anlarız. İslâm'da anaya, analık kurumuna ve anaya iyilik etmeye ne denli önem verildiğini düşünürsek aile kavramını daha iyi anlamış oluruz.

129 Allah Teâlâ bu âyeti kerimede dört şeyi emretmektedir. Bunlardan biri, evlenme imkânı olmayanın, haramlara karşı iffetini korumasıdır. İkinci emir ise "Sahip olduğunuz kölelerinizden, azat olmak için bedel vermek isteyenlerin, eğer kendilerinde bir hayır görüyorsanız, hemen bedel vermelerini kabul edip mükâtebe akdi yapın." ifadesindeki emirdir. Üçüncü emir ise "Azat olmalarına yardımcı olmak

٦٩٤٥- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَمُجَمِّعٍ ابْنَيْ يَزِيدَ بْنِ جَارِيَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ خَنْسَاءَ بِنْتِ خِذَامٍ الْأَنْصَارِيَّةِ أَنَّ أَبَاهَا زَوَّجَهَا وَهِيَ ثَيِّبٌ فَكَرِهَتْ ذَلِكَ فَأَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَدَّ نِكَاحَهَا.

6945- Yezid ibnu Cariye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hansa bintu Hizam el-Ensâriyye dul bir kadındı ve babası kendisinin rızası olmadığı hâlde evlendirmek istedi. Bunun üzerine Hansa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem nikâhı iptal etti. (Hadisin geçtiği yerler: 5138, 5139, 6945, 6969)

٦٩٤٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أَبِي عَمْرٍو هُوَ ذَكْوَانُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ يُسْتَأْمَرُ النِّسَاءُ فِي أَبْضَاعِهِنَّ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَإِنَّ الْبِكْرَ تُسْتَأْمَرُ فَتَسْتَحْيِي فَتَسْكُتُ قَالَ سُكَاتُهَا إِذْنُهَا.

6946- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben: Ey Allah'ın Rasûlü! Kadınlar nikâh akidleri hususunda istişare edilirler mi? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Evet kadınlar nikâh akidleri hususunda istişare edilirler" buyurdu. Ben: Ey Allah'ın Rasûlü! Kendisiyle birisi evlenmek istediğinde bakire kız onunla evlenmek istediğini söyleyemez, utanır, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Onun rızası susmasıdır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5137, 6946, 6971)

---

için, Allah'ın size verdiği mallardan onlara verin." emridir. Dördüncü emir ise: "Dünya hayatının geçici menfaatini kazanma hırsıyla, iffetli olmak isteyen cariyelerinizi fuhşa zorlamayın." emridir. Cahiliye döneminde cariyeleri olan efendiler, onları zina yapmaya zorlar ve zinadan elde ettikleri kazançtan pay alırlardı. İslâm gelince bu çirkin âdeti yasakladı, kimsenin, iffetli cariyesini zina yapmaya zorlama yetkisinin olmadığını beyan etti.

٤-بَاب إِذَا أُكْرِهَ حَتَّى وَهَبَ عَبْدًا أَوْ بَاعَهُ لَمْ يَجُزْ

4- Bâb: Bir Kimse, Kölesini Hibe Etmesi veya Satması Konusunda Zorlanırsa, Bu Hibe ve Satış Geçersizdir

وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ فَإِنْ نَذَرَ الْمُشْتَرِي فِيهِ نَذْرًا فَهُوَ جَائِزٌ بِزَعْمِهِ وَكَذَلِكَ إِنْ دَبَّرَهُ.

İnsanların bazısı şöyle dedi: Şayet müşteri, zorlanmadan dolayı satın aldığı şey hakkında onu satmayı adak olarak adasa, zorlanmakla beraber, bu satış caizdir. Onun yanında hibe de böyledir. Satın aldığı köleyi, zorlamakla "Vefatımdan sonra sen hürsün" dese de, yine böyledir.

٦٩٤٧- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ دَبَّرَ مَمْلُوكًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ فَبَلَغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ يَشْتَرِيهِ مِنِّي فَاشْتَرَاهُ نُعَيْمُ بْنُ النَّحَّامِ بِثَمَانِ مِائَةِ دِرْهَمٍ قَالَ فَسَمِعْتُ جَابِرًا يَقُولُ عَبْدًا قِبْطِيًّا مَاتَ عَامَ أَوَّلَ.

6947- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensar'dan Ebu Mezkûr isminde bir adam Yakûb adındaki bir kölesini: "Ben öldükten sonra sen hürsün!" diye müdebber olarak azat etmişti. Hâlbuki bu zatın bu köleden başka hiçbir malı yoktu. Onun bu kölesini böyle azat ettiği haberi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaştı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu köleyi tuttu da: "Bunu benden kim satın almak ister?" buyurarak açık artırmaya çıkardı. O köleyi, Nuaym ibnu Nahhâm adındaki sahabî sekiz yüz dirhem karşılığında satın aldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de kölenin bedelini Ebu Mezkûr'a verdi.

Amr ibn Dînâr dedi ki: Ben Câbir'den işittim: Bu Yakûb ismindeki köle, Mısırlı bir köle idi, evvelki yıl öldü, diyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2141, 2230, 2321, 2403, 2415, 2534, 6716, 6947, 7186)

٥-بَاب مِنْ الْإِكْرَاهِ كُرْهًا وَكَرْهًا وَاحِدٌ

5- Kadınlara Zorla Varis Olmanın Kerih Görülmesi Bâbı

٦٩٤٨- حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ سُلَيْمَانُ بْنُ فَيْرُوزَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ الشَّيْبَانِيُّ وَحَدَّثَنِي عَطَاءٌ أَبُو الْحَسَنِ السُّوَائِيُّ وَلَا أَظُنُّهُ إِلَّا ذَكَرَهُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا ﴾ الْآيَةَ قَالَ كَانُوا إِذَا مَاتَ الرَّجُلُ كَانَ أَوْلِيَاؤُهُ أَحَقَّ بِامْرَأَتِهِ إِنْ شَاءَ بَعْضُهُمْ تَزَوَّجَهَا وَإِنْ شَاءُوا زَوَّجُوهَا وَإِنْ شَاءُوا لَمْ يُزَوِّجُوهَا فَهُمْ أَحَقُّ بِهَا مِنْ أَهْلِهَا فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي ذَلِكَ.

6948- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«Ey îman edenler! Kadınlara zorla varis olmanız ve apaçık bir fuhuş irtikab etmedikçe (mehir olarak) verdiklerinizin bir kısmını alıp götürmeniz için onları sıkıştırmanız size helâl değildir. (Nisa: 19)

Câhiliyet döneminde bir adam vefat ettiği zaman, onun velîleri kalan hanımı hakkında herkesten daha çok hak sahipleriydiler. Dilerlerse onunla evlenirler, dilerlerse onu evlendirirler, dilerlerse onu evlendirmezlerdi. Onlar o kadının ehlinden daha çok hak sahibi idiler. Bu âyet bu konuda inmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4579, 6948)

٦-بَاب إِذَا اسْتُكْرِهَتْ الْمَرْأَةُ عَلَى الزِّنَا فَلَا حَدَّ عَلَيْهَا

6- Bâb: Bir Kadın Zina Etmeye Zorlandığı Zaman, Kadının Üzerine Had Cezası Uygulanmaz

فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾

Çünkü Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: ***«Her kim onları zorlarsa, şüphesiz Allah, onların zorlanmalarından sonra onlara karşı çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.»*** (Nûr: 33)

٦٩٤٩- وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي نَافِعٌ أَنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ أَبِي عُبَيْدٍ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ عَبْدًا مِنْ رَقِيقِ الْإِمَارَةِ وَقَعَ عَلَى وَلِيدَةٍ مِنْ الْخُمُسِ فَاسْتَكْرَهَهَا حَتَّى اقْتَضَّهَا فَجَلَدَهُ عُمَرُ

الْحَدَّ وَنَفَاهُ وَلَمْ يَجْلِدْ الْوَلِيدَةَ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ اسْتَكْرَهَهَا قَالَ الزُّهْرِيُّ فِي الْأَمَةِ الْبِكْرِ يَفْتَرِعُهَا الْحُرُّ يُقِيمُ ذَلِكَ الْحَكَمُ مِنْ الْأَمَةِ الْعَذْرَاءِ بِقَدْرِ قِيمَتِهَا وَيَجْلِدُ وَلَيْسَ فِي الْأَمَةِ الثَّيِّبِ فِي قَضَاءِ الْأَئِمَّةِ غُرْمٌ وَلَكِنْ عَلَيْهِ الْحَدُّ.

6949- Ebu Ubeyd'in kızı Safiyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Tasarruf hakkı halife olan Ömer'e ait olan beşte bir ganimet kölelerinden bir erkek köle, yine beşte bir ganimet payından olan bir dişi köle ile cinsî münasebet yapmış ve o cariyenin bekâret zarını giderinceye kadar onu zorlamıştır. Bunun üzerine Ömer o erkek köleye, zina etme cezası olan değnekleme uyguladı ve onu altı ay o yerden sürgün etti. Fakat erkek kendisini zorlamış olduğu için, o cariyeye değnekleme cezası uygulamadı.

Zuhrî, hür bir erkeğin bekâretini giderdiği bakire câriye hakkında şöyle dedi: Hakem yani hâkim bu bakire cariyeden bekâretin değeri ile cariyenin kendi kıymetini tayin ve nispet eder de o erkekten bekâretin bedelini alır yani o erkeğe, kadının bakire ve dul oluşu arasındaki değer farkını ödemesini hükmeder ve bir de o erkeğe değnekleme cezası uygulanır. Dul cariye hakkında imamların hükümlerinde bir para ödeme yoktur, lâkin erkek üzerine had cezası vardır.

٦٩٥٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَاجَرَ إِبْرَاهِيمُ بِسَارَةَ دَخَلَ بِهَا قَرْيَةً فِيهَا مَلِكٌ مِنْ الْمُلُوكِ أَوْ جَبَّارٌ مِنْ الْجَبَابِرَةِ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ أَنْ أَرْسِلْ إِلَيَّ بِهَا فَأَرْسَلَ بِهَا فَقَامَ إِلَيْهَا فَقَامَتْ تَوَضَّأُ وَتُصَلِّي فَقَالَتْ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ آمَنْتُ بِكَ وَبِرَسُولِكَ فَلَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ الْكَافِرَ فَغَطَّ حَتَّى رَكَضَ بِرِجْلِهِ.

6950- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İbrahim aleyhisselâm, hanımı Sâre ile hicret yolculuğuna çıkıp, onunla bir memlekete girdi. Orada krallardan bir kral veya cebbarlardan bir cebbar hükümdar var idi. Neticede o hükümdar, İbrahim'e: Yanındaki kadını bana gönder! diye haberci yolladı. Bunun üzerine İbrahim, Sâre'yi o hükümda-

ra yolladı. Sâre onun yanına varınca, hükümdar Sâre'ye el uzatıp ona sahip olmak istedi. Sâre kalkıp abdest aldı ve namaza durdu. Namazın ardından: "Allah'ım! Eğer ben Sana ve Rasûlü'ne iman ettim ise, benim üzerime şu kâfiri musallat etme! diye dua etti. Bu dua ile o zalimin hemen nefesi boğulup yere düştü ve ayağı ile yere vurup deprenmeğe başladı...". (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2635, 3357, 3358, 5084, 6950)

٧-بَاب يَمِينِ الرَّجُلِ لِصَاحِبِهِ إِنَّهُ أَخُوهُ إِذَا خَافَ عَلَيْهِ الْقَتْلَ أَوْ نَحْوَهُ

7- Bir Kimsenin, Öldürülmekten veya Bunun Benzeri Bir Zarar Geleceğinden Korktuğu Zaman Arkadaşı İçin, Onun Kendisinin Kardeşi Olduğuna Yemin Etmesi Bâbı

وَكَذَلِكَ كُلُّ مُكْرَهٍ يَخَافُ فَإِنَّهُ يَذُبُّ عَنْهُ الْمَظَالِمَ وَيُقَاتِلُ دُونَهُ وَلَا يَخْذُلُهُ فَإِنْ قَاتَلَ دُونَ الْمَظْلُومِ فَلَا قَوَدَ عَلَيْهِ وَلَا قِصَاصَ وَإِنْ قِيلَ لَهُ لَتَشْرَبَنَّ الْخَمْرَ أَوْ لَتَأْكُلَنَّ الْمَيْتَةَ أَوْ لَتَبِيعَنَّ عَبْدَكَ أَوْ تُقِرَّ بِدَيْنٍ أَوْ تَهَبَ هِبَةً وَتَحُلَّ عُقْدَةً أَوْ لَتَقْتُلَنَّ أَبَاكَ أَوْ أَخَاكَ فِي الْإِسْلَامِ وَمَا أَشْبَهَ ذَلِكَ وَسِعَهُ ذَلِكَ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَوْ قِيلَ لَهُ لَتَشْرَبَنَّ الْخَمْرَ أَوْ لَتَأْكُلَنَّ الْمَيْتَةَ أَوْ لَتَقْتُلَنَّ ابْنَكَ أَوْ أَبَاكَ أَوْ ذَا رَحِمٍ مُحَرَّمٍ لَمْ يَسَعْهُ لِأَنَّ هَذَا لَيْسَ بِمُضْطَرٍّ ثُمَّ نَاقَضَ فَقَالَ إِنْ قِيلَ لَهُ لَتَقْتُلَنَّ أَبَاكَ أَوْ ابْنَكَ أَوْ لَتَبِيعَنَّ هَذَا الْعَبْدَ أَوْ تُقِرَّ بِدَيْنٍ أَوْ تَهَبَ يَلْزَمُهُ فِي الْقِيَاسِ وَلَكِنَّا نَسْتَحْسِنُ وَنَقُولُ الْبَيْعُ وَالْهِبَةُ وَكُلُّ عُقْدَةٍ فِي ذَلِكَ بَاطِلٌ فَرَّقُوا بَيْنَ كُلِّ ذِي رَحِمٍ مُحَرَّمٍ وَغَيْرِهِ بِغَيْرِ كِتَابٍ وَلَا سُنَّةٍ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِامْرَأَتِهِ هَذِهِ أُخْتِي وَذَلِكَ فِي اللَّهِ وَقَالَ النَّخَعِيُّ إِذَا كَانَ الْمُسْتَحْلِفُ ظَالِمًا فَنِيَّةُ الْحَالِفِ وَإِنْ كَانَ مَظْلُومًا فَنِيَّةُ الْمُسْتَحْلِفِ.

Korkmakta olan her zorlanmış kişi de böyledir. Çünkü Müslüman kişi yemini ile o kimseden zalimi ve zulmü def eder, onu korumak için savaşır ve ona yardım etmeyi terk etmez. Eğer insan bir mazlumu savunmakta iken, öldürmeyi kastetmeksizin zalimi öldürürse, ona diyet ve kısas yoktur. Bir kimseye, kendisini zorlamakta olan bir zalim tarafından: Şarap içeceksin veya leş yiyeceksin veya köleni satacaksın veya üzerinde hiçbir

borç yokken falan kimseye borcun olduğunu itiraf edeceksin veya gönül rızan olmadan bir hibe yapacaksın veya boşanma, akdi çözüp feshedeceksin veya da "Biz senin babanı veya din kardeşini muhakkak öldürürüz!" denilse, o kimsenin, babasını ve Müslüman kardeşini kurtarmak için bu söylenen şeylerin hepsini yapması caizdir. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Müslüman, Müslümanın kardeşidir" hadisi vardır.

İnsanların bâzısı da şöyle dedi: Eğer zorlama yapan zalim tarafından, bir kimseye: "Muhakkak şarap içeceksin" veya "Muhakkak ölü eti yiyeceksin" veya "Biz senin oğlunu veya babanı veya mahrem bir akrabanı öldürürüz" denilse, o kişiye kendisine emredilen bu şeyleri yapması caiz olmaz. Çünkü o kimse, bu şeylerde zorlanmış değildir.

Sonra bu bazı insan tenakuz etti de: Eğer bir kimseye zalim tarafından "Biz senin baban veya oğlunu öldürürüz" veya da "Sen şu köleyi satacaksın" veya "Bir borç ikrar edeceksin" veya "Bir hibe yapacaksın" denilse, kıyasta kendisine bunları yapması lâzım gelir, dedi.

Sonra bu zat şu kavliyle bu manada tenakuz etti: Velâkin biz, istihsana gideriz de, "Satış, hibe ve bu konudaki her akit bâtıldır" deriz, dedi.

Buhârî şöyle dedi: Hanefîler Kitap ve Sünnet delili olmaksızın her mahrem hısım ile mahrem olmayan yabancı kişi arasında ayırma yaptılar.

Sonra Buhârî buna Peygamber'in şu kavliyle delîl getirdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İbrahîm aleyhisselâm Peygamber o cebbar hükümdar, karısı Sâre'yi istediği zaman karısı için: "Bu benim kız kardeşimdir" dedi." Buhârî: Onun bu kız kardeşliği, Allah hakkında idi yani Allah'ın dinindeki kız kardeşlik idi, nesep kardeşliği değildi. Çünkü kız kardeşin nikâhı İbrahîm dininde de haram idi.

İbrâhîm en-Nahai şöyle dedi: Eğer yemin ettiren zalim ise, muteber olan yemin edenin niyetidir; eğer yemin ettiren mazlum ise, muteber olan yemin ettirenin niyetidir.

٦٩٥١- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَالِمًا أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ.

6951- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

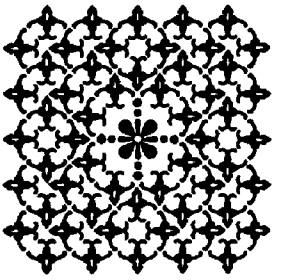
Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Müslüman Müslüman'ın din kardeşidir. Müslüman Müslüman'a zulmetmez ve ona eziyet verecek birisiyle veya bir şeye karşı terk etmez, bilâkis ona yardım eder ve onu savunur. Her kim bir Müslüman kardeşinin bir hacetini giderirse, Allah da onun bir hacetinin giderir." (Hadisin Geçtiği yerler: 2442, 6951)

٦٩٥٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْصُرُهُ إِذَا كَانَ مَظْلُومًا أَفَرَأَيْتَ إِذَا كَانَ ظَالِمًا كَيْفَ أَنْصُرُهُ قَالَ تَحْجُزُهُ أَوْ تَمْنَعُهُ مِنْ الظُّلْمِ فَإِنَّ ذَلِكَ نَصْرُهُ.

6952- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Zalim de olsa mazlum da olsa Müslüman kardeşine yardım et!" Bir adam şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Mazlum olan, zulme uğramış kardeşime yardım ederim, ancak zalim olana, zulmedene nasıl yardım edeyim? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Onun zulmüne mâni olarak ona yardım etmiş olursun." (Hadisin geçtiği yerler: 2443, 2444, 6952)

٩٠- كِتَاب الْحِيَلِ

90- KİTÂBUL-HİYEL

Hileler[130] Kitabı

١-بَاب فِي تَرْكِ الْحِيَلِ وَأَنَّ لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى فِي الْأَيْمَانِ وَغَيْرِهَا

1- Bâb: Hileleri Terk Etmek, Yeminlerde ve Başka Şeylerde Herkesin Niyet Ettiği Ne İse, Eline Geçecek Olan Ancak Odur

---

130 Muhakkak ki Yüce Allah aldatmanın, hilenin her türlüsünü yasaklamış, hile yapan kişiyi zemmetmiştir. "Yazıklar olsun hilekârlara" (Mutaffifin sûresi 1.âyet) İşte bu gerçekten çok tehlikeli Yüce Allahın muhakkak bir sêrette yerine getireceği bir tehdittir. İnsanlar arasında ticarî hukukta böylesine ağır bir şekilde vasıflandırılan hileli satış ve alış yapanların hakkında bu şekilde ağır bir hüküm geliyorsa ya hırsızlık yapanların ve gasp yoluyla kişisel hakları ellerine geçirenlerin hakkında inecek hükümler elbetteki daha ağır olacaktır. Şuayb (aleyhisselâm) kavmini yapmış oldukları sahtekârlıklar yüzünden uyarmış, onların ticaret anlayışına karşı çıkmıştır. Çünkü onlar terazide adaletli davranmaz, kötü malları iyi gibi satar, iyi olan malları kötü diyerek ucuz fiyattan almaya çalışır, sahte para kullanır ve bunlara benzer haram olan her türlü maddi kazanç yollarına başvururlardı. Öylede Peygamber efendimiz de ticari hilelerden, sahtekârlıklardan ümmetini sakındırmış onları bu gibi işlerden nehy etmiştir. "Peygamber efendimiz bir gün bir buğday yığınının yanından geçerken elini bu yığının içine soktu. Eline ıslaklık geldiği anda buğday sahibine: Bu nedir? diye sordu. O da: Yağmur değdi diye cevap verdi. Bunun üzerine Peygamber efendimiz Ona: Yağmur isabet eden kısmını yukarı koysaydında insanlar görseydiler ya kim bizi aldatırsa bizden değildir diyerek o kişiyi azarladı" Peygamber efendimizin "bizden değildir" bir Müslümanı bu gibi sahtekârlık, üç kâğıtçılık, kandırma gibi hastalıklardan uzak tutmaya yetmesi gerekmektedir. Çünkü bu hastalıklar insanı inanmış olduğu şeyleri inkâr etmeye kadar götürecek kötü bir yolun başlangıcıdır. Bizler Peygamberin bu uyarısına kulak vermeli, vicdanımızın uyanmasına, nefsin isteklerine boyun eğmekten vaz geçmeliyiz. Senin ne yaptığını belki kimse bilemez amma Yüce Allah kalplerin neler gizlediğini en iyi bilendir.

٦٩٥٣- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَخْطُبُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ هَاجَرَ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ.

6953- Ömer ibnu Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyuruyordu: "Ameller ancak niyetlere göredir. Herkesin niyet ettiği ne ise, eline geçecek olan ancak odur. Artık her kim elde edeceği bir dünya menfaati için veya nikâh edeceği bir kadından dolayı hicret etmiş ise, onun hicreti, hicret etmiş olduğu şeyedir"[131] (Hadis'in geçtiği diğer yerler: 1, 54, 2529, 3898, 5070, 6689, 6953)

٢-بَاب فِي الصَّلَاةِ

2- Namaza Hilenin Girmesi Bâbı

٦٩٥٤- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةَ أَحَدِكُمْ إِذَا أَحْدَثَ حَتَّى يَتَوَضَّأَ.

6954- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kendisinde hades[132] meydana gelen kimseden, abdest alıncaya kadar namazı kabul olunmaz." (Hadisin geçtiği diğer yer: 135)

---

131 Bu kitap sünnet vahyini toplamak için yazıldığından Buhari kitaba "vahyin başlangıcı" konusu ile başlamıştır. Vahiy şeri amelleri açıklamak için indirildiğinden Buhari ameller le ilgili hadisi başa almıştır.

132 Hadesten murat küçük abdest ya da büyük abdest bozma ya da yellenmedir.

٣-بَاب فِي الزَّكَاةِ وَأَنْ لَا يُفَرَّقَ بَيْنَ مُجْتَمِعٍ وَلَا يُجْمَعَ بَيْنَ مُتَفَرِّقٍ خَشْيَةَ الصَّدَقَةِ

3- Bâb: Zekât Vermemek İçin Hile Yapmayı Terk Etmek ve Üzerlerine Zekât Gerekir Korkusuyla, Ayrı Yerlerde Bulunan Zekât Malları Bir Araya Toplanmaz, Toplu Hâlde Olanların da Arası Ayrılmaz

٦٩٥٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ كَتَبَ لَهُ فَرِيضَةَ الصَّدَقَةِ الَّتِي فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا يُجْمَعُ بَيْنَ مُتَفَرِّقٍ وَلَا يُفَرَّقُ بَيْنَ مُجْتَمِعٍ خَشْيَةَ الصَّدَقَةِ.

6955- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin belirlediği zekât miktarına ait Enes ibnu Mâlik'e yazdığı mektubunda şöyle demiştir: "Üzerlerine zekât gerekir korkusuyla, ayrı yerlerde bulunan zekât malları bir araya toplanmaz, toplu hâlde olanların da arası ayrılmaz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1450, 1451, 1453, 1454, 1455, 2487, 3106, 5878, 6955)

٦٩٥٦- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ أَعْرَابِيًّا جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَائِرَ الرَّأْسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي مَاذَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ الصَّلَاةِ فَقَالَ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ شَيْئًا فَقَالَ أَخْبِرْنِي بِمَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ الصِّيَامِ قَالَ شَهْرَ رَمَضَانَ إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ شَيْئًا قَالَ أَخْبِرْنِي بِمَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ الزَّكَاةِ قَالَ فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَرَائِعَ الْإِسْلَامِ قَالَ وَالَّذِي أَكْرَمَكَ لَا أَتَطَوَّعُ شَيْئًا وَلَا أَنْقُصُ مِمَّا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ شَيْئًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْلَحَ إِنْ صَدَقَ أَوْ دَخَلَ الْجَنَّةَ إِنْ صَدَقَ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ فِي عِشْرِينَ وَمِائَةِ بَعِيرٍ حِقَّتَانِ فَإِنْ أَهْلَكَهَا مُتَعَمِّدًا أَوْ وَهَبَهَا أَوْ احْتَالَ فِيهَا فِرَارًا مِنْ الزَّكَاةِ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ.

6956- Talha ibnu Ubeydullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bedevinin biri, saçı başı dağınık bir hâlde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'ın, üzerime namazdan neyi farz kıldığını bana haber ver. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah, günde beş vakit namazı farz kıldı, bunun dışında nafile namaz kılarsan ecri sanadır."

-Allah'ın üzerime oruçtan neyi farz kıldığını bana haber ver.

-"Allah, Ramazan ayında, bir ay orucu farz kıldı. Bunun dışında nafile oruç tutarsan bunun ecri sana aittir.

-Allah'ın üzerime zekattan neyi farz kıldığını bana haber ver. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem İslâm'ın emirlerini o bedeviye haber verdi. Bedevi şöyle dedi:

-Seni hak ile gönderip ikramda bulunan Allah'a yemin ederim ki, ne nafile ibadet ederim ne de Allah'ın benim üzerime farz kıldığı şeylerden birini eksik olarak yaparım.

Bedevinin bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şayet doğru söylüyorsa kurtuluşa ermiştir. Şayet doğru söylüyorsa cennete girdi."

İnsanların bazısı şöyle dedi: Yüz yirmi devede, üç yaşına basmış iki deve zekât vardır. Eğer develerin sahibi bilerek bu yüz yirmi deveyi, üzerinden bir yıl yani zekât yılı dolmadan evvel kesmek suretiyle helâk eder veya hibe eder veya zekâttan kaçmak için bu develerde bir hile yaparsa, artık ona hiçbir zekât yoktur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 46, 1891, 2678, 6956)

٦٩٥٧- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكُونُ كَنْزُ أَحَدِكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شُجَاعًا أَقْرَعَ يَفِرُّ مِنْهُ صَاحِبُهُ فَيَطْلُبُهُ وَيَقُولُ أَنَا كَنْزُكَ قَالَ وَاللَّهِ لَنْ يَزَالَ يَطْلُبُهُ حَتَّى يَبْسُطَ يَدَهُ فَيُلْقِمَهَا فَاهُ.

6957- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden birinizin dünyada iken zekâtı verilmeden saklanılmış hazineniz, kıyamet gününde çok zehirli erkek bir yılan suretinde olur. Sahibi ondan kaçar, o

da sahibini ister ve: Ben senin dünyadaki hazinenim! Der durur. Vallahi o yılan sürekli sahibini arayıp, onun ardından ayrılmaz. Nihayet mal sahibi elini uzatır da kendi elini onun ağzına verip yutturur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1403, 4565, 4659, 6957)

٦٩٥٨- وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَا رَبُّ النَّعَمِ لَمْ يُعْطِ حَقَّهَا تُسَلَّطُ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَتَخْبِطُ وَجْهَهُ بِأَخْفَافِهَا وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ فِي رَجُلٍ لَهُ إِبِلٌ فَخَافَ أَنْ تَجِبَ عَلَيْهِ الصَّدَقَةُ فَبَاعَهَا بِإِبِلٍ مِثْلِهَا أَوْ بِغَنَمٍ أَوْ بِبَقَرٍ أَوْ بِدَرَاهِمَ فِرَارًا مِنْ الصَّدَقَةِ بِيَوْمٍ احْتِيَالًا فَلَا بَأْسَ عَلَيْهِ وَهُوَ يَقُولُ إِنْ زَكَّى إِبِلَهُ قَبْلَ أَنْ يَحُولَ الْحَوْلُ بِيَوْمٍ أَوْ بِسِتَّةٍ جَازَتْ عَنْهُ.

6958- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Dünyada iken zekâtını vermeyen deve sahibine de kıyamet günü o develer kendisine saldırtılır da, onlar tabanları ile sahibinin yüzü üstüne basıp çiğnerler."

İnsanların bazısı şöyle dedi: Bir adam çok develeri olup da kendisine zekât vacip olacağından korkarak bu develerini, onların benzeri olan başka develerle veya koyunlarla veya sığırlarla satsa veya zekât yılı dolmadan yani üzerinden bir yıl geçmeden bir gün önce zekâttan kaçmak için onları bir hile yaparak satsa, o kimsenin üzerine zekâttan bir şey yoktur. Hâlbuki o adam şöyle demektedir: Bu develerin sahibi eğer zekât yılı tamam olmadan bir gün veya altı gün önce develerinin zekâtlarını verirse, bu vermesi de onun zekâtına kâfi olur. (Hadisin geçtiği yerler: 1402, 2378, 3073, 9658)

٦٩٥٩-حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ اسْتَفْتَى سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ الْأَنْصَارِيُّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَذْرٍ كَانَ عَلَى أُمِّهِ تُوُفِّيَتْ قَبْلَ أَنْ تَقْضِيَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْضِهِ عَنْهَا وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِذَا بَلَغَتْ الْإِبِلُ عِشْرِينَ فَفِيهَا أَرْبَعُ شِيَاهٍ فَإِنْ وَهَبَهَا قَبْلَ الْحَوْلِ أَوْ بَاعَهَا فِرَارًا وَاحْتِيَالًا لِإِسْقَاطِ الزَّكَاةِ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَكَذَلِكَ إِنْ أَتْلَفَهَا فَمَاتَ فَلَا شَيْءَ فِي مَالِهِ.

6959- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Sa'd ibnu Ubâde -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Annem üzerinde adak borcu olduğu hâlde vefat etti, diyerek bu konuda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden fetva istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Annenin adak borcunu onun adına yerine getir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2761, 6698, 6959)

İnsanların bazısı[133] şöyle dedi: Develer yirmi sayısına ulaşınca, onlarda dört koyun zekât vardır. Eğer develerin sahibi bu develeri zekât yılı tamam olmadan yani üzerinden bir yıl geçmeden önce hibe eder veya zekâtı düşürmek için bir hile yaparak veya zekâttan kaçarak onları satarsa, üzerine zekât olmaz. Çünkü malın aynı zekât yılından önce kendisinden zail olmuştur. Eğer develeri kesmek gibi bir yolla helâk eder ve develer ölürse, yine böyledir, o kimseye malı hakkında bir şey yoktur.

٤-بَاب الْحِيلَةِ فِي النِّكَاحِ

4- Bâb: Nikâhta Olan Hileyi Terk Etmek

٦٩٦٠- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الشِّغَارِ قُلْتُ لِنَافِعٍ مَا الشِّغَارُ قَالَ يَنْكِحُ ابْنَةَ الرَّجُلِ وَيُنْكِحُهُ ابْنَتَهُ بِغَيْرِ صَدَاقٍ وَيَنْكِحُ أُخْتَ الرَّجُلِ وَيُنْكِحُهُ أُخْتَهُ بِغَيْرِ صَدَاقٍ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ احْتَالَ حَتَّى تَزَوَّجَ عَلَى الشِّغَارِ فَهُوَ جَائِزٌ وَالشَّرْطُ بَاطِلٌ وَقَالَ فِي الْمُتْعَةِ النِّكَاحُ فَاسِدٌ وَالشَّرْطُ بَاطِلٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ الْمُتْعَةُ وَالشِّغَارُ جَائِزٌ وَالشَّرْطُ بَاطِلٌ.

6960- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şiğâr sûretiyle nikâhdan nehyetti, diye tahdîs etti. Ubeydullah dedi ki: Ben Nâfi'e: Şiğâr nedir? di-

---

133 İmam Buhari -Allah kendisine rahmet etsin- isim zikretmeksizin "insanlardan bazısı" ibaresini kullanırsa, bundan kasıt Ebu Hanife'dir. (Allah onlara rahmet etsin.)

ye sordum. O da şöyle dedi: Bir adam diğer bir adamın kızını nikâh eder, diğeri de ona kendi kızını mehr olmaksızın nikâh eder; ve keza bir adamın kızkardeşini nikâhla alır ve kendi kızkardeşini de mehirsiz olarak o adama nikâh eder.

İnsanların bazısı şöyle dedi: İnsan hile yapar da nihayet şigâr üzerine evlenirse, bu akid caizdir ve şart bâtıldır. Ve yine bu zat mut'a nikâhı hakkında: Nikâh fâsiddir, şart da bâtıldır, dedi. Onların (yani Hanefîler'in) bazısı da: Mut'a da, şiğâr da caizdir, şart ise bâtıldır, dediler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5112, 6960)

٦٩٦١- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنِ الْحَسَنِ وَعَبْدِ اللَّهِ ابْنَيْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِمَا أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قِيلَ لَهُ إِنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ لَا يَرَى بِمُتْعَةِ النِّسَاءِ بَأْسًا فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْهَا يَوْمَ خَيْبَرَ وَعَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ احْتَالَ حَتَّى تَمَتَّعَ فَالنِّكَاحُ فَاسِدٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ النِّكَاحُ جَائِزٌ وَالشَّرْطُ بَاطِلٌ.

6961- Hasan ve Abdullah -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Ali ibnu Ebî Tâlib'e -Allah ondan razı olsun-: İbnu Abbas, kadınların mut'a nikâhı ile nikâh edilmesinde bir sakınca görmüyor! diye sordular. Bunun üzerine Ali ibnu Ebî Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber günü muta nikahından ve evcil eşeklerin etlerini yemekten yasakladı.

İnsanların bazısı: Bir kimse hîle yapar da nihayet mut'a nikâhı akdi ile kadından faydalanırsa, bu nikâh fâsiddir, dedi. Onların (yani Hanefîler'in) bazısı da: Bu nikâh caizdir, fakat şart bâtıldır, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4216, 5115, 5523, 6961)

٥-بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ الِاحْتِيَالِ فِي الْبُيُوعِ وَلَا يُمْنَعُ فَضْلُ الْمَاءِ لِيُمْنَعَ بِهِ فَضْلُ الْكَلَإِ

5- Alış-Verişlerde Hile Yapmanın Mekruh Olması Ve "Otun Fazla Olması Yasaklanacağı İçin İhtiyaçtan Artan Su Fazlası Yasaklanamaz" Bâbı

٦٩٦٢-حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُمْنَعُ فَضْلُ الْمَاءِ لِيُمْنَعَ بِهِ فَضْلُ الْكَلَإِ.

6962- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İhtiyaçtan fazla suyu, o suya ihtiyacı olan kimselerin kullanması için yasaklanmaz. Bu yasaklama sebebiyle meradaki otların büyümesini de engellemiş olur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2354,6962)

٦-بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ التَّنَاجُشِ

6- Munaceşe Yani Hacet Yokken Başkalarına Yüksek Fiyata Satmak İçin Fiyatta Artırma Yapmanın Mekruh Olması Bâbı

٦٩٦٣-حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ النَّجْشِ.

6963- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem neceş yapmaktan, yani satıcı ile müşteri arasına girip, kendisini alıcı gibi göstererek müşteriyi kandırıp fiyatı yükseltmeye çalışmaktan yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2142, 6963)

٧-بَاب مَا يُنْهَى مِنَ الْخِدَاعِ فِي الْبُيُوعِ

7- Alış-Verişlerde Birbirini Aldatmaya Çalışmanın Yasaklanması Bâbı

وَقَالَ أَيُّوبُ يُخَادِعُونَ اللَّهَ كَأَنَّمَا يُخَادِعُونَ آدَمِيًّا لَوْ أَتَوُا الْأَمْرَ عِيَانًا كَانَ أَهْوَنَ عَلَيَّ.

Eyyûb Sahtiyânî şöyle dedi: Onlar sanki bir insanı aldatmaya çalışmaları gibi Allah'ı aldatmaya çalışırlar. Eğer onlar bu işe açıktan yapsalardı, bu bana daha kolay olurdu.

٦٩٦٤- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا ذَكَرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ يُخْدَعُ فِي الْبُيُوعِ فَقَالَ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَابَةَ.

6964- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir kimse Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Ben alışveriş işlerinde aldatılıyorum, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sen bir şey satın almak istediğin zaman: İslâm'da aldatmak yoktur, de." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2117, 2414, 6964)

٨-بَاب مَا يُنْهَى مِنَ الِاحْتِيَالِ لِلْوَلِيِّ فِي الْيَتِيمَةِ الْمَرْغُوبَةِ وَأَنْ لَا يُكَمِّلَ لَهَا صَدَاقَهَا

8- Velinin Bizzat Kendisinin Rağbet Etmekte Olduğu Yetim Kız Hakkında Hile Yapmaktan ve O Kızın Mehrini Tam Vermemekten Yasaklanması Bâbı

٦٩٦٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ كَانَ عُرْوَةُ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ ﴿ وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ ﴾ قَالَتْ هِيَ الْيَتِيمَةُ فِي حَجْرِ وَلِيِّهَا فَيَرْغَبُ فِي مَالِهَا وَجَمَالِهَا

فَيُرِيدُ أَنْ يَتَزَوَّجَهَا بِأَدْنَى مِنْ سُنَّةِ نِسَائِهَا فَنُهُوا عَنْ نِكَاحِهِنَّ إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهُنَّ فِي إِكْمَالِ الصَّدَاقِ ثُمَّ اسْتَفْتَى النَّاسُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿ وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ ﴾ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

6965- Urve ibnu Zubeyr şöyle tahdis ediyordu ki, kendisi Âişe'ye şu âyetleri sormuştur:

«Eğer yetim kızlar hakkında âdil davranamamaktan korkarsanız, onların yerine sizin için uygun olan kadınlarla ikiye, üçe ve dörde kadar evlenin. Eğer aralarında adaletli davranamamaktan korkarsanız, bir tane ile yahut elinizin altındakiyle yetinin; bu, haksızlık etmemeniz için daha elverişlidir.» Nisa: 3

Âişe şöyle demiştir: Bu yetîm kız o kızdır ki, velîsinin himayesinde bulunur. Velîsi onun malı ve güzelliğine rağbet eder ve o kıza emsalinin mehrinin en azını vermek suretiyle onunla evlenmek ister. İşte bu âyetlerde o gibi velilerin, velâyetleri altındaki yetim kızları -haklarında adalet ve onların mehirlerini kemale ulaştırmadıkça- nikâh etmeleri yasaklanıp bunlardan başka kendilerine helâl olan kadınlardan nikâh etmeleri emrolunmuştur. Bu âyet indikten sonra, insanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden fetva istediler de, bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu âyetleri indirdi:

«Kadınlar hakkında senden fetva istiyorlar De ki; "Allah, onlar hakkında size fetva vermektedir: (Velileri olduğunuz hâlde) kendileri için yazılmış (bir hak olan mirası) kendilerine vermediğiniz, (bununla beraber güzel olmaları ve çok malları bulunması hâlinde) kendileriyle evlenmek istediğiniz yetim kızlar hakkında, (keza miras hakkını vermediğiniz) küçük çocuklar hakkında ve yetimlere karşı adaletli davranmanız hakkında (bu) kitapta size okuyageldiğiniz (âyetler, bu fetvalardandır). Hayır olarak her ne yapmışsanız, şüphesiz Allah onu hakkıyla bilendir.» Nisa: 127

Ve hadîsin tamamını zikretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 443, 1801, 2097, 2309, 2385. 2494, 2603, 2604, 2728. 2861, 2967, 3087, 3089, 3090, 3052, 5079, 5080, 5243, 5244, 5245, 5246, 5247, 5367, 6387)

٩-بَاب إِذَا غَصَبَ جَارِيَةً

9- Bâb: Cariye Gasp Etmenin Hükmü

فَزَعَمَ أَنَّهَا مَاتَتْ فَقُضِيَ بِقِيمَةِ الْجَارِيَةِ الْمَيِّتَةِ ثُمَّ وَجَدَهَا صَاحِبُهَا فَهِيَ لَهُ وَيَرُدُّ الْقِيمَةَ وَلَا تَكُونُ الْقِيمَةُ ثَمَنًا وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ الْجَارِيَةُ لِلْغَاصِبِ لِأَخْذِهِ الْقِيمَةَ وَفِي هَذَا احْتِيَالٌ لِمَنْ اشْتَهَى جَارِيَةَ رَجُلٍ لَا يَبِيعُهَا فَغَصَبَهَا وَاعْتَلَّ بِأَنَّهَا مَاتَتْ حَتَّى يَأْخُذَ رَبُّهَا قِيمَتَهَا فَيَطِيبُ لِلْغَاصِبِ جَارِيَةَ غَيْرِهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْوَالُكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ وَلِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

Bir adam başkasının bir cariyesini gasp etse de, onu gasp ettiğini iddia ederek, o cariyenin öldüğünü ileri sürse, hâkim tarafından bu ölmüş cariyenin kıymeti hükmolunsa, sonra o cariyenin diri olarak kendisinden gasp edilmiş olan sahibi cariyeyi bulsa, bu cariye o adama, yani sahibine aittir. Gasp edene hükmolunan kıymet de gasp ediciye geri verilir. Ve bu kıymet, o cariyenin bedeli olmaz. Çünkü o kimse bu bedeli cariye öldü demesinden dolayı almıştı, bunun bâtıllığı meydana çıkınca, hüküm aslına döner.

İnsanların bazısı şöyle dedi: Câriye, gasp eden kimseye aittir. Çünkü sahibi onun kıymetini gasp edenden almıştı.

Buhârî -Allah kendisine rahmet etsin- şöyle dedi: İşte bunda bir adamın satmak istemediği cariyesini arzu eden ve onu gasp eden kimse için bir hile vardır. Ve yine cariyenin ölmesiyle gasp edenden sahibi onun kıymetini alacağı için ve bu suretle gasp edene başkasının cariyesinin helâl olacağı hüccetini getiren için de bir hile vardır. Sonra Buhârî, bunun bâtıllığına şu hadîsle delil getirdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Mallarınız rızalaşma olmadıkça birbirinize haramdır ve verdiği sözünde durmayıp ahde vefasızlık yapan kişi, bu vefasızlığı nedeniyle Kıyamet günü bir sancak dikilir."

٦٩٦٦- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُعْرَفُ بِهِ.

6966- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Verdiği sözünde durmayıp ahde vefasızlık yapan kişi, bu vefasızlığı nedeniyle Kıyamet günü bir sancak dikilir." (Hadisin geçtiği yerler: 3188, 6177,6178, 6966, 7111)

١٠-بَاب

10- Bâb

٦٩٦٧-حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ وَإِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ وَأَقْضِيَ لَهُ عَلَى نَحْوِ مَا أَسْمَعُ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ مِنْ حَقِّ أَخِيهِ شَيْئًا فَلَا يَأْخُذْ فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنْ النَّارِ.

6967- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şüphesiz bende sizin gibi bir insanım yani gaybi bilmem. Bana sizden iki hasım gelir de, bazınız bazınızdan daha düzgün konuşmuş, hüccetini daha düzgün ifade etmiş olabilir. Ben de lehine hükmedebilirim. Kimin lehine bir Müslüman'ın hakkı ile hükmettimse, bilsin ki bu hak ateşten bir parçadır, ister onu alsın, ister bıraksın."[134] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2458, 2680, 6967, 7169, 7185)

١١-بَاب فِي النِّكَاحِ

11- Bâb: Nikâhta Yalancı Şahitliğin Hükmü

٦٩٦٨- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُنْكَحُ الْبِكْرُ

134 Hadîsteki "Ben de sizin gibi bir insanım" sözü, Peygamber'in de beşeriyet gereği yalnız zahirî işleri idrak ettiği ve vahiy ile teyit edilmeyen hususlarda diğer insanların durumunda bulunduğunu ifade eder. Yoksa bizler, din meselesinde O'na uymakla emrolunduk. Lisan ve ifade düzgünlüğü ile ve hüccet getirerek hüküm kazanmakla Allah'ın haram kıldığı bir şey helâl olmaz.

حَتَّى تُسْتَأْذَنَ وَلَا الثَّيِّبُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ إِذْنُهَا قَالَ إِذَا سَكَتَتْ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ لَمْ تُسْتَأْذَنْ الْبِكْرُ وَلَمْ تَزَوَّجْ فَاحْتَالَ رَجُلٌ فَأَقَامَ شَاهِدَيْ زُورٍ أَنَّهُ تَزَوَّجَهَا بِرِضَاهَا فَأَثْبَتَ الْقَاضِي نِكَاحَهَا وَالزَّوْجُ يَعْلَمُ أَنَّ الشَّهَادَةَ بَاطِلَةٌ فَلَا بَأْسَ أَنْ يَطَأَهَا وَهُوَ تَزْوِيجٌ صَحِيحٌ.

6968- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Dul kadının emri alınmadıkça, bakire bir kızın da izni alınmadıkça evlendirilemezler."

Orada bulunanlar dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü! bakire kızın izni nasıl olur? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bakire kızın susması, onun iznidir" buyurdu.[135]

İnsanların bazısı şöyle dedi: Bakire kızın izni alınmadığı zaman evlendirilmez. Fakat bir adam hile yapar da, kendisinin bu kızla, kızın rızası ile evlendiğine dair iki tane yalancı şahit getirir ve hâkim de bunların şehadetleriyle o kızın nikâhını sabit görüp tespit ederse koca da bu şahitliğin bâtıl olduğunu bilmekte iken o adamın bu kızla cinsî münasebet yapmasında bir sakınca yoktur ve bu sahih bir evlenmedir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5136, 6968, 6970)

٦٩٦٩- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ الْقَاسِمِ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ وَلَدِ جَعْفَرٍ تَخَوَّفَتْ أَنْ يُزَوِّجَهَا وَلِيُّهَا وَهِيَ كَارِهَةٌ فَأَرْسَلَتْ إِلَى شَيْخَيْنِ مِنْ الْأَنْصَارِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَمُجَمِّعٍ ابْنَيْ جَارِيَةَ قَالَا فَلَا تَخْشَيْنَ فَإِنَّ خَنْسَاءَ بِنْتَ خِذَامٍ أَنْكَحَهَا أَبُوهَا وَهِيَ كَارِهَةٌ فَرَدَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ قَالَ سُفْيَانُ وَأَمَّا عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ عَنْ أَبِيهِ إِنَّ خَنْسَاءَ.

6969- ibnu Muhammed ibnu Ebî Bekr es- Sıddîk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

---

135 Nikâhın şartı babanın izni kızın rızasına bağlıdır. Ayrıca kadını koruma için mehir ve halka ilân için iki şahit ve duyurmadır.

Cafer oğlundan olan bir kadın, velîsinin kendisini istemediği hâlde evlendireceğinden korktu da Ensâr'dan iki şeyhe; cariyenin iki oğlu Abdurrahman ile Mucemmi' adındaki iki şeyhe, haberci gönderip sordu. Bu iki şeyh de ona şöyle dediler: Sakın istemeden evlendirilmekten korkma! Çünkü Ensâr'dan Hansa bintu Hizâm'ı, babası, kendisi istemediği hâlde evlendirmişti de Hansâ'nın müracaatı üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu nikâhı geçersiz saydı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5138, 5139, 6945, 6969)

٦٩٧٠–حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُنْكَحُ الْأَيِّمُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ وَلَا تُنْكَحُ الْبِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ قَالُوا كَيْفَ إِذْنُهَا قَالَ أَنْ تَسْكُتَ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ احْتَالَ إِنْسَانٌ بِشَاهِدَيْ زُورٍ عَلَى تَزْوِيجِ امْرَأَةٍ ثَيِّبٍ بِأَمْرِهَا فَأَثْبَتَ الْقَاضِي نِكَاحَهَا إِيَّاهُ وَالزَّوْجُ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَمْ يَتَزَوَّجْهَا قَطُّ فَإِنَّهُ يَسَعُهُ هَذَا النِّكَاحُ وَلَا بَأْسَ بِالْمُقَامِ لَهُ مَعَهَا.

6970- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Dul kadının emri alınmadıkça, bakire bir kızın da izni alınmadıkça evlendirilemezler."

Orada bulunanlar dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü! bakire kızın izni nasıl olur? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bakire kızın susması, onun iznidir" buyurdu.

İnsanların bazısı şöyle dedi: Bir insan dul bir kadınla, kadının emri ile evlenmesi üzerine iki yalancı şahit getirmek suretiyle hile yapsa, hâkim de bu yalancı şahitlerin şahitlikleri ile kadının bu adamla nikâhını sabit görüp tespit etse, koca, kendisinin o kadınla asla evlenmediğini bilip durduğu hâlde şu muhakkak ki, bu nikâh o kimseye caiz olur ve bu adamın o kadınla beraber ikâmet etmesinde bir sakınca yoktur. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5136, 6968, 6970)

٦٩٧١– حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبِكْرُ

تُسْتَأْذَنُ قُلْتُ إِنَّ الْبِكْرَ تَسْتَحْيِي قَالَ إِذْنُهَا صُمَاتُهَا وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ هَوِيَ رَجُلٌ جَارِيَةً يَتِيمَةً أَوْ بِكْرًا فَأَبَتْ فَاحْتَالَ فَجَاءَ بِشَاهِدَيْ زُورٍ عَلَى أَنَّهُ تَزَوَّجَهَا فَأَدْرَكَتْ فَرَضِيَتْ الْيَتِيمَةُ فَقَبِلَ الْقَاضِي شَهَادَةَ الزُّورِ وَالزَّوْجُ يَعْلَمُ بِبُطْلَانِ ذَلِكَ حَلَّ لَهُ الْوَطْءُ.

6971- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bekâr olan kişinin evlenmek hususunda izni istenir" buyurdu. Bunun üzerine ben: Ey Allah'ın Rasûlü! Kendisiyle birisi evlenmek istediğinde bakire kız onunla evlenmek istediğini söyleyemez, utanır, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Onun rızası susmasıdır" buyurdu.

İnsanların bazısı şöyle dedi: Eğer bir adam yetîm bir kızı veya bakire küçük bir kızı sevse, o kız da onunla evlenmeyi kabul etmese, bu adam hile yapıp da kendisinin o kızla evlenmiş olduğuna dair iki yalancı şahit getirse, küçük kız da bu sırada bulûğ çağına erişip evlenmeye razı olsa, hâkim de yalan şehadeti kabul etse, o erkek bunun bâtıl olduğunu yani şahitlerin yalan söylediğini bilip dururken, bu erkeğe o kızla cima yapmak helâl olur. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5137, 6946, 6971)

١٢-بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ احْتِيَالِ الْمَرْأَةِ مَعَ الزَّوْجِ وَالضَّرَائِرِ وَمَا نَزَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذَلِكَ

12- Kadının Kocasına Hile Yapmasının Mekruh Olması ve Bu Konuda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: *«Ey Peygamber! Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi kendine niçin haram kılıyorsun?»* Âyetinin İnmesi Bâbı

٦٩٧٢- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ الْحَلْوَاءَ وَيُحِبُّ الْعَسَلَ وَكَانَ إِذَا صَلَّى الْعَصْرَ أَجَازَ عَلَى نِسَائِهِ فَيَدْنُو مِنْهُنَّ فَدَخَلَ عَلَى حَفْصَةَ فَاحْتَبَسَ عِنْدَهَا أَكْثَرَ مِمَّا كَانَ يَحْتَبِسُ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ لِي أَهْدَتْ لَهَا امْرَأَةٌ مِنْ قَوْمِهَا عُكَّةَ عَسَلٍ فَسَقَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُ شَرْبَةً فَقُلْتُ أَمَا وَاللَّهِ

لَنَحْتَالَنَّ لَهُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِسَوْدَةَ قُلْتُ إِذَا دَخَلَ عَلَيْكِ فَإِنَّهُ سَيَدْنُو مِنْكِ فَقُولِي لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكَلْتَ مَغَافِيرَ فَإِنَّهُ سَيَقُولُ لَا فَقُولِي لَهُ مَا هَذِهِ الرِّيحُ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْتَدُّ عَلَيْهِ أَنْ يُوجَدَ مِنْهُ الرِّيحُ فَإِنَّهُ سَيَقُولُ سَقَتْنِي حَفْصَةُ شَرْبَةَ عَسَلٍ فَقُولِي لَهُ جَرَسَتْ نَحْلُهُ الْعُرْفُطَ وَسَأَقُولُ ذَلِكِ وَقُولِيهِ أَنْتِ يَا صَفِيَّةُ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَى سَوْدَةَ قُلْتُ تَقُولُ سَوْدَةُ وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَقَدْ كِدْتُ أَنْ أُبَادِرَهُ بِالَّذِي قُلْتِ لِي وَإِنَّهُ لَعَلَى الْبَابِ فَرَقًا مِنْكِ فَلَمَّا دَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكَلْتَ مَغَافِيرَ قَالَ لَا قُلْتُ فَمَا هَذِهِ الرِّيحُ قَالَ سَقَتْنِي حَفْصَةُ شَرْبَةَ عَسَلٍ قُلْتُ جَرَسَتْ نَحْلُهُ الْعُرْفُطَ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيَّ قُلْتُ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ وَدَخَلَ عَلَى صَفِيَّةَ فَقَالَتْ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَى حَفْصَةَ قَالَتْ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أَسْقِيكَ مِنْهُ قَالَ لَا حَاجَةَ لِي بِهِ قَالَتْ تَقُولُ سَوْدَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ لَقَدْ حَرَمْنَاهُ قَالَتْ قُلْتُ لَهَا اسْكُتِي.

6972- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tatlı ve balı severdi. İkindi namazından döndüğü zaman hanımlarını ziyaret eder ve onların yanında bir müddet kalırdı. Yine böyle bir gün Ömer'in kızı Hafsa'nın yanına girdi ve onun yanında daha önce kaldığından daha uzun zaman kaldı. Ben bunu kıskandım ve bunun sebebini soruşturdum. Bana: Hafsa'ya, kavminden bir kadın küçük bir çömlek bal hediye etti, o da bu baldan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şerbet içirdi, denildi. Ben de kendi kendime: Vallahi biz bunun için muhakkak bir hile yaparız! dedim. Zema'nın kızı Sevde'ye şöyle dedim:

-Muhakkak ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem senin yanına gelecektir. O senin yanına geldiğinde: Sen meğâfir mi yedin? dersin, O da sana: Hayır, diyecektir. Bunun üzerine sen de O'na: Senden almakta olduğum bu koku da nedir? dersin. O da sana muhakkak: Hafsa bana bal şerbeti içirmişti! diyecektir. Sen de O'na: O balın arısı urfut ağacından toplamıştır! dersin. Bana geldiğinde ben de böyle söyleyeceğim. Yâ Safiyye, sen de böyle söyle! dedim.

Sevde şöyle diyordu: Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sel-

lem kapının önünde durdu. Ey Âişe, senden korktuğum için bana emrettiğin sözü hemen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e oracıkta iken söylemek istedim.

Âişe dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona yaklaşınca, Sevde O'na: Ey Allah'ın Rasûlü, sen meğâfir zamkı mı yedin? dedi. O da: "Hayır!" diye cevap verdi. Sevde: Öyleyse senden aldığım bu koku da neyin nesidir? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hafsa bana bal şerbeti içirmişti!" buyurdu. Sevde: O balın arısı urfut ağacına konmuş olmalı, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yanıma gelince ben de Sevde'nin söylediği sözlerin aynını söyledim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Safiyye'ye gittiğinde o da bunların benzerini söyledi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dönüp Hafsa'nın nöbetinde yanına vardığında, Hafsa: Ey Allah'ın Rasûlü! Sana o bal şerbetinden içireyim mi? diye sorduğunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır, benim ona ihtiyâcım yoktur!" buyurdu.

Sevde bana: Vallahi biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bal şerbeti içmesine mâni olduk, O'nu bundan mahrum ettik, dedi. Ben de O'na: Sus! Sakın bu konuda sesini çıkarma! dedim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4912, 5216, 5267, 5268, 5431, 5559, 5614, 5682, 6691, 6972)

١٣-بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ الِاحْتِيَالِ فِي الْفِرَارِ مِنْ الطَّاعُونِ

13- Tâûn Hastalığından Kaçmak Hususunda Hile Yapmanın Mekruh Olduğu Bâbı

٦٩٧٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ إِلَى الشَّأْمِ فَلَمَّا جَاءَ بِسَرْغَ بَلَغَهُ أَنَّ الْوَبَاءَ وَقَعَ بِالشَّأْمِ فَأَخْبَرَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدَمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ فَرَجَعَ عُمَرُ مِنْ سَرْغَ وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُمَرَ إِنَّمَا انْصَرَفَ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ.

6973- Abdullah ibnu Âmir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer -Allah ondan razı olsun- Şam'a doğru yola çıktı. Serğ denilen yerde bulunduğu zaman kendisine Şam'da veba hastalığının baş gösterdiği haberi ulaştı. Bu sırada Abdurrahman ibnu Avf, Ömer'e şu hadîsi haber verdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Veba hastalığının bir yerde çıktığını işittiğiniz zaman oraya gitmeyin. Hastalık sizin bulunduğunuz yerde meydana çıkarsa, ondan kaçmak için sakın o yerden dışarı çıkmayın!" Bunun üzerine Ömer, Serğ'den geri döndü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5729, 5730, 6973)

٦٩٧٤- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا عَامِرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّهُ سَمِعَ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ يُحَدِّثُ سَعْدًا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ الْوَجَعَ فَقَالَ رِجْزٌ أَوْ عَذَابٌ عُذِّبَ بِهِ بَعْضُ الْأُمَمِ ثُمَّ بَقِيَ مِنْهُ بَقِيَّةٌ فَيَذْهَبُ الْمَرَّةَ وَيَأْتِي الْأُخْرَى فَمَنْ سَمِعَ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا يُقْدِمَنَّ عَلَيْهِ وَمَنْ كَانَ بِأَرْضٍ وَقَعَ بِهَا فَلَا يَخْرُجْ فِرَارًا مِنْهُ.

6974- Zeyd, Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem taun hastalığını zikretti ve şöyle buyurdu: "Tâûn hastalığı, bazı ümmetlerin üzerine Allah tarafından gönderilmiş bir ceza, bir azaptır. Sonra ondan bir parça kaldı. Siz bir yerde tâûn hastalığı olduğunu duyarsanız o bölgeye gitmeyin. Şayet sizin bulunduğunuz yerde tâûn hastalığı varsa, bu hastalıktan kaçmak için oradan da çıkmayın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3473, 5728, 6974)

١٤-بَاب فِي الْهِبَةِ وَالشُّفْعَةِ

14- Hibeden Dönme ve Şuf'ayı Düşürme Hususunda Hile Yapmak Bâbı

وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ وَهَبَ هِبَةً أَلْفَ دِرْهَمٍ أَوْ أَكْثَرَ حَتَّى مَكَثَ عِنْدَهُ سِنِينَ وَاحْتَالَ فِي ذَلِكَ ثُمَّ رَجَعَ الْوَاهِبُ فِيهَا فَلَا زَكَاةَ عَلَى وَاحِدٍ مِنْهُمَا فَخَالَفَ الرَّسُولَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْهِبَةِ وَأَسْقَطَ الزَّكَاةَ.

İnsanların bazısı şöyle dedi: Eğer bir şahıs bin dirhem veya daha fazla bir hibe yapsa ve nihayet bu hibe, hibe verilen kimsenin yanında senelerce kalsa ve hibe yapan hibe verilen kimse ile hibede tasarruf etmemesinde uyuşmak suretiyle bu hibede hile yapsa, sonra hibe veren bu hibeden dönse, bunlardan hiçbirine zekât yoktur. Bunu söyleyen kişi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hibede muhalefet etmiştir yani hibeden dönmeyi yasaklayan hadisin zahirine muhalefet etmiştir.

Bir de hibe verilenin yanında zekât yılı kalmasının ardından sabit olan zekâtı da düşürmüştür.

٦٩٧٥- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَانِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَائِدُ فِي هِبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ لَيْسَ لَنَا مَثَلُ السَّوْءِ.

6975- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Karşılıksız olarak verdiği bir malı geri isteyen kimse, kusan; sonra da kusmuğunu yemek için dönen köpek gibidir. Biz müminlere, böyle kötü bir sıfatla vasıflanmamız, böyle bir ahlâka sahip olmamız yakışı olmaz. Ki böyle bir sıfat ancak hayvanlara yakışan bir sıfattır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2589, 2621, 2622, 6975)

٦٩٧٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ إِنَّمَا جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشُّفْعَةَ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقْسَمْ فَإِذَا وَقَعَتْ الْحُدُودُ وَصُرِّفَتْ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ الشُّفْعَةُ لِلْجِوَارِ ثُمَّ عَمَدَ إِلَى مَا شَدَّدَهُ فَأَبْطَلَهُ وَقَالَ إِنْ اشْتَرَى دَارًا فَخَافَ أَنْ يَأْخُذَ الْجَارُ بِالشُّفْعَةِ فَاشْتَرَى سَهْمًا مِنْ مِائَةِ سَهْمٍ ثُمَّ اشْتَرَى الْبَاقِيَ وَكَانَ لِلْجَارِ الشُّفْعَةُ فِي السَّهْمِ الْأَوَّلِ وَلَا شُفْعَةَ لَهُ فِي بَاقِي الدَّارِ وَلَهُ أَنْ يَحْتَالَ فِي ذَلِكَ.

6976- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, şuf'ayı[136] taksim olunmamış her malda kıldı. Sınırlar konulduğu ve yollar tayin edilip geçirildiği zaman şuf'a yoktur.

İnsanların bazısı: Şuf'a komşuluk için meşru olur, dedi. Sonra bu zat, sağlamlaştırdığı bu düstura yani şuf'ayı ortaklık gibi komşuluk için ispatına kasdetti de, onu iptal etti ve şöyle dedi: Bir şahıs, bir evi tamamen satın almak istese ve komşunun o evi şufa sebebiyle alacağından korksa da o evdeki yüz hisseden şayi' olan bir hisseyi satın alsa ve böylece evin mâlikiyle bir ortaklığa dönüşür, sonra da geri kalanı satın alsa komşu için şuf'a, birinci hissede olur ve evin kalanında komşu için şuf'a olmaz. Ve evi satın alıp da komşusunun evi almasından korkan kişi için bu konuda hile yapması hakkı vardır! (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2213, 2214, 2257, 2495, 2496, 6976)

٦٩٧٧- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ الشَّرِيدِ قَالَ جَاءَ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى مَنْكِبِي فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ إِلَى سَعْدٍ فَقَالَ أَبُو رَافِعٍ لِلْمِسْوَرِ أَلَا تَأْمُرُ هَذَا أَنْ يَشْتَرِيَ مِنِّي بَيْتِي الَّذِي فِي دَارِي فَقَالَ لَا أَزِيدُهُ عَلَى أَرْبَعِ مِائَةٍ إِمَّا مُقَطَّعَةٍ وَإِمَّا مُنَجَّمَةٍ قَالَ أُعْطِيتُ خَمْسَ مِائَةٍ نَقْدًا فَمَنَعْتُهُ وَلَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْجَارُ أَحَقُّ بِصَقَبِهِ مَا بِعْتُكَهُ أَوْ قَالَ مَا أَعْطَيْتُكَهُ قُلْتُ لِسُفْيَانَ إِنَّ مَعْمَرًا لَمْ يَقُلْ هَكَذَا قَالَ لَكِنَّهُ قَالَ لِي هَكَذَا وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَبِيعَ الشُّفْعَةَ فَلَهُ أَنْ يَحْتَالَ حَتَّى يُبْطِلَ الشُّفْعَةَ فَيَهَبَ الْبَائِعُ لِلْمُشْتَرِي الدَّارَ وَيَحُدُّهَا وَيَدْفَعُهَا إِلَيْهِ وَيُعَوِّضُهُ الْمُشْتَرِي أَلْفَ دِرْهَمٍ فَلَا يَكُونُ لِلشَّفِيعِ فِيهَا شُفْعَةٌ.

6977- Amr ibnu Şerîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Misver ibnu Mahrame geldi de elini benim omuzum üzerine koydu. Ben de onunla beraber Sa'd ibnu Ebî Vakkas'a gittim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hizmetçisi Ebu Râfi Misver'e şöyle dedi: Sen şu Sa'd ibnu Ebî Vakkas'a, hanesinde olan evimi benden satın almasını

136 Şuf'a (ön alım) hakkı hisseli mülklerin satışında aynı mülk üzerinde pay sahibi olan hissedarların öncelikli satın alma hakkıdır.

emretmez misin? dedi. Bunun üzerine Sa'd: Ben bedeli sana dört bin dirhemden ziyade veremem. Bu da ya kesik kesik veya da taksitli olarak! dedi. Ebu Râfi': Bana bu ev için beşyüz dinâr nakit verildi de, ben bu satışı yasakladım. Eğer ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden "Komşu komşuya en hak sahibidir" buyururken işitmemiş olaydım, ben bu evi sana satmazdım veya ben bu evi sana vermezdim, dedi.

Ali ibnu Medînî şöyle dedi: Ben Sufyân ibnu Uyeyne'ye: Ma'mer, "Komşu komşuya en hak sahibidir" hadisini bu şekilde söylemedi, dedim. Sufyan ise: Ancak bana bu şekilde söyledi, dedi.

İnsanların bazısı şöyle dedi: Şufayı satıp kesmek istediği zaman, bu kimseye şufayı iptal için hile yapmak hakkı vardır: Satıcı evi müşteriye hibe eder ve evin sınırlarını vasıflandırıp temyiz eder ve evi müşterîye devreder, müşteri de ona meselâ bin dirhem bedel verir, böylece şefî' için evde bir şuf'a olmaz! (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2258, 6977, 6978, 6980, 6981)

٦٩٧٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ عَنْ أَبِي رَافِعٍ أَنَّ سَعْدًا سَاوَمَهُ بَيْتًا بِأَرْبَعِ مِائَةِ مِثْقَالٍ فَقَالَ لَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْجَارُ أَحَقُّ بِصَقَبِهِ لَمَا أَعْطَيْتُكَ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ اشْتَرَى نَصِيبَ دَارٍ فَأَرَادَ أَنْ يُبْطِلَ الشُّفْعَةَ وَهَبَ لِابْنِهِ الصَّغِيرِ وَلَا يَكُونُ عَلَيْهِ يَمِينٌ.

6978- Ebu Râfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Sa'd ibnu Ebu Vakkas, bir evi dört yüz miskâle pazarlık etti ve şöyle dedi: Şayet ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden "Komşu komşuya en hak sahibidir" buyururken işitmiş olmasaydım, bu evi sana bu fiyata vermezdim.

İnsanların bazısı şöyle dedi: Bir evin payını satın alsa da şuf'ayı iptal etmek istese, satın aldığını, üzerine yemîn düşmeyen küçük oğluna hibe eder. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2258, 6977, 6978, 6980, 6981)

١٥-بَاب احْتِيَالِ الْعَامِلِ لِيُهْدَى لَهُ

15- Devlet Memurunun, Kendisine Hediye Verilmesi İçin Hile Yapması Bâbı

٦٩٧٩- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ اسْتَعْمَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا عَلَى صَدَقَاتِ بَنِي سُلَيْمٍ يُدْعَى ابْنَ اللُّتَبِيَّةِ فَلَمَّا جَاءَ حَاسَبَهُ قَالَ هَذَا مَالُكُمْ وَهَذَا هَدِيَّةٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَلَّا جَلَسْتَ فِي بَيْتِ أَبِيكَ وَأُمِّكَ حَتَّى تَأْتِيَكَ هَدِيَّتُكَ إِنْ كُنْتَ صَادِقًا ثُمَّ خَطَبَنَا فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَسْتَعْمِلُ الرَّجُلَ مِنْكُمْ عَلَى الْعَمَلِ مِمَّا وَلَّانِي اللَّهُ فَيَأْتِي فَيَقُولُ هَذَا مَالُكُمْ وَهَذَا هَدِيَّةٌ أُهْدِيَتْ لِي أَفَلَا جَلَسَ فِي بَيْتِ أَبِيهِ وَأُمِّهِ حَتَّى تَأْتِيَهُ هَدِيَّتُهُ وَاللَّهِ لَا يَأْخُذُ أَحَدٌ مِنْكُمْ شَيْئًا بِغَيْرِ حَقِّهِ إِلَّا لَقِيَ اللَّهَ يَحْمِلُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَلَأَعْرِفَنَّ أَحَدًا مِنْكُمْ لَقِيَ اللَّهَ يَحْمِلُ بَعِيرًا لَهُ رُغَاءٌ أَوْ بَقَرَةً لَهَا خُوَارٌ أَوْ شَاةً تَيْعَرُ ثُمَّ رَفَعَ يَدَهُ حَتَّى رُئِيَ بَيَاضُ إِبْطِهِ يَقُولُ اللَّهُمَّ هَلْ بَلَّغْتُ بَصُرَ عَيْنِي وَسَمْعَ أُذُنِي.

6979- Ebu Humeyd es-Sâ'idî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ezdi kabilesinden İbnul-Lutbiyye diye çağrılan bir adamı Suleym oğullarının zekatlarını almak üzere görevlendirdi. Adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu mallar zekât malıdır. Bu mallar ise bana hediye olarak verilmiştir, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet bu adam, zekat memuru olmayıp da babasının veya annesinin evinde oturup baksaydı, acaba kendisine bu hediye verilir miydi, yoksa verilmez miydi?"

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize hutbe verdi. Allah'a hamd edip O'nu övdükten sonra şöyle buyurdu:

"Ben içinizden birisini, Allah'ın bana havale buyurduğu bir işe me-

mur tayin ediyorum da, o bana gelip: Şu sizin zekât malınızdır, bu da benimdir; bana hediye verilmiştir! diyor! Şayet bu adam, zekat memuru olmayıp da babasının veya annesinin evinde oturup baksaydı, acaba kendisine bu hediye verilir miydi, yoksa verilmez miydi? Vallahi, zekât memurlarından herhangi bir kişi zekât malından haksız bir şey alırsa, kıyamet gününde muhakkak o kimse o çaldığı malı boynunda yüklenerek getirir. Çaldığı bir deve ise inleyip bağırarak; eğer sığır ise böğürerek; koyun ise meleyerek getirir."

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini, biz, koltuk altının beyazlığını görünceye kadar kaldırdı: "Allah'ım! Tebliğ ettim mi?" dedi. Ben bunu gözümle gördüm, bu hutbeyi de kulağımla işittim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 925, 1500, 6636, 6979, 7174 ve 7197)

٦٩٨٠—حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ عَنْ أَبِي رَافِعٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجَارُ أَحَقُّ بِصَقَبِهِ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ اشْتَرَى دَارًا بِعِشْرِينَ أَلْفَ دِرْهَمٍ فَلَا بَأْسَ أَنْ يَحْتَالَ حَتَّى يَشْتَرِيَ الدَّارَ بِعِشْرِينَ أَلْفَ دِرْهَمٍ وَيَنْقُدَهُ تِسْعَةَ آلَافِ دِرْهَمٍ وَتِسْعَ مِائَةِ دِرْهَمٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ وَيَنْقُدَهُ دِينَارًا بِمَا بَقِيَ مِنْ الْعِشْرِينَ الْأَلْفَ فَإِنْ طَلَبَ الشَّفِيعُ أَخَذَهَا بِعِشْرِينَ أَلْفَ دِرْهَمٍ وَإِلَّا فَلَا سَبِيلَ لَهُ عَلَى الدَّارِ فَإِنْ اسْتُحِقَّتْ الدَّارُ رَجَعَ الْمُشْتَرِي عَلَى الْبَائِعِ بِمَا دَفَعَ إِلَيْهِ وَهُوَ تِسْعَةُ آلَافِ دِرْهَمٍ وَتِسْعُ مِائَةٍ وَتِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ دِرْهَمًا وَدِينَارٌ لِأَنَّ الْبَيْعَ حِينَ اسْتُحِقَّ انْتَقَضَ الصَّرْفُ فِي الدِّينَارِ فَإِنْ وَجَدَ بِهَذِهِ الدَّارِ عَيْبًا وَلَمْ تُسْتَحَقَّ فَإِنَّهُ يَرُدُّهَا عَلَيْهِ بِعِشْرِينَ أَلْفَ دِرْهَمٍ قَالَ فَأَجَازَ هَذَا الْخِدَاعَ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْعُ الْمُسْلِمِ لَا دَاءَ وَلَا خِبْثَةَ وَلَا غَائِلَةَ.

6980- Ebu Râfi' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Komşu komşuya en hak sahibidir" buyurdu.

İnsanların bazısı şöyle dedi: Bir kimse yirmi bin dirhem karşılığında bir ev satın almak istese, şuf'ayı düşürmek üzere hile yapmasında bir sakınca yoktur. O kimse yirmi bin dirheme evi satın alır, satıcıya 9999 dirhem nakid öder ve yine satıcıya yirmi binden kalan mukabilinde bir dînâr

öder. Eğer şefî' bu evi şuf'a sebebiyle akid yapılan bedel olan yirmi bin mukabilinde almak isterse ne alâ! Yoksa yani yirmi bin dirhem almaya razı olmazsa, artık bu şefî'e, şuf'anın düşmesinden dolayı ev üzerinde hiçbir yol yoktur çünkü üzerinde akid yapılan bedeli vermekten çekinmiştir.

Şayet ev, satıcıdan başkası için hak edilmiş bir mal olarak meydana çıkarsa, müşteri satıcıya ödediği şeyi geri alır. Ki o da 9999 dirhem ile bir dinardır. Çünkü satılan şey, başkası için hak edilmiş bir mal olduğu zaman, satıcı ile müşteri arasında gerçekleşen ev hakkındaki muamele bozulur.

Şayet ev başkasının hakkı olmadığı hâlde bu evde bir kusur bulursa, bu takdirde o kimse evi yirmi bin dirhem karşılığında ona geri verir.

Buhârî: Ebu Hanîfe, Müslümanlar arasında bu aldatmayı, yani hileyi caiz kıldı, dedi.

Yine Buhârî şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Müslümanın satışı hastalıklı olmaz, satılan şey pis olmaz ve kötü bir iş, gizleme gibi tedlis olmaz" buyurmuştur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2258, 6977, 6978, 6980, 6981)

٦٩٨١–حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ أَنَّ أَبَا رَافِعٍ سَاوَمَ سَعْدَ بْنَ مَالِكٍ بَيْتًا بِأَرْبَعِ مِائَةِ مِثْقَالٍ وَقَالَ لَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْجَارُ أَحَقُّ بِصَقَبِهِ مَا أَعْطَيْتُكَ.

6981- Ebu Râfi' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sa'd ibnu Mâlik'e, onun evinin bitişiğindeki bir eve dört yüz miskâl bedel istedi ve: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden "Komşu komşuya en hak sahibidir" buyururken işitmiş olmayaydım, bu evi sana vermezdim, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2258, 6977, 6978, 6980, 6981)

٩١- كِتَاب التَّعْبِيرِ

91- KİTABUT-TA'BİR

Rüya[137] Tabiri Kitabı

١-بَاب أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ

1- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme İlk Vahiy Başlangıcı Uykuda Sâlih Rüya Görmekle Olmuştur

---

137 Rüyalar ise ruhun temeli ve bu ruhun gayb âlemi ile ilişkisi esası üzerinde vardırlar. Buna göre bizlerin rüyalarla ilgili herhangi bir bilgiyi ancak şeriat koyucunun yolundan öğrenmemiz gerekmektedir. Kur'ân ve sünnetiyle İslâm, bizim şuna İnanmamızı gerektirmektedir. Bazı rüyalar yakın ya da uzak geleceğe dair birtakım haberleri taşır ve bu rüyalar peygamberlikten bir parçadır. Yine İslâm birtakım rüyaların kişinin kendi kendisiyle ilgili telkinlerinin yahutta uyanıkken kendisini düşündüren hususların sonucu olduğunu ve buna bağlı olarak bunları rüyasında gördüğünü ve daha başka birtakım hususları da ortaya koymaktadır. İslâm'ın rüyaya dair açıklamaları oldukça geniştir. Bu hususta birtakım âdâb ve hükümleri teşrî' buyurmuştur. Böylelikle Müslüman kalbindeki herbir duygu ve hayattaki herbir hareketiyle eksiksiz bir şekilde sadece Allah'a yönelebilsin. Şeriatın rüyalara dair açıklamaları birtakım düşünme olmadığı gibi, insanı vakıadan uzaklaştırarak gerçekten kopuk hayal ve vehimlere daldırmaz. Kesinlikle bunu yapmaz. Hoşa gitmeyen ya da korkutucu rüyaların sebep olduğu korku ve tedirginlik duygularını uzaklaştırmak bile, İslâm için yeterli bir başarıdır. Şüphesiz rüyaların oldukça önemli bir yeri vardır. Çünkü sadık rüya "Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve selleme gelen vahyin ilk şeklini temsil eder. O bir rüya görür ve gördüğü bu rüya mutlaka sabah aydınlığı gibi gerçekleşirdi." Rüya ve hulm (kötü ya da şeytanî rüya) uyuyan kimsenin uyurken gördüğü birtakım şeyleri ifade eder. Fakat çoğunlukla rüya kişinin gördüğü hayır ve güzel şeyler hakkında, hulm de çoğunlukla kişinin gördüğü kötü ve çirkin şeyler hakkında kullanılır. Rüya üç türlüdür: Birisi güzel ve salih bir rüya olup, Allah'tan bir müjdedir. Peygamberliğin kırkaltı cüzünden bir parçadır.Diğeri, kötü ve hoşlanılmayan bir rüyadır. Bunlar şeytanın Âdem oğlunu üzmesi ve uykusunda onu eğlence edinmesi türünden Şeytandan birtakım korkutmalardır. Bir

٦٩٨٢- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ح و حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ قَالَ الزُّهْرِيُّ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّادِقَةُ فِي النَّوْمِ فَكَانَ لَا يَرَى رُؤْيَا إِلَّا جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ فَكَانَ يَأْتِي حِرَاءً فَيَتَحَنَّثُ فِيهِ وَهُوَ التَّعَبُّدُ اللَّيَالِيَ ذَوَاتِ الْعَدَدِ وَيَتَزَوَّدُ لِذَلِكَ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى خَدِيجَةَ فَتُزَوِّدُهُ لِمِثْلِهَا حَتَّى فَجِئَهُ الْحَقُّ وَهُوَ فِي غَارِ حِرَاءٍ فَجَاءَهُ الْمَلَكُ فِيهِ فَقَالَ اقْرَأْ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدُ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدُ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّالِثَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدُ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ ﴿ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴾ حَتَّى بَلَغَ ﴿ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴾ فَرَجَعَ بِهَا تَرْجُفُ بَوَادِرُهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى خَدِيجَةَ فَقَالَ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَزَمَّلُوهُ حَتَّى ذَهَبَ عَنْهُ الرَّوْعُ فَقَالَ يَا خَدِيجَةُ مَا لِي وَأَخْبَرَهَا الْخَبَرَ وَقَالَ قَدْ خَشِيتُ عَلَى نَفْسِي فَقَالَتْ لَهُ كَلَّا أَبْشِرْ فَوَاللَّهِ لَا يُخْزِيكَ اللَّهُ أَبَدًا إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَصْدُقُ الْحَدِيثَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ ثُمَّ انْطَلَقَتْ بِهِ خَدِيجَةُ حَتَّى أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلِ بْنِ أَسَدِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى بْنِ قُصَيٍّ وَهُوَ ابْنُ عَمِّ خَدِيجَةَ أَخُو أَبِيهَا وَكَانَ امْرَأً تَنَصَّرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعَرَبِيَّ فَيَكْتُبُ بِالْعَرَبِيَّةِ مِنَ الْإِنْجِيلِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكْتُبَ وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ فَقَالَتْ لَهُ خَدِيجَةُ أَيْ ابْنَ عَمِّ اسْمَعْ

---

diğer rüya çeşidi de kişinin kendi içinden geçirdiği yahutta uyanıkken yapmak istediği şeyler olup bunları rüyasında görür. Bunun kapsamına rüya görenin uyanıkken sahip olduğu alışkanlıklar da girer. Mesela, bir kimse belli bir vakitte yemek yemeyi alışkanlık hâline getirmiş olup, bu vakitte uyursa rüyasında yemek yediğini görür. Yahutta tıkabasa yemiş, içmişse kusmakta olduğunu görür. Bunun dışındaki rüyalar ise karmakarışık rüyalardır. Yani bunlar birbirine karışan, birbirine giren rüya çeşitleridir. Karmakarışık olmaları ve yorumlama esaslarının çerçevesine girmeyişleri sebebiyle yorumlanmaları doğru olamaz. Bunlarla uğraşmaya gerek yoktur.

مِنْ ابْنِ أَخِيكَ فَقَالَ وَرَقَةُ ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأَى فَقَالَ وَرَقَةُ هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَى مُوسَى يَا لَيْتَنِي فِيهَا جَذَعًا أَكُونُ حَيًّا حِينَ يُخْرِجُكَ قَوْمُكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَمُخْرِجِيَّ هُمْ فَقَالَ وَرَقَةُ نَعَمْ لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ قَطُّ بِمِثْلِ مَا جِئْتَ بِهِ إِلَّا عُودِيَ وَإِنْ يُدْرِكْنِي يَوْمُكَ أَنْصُرْكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا ثُمَّ لَمْ يَنْشَبْ وَرَقَةُ أَنْ تُوُفِّيَ وَفَتَرَ الْوَحْيُ فَتْرَةً حَتَّى حَزِنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا بَلَغَنَا حُزْنًا غَدَا مِنْهُ مِرَارًا كَيْ يَتَرَدَّى مِنْ رُءُوسِ شَوَاهِقِ الْجِبَالِ فَكُلَّمَا أَوْفَى بِذِرْوَةِ جَبَلٍ لِكَيْ يُلْقِيَ مِنْهُ نَفْسَهُ تَبَدَّى لَهُ جِبْرِيلُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ حَقًّا فَيَسْكُنُ لِذَلِكَ جَأْشُهُ وَتَقِرُّ نَفْسُهُ فَيَرْجِعُ فَإِذَا طَالَتْ عَلَيْهِ فَتْرَةُ الْوَحْيِ غَدَا لِمِثْلِ ذَلِكَ فَإِذَا أَوْفَى بِذِرْوَةِ جَبَلٍ تَبَدَّى لَهُ جِبْرِيلُ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿فَالِقُ الْإِصْبَاحِ﴾ ضَوْءُ الشَّمْسِ بِالنَّهَارِ وَضَوْءُ الْقَمَرِ بِاللَّيْلِ.

6982- Müminlerin annesi Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme vahyin ilk başlangıcı uykusunda gördüğü salih rüya şeklinde olmuştur. Gördüğü hiç bir rüya yoktu ki tıpkı sabahın aydınlığı gibi çıkmasın. Sonra kendisine yalnızlık sevdirildi. Bir ay müddetle ki bu Ramazan ayıydı, Hira mağarasında kaldı ve İbrahim'in dini olan "Hanifiyye"den kalma ibadetlerle uğraşırdı. Ailesinden ayrılmadan önce yeteri kadar yiyeceğini alır sonra tekrar Hatice'nin -Allah ondan razı olsun- yanına gelip azığını alır ve mağarada ibadetine devam ederdi. Bu durum Hira mağarasında olduğu hâlde hak olan emir gelinceye kadar devam etti. Ona melek gelip:

-Oku, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem

-"Ben okuma bilmem" dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi:

-"(Melek) beni aldı ve gücüm kuvvetim kesilene kadar beni tuttu Sonra beni bıraktı". (Melek) bana:

-"Oku" dedi.

Ben.

-"Okuma bilmem" dedim. Sonra beni ikinci kez alıp gücüm kuvvetim kesilinceye kadar beni tuttu. Sonra beni bıraktı ve

-"Oku" dedi. Ben:

-"Okuma bilmem" dedim. Melek beni alıp üçüncü kez gücüm kuvvetim kesilene kadar tuttu. Sonra dedi ki: ***«Yaratan Rabbinin adıyla oku! O insanı yapışkan bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabbin sonsuz kerem sahibidir.»***

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine vahyolunan âyetler ve başından gelen kıssayla ve korkarak Hatice binti Huveylid'in -Allah ondan razı olsun- yanına dönüp dedi ki:

-"Beni örtün, beni örtün."

Korkusu gidinceye kadar onu sarıp örttüler. Ondan sonra olanları Hatîce'ye haber vererek:

-"Kendimden korktum" dedi.

Hatîce -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-"Sakın korkma! Allah'a yemîn ederim ki, Allah asla seni mahcup edip zor duruma düşürmez. Çünkü sen akrabana iyilik eder, herkesin yardımına koşar, insanların senden gayrisinde bulamadıkları maldan onlara verirsin, misafirini ağırlarsın, musibet anında insanlara yardım edersin."

Bundan sonra Hatîce, onunla birlikte amcasının oğlu Varakatu'bnu Nevfel ibnu Esed ibnu Abdul-Uzzâ'ya gitti. O, cahiliyet zamanında Hıristiyanlığı benimsemiş, İbranîce yazı bilen ve İncil'den Allah'ın dilediği kadar İbranîce yazan yaşlı ve kör olmuş biriydi. Hatîce ona:

-Ey amcamın oğlu! Kardeşinin oğlunu bir dinle, dedi.

Varaka:

-Ne oldu ey kardeşimin oğlu? diye sorunca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gördüklerini ona anlattı. Varaka O'na şöyle dedi:

-Bu gördüğün, Allah'ın Musa'ya gönderdiği Namus'tur (Cibril). Keşke senin davet ettiğin günlerde sana yardım etmek için genç olsaydım! Kavminin seni çıkaracakları zaman keşke hayatta olsaydım!"

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki:

-"Onlar beni çıkaracaklar mı ki?" O da:

-Evet. Senin getirdiğini getirmiş hiçbir kimse yoktur ki ona düş-

manca davranılmasın (eziyete uğramasın). Şayet senin çıkarılacağın o güne yetişirsem sana yardım ederim, cevabını verdi.

Ondan sonra aradan çok geçmedi, Varaka vefat etti. Bir müddet vahiy kesildi. Bundan dolayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üzüldü. Kendisini saran hüzün içinde, kederinden dolayı birkaç defa yüksek dağların başlarından kendini aşağıya atmak için gitmiş, her defasında kendini dağdan aşağıya atmak için bir dağın zirvesine çıktığında kendisine Cibrîl görünüp: Ey Muhammed! Şüphesiz sen hak olarak Allah'ın Rasûlü'sün! demiş; bununla ıztırabı sükûna kavuşur ve gönlü sevinir ve geriye dönerdi. Vahiy fetreti kendisine uzun olduğu zaman yine böyle kendini dağdan aşağı atmak için gitmişti. Dağın zirvesine yükseldiğinde yine kendisine Cibril görünüp, O'na bu: Sen muhakkak Allah'ın Rasûlü'sün! sözlerini söylemiştir.

İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿ فَالِقُ الْإِصْبَاحِ ﴾ (Enâm: 96) Gündüzleyin güneşin ışığı, geceleyin de ayın ışığıdır. (Hadis'in geçtiği diğer yerler: 3, 3392, 4953, 4955, 4956, 4957, 6982)

٢-بَاب رُؤْيَا الصَّالِحِينَ

2- Salih Kimselerin Rüyâsı Bâbı

وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Gerçek şu ki, Allah, Rasûlü'nün rüyasını doğrulamıştır. İnşaallah güven içinde, başlarınızı tıraş etmiş ve saçlarınızı kısaltmış olarak, korkmadan Mescid-i Harâm'a gireceksiniz. Allah, sizin bilmediğinizi bilir. Oraya girmeden önce de yakın bir fetih vermişti.»*** (Fetih: 27)[138]

---

138 Allah teâlâ bu âyeti kerimede, Hudeybiye sulhu yapılırken müşriklere ılımlı davranıldığından dolayı üzülen müminleri teselli etmekte ve onların dinleri olan İslâmın, bütün dinlere galip geleceğine, bizzat Allah'ın kendisinin şahit olduğunu bildirmektedir ki müminler, Mekke'nin ve onun gibi olan birçok yerin daha sonraki tarihlerde mutlaka fethedileceğini bilmiş olsunlar ve maneviyatları güçlensin.

٦٩٨٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الرُّؤْيَا الْحَسَنَةُ مِنَ الرَّجُلِ الصَّالِحِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النُّبُوَّةِ.

6983- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Salih bir kimse tarafından görülen güzel rüya, peygamberliğin kırk altı cüzünden bir cüzüdür." (Hadis'in geçtiği diğer yerler: 6983, 6994)

٣-بَاب الرُّؤْيَا مِنَ اللَّهِ

3- Bâb: "Rüyâ Allah Tarafındandır"

٦٩٨٤-حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى هُوَ ابْنُ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا قَتَادَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الرُّؤْيَا الصَّادِقَةُ مِنَ اللَّهِ وَالْحُلْمُ مِنَ الشَّيْطَانِ.

6984- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Güzel rüya Allah'tandır. Kötü veya yalancı rüya da şeytandandır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3292, 5747, 6984, 6986, 6995, 6996, 7005, 7044)

٦٩٨٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ رُؤْيَا يُحِبُّهَا فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ اللَّهِ فَلْيَحْمَدْ اللَّهَ عَلَيْهَا وَلْيُحَدِّثْ بِهَا وَإِذَا رَأَى غَيْرَ ذَلِكَ مِمَّا يَكْرَهُ فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ الشَّيْطَانِ فَلْيَسْتَعِذْ مِنْ شَرِّهَا وَلَا يَذْكُرْهَا لِأَحَدٍ فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ.

6985- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biriniz sevdiği bir rüya görürse, bilsin ki o muhakkak Allah tarafındandır. Rüya sahibi bu rüyası üzerine Allah'a hamdetsin ve başkasına da söyle-

sin. Buna aykırı hoşlanmadığı bir rüya gördüğünde de muhakkak ki bu rüya da şeytandandır. Bu hâlde de rüya sahibi, rüyanın şerrinden Allah'a sığınsın ve rüyasını kimseye söylemesin. Bu suretle o rüya, sahibine zarar vermez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6985, 7045)

٤-بَاب الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النُّبُوَّةِ

4- Bâb: "Güzel Rüya, Nübüvvetin Kırk Altı Cüzünden Bir Cüzüdür"

٦٩٨٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ وَأَثْنَى عَلَيْهِ خَيْرًا لَقِيتُهُ بِالْيَمَامَةِ عَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ مِنْ اللَّهِ وَالْحُلْمُ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا حَلَمَ فَلْيَتَعَوَّذْ مِنْهُ وَلْيَبْصُقْ عَنْ شِمَالِهِ فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ وَعَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

6986- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Güzel rüya[139] Allah'tandır. Kötü veya yalancı rüya da şeytandandır. Sizden biriniz korktuğu kötü bir rüya[140] görürse soluna tükürüp üflesin ve o rüyanın şerrinden Eûzu billahi mineş-şeytanir-racîm diyerek Allah'a sığınsın. Bu suretle o, rüya gören kimseye zarar vermez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3292, 5747, 6984, 6986, 6995, 6996, 7005, 7044)

---

139 Salih bir rüya gören kimsenin şu üç hususa dikkat etmesi müstehaptır: Bu rüya dolayısıyla yüce Allah'a hamdetmek. Bu rüya sebebiyle sevinmek. Hoşlanmadığı kimselere değil de, sevdiği kimselere bu rüyayı anlatmak.

140 Hoşa gitmeyen rüyada dikkat edilmesi gereken hususlara dair yapılan bu açıklamalardan çıkan sonuca göre bazı hususlara dikkat etmek gerekir: Kötü rüyanın şerrinden Allah'a sığınmak (istiâze). Esasen müminin hoşuna gitmeyen herbir işten Allah'a sığınması meşrû'dur (şeriatin öngördüğü bir husustur). Şeytandan üç defa Allah'a sığınmak. Çünkü kötü rüya şeytandandır ve o böyle bir rüyayı Ademoğlunu üzmek ve korkutmak kastı ile gösterir. Hoşlanılmayan rüyada hazır bulunan şeytanı kovmak, tahkir etmek ve ondan tiksinmek amacıyla sol tarafa çok az tükürükler saçarak tükürür gibi yapmak. Özellikle de sol tarafa dönerek bu hareketin yapılması, sol tarafın pislik ve benzeri hâllerin yeri olarak görülmesindendir. Üç defa yapılması ise tekid içindir. Yattığı taraftan diğer tarafa dönmek. Bu üzerinde bulundu

٦٩٨٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النُّبُوَّةِ.

6987- Ubâde ibnu Sâmit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Mü'minin rüyası nübüvvetin kırk altı cüzünden bir cüzdür." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6987, 6988, 7017)

٦٩٨٨- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النُّبُوَّةِ وَرَوَاهُ ثَابِتٌ وَحُمَيْدٌ وَإِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَشُعَيْبٌ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6988- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Mü'minin rüyası, nübüvvetin kırk altı cüzünden bir cüzdür." (Hadisin geçtiği yerler: 6987, 6988, 7017)

٦٩٨٩- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النُّبُوَّةِ.

6989- Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sâlih rü-

---

şu hâli değiştirmek yolu ile bir tefe'ül (hayır bekleyişi) için öngörülmüş olabilir. Doğrusunu en iyi bilen Allah'tır. Namaz kılmak. Çünkü namaz ile insan Allah'a yönelir, ona sığınır. Ayrıca namaza girilmekle kötülüklerden korunulmuş olur. Namaz sayesinde güzel arzular kemale erer, talepler doğru bir istikâmete yönelir. Çünkü namaz kılan bilhassa secde hâlinde Rabbine çokça yaklaşır. Hoşlanmadığı bu rüyayı kimseye anlatmamalıdır. Kendi kendisine rüyasını yorumlamamalıdır. Çünkü rüya yorumlandığı şekilde ortaya çıkar. Ayrıca ruhta (olumsuz) bir etki yapmaması için de böyle hareket etmek gerekir.

ya, nübüvvetin kırk altı cüzünden bir cüzdür." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6987, 6988, 7017)

٥-بَاب الْمُبَشِّرَاتِ

5- Salih Rüyâlar Bâbı

٦٩٩٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَمْ يَبْقَ مِنْ النُّبُوَّةِ إِلَّا الْمُبَشِّرَاتُ قَالُوا وَمَا الْمُبَشِّرَاتُ قَالَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ.

6990- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bana has olan nübüvvetten, mübeşşirattan başka bir şey kalmadı." Sahabîler: Mübeşşirat nedir? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Müminin gördüğü salih rüyadır" buyurdu.

٦-بَاب رُؤْيَا يُوسُفَ

6- Yûsuf Aleyhisselâmın Rüyası Bâbı

وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنْ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنْ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنْ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي

بِالصَّالِحِينَ﴾ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ فَاطِرٌ وَالْبَدِيعُ وَالْمُبْدِعُ وَالْبَارِئُ وَالْخَالِقُ وَاحِدٌ ﴿مِنْ الْبَدْوِ﴾ بَادِيَةٍ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Yûsuf, bir gün babasına demişti ki: Ey babam! Ben rüyamda on bir yıldızla güneşi ve ayı gördüm. Hepsini de bana secde ederken gördüm. O da şöyle demişti: Ey oğulcuğum! Rüyanı sakın kardeşlerine anlatma; yoksa sana, kötülük etmek için bir tuzak hazırlarlar. Zira şeytan, insana apaçık bir düşmandır. Rabbin seni böylece seçecek ve sözlerin tevilini öğreterek tıpkı daha önce ataların İbrahim ve İshak'a yaptığı gibi, sana ve Yâkub ailesine nimetini tamamlayacaktır. Zira Rabbin, her şeyi hakkıyla bilendir, hikmet sahibidir.»*** (Yûsuf: 4-6).[141]

«Ey babam! Bu secde, daha önceki rüyamın tevilidir. Rabbim onu, şimdi gerçekleştirdi. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra, beni hapisten çıkarmakla ve sizi çölden getirmekle Rabbim bana çok ihsanda bulundu. Şüphesiz Rabbim, dilediğini hikmetle ve rızk ile tedbir edendir. Zira O, her şeyi hakkıyla bilendir; hikmet sahibidir. Rabbim! Bana hükümranlık verdin ve sözlerin tevilini öğrettin. Ey göklerin ve yerin yaratanı! Sen, dünya ve âhirette benim velîmsin. Beni Müslüman olarak öldür ve salih kullarının arasına kat.» (Yûsuf: 100-101).[142]

٧-بَاب رُؤْيَا إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَام

7- İbrahîm Aleyhisselâmın Rüyası Bâbı

وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ

141 Yusuf aleyhisselâm bu rüyayı görmüş daha sonra başından olaylar geçmiş ve yıllarca sonra gördüğü bu rüyanın neye işaret ettiği ortaya çıkmıştır. Bu surenin yüzüncü âyetinde bu husus açıklanmaktadır. Yakub aleyhisselâm, oğlu Yusufa rüyasını kardeşlerine anlatmamasını söylemektedir. Zira o, diğer oğullarının, Şeytanın vesveselerine kapılarak, kıskançlıkları yüzünden Yusufa bir kötülük yapabileceklerinden korkmaktadır. İnsan, gördüğü rüyaların iyilerini anlatmalı kötülerini ise anlatmayıp şerlerinden Allaha sığınmalıdır.

142 Yusuf aleyhisselâm, rabbine kavuşmayı ve geçmiş olan salih ameller işlemiş atalarına katılma arzulayarak rabbine yalvarmış ve bu ayette ifade edilen duayı yapmıştır.

الصَّابِرِينَ فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ قَالَ مُجَاهِدٌ ﴿أَسْلَمَا﴾ سَلَّمَا مَا أُمِرَا بِهِ ﴿وَتَلَّهُ﴾ وَضَعَ وَجْهَهُ بِالْأَرْضِ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Çocuk kendisiyle birlikte yürüyebilecek yaşa erişince, ona şöyle demişti: Ey oğulcuğum! Ben rüyamda, seni kestiğimi görüyorum; sen ne dersin, bak? O da demişti ki: Ey babam! Sana emrolunanı yap. İnşaallah beni sabredenlerden bulacaksın. Her ikisi de Allah'ın emrine teslim olunca, İbrahim onu alnı üzerine yatırmıştı. Ey İbrahim! diye seslenmiştik. Rüyayı gerçekleştirdin. Şüphesiz biz, iyi davrananları işte böyle mükâfatlandırırız.»*** (Sâffât: 102-105)[143]

Mucâhid şöyle dedi: ﴿أَسْلَمَا﴾ İkisi de emrolundukları işi kabul edip boyun eğdiler. ﴿وَتَلَّهُ﴾ Onun yüzünü yere koydu.

٨-بَاب التَّوَاطُؤِ عَلَى الرُّؤْيَا

8- İbareler Farklı da Olsa, Bir Topluluğun Aynı Rüyayı Görmeleri Bâbı

٦٩٩١- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أُنَاسًا أُرُوا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي السَّبْعِ

143 İbrahim aleyhisselâma Hac ibadetlerini yapması emredildiğinde o sa'y yapıyordu. O sırada şeytan ona göründü. İbrahim'le yarış yaptı. İbrahim onu geçti. Sonra Cebrail İbrahim'i alıp Mina'daki Akabe Cemresine (Büyük şeytanın taşlandığı yere) götürdü. Şeytan orada da İbrahim'e göründü. İbrahim ona yedi tane çakıl taşı attı. Bunun üzerine şeytan kayboldu. Sonra İbrahim orta cemreyi yaparken (Orta cemreyi taşlarken) şeytan ona yine göründü. İbrahim orada da ona yedi tane çakıl taşı attı. İşte İbrahim, oğlu İsmail'i kurban etmek için orada yüzükoyun yatırmıştı. İsmail'in üzerinde beyaz bir entari bulunuyordu. O, babasına: "Ey babacığım beni kefenlemen için başka elbisem yoktur. Elbisemi sırtımdan çıkar ki beni bununla kefenleyesin." dedi. İbrahim elbiseyi çıkarmak için uğraşırken arkasından ona: "Ey İbrahim, rüyana sadakat gösterdin." diye nida edildi. Bunun üzerine İbrahim dönüp arkasına baktı ki beyaz, boynuzlu ve iri gözlü bir koç var. Âyeti kerimede, İbrahim'e, oğlunun yerine fidye olarak büyük bir kurbanlık verildiği zikredilmiştir.

الْأَوَاخِرِ وَأَنَّ أُنَاسًا أُرُوا أَنَّهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْتَمِسُوهَا فِي السَّبْعِ الْأَوَاخِرِ.

6991- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Birtakım insanlara, kadir gecesi rüyâlarında Ramazan ayının son yedi günü içinde gösterildi; diğer birtakımlarına da o, Ramazan ayının son on günü içinde gösterildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizler Kadir Gecesi'ni, Ramazan ayının son yedi gecesi içinde arayın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1158, 2015, 6991)

٩-بَاب رُؤْيَا أَهْلِ السُّجُونِ وَالْفَسَادِ وَالشِّرْكِ

9- Hapiste Yatanların, Fesat ve Şirk Ehlinin Rüyaları Bâbı

لِقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْزًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ أَأَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ ﴾ وَقَالَ الْفُضَيْلُ عِنْدَ قَوْلِهِ يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ ﴿ أَأَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءً سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسَاهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي

فِي رُؤْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ ﴾ ﴿ وَادَّكَرَ ﴾ افْتَعَلَ مِنْ ذَكَرَ ﴿ أُمَّةٍ ﴾ قَرْنٍ وَتُقْرَأُ أُمَهِ نِسْيَانٍ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ يَعْصِرُونَ ﴾ الْأَعْنَابَ وَالدُّهْنَ ﴿ تُحْصِنُونَ ﴾ تَحْرُسُونَ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Yûsuf'la birlikte hapse iki de genç girmişti. Bunlardan biri şöyle demişti: Ben rüyamda, kendimi şarap yapmak için üzüm sıkarken gördüm. Diğeri de şöyle demişti: Ben de, kendimi başımın üstünde ekmek taşırken gördüm. Kuşlar da o ekmekten yiyorlardı. Bize bu rüyanın tabirini bildir, zira biz seni, iyilik eden kimselerden görüyoruz. Yûsuf da şöyle demişti: Rızık olarak verilen hiçbir yiyecek size gelmez ki, ben, onun size gelmesinden önce tevilini haber vermemiş olayım. Bu, Rabbimin bana öğrettiği ilimlerdendir. Ben, Allah'a îman etmeyen, âhiret gününü de inkâr eden bir kavmin dînini terk ettim. Ben, atalarım İbrahim, İshak ve Yakûb'un dînine uydum. Bizim, herhangi bir şeyle Allah'a şirk koşmamız, bizim için olacak iş değildir. Bu, bize ve insanlara, Allah'ın bir lütfudur. Fakat insanların çoğu şükretmezler. Ey hapis arkadaşlarım! Birbirinden ayrı Rablar mı daha hayırlıdır; yoksa her şeye hâkim ve gâlib olan tek bir Allah mı? Sizin, Allah'ı bırakıp da tapındığınız şeyler, sizin ve atalarınızın verdiği bir takım isimlerden ibarettir. Allah, onlarla ilgili hiçbir delil indirmemiştir. Hüküm, yalnız Allah'a aittir. Kendisinden başka hiçbir şeye ibadet etmemenizi emretmiştir. İşte dosdoğru olan dîn budur. Fakat insanların çoğu bunu bilmez. Ey hapis arkadaşlarım! Rüyanıza gelince, biriniz, efendisine şarap sunacak. Diğeri ise, asılacak ve başını kuşlar yiyecek, işte hakkında soru sorduğunuz mesele böyle olup bitmiştir. İki kişiden kurtulacağını zanneden gence de Yûsuf şöyle demişti: Efendinin yanında benden bahset ki, bu hapisten kurtulayım. Ne var ki şeytan, ona Yûsuf'u***

efendisine hatırlatmayı unutturmuş, o da hapiste bir kaç yıl daha kalmıştı. Bir gün hükümdar şöyle demişti: Rüyamda, yedi şişman ineği, yedi zayıf ineğin yediğini ve yedi yeşil başakla, diğer yedi kuru başak gördüm. Ey erkân! Eğer rüya tabir ediyorsanız, benim bu rüyam hakkında da bana onun hükmünü açıklayan bir fetva verin. Onlar da şöyle demişlerdi: "Bir takım karışık rüyalar.. Biz böyle rüyaların tabirini bilen kimseler değiliz. Hapisteki iki gençten kurtulan ve uzun zaman geçtikten sonra Yûsuf'u hatırlayan kimse demişti ki: Ben size bu rüyanın tabirini haber vereceğim. Beni hemen gönderin. Ey doğru sözlü Yûsuf! Yedi şişman ineği yiyen yedi zayıf inekle yedi yeşil başak ve diğer yedi kuru başak hakkında bize fetva ver. Ümit ederim ki verdiğin bilgiyle halka dönerim de, onlar da senin kadru kıymetini anlarlar. Yusuf ona şöyle demişti: Yedi sene boyunca devamlı ekersiniz; mahsulden yiyeceğiniz az miktarda olanı dışındakini rutubetlenip bozulmaması için başağında bırakırsınız. Sonra bu yedi senenin ardından, yedi zor ve kurak geçecek seneler gelir. Halk tohumluk için ayırdığınız az bir şey dışında kendileri için biriktirdiğinizi yer. Sonra bunun ardından, bir yıl gelecektir ki, bu yıl içinde insanlar bol yağmur görecekler ve yine bu yıl içinde bol meyve sıkacaklardır. (Rüya tabirini haber alan hükümdar) şöyle demişti: Onu bana getirin. Elçi Yûsuf'a gelince, Yûsuf ona demişti ki: Efendine dön ve ellerini kesen kadınların işinin ne olduğunu ona sor. Rabbim, şüphesiz onların tuzaklarını hakkıyla bilendir.» (Yûsuf: 36-50)[144]

٦٩٩٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَأَبَا عُبَيْدٍ أَخْبَرَاهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ لَبِثْتُ فِي السِّجْنِ مَا لَبِثَ يُوسُفُ ثُمَّ أَتَانِي الدَّاعِي لَأَجَبْتُهُ.

144 Yusufla beraber zindana iki genç daha girmişti. Bu gençlerden birinin, Kralın içki sunucusu, diğerinin ise fırıncısı olduğu zikredilmiş bunların hapsedilme sebebinin de, Kralın, kendisini zehirlemelerinden şüphe etmesi hadisesi olduğu rivayet edilmiştir. Yusuf aleyhisselâm, kendisiyle birlikte hapiste bulunanlara çok iyi muamele yapıyor, hasta olanların başından ayrılmıyor, onlara gereken yardımı yapıyordu. Bu sebeple arkadaşları arasında itibar edilir olmuştu. Kral tarafından hapsedilen iki genç de, kendisine itimat ettikleri için, gördükleri rüyaların tabirini Yusuf'tan istemişlerdi. Veya bu gençler gerçekte rüya görmemişler, sırf Yusuf'u imtihan etmek için böyle birer rüya uydurmuşlardı. Yusuf rüyaları tabir edince bunların gerçek rüyalar olmadıklarını söylemişler, Yusuf ise, kendileri hakkında yaptığı tabirin aynen çıkacağını söylemiş ve sonuç da aynen çıkmıştır.

6992- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şayet ben Yusuf aleyhisselâmın hapiste kaldığı gibi hapiste uzun süre kalmış olsaydım, muhakkak gelen kişiye hemen icabet ederdim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3372, 3375, 3387, 4537, 4694, 6992)

١٠-بَاب مَنْ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَنَامِ

10- Rüyada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi Gören Kimse Bâbı

٦٩٩٣- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ فَسَيَرَانِي فِي الْيَقَظَةِ وَلَا يَتَمَثَّلُ الشَّيْطَانُ بِي قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ ابْنُ سِيرِينَ إِذَا رَآهُ فِي صُورَتِهِ.

6993- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Şöyle buyurdu: "Her kim beni rüyasında görürse, muhakkak o, uyanık bir hâlde beni görecektir. Çünkü şeytan bana benzer bir surete giremez!"

Buhârî şöyle dedi: İbnu Sîrîn, Peygamber'i rüyada görmek, ancak gören kişi O'nu hayatında vasıflandığı suret üzere gördüğü zaman muteber olur, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 110, 3539, 6188, 6197, 6993)

٦٩٩٤- حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُخْتَارٍ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَآنِي فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتَخَيَّلُ بِي وَرُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النُّبُوَّةِ.

6994- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim rüyasında beni görürse, muhakkak o, beni görmüştür.[145] (dipnot →) Çünkü şeytan benim kılığımla hayale giremez. Müminin rüyası, nübüvvetin kırk

altı cüzünden bir cüzdür." (Hadisin geçtiği yerler: 110, 3539, 6188, 6197, 6983, 6993)

٦٩٩٥- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ مِنَ اللَّهِ وَالْحُلْمُ مِنَ الشَّيْطَانِ فَمَنْ رَأَى شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلْيَنْفِثْ عَنْ شِمَالِهِ ثَلَاثًا وَلْيَتَعَوَّذْ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتَرَاءَى بِي.

6995- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Güzel rüya Allah'tandır. Kötü veya yalancı rüya da şeytandandır. Sizden biriniz korktuğu kötü bir rüya görürse soluna tükürüp üflesin ve o rüyanın şerrinden Eûzu billahi mineş-şeytanir-racîm diyerek Allah'a sığınsın. Bu suretle o, rüya gören kimseye zarar vermez. Muhakkak ki, şeytan benim suretimle görünmeye teşebbüs edemez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3292, 5747, 6984, 6986, 6995, 6996, 7005, 7044)

٦٩٩٦- حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ خَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنِي الزُّبَيْدِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ قَالَ أَبُو قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَآنِي فَقَدْ رَأَى الْحَقَّ تَابَعَهُ يُونُسُ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ.

6996- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim Rüyasında beni görürse, muhakkak o, gerçek olarak beni görmüştür." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3292, 5747, 6984, 6986, 6995, 6996, 7005, 7044)

٦٩٩٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ رَآنِي فَقَدْ رَأَى الْحَقَّ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتَكَوَّنُنِي.

---

145 Allah Rasûlünü uyanıkken gören bir kimse hakikatini görmüş demektir. Tıpkı onu uyanıkken görmüş olan kimse gibidir.

6997- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Her kim rüyasında beni görürse, muhakkak o, hakkı görmüştür. Çünkü şeytan benim şekil ve hilkatime giremez" buyururken işitmiştir.

١١-بَاب رُؤْيَا اللَّيْلِ رَوَاهُ سَمُرَةُ

11- Geceleyin Görülen Rüya Bâbı

Bunu, Semure ibnu Cundeb -Allah ondan razı olsun- rivayet etmiştir.

٦٩٩٨- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ الْعِجْلِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطُّفَاوِيُّ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ الْكَلِمِ وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ وَبَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ الْبَارِحَةَ إِذْ أُتِيتُ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ حَتَّى وُضِعَتْ فِي يَدِي قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْتُمْ تَنْتَقِلُونَهَا.

6998- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben cevâmiul-kelim yani çok mana ifade eden az söz ile gönderildim. Düşmanlarımın kalplerine korku salmakla yardım olundum. Ben dün gece uyuduğum sırada bana yerdeki hazinelerin anahtarları getirildi de benim elimin içine konuldu."

Ebu Hureyre şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dünyadan gitti. Artık bu hazineleri yerlerinden sizler çıkarırsınız. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2977, 6998, 7013, 7273)

٦٩٩٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُرَانِي اللَّيْلَةَ عِنْدَ الْكَعْبَةِ فَرَأَيْتُ رَجُلًا آدَمَ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَاءٍ مِنْ أُدْمِ الرِّجَالِ لَهُ لِمَّةٌ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَاءٍ مِنْ اللِّمَمِ قَدْ رَجَّلَهَا تَقْطُرُ مَاءً مُتَّكِئًا عَلَى رَجُلَيْنِ أَوْ عَلَى عَوَاتِقِ رَجُلَيْنِ

يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَسَأَلْتُ مَنْ هَذَا فَقِيلَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ثُمَّ إِذَا أَنَا بِرَجُلٍ جَعْدٍ قَطَطٍ أَعْوَرِ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّهَا عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ فَسَأَلْتُ مَنْ هَذَا فَقِيلَ الْمَسِيحُ الدَّجَّالُ.

6999- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben geceleyin rüyamda kendimi Kâbe'nin yanında gördüm. Ansızın esmer bir zatla karşılaştım. Sanki o görülen esmer erkeklerin en güzelidir. Başının saçı iki omuzu arasında sarkıyor. Saçları taranıp arınmıştı da başı su damlatıyordu. İki elini iki kişinin omuzlarına koyarak o iki kişi arasında Kâbe'yi tavâf ediyordu.

-Bu kimdir? diye sordum.

-Meryem'in oğlu Mesîh'tir, dediler. Sonra onun arkasında aşırı kıvırcık saçlı, sağ gözü şaşı olan ve gördüğüm insanlar arasında İbnu Katan'a en çok benzeyen birisini gördüm. Bu da iki elini iki kişinin omuzlarına koyarak Kâbe'yi tavâf ediyordu.

-Bu kimdir? diye sordum.

-Bu Mesih Deccâl'dir, dediler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3440, 3441, 5902, 6999, 7026, 7128)

٧٠٠٠- حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي أُرِيتُ اللَّيْلَةَ فِي الْمَنَامِ . وَسَاقَ الْحَدِيثَ وَتَابَعَهُ سُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ وَسُفْيَانُ بْنُ حُسَيْنٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَوْ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ شُعَيْبٌ وَإِسْحَاقُ بْنُ يَحْيَى عَنِ الزُّهْرِيِّ كَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ مَعْمَرٌ لَا يُسْنِدُهُ حَتَّى كَانَ بَعْدُ.

7000- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi ve: Bana bu gece rüyamda bir rüya gösterildi, dedi ve hadîsin tamamını rivayet et-

ti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7000, 7046)

١٢-بَاب الرُّؤْيَا بِالنَّهَارِ

12- Gündüzleyin Görülen Rüya Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عَوْنٍ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ رُؤْيَا النَّهَارِ مِثْلُ رُؤْيَا اللَّيْلِ.

Abdullah ibnu Avn, İbnu Sîrîn'den: Gündüzleyin görülen rüya, geceleyin görülen rüyanın benzeridir, demiştir.

٧٠٠١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ عَلَى أُمِّ حَرَامٍ بِنْتِ مِلْحَانَ وَكَانَتْ تَحْتَ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ فَدَخَلَ عَلَيْهَا يَوْمًا فَأَطْعَمَتْهُ وَجَعَلَتْ تَفْلِي رَأْسَهُ فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ...

7001- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, teyzem Milhan'ın kızı Ümmü Haram yanına girerdi. O da kendisine yemek ikram ederdi. O esnada Ümmü Haram, Ubâde ibnu Sâmit'in hanımı idi. Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ümmü Harâm'ın ziyaretine geldi. Ümmü Haram O'na yemek ikram etti ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in başını tarayıp temizledi. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir müddet uyudu. Sonra gülerek uyandı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2788, 2800, 2877. 2878, 2894, 2895, 2974, 6283, 7002)

٧٠٠٢- قَالَتْ فَقُلْتُ مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غُزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَرْكَبُونَ ثَبَجَ هَذَا الْبَحْرِ مُلُوكًا عَلَى الْأَسِرَّةِ أَوْ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسِرَّةِ شَكَّ إِسْحَاقُ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَدَعَا لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ فَقُلْتُ مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غُزَاةً فِي

سَبِيلِ اللَّهِ كَمَا قَالَ فِي الْأُولَى قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ أَنْتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ فَرَكِبَتْ الْبَحْرَ فِي زَمَانِ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ فَصُرِعَتْ عَنْ دَابَّتِهَا حِينَ خَرَجَتْ مِنَ الْبَحْرِ فَهَلَكَتْ.

7002- Ümmü Haram dedi ki: Ben:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Seni güldüren nedir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bana rüyamda ümmetimden bir takım insanların Allah yolunda savaştıkları gösterildi. Denizde yolculuk ediyorlar ve krallar gibi tahtlar üzerinde yolculuk yapıyorlar." Ben:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a dua et de Allah beni onlardan eylesin, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ummu Haram için dua etti. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başını yastığa koydu ve tekrar uykuya daldı. Sonra yine gülerek uyandı. Ben yine:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Seni güldüren nedir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem birincide dediği gibi:

"Ümmetimden bir takım insanlar bana Allah yolunda karada savaşırlarken gösterildi" buyurdu. Ümmü Haram dedi ki: Ben:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a dua et de beni de o karada savaşanlardan eylesin, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sen birincilerden yani deniz gazilerindensin" buyurdu.

Enes ibnu Mâlik dedi ki: Hakîkaten Ümmü Haram, Muâviye ibnu Ebî Sufyân'ın Şam Valiliği zamanında ve onun kumandasında tertip edilen bir deniz gazasında gemiye bindi ve denizden karaya çıktığı zaman bindiği hayvanından düştü de vefat etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2788, 2800, 2877, 2878, 2894, 2895, 2974, 6283, 7002, 7423)

١٣-بَاب رُؤْيَا النِّسَاءِ

13- Kadınların Rüyası Bâbı

٧٠٠٣- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ أُمَّ الْعَلَاءِ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ بَايَعَتْ رَسُولَ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهُمْ اقْتَسَمُوا الْمُهَاجِرِينَ قُرْعَةً قَالَتْ فَطَارَ لَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ وَأَنْزَلْنَاهُ فِي أَبْيَاتِنَا فَوَجِعَ وَجَعَهُ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَلَمَّا تُوُفِّيَ غُسِّلَ وَكُفِّنَ فِي أَثْوَابِهِ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْكَ أَبَا السَّائِبِ فَشَهَادَتِي عَلَيْكَ لَقَدْ أَكْرَمَكَ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يُدْرِيكِ أَنَّ اللَّهَ أَكْرَمَهُ فَقُلْتُ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَنْ يُكْرِمُهُ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا هُوَ فَوَاللَّهِ لَقَدْ جَاءَهُ الْيَقِينُ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرْجُو لَهُ الْخَيْرَ وَ وَاللَّهِ مَا أَدْرِي وَأَنَا رَسُولُ اللَّهِ مَاذَا يُفْعَلُ بِي فَقَالَتْ وَاللَّهِ لَا أُزَكِّي بَعْدَهُ أَحَدًا أَبَدًا .

7003- Ensar'dan bir kadın olan ve Nebi sallallahu aleyhi ve selleme beyat eden Ümmül-Âlâ şöyle haber verdi:

Mekke'den Medine'ye hicret eden muhacirler kura ile Ensar arasında paylaştırıldı. Bizim de Osman ibnu Maz'un payımıza düştü. O'nu evlerimizde ağırladık. Ölümüne sebep olan hastalığa yakalandı ve vefat etti. Vefat edince yıkandı ve kendi elbisesiyle kefenlendi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldi ve ben dedim ki: Allah'ın rahmeti senin üzerine olsun ey Ebu Sâib! Benim senin üzerinde ki şehadetim muhakkak Allah sana (seni bağışlaması ve cennete koymasıyla) ikramda bulunmuştur.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah'ın ona ikramda bulunduğunu nereden biliyorsun?" diye sordu.

Ben dedim ki:

-Babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Allah kime ikramda bulunur ki? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Osman ibnu Mazun'a ölüm gelmiştir. Vallahi ben onun için hayır dilerim. Vallahi ben Allah'ın Rasûlü olduğum hâlde bana neler yapılır bilmem."

Ummul-Âlâ dedi ki: Vallahi bundan sonra kimseyi tezkiye etmem.
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 1243, 3929, 7003, 7004, 7018)

٧٠٠٤- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ بِهَذَا وَقَالَ مَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِهِ قَالَتْ وَأَحْزَنَنِي فَنِمْتُ فَرَأَيْتُ لِعُثْمَانَ عَيْنًا تَجْرِي فَأَخْبَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ذَلِكَ عَمَلُهُ.

7004- Zuhrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ben Osman ibnu Maz'ûn'a da ne yapılacağını bilmem" buyurdu. Ümmü Alâ şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü beni üzdü de akabinde uyudum. Rüyamda Osman'a ait akmakta olan bir pınar gördüm. Uyanınca bu rüyayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Bu onun amelidir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1243, 3929, 7003, 7004, 7018)

١٤-بَاب الْحُلْمُ مِنْ الشَّيْطَانِ

14- Bâb: "Kötü veya Yalancı Rüya Şeytandandır"

فَإِذَا حَلَمَ فَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ وَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

Bir kimse kötü ve yalancı rüya gördüğü zaman sol tarafına tükürsün ve (euzu billahi mineş-şeytanir-racim diyerek) Allah Azze ve Celle'ye sığınsın.

٧٠٠٥- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيَّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفُرْسَانِهِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الرُّؤْيَا مِنْ اللَّهِ وَالْحُلْمُ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا حَلَمَ أَحَدُكُمْ الْحُلُمَ يَكْرَهُهُ فَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ وَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنْهُ فَلَنْ يَضُرَّهُ.

7005- Ebu Katâde el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyuruyordu: "Güzel rüya Allah'tandır. Kötü veya yalancı rüya da şeytandandır. Sizden biriniz korktuğu kötü bir rüya görürse soluna tükürüp üflesin ve o rüyanın şerrinden Eûzu billahi mineş-şeytanir-racîm diyerek Allah'a sığınsın. Bu suretle o, rüya gören kimseye zarar vermez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3292, 5747, 6984, 6986, 6995, 6996, 7005, 7044)

١٥-بَاب اللَّبَنِ

15- Bâb: Rüyada Süt Görüldüğü Zaman, Bu Ne Yorumlanır?

٧٠٠٦- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِقَدَحِ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ مِنْهُ حَتَّى إِنِّي لَأَرَى الرِّيَّ يَخْرُجُ مِنْ أَظْفَارِي ثُمَّ أَعْطَيْتُ فَضْلِي يَعْنِي عُمَرَ قَالُوا فَمَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْعِلْمَ.

7006- İbnu Ömer şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi işittim şöyle buyurdu:

"Ben uykudayken bana bir kadeh süt getirildi. Ben o sütten kana kana içtim. Öyle ki sütün neminin tırnaklarımın ucundan çıktığını görüyorum. Sonra sütten arta kalanı Ömer ibnu Hattab'a verdim."

-Ey Allah'ın Rasûlü bunu ne ile yorumladın? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "İlim ile" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 82. 3681. 7007. 7027. 7032)

١٦-بَاب إِذَا جَرَى اللَّبَنُ فِي أَطْرَافِهِ أَوْ أَظَافِيرِهِ

16- Bâb: Bir Kimse, Rüyasında Gördüğü Sütün, Parmaklarından veya Tırnaklarından Aktığını Gördüğü Zaman?

٧٠٠٧- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِقَدَحِ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ مِنْهُ حَتَّى إِنِّي لَأَرَى الرِّيَّ يَخْرُجُ مِنْ أَطْرَافِي فَأَعْطَيْتُ فَضْلِي عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَقَالَ مَنْ حَوْلَهُ فَمَا أَوَّلْتَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْعِلْمَ.

7007- İbnu Ömer şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi işittim şöyle buyurdu:

"Ben uykudayken bana bir kadeh süt getirildi. Ben o sütten kana ka-

na içtim. Öyle ki sütün neminin tırnaklarımın ucundan çıktığını görüyorum. Sonra sütten arta kalanı Ömer ibnu Hattab'a verdim."

-Ey Allah'ın Rasûlü bunu ne ile yorumladın? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "İlim ile" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 82, 3681, 7007, 7027, 7032)

١٧-بَاب الْقَمِيصِ فِي الْمَنَامِ

17- Rüyada Gömlek Görülmesi Bâbı

٧٠٠٨- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو أُمَامَةَ بْنُ سَهْلٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ النَّاسَ يُعْرَضُونَ عَلَيَّ وَعَلَيْهِمْ قُمُصٌ مِنْهَا مَا يَبْلُغُ الثُّدِيَّ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ دُونَ ذَلِكَ وَمَرَّ عَلَيَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ يَجُرُّهُ قَالُوا مَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الدِّينَ.

7008- Ebu Said el-Hudri -Allah ondan razı olsun- dedi ki:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Uyuduğum bir esnada rüyamda insanların üzerlerinde gömlekler olduğu hâlde bana arz olunduklarını gördüm. Kiminin gömleği göğsüne kadar, kiminin ki ise daha kısaydı. Bana Ömer ibnu Hattab üzerinde bir ucu yerde sürünen bir gömlek olduğu hâlde bana arz olundu."

-Bunu ne ile tevil ettin ey Allah'ın Rasûlü? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Din ile tevil ettim" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 23, 3691, 7009.)

١٨-بَاب جَرِّ الْقَمِيصِ فِي الْمَنَامِ

18- Rüyada Gömleği Yerde Sürükleme Bâbı

٧٠٠٩- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي أَبُو أُمَامَةَ بْنُ سَهْلٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ النَّاسَ عُرِضُوا

عَلَيَّ وَعَلَيْهِمْ قُمُصٌ فَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ الثَّدْيَ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ دُونَ ذَلِكَ وَعُرِضَ عَلَيَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ يَجُرُّهُ قَالُوا فَمَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الدِّينَ.

7009- Ebu Said el-Hudri -Allah ondan razı olsun- dedi ki:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Uyuduğum bir esnada rüyamda insanların üzerlerinde gömlekler olduğu hâlde bana arz olunduklarını gördüm. Kiminin gömleği göğsüne kadar, kiminin ki ise daha kısaydı. Bana Ömer ibnu Hattab üzerinde bir ucu yerde sürünen bir gömlek olduğu hâlde bana arz olundu."

-Bunu ne ile tevil ettin ey Allah'ın Rasûlü? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Din ile tevil ettim" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 23, 3691, 7009.)

١٩-بَاب الْخُضْرِ فِي الْمَنَامِ وَالرَّوْضَةِ الْخَضْرَاءِ

19- Rüyâda Yeşillikler ve Yeşil Bahçe Görmek Bâbı

٧٠١٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا حَرَمِيُّ بْنُ عُمَارَةَ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ قَالَ قَيْسُ بْنُ عُبَادٍ كُنْتُ فِي حَلْقَةٍ فِيهَا سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ وَابْنُ عُمَرَ فَمَرَّ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ فَقَالُوا هَذَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّهُمْ قَالُوا كَذَا وَكَذَا قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَهُمْ أَنْ يَقُولُوا مَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ إِنَّمَا رَأَيْتُ كَأَنَّمَا عَمُودٌ وُضِعَ فِي رَوْضَةٍ خَضْرَاءَ فَنُصِبَ فِيهَا وَفِي رَأْسِهَا عُرْوَةٌ وَفِي أَسْفَلِهَا مِنْصَفٌ وَالْمِنْصَفُ الْوَصِيفُ فَقِيلَ ارْقَهْ فَرَقِيتُهُ حَتَّى أَخَذْتُ بِالْعُرْوَةِ فَقَصَصْتُهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمُوتُ عَبْدُ اللَّهِ وَهُوَ آخِذٌ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

7010- Kays ibnu Abbâd şöyle dedi:

Ben bir halkada bulundum ki, orada Sa'd ibnu Mâlik ile İbnu Ömer de vardı. Derken Abdullah ibnu Selâm uğradı. Oradakiler:

Bu cennet ehlinden olan bir adamdır! dediler. Ben de ona: Buradakiler senin hakkında şunu, şunu söylediler, dedim. Abdullah ibnu Selâm:

Subhanallah! Onlara, hakkında kendileri için bir ilim mevcut olmayan bir sözü söylemeleri uygun olmaz. Ben sadece şöyle bir rüya görmüştüm: Sanki yemyeşil bir bahçenin içine konulmuş bir sırık vardı. Bu sırık orada dikilmişti. Bu sırığın başında da bir kulp vardı. Bu sırığın aşağısında da bir hizmetçi vardı. Bana: Bu sırığa çık! denildi. Ben çıktım ve hatta tepedeki kulpu elime aldım. Nihayet bu rüyamı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme anlattım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Abdullah, bu en sağlam kulpu tutmuş olarak vefat eder" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3813,7010, 7014)

٢٠-بَاب كَشْفِ الْمَرْأَةِ فِي الْمَنَامِ

20- Erkeğin Rüyada Bir Kadını Açması Bâbı

٧٠١١- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرِيتُكِ فِي الْمَنَامِ مَرَّتَيْنِ إِذَا رَجُلٌ يَحْمِلُكِ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ فَيَقُولُ هَذِهِ امْرَأَتُكَ فَأَكْشِفُهَا فَإِذَا هِيَ أَنْتِ فَأَقُولُ إِنْ يَكُنْ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُمْضِهِ.

7011- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu: "Ey Âişe! Sen iki kere rüyamda bana gösterildin. Bir adam ipekten bir parça üzerinde senin suretini taşıyordu. O adam: Bu suretin sahibi senin müstakbel hanımındır, diyordu. Şimdi ben yüzünden anlıyorum ki, o suret, sen idin. Cibril'in o sözü üzerine ben: Şayet bu rüyam Allah katından ise muhakkak bunu gerçekleştirecektir, diyordum." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3895, 5078, 5125, 7011, 7012)

٢١-بَاب ثِيَابِ الْحَرِيرِ فِي الْمَنَامِ

21- Rüyada İpek Elbise Görmek Bâbı

٧٠١٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرِيتُكِ قَبْلَ أَنْ أَتَزَوَّجَكِ مَرَّتَيْنِ رَأَيْتُ

الْمَلَكَ يَحْمِلُكِ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ فَقُلْتُ لَهُ اكْشِفْ فَكَشَفَ فَإِذَا هِيَ أَنْتِ فَقُلْتُ إِنْ يَكُنْ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُمْضِهِ ثُمَّ أُرِيتُكِ يَحْمِلُكِ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ فَقُلْتُ اكْشِفْ فَكَشَفَ فَإِذَا هِيَ أَنْتِ فَقُلْتُ إِنْ يَكُ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُمْضِهِ.

7012- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu: "Ben seninle evlenmeden önce sen bana rüyada iki kere gösterildin: Ben meleği, ipekten bir kumaş parçası üzerinde senin suretini taşıyor gördüm. Ben ona: Bu kumaş parçasını aç! dedim. Melek onu açtı, bir de baktım ki, o sen idin. Ben: Şayet bu rüyam Allah katından ise muhakkak bunu gerçekleştirecektir, dedim. Sonra melek, seni bir ipek parçası üzerinde taşırken, ikinci defa bana gösterildin. Ben ona: Bu parçayı aç! dedim. O da açtı; bir de baktım ki, o suret sen idin. Bunun üzerine ben: Şayet bu rüyam Allah katından ise muhakkak bunu gerçekleştirecektir, dedim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3895, 5078, 5125, 7011, 7012)

٢٢-بَاب الْمَفَاتِيحِ فِي الْيَدِ

22- Rüyada Elde Anahtarlar Görülmesi Bâbı

٧٠١٣- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بُعِثْتُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ وَبَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ فَوُضِعَتْ فِي يَدِي قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَبَلَغَنِي أَنَّ جَوَامِعَ الْكَلِمِ أَنَّ اللَّهَ يَجْمَعُ الْأُمُورَ الْكَثِيرَةَ الَّتِي كَانَتْ تُكْتَبُ فِي الْكُتُبِ قَبْلَهُ فِي الْأَمْرِ الْوَاحِدِ وَالْأَمْرَيْنِ أَوْ نَحْوَ ذَلِكَ.

7013- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben cevâmiul-kelim yani çok mana ifade eden az söz ile gönderildim. Düşmanlarımın kalplerine korku salmakla yardım olundum. Ben dün gece uyuduğum sırada bana yerdeki hazinelerin anahtarları getirildi de benim elimin içine konuldu."

Ebu Abdullah Buhari -Allah kendisine rahmet etsin- şöyle dedi: İmam Zuhrî Muhammed ibnu Muslim dedi ki: Bana bildirildiğine göre, "Cevâmi'u'l-Kelim" şu manaya gelmektedir: Allah Azze ve Celle, Peygamber'den önceki kitaplarda bir iş hakkında, iki iş hakkında veya bunun benzeri hakkında yazılmakta olan birçok şeyleri onun içine toplar birleştirir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2977, 6998, 7013, 7273)

٢٣-بَاب التَّعْلِيقِ بِالْعُرْوَةِ وَالْحَلْقَةِ

23- Rüyada Sağlam Kulpa ve Halkaya Yapışmak Bâbı

٧٠١٤- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ عَنِ ابْنِ عَوْنٍ ح و حَدَّثَنِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُعَاذٌ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ عُبَادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ قَالَ رَأَيْتُ كَأَنِّي فِي رَوْضَةٍ وَوَسْطَ الرَّوْضَةِ عَمُودٌ فِي أَعْلَى الْعَمُودِ عُرْوَةٌ فَقِيلَ لِي ارْقَهْ قُلْتُ لَا أَسْتَطِيعُ فَأَتَانِي وَصِيفٌ فَرَفَعَ ثِيَابِي فَرَقِيتُ فَاسْتَمْسَكْتُ بِالْعُرْوَةِ فَانْتَبَهْتُ وَأَنَا مُسْتَمْسِكٌ بِهَا فَقَصَصْتُهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ تِلْكَ الرَّوْضَةُ رَوْضَةُ الْإِسْلَامِ وَذَلِكَ الْعَمُودُ عَمُودُ الْإِسْلَامِ وَتِلْكَ الْعُرْوَةُ عُرْوَةُ الْوُثْقَى لَا تَزَالُ مُسْتَمْسِكًا بِالْإِسْلَامِ حَتَّى تَمُوتَ.

7014- Abdullah ibnu Selâm -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında bir rüya gördüm. Rüyamda kendimi bir bahçede gördüm. Ve o bahçenin ortasında demirden bir direk vardı. Yukarısında da tutunacak bir kulpu vardı. Bana:

-Haydi bu direğe çık! denildi. Ben:

-Ben bunu yapmaya gücüm yetmez, dedim. Bunun üzerine yanıma bir hizmetçi geldi. O hizmetçi arkamdan elbisemi kaldırdı, ben de ta o direğin en üst ucuna kadar tırmandım ve direğin kulpundan tuttum. Ben o kulp elimde olduğu hâlde uyandım. Bu rüyamı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme anlattım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"O bahçe İslâm'dır. O direk İslâm'ın direğidir. (İslâm'ın şartları). O kulp ise kopmak bilmeyen bir kulptur. (iman). Sen ölene kadar İslâm üzeresin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3813,7014, 7014)

٢٤-بَاب عَمُودِ الْفُسْطَاطِ تَحْتَ وِسَادَتِهِ

24- Rüyada Büyük Çadırın Direğini Yastığının Altında Görmek Bâbı

٢٥-بَاب الْإِسْتَبْرَقِ وَدُخُولِ الْجَنَّةِ فِي الْمَنَامِ

25- Rüyada Kalın İpek Kumaş ve Cennete Girmeyi Görmek Bâbı

٧٠١٥- حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ فِي يَدِي سَرَقَةً مِنْ حَرِيرٍ لَا أَهْوِي بِهَا إِلَى مَكَانٍ فِي الْجَنَّةِ إِلَّا طَارَتْ بِي إِلَيْهِ فَقَصَصْتُهَا عَلَى حَفْصَةَ.

7015- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Rüyada şöyle gördüm: Sanki elimde ipekten bir kumaş parçası vardı, bununla cennette hangi mekâna doğru işaret edersem, o beni muhakkak oraya doğru uçuruyordu. Ben bu Rüyamı Hafsa'ya anlattım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 440, 1121, 1156, 3738, 3740, 7015, 7028, 7030)

٧٠١٦- فَقَصَّتْهَا حَفْصَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ أَخَاكِ رَجُلٌ صَالِحٌ أَوْ قَالَ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَجُلٌ صَالِحٌ.

7016- Hafsa da bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme anlattı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

"Muhakkak ki Abdullah iyi bir adamdır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 440, 1121,1156,3738,3740,7015; 7028,7030)

٢٦-بَاب الْقَيْدِ فِي الْمَنَامِ

26- Rüyada Kedisinin Bağlı Olduğunu Gören Kimse Bâbı

٧٠١٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ عَوْفًا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اقْتَرَبَ الزَّمَانُ لَمْ تَكَدْ تَكْذِبُ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ وَرُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ

جُزْءًا مِنْ النُّبُوَّةِ وَمَا كَانَ مِنْ النُّبُوَّةِ فَإِنَّهُ لَا يَكْذِبُ قَالَ مُحَمَّدٌ وَأَنَا أَقُولُ هَذِهِ قَالَ وَكَانَ يُقَالُ الرُّؤْيَا ثَلَاثٌ حَدِيثُ النَّفْسِ وَتَخْوِيفُ الشَّيْطَانِ وَبُشْرَى مِنْ اللَّهِ فَمَنْ رَأَى شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلَا يَقُصَّهُ عَلَى أَحَدٍ وَلْيَقُمْ فَلْيُصَلِّ قَالَ وَكَانَ يُكْرَهُ الْغُلُّ فِي النَّوْمِ وَكَانَ يُعْجِبُهُمْ الْقَيْدُ وَيُقَالُ الْقَيْدُ ثَبَاتٌ فِي الدِّينِ. وَرَوَى قَتَادَةُ وَيُونُسُ وَهِشَامٌ وَأَبُو هِلَالٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَدْرَجَهُ بَعْضُهُمْ كُلُّهُ فِي الْحَدِيثِ وَحَدِيثُ عَوْفٍ أَبْيَنُ وَقَالَ يُونُسُ لَا أَحْسِبُهُ إِلَّا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْقَيْدِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ لَا تَكُونُ الْأَغْلَالُ إِلَّا فِي الْأَعْنَاقِ.

7017- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Zaman (kıyamet) yaklaşınca mü'minin rüyası yalan çıkmaz. Çünkü mü'minin rüyası, nübüvvetin kırk altı cüzünden bir cüzdür. Nübüvvetten cüz olan şey ise yalan olmaz."

Muhammed ibnu Sîrîn şöyle dedi: Ben de bunu söylerim. Ebu Hureyre tarafından şöyle deniyordu: Rüyâ üç sınıftır: Nefsin konuşması, şeytanın korkutması ve Allah tarafından olan müjde. Kim Rüyasında hoşlanmayacağı bir şey görürse, bunu hiç kimseye anlatmasın ve kalkıp namaz kılsın!

Ebu Hureyre rüyâda halkalar ve zincirler görmekten hoşlanmazdı. Bağlanmaktan hoşlanırdı. Bağlanmak, dinde sebat göstermektir, denilir.

Buhârî -Allah kendisine rahmet etsin- şöyle dedi: Halkalar ve zincirler ancak boyunlarda olur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6987, 6988, 7017)

٢٧-بَاب الْعَيْنِ الْجَارِيَةِ فِي الْمَنَامِ

27- Rüyâda Akan Pınar Görülmesi Bâbı

٧٠١٨- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أُمِّ الْعَلَاءِ وَهِيَ امْرَأَةٌ مِنْ نِسَائِهِمْ بَايَعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ طَارَ لَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ فِي السُّكْنَى حِينَ اقْتَرَعَتْ الْأَنْصَارُ عَلَى سُكْنَى الْمُهَاجِرِينَ فَاشْتَكَى فَمَرَّضْنَاهُ حَتَّى تُوُفِّيَ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ فِي أَثْوَابِهِ

فَدَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْكَ أَبَا السَّائِبِ فَشَهَادَتِي عَلَيْكَ لَقَدْ أَكْرَمَكَ اللَّهُ قَالَ وَمَا يُدْرِيكِ قُلْتُ لَا أَدْرِي وَاللَّهِ قَالَ أَمَّا هُوَ فَقَدْ جَاءَهُ الْيَقِينُ إِنِّي لَأَرْجُو لَهُ الْخَيْرَ مِنْ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا أَدْرِي وَأَنَا رَسُولُ اللَّهِ مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ قَالَتْ أُمُّ الْعَلَاءِ فَوَاللَّهِ لَا أُزَكِّي أَحَدًا بَعْدَهُ قَالَتْ وَرَأَيْتُ لِعُثْمَانَ فِي النَّوْمِ عَيْنًا تَجْرِي فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ ذَاكِ عَمَلُهُ يَجْرِي لَهُ.

7018- Ensar'dan bir kadın olan ve Nebi sallallahu aleyhi ve selleme beyat eden Ümmül- Âlâ şöyle haber verdi.

Mekke'den Medine'ye hicret eden muhacirler kura ile Ensar arasında paylaştırıldı. Bizim de Osman ibnu Maz'un payımıza düştü. O'nu evlerimizde ağırladık. Ölümüne sebep olan hastalığa yakalandı ve vefat etti. Vefat edince yıkandı ve kendi elbisesiyle kefenlendi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldi ve ben dedim ki: Allah'ın rahmeti senin üzerine olsun ey Ebu Sâib! Benim senin üzerinde ki şehadetim muhakkak Allah sana (seni bağışlaması ve cennete koymasıyla) ikramda bulunmuştur.

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'ın ona ikramda bulunduğunu nereden biliyorsun?

Ben dedim ki: Babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Allah kime ikramda bulunur ki? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Osman ibnu Mazun'a ölüm gelmiştir. Vallahi ben onun için hayır dilerim. Vallahi ben Allah'ın Rasûlü olduğum hâlde bana neler yapılır bilmem."

Ümmül-Âlâ dedi ki: Vallahi bundan sonra kimseyi tezkiye etmem.

Rüyamda bana Osman'a ait sürekli akan bir pınar gösterdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldim ve bu rüyamı kendisine haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu pınar onun kesilmeyen amelidir" buyurdu. (Hadisin geçtiği yerler: 1243, 2687, 3929, 7003, 7004)

٢٨-بَاب نَزْعِ الْمَاءِ مِنْ الْبِئْرِ حَتَّى يَرْوَى النَّاسُ

28- Rüyada İnsanlar Suya Kanıncaya Kadar Kuyudan Su Çekip Çıkarma Bâbı

رَوَاهُ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bu hadisi Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet etti.

٧٠١٩- حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا عَلَى بِئْرٍ أَنْزِعُ مِنْهَا إِذْ جَاءَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ الدَّلْوَ فَنَزَعَ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ فَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ ثُمَّ أَخَذَهَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ مِنْ يَدِ أَبِي بَكْرٍ فَاسْتَحَالَتْ فِي يَدِهِ غَرْبًا فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنْ النَّاسِ يَفْرِي فَرِيَّهُ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ.

7019- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Rüyamda insanları bir meydanlıkta toplu olarak gördüm. O sırada Ebu Bekir kalktı ve kuyudan bir veya iki kova su çekti. Fakat Ebu Bekir'in su çekmesinde bir zayıflık vardı.[146] Allah Ebu Bekir'e mağfiret etsin. Sonra bu kovayı Ömer aldı. Ve alınca bu kova Ömer'in elinde büyük bir kovaya dönüştü. Ben, insanların içinde Ömer'in gördüğü işi işleyebilecek kuvvette; kuvvetti ve kâmil bir kişi göremedim. En son insanlar onun zamanında bir meydan bulup istirahat ettiler." (Hadisin geçtiği yerler: 3634, 3682, 7019, 7020)

---

146 Ebu Bekir'in -Allah ondan razı olsun- hilafeti iki sene, üç ay ve yirmi gün sürmüştür. Bu kısa zaman içinde Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- dinden dönen mürtetlerle savaştığından dolayı fetihlere çıkıp ganimet toplayamamıştır. Bu zayıflık onun şahsıyla alâkalı bir zayıflık değil, hilâfeti zamanında vuku bulacak olaylara bir işarettir. Ehli Sünnetin inancına göre Ebu Bekir, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden sonra bu ümmetin en hayırlısıdır.

٢٩-بَاب نَزْعِ الذُّنُوبِ وَالذُّنُوبَيْنِ مِنْ الْبِئْرِ بِضَعْفٍ

29- Rüyada, Kuyudan Zayıflıkla Beraber Bir veya İki Dolu Kova Su Çekmek Bâbı

٧٠٢٠- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رُؤْيَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ قَالَ رَأَيْتُ النَّاسَ اجْتَمَعُوا فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ فَنَزَعَ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ قَامَ ابْنُ الْخَطَّابِ فَاسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَمَا رَأَيْتُ مِنْ النَّاسِ مَنْ يَفْرِي فَرِيَّهُ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ.

7020- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Bekir ve Ömer'i rüyasında şu şekilde gördüğünü söyledi: "Rüyamda insanları bir meydanlıkta toplu olarak gördüm. O sırada Ebu Bekir kalktı ve kuyudan bir veya iki kova su çekti. Fakat Ebu Bekir'in su çekmesinde bir zayıflık vardı. Allah Ebu Bekir'e mağfiret etsin. Sonra bu kovayı Ömer aldı. Ve alınca bu kova Ömer'in elinde büyük bir kovaya dönüştü. Ben, insanların içinde Ömer'in gördüğü işi işleyebilecek kuvvette; kuvvetti ve kâmil bir kişi göremedim. En son insanlar onun zamanında bir meydan bulup istirahat ettiler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3634, 3682, 7019, 7020)

٧٠٢١- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَعِيدٌ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي عَلَى قَلِيبٍ وَعَلَيْهَا دَلْوٌ فَنَزَعْتُ مِنْهَا مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ فَنَزَعَ مِنْهَا ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ اسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَأَخَذَهَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنْ النَّاسِ يَنْزِعُ نَزْعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ.

7021- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben rü-

yamda kendimi üzerinde kova olan bir kuyunun başında gördüm. O kuyudan Allah'ın dilediği kadar su çektim. Sonra su çekmesi için kovayı Ebu Kuhafe'nin oğlu Ebu Bekir'e verdim. O da kuyudan bir veya iki kova su çekti. Ancak onun kovayı çekişinde bir zayıflık vardı. Allah onun zayıflığını bağışlasın. Sonra bu küçük kova büyük bir kovaya dönüştü. Onu Ömer ibnul-Hattâb aldı. Ben insanlar içinde Ömer'in çekişi gibi su çekebilen birini görmedim. Nihayet insanlar o kuyu başını develerin sulak ve konaklama yeri edindiler." (Hadisin geçtiği yerler: 3664, 7021, 7022, 7475)

٣٠-بَاب الْاسْتِرَاحَةِ فِي الْمَنَامِ

30- Rüyada İstirahat Etmek Bâbı

٧٠٢٢- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ أَنِّي عَلَى حَوْضٍ أَسْقِي النَّاسَ فَأَتَانِي أَبُو بَكْرٍ فَأَخَذَ الدَّلْوَ مِنْ يَدِي لِيُرِيحَنِي فَنَزَعَ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ فَأَتَى ابْنُ الْخَطَّابِ فَأَخَذَ مِنْهُ فَلَمْ يَزَلْ يَنْزِعُ حَتَّى تَوَلَّى النَّاسُ وَالْحَوْضُ يَتَفَجَّرُ.

7022- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben uyurken kendimi bir havuz başında, insanları sular hâlde gördüm. Derken benim yanıma Ebu Bekir geldi ve beni rahatlandırmak için elimden kovayı alıp iki kova su çekti. Onun çekişinde bir zayıflık vardı. Allah onu mağfiret eylesin! Müteakiben Hattâb oğlu geldi ve ondan kovayı aldı. Artık o, kuyudan su çıkarmaya devam etti. Nihayet insanlar suya kanıp arkalarına döndüler, havuz ise hâlâ su kaynayıp akar hâlde idi." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3664, 7021, 7022, 7475)

٣١-بَاب الْقَصْرِ فِي الْمَنَامِ

31- Rüyada Saray Görmek Bâbı

٧٠٢٣- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ قَصْرٍ قُلْتُ لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ قَالُوا لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَذَكَرْتُ غَيْرَتَهُ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَبَكَى عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ثُمَّ قَالَ أَعَلَيْكَ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغَارُ؟

7023- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında bulunduğumuz sırada O bize şöyle buyurdu:

"Ben uyurken kendimi cennette gördüm. Bir kadın, bir sarayın yanında abdest almakta idi. Ben yanımdaki meleklere:

-Bu saray kimindir? diye sordum. Onlar:

-Bu köşk Ömer ibnul-Hattâb için, dediler.

Ömer'in kıskançlığını hatırladım da hemen yüzümü o taraftan çevirdim." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözleri üzerine Ömer sevincinden ağladı ve:

- Babam anam Sana feda olsun! Sana karşı kıskançlık olur mu ey Allah'ın Rasûlü! dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3680, 5227, 7023, 7025)

٧٠٢٤- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا أَنَا بِقَصْرٍ مِنْ ذَهَبٍ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا فَقَالُوا لِرَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَمَا مَنَعَنِي أَنْ أَدْخُلَهُ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ إِلَّا مَا أَعْلَمُ مِنْ غَيْرَتِكَ قَالَ وَعَلَيْكَ أَغَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

7024- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben rüyamda cennete girdim ve orada altından yapılmış bir saray ile karşılaştım. Ben yanımda bulunanlara: Bu kime aittir? diye sordum. Onlar: Kureyş'ten bir adamındır, dediler. Ey Hattâb oğlu! Bana oraya girmekten mâni olan, ancak bilmekte olduğum kıskançlığındır!" Ömer:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sana karşı mı kıskanacağım? dedi. (Hadisin geç-

tiği diğer yerler: 3679, 5226, 7024)

٣٢-بَاب الْوُضُوءِ فِي الْمَنَامِ

32- Rüyada Abdest Almayı Görmek Bâbı

٧٠٢٥- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ قَصْرٍ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ فَقَالُوا لِعُمَرَ فَذَكَرْتُ غَيْرَتَهُ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا فَبَكَى عُمَرُ وَقَالَ عَلَيْكَ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغَارُ؟

7025- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bulunduğumuz sırada O bize şöyle buyurdu: "Ben uyurken kendimi cennette gördüm. Bir kadın, bir sarayın yanında abdest almakta idi. Ben yanımdaki meleklere:

-Bu saray kimindir? diye sordum. Onlar:

-Bu köşk Ömer ibnul-Hattâb için, dediler.

Ömer'in kıskançlığını hatırladım da hemen yüzümü o taraftan çevirdim."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözleri üzerine Ömer ağladı ve: Sana karşı kıskançlık olur mu ey Allah'ın Rasûlü! dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3680, 5227, 7023, 7025)

٣٣-بَاب الطَّوَافِ بِالْكَعْبَةِ فِي الْمَنَامِ

33- Rüyada Kâbe'yi Tavaf Etmek Bâbı

٧٠٢٦-حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي أَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ فَإِذَا رَجُلٌ آدَمُ سَبْطُ الشَّعَرِ بَيْنَ

رَجُلَيْنِ يَنْطُفُ رَأْسُهُ مَاءً فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا ابْنُ مَرْيَمَ فَذَهَبْتُ أَلْتَفِتُ فَإِذَا رَجُلٌ أَحْمَرُ جَسِيمٌ جَعْدُ الرَّأْسِ أَعْوَرُ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا هَذَا الدَّجَّالُ أَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهًا ابْنُ قَطَنٍ وَابْنُ قَطَنٍ رَجُلٌ مِنْ بَنِي الْمُصْطَلِقِ مِنْ خُزَاعَةَ.

7026- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben uyumuştum, rüyamda Kâbe'yi tavaf ediyordum. O esnada esmer, salıverilmiş düz saçlı bir kişi gördüm. İki kişi arasında onlara dayanarak Kâbe'yi tavâf ediyordu. Başı da su damlatıyordu veya başı su akıtıyordu. Ben:

-Bu kimdir? diye sordum.

-Meryem'in oğlu'dur, dediler. Ona yönelmek üzere yürüdüğüm sırada bir de kırmızı yüzlü, uzun boylu, başı kıvırcık saçlı, sağ gözü şaşı, pörtlek gözlü yani sanki salkımından dışarı çıkmış iri bir üzüm tanesi. Orada bulunanlara:

-Bu kimdir? diye sordum.

-Bu, Deccâl'dir, dediler. Ona benzerlikçe insanların en yakın olanı İbnu Katan'dır."

İbnu Katan, Huzâa kabilesinin bir kolu olan Mustalık oğulları boyundan bir adamdı. (Hadisin geçtiği yerler: 3440, 3441, 5902, 6999, 7026, 7128)

٣٤-بَاب إِذَا أَعْطَى فَضْلَهُ غَيْرَهُ فِي النَّوْمِ

34- Bâb: Bir Şahıs Rüyada Sütten Artanını Başkasına Verdiğini Gördüğü Zaman?

٧٠٢٧- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِقَدَحِ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ مِنْهُ حَتَّى إِنِّي لَأَرَى الرِّيَّ يَجْرِي ثُمَّ أَعْطَيْتُ فَضْلَهُ عُمَرَ قَالُوا فَمَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْعِلْمَ.

7027- İbnu Ömer şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sel-

lemi işittim şöyle buyurdu:

"Ben uykudayken bana bir kadeh süt getirildi. Ben o sütten kana kana içtim. Öyle ki sütün neminin tırnaklarımın ucundan çıktığını görüyorum. Sonra sütten arta kalanı Ömer ibnu Hattab'a verdim." Ey Allah'ın Rasûlü bunu ne ile yorumladın? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "İlim ile" buyurdu. (Hadisin geçtiği yerler: 82, 3681, 7007, 7027, 7032)

٣٥-بَاب الْأَمْنِ وَذَهَابِ الرَّوْعِ فِي الْمَنَامِ

35- Rüyada Eminlik Olması ve Korkunun Gitmesini Görmek Bâbı

٧٠٢٨- حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ قَالَ إِنَّ رِجَالًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانُوا يَرَوْنَ الرُّؤْيَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُصُّونَهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا شَاءَ اللَّهُ وَأَنَا غُلَامٌ حَدِيثُ السِّنِّ وَبَيْتِي الْمَسْجِدُ قَبْلَ أَنْ أَنْكِحَ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي لَوْ كَانَ فِيكَ خَيْرٌ لَرَأَيْتَ مِثْلَ مَا يَرَى هَؤُلَاءِ فَلَمَّا اضْطَجَعْتُ ذَاتَ لَيْلَةٍ قُلْتُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ فِيَّ خَيْرًا فَأَرِنِي رُؤْيَا فَبَيْنَمَا أَنَا كَذَلِكَ إِذْ جَاءَنِي مَلَكَانِ فِي يَدِ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِقْمَعَةٌ مِنْ حَدِيدٍ يُقْبِلَانِ بِي إِلَى جَهَنَّمَ وَأَنَا بَيْنَهُمَا أَدْعُو اللَّهَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ جَهَنَّمَ ثُمَّ أُرَانِي لَقِيَنِي مَلَكٌ فِي يَدِهِ مِقْمَعَةٌ مِنْ حَدِيدٍ فَقَالَ لَنْ تُرَاعَ نِعْمَ الرَّجُلُ أَنْتَ لَوْ كُنْتَ تُكْثِرُ الصَّلَاةَ فَانْطَلَقُوا بِي حَتَّى وَقَفُوا بِي عَلَى شَفِيرِ جَهَنَّمَ فَإِذَا هِيَ مَطْوِيَّةٌ كَطَيِّ الْبِئْرِ لَهَا قُرُونٌ كَقَرْنِ الْبِئْرِ بَيْنَ كُلِّ قَرْنَيْنِ مَلَكٌ بِيَدِهِ مِقْمَعَةٌ مِنْ حَدِيدٍ وَأَرَى فِيهَا رِجَالًا مُعَلَّقِينَ بِالسَّلَاسِلِ رُءُوسُهُمْ أَسْفَلَهُمْ عَرَفْتُ فِيهَا رِجَالًا مِنْ قُرَيْشٍ فَانْصَرَفُوا بِي عَنْ ذَاتِ الْيَمِينِ.

7028- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sahâbîlerinden birtakım insanlar rüyâ görürlerdi de, bu rüyâlarını Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme anlatırlar-

dı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de o rüyalar hakkında Allah'ın dilediği tabirleri söylerdi. Ben ise o sırada yaşı küçük bir çocuk idim. Evlenmeden önce benim evim Mescit idi. Kendi kendime: Eğer sende bir hayır varsa, elbette bu adamların görmekte oldukları gibi rüya görürsün! dedim. Nihayet bir gece yattım da: Allah'ım! Eğer bende bir hayır bilmekte isen, bana bir rüya göster! diye dua ettim. Ben böyle uyumakta iken birden benim yanıma iki melek geldi. Onlardan her birinin elinde demirden yapılmış ucu çengelli birer sopa vardı. Onlar beni cehenneme yöneltip götürüyorlardı. Ben onların ikisi arasında olduğum hâlde: Allahım! Ben cehennemden Sana sığınırım! diye dua ediyordum. Sonra bana şöyle gösterildi: Beni, elinde demirden yapılmış çengelli bir sopası bulunan bir melek karşıladı ve o bana: Asla korkmayasın! Sen ne güzel adamsın, eğer namaz kılmayı çoğaltır olsan! dedi. Akabinde bunlar beni götürdüler ve nihayet beni cehennemin kenarı üzerinde durdurdular. Bir de baktım ki, cehennem kuyu duvarı gibi örülmüştü. Onun, örülü kuyunun yanları gibi birçok çıkıntılı yanları vardı. Her iki çıkıntı arasında elinde demirden yapılmış ucu çengelli bir sopası bulunan bir melek vardı. Ben cehennemin içinde, baştan aşağı taraflarında olmak üzere zincirlerle asılmış birtakım insanlar gördüm. Ve yine ben onun içinde Kureyş'ten birçok insanları tanıdım. Akabinde melekler beni sağ taraftan götürdüler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 440, 1121, 1156, 3738, 3740, 7015, 7028, 7030)

٧٠٢٩- فَقَصَصْتُهَا عَلَى حَفْصَةَ فَقَصَّتْهَا حَفْصَةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَجُلٌ صَالِحٌ لَوْ كَانَ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ فَقَالَ نَافِعٌ فَلَمْ يَزَلْ بَعْدَ ذَلِكَ يُكْثِرُ الصَّلَاةَ.

7029- Ben uyandıktan sonra bu rüyamı kız kardeşim Hafsa'ya anlattım. Hafsa'da bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme anlattı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Abdullah ne iyi adamdır. Şayet bir de gece namazı kılsa!" buyurdu.

Salim dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu nasihatinden sonra Abdullah, çokça gece namazı kılardı. (Gece namazı kılmayı hiç terk etmedi.) (Hadisin geçtiği yerler: 1122, 1157, 3739, 3741, 7016, 7029, 7031)

٣٦-بَاب الْأَخْذِ عَلَى الْيَمِينِ فِي النَّوْمِ

36- Rüyasında Sağ Taraf Üzerine Alınıp Yürütülen Kimse Bâbı

٧٠٣٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كُنْتُ غُلَامًا شَابًّا عَزَبًا فِي عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكُنْتُ أَبِيتُ فِي الْمَسْجِدِ وَكَانَ مَنْ رَأَى مَنَامًا قَصَّهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ لِي عِنْدَكَ خَيْرٌ فَأَرِنِي مَنَامًا يُعَبِّرُهُ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنِمْتُ فَرَأَيْتُ مَلَكَيْنِ أَتَيَانِي فَانْطَلَقَا بِي فَلَقِيَهُمَا مَلَكٌ آخَرُ فَقَالَ لِي لَنْ تُرَاعَ إِنَّكَ رَجُلٌ صَالِحٌ فَانْطَلَقَا بِي إِلَى النَّارِ فَإِذَا هِيَ مَطْوِيَّةٌ كَطَيِّ الْبِئْرِ وَإِذَا فِيهَا نَاسٌ قَدْ عَرَفْتُ بَعْضَهُمْ فَأَخَذَا بِي ذَاتَ الْيَمِينِ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لِحَفْصَةَ.

7030- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında genç ve bekar biri idim. Mescidde uyurdum. O zaman uykusunda bir rüya gören kimse, bu rüyasını sabahleyin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme anlatırdı. Allahım! Eğer benim için Senin yanında bir hayır varsa, bana bir rüya göster ki, onu bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tabir etsin! diye dua ettim. Akabinde uyudum. Rüyamda iki melek gördüm, onlar bana geldiler ve beni götürdüler. Sonra onlara başka bir melek kavuştu. O bana: Sen korkutulmayacaksın, çünkü sen iyi bir adamsın! dedi. Akabinde o iki melek beni cehenneme götürdüler. Baktım ki, cehennem kuyu duvarı gibi örülmüştü. İçinde bazılarını tanıdığım birtakım insanlar vardı. Müteakiben o iki melek beni alıp sağ taraf üzerine götürdüler. Sabaha ulaşınca ben bu rüyamı Hafsa'ya anlattım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 440, 1121,1156, 3738, 3740, 7015, 7028, 7030)

٧٠٣١- فَزَعَمَتْ حَفْصَةُ أَنَّهَا قَصَّتْهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَجُلٌ صَالِحٌ لَوْ كَانَ يُكْثِرُ الصَّلَاةَ مِنْ اللَّيْلِ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بَعْدَ ذَلِكَ يُكْثِرُ الصَّلَاةَ مِنْ اللَّيْلِ.

7031- Hafsa'da bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme anlattı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Abdullah ne iyi adamdır. Şayet bir de gece namazı kılsa!"

Salim dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu nasihatinden sonra Abdullah geceleyin az uyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1122, 1157, 3739, 3741, 7016, 7029, 7031)

٣٧-بَاب الْقَدَحِ فِي النَّوْمِ

37- Rüyada Kendisine Kadeh Verilmesi Bâbı

٧٠٣٢- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِقَدَحِ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ مِنْهُ ثُمَّ أَعْطَيْتُ فَضْلِي عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ قَالُوا فَمَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْعِلْمَ.

7032- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben uykudayken bana bir kadeh süt getirildi. Ben o sütten kana kana içtim. Öyle ki sütün neminin tırnaklarımın ucundan çıktığını görüyorum. Sonra sütten arta kalanı Ömer ibnu Hattab'a verdim." Ey Allah'ın Rasûlü bunu ne ile yorumladın? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "İlim ile" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 82, 3681, 7007, 7027, 7032)

٣٨-بَاب إِذَا طَارَ الشَّيْءُ فِي الْمَنَامِ

38- Rüyada Uçamayan Bir Şeyi Uçtuğunu Görmek Bâbı

٧٠٣٣- حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْجَرْمِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ عُبَيْدَةَ بْنِ نَشِيطٍ قَالَ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رُؤْيَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي ذَكَرَ.

7033- Ubeydullah ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Abdullah ibnu Abbas'tan -Allah ondan ve babasından razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin anlattığı rüyasını sordum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3620, 4273, 4278, 7033, 7461)

٧٠٣٤- فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ذُكِرَ لِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ أَنَّهُ وُضِعَ فِي يَدَيَّ سِوَارَانِ مِنْ ذَهَبٍ فَفُظِعْتُهُمَا وَكَرِهْتُهُمَا فَأُذِنَ لِي فَنَفَخْتُهُمَا فَطَارَا فَأَوَّلْتُهُمَا كَذَّابَيْنِ يَخْرُجَانِ فَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ أَحَدُهُمَا الْعَنْسِيُّ الَّذِي قَتَلَهُ فَيْرُوزُ بِالْيَمَنِ وَالْآخَرُ مُسَيْلِمَةُ.

7034- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben rüyamda iki kolumda iki altın bilezik gördüm. Bu durum beni hüzünlendirdi. Akabinde rüyamda bana o iki altın bileziğe üflemem vahyolundu. Ben de üfledim. Bunun üzerine o iki altın bilezik uçup gitti. Ben bu rüyamda gördüğüm bu iki altın bileziği benden sonra çıkacak olan iki yalancı peygamber ile yorumladım."

Ubeydullah ibnu Abdullah şöyle dedi: Onlardan biri Feyrûz ed-Deylemî'nin Yemen'de öldürdüğü Esved el-Ansi'dir, diğeri ise Museyleme-tul-Kezzab'dır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3621, 4374, 4375, 4379, 7034, 7037)

٣٩- بَاب إِذَا رَأَى بَقَرًا تُنْحَرُ

39- Rüyada Kesilen İnekler Görmek Bâbı

٧٠٣٥- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أُرَاهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أُهَاجِرُ مِنْ مَكَّةَ إِلَى أَرْضٍ بِهَا نَخْلٌ فَذَهَبَ وَهَلِي إِلَى أَنَّهَا الْيَمَامَةُ أَوْ هَجَرٌ فَإِذَا هِيَ الْمَدِينَةُ يَثْرِبُ وَرَأَيْتُ فِيهَا بَقَرًا وَاللَّهِ خَيْرٌ فَإِذَا هُمْ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ أُحُدٍ وَإِذَا الْخَيْرُ مَا جَاءَ اللَّهُ مِنْ الْخَيْرِ وَثَوَابِ الصِّدْقِ الَّذِي آتَانَا اللَّهُ بِهِ بَعْدَ يَوْمِ بَدْرٍ.

7035- Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben rüyamda kendimi Mekke'den, hurmalıkları bol olan bir yere hicret ettiğimi gördüm. O hicret ettiğim yerin Yemame veya Hecer olduğunu düşündüm. Bu gördüğüm Yesrib denilen Medine olarak çıktı. Yine rüyamda bir sığırın boğazlandığını gördüm. O da Uhud savaşında şehit edilen müminler olarak çıktı. Allah onlar için en hayırlısını yapmıştır. Bir de gördüm ki, asıl hayır Uhud günü musibete uğramalarının ardından Allah'ın onlara hayır nevinden getirdiği şeylerdir. Ve Bedir gününden sonra Allah'ın bizlere verdiği doğruluk ve sebat mükâfatıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3622, 3987, 4081, 7035, 7041)

٤٠-بَاب النَّفْخِ فِي الْمَنَامِ

40- Rüyada Bir Şeyi Üflediğini Görmek Bâbı

٧٠٣٦- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ قَالَ هَذَا مَا حَدَّثَنَا بِهِ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ.

7036- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bizler (ümmet olarak) sonra gelenleriz, (kıyamet günü ise) öne geçenleriz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 238, 876, 896, 2956, 3486, 6624, 6887, 7495)

٧٠٣٧- وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ إِذْ أُوتِيتُ خَزَائِنَ الْأَرْضِ فَوُضِعَ فِي يَدَيَّ سِوَارَانِ مِنْ ذَهَبٍ فَكَبُرَا عَلَيَّ وَأَهَمَّانِي فَأُوحِيَ إِلَيَّ أَنْ انْفُخْهُمَا فَنَفَخْتُهُمَا فَطَارَا فَأَوَّلْتُهُمَا الْكَذَّابَيْنِ اللَّذَيْنِ أَنَا بَيْنَهُمَا صَاحِبَ صَنْعَاءَ وَصَاحِبَ الْيَمَامَةِ.

7037- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Rüyamda bana yeryüzünün hazineleri verildi. Elime de iki altın bilezik konuldu. gördüm. Bu durum bana ağır geldi ve hüzünlendirdi. Akabinde rüyamda bana o iki altın bileziğe üflemem vahyolundu. Ben de üfledim. Bunun

üzerine o iki altın bilezik uçup gitti. Ben bu rüyamda gördüğüm bu iki altın bileziği benden sonra çıkacak olan iki yalancı peygamber ile yorumladım. O ikisinden biri el-Ansi, diğeri ise Yemâme'nin sahibi Museylemetul-Kezzab'dır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3621, 4374, 4375, 4379, 7034, 7037)

٤١-بَاب إِذَا رَأَى أَنَّهُ أَخْرَجَ الشَّيْءَ مِنْ كُورَةٍ فَأَسْكَنَهُ مَوْضِعًا آخَرَ

41- Rüyada Bir Şeyi Bir Taraftan Çıkarıp Onu Başka Bir Yerde İskân Ettiğini Görmek Bâbı

٧٠٣٨- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَخِي عَبْدُ الْحَمِيدِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ كَأَنَّ امْرَأَةً سَوْدَاءَ ثَائِرَةَ الرَّأْسِ خَرَجَتْ مِنْ الْمَدِينَةِ حَتَّى قَامَتْ بِمَهْيَعَةَ وَهِيَ الْجُحْفَةُ فَأَوَّلْتُ أَنَّ وَبَاءَ الْمَدِينَةِ نُقِلَ إِلَيْهَا.

7038- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben rüyamda, sanki siyah, başının saçı dağınık bir kadını Medine'den çıkıp Cuhfe olan Mehyea'ya vardığını gördüm. Bu rüyamı, veba hastalığının Medine'den oraya taşınacağı ile tabir ettim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7038, 7039, 7040)

٤٢-بَاب الْمَرْأَةِ السَّوْدَاءِ

42- Rüyada Siyah Kadın Görmek Bâbı

٧٠٣٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي رُؤْيَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَدِينَةِ رَأَيْتُ امْرَأَةً سَوْدَاءَ ثَائِرَةَ الرَّأْسِ خَرَجَتْ مِنْ الْمَدِينَةِ حَتَّى نَزَلَتْ بِمَهْيَعَةَ فَتَأَوَّلْتُهَا أَنَّ وَبَاءَ الْمَدِينَةِ نُقِلَ إِلَى مَهْيَعَةَ وَهِيَ الْجُحْفَةُ

7039- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Medine hakkında gördüğü rüyasını şöyle anlattı: "Ben rüyamda başı dağınık siyah bir kadın gördüm ki, o Medine'den çıktı da nihayet Mehye'a'da konakladı. Ben bu rüyamı Medine vebasının Cuhfe'den ibaret olan Mehye'a'ya taşınması ile tabir ettim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7038, 7039, 7040)

٤٣-بَاب الْمَرْأَةِ الثَّائِرَةِ الرَّأْسِ

43- Rüyada Başının Saçı Dağınık Kadın Görmek Bâbı

٧٠٤٠- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ امْرَأَةً سَوْدَاءَ ثَائِرَةَ الرَّأْسِ خَرَجَتْ مِنْ الْمَدِينَةِ حَتَّى قَامَتْ بِمَهْيَعَةَ فَأَوَّلْتُ أَنَّ وَبَاءَ الْمَدِينَةِ نُقِلَ إِلَى مَهْيَعَةَ وَهِيَ الْجُحْفَةُ.

7040- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben rüyamda başının saçı dağınık siyah bir kadının Medine'den çıkıp nihayet Mehye'a'da durduğunu gördüm. Ben bunu Medine vebasının Cuhfe'den ibaret olan Mehyea'ya taşınması ile tabir ettim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7038, 7039, 7040)

٤٤-بَاب إِذَا هَزَّ سَيْفًا فِي الْمَنَامِ

44- Rüyada Kılıç Salladığını Görmek Bâbı

٧٠٤١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أُرَاهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ فِي رُؤْيَايَ أَنِّي هَزَزْتُ سَيْفًا فَانْقَطَعَ صَدْرُهُ فَإِذَا هُوَ مَا أُصِيبَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ أُحُدٍ ثُمَّ هَزَزْتُهُ أُخْرَى فَعَادَ أَحْسَنَ مَا كَانَ فَإِذَا هُوَ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنْ الْفَتْحِ وَاجْتِمَاعِ الْمُؤْمِنِينَ.

7041- Ebu Mûsâ el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben rüyamda bir kılıç salladım ve bu kılıcın ortası kırıldı. Bu rüyamda Uhud savaşında müminlerin başına gelen sıkıntılar olarak çıktı. Sonra yine rüyamda kılıcımı salladım ve öncekinden daha güzel bir duruma döndü. Bu rüyamda Allah'ın müminlere nasip ettiği fetihler ve müminlerin ictiması olarak çıktı." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3622, 3987, 4081, 7035, 7041)

٤٥-بَاب مَنْ كَذَبَ فِي حُلْمِهِ

45- Rüyası Hakkında Yalan Söyleyen Kimse Bâbı

٧٠٤٢- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَحَلَّمَ بِحُلْمٍ لَمْ يَرَهُ كُلِّفَ أَنْ يَعْقِدَ بَيْنَ شَعِيرَتَيْنِ وَلَنْ يَفْعَلَ وَمَنْ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثِ قَوْمٍ وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ أَوْ يَفِرُّونَ مِنْهُ صُبَّ فِي أُذُنِهِ الْآنُكُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ صَوَّرَ صُورَةً عُذِّبَ وَكُلِّفَ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا وَلَيْسَ بِنَافِخٍ .قَالَ سُفْيَانُ وَصَلَهُ لَنَا أَيُّوبُ وَقَالَ قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَوْلَهُ مَنْ كَذَبَ فِي رُؤْيَاهُ وَقَالَ شُعْبَةُ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ الرُّمَّانِيِّ سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَوْلَهُ مَنْ صَوَّرَ صُورَةً وَمَنْ تَحَلَّمَ وَمَنْ اسْتَمَعَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَنِ اسْتَمَعَ وَمَنْ تَحَلَّمَ وَمَنْ صَوَّرَ نَحْوَهُ تَابَعَهُ هِشَامٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَوْلَهُ.

7042- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim görmediği bir rüyayı gördüm diye iddia ve ısrar ederse kıyamet gününde ona iki şair (arpa) dönesinin birbirine düğümlenmesi teklif ve hiçbir zaman yapamayacağı bu işle azap olunur. Her kim de bir cemiyetin duyulmasını istemedikleri veya bundan kaçındıkları bir haberini işitmeye çalışırsa, onun iki kulağına kıyamet gününde kurşun dökülür. Her kim de (insan ve hayvan gibi canlı) resmi yaparsa, ona da: Haydi bu resme can ver, diye teklif olunarak azap olunur. Hâlbuki o, o resme can vermeye muktedir değildir."

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: "Rüyası hakkın-

da yalan söyleyen kimse" kavlini tahdis etti.

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: "Resim yapan, rüyasında yalandan bir şey gördüğünü iddia eden ve istenilmeyen bir sözü işitmeye çalışan kimse... " sözünü söyledi.

İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: "İşitmeye çalışan, yalandan rüya gördüğünü iddia eden ve resim yapan" diyerek, yukarıda geçen hadîs tarzında rivayet etmiştir. (Hadisin geçtiği yerler: 2225, 5963, 7042)

٧٠٤٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ مَوْلَى ابْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنْ أَفْرَى الْفِرَى أَنْ يُرِيَ عَيْنَيْهِ مَا لَمْ تَرَ.

7043- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yalanlardan en büyük yalan, rüyasında görmediği şeyi iki gözüne göstermek iddiasıdır." (Yani görmediği bir rüyayı görmüş gibi anlatmaktır.)

٤٦-بَاب إِذَا رَأَى مَا يَكْرَهُ فَلَا يُخْبِرْ بِهَا وَلَا يَذْكُرْهَا

46- Bâb: "Bir Kimse Hoşlanmadığı Bir Rüya Görürse, Rüyasına Kimseye Haber Vermesin, Onu Anlatmasın"

٧٠٤٤- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ يَقُولُ لَقَدْ كُنْتُ أَرَى الرُّؤْيَا فَتُمْرِضُنِي حَتَّى سَمِعْتُ أَبَا قَتَادَةَ يَقُولُ وَأَنَا كُنْتُ لَأَرَى الرُّؤْيَا تُمْرِضُنِي حَتَّى سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الرُّؤْيَا الْحَسَنَةُ مِنْ اللَّهِ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مَا يُحِبُّ فَلَا يُحَدِّثْ بِهِ إِلَّا مَنْ يُحِبُّ وَإِذَا رَأَى مَا يَكْرَهُ فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَلْيَتْفِلْ ثَلَاثًا وَلَا يُحَدِّثْ بِهَا أَحَدًا فَإِنَّهَا لَنْ تَضُرَّهُ.

7044- Ebu Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben bir rüya görürdüm ve o rüyanın etkisinden hasta olurdum. Taki Ebu Katade'nin şu sözünü duyana kadar: Ben bir rüya görürdüm de o

rüyanın etkisiyle hastalanırdım. Bu durumum Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şu hadisini duyana kadar devam etti: "Güzel rüya Allah'tandır. Sizden biri sevdiği, hoşuna giden bir rüya gördüğünde onu ancak sevdiği kimselere haber versin. Sevmediği, hoşlanmadığı bir rüya görürse de o rüyanın şerrinden ve şeytanın şerrinden Allah'a sığınsın. (Soluna) üç kere tükürsün. Bundan sonra da bu gördüğü rüyayı kimseye anlatmasın. Böyle yaptığı takdirde ona asla zarar veremez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3292, 5747, 6984, 6986, 6995, 6996, 7005, 7044)

٧٠٤٥- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُسَامَةَ بْنِ الْهَادِ اللَّيْثِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ الرُّؤْيَا يُحِبُّهَا فَإِنَّهَا مِنْ اللَّهِ فَلْيَحْمَدْ اللَّهَ عَلَيْهَا وَلْيُحَدِّثْ بِهَا وَإِذَا رَأَى غَيْرَ ذَلِكَ مِمَّا يَكْرَهُ فَإِنَّمَا هِيَ مِنْ الشَّيْطَانِ فَلْيَسْتَعِذْ مِنْ شَرِّهَا وَلَا يَذْكُرْهَا لِأَحَدٍ فَإِنَّهَا لَنْ تَضُرَّهُ.

7045- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz sevdiği bir rüyayı görürse, muhakkak ki o rüya Allah'tandır. Rüya sahibi bu rüyası üzerine Allah'a hamd etsin ve onu başkasına da söylesin. Buna aksine hoşlanmadığı bir rüya gördüğü zaman da ki bu ancak şeytandandır, şerrinden Allah'a sığınsın. Rüyasını da kimseye anlatmasın. Bu sayede rüyası ona zarar veremez." (O rüyasından etkilenmez.) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6985, 7045)

٤٧-بَاب مَنْ لَمْ يَرَ الرُّؤْيَا لِأَوَّلِ عَابِرٍ إِذَا لَمْ يُصِبْ

47- Rüya Tabirinde İsabet Etmediği Zaman, Rüya Tabirinin İlk Tabir Ediciye Ait Olacağı Görüşüne İnanmayan Kimse Bâbı

٧٠٤٦- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ فِي الْمَنَامِ ظُلَّةً

تَنْطُفُ السَّمْنَ وَالْعَسَلَ فَأَرَى النَّاسَ يَتَكَفَّفُونَ مِنْهَا فَالْمُسْتَكْثِرُ وَالْمُسْتَقِلُّ وَإِذَا سَبَبٌ وَاصِلٌ مِنَ الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ فَأَرَاكَ أَخَذْتَ بِهِ فَعَلَوْتَ ثُمَّ أَخَذَ بِهِ رَجُلٌ آخَرُ فَعَلَا بِهِ ثُمَّ أَخَذَ بِهِ رَجُلٌ آخَرُ فَعَلَا بِهِ ثُمَّ أَخَذَ بِهِ رَجُلٌ آخَرُ فَانْقَطَعَ ثُمَّ وُصِلَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَاللَّهِ لَتَدَعَنِّي فَأَعْبُرَهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اعْبُرْهَا قَالَ أَمَّا الظُّلَّةُ فَالْإِسْلَامُ وَأَمَّا الَّذِي يَنْطُفُ مِنَ الْعَسَلِ وَالسَّمْنِ فَالْقُرْآنُ حَلَاوَتُهُ تَنْطُفُ فَالْمُسْتَكْثِرُ مِنَ الْقُرْآنِ وَالْمُسْتَقِلُّ وَأَمَّا السَّبَبُ الْوَاصِلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فَالْحَقُّ الَّذِي أَنْتَ عَلَيْهِ تَأْخُذُ بِهِ فَيُعْلِيكَ اللَّهُ ثُمَّ يَأْخُذُ بِهِ رَجُلٌ مِنْ بَعْدِكَ فَيَعْلُو بِهِ ثُمَّ يَأْخُذُ بِهِ رَجُلٌ آخَرُ فَيَعْلُو بِهِ ثُمَّ يَأْخُذُهُ رَجُلٌ آخَرُ فَيَنْقَطِعُ بِهِ ثُمَّ يُوَصَّلُ لَهُ فَيَعْلُو بِهِ فَأَخْبِرْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ أَصَبْتُ أَمْ أَخْطَأْتُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَبْتَ بَعْضًا وَأَخْطَأْتَ بَعْضًا قَالَ فَوَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَتُحَدِّثَنِّي بِالَّذِي أَخْطَأْتُ قَالَ لَا تُقْسِمْ.

7046- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kişi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi de şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben bu gece rüyamda yerle gök arasında bir bulut gördüm, ondan yere yağ ve bal yağıyordu. İnsanların da bu yağdan ve baldan avuç avuç almakta olduklarını görüyordum. Kimi çok, kimi az topluyordu. Bu sırada yerden göğe bir ip uzandığını gördüm. Onun ardısıra Seni görüyordum ki, Sen o ipe tutunup yukarıya göğe doğru yükseldin. Sonra o ipi başka bir kimse tuttu, o da yükseldi. Sonra başka bir kimse daha tutup bu üçüncü kimse de yükseldi. Sonra dördüncü biri tuttu. Fakat bu defa ip koptu. Sonra ip bağlanıp birleştirildi.

Bunun üzerine Ebu Bekir:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Babam anam sana feda olsun! Vallahi bana izin ver de bu rüyayı ben tabir edeyim, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Tabir et" diye izin verince Ebu Bekir şöyle dedi:

-Rüyasında gördüğü bulut, İslâm'dır. Ondan yağan yağ, bal Kurân'dır. Onun tatlılığından çok veya az kabiliyet derecelerine göre, Müs-

lümanlar faydalanacaklardır. Gökten yere erişen ip de, üzerinde bulunduğun hak ve adalet ipidir. Sen onu tutuyorsun. Allah da seni yükseltiyor. Senden sonra o hak ve adalet ipini başka birisi tutacak ve o iple yükselecek. Sonra başka birisi daha tutacak, o da yükselecek. Sonra bir kimse daha tutacak, fakat ip kopacak. Sonra onun için bağlanıp, o da yükselecek.

Ey Allah'ın Rasûlü! Anam babam sana feda olsun! Yaptığım tabirde hatalı mıyım, isabet mi ettim?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-"Tabirinin bir kısmında hata ettin, bir kısmında ise isabet ettin" buyurdu. Ebu Bekir de:

-Vallahi ey Allah'ın Rasûlü! Hatalı olduğum yeri muhakkak bana söyleyeceksin, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-"Yemin etme" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7000, 7046)

٤٨-بَاب تَعْبِيرِ الرُّؤْيَا بَعْدَ صَلَاةِ الصُّبْحِ

48- Rüya Tabirini Sabah Namazının Ardından Yapmak Bâbı

٧٠٤٧ - حَدَّثَنِي مُؤَمَّلُ بْنُ هِشَامٍ أَبُو هِشَامٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ حَدَّثَنَا سَمُرَةُ بْنُ جُنْدُبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّا يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ لِأَصْحَابِهِ هَلْ رَأَى أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنْ رُؤْيَا قَالَ فَيَقُصُّ عَلَيْهِ مَنْ شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُصَّ وَإِنَّهُ قَالَ ذَاتَ غَدَاةٍ إِنَّهُ أَتَانِي اللَّيْلَةَ آتِيَانِ وَإِنَّهُمَا ابْتَعَثَانِي وَإِنَّهُمَا قَالَا لِي انْطَلِقْ وَإِنِّي انْطَلَقْتُ مَعَهُمَا وَإِنَّا أَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ مُضْطَجِعٍ وَإِذَا آخَرُ قَائِمٌ عَلَيْهِ بِصَخْرَةٍ وَإِذَا هُوَ يَهْوِي بِالصَّخْرَةِ لِرَأْسِهِ فَيَثْلَغُ رَأْسَهُ فَيَتَهَدْهَدُ الْحَجَرُ هَا هُنَا فَيَتْبَعُ الْحَجَرَ فَيَأْخُذُهُ فَلَا يَرْجِعُ إِلَيْهِ حَتَّى يَصِحَّ رَأْسُهُ كَمَا كَانَ ثُمَّ يَعُودُ عَلَيْهِ فَيَفْعَلُ بِهِ مِثْلَ مَا فَعَلَ الْمَرَّةَ الْأُولَى قَالَ قُلْتُ لَهُمَا سُبْحَانَ اللَّهِ مَا هَذَانِ قَالَ قَالَا لِي انْطَلِقْ انْطَلِقْ قَالَ فَانْطَلَقْنَا فَأَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ مُسْتَلْقٍ لِقَفَاهُ وَإِذَا آخَرُ قَائِمٌ عَلَيْهِ بِكَلُّوبٍ مِنْ حَدِيدٍ وَإِذَا هُوَ يَأْتِي أَحَدَ شِقَّيْ وَجْهِهِ فَيُشَرْشِرُ شِدْقَهُ إِلَى قَفَاهُ وَمَنْخِرَهُ إِلَى قَفَاهُ وَعَيْنَهُ إِلَى قَفَاهُ قَالَ وَرُبَّمَا قَالَ أَبُو رَجَاءٍ فَيَشُقُّ

فَعَلَ الْمَرَّةَ الْأُولَى قَالَ قُلْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ مَا هَذَانِ قَالَ قَالَا لِي انْطَلِقْ انْطَلِقْ فَانْطَلَقْنَا فَأَتَيْنَا عَلَى مِثْلِ التَّنُّورِ قَالَ فَأَحْسِبُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ فَإِذَا فِيهِ لَغَطٌ وَأَصْوَاتٌ قَالَ فَاطَّلَعْنَا فِيهِ فَإِذَا فِيهِ رِجَالٌ وَنِسَاءٌ عُرَاةٌ وَإِذَا هُمْ يَأْتِيهِمْ لَهَبٌ مِنْ أَسْفَلَ مِنْهُمْ فَإِذَا أَتَاهُمْ ذَلِكَ اللَّهَبُ ضَوْضَوْا قَالَ قُلْتُ لَهُمَا مَا هَؤُلَاءِ قَالَ قَالَا لِي انْطَلِقْ انْطَلِقْ قَالَ فَانْطَلَقْنَا فَأَتَيْنَا عَلَى نَهَرٍ حَسِبْتُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ أَحْمَرَ مِثْلِ الدَّمِ وَإِذَا فِي النَّهَرِ رَجُلٌ سَابِحٌ يَسْبَحُ وَإِذَا عَلَى شَطِّ النَّهَرِ رَجُلٌ قَدْ جَمَعَ عِنْدَهُ حِجَارَةً كَثِيرَةً وَإِذَا ذَلِكَ السَّابِحُ يَسْبَحُ مَا يَسْبَحُ ثُمَّ يَأْتِي ذَلِكَ الَّذِي قَدْ جَمَعَ عِنْدَهُ الْحِجَارَةَ فَيَفْغَرُ لَهُ فَاهُ فَيُلْقِمُهُ حَجَرًا فَيَنْطَلِقُ يَسْبَحُ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِ كُلَّمَا رَجَعَ إِلَيْهِ فَغَرَ لَهُ فَاهُ فَأَلْقَمَهُ حَجَرًا قَالَ قُلْتُ لَهُمَا مَا هَذَانِ قَالَ قَالَا لِي انْطَلِقْ انْطَلِقْ قَالَ فَانْطَلَقْنَا فَأَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ كَرِيهِ الْمَرْآةِ كَأَكْرَهِ مَا أَنْتَ رَاءٍ رَجُلًا مَرْآةً وَإِذَا عِنْدَهُ نَارٌ يَحُشُّهَا وَيَسْعَى حَوْلَهَا قَالَ قُلْتُ لَهُمَا مَا هَذَا قَالَ قَالَا لِي انْطَلِقْ انْطَلِقْ فَانْطَلَقْنَا فَأَتَيْنَا عَلَى رَوْضَةٍ مُعْتَمَّةٍ فِيهَا مِنْ كُلِّ لَوْنِ الرَّبِيعِ وَإِذَا بَيْنَ ظَهْرَيْ الرَّوْضَةِ رَجُلٌ طَوِيلٌ لَا أَكَادُ أَرَى رَأْسَهُ طُولًا فِي السَّمَاءِ وَإِذَا حَوْلَ الرَّجُلِ مِنْ أَكْثَرِ وِلْدَانٍ رَأَيْتُهُمْ قَطُّ قَالَ قُلْتُ لَهُمَا مَا هَذَا مَا هَؤُلَاءِ قَالَ قَالَا لِي انْطَلِقْ انْطَلِقْ قَالَ فَانْطَلَقْنَا فَانْتَهَيْنَا إِلَى رَوْضَةٍ عَظِيمَةٍ لَمْ أَرَ رَوْضَةً قَطُّ أَعْظَمَ مِنْهَا وَلَا أَحْسَنَ قَالَ قَالَا لِي ارْقَ فِيهَا قَالَ فَارْتَقَيْنَا فِيهَا فَانْتَهَيْنَا إِلَى مَدِينَةٍ مَبْنِيَّةٍ بِلَبِنِ ذَهَبٍ وَلَبِنِ فِضَّةٍ فَأَتَيْنَا بَابَ الْمَدِينَةِ فَاسْتَفْتَحْنَا فَفُتِحَ لَنَا فَدَخَلْنَاهَا فَتَلَقَّانَا فِيهَا رِجَالٌ شَطْرٌ مِنْ خَلْقِهِمْ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَاءٍ وَشَطْرٌ كَأَقْبَحِ مَا أَنْتَ رَاءٍ قَالَ قَالَا لَهُمْ اذْهَبُوا فَقَعُوا فِي ذَلِكَ النَّهَرِ قَالَ وَإِذَا نَهَرٌ مُعْتَرِضٌ يَجْرِي

قَالَ قُلْتُ لَهُمَا بَارَكَ اللَّهُ فِيكُمَا ذَرَانِي فَأَدْخُلَهُ قَالَا أَمَّا الْآنَ فَلَا وَأَنْتَ دَاخِلَهُ قَالَ قُلْتُ لَهُمَا فَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ مُنْذُ اللَّيْلَةِ عَجَبًا فَمَا هَذَا الَّذِي رَأَيْتُ قَالَ قَالَا لِي أَمَا إِنَّا سَنُخْبِرُكَ أَمَّا الرَّجُلُ الْأَوَّلُ الَّذِي أَتَيْتَ عَلَيْهِ يُثْلَغُ رَأْسُهُ بِالْحَجَرِ فَإِنَّهُ الرَّجُلُ يَأْخُذُ الْقُرْآنَ فَيَرْفُضُهُ وَيَنَامُ عَنْ الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ وَأَمَّا الرَّجُلُ الَّذِي أَتَيْتَ عَلَيْهِ يُشَرْشَرُ شِدْقُهُ إِلَى قَفَاهُ وَمَنْخِرُهُ إِلَى قَفَاهُ وَعَيْنُهُ إِلَى قَفَاهُ فَإِنَّهُ الرَّجُلُ يَغْدُو مِنْ بَيْتِهِ فَيَكْذِبُ الْكَذْبَةَ تَبْلُغُ الْآفَاقَ وَأَمَّا الرِّجَالُ وَالنِّسَاءُ الْعُرَاةُ الَّذِينَ فِي مِثْلِ بِنَاءِ التَّنُّورِ فَإِنَّهُمْ الزُّنَاةُ وَالزَّوَانِي وَأَمَّا الرَّجُلُ الَّذِي أَتَيْتَ عَلَيْهِ يَسْبَحُ فِي النَّهَرِ وَيُلْقَمُ الْحَجَرَ فَإِنَّهُ آكِلُ الرِّبَا وَأَمَّا الرَّجُلُ الْكَرِيهُ الْمَرْآةِ الَّذِي عِنْدَ النَّارِ يَحُشُّهَا وَيَسْعَى حَوْلَهَا فَإِنَّهُ مَالِكٌ خَازِنُ جَهَنَّمَ وَأَمَّا الرَّجُلُ الطَّوِيلُ الَّذِي فِي الرَّوْضَةِ فَإِنَّهُ إِبْرَاهِيمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَّا الْوِلْدَانُ الَّذِينَ حَوْلَهُ فَكُلُّ مَوْلُودٍ مَاتَ عَلَى الْفِطْرَةِ قَالَ فَقَالَ بَعْضُ الْمُسْلِمِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَوْلَادُ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَوْلَادُ الْمُشْرِكِينَ وَأَمَّا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَانُوا شَطْرٌ مِنْهُمْ حَسَنًا وَشَطْرٌ قَبِيحًا فَإِنَّهُمْ قَوْمٌ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا تَجَاوَزَ اللَّهُ عَنْهُمْ .

7047- Semure ibnu Cundeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sabah namazını kılınca yüzünü bize döner ve: "Bu gece sizden kim rüya gördü?" diye sorardı. Eğer birisi rüya görmüş ise, rüyasını Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme anlatırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Allah Azze ve Celle'nin dilediği kadar onun rüyasını tabir ederdi. Yine bir gün bize: "Sizden rüya gören var mı?" diye sordu. Biz: Hayır, dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Ancak bu gece rüyamda iki kişiyi gördüm. Yanıma gelerek benim elimi tuttular ve beni Ardul-Mukaddes'e çıkardılar. Orada bir adam oturuyor başında da başka biri ayakta duruyordu. Ayakta duran adamın elinde demirden bir kanca vardı. Ayaktaki adam bu demir kancayı oturanın avurt içine, ensesine, kafasının arkasına kadar sokup (çekerek parçalıyordu). Kafasının diğer tarafına da bu yaptığının aynını yapıyordu. Bu arada ağzın sağ tarafı iyileşiyordu. Bu sefer kafasının diğer tarafına dönüp aynı işlemi tekrar ediyordu.

Ben: Bu nedir? diye sordum. Onlar bana: Yürü, dediler. Birlikte yürümeye devam ettik. Sırt üstü yatmış bir adamın yanına geldik. Bunun başında bir adam ayakta durmuş, elinde bir kaya parçası var. Onunla yatan adamın başını parçalıyordu. O kaya parçasını başına her vuruşunda, taş yuvarlanıp gidiyordu. O adam da onu almak için gidiyordu. O adam daha geri dönmeden başı iyileşiyor ve kafası eski hâline geri dönüyordu. O adam gelip, yine o yatan adamın başına kaya parçasını vurup eziyordu.

Ben: Bu kimdir? diye sordum. Onlar: Yürü, dediler. Birlikte yürümeye devam ettik. Altında ateş yanan altı geniş fırına benzer bir yere geldik. Buranın altında ateş yanıyordu. Ateş alevlenip yükseldikçe içindeki insanlar da yükseliyor, hatta delikten çıkacak olacaklardı. Ateşin alevi sakinleşince de aşağı dönüyorlardı. İçinde çıplak erkekler ve çıplak kadınlar vardı.

Ben: Kim bu? diye sordum. Onlar da: Yürü, dediler. Beraber yürümeye devam ettik. Kandan bir nehrin başına geldik. O nehrin ortasında ayakta bir adam duruyordu. Bu nehrin kenarında da bir adam duruyordu. Önünde de taşlar vardı. Nehrin içindeki adam yüzerek kenara doğru gelip dışarı çıkmak isteyince, kıyıdaki adam onun ağzının içine bir taş atıyor ve onu geriye eski yerine döndürüyordu. Çıkmak için nehrin kıyısına her defasında gelmek istemesinde, kıyıdaki adam hemen ağzına bir taş fırlatıyor ve onu eski yerine döndürüyor.

Ben: Bu nedir? diye sordum. Onlar da: Yürü, dediler. Yürümeye devam ettik. Yeşil bir bahçeye geldik. Bu bahçede büyük bir ağaç vardı. Bu ağacın dibinde de yaşlı bir adam ve çocuklar vardı. Bu ağaca yakın bir yerde de bir adam vardı ve önündeki ateşi yakıyordu. Benim yanımdaki iki kişiyle beraber, benimle beraber ağaca çıktılar. Beni bir eve girdirdiler. Ben bundan daha güzel bir ev görmedim. Bu evin içinde yaşlı erkekler, gençler, kadınlar ve çocuklar vardı. Sonra yanımdaki iki adam beni buradan dışarıya çıkardılar. Benimle birlikte ağaca yukarı çıktılar. Beni daha güzel ve daha değerli bir eve girdirdiler. Bu evin içinde de ihtiyar erkekler ve gençler vardı.

Ben, yanımdaki iki şahsa dedim ki: İkiniz beni bu gece gezdirdiniz. Öyleyse gördüklerimi bana haber verin. Onlar: Evet, dediler. Şu ağzının parçalandığını gördüğün kimse, o bir yalancı idi ve yalan yere konuşurdu. Söylediği yalan her tarafa ulaşırdı. İşte bu yalancı, kıyamet gününe kadar yapılmakta olduğunu gördüğün şekilde azap olunacaktır.

Başı ezilmekte olduğunu gördüğün kimseye gelince, öyle bir adam-

dır ki, Allah ona Kur'ân öğretmiş, o da (bu nimetin kıymetini bilmeyerek) bütün gece uyumuş, gündüz de Kur'ân ile amel etmemişti. İşte hayatında Kur'ân'dan yüz çeviren bu gafil kimse de, kıyamet gününe kadar bu suretle azap olunacaktır.

O delik içinde gördüğün çıplak kimselere gelince, onlar da zina eden erkek ve kadınlardı. Nehir içinde gördüğün kimse ise, faiz yiyenlerdir. Ağacın dibindeki yaşlı kimse İbrahim aleyhisselâmdır. Etrafındaki çocuklar ise, insanların çocuklarıdır. Ateş yakan kimse, cehennemin bekçisi olan Mâlik'tir. Girdiğin birinci ev, bütün müminlerin evidir. Bu ev ise şehitlerin evidir. Ben Cibril'im, bu da Mikâil'dir. Başını yukarı kaldır. Başımı kaldırdım ve üst tarafımda beyaz bulut misali bir şey gördüm. Cibril ve Mikâil dediler ki: İşte senin evin burası. Ben dedim ki: Beni bırakın da evime gireyim. Cibril ve Mikail dediler ki: Hayır. Senin daha tamamlamadığın kalan bir ömrün vardır. Onu ne vakit tamamlarsan, işte o zaman evine girersin."

Semure dedi ki: Müslümanların bazısı: Ey Allahın Resulu! Müşriklerin çocukları da mı? diye sordular. Rasûlullah: "Müşriklerin çocukları da" buyurdu. "Melekler devamla: Kendilerinin bir kısım güzel, diğer kısımları da çirkin olan o topluluğa gelince; onlar bir kısım güzel amellerini diğer çirkin amelleriyle karıştırmış olan kimselerdir ki, Allah onların suçlarından vazgeçmiştir, dediler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 845, 1142, 1386, 2085, 2791, 3236, 3354, 4674, 6096)

٩٢- كِتَاب الْفِتَنِ

92- KİTABUL-FİTEN

Fitneler[147] Kitabı

١-بَاب مَا جَاءَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ﴾ وَمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَذِّرُ مِنَ الْفِتَنِ

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Çıktığı zaman, yalnız içinizden zulmedenlere isabet etmeyecek olan bir fitneden de sakının.» (Enfâl: 25)[148]

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ümmetini daima fitneler-

---

147 Azgınlık, sapıklık, azap; fikir karışıklığı, ayrılığı. Bir şeye tutkunluk; günah, küfür, rüsvaylık, göz alıcı güzellik; mal ve evlât. Fiten, fitnenin çoğulu. Fitne, ilk önce imtihan, deneme ve sınama anlamında kullanılmış, daha sonra kapsamı genişlemiştir. Fitne kelimesi fetene-yeftinu'den mastar. Kur'ân-ı Kerîm'de altmış kadar ayette bu kelime ve türevleri çeşitli anlamlarda kullanılır. Saf olanı olmayandan ayırmak için altın, gümüş gibi maddeleri ateşte eritmek manasındaki "Fetn" kökünden gelen ve imtihan etmek, denemek, tecrübe etmek anlamında bir sözcük. Madenler de, saf olanını olmayanından ayırmak için, ateşte bir nevi denemeye tabi tutulurlar. Fitne kelimesinin bu manalarından başka küfür, azgınlık, sapıklık, günah, rüsvaylık, ayrılık, birisini azdırmak, delilik, iç ihtilaf ve kargaşa, kavga, kalbin bir şeyi fazlaca beğenip, ona meyletmesi, hoşuna gitmesi, belâ, azap, musibet... gibi anlamları da vardır. Aynı zamanda insanlar arasında vukua gelen ihtilâf, ihtilâl, eşkiyalık ve kavgaya da denir.

148 Ashab-ı kirâmdan Zübeyr bin el-Avvâm şöyle demiştir: "Biz bu âyetin kimler ve ne tür olaylarla ilgili olarak indiğini önceleri anlayamamıştık. Ali'nin hilâfeti sırasında vukû bulan Cemel Vak'ası'nda Müslümanlar birbirlerine karşı cephe alınca, âyetin sahabe hakkında indiğini anladım.

den sakındırırdı.[149]

٧٠٤٨–حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ السَّرِيِّ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ قَالَتْ أَسْمَاءُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا عَلَى حَوْضِي أَنْتَظِرُ مَنْ يَرِدُ عَلَيَّ فَيُؤْخَذُ بِنَاسٍ مِنْ دُونِي فَأَقُولُ أُمَّتِي فَيُقَالُ لَا تَدْرِي مَشَوْا عَلَى الْقَهْقَرَى قَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ أَنْ نَرْجِعَ عَلَى أَعْقَابِنَا أَوْ نُفْتَنَ.

7048- Ebu Bekir'in kızı Esma -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben Kıyamet gününde havzımın başında benim yanıma gelecek olanları beklerim. Benim önümde bazı insanlar tutulacak. Bunun üzerine ben: O insanlar benim ümmetimdendir, derim. Allah Azze ve Celle: Sen onların senden sonra dinlerinden arkalarına dönüp gittiklerini bilmezsin! buyurur."

Abdullah ibnu Ebi Muleyke duasında şöyle demiştir: Allahım! Dinimizden topuklarımız üzerinde geri dönmekten ve dinimiz konusunda fitnelere uğratılmaktan sana sığınırız. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6593, 7048)

٧٠٤٩– حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ لَيُرْفَعَنَّ إِلَيَّ رِجَالٌ مِنْكُمْ حَتَّى إِذَا أَهْوَيْتُ لِأُنَاوِلَهُمْ اخْتُلِجُوا دُونِي فَأَقُولُ أَيْ رَبِّ أَصْحَابِي يَقُولُ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ.

7049- Abdullah ibnu Mesûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben Havz başına sizden önce varacak olan öncünüzüm. Benimle beraber sizden bazı kimseleri görmem için Allah ortaya çıkarır. Sonra onlar benim yanımdan çekip alınırlar. Bunun üzerine ben:

---

149 İslâm'da kişinin fitne ve fesattan uzak, temiz bir hayat sürmesi, manevî olgunluğa ulaştıracak amellere sarılması amaçlanmıştır. Bu konuda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Müslümanı tarif eden şu hadisi bize ışık tutmaktadır. "Müslüman, diğer müslümanların elinden ve dilinden güvende olduğu kimsedir"

-Ey Rabbim! Ashabım! derim. Bana şöyle denilir:

-Onların senden sonra neler yaptıklarını bilmiyorsun."[150] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6575, 6567, 7049)

٧٠٥٠-٧٠٥١- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ فَمَنْ وَرَدَهُ شَرِبَ مِنْهُ وَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ لَمْ يَظْمَأْ بَعْدَهُ أَبَدًا لَيَرِدُ عَلَيَّ أَقْوَامٌ أَعْرِفُهُمْ وَيَعْرِفُونِي ثُمَّ يُحَالُ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ قَالَ أَبُو حَازِمٍ فَسَمِعَنِي النُّعْمَانُ بْنُ أَبِي عَيَّاشٍ وَأَنَا أُحَدِّثُهُمْ هَذَا فَقَالَ هَكَذَا سَمِعْتَ سَهْلًا فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَأَنَا أَشْهَدُ عَلَى أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ لَسَمِعْتُهُ يَزِيدُ فِيهِ قَالَ إِنَّهُمْ مِنِّي فَيُقَالُ إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا بَدَّلُوا بَعْدَكَ فَأَقُولُ سُحْقًا سُحْقًا لِمَنْ بَدَّلَ بَعْدِي.

7050-7051- Sehl ibnu Sad -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben Havz başına sizden önce varacak olan öncünüzüm. Havzımın başında benim yanıma gelip ondan içer, ondan içen kimse de asla susuzluk hissetmez. Muhakkak ki benim yanıma kavimler gelecektir. Ben onları tanırım, onlar da beni tanırlar. Sonra onlarla benim aram ayrılır."

---

150 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendinden sonra meydana gelecek ve Müslüman toplumun dirlik ve düzenliğini bozacak çeşitli fitnelerden ümmetini sakındırmıştır. Bu fitnelerin özelliklerini de sayarak bunları ümmetine tanıtmıştır. Ümmetin birliğini bozan faaliyetler, fırka fırka olmalar, dinî ve siyasî çekişmeler, müslümanlar arasında çıkan bağy (azgınlık) gibi olaylar, İslâm uğruna çalışma gayretinin azalması, zalim yöneticilerle mücadele edilmesi gerekirken onlara dalkavukluk yapılması, din bağının zayıflaması, dinden dönmelerin artması birer fitnedir. Fitne zamanında bereket azalır, salih ameller az yapılır, aç gözlülük artar, çıkar ve kan davaları sürüp gider, dinî konularda cahillik yaygınlaşır, can ce mal güvenliği kalmaz. İnsanlar arasındaki güven kaybolur, hak ve hukuka riayet edilmez. Hatta öldüren niçin öldürdüğünü, ölen de niçin öldüğünü bilmeyecek kadar her şey birbirine karışır. Haklı haksız belli olamz, anarşi, kaos, huzursuzluk ve emniyetsizlik alıp başını gider. Böyle bir fitne ortamında mü'minlere düşen fitnelere karışmadan, gücü yetiyorsa fitneyi önlemeye çalışmak, yetmiyorsa bir kenara çekilip mü'minlerin hayrına dua etmek, ya da fitneyi ve fitneye bulaşma tehlikesi olan işleri terketmektir.

Ebu Hazım şöyle dedi: Ben Ebu Saîd Hudrî üzerine şehadet ediyorum ki, muhakkak surette ben ondan işittim, o şu sözler ziyade ederek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle buyurduğunu söylüyordu: "Onlar muhakkak bendendirler, derim. Bana: Sen onların senin ardından dinde ne tür değişiklikler yaptıklarını bilmezsin, denilir. Ben de: Benden sonra dinde değiştirme yapanlar uzak olsunlar, uzak olsunlar! derim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6583, 7050)

٢-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أُمُورًا تُنْكِرُونَهَا

2- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Şu Hadisi Bâbı

"Sizler benden sonra dini konularda hoşunuza gitmeyecek olayların meydana geldiğini göreceksiniz."

وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ.

Abdullah ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Havzımın başında bana kavuşuncaya kadar sabredin."

٧٠٥٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ قَالَ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً وَأُمُورًا تُنْكِرُونَهَا قَالُوا فَمَا تَأْمُرُنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَدُّوا إِلَيْهِمْ حَقَّهُمْ وَسَلُوا اللَّهَ حَقَّكُمْ.

7052- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İleride, başınızdaki emirler, dünyalık işlerde kendi nefislerini tercih edecekler ve dini konularda da hoşunuza gitmeyecek olaylar meydana gelecektir."

Orada bulunan sahabeler:

-Öyle bir zamanda bize ne yapmamızı emredersin? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Öyle bir durumda üzerinize gereken emire itaati yerine getirir, kendi hakkınızı da Allah'tan istersiniz."[151] (Hadisin geçtiği yerler: 3603, 7052)

٧٠٥٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْجَعْدِ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَرِهَ مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئًا فَلْيَصْبِرْ فَإِنَّهُ مَنْ خَرَجَ مِنْ السُّلْطَانِ شِبْرًا مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.

7053- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim emirinden meydana gelen bir hareketi fena görürse, sabretsin. Çünkü her kim itaatten bir karış dışarı çıkarsa, o, cahiliyet ölümüyle ölür." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7053, 7054, 7143)

٧٠٥٤- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ الْجَعْدِ أَبِي عُثْمَانَ حَدَّثَنِي أَبُو رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيُّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ رَأَى مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلْيَصْبِرْ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ شِبْرًا فَمَاتَ إِلَّا مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.

7054- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

151 Fitne zamanında yalan artar, ilmin getirdiği ölçüler dinlenilmez, gerçekler bir işe yaramaz. İlim ve gerçekler çok rahatlıkla istismar edilir, hatta fitneyi artırıcı bir şekilde kullanılır. Herkes kendi görüşünü doğru kabul eder ve onu gözü kara bir şekilde savunur. Fitneye bulaşanlar için din ve onun hükümleri lafta kalır. Kişilere ve gruplara cahillik yön verir, akl-ı selimden çok heva'lara uyulur. Fitneye düşenlerin hedefleri belli değildir. Kör kuyuya taş atanlar gibidirler. Fitne zamanında dinî hükümler ile fitneye yön veren güçler arasında derin bir uçurum meydana gelir. Bu bir anlamda zorba güçlerin Müslümanların yönetimini ellerine geçirip İslâmı ve onun hükümlerini yürürlükten kaldırmalarıdır. Onlar, insanlara dinin emir ve yasaklarının zor olduğunu aşılarlar. Dinden dönmeyi teşvik ederler ve bunun alt yapısını hazırlarlar. İnsanlar zengin olsa bile Allah yolunda harcama ahlâkı azalır. Asaletli ve yüce karakterli insanların sözü dinlenmez. Meydan adî ve kötü kimselere kalır. Siyaseten (sözde gerektiği için) değerlere hücum edilir, haysiyetlere dokunulur, belki canlara bile kıyılır. Böyle bir ortamda hak ve adaletten yana olanlar, şeref ve haysiyetine değer verenler ile İslâm'a gönül verenler; ölümün yaşamaktan daha hayırlı olduğunu düşünürler.

"Her kim emirinden hoşlanmayacağı bir şeyin meydana geldiğini görürse, buna sabretsin. Çünkü her kim İslâm cemaatinden bir karış ayrılır da ölürse muhakkak o, cahiliyet ölümü ile ölür." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7053, 7054, 7143)

٧٠٥٥- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ جُنَادَةَ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ وَهُوَ مَرِيضٌ قُلْنَا أَصْلَحَكَ اللَّهُ حَدِّثْ بِحَدِيثٍ يَنْفَعُكَ اللَّهُ بِهِ سَمِعْتَهُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ دَعَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَايَعْنَاهُ.

7055- Cunâde ibnu Ebi Umeyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bizler, hasta olan Ubâde ibnu Sâmit'i ziyaretine geldik ve ona dedik ki:

-Allah seni iyileştirsin, sen bize Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işittiğin ve Allah'ın onunla seni faydalandıracağı bir hadis söyle. O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizi Akabe gecesi beyat için çağırdı. Biz de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Ensar topluluğu olarak beyat ettik. (Hadisin geçtiği diğer yerler. 18, 3892, 3893, 3999, 4894, 6784, 6801, 6873, 7055, 7199, 7213, 7468)

٧٠٥٦- فَقَالَ فِيمَا أَخَذَ عَلَيْنَا أَنْ بَايَعَنَا عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِي مَنْشَطِنَا وَمَكْرَهِنَا وَعُسْرِنَا وَيُسْرِنَا وَأَثَرَةً عَلَيْنَا وَأَنْ لَا نُنَازِعَ الْأَمْرَ أَهْلَهُ إِلَّا أَنْ تَرَوْا كُفْرًا بَوَاحًا عِنْدَكُمْ مِنْ اللَّهِ فِيهِ بُرْهَانٌ.

7056- Ubâde ibnu Samit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şu şartlar üzere beyat ettik: Allah ve Rasûlü'nün emirlerini dinleyip onlara hem neşeli, hem kederli zamanımızda; hem zor, hem kolay hâlimizde itaat etmek ve âmirlerimiz kendi arzularını nefislerimiz üzerine tercih etseler dahi onlara itaat etmek üzere beyat ettik, ancak emirin açık bir küfrünü görseniz, onun küfrü hakkında yanınızda Allah'ın Kitabı'ndan kuvvetli bir deliliniz olması hâli müstesnadır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7056, 7200)

٧٠٥٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَعْمَلْتَ فُلَانًا وَلَمْ تَسْتَعْمِلْنِي قَالَ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي.

7057- Useyd ibnu Hudayr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ensar'dan bir adam:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Falancayı yaptığın gibi beni de sadaka toplama memuru veya bir beldeye emir tayin etmez misin? diyerek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden talepte bulundu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Benim ölümümden sonra sizler dünya işlerinde başkalarının size tercih edildiği zamanı göreceksiniz. Sizler bana Havzın başında kavuşuncaya kadar sabredin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3792, 7057)

٣-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلَاكُ أُمَّتِي عَلَى يَدَيْ أُغَيْلِمَةٍ سُفَهَاءَ

3- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Ümmetimin helâki beyinsiz birtakım gençlerin elleriyledir" Kavli Bâbı

٧٠٥٨- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي قَالَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ فِي مَسْجِدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ وَمَعَنَا مَرْوَانُ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ سَمِعْتُ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ يَقُولُ هَلَكَةُ أُمَّتِي عَلَى يَدَيْ غِلْمَةٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالَ مَرْوَانُ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ غِلْمَةً فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لَوْ شِئْتُ أَنْ أَقُولَ بَنِي فُلَانٍ وَبَنِي فُلَانٍ لَفَعَلْتُ فَكُنْتُ أَخْرُجُ مَعَ جَدِّي إِلَى بَنِي مَرْوَانَ حِينَ مُلِّكُوا بِالشَّأْمِ فَإِذَا رَآهُمْ غِلْمَانًا أَحْدَاثًا قَالَ لَنَا عَسَى هَؤُلَاءِ أَنْ يَكُونُوا مِنْهُمْ قُلْنَا أَنْتَ أَعْلَمُ.

7058- Saîd ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben bir kerre Muâviye zamanında Medine'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in mescidinde, Ebu Hureyre ile beraber oturuyordum. Yanımızda Mervân ibnu Hakem de vardı. Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben kendisi fıtraten doğru sözlü olan ve Allah tarafından doğruluğu tasdik olunan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den:

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ümmetimin ölümü Kureyş'ten birkaç gencin ellerindendir!" buyurdu. Mervan: Allah'ın lâneti o gençlerin üzerine olsun! dedi. Ebu Hureyre de: Şayet isteseydim sana, falan oğulları ve falan oğulları diye isimlerini sayardım, dedi.

Amr ibnu Yahya şöyle dedi: Ben Mervân oğulları İslâm hükümetini alarak Şam'a mâlik oldukları sırada dedem Said ibnu Amr ile beraber Mervân oğullarına giderdik. Orada gençler gördü de bize şöyle dedi:

-Belki de bu gençler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hadiste haber verdiği kimseler olabilirler.

Bizler de: Sen bu konudaki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hadisini bizden daha iyi bilirsin, dedik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3415, 3416, 3604, 3631, 4805, 7058)

٤-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدْ اقْتَرَبَ

4- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Yaklaşan şerden dolayı Arab'ın vay hâline!" Hadisi Bâbı

٧٠٥٩- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ أَنَّهُ سَمِعَ الزُّهْرِيَّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُنَّ أَنَّهَا قَالَتْ اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ النَّوْمِ مُحْمَرًّا وَجْهُهُ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدْ اقْتَرَبَ فُتِحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذِهِ وَعَقَدَ سُفْيَانُ تِسْعِينَ أَوْ مِائَةً قِيلَ أَنَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبَثُ.

7059- Zeynep bintu Cahş -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir keresinde yüzü kızarmış bir şekilde uykusundan uyandı ve şöyle buyurdu: "Lâ ilâhe illallah! Yaklaşan şerden dolayı Arab'ın vay hâline! Bu gün Ye'cûc ve Me'cûc'ün

seddinden şunun gibi bir delik açıldı"

Sufyân ibnu Uyeyne hadisi rivayet ederken başparmağı ile onu takip eden şehadet parmağını halka yaptı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-İçimizde salih kimseler olduğu hâlde helâk olur muyuz? Diye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet, günahlar çoğaldığı zaman helâk olursunuz" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3346, 3598, 7059, 7135)

٧٠٦٠- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَشْرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أُطُمٍ مِنْ آطَامِ الْمَدِينَةِ فَقَالَ هَلْ تَرَوْنَ مَا أَرَى قَالُوا لَا قَالَ فَإِنِّي لَأَرَى الْفِتَنَ تَقَعُ خِلَالَ بُيُوتِكُمْ كَوَقْعِ الْقَطْرِ.

7060- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yüksek bir yerden Medine'nin taştan yapılmış yüksek binalarına baktı ve: "Sizler benim görmekte olduğum tehlikeleri görüyor musunuz?" diye sordu. Orada bulunan sahabeler: Hayır görmüyoruz, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Şüphesiz ben fitne ve felâketlerin evlerinizin yanlarına yağmur sularının düştüğü yer gibi düştüğünü görüyorum" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1878, 2467, 3597, 7060)

٥-بَاب ظُهُورِ الْفِتَنِ

5- Fitnelerin Meydana Gelmeleri Bâbı

٧٠٦١- حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَتَقَارَبُ الزَّمَانُ وَيَنْقُصُ الْعَمَلُ وَيُلْقَى الشُّحُّ وَتَظْهَرُ الْفِتَنُ وَيَكْثُرُ الْهَرْجُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّمَ هُوَ قَالَ الْقَتْلُ الْقَتْلُ وَقَالَ شُعَيْبٌ وَيُونُسُ وَاللَّيْثُ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

7061- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Zamanın birbirine yaklaşması, din adına yapılan amel eksilmesi, kalplere şiddetli cimrilik atılıp yerleştirilmesi, birçok fitnelerin ortaya çıkması ve hercin çoğalması kıyamet alâmetlerindendir."

-Ey Allah'ın Rasûlü! Herc nedir? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Herc öldürmedir, öldürmedir" buyurdu.[152] (Hadisin geçtiği yerler: 85, 1036, 1412, 3609, 5635, 5636, 6037, 6506, 6935, 7061, 7115, 7121)

٧٠٦٢-٧٠٦٣ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي مُوسَى فَقَالَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ لَأَيَّامًا يَنْزِلُ فِيهَا الْجَهْلُ وَيُرْفَعُ فِيهَا الْعِلْمُ وَيَكْثُرُ فِيهَا الْهَرْجُ وَالْهَرْجُ الْقَتْلُ.

7062-7063- Şakîk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Abdullah ibnu Mesud ve Ebu Mûsâ el-Eşarî ile beraberdim. O ikisi şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kıyamet kopmadan önce öyle günler vardır ki, o günlerde cehalet çoğalır, (alimlerin ölümüyle) ilim kaldırılır ve ölüm çoğalır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7062, 7063, 7064 , 7065)

٧٠٦٤ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا شَقِيقٌ قَالَ جَلَسَ عَبْدُ اللَّهِ وَأَبُو مُوسَى فَتَحَدَّثَا فَقَالَ أَبُو مُوسَى قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ أَيَّامًا يُرْفَعُ فِيهَا الْعِلْمُ وَيَنْزِلُ فِيهَا الْجَهْلُ وَيَكْثُرُ فِيهَا الْهَرْجُ وَالْهَرْجُ الْقَتْلُ.

---

152 Müminin dünya hayatında nasıl yaşaması gerektiğini, her şeyin Yaratıcısı olan Allah en ince ayrıntısına kadar bildirmiştir. Ancak insan istek ve tutkularını ölçü aldığında, bedeni arzularını ve kendi beklentilerini dinin menfaatlerinin ve Allah'ın hoşnutluğunun önüne alabilmekte, gaflet dolu bir ruh hâline girebilmektedir. Böyle olunca da Allah'ın, sakınmasını söylediği şeylerin içine büsbütün dalabilmekte, titizlik göstermesi gereken konularda vurdumduymaz bir duruma gelebilmektedir. İlmin kalktığı bir yerde cehalet yayılır ve değer ölçüsü olmayıncada insanın kendi ihtirasları uğruna her şeyi ele geçirme hırsı ile sağa sola saldırır. Ölümlerin çoğalması cehaletin hat safhafada olduğu ortamlarda olur.

7064- Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kıyamet kopmadan önce öyle günler vardır ki, o günlerde (alimlerin ölümüyle) ilim kaldırılır, cahillik inip yayılır ve ölüm çoğalır."[153] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7062, 7063, 7064 , 7065)

٧٠٦٥ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ إِنِّي لَجَالِسٌ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ أَبُو مُوسَى سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ وَالْهَرْجُ بِلِسَانِ الْحَبَشَةِ الْقَتْلُ.

7065- Ebu Vâil -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Abdullah ibnu Mesud ve Ebu Mûsâ el-Eşari -Allah o ikisinden razı olsun- ile beraber oturuyordum. Ebu Mûsâ şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bundan önceki hadisin benzerini işittim. Herc kelimesi, Habeş dilinde "öldürmek" demektir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7062, 7063, 7064 , 7065)

٧٠٦٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاصِلٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَأَحْسِبُهُ رَفَعَهُ قَالَ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ أَيَّامُ الْهَرْجِ يَزُولُ فِيهَا الْعِلْمُ وَيَظْهَرُ فِيهَا الْجَهْلُ قَالَ أَبُو مُوسَى وَالْهَرْجُ الْقَتْلُ بِلِسَانِ الْحَبَشَةِ.

---

153 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in haber verdiği bu hadislerin bazıları gerçekleşmiştir. Daha sahabe zamanında Hz. Osman'ın öldürülmesiyle Müslümanlar arasında savaş çıkmış, daha sonra değişik yer ve zamanlarda çıkış sebepleri bilinmeyen bu savaşlar devam etmiştir. Son asırda ülkeler arasında meydana gelen büyük savaşlarda binlerce kişinin kanı akmış, insanlar arasında fitne yayılmış, öyle ki kişi başkasını niçin öldürdüğünü bilmeden sebepsiz yere adam öldürmeye başlamıştır. Bunda toplu insan ölümlerinde kitle imha silâhlarının yaygınlaşmasının rolü büyük olmuş, böylece insan kanının değeri kalmamış, hayvan boğazlar gibi insan boğazlanmıştır. Bunun sebebi toplumdaki bozulma ve düşüncesizliktir. Fitneler ortaya çıkıncada kişi sebepsiz yere adam öldürmekte, öldürülen de niçin ve neden öldürüldüğünü bilmemektedir. Bilakis bizimde şahit olduğumuz bazı insanların bazı insanları basit şeyler yüzünden öldürmeleridir. Böyle bir durum insanlar ne yaptıklarını bilmedikleri zaman olmaktadır. Bu da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şu hadisini doğrulamaktadır: "O gün ki insanların çoğunun aklı yerinde olmaz". Allah bizi affetsin. Görünür, görünmez fitnelerden O'na sığınırız.

7066- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kıyamet kopmadan önce Herc günleri olacaktır. O günlerde (alimlerin ölümüyle) ilim kaldırılacak ve cehalet ortaya çıkacaktır."

Ebu Musa: "Herc" kelimesi, Habeş dilinde "öldürmek" demektir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7062, 7066)

٧٠٦٧ - وَقَالَ أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ الْأَشْعَرِيِّ أَنَّهُ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ تَعْلَمُ الْأَيَّامَ الَّتِي ذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَّامَ الْهَرْجِ نَحْوَهُ قَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مِنْ شِرَارِ النَّاسِ مَنْ تُدْرِكُهُمْ السَّاعَةُ وَهُمْ أَحْيَاءٌ.

7067- Ebu Vail -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Mûsâ el-Eşarî, Abdullah ibnu Mesud'a: Sen, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin zikretmiş olduğu Kıyamet kopmadan önceki o Herc günlerini biliyorsun, demiş ve hadisin benzerini rivayet etmiştir.

İbnu Mesud şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kıyametin üzerlerine koptuğu kimseler, insanların en şerlileridirler."

٦-بَاب لَا يَأْتِي زَمَانٌ إِلَّا الَّذِي بَعْدَهُ شَرٌّ مِنْهُ

6- Bâb: "Bundan sonra gelecek zaman, muhakkak evvelkinden daha şerli olacaktır"

٧٠٦٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّبَيْرِ بْنِ عَدِيٍّ قَالَ أَتَيْنَا أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ فَشَكَوْنَا إِلَيْهِ مَا نَلْقَى مِنْ الْحَجَّاجِ فَقَالَ اصْبِرُوا فَإِنَّهُ لَا يَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ إِلَّا الَّذِي بَعْدَهُ شَرٌّ مِنْهُ حَتَّى تَلْقَوْا رَبَّكُمْ سَمِعْتُهُ مِنْ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

7068- Zubeyr ibnu Adiy -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Haccac tarafından bize yapılan zulmü şikâyet etmek için Enes ibnu Malik'in yanına geldik. Bunun üzerine Enes ibnu Malik -Allah ondan ra-

zı olsun- şöyle dedi: Sabırlı olun! Sizin üzerinize öyle bir zaman gelecek ki bundan sonrası ondan daha şerli olacaktır. Ta ki Rabbinize kavuşana kadar. Ben bu sözü peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellemden işittim.

٧٠٦٩- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ هِنْدٍ بِنْتِ الْحَارِثِ الْفِرَاسِيَّةِ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً فَزِعًا يَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ مَاذَا أُنْزِلَ اللَّهُ مِنَ الْخَزَائِنِ وَمَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الْفِتَنِ مَنْ يُوقِظُ صَوَاحِبَ الْحُجُرَاتِ يُرِيدُ أَزْوَاجَهُ لِكَيْ يُصَلِّينَ رُبَّ كَاسِيَةٍ فِي الدُّنْيَا عَارِيَةٍ فِي الْآخِرَةِ.

7069- Ümmü Seleme'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uykusundan ansızın uyanıp şöyle dedi: "Subhanallah! Uykumda bana benden sonra gerçekleşecek fitnelerle açılacak hazineler vahyolundu. Odaların sahiplerini (yani Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımlarını) namaz kılmaları için uyandırın. Dünyada nice giyinik kadınlar vardır ki, onlar ahirette çıplaktırlar." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 115, 1126, 3599, 5844, 6218, 7069)

٧-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا

7- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Kim bize silâh çekerse, o bizden değildir" Hadisi Bâbı

٧٠٧٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا.

7070- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bizimle savaşmak için kılıç çeken kimse, bizden değildir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6874, 7070)

٧٠٧١-حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا.

7071- Ebu Mûsâ el-Eşarî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bizimle savaşmak için kılıç çeken kimse, bizden değildir."

٧٠٧٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُشِيرُ أَحَدُكُمْ عَلَى أَخِيهِ بِالسِّلَاحِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي لَعَلَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ فِي يَدِهِ فَيَقَعُ فِي حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ.

7072- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sakın sizden biriniz silâhını çıkarıp da din kardeşine işaret etmesin! Çünkü işaret eden kimse bilmez, belki şeytan eline hız verip çeker de din kardeşini vurur bu suretle cehennemden bir çukura yuvarlanır."

٧٠٧٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قُلْتُ لِعَمْرٍو يَا أَبَا مُحَمَّدٍ سَمِعْتَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ مَرَّ رَجُلٌ بِسِهَامٍ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْسِكْ بِنِصَالِهَا قَالَ نَعَمْ.

7073- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Beraberinde oku olan birisi mescide uğradı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Okunun ucundaki sivri demiri tut" diye emretti. O da evet, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 451, 7073, 7074)

٧٠٧٤- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلًا مَرَّ فِي الْمَسْجِدِ بِأَسْهُمٍ قَدْ أَبْدَى نُصُولَهَا فَأُمِرَ أَنْ يَأْخُذَ بِنُصُولِهَا لَا يَخْدِشُ مُسْلِمًا.

7074- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Elinde bir çok oku olan ve ucundaki sivri demirleri görünür bir şe-

kilde Mescide uğradı. Bunun üzerine kendisine bununla herhangi bir Müslümanı yaralamaması için okların ucundaki sivri demirlerden tutması emredildi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 451, 7073, 7074)

٧٠٧٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا مَرَّ أَحَدُكُمْ فِي مَسْجِدِنَا أَوْ فِي سُوقِنَا وَمَعَهُ نَبْلٌ فَلْيُمْسِكْ عَلَى نِصَالِهَا أَوْ قَالَ فَلْيَقْبِضْ بِكَفِّهِ أَنْ يُصِيبَ أَحَدًا مِنْ الْمُسْلِمِينَ مِنْهَا شَيْءٌ.

7075- Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biri elinde oku olduğu hâlde bizim mescidimize veya çarşımıza uğrarsa okunun sivri demir ucunu eliyle tutsun ki Müslümanlardan birine zarar vermesin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 451, 7073, 7074, 7075)

٨-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

8- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Şu Hadisi Bâbı: "Benden sonra, kâfirlerin birbirlerinin boyunlarını vurdukları gibi, böyle yaparak onlara benzemeyin."

٧٠٧٦-حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا شَقِيقٌ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ.

7076- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Müslümana sövmek fısk, onunla savaşmak küfürdür."[154] (Hadisin geçtiği yer: 48, 6044, 7076)

---

154 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Müslümana sövmek fusuk, onu öldürmek küfürdür" buyurmuştur. Bununla beraber insan bu sebeple dinden çıkmaz. Zira Allah Teâlâ buyuruyor ki; "Eğer müminlerden iki grup birbirleriyle vuruşurlarsa aralarını düzeltin. Şayet biri ötekine saldırırsa, Allah'ın buyruğuna dönünceye kadar saldıran tarafla savaşın. Eğer dönerse artık aralarını adaletle düzeltin ve (her

٧٠٧٧- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي وَاقِدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ.

7077- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Benden sonra, kâfirlerin birbirlerinin boyunlarını vurdukları gibi, böyle yaparak onlara benzemeyin." (Hadisin geçtiği yer.: 1742, 4403, 6043, 6166, 6785, 6868, 7077)

٧٠٧٨- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ سِيرِينَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ وَعَنْ رَجُلٍ آخَرَ هُوَ أَفْضَلُ فِي نَفْسِي مِنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ أَلَا تَدْرُونَ أَيُّ يَوْمٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ فَقَالَ أَلَيْسَ بِيَوْمِ النَّحْرِ قُلْنَا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَيُّ بَلَدٍ هَذَا أَلَيْسَتْ بِالْبَلْدَةِ الْحَرَامِ قُلْنَا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ وَأَبْشَارَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ قُلْنَا نَعَمْ قَالَ اللَّهُمَّ اشْهَدْ فَلْيُبَلِّغْ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَإِنَّهُ رُبَّ مُبَلَّغٍ يُبَلِّغُهُ لِمَنْ هُوَ أَوْعَى لَهُ فَكَانَ كَذَلِكَ قَالَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ حُرِّقَ ابْنُ الْحَضْرَمِيِّ حِينَ حَرَّقَهُ جَارِيَةُ بْنُ قُدَامَةَ قَالَ أَشْرِفُوا عَلَى أَبِي بَكْرَةَ فَقَالُوا هَذَا أَبُو بَكْرَةَ يَرَاكَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَحَدَّثَتْنِي أُمِّي عَنْ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّهُ قَالَ لَوْ دَخَلُوا عَلَيَّ مَا بَهَشْتُ بِقَصَبَةٍ.

---

işte) adaletli davranın. Şüphesiz ki Allah, âdil davrananları sever. Müminler ancak kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki esirgenesiniz." (Hucurat 9-10) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "İnsanlardan şu iki sınıfta küfür vardır; nesebe hakaret etmek ve ölü üzerine çığlık atmak" şüphesiz bunlar dinden çıkarmaz. Lâkin ilimde eksiklik ve Şeriatın kaidelerinde anlayış kıtlığı sapıklığı getirmiştir. Şüphesiz kötü irade, kötü anlayışı getirir. Zira bir insan bir şeyi istediğinde anlayışı istediği şekle uyar ve böylece naslardan sapar.

7078- Abdurrahman ibnu Ebi Bekra babasının (Ebu Bekra) şöyle dediğini bildirdi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Vedâ Haccında Arafat günü hutbe verdi ve hutbesinde:

-"Bugün hangi gündür?" diye sordu.

-Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dediler. Biz, bu günü başka bir isimle isimlendirecek diye zannettik.

-"Bugün Kurban günü değil midir?" buyurdu.

-Evet öyledir ey Allah'ın Rasûlü! dedik.

-"Burası hangi beldedir? Haram beldesi değil midir? diye sordu.

-Evet öyledir ey Allah'ın Rasûlü! dedik. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sizin kanlarınız, mallarınız, ırzlarınız tıpkı bu gününüzün, bu ayınızın ve bu beldenizin (Mekke) haram kılındığı gibi birbirinize haram kılınmıştır. Dikkat edin! Tebliğ ettim mi?"

-Evet, tebliğ ettin, dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allahım şahid ol! Burada bulunan bulunmayana bildirsin, bunu tebliğ etsin. Umulur ki burada bulunup da sözümü işiten, kendisinden daha anlayışlı birine bunu tebliğ etmiş olur. Benden sonra, kâfirlerin birbirlerinin boyunlarını vurdukları gibi, böyle yaparak onlara benzemeyin."

Abdurrahman ibnu Ebi Bekra şöyle dedi: Cariye ibnu Kudâme onu yaktığı vakit, Hadramî'nin yakıldığı gün olunca, cariye kendi askerlerine: Ebu Bekra Nufey'e bakınız; o teslîm ve inkıyad üzere mi yahut değil mi? dedi. Askerler ona: İşte bu Ebu Bekra'dır ki, o senin Hadramî'ye yaptığın işi görmektedir belki o seni söz veya silâhla reddetmektedir, dediler.

Abdurrahman ibnu Ebi Bekre, geçen senetle şöyle dedi: Bana annem, Ebu Bekre Nufey'den: Onun onların: Belki o seni silâh yahut sözle inkâr etmiştir, dediklerini işittiği zaman: Eğer onlar evimde üzerime girmiş olsalardı, ben onlara karşı kendimi müdafaa etmek için bir kamış deyneğini de uzanıp tutmazdım! dediğini bildirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 67, 105, 1741, 3197, 4406, 4662, 5550, 7078, 7447)

٧٠٧٩- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِشْكَابٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَرْتَدُّوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ.

7079- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Aliah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Benden sonra, kâfirlerin birbirlerinin boyunlarını vurdukları gibi, böyle yaparak onlara benzemeyin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1739, 7079)

٧٠٨٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُدْرِكٍ سَمِعْتُ أَبَا زُرْعَةَ بْنَ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ جَدِّهِ جَرِيرٍ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ اسْتَنْصِتْ النَّاسَ ثُمَّ قَالَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ.

7080- Cerîr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Vedâ Haccında kendisine:

-"İnsanları sustur" buyurdu. İnsanlar sustuktan sonra şöyle buyurdu:

-"Benden sonra, kâfirlerin birbirlerinin boyunlarını vurdukları gibi, böyle yaparak onlara benzemeyin" (Hadisin geçtiği diğer yer: 4405, 7080)

٩-بَاب تَكُونُ فِتْنَةٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنْ الْقَائِمِ

9- Bâb: "Yakın bir gelecekte birtakım fitneler olacaktır. Fitne zamanında ona karışmayıp oturan kişi, karışmak üzere ayakta durandan daha hayırlıdır."

٧٠٨١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ح قَالَ إِبْرَاهِيمُ وَحَدَّثَنِي صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَتَكُونُ فِتَنٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنْ الْقَائِمِ وَالْقَائِمُ فِيهَا خَيْرٌ مِنْ الْمَاشِي وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ مِنْ السَّاعِي مَنْ تَشَرَّفَ لَهَا تَسْتَشْرِفْهُ فَمَنْ وَجَدَ مِنْهَا مَلْجَأً أَوْ مَعَاذًا فَلْيَعُذْ بِهِ.

7081- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yakın bir gelecekte birtakım fitneler olacaktır. Fitne zamanında ona karışmayıp oturan kişi, karışmak üzere ayakta durandan daha hayırlıdır. Ayakta duran yürüyenden daha hayırlıdır. Yürüyen, koşandan daha hayırlıdır. Her kim fitneye bulaşırsa, muhakkak fitneler onu helâk eder. Her kim de o fitne zamanı sığınacak bir yer bulursa, hemen oraya sığınsın ve fitnelere bulaşmasın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3601, 7081, 7082)

٧٠٨٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَتَكُونُ فِتَنٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنْ الْقَائِمِ وَالْقَائِمُ خَيْرٌ مِنْ الْمَاشِي وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ مِنْ السَّاعِي مَنْ تَشَرَّفَ لَهَا تَسْتَشْرِفْهُ فَمَنْ وَجَدَ مَلْجَأً أَوْ مَعَاذًا فَلْيَعُذْ بِهِ.

7082- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yakın bir gelecekte birtakım fitneler olacaktır. Fitne zamanında ona karışmayıp oturan kişi, karışmak üzere ayakta durandan daha hayırlıdır. Ayakta duran yürüyenden daha hayırlıdır. Yürüyen, koşandan daha hayırlıdır. Her kim fitneye bulaşırsa, muhakkak fitneler onu helâk eder. Her kim de o fitne zamanı sığınacak bir yer bulursa, hemen oraya sığınsın ve fitnelere bulaşmasın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3601, 7081, 7082)

١٠-بَاب إِذَا الْتَقَى الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا

10- Bâb: "İki Müslüman kılıçları ile karşılaştıkları zaman"

٧٠٨٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ رَجُلٍ لَمْ يُسَمِّهِ عَنْ الْحَسَنِ قَالَ خَرَجْتُ بِسِلَاحِي لَيَالِيَ الْفِتْنَةِ فَاسْتَقْبَلَنِي أَبُو بَكْرَةَ فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُ قُلْتُ أُرِيدُ نُصْرَةَ ابْنِ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَوَاجَهَ الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا فَكِلَاهُمَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ قِيلَ فَهَذَا الْقَاتِلُ فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ قَالَ إِنَّهُ أَرَادَ قَتْلَ صَاحِبِهِ قَالَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ

فَذَكَرْتُ هَذَا الْحَدِيثَ لِأَيُّوبَ وَيُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ يُحَدِّثَانِي بِهِ فَقَالَا إِنَّمَا رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ الْحَسَنُ عَنِ الْأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ بِهَذَا وَقَالَ مُؤَمَّلٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ وَيُونُسُ وَهِشَامٌ وَمُعَلَّى بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنِ الْأَحْنَفِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ وَرَوَاهُ بَكَّارُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ وَقَالَ غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَرْفَعْهُ سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ.

7083- Ahnef ibnu Kays -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Alî ile Muâviye arasındaki harp fitnesi günlerinde silâhımla çıkmıştım. Akabinde beni Ebu Bekre karşıladı da:

-Nereye gidiyorsun? diye sordu.

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin amcasının oğlu Ali'ye yardım etmeye gidiyorum, dedim.

-Geri dön! Çünkü ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim: "Şayet iki Müslüman kılıçlarıyla birbirleriyle vuruşmak için karşı karşıya gelirlerse ölende öldürende ateştedir."

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu öldüren (onu anladım da) ya öldürülenin durumu nedir? diye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O da arkadaşını öldürmek istiyordu" buyurdu. (Hadisin geçtiği yerler: 31, 6875, 7083)

١١-بَاب كَيْفَ الْأَمْرُ إِذَا لَمْ تَكُنْ جَمَاعَةٌ

11- Bâb: Müslümanların Bir Cemaati Olmazsa Ne Yapılır?

٧٠٨٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جَابِرٍ حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيَّ أَنَّهُ سَمِعَ حُذَيْفَةَ بْنَ الْيَمَانِ يَقُولُ كَانَ النَّاسُ يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْخَيْرِ وَكُنْتُ أَسْأَلُهُ عَنِ الشَّرِّ مَخَافَةَ أَنْ يُدْرِكَنِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا فِي جَاهِلِيَّةٍ

وَشَرٌّ فَجَاءَنَا اللَّهُ بِهَذَا الْخَيْرِ فَهَلْ بَعْدَ هَذَا الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الشَّرِّ مِنْ خَيْرٍ قَالَ نَعَمْ وَفِيهِ دَخَنٌ قُلْتُ وَمَا دَخَنُهُ قَالَ قَوْمٌ يَهْدُونَ بِغَيْرِ هَدْيِي تَعْرِفُ مِنْهُمْ وَتُنْكِرُ قُلْتُ فَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ قَالَ نَعَمْ دُعَاةٌ عَلَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ مَنْ أَجَابَهُمْ إِلَيْهَا قَذَفُوهُ فِيهَا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صِفْهُمْ لَنَا قَالَ هُمْ مِنْ جِلْدَتِنَا وَيَتَكَلَّمُونَ بِأَلْسِنَتِنَا قُلْتُ فَمَا تَأْمُرُنِي إِنْ أَدْرَكَنِي ذَلِكَ قَالَ تَلْزَمُ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَإِمَامَهُمْ قُلْتُ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ جَمَاعَةٌ وَلَا إِمَامٌ قَالَ فَاعْتَزِلْ تِلْكَ الْفِرَقَ كُلَّهَا وَلَوْ أَنْ تَعَضَّ بِأَصْلِ شَجَرَةٍ حَتَّى يُدْرِكَكَ الْمَوْتُ وَأَنْتَ عَلَى ذَلِكَ.

7084- Huzeyfe ibnul-Yemân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den gelecekte meydana gelecek hayırlı işlerden sorarlardı. Ben ise onda vuku bulmak korkusuyla meydana gelecek şerli olaylardan sorardım. Dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler Müslüman olmadan önce cehalet ve şer içinde idik. Allah bize bu hayrı gönderdi. Bu hayırdan sonra şer var mıdır? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet, vardır" buyurdu. Ben:

-O şer ve fitneden sonra bir hayır ve iyilik var mıdır? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet, bir hayır ve iyilik vardır. Fakat onun içinde duman vardır." ben:

-Onun dumanı nedir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O topluluk, insanları benim sünnetim dışında idare edeceklerdir. Sen onların bazı hareketlerini dine uygun, bazılarının ise muhalif olduğunu görürsün." Ben dedim ki:

-Bu hayırdan sonra, şer gelecek mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Evet. Cehennem kapısına çağıran davetçiler olacak. Her kim onlara icabet ederse, onu cehenneme atacaklar." Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! O davetçileri bize vasfet! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onlar bizim milletimizden olan ve bizim dilimizle konuşan insanlardır." Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet o zamana ulaşırsam, bana ne yapmamı emredersin? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-Müslümanların cemaatinden ayrılma ve onların imamlarına itaat et!" Ben dedim ki:

-Şayet Müslümanların cemaati ve bir imamı olmazsa ne yapayım? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O zaman o grupların hepsinden ayrıl ve azı dişlerinle bir ağacın köklerine sarıl. Bu ölüme kadar da olsa, sen bu hâl üzere devam et." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3606, 3607, 7058, 7084)

١٢-بَاب مَنْ كَرِهَ أَنْ يُكَثَّرَ سَوَادَ الْفِتَنِ وَالظُّلْمِ

12- Bâb: Fitne ve Zulüm Ehlinin Sayılarını Çoğaltmayı Kerih Gören Kimse Bâbı

٧٠٨٥-حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا حَيْوَةُ وَغَيْرُهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَسْوَدِ وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ قَالَ قُطِعَ عَلَى أَهْلِ الْمَدِينَةِ بَعْثٌ فَاكْتُتِبْتُ فِيهِ فَلَقِيتُ عِكْرِمَةَ فَأَخْبَرْتُهُ فَنَهَانِي أَشَدَّ النَّهْيِ ثُمَّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ أُنَاسًا مِنْ الْمُسْلِمِينَ كَانُوا مَعَ الْمُشْرِكِينَ يُكَثِّرُونَ سَوَادَ الْمُشْرِكِينَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَأْتِي السَّهْمُ فَيُرْمَى فَيُصِيبُ أَحَدَهُمْ فَيَقْتُلُهُ أَوْ يَضْرِبُهُ فَيَقْتُلُهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمْ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ ﴾.

7085- Muhammed ibnu Abdurrahman Ebul-Esved -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Zubeyr'in Mekke üzerine hilafeti döneminde Medine ehlinin Şam ehline karşı bir ordu çıkarması elzem hâline gelmişti. Ben de bu orduya yazıldım. Akabinde İbnu Abbas'ın azatlısı İkrime'ye kavuştum. Ona bu orduya yazıldığımı haber verdim. İkrime beni bu işten şiddetle yasakladı. Sonra şöyle dedi: Bana İbnu Abbas şöyle haber verdi:

Müslümanlardan Mekke'de kalıp hicret etmeyen birtakım insanlar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında müşriklerle beraber

olarak onların sayılarını çoğaltıyorlardı. Bedir savaşı sırasında düşman safları arasında bulunan bu kişilere ok atılıyor ve atılan ok, varıp bunlardan birisine isabet ediyor ve onu öldürüyordu veya kılıçla vurulup öldürülüyordu. Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi: ***«Melekler, canlarını alacakları nefislerine zulmeden kimselere: "Ne işle idiniz? Dîninizle ne derece meşgul oldunuz? derler Onlar: Biz yeryüzünde kâfirler sebebiyle, dinin gereklerini yapmaktan âciz kalan kimselerdik, diye cevap verirler. Melekler de: Allah'ın arzı geniş değil miydi ki; oraya hicret etseydiniz? derler. İşte bunların barınacakları yer cehennemdir. O ne kötü bir yerdir.»*** (Nisâ: 97).

١٣-بَاب إِذَا بَقِيَ فِي حُثَالَةٍ مِنَ النَّاسِ

13- Bâb: Müslüman, Değersiz ve Hayırsız İnsanlar İçinde Kaldığı Zaman Ne Yapacaktır?

٧٠٨٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ حَدَّثَنَا حُذَيْفَةُ قَالَ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثَيْنِ رَأَيْتُ أَحَدَهُمَا وَأَنَا أَنْتَظِرُ الْآخَرَ حَدَّثَنَا أَنَّ الْأَمَانَةَ نَزَلَتْ فِي جَذْرِ قُلُوبِ الرِّجَالِ ثُمَّ عَلِمُوا مِنَ الْقُرْآنِ ثُمَّ عَلِمُوا مِنَ السُّنَّةِ وَحَدَّثَنَا عَنْ رَفْعِهَا قَالَ يَنَامُ الرَّجُلُ النَّوْمَةَ فَتُقْبَضُ الْأَمَانَةُ مِنْ قَلْبِهِ فَيَظَلُّ أَثَرُهَا مِثْلَ أَثَرِ الْوَكْتِ ثُمَّ يَنَامُ النَّوْمَةَ فَتُقْبَضُ فَيَبْقَى فِيهَا أَثَرُهَا مِثْلَ أَثَرِ الْمَجْلِ كَجَمْرٍ دَحْرَجْتَهُ عَلَى رِجْلِكَ فَنَفِطَ فَتَرَاهُ مُنْتَبِرًا وَلَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ وَيُصْبِحُ النَّاسُ يَتَبَايَعُونَ فَلَا يَكَادُ أَحَدٌ يُؤَدِّي الْأَمَانَةَ فَيُقَالُ إِنَّ فِي بَنِي فُلَانٍ رَجُلًا أَمِينًا وَيُقَالُ لِلرَّجُلِ مَا أَعْقَلَهُ وَمَا أَظْرَفَهُ وَمَا أَجْلَدَهُ وَمَا فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ وَلَقَدْ أَتَى عَلَيَّ زَمَانٌ وَلَا أُبَالِي أَيُّكُمْ بَايَعْتُ لَئِنْ كَانَ مُسْلِمًا رَدَّهُ عَلَيَّ الْإِسْلَامُ وَإِنْ كَانَ نَصْرَانِيًّا رَدَّهُ عَلَيَّ سَاعِيهِ وَأَمَّا الْيَوْمَ فَمَا كُنْتُ أُبَايِعُ إِلَّا فُلَانًا وَفُلَانًا.

7086- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize emanet konusunda iki olaydan haber verdi. Birinin gerçekleştiğini gördüm, ikincisinin ise vuku bulmasını bekliyorum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize emanetin insanların yaratılışlarından olan bir olgu olduğunu, yani onların fıt-

ratlarının bir gereği olduğunu, sonra da insanların emanet duygusunu Kurân'dan sonra da sünnetten öğrendiklerini haber verdi. Emanetin yok edilmesi hakkında da şöyle buyurdu:

"Bir kimse uyur ve emanet duygusu onun kalbinden çekip alınır. Orada siyah renkte bir iz kalır. Sonra o kimse bir uyku daha uyur ve emanetin geri kalanı çekip alınır. Bunun izi de çalışan bir insanın elindeki iz gibi kalır. Emanet duygusu ayağına düşen bir kor yüzünden su toplayan bir yara gibidir. Daha sonra o yaranın kabardığını ve onda hiçbir şey olmadığını görürsün. İnsanlar birbirleriyle ticaret yaparlar. Onlardan hiçbiri emaneti yerine getiremez olur. "Falanca oğullarında emin, güvenilir biri var" denilir. Yine birisi için "çok akıllı, çok becerikli, çok metanetli" denilir. Hâlbuki o adamın kalbinde hardal tanesi kadar dahi iman yoktur."

Huzeyfe dedi ki: Ben öyle bir zamanda yaşadım ki güvenden dolayı kiminle ticaret yapacağım diye endişelenmedim. Şayet o kimse Müslüman ise İslâm onu hıyanetten alıkoyardı. Şayet ticaret yaptığım kişi Hıristiyan veya Yahudi ise bağlı oldukları valiler hıyanetten alıkoyardı. Bugün ise falan ve falancadan başka kimselerle ticaret yapamıyorum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6497, 7086, 7276)

١٤-بَاب التَّعَرُّبِ فِي الْفِتْنَةِ

14- Fitne Zamanında Hicret Ettiği Yeri Terk Edip Bedevilerin Yanına Giderek Onlarla Birlikte Kalmak Bâbı

٧٠٨٧- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى الْحَجَّاجِ فَقَالَ يَا ابْنَ الْأَكْوَعِ ارْتَدَدْتَ عَلَى عَقِبَيْكَ تَعَرَّبْتَ قَالَ لَا وَلَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذِنَ لِي فِي الْبَدْوِ وَعَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ لَمَّا قُتِلَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ خَرَجَ سَلَمَةُ بْنُ الْأَكْوَعِ إِلَى الرَّبَذَةِ وَتَزَوَّجَ هُنَاكَ امْرَأَةً وَوَلَدَتْ لَهُ أَوْلَادًا فَلَمْ يَزَلْ بِهَا حَتَّى قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ بِلَيَالٍ فَنَزَلَ الْمَدِينَةَ.

7087- Yezid ibnu Ebi Ubeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Seleme ibnu Ekva', Medine'de Haccâc'ın yanına geldi. Haccac ona dedi ki: Ey İbnu Ekva! Sen hicret etmiş olduğun Medine'yi terk edip çölde bedevilerin yanında yaşamak suretiyle ayağının iki ökçesine basarak

dininden geri döndün.

İbnu Ekva' ise ona şöyle dedi: Hayır ben hicret etmiş olduğum Medine'den yüz çevirmedim. Ancak bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çölde oturmama izin verdi.

Yezîd ibnu Ebi Ubeyd şöyle dedi: Osman ibnu Affân'ın öldürülmesinin ardından Seleme ibnu Ekva' Medine'den çıkıp Rebeze'ye gitti. Orada bir kadınla evlenmiş ve onun bir çok çocuğu olmuştur. Ölümüne kadar orada kalmış, ölümünden birkaç gece önce Medine'ye gelmiştir.

٧٠٨٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ خَيْرَ مَالِ الْمُسْلِمِ غَنَمٌ يَتْبَعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ وَمَوَاقِعَ الْقَطْرِ يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنْ الْفِتَنِ.

7088- Ebu Said el-Hudri -Allah ondan razı olsun- dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Öyle bir zaman yaklaşıyor ki, o zamanda bir Müslümanın, dininden dolayı fitnelerden selâmette olması için, dağ tepelerinde ve vadinin iç kısımlarında güttüğü koyunları onun en hayırlı malı olacaktır" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 19, 3300, 3600, 6495, 7088)

١٥-بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ الْفِتَنِ

15- Fitnelerden Allah'a Sığınmak Bâbı

٧٠٨٩- حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَحْفَوْهُ بِالْمَسْأَلَةِ فَصَعِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ الْمِنْبَرَ فَقَالَ لَا تَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا بَيَّنْتُ لَكُمْ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ يَمِينًا وَشِمَالًا فَإِذَا كُلُّ رَجُلٍ لَافٌّ رَأْسَهُ فِي ثَوْبِهِ يَبْكِي فَأَنْشَأَ رَجُلٌ كَانَ إِذَا لَاحَى يُدْعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مَنْ أَبِي فَقَالَ أَبُوكَ حُذَافَةُ ثُمَّ أَنْشَأَ عُمَرُ فَقَالَ رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سُوءِ الْفِتَنِ فَقَالَ

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأَيْتُ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ كَالْيَوْمِ قَطُّ إِنَّهُ صُوِّرَتْ لِي الْجَنَّةُ وَالنَّارُ حَتَّى رَأَيْتُهُمَا دُونَ الْحَائِطِ فَكَانَ قَتَادَةُ يَذْكُرُ هَذَا الْحَدِيثَ عِنْدَ هَذِهِ الْآيَةِ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ ﴾.

7089- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sahabeler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme birtakım sorular sordular ve nihayet sormakta ısrar ettiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir gün minbere çıktı ve: "Bana sorduğunuz her soruya muhakkak cevap vereceğim" buyurdu. Bu arada ben sağıma ve soluma bakındım. Orada bulunan herkes kafasını elbisesinin içine almış ağlıyorlardı. Bu sırada bir adam söze başladı. Bu adam birisiyle kavga ettiği zaman babasından başkasına nispet edilirdi. O adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Ey Allah'ın Rasûlü! Benim babam kimdir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Senin baban Huzâfe'dir" buyurdu. Sonra Ömer söze başlayıp şöyle dedi: Biz Rab olarak Allah'tan, Din olarak İslâm'dan, peygamber olarak Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemden razı olduk! Kötü fitnelerden Allah'a sığınırız.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben bugünkü gibi hayrı ve şerri bir arada görmedim. Cennet ve cehennem bana tasvir edildi. Öyle ki ben cennet ve cehennemin suretini duvarın yüzünde gördüm.

Katade şöyle dedi: Bu hadis, Allah Azze ve Celle'nin şu âyetinin yanında zikredilir: ***«Ey îman edenler! Açıklandığı zaman size kötü gelecek şeyler hakkında soru sormayın. Zira Kur'ân'ın nazil olduğu sırada onlar hakkında (soru) sorarsanız, size açıklanır, o da size zor gelir; halbuki siz sormazdan önce Allah sizi onlardan affetmişti. Allah çok bağışlayıcıdır; ceza vermekte de aceleci değildir.»***(Mâide: 101) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 93, 540, 749, 4621, 6362, 6468, 6486, 7089, 7090, 7091, 7294, 7295)

٧٠٩٠–وَقَالَ عَبَّاسٌ النَّرْسِيُّ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا وَقَالَ كُلُّ رَجُلٍ لَافًّا رَأْسَهُ فِي ثَوْبِهِ يَبْكِي وَقَالَ عَائِذًا بِاللَّهِ مِنْ سُوءِ الْفِتَنِ أَوْ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سَوْأَى الْفِتَنِ.

7090- Katade şöyle dedi: Enes -Allah ondan razı olsun- bu olayı Al-

lah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bu şekilde rivayet ederek şöyle dedi:

Her bir insan başını elbisesi içine gömerek ağlıyordu. Enes; Ben fitnelerin kötülüğünden Allah'a sığınırım, diyordu. Veya da: Ben fitnelerin kötülüğünden Allah'a sığınıyorum, diyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 93, 540, 749, 4621, 6362, 6468, 6486, 7089, 7090, 7091, 7294, 7295)

٧٠٩١- و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ وَمُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا وَقَالَ عَائِذًا بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ الْفِتَنِ.

7091- Katade şöyle dedi: Enes -Allah ondan razı olsun- bu olayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selemden bu şekilde rivayet ederek şöyle dedi:

Her bir insan başını elbisesi içine gömerek ağlıyordu. Enes; Ben fitnelerin kötülüğünden Allah'a sığınırım, diyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 93, 540, 749, 4621, 6362, 6468, 6486, 7089, 7090, 7091, 7294, 7295)

١٦-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفِتْنَةُ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ

16- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Fitne doğu tarafındandır" Hadisi Bâbı

٧٠٩٢- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَامَ إِلَى جَنْبِ الْمِنْبَرِ فَقَالَ الْفِتْنَةُ هَا هُنَا الْفِتْنَةُ هَا هُنَا مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ أَوْ قَالَ قَرْنُ الشَّمْسِ.

7092- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem minberin yanında ayağa kalktı ve doğu tarafına işaret ederek şöyle buyurdu: "Fitne bu taraftadır, fitne bu taraftadır: Şeytanın boynuzunun doğduğu yerdedir, veya: Güneşin boynuzunun doğduğu yerdedir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 93, 540, 749, 4621, 6362, 6468, 6486, 7089, 7090, 7091, 7294, 7295)

٧٠٩٣–حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُسْتَقْبِلٌ الْمَشْرِقَ يَقُولُ أَلَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَا هُنَا مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ.

7093- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem doğu tarafına işaret ederek şöyle buyurdu: "Dikkat edin! Muhakkak ki fitne işte bu taraftadır. Şeytanın boynuzunun doğduğu yerdedir!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 93, 540, 749, 4621, 6362, 6468, 6486, 7089, 7090, 7091, 7294, 7295)

٧٠٩٤– حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ ذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَأْمِنَا اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي يَمَنِنَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَفِي نَجْدِنَا قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَأْمِنَا اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي يَمَنِنَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَفِي نَجْدِنَا فَأَظُنُّهُ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ هُنَاكَ الزَّلَازِلُ وَالْفِتَنُ وَبِهَا يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ.

7094- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allahım! Şam'ımızı ve Yemen'imizi bize bereketli kıl" buyurdu. Orada bulunanlar: Ey Allah'ın Rasûlü! Necd'imizi de, oranında bereketli kılınması için dua et, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allahım! Şam'ımızı ve Yemen'imizi bize bereketli kıl" buyurdu. Orada bulunanlar yine: Ey Allah'ın Rasûlü! Necd'imizi de, oranında bereketli kılınması için dua et, dediler. Üçüncü kerede Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Orada depremler ve fitneler olacaktır. Şeytanın boynuzu da oradan doğacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1037, 7094)

٧٠٩٥–حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ شَاهِينَ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ بَيَانٍ عَنْ وَبَرَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ فَرَجَوْنَا أَنْ يُحَدِّثَنَا حَدِيثًا حَسَنًا قَالَ فَبَادَرَنَا إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدِّثْنَا عَنْ الْقِتَالِ فِي الْفِتْنَةِ وَاللَّهُ يَقُولُ ﴿ وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ ﴾ فَقَالَ هَلْ تَدْرِي مَا

الْفِتْنَةُ ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ إِنَّمَا كَانَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَاتِلُ الْمُشْرِكِينَ وَكَانَ الدُّخُولُ فِي دِينِهِمْ فِتْنَةً وَلَيْسَ كَقِتَالِكُمْ عَلَى الْمُلْكِ.

7095- Said ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizim yanımıza Abdullah ibnu Ömer geldi. Bize güzel sözler söylemesini ümit ettik. Bizden önce bir adam söze başlayıp şöyle dedi: Ey Ebu Abdurrahman! Fitnedeki savaştan bahset. Allah Azze ve Celle şöyle buyurur: «Fitne bitinceye ve din, sırf Allah için oluncaya kadar onlarla savaşın.» (Bakara: 193)

Bunun üzerine İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Sen fitne nedir bilir misin? Anan seni zayi etsin! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ancak müşriklerle savaşırdı. Onların dinlerine girmek bir fitnedir. O'nun savaşı, sizin savaşınız gibi mülk, yani iktidar üzerine değildi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3130, 3698, 3704, 4066, 4515, 4650, 4651, 7095)

١٧-بَاب الْفِتْنَةِ الَّتِي تَمُوجُ كَمَوْجِ الْبَحْرِ

17- Denizin Dalgalanması Gibi Dalgalanacak Olan Fitne Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ خَلَفِ بْنِ حَوْشَبٍ كَانُوا يَسْتَحِبُّونَ أَنْ يَتَمَثَّلُوا بِهَذِهِ الْأَبْيَاتِ عِنْدَ الْفِتَنِ قَالَ امْرُؤُ الْقَيْسِ الْحَرْبُ أَوَّلُ مَا تَكُونُ فَتِيَّةً تَسْعَى بِزِينَتِهَا لِكُلِّ جَهُولِ حَتَّى إِذَا اشْتَعَلَتْ وَشَبَّ ضِرَامُهَا وَلَّتْ عَجُوزًا غَيْرَ ذَاتِ حَلِيلِ شَمْطَاءَ يُنْكَرُ لَوْنُهَا وَتَغَيَّرَتْ مَكْرُوهَةً لِلشَّمِّ وَالتَّقْبِيلِ.

Halef ibnu Havşeb şöyle dedi: Selef, fitne inmesi sırasında İmru Kays'ın söylediği şu beyitleri misâl edinip söylemeyi severlerdi:

Harb evvelinde her cahil erkek için ziynetiyle koşan genç bir kız olur. Nihayet ateşlendiği ve yanacak şeyleri yandığı zaman kocası olmayan bir koca karı olarak geri döner. Ki siyah saçları beyazla karışmış, renkleri sevilmez koklamak ve öpmek için sevimsiz bir hâle değişmiştir.

٧٠٩٦- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا شَقِيقٌ سَمِعْتُ حُذَيْفَةَ يَقُولُ بَيْنَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ عُمَرَ إِذْ قَالَ أَيُّكُمْ يَحْفَظُ قَوْلَ

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْفِتْنَةِ قَالَ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَوَلَدِهِ وَجَارِهِ تُكَفِّرُهَا الصَّلَاةُ وَالصَّدَقَةُ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنْ الْمُنْكَرِ قَالَ لَيْسَ عَنْ هَذَا أَسْأَلُكَ وَلَكِنْ الَّتِي تَمُوجُ كَمَوْجِ الْبَحْرِ قَالَ لَيْسَ عَلَيْكَ مِنْهَا بَأْسٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ بَيْنَكَ وَبَيْنَهَا بَابًا مُغْلَقًا قَالَ عُمَرُ أَيُكْسَرُ الْبَابُ أَمْ يُفْتَحُ قَالَ بَلْ يُكْسَرُ قَالَ عُمَرُ إِذًا لَا يُغْلَقَ أَبَدًا قُلْتُ أَجَلْ قُلْنَا لِحُذَيْفَةَ أَكَانَ عُمَرُ يَعْلَمُ الْبَابَ قَالَ نَعَمْ كَمَا يَعْلَمُ أَنَّ دُونَ غَدٍ لَيْلَةً وَذَلِكَ أَنِّي حَدَّثْتُهُ حَدِيثًا لَيْسَ بِالْأَغَالِيطِ فَهِبْنَا أَنْ نَسْأَلَهُ مَنْ الْبَابُ فَأَمَرْنَا مَسْرُوقًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ مَنْ الْبَابُ قَالَ عُمَرُ.

7096- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer'in -Allah ondan razı olsun- yanında oturuyorduk. Dedi ki: Sizden hanginiz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin fitne hakkındaki sözünü ezberlemiştir? Dedim ki: Ben O'nun dediğini ezberledim. Ömer dedi ki: Sen Nebi sallallahu aleyhi ve selleme ve söylenilen söz üzerine çok cesursun. Ben dedim ki: Kişinin ailesi, malı, çocuğu ve komşusu tarafından uğradığı fitnedir. Buna ise namaz, oruç, sadaka, iyiliği emredip kötülükten yasaklamak kefaret olur. Ömer dedi ki: Ben bu fitneyi kastetmiyorum. Fakat denizin dalgalandığı gibi dalgalanacak fitneyi kastediyorum. Huzeyfe dedi ki: O fitnelerden sana hiçbir kötülük gelmez ey müminlerin emiri! Seninle o fitneler arasında kapalı bir kapı vardır. (Yani fitnenin zamanı ile senin zamanın arasında senin varlığın, yani senin hayatta olman vardır.) Ömer dedi ki: O kapı kırılacak mı yoksa açılacak mı? Huzeyfe dedi ki: Kırılacak. Ömer: Öyleyse asla kapanmayacak, dedi. Bizler dedik ki: Ömer kapının ne olduğunu biliyor muydu? Huzeyfe: Evet, yarından önce gecenin olduğunu bildiği gibi, dedi. Ben O'na, içinde yanlışlık olmayan bir söz söyledim.

Bizler Huzeyfe'ye (O kapının ki olduğunu) sormaya korktukta Mesruk'a bunu sormasını emrettik. O da sordu. Huzeyfe: Kapı Ömer'dir, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 525, 1435, 1895, 7096)

٧٠٩٧- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا إِلَى حَائِطٍ مِنْ حَوَائِطِ الْمَدِينَةِ لِحَاجَتِهِ وَخَرَجْتُ فِي إِثْرِهِ فَلَمَّا

دَخَلَ الْحَائِطَ جَلَسْتُ عَلَى بَابِهِ وَقُلْتُ لَأَكُونَنَّ الْيَوْمَ بَوَّابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَأْمُرْنِي فَذَهَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَضَى حَاجَتَهُ وَجَلَسَ عَلَى قُفِّ الْبِئْرِ فَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ وَدَلَّاهُمَا فِي الْبِئْرِ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ عَلَيْهِ لِيَدْخُلَ فَقُلْتُ كَمَا أَنْتَ حَتَّى أَسْتَأْذِنَ لَكَ فَوَقَفَ فَجِئْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ عَلَيْكَ قَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَدَخَلَ فَجَاءَ عَنْ يَمِينِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ وَدَلَّاهُمَا فِي الْبِئْرِ فَجَاءَ عُمَرُ فَقُلْتُ كَمَا أَنْتَ حَتَّى أَسْتَأْذِنَ لَكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَجَاءَ عَنْ يَسَارِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ فَدَلَّاهُمَا فِي الْبِئْرِ فَامْتَلَأَ الْقُفُّ فَلَمْ يَكُنْ فِيهِ مَجْلِسٌ ثُمَّ جَاءَ عُثْمَانُ فَقُلْتُ كَمَا أَنْتَ حَتَّى أَسْتَأْذِنَ لَكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ مَعَهَا بَلَاءٌ يُصِيبُهُ فَدَخَلَ فَلَمْ يَجِدْ مَعَهُمْ مَجْلِسًا فَتَحَوَّلَ حَتَّى جَاءَ مُقَابِلَهُمْ عَلَى شَفَةِ الْبِئْرِ فَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ ثُمَّ دَلَّاهُمَا فِي الْبِئْرِ فَجَعَلْتُ أَتَمَنَّى أَخًا لِي وَأَدْعُو اللَّهَ أَنْ يَأْتِيَ قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ فَتَأَوَّلْتُ ذَلِكَ قُبُورَهُمْ اجْتَمَعَتْ هَا هُنَا وَانْفَرَدَ عُثْمَانُ.

7097- Ebu Mûsâ el-Eşari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'nin bostanlarından bir bostana hacetini gidermek için girdi. Ben de hizmet etmek için arkasından girdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bostana girince ben de bostanın kapısına oturdum ve: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana emretmediği hâlde bugün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kapısında bekleyeceğim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hacetini yerine getirip abdest aldı. Ben de kalkıp O'nun yanına vardım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Erîs kuyusunun başına oturmuş ve serinlemek için iki baldırını açarak kuyuya sarkıtmıştı.

Bu sırada Ebu Bekir geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına girmek için izin istedi. Ben de kendisine:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden senin için izin isteyene kadar burada bekle, dedim. O da kapıda bekledi. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim ve: Ey Allah'ın Rasûlü! Ebu Be-

kir geldi ve senin yanına gelmek için izin istiyor, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. Ebu Bekir içeriye girdi ve kuyunun başına, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sağ tarafında O'nun yanına oturdu. Ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yaptığı gibi baldırlarını açarak ayaklarını kuyuya sarkıttı. Bu esnada Ömer geldi. Ben:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden senin için izin isteyene kadar burada bekle, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu.

-Sonra ben dönüp kapı yanındaki yerime oturdum. Ömer de girdi ve O da baldırlarını açarak kuyunun başına Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sol tarafına oturdu ve iki ayağını kuyuya sarkıttı. Ömer'inde kuyunun başına oturmasıyla kuyunun başında oturacak yer kalmadı . Sonra Osman geldi. Ben:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden senin için izin isteyene kadar burada bekle, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ona izin ver ve kendisine erişecek belâ ve imtihan üzerine onu cennetle müjdele" buyurdu. Ben de geldim ve Osman'a:

-Gir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sana erişecek belâ ve musibet üzerine cennetle müjdeledi, dedim. O da girdi. Kuyunun başının dolu olduğunu gördü ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin karşısında başka tarafa oturdu. O da baldırlarını açtı ve ayaklarını kuyuya sarkıttı. Bu esnada kardeşimin buraya gelmesini temenni etmeye ve Allah'a dua etmeye başladım.

Saîd ibnul-Museyyeb şöyle dedi: Ebu Bekir ve Ömer'in kuyunun başında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber oturmalarını o ikisinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına defnedilmesi olarak yorumladım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3674, 6216, 7097)

٧٠٩٨- حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ قِيلَ لِأُسَامَةَ أَلَا تُكَلِّمُ هَذَا قَالَ قَدْ كَلَّمْتُهُ مَا دُونَ أَنْ أَفْتَحَ بَابًا أَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يَفْتَحُهُ وَمَا أَنَا بِالَّذِي أَقُولُ لِرَجُلٍ بَعْدَ أَنْ يَكُونَ أَمِيرًا عَلَى

رَجُلَيْنِ أَلَسْتَ خَيْرٌ بَعْدَ مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يُجَاءُ بِرَجُلٍ فَيُطْرَحُ فِي النَّارِ فَيَطْحَنُ فِيهَا كَطَحْنِ الْحِمَارِ بِرَحَاهُ فَيُطِيفُ بِهِ أَهْلُ النَّارِ فَيَقُولُونَ أَيْ فُلَانُ أَلَسْتَ كُنْتَ تَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَى عَنْ الْمُنْكَرِ فَيَقُولُ إِنِّي كُنْتُ آمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا أَفْعَلُهُ وَأَنْهَى عَنْ الْمُنْكَرِ وَأَفْعَلُهُ.

7098- Ebu Vâil -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Usâme ibnu Zeyd'e: Falan'a yani Osman ibnu Affan'a gitsen de onunla konuşsan, denildi. Usame şöyle dedi:

-Sizler benim O'nunla konuşmadığımı zannediyorsunuz. Ben O'nunla sizin bulunduğunuz bir ortamda mı konuşup size duyuracağım? Muhakkak ki ben O'nunla fitneye bir kapı açmaksızın gizli olarak konuşurum ve fitne kapısını ilk açan da ben olmam. Hem ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işittiğim bir sözden sonra bir kişi hakkında o üzerimde emîr olduğundan dolayı:

-Bu adam insanların hayırlısıdır! demem. Orada bulunan sahabeler:

-Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ne söylerken işittin? diye sordular. Usâme şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle buyururken işittim:

"Kıyamet gününde bir kişi getirilir ve cehennemin içine atılır. Cehennemde onun bağırsakları karnından dışarı çıkar. Sonra o kişi bağırsakları etrafında değirmen eşeğinin değirmende dönüşü gibi döner. Bunun üzerine Cehennem ehli o adamın başına toplanırlar ve derler ki:

-Ey Falan! Senin hâlin nedir böyle? Sen bize dünyada iken iyiliği emreder, kötülükten de yasaklamaz mıydın? O adam şöyle der:

-Ben sizlere iyiliği emreder, ancak kendim yapmazdım. Sizleri kötülükten yasaklar, ancak kendim kötülük yapardım. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3267, 7098)

١٨-بَاب
18- Bâb

٧٠٩٩- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ لَقَدْ نَفَعَنِي اللَّهُ بِكَلِمَةٍ أَيَّامَ الْجَمَلِ لَمَّا بَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ فَارِسًا مَلَّكُوا ابْنَةَ كِسْرَى قَالَ لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَّوْا أَمْرَهُمْ امْرَأَةً.

7099- Ebu Bekra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Cemel Vakası günlerinde cemel sahiplerine katılarak, onlarla birlikte Ali'ye karşı savaşmaya başladıktan sonra, daha önce Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden vaktiyle işittiğim bir söz sayesinde Allah bana fayda verdi: Farslıların Kisra'nın kızını başlarına yönetici seçtiklerini duyan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İşlerinin başına kadın getiren bir topluluk iflâh olmaz."[155] (Hadisin geçtiği diğer yer: 4425, 7099)

٧١٠٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو حَصِينٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَرْيَمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زِيَادٍ الْأَسَدِيُّ قَالَ لَمَّا سَارَ طَلْحَةُ وَالزُّبَيْرُ وَعَائِشَةُ إِلَى الْبَصْرَةِ بَعَثَ عَلِيٌّ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ وَحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ فَقَدِمَا عَلَيْنَا الْكُوفَةَ فَصَعِدَا الْمِنْبَرَ فَكَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ فَوْقَ الْمِنْبَرِ فِي أَعْلَاهُ وَقَامَ عَمَّارٌ أَسْفَلَ مِنْ الْحَسَنِ فَاجْتَمَعْنَا إِلَيْهِ فَسَمِعْتُ عَمَّارًا يَقُولُ إِنَّ عَائِشَةَ قَدْ سَارَتْ إِلَى الْبَصْرَةِ وَ وَاللَّهِ إِنَّهَا لَزَوْجَةُ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَكِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ابْتَلَاكُمْ لِيَعْلَمَ إِيَّاهُ تُطِيعُونَ أَمْ هِيَ.

7100- Ebu Meryem Abdullah ibnu Ziyâd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Talha, Zubeyr ve Âişe Basra'ya doğru yürüdükleri zaman, Ali ibnu Ebi Tâlib, Ammâr ibnu Yâsir ile Hasan ibnu Ali'yi insanları seferber et-

155 Hattâbî bu hadise göre kadının devletin başına yani emirlik makamına ve hüküm-kadılık makamına getirilemeyeceğini söylemiştir.

meleri için yolladı. Onlar ikisi Kûfe'ye, bizim yanımıza geldiler ve mescide girdiler. İkisi de minbere çıktılar. Ali'nin oğlu Hasan, minberin üzerinde üst tarafında oldu. Ammâr ise minber üzerinde Hasan'den daha aşağıda ayağa kalktı. Bizler ona doğru toplandık.

Ebu Meryem dedi ki: Ben Ammâr'dan şöyle derken işittim: Âişe, Basra'ya doğru yürümüştür. Ben kesin surette biliyorum ki, Aişe dünyada ve âhirette Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımıdır.[156] Ancak Allah sizleri, kendi hükmüne mi, yoksa Âişe'ye mi uyacaksınız diye imtihan etmektedir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3772, 7100, 7101)

٧١٠١- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي غَنِيَّةَ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَامَ عَمَّارٌ عَلَى مِنْبَرِ الْكُوفَةِ فَذَكَرَ عَائِشَةَ وَذَكَرَ مَسِيرَهَا وَقَالَ إِنَّهَا زَوْجَةُ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَكِنَّهَا مِمَّا ابْتَلِيتُمْ.

7101- Ammâr ibnu Yâsir -Allah ondan razı olsun- Küfe minberi üzerinde ayağa kalktı da Âişe'yi ve onun beraberindekilerle Basra'ya doğru yürüyüşünü zikretti ve:

Muhakkak ki Aişe dünyada ve âhirette Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımıdır. Lâkin o, kendisiyle imtihan olunduğunuz zatlardan biridir, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3772, 7100, 7101)

٧١٠٢-٧١٠٣-٧١٠٤-حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يَقُولُ دَخَلَ أَبُو مُوسَى وَأَبُو مَسْعُودٍ عَلَى عَمَّارٍ حِينَ بَعَثَهُ عَلِيٌّ إِلَى أَهْلِ الْكُوفَةِ يَسْتَنْفِرُهُمْ فَقَالَا مَا رَأَيْنَاكَ أَتَيْتَ أَمْرًا أَكْرَهَ عِنْدَنَا مِنْ إِسْرَاعِكَ فِي هَذَا الْأَمْرِ مُنْذُ أَسْلَمْتَ فَقَالَ عَمَّارٌ مَا رَأَيْتُ مِنْكُمَا مُنْذُ أَسْلَمْتُمَا أَمْرًا أَكْرَهَ عِنْدِي مِنْ إِبْطَائِكُمَا عَنْ هَذَا الْأَمْرِ وَكَسَاهُمَا حُلَّةً حُلَّةً ثُمَّ رَاحُوا إِلَى الْمَسْجِدِ.

7102-7103-7104- Ben Ebu Vâil -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ebu Musâ ile Ebu Mesud Ammâr'ın huzuruna girdiler ve: Biz senin

156 İbnu Hibban'ın Said ibnu Kesir'in babası yoluyla rivayet ettiği hadiste şöyle dedi: Bize Aişe, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendisine şöyle buyurduğunu haber verdi. "Sen benim hem dünyada hem de âhirette hanımım olmandan razı olmaz mısın?" Ammâr bu hadisi duymuş olacak ki böyle söylemiştir.

İslâm'a girdiğinden beri bizim yanımızda bu işe sür'atle girmenden daha sevimsiz bir işi yaptığını görmüş değiliz, dediler. Çünkü Ali, Ammâr'ı, Küfe ehlinin Ali'nin beraberinde savaşa çıkmalarını hazırlamak üzere Küfelilerin üzerine göndermişti.

Ammâr da onlara: Ben de sizin İslâm'a girmenizden beri benim katımda bu işten geri durmanızdan daha sevimsiz bir iş yaptığınızı görmedim, dedi.

Ve Ebu Mesud da Ammâr ile Ebu Musa'ya birer takım elbise giydirdi de sonra beraberce mescide gittiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7102, 7103, 7104, 7105, 7106, 7107)

٧١٠٥-٧١٠٦-٧١٠٧- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ أَبِي مَسْعُودٍ وَأَبِي مُوسَى وَعَمَّارٍ فَقَالَ أَبُو مَسْعُودٍ مَا مِنْ أَصْحَابِكَ أَحَدٌ إِلَّا لَوْ شِئْتُ لَقُلْتُ فِيهِ غَيْرَكَ وَمَا رَأَيْتُ مِنْكَ شَيْئًا مُنْذُ صَحِبْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْيَبَ عِنْدِي مِنْ اسْتِسْرَاعِكَ فِي هَذَا الْأَمْرِ قَالَ عَمَّارٌ يَا أَبَا مَسْعُودٍ وَمَا رَأَيْتُ مِنْكَ وَلَا مِنْ صَاحِبِكَ هَذَا شَيْئًا مُنْذُ صَحِبْتُمَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْيَبَ عِنْدِي مِنْ إِبْطَائِكُمَا فِي هَذَا الْأَمْرِ فَقَالَ أَبُو مَسْعُودٍ وَكَانَ مُوسِرًا يَا غُلَامُ هَاتِ حُلَّتَيْنِ فَأَعْطَى إِحْدَاهُمَا أَبَا مُوسَى وَالْأُخْرَى عَمَّارًا وَقَالَ رُوحَا فِيهِ إِلَى الْجُمُعَةِ.

7105-7106-7107- Şakîk ibnu Seleme şöyle dedi:

Ben Ebu Mesud, Ebu Mûsâ ve Ammâr'ın beraberinde oturuyordum. Ebu Mesud, Ammâr'a: Ben senden başka arkadaşlarından her birine, isteseydim muhakkak şöyle derdim: Ben senin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sahabîlik yaptığından beri benim nazarımda bu işe sür'atle girişinden daha ayıplı bir iş yaptığını görmedim! derdim, dedi.

Ammâr da: Ey Ebu Mesud! Ben de ne senin, ne de arkadaşlarının, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sahâbî olmanızdan beri benim nazarımda bu işten geri durmanızdan daha ayıplı bir iş yaptığınızı görmedim, dedi. Bunun üzerine zengin hâlde bulunan Ebu Mesud, hizmetçisine: Ey çocuk! İki takım elbise getir de onlardan birini Ebu Mûsâ'ya, diğerini de Ammâr'a ver! dedi ve onlara da: Bu yeni elbiseler içinde cuma

namazına gidin, dedi. (Hadisin geçtiği yerler: 7102, 7103, 7104, 7105, 7106, 7107)

١٩-بَاب إِذَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِقَوْمٍ عَذَابًا

19- Bâb: "Allah bir kavme azap indirince.."

٧١٠٨-حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِقَوْمٍ عَذَابًا أَصَابَ الْعَذَابُ مَنْ كَانَ فِيهِمْ ثُمَّ بُعِثُوا عَلَى أَعْمَالِهِمْ.

7108- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah Azze ve Celle bir kavme (onların kötü amellerinden dolayı) azap indirdiği zaman, (onların görüşleri üzere olmayan kimseler dâhil) o toplumda bulunan herkese isabet eder. Sonra Kıyamet Günü herkes kendi amellerine göre diriltilirler."

٢٠-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ إِنَّ ابْنِي هَذَا لَسَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ

20- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Torunu Ali'nin oğlu Hasan İçin Söylediği Şu Hadisi Bâbı:

"Şüphesiz bu benim oğlumdur, O bir seyyiddir-efendidir. Allah'ın O'nunla Müslümanlardan iki büyük grubun arasını düzeltmesini umarım."

٧١٠٩- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ أَبُو مُوسَى وَلَقِيتُهُ بِالْكُوفَةِ وَجَاءَ إِلَى ابْنِ شُبْرُمَةَ فَقَالَ أَدْخِلْنِي عَلَى عِيسَى فَأَعِظَهُ فَكَأَنَّ ابْنَ شُبْرُمَةَ خَافَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَفْعَلْ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ قَالَ لَمَّا سَارَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِلَى مُعَاوِيَةَ بِالْكَتَائِبِ قَالَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ لِمُعَاوِيَةَ أَرَى كَتِيبَةً لَا تُوَلِّي

حَتَّى تُدْبِرَ أُخْرَاهَا قَالَ مُعَاوِيَةُ مَنْ لِذَرَارِيِّ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ أَنَا فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَمُرَةَ نَلْقَاهُ فَنَقُولُ لَهُ الصُّلْحَ قَالَ الْحَسَنُ وَلَقَدْ سَمِعْتُ أَبَا بَكْرَةَ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ جَاءَ الْحَسَنُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ.

7109- Hasan Basrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hasan ibnu Ali -Allah ondan ve babasından razı olsun- büyük bir ordu ile Muaviye'nin üzerine yürüdüğü zaman Amr ibnul-Âs, Muaviye'ye şöyle dedi: Ben arkada olanları geri dönmedikçe, geri dönüp kaçmayacak olan bir ordu görüyorum!

Muâviye de Amr'a: Şayet onların babaları öldürülürse onların bakımlarını kim üstlenecek? dedi. Amr: Onlara ben bakarım, dedi. Abdullah ibnu Âmir ve Abdurrahman ibnu Semura şöyle dediler:

-Biz Muaviye'nin yanına gider ve ona barış istemesini söyleriz.

Ben Ebu Bekra'yı şöyle derken işittim: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hutbe verdiği bir sırada torunu Hasan geldi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şüphesiz benim bu oğlum bir seyyiddir şeref sahibi bir efendidir. Umarım ki Allah bu oğlum sebebiyle Müslümanlardan iki büyük fırkanın arasını ıslâh eder." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2704, 3629, 3746, 7109)

٧١١٠- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ عَمْرٌو أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ أَنَّ حَرْمَلَةَ مَوْلَى أُسَامَةَ أَخْبَرَهُ قَالَ عَمْرٌو قَدْ رَأَيْتُ حَرْمَلَةَ قَالَ أَرْسَلَنِي أُسَامَةُ إِلَى عَلِيٍّ وَقَالَ إِنَّهُ سَيَسْأَلُكَ الْآنَ فَيَقُولُ مَا خَلَّفَ صَاحِبَكَ فَقُلْ لَهُ يَقُولُ لَكَ لَوْ كُنْتَ فِي شِدْقِ الْأَسَدِ لَأَحْبَبْتُ أَنْ أَكُونَ مَعَكَ فِيهِ وَلَكِنَّ هَذَا أَمْرٌ لَمْ أَرَهُ فَلَمْ يُعْطِنِي شَيْئًا فَذَهَبْتُ إِلَى حَسَنٍ وَحُسَيْنٍ وَابْنِ جَعْفَرٍ فَأَوْقَرُوا لِي رَاحِلَتِي.

7110- Harmele -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Usâme ibnu Zeyd beni Medine'den Kûfe'ye, Alî'nin yanına gönderdi. Ondan mal istiyordu. Usâme, Harmele'ye dedi ki: Ali senden şimdi soracak ve arkadaşın Usâme Cemel ve Sıffîn vakalarında bana yardımdan

niçin geri kaldı? diyecektir. Alî'ye şöyle de: Usâme sana şunu söylüyor: Eğer sen aslanın ağzının içinde olaydın, ben muhakkak orada seninle beraber olmamı arzu ederdim. Ancak Müslümanlarla savaşmayı ben doğru bulmuyorum. Ben bu sözü Alî'ye haber verdim. Ali bana hiçbir şey vermedi. Ben akabinde Abdullah ibnu Cafer'in oğulları Hasan ve Hüseyin'in yanına gittim de onlar beni binek deveme kadar yüklediler.

٢١-بَاب إِذَا قَالَ عِنْدَ قَوْمٍ شَيْئًا ثُمَّ خَرَجَ فَقَالَ بِخِلَافِهِ

21- Bâb: Bir İnsan Bir Kavmin Yanında Birşey Söyler De Sonra Onların Yanından Çıkar Ve Söylediğinin Zıddını Söylerse?

٧١١١- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ لَمَّا خَلَعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَزِيدَ بْنَ مُعَاوِيَةَ جَمَعَ ابْنُ عُمَرَ حَشَمَهُ وَوَلَدَهُ فَقَالَ إِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يُنْصَبُ لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَإِنَّا قَدْ بَايَعْنَا هَذَا الرَّجُلَ عَلَى بَيْعِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنِّي لَا أَعْلَمُ غَدْرًا أَعْظَمَ مِنْ أَنْ يُبَايَعَ رَجُلٌ عَلَى بَيْعِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُنْصَبُ لَهُ الْقِتَالُ وَإِنِّي لَا أَعْلَمُ أَحَدًا مِنْكُمْ خَلَعَهُ وَلَا بَايَعَ فِي هَذَا الْأَمْرِ إِلَّا كَانَتْ الْفَيْصَلَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ.

7111- Nâfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medîne'de yaşayanlar, Yezîd ibnu Muâviye'nin beyatinden çıktıkları zaman İbnu Ömer kendisinin sözünü dinleyenleri, hizmetçilerini ve oğullarını topladı ve onlara şöyle dedi:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim: "Verdiği sözünde durmayıp ahde vefasızlık yapan kişi, bu vefasızlığı nedeniyle Kıyamet günü bir sancak dikilir." Bizler, Muâviye'nin oğlu Yezîd'e Allah'ın ve Rasûlü'nün beyat emri üzere beyat ettik. Ben bir adama Allah'ın ve Rasûlü'nün beyat emri üzere beyat edilip de sonra o adam için savaş bayrağı dikilmesinden daha büyük bir ahde vefasızlık bilmiyorum. Yine ben sizden hiçbir kimseyi Yezîd'in beyatinden çıkıp da bu işte başka bir kimseye beyat ettiğini bilmiyorum. Şayet böyle birşey olmuşsa, onunla benim aramda muhakkak bir kesici ve ayırıcı olmuş olur! (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3188, 6177,6178, 6966, 7111)

٧١١٢- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنْ عَوْفٍ عَنْ أَبِي الْمِنْهَالِ قَالَ لَمَّا كَانَ ابْنُ زِيَادٍ وَمَرْوَانُ بِالشَّأْمِ وَوَثَبَ ابْنُ الزُّبَيْرِ بِمَكَّةَ وَوَثَبَ الْقُرَّاءُ بِالْبَصْرَةِ فَانْطَلَقْتُ مَعَ أَبِي إِلَى أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ حَتَّى دَخَلْنَا عَلَيْهِ فِي دَارِهِ وَهُوَ جَالِسٌ فِي ظِلِّ عُلِّيَّةٍ لَهُ مِنْ قَصَبٍ فَجَلَسْنَا إِلَيْهِ فَأَنْشَأَ أَبِي يَسْتَطْعِمُهُ الْحَدِيثَ فَقَالَ يَا أَبَا بَرْزَةَ أَلَا تَرَى مَا وَقَعَ فِيهِ النَّاسُ فَأَوَّلُ شَيْءٍ سَمِعْتُهُ تَكَلَّمَ بِهِ إِنِّي احْتَسَبْتُ عِنْدَ اللَّهِ أَنِّي أَصْبَحْتُ سَاخِطًا عَلَى أَحْيَاءِ قُرَيْشٍ إِنَّكُمْ يَا مَعْشَرَ الْعَرَبِ كُنْتُمْ عَلَى الْحَالِ الَّذِي عَلِمْتُمْ مِنَ الذِّلَّةِ وَالْقِلَّةِ وَالضَّلَالَةِ وَإِنَّ اللَّهَ أَنْقَذَكُمْ بِالْإِسْلَامِ وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَلَغَ بِكُمْ مَا تَرَوْنَ وَهَذِهِ الدُّنْيَا الَّتِي أَفْسَدَتْ بَيْنَكُمْ إِنَّ ذَاكَ الَّذِي بِالشَّأْمِ وَاللَّهِ إِنْ يُقَاتِلُ إِلَّا عَلَى الدُّنْيَا وَإِنَّ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ وَاللَّهِ إِنْ يُقَاتِلُونَ إِلَّا عَلَى الدُّنْيَا وَإِنَّ ذَاكَ الَّذِي بِمَكَّةَ وَاللَّهِ إِنْ يُقَاتِلُ إِلَّا عَلَى الدُّنْيَا.

7112- Ebu'l-Minhâl Seyyar ibnu Selâme şöyle dedi:

Ebu Sufyân'ın oğlu Abdullah ibnu Ziyâd ve Mervân ibnu Hakem Şam'da hâkim oldukları, Abdullah ibnu Zubeyr de Mekke'de hilâfet üzerine hareket ettiği, Basra'da da Haricîler yine hilâfete karşı isyan ettikleri zaman, ben babam Selâme Riyâhî ile beraber Ebu Berze Eslemi'nin yanına gittik, nihayet evinde huzuruna girdik. O kendisine ait olan kamıştan yapılmış yüksek bir odanın gölgesinde oturuyordu. Biz onun yanına oturduk ve babam ondan hadîs tahdis etmesini istedi de: Ey Ebu Berzete! İnsanların içine düştükleri hâli görmez misin? dedi. Onun ilk konuştuğunu işittiğim söz şudur: Şüphesiz benim Allah katında sevap istediğim bir şey şudur: Ben Kureyş'ten birtakım kabilelere öfkelendim: Şüphesiz sizler, ey Arap topluluğu; sizler bilmekte olduğunuz şu zillet, azlık, sapıklık hâli üzere idiniz. Muhakkak ki, Allah sizleri İslâm Dini ile ve Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem ile kurtardı, nihayet sizler görmekte olduğunuz şu izzet, çokluk ve hidâyete ulaştınız. Ve şu dünya sizin aranızı ifşat edip bozdu. Ve şu Şam'da bulunan Mervân ibnu Hakem vallahi eğer savaşırsa muhakkak dünya üzerine harp eder. Şu sizlerin arasında bulunan kimseler, Haricîler vallahi savaşırlarsa muhakkak dünya üzerine savaşırlar. Şu Mekke'de bulunan kimse, Abdullah ibnu Zubeyr de vallahi ancak dünya üzerine savaşır! (Hadisin geçtiği diğer yer: 7271)

٧١١٣- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاصِلٍ الْأَحْدَبِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ قَالَ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ الْيَوْمَ شَرٌّ مِنْهُمْ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانُوا يَوْمَئِذٍ يُسِرُّونَ وَالْيَوْمَ يَجْهَرُونَ.

7113- Huzeyfe ibnul-Yemân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bugünkü münafıklar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin zamanındaki münafıklardan daha şerlidirler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin zamanındaki münafıklar kendilerini gizlerlerdi, bugün ise onlar münafık olduklarını açığa vurmaktadırlar.

٧١١٤-حَدَّثَنَا خَلَّادٌ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ أَبِي الشَّعْثَاءِ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ إِنَّمَا كَانَ النِّفَاقُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَإِنَّمَا هُوَ الْكُفْرُ بَعْدَ الْإِيمَانِ.

7114- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Nifak, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında mevcut idi. Bugün ise nifak imandan sonra küfürdür.

٢٢-بَاب لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُغْبَطَ أَهْلُ الْقُبُورِ

22- Bâb: "Ölüm Temenni Edilmedikçe Kıyamet Kopmaz"

٧١١٥- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَمُرَّ الرَّجُلُ بِقَبْرِ الرَّجُلِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي مَكَانَهُ.

7115- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir adam, bir kabrin yanından geçerken: Keşke şu mezarda yatan ölünün yerinde ben olsaydım, diyerek ölümü temenni etmedikçe kıyamet kopmayacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 85, 1036, 1412, 3609, 4635, 4636, 6037, 6506, 6935, 7061, 7115, 7121)

٢٣-بَاب تَغْيِيرِ الزَّمَانِ حَتَّى تُعْبَدَ الْأَوْثَانُ

23- Tekrar Putlara Tapılacak Şekilde Zamanın Değişmesi Bâbı[157]

٧١١٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ قَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَخْبَرَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَضْطَرِبَ أَلَيَاتُ نِسَاءِ دَوْسٍ عَلَى ذِي الْخَلَصَةِ وَذُو الْخَلَصَةِ طَاغِيَةُ دَوْسٍ الَّتِي كَانُوا يَعْبُدُونَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ.

7116- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Devs kabilesi kadınlarının kaba yerleri tekrar Zul-Halasa puthanesinin etrafında tavâf ederek birbirine vurmadıkça, kıyamet kopmaz."

Zul-Halasa, Devs kabilesinin cahiliyet devrinde ibadet edegeldikleri bir puttur.

٧١١٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ ثَوْرٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَخْرُجَ رَجُلٌ مِنْ قَحْطَانَ يَسُوقُ النَّاسَ بِعَصَاهُ.

7117- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kahtân oğullarından bir kişi çıkıp insanları asasıyla sevk ve idare etmedikçe (ya-

---

157 Bu alâmet ortaya çıkmış alâmetlerdendir ve artarak devam etmektedir. Bu ümmetin içinde şirk koşanlar görülmüş ve bazı kabileler müşriklerin saflarına katılmıştır. Putlara tapmışlar, içinde kabirler bulunan mescitler inşa etmişler, bu kabirlere teberrükte bulunarak el ve yüz sürmüşler, onlara kurbanlar keserek yüceltmişler, onlar için anma ve yaşatma törenleri düzenlemişlerdir. Onlara öyle bir değer vermişlerdir ki sanki onlar Lat, Uzza ve Menat seviyesine veya onlardan daha yüksek seviyeye gelmiştir. Şirkin şekilleri çoktur. Sadece putlara, taşlara, ağaçlara ve kabirlere tapmakla sınırlı değildir. Bununla birlikte bazı tağutları Allah'a denk tutmakta şirke dönüşebilir. Onlar kendi nefislerinden kanunlar koyup, insanları, Allah'ın kanunlarını bırakıp kendi kanunlarına uymaya zorlarlar ve kendilerinin de bir ilâh olduğunu iddia ederler.

ni onların başına kral olup onlara sahip olmadıkça) kıyamet kopmayacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3517, 7117)

٢٤-بَاب خُرُوجِ النَّارِ

24- Hicaz Topraklarından Ateşin Çıkması Bâbı

وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ نَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ.

Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kıyamet alâmetlerinin ilki, doğudan çıkıp da insanları batıya doğru sürüp toplayacak olan bir ateştir."

٧١١٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَخْبَرَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَخْرُجَ نَارٌ مِنْ أَرْضِ الْحِجَازِ تُضِيءُ أَعْنَاقَ الْإِبِلِ بِبُصْرَى.

7118- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hicaz topraklarından bir ateş çıkmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Öyle bir ateş ki, (Şam bölgesinde bulunan) Busrâ'daki develerin boyunlarını ışıklandıracaktır."

٧١١٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ الْكِنْدِيُّ حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَدِّهِ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوشِكُ الْفُرَاتُ أَنْ يَحْسِرَ عَنْ كَنْزٍ مِنْ ذَهَبٍ فَمَنْ حَضَرَهُ فَلَا يَأْخُذْ مِنْهُ شَيْئًا قَالَ عُقْبَةُ وَحَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ يَحْسِرُ عَنْ جَبَلٍ مِنْ ذَهَبٍ.

7119- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Fırat nehrinin suyu çekilerek altın hazinesinin açıklaması zamanı yaklaşıyor. Her kim o zaman orada hazır bulunursa, ondan bir şey almasın!"

Ukbe şöyle dedi: Bize Ubeydullah haber verip şöyle dedi: Bize Ebuz-Zinâd, A'rac'dan, O da Ebu Hureyre'den, O da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden aynını haber verdi. Ancak "altın madeninden bir dağ ortaya çıkar" ifadesi ziyade edilmiştir.

٢٥-بَاب

25- Bâb

٧١٢٠- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا مَعْبَدٌ سَمِعْتُ حَارِثَةَ بْنَ وَهْبٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ تَصَدَّقُوا فَسَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَمْشِي الرَّجُلُ بِصَدَقَتِهِ فَلَا يَجِدُ مَنْ يَقْبَلُهَا قَالَ مُسَدَّدٌ حَارِثَةُ أَخُو عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ لِأُمِّهِ قَالَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ.

7120- Harise ibnu Vehb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sadaka verin. Öyle bir zaman gelecek ki, kişi sadaka verecek birini arar da verecek kimseyi bulamaz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1411, 1424, 7120)

٧١٢١-حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَقْتَتِلَ فِئَتَانِ عَظِيمَتَانِ يَكُونُ بَيْنَهُمَا مَقْتَلَةٌ عَظِيمَةٌ دَعْوَتُهُمَا وَاحِدَةٌ وَحَتَّى يُبْعَثَ دَجَّالُونَ كَذَّابُونَ قَرِيبٌ مِنْ ثَلَاثِينَ كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ وَحَتَّى يُقْبَضَ الْعِلْمُ وَتَكْثُرَ الزَّلَازِلُ وَيَتَقَارَبَ الزَّمَانُ وَتَظْهَرَ الْفِتَنُ وَيَكْثُرَ الْهَرْجُ وَهُوَ الْقَتْلُ وَحَتَّى يَكْثُرَ فِيكُمْ الْمَالُ فَيَفِيضَ حَتَّى يُهِمَّ رَبُّ الْمَالِ مَنْ يَقْبَلُ صَدَقَتَهُ وَحَتَّى يَعْرِضَهُ عَلَيْهِ فَيَقُولَ الَّذِي يَعْرِضُهُ عَلَيْهِ لَا أَرَبَ لِي بِهِ وَحَتَّى يَتَطَاوَلَ النَّاسُ فِي الْبُنْيَانِ وَحَتَّى يَمُرَّ الرَّجُلُ بِقَبْرِ الرَّجُلِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي مَكَانَهُ وَحَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا فَإِذَا طَلَعَتْ

وَرَآهَا النَّاسُ يَعْنِي آمَنُوا أَجْمَعُونَ فَذَلِكَ حِينَ ﴿ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا ﴾ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ نَشَرَ الرَّجُلَانِ ثَوْبَهُمَا بَيْنَهُمَا فَلَا يَتَبَايَعَانِهِ وَلَا يَطْوِيَانِهِ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ انْصَرَفَ الرَّجُلُ بِلَبَنِ لِقْحَتِهِ فَلَا يَطْعَمُهُ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَهُوَ يُلِيطُ حَوْضَهُ فَلَا يَسْقِي فِيهِ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ رَفَعَ أُكْلَتَهُ إِلَى فِيهِ فَلَا يَطْعَمُهَا.

7121- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İkisi de Müslüman olan iki grup arasında büyük bir savaş meydana gelmedikçe kıyamet kopmayacaktır. Yine sayıları otuza yakın yalancı deccal ortaya çıkmadıkça kıyamet kopmayacaktır. O yalancı deccallerin hepsi de kendisinin Allah'ın peygamberi olduğunu iddia edecektir.

(Âlimlerin ölümüyle) ilim kaldırılarak cehalet ve fitneler yayılmadıkça, depremler çoğalmadıkça, zaman birbirine yaklaşmadıkça, fitneler ortaya çıkmadıkça ve herc çoğalmadıkça kıyamet kopmaz. Herc, öldürmedir, cinayettir.

Mallar çoğalıp taşmadıkça kıyamet kopmaz. Hattâ mal sahibi, sadakasını kimin kabul edeceği endişesine düşer, bununla kederlenir. Öyle ki mal sahibi sadakayı verecek birini bulur da ona sadaka verir, ancak o kimse, benim buna ihtiyacım yok, der.

İnsanlar birbirleriyle bina yapma yarışına girmedikçe ve bir kimse, birinin kabrine uğrayıp da: Keşke şu anda onun yerine yatan ben olsaydım, diyerek ölümü temenni etmedikçe kıyamet kopmaz.

Güneş batıdan doğuncaya kadar kıyamet kopmaz. Güneş batıdan doğduğu zaman, insanların hepsi onu görürler ve toptan hepsi iman ederler. İşte bu, ***«Rabbinin mucizelerinden bazısının geldiği gün, daha önce îman etmemiş, yahut imanı hâlinde hayır kazanmamış olan kimseye îmanı fayda vermez.»*** (Enâm: 158) olduğu zamandır. Muhakkak ki Kıyamet kopacak ve o anda kumaşçı kumaşını satmak için yayacak, ancak müşteri o kumaşı alamayacak ve kumaşçı da kumaşlarını düremeyecektir. Muhakkak ki kıyamet kopacak ve o anda kişi devesinin sütünü sağıp getirecek ancak ondan tadamayacaktır. Muhakkak ki kıyamet kopacaktır ve o anda kişi taşlarla havuz yapacak ancak onu kullanamayacaktır. Muhakkak ki kıyamet kopacak ve onda kişi sofradan lokmayı ağzına götürecek

ancak lokmayı yiyemeyecektir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 85, 1036, 1412, 3609, 5635, 5636, 6037, 6506, 6935, 7061, 7115, 7121)

٢٦-بَاب ذِكْرِ الدَّجَّالِ

26- Deccâlin Zikri Bâbı[158]

158 Bu kelime hem "doğru söyleyen" hem de "sapıttıran yalancı" anlamlarını da içerir. Mesih İsa bin Meryem (aleyhisselâm) doğru söyleyen, Mesih Deccal ise insanları sapıttıran yalancıdır. Allahu Teâlâ iki tane mesih yaratmıştır. Biri diğerinin zıttıdır. İsa (aleyhisselâm) doğru yolu gösterir, körleri ve alaca hastalığına yakalananları Allah'ın izniyle iyileştirir ve ölüleri diriltir. Deccal ise kendisine verilen yağmur yağdırma, yeryüzünde ot bitirme gibi olağanüstü hâllerle insanları dener ve onları sapıttırır. Yine Deccal mesih olarak isimlendirilmiştir. Çünkü iki gözünden biri silinmiştir veya O, yeryüzünü kırk günde dolaşarak ayağıyla değmedik yer bırakmaz. Bunlardan ilki doğrudur. Zira hadiste şöyle geçmektedir: "Deccal'in tek gözü siliktir. Deccal kelimesi sözlükte deveye katran sürüp onu tamamen boyamak anlamındadır. Deccal'in aslı, karıştırmak demektir. Deccal mübalağa sığasındadır ve anlamı: Görülmemiş ve duyulmamış yalanlarla hak ile batılı karıştırarak, gerçeğine ters olarak aktarmaktır. Deccal denilince, hadislerde geçen tek gözü şaşı olan ve yalan söyleyen Deccal anlaşılır. O'nun hadislerde Deccal olarak isimlendirilmesinin nedeni, gerçeği yalanla örtmesi ve gizlemesinden veya kafir olduğunu insanlara söylediği yalanlarla gizleyip onları kandırmasındandır. Deccal ademoğullarından bir insandır. İnsanlar onu iyi bilsinler ve kötülüklerinden kaçınsınlar diye hadislerde onun bir çok özellikleri geçmektedir. Onun bu özellikleri kendisini diğer insanlardan ayırır. Ona ancak bu özelliklerini bilmeyen cahil kişi kanar. Deccal'in özellikleri şunlardır: Kırmızı yüzlü, kısa boylu, bacak arası açık, kalın boyunlu, alnı açık ve kıvırcık saçlı genç bir adamdır. Sağ gözü şaşı dışarı doğru belli olmayacak şekildedir ama içe doğruda değildir. Sol gözünün üzerinde görmeye engel kalın bir perde vardır. Alnında kâfir anlamında k-f-r harfleri vardır veya direk kâfir yazılıdır. Bunu okuma yazma bilen ve bilmeyen her Müslüman okur. Ayrıca o kısırdır ve çocuğu da olmaz. Deccal doğu tarafından, Horasan'da İsbehan Yahudiliği'nden çıkacak, Mekke ve Medine hariç girmedik yer bırakmayacak. Deccal ahir zamanda çıktığında Mekke ve Medine'ye girmekten men edilecek. Bu konuda sahih hadisler vardır. Diğer şehirlere ise tek tek girecek. Yine Deccal şu dört mescide giremez: Mescid-i Haram, Mescid-i Nebevî, Mescid-i Tur ve Mescid-i Aksa. Deccal'e uyanların çoğu Yahudiler, İranlılar, Türkler ve diğer insanlardan olacak. Bunların çoğu kadınlar ve köylüler olacak. Ona uyanların çoğunun köylüler olması onların cahil olmalarındandır. Ona uyanların çoğunluğunun kadınlar olmasına gelince bu onların çok çabuk etkilenmeleri ve cahil olmalarından dolayıdır. Onların bu durumu köylülerden daha kötü olacaktır. Deccal'in fitnesi Adem (a.s.)'ın yaratılmasından kıyamete kadar olan en büyük fitnedir. Öyle ki Allah O'na öyle olağanüstü hâller verir, gören herkesin aklı şaşar ve hayrete düşer. Rasulullah ümmetini Deccal'in fitnesinden kurtaracak şeyi gecesi gündüzü gibi aydınlık olacak şe-

٧١٢٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ قَالَ لِي الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ مَا سَأَلَ أَحَدٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الدَّجَّالِ أَكْثَرَ مَا سَأَلْتُهُ وَإِنَّهُ قَالَ لِي مَا يَضُرُّكَ مِنْهُ قُلْتُ لِأَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّ مَعَهُ جَبَلَ خُبْزٍ وَنَهَرَ مَاءٍ قَالَ هُوَ أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ ذَلِكَ.

7122- Mugîre ibnu Şu'be -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hiçbir kimse benim sorduğum kadar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e Deccâl'den sormamıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Deccâl sana zarar vermeyecektir" buyurdu. Ben dedim ki: Deccalden yana bir korku vardır. Çünkü insanlar onun beraberinde ekmek dağı ve su nehri olduğunu söylüyorlar!

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Mü'minlerin sapıtmasına sebep olacak bu çeşitten bir şey yapmak Allah üzerine

---

kilde açıklamıştır. Bundan ancak nasibi olmayanlar ayrılır. Çünkü O hiçbir hayır olmasın ki ümmetine bunu söylememiş olsun. Hiçbir kötülük de olmasın ki ümmetini ona karşı uyarmasın. Onlardan biriside Deccal'in fitnesidir. Çünkü ümmet-i Muhammed'i kıyamete ulaştıracak en büyük fitne Deccal'in fitnesidir. Her peygamber kendi ümmetini şaşı gözlü Deccal'e karşı uyarmış, ama Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu konuda daha çok uyarıda bulunmuştur. Çünkü bu ümmet en son ümmet olduğundan ve Deccal de şimdiye kadar hiçbir ümmette ortaya çıkmadığından, Yüce Allah son peygamberi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e Deccal hakkında geniş beyanlarda bulunmuştur. Deccal'in sonu İsa bin Meryem (aleyhisselâm) tarafından olacak. Bu konuda sahih hadisler vardır. Deccal Mekke ve Medine'ye giremeyecek, ama bütün dünyayı dolaşacak, kendisine birçok inanan olacak, böylece fitnesi her tarafa yayılacak. Onun bu fitnesinden sadece az bir mü'min topluluğu kurtulacak. İşte o anda İsa (aleyhisselâm) Şam'ın doğusuna inecek ve Allâh'ın mü'min kulları O'nun etrafında toplanacak. İsa (aleyhisselâm) onlarla birlikte Deccal'i öldürmek için yola çıkacak. Deccal ise İsa (aleyhisselâm)'ın indiği sıralarda Kudüs'te bulunacak ve İsa (aleyhisselâm) onunla Filistin'de Kudüs'e yakın bulunan Babu'l-Ludd'a karşılaşacak. Deccal İsa (aleyhisselâm)'ı gördüğü anda tuzun suda eridiği gibi erimeye başlayacak. İsa (aleyhisselâm) ona: "Benim sana bir vuruşum olacak, ondan kurtulamazsın" diyecek ve mızrağını ona saplayarak öldürecek. Böylece Deccal'in beraberinde olanlar hezimete uğrayarak kaçacaklar. Müslümanlar onları takip edecekler ve yakaladıklarını öldürecekler. Öyle ki her taş ve ağaç dile gelerek şöyle diyecek: "Ey Müslüman! Ey Allah'ın kulu! Şu arkandaki kişi bir Yahudidir, gel ve onu öldür." Sadece Ğarkad ağacı bunu söylemez. Çünkü o bir Yahudi ağacıdır. Deccal'in öldürülmesiyle onun fitnesi son bulur. Ve Allâh, İsa (aleyhisselâm) yoluyla iman edenleri, Deccal ve ona uyanların şerrinden kurtarır. Bu yüzden Allah'a hamd ve sena olsun.

çok kolaydır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3057, 3337, 3439. 4402, 7122)

٧١٢٣–حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أُرَاهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَعْوَرُ عَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّهَا عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ.

7123- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Deccâl, sağ gözü şaşıdır. Onun gözü sanki salkımından dışarı çıkmış, iri bir üzüm tanesi gibidir." (Hadisin geç. yerler: 3057, 3337, 3439, 4402, 6175, 7123, 7127, 7407)

٧١٢٤– حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجِيءُ الدَّجَّالُ حَتَّى يَنْزِلَ فِي نَاحِيَةِ الْمَدِينَةِ ثُمَّ تَرْجُفُ الْمَدِينَةُ ثَلَاثَ رَجَفَاتٍ فَيَخْرُجُ إِلَيْهِ كُلُّ كَافِرٍ وَمُنَافِقٍ.

7124- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Deccâl gelecek ve Medine'nin bir tarafına inecek. Sonra Medine üç kere sallanacak ve orada bulunan her kâfir ve münafık ona doğru çıkıp gidecek." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1881, 7124, 7134, 7473)

٧١٢٥– حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ رُعْبُ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ وَلَهَا يَوْمَئِذٍ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ مَلَكَانِ.

7125- Ebu Bekra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Medine'ye, Mesih Deccâl ve onun korkusu giremeyecektir. O zaman Medine'nin yedi kapısı olacak ve her kapısında iki melek olacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1879, 7125, 7126)

٧١٢٦- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ رُعْبُ الْمَسِيحِ لَهَا يَوْمَئِذٍ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ مَلَكَانِ قَالَ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَدِمْتُ الْبَصْرَةَ فَقَالَ لِي أَبُو بَكْرَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا.

7126- Ebu Bekra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Medine'ye Mesih Deccâl'in korkusu dahi giremeyecektir. O gün Medine'nin yedi kapısı ve her bir kapısında da ikişer melek olacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1879, 7125, 7126)

٧١٢٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَّالَ فَقَالَ إِنِّي لَأُنْذِرُكُمُوهُ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ وَلَكِنِّي سَأَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ إِنَّهُ أَعْوَرُ وَإِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ.

7127- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanlar içinde ayağa kalktı, Allah'ı lâyık olduğu sıfatlarla övdü. Sonra Deccâl'i zikredip şöyle buyurdu: "Ben sizleri onun şerrinden sakındırıyorum. Hiç bir peygamber yoktur ki, kavmini ondan sakındırmamış olsun. Ancak ben sizlere hiçbir peygamberin kavmine söylemediği bir sözü söyleyeceğim: Deccal şaşıdır, Allah ise şaşı değildir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3057, 3337, 3439, 4402, 6175, 7123, 7127, 7407)

٧١٢٨-حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ فَإِذَا رَجُلٌ آدَمُ سَبْطُ الشَّعَرِ يَنْطُفُ أَوْ يُهَرَاقُ رَأْسُهُ مَاءً قُلْتُ مَنْ هَذَا

قَالُوا ابْنُ مَرْيَمَ ثُمَّ ذَهَبْتُ أَلْتَفِتُ فَإِذَا رَجُلٌ جَسِيمٌ أَحْمَرُ جَعْدُ الرَّأْسِ أَعْوَرُ الْعَيْنِ كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ قَالُوا هَذَا الدَّجَّالُ أَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهًا ابْنُ قَطَنٍ رَجُلٌ مِنْ خُزَاعَةَ.

7128- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben geceleyin rüyamda kendimi Kâbe'yi tavâf ederken gördüm. Ansızın esmer bir zatla karşılaştım. Sanki o görülen esmer erkeklerin en güzelidir. Başının saçı iki omzu arasında sarkıyor. Saçları taranıp arınmıştı da başı su damlatıyordu. İki elini iki kişinin omuzlarına koyarak o iki kişi arasında Kâbe'yi tavâf ediyordu.

-Bu kimdir? diye sordum.

-Meryem'in oğlu Mesîh'tir, dediler. Sonra onun arkasında aşırı kıvırcık saçlı, sağ gözü şaşı olan ve gördüğüm insanlar arasında İbnu Katan'a en çok benzeyen birisini gördüm. Bu da iki elini iki kişinin omuzlarına koyarak Kâbe'yi tavâf ediyordu.

-Bu kimdir? diye sordum.

-Bu Deccâl'dir, dediler."

İbnu Kattân, Huzaa kabilesinden bir adamdır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3440, 3441, 5902, 6999, 7026, 7128)

٧١٢٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَعِيذُ فِي صَلَاتِهِ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ.

7129- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden namazı içinde Deccâl fitnesinden Allah'a sığınırken işittim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 832, 833, 2397, 6375, 6376, 6377)

٧١٣٠-حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ حُذَيْفَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي الدَّجَّالِ إِنَّ مَعَهُ مَاءً وَنَارًا فَنَارُهُ مَاءٌ بَارِدٌ وَمَاؤُهُ نَارٌ قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ أَنَا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

7130- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Deccâl hakkında şöyle buyurdu: "Deccâl çıktığı zaman beraberinde bir su, bir de ateş bulunacaktır. İnsanların ateş olarak gördükleri soğuk bir sudur. İnsanların soğuk bir su olarak gördükleri ise yakıcı bir ateştir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3450, 7130)

٧١٣١- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بُعِثَ نَبِيٌّ إِلَّا أَنْذَرَ أُمَّتَهُ الْأَعْوَرَ الْكَذَّابَ أَلَا إِنَّهُ أَعْوَرُ وَإِنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَعْوَرَ وَإِنَّ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مَكْتُوبٌ كَافِرٌ فِيهِ أَبُو هُرَيْرَةَ وَابْنُ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

7131- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ümmetini, bir gözü şaşı ve çok yalancı olan Deccal'den sakındırmayan hiçbir peygamber gönderilmedi. Haberiniz olsun ki, o şaşı gözlüdür. Rabb'iniz ise şaşı gözlü değildir. Muhakkak ki Deccâl'in iki gözünün arasında "Kâfir" (كَافِرٌ) yazılmıştır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 7131, 7408)

٢٧-بَاب لَا يَدْخُلُ الدَّجَّالُ الْمَدِينَةَ

27- Bâb: Medine'ye Deccâl Giremez

٧١٣٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا حَدِيثًا طَوِيلًا عَنِ الدَّجَّالِ فَكَانَ فِيمَا يُحَدِّثُنَا بِهِ أَنَّهُ قَالَ يَأْتِي الدَّجَّالُ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْهِ أَنْ يَدْخُلَ نِقَابَ الْمَدِينَةِ فَيَنْزِلُ بَعْضَ السِّبَاخِ الَّتِي تَلِي الْمَدِينَةَ فَيَخْرُجُ إِلَيْهِ يَوْمَئِذٍ رَجُلٌ وَهُوَ خَيْرُ النَّاسِ أَوْ مِنْ خِيَارِ النَّاسِ فَيَقُولُ أَشْهَدُ أَنَّكَ

الدَّجَّالُ الَّذِي حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثَهُ فَيَقُولُ الدَّجَّالُ أَرَأَيْتُمْ إِنْ قَتَلْتُ هَذَا ثُمَّ أَحْيَيْتُهُ هَلْ تَشُكُّونَ فِي الْأَمْرِ فَيَقُولُونَ لَا فَيَقْتُلُهُ ثُمَّ يُحْيِيهِ فَيَقُولُ وَاللَّهِ مَا كُنْتُ فِيكَ أَشَدَّ بَصِيرَةً مِنِّي الْيَوْمَ فَيُرِيدُ الدَّجَّالُ أَنْ يَقْتُلَهُ فَلَا يُسَلَّطُ عَلَيْهِ.

7132- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize Deccâl hakkında uzun bir konuşma yaptı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bize anlattıklarından bir kısmı şöyle idi: "Deccâl, Medine'nin kapılarından geçmesi kendisine haram olduğu hâlde Medine'nin civarındaki boş çakıllı bir araziye gelecek. O gün onun karşısına insanların en hayırlısı veya en hayırlı insanlardan birisi çıkacak ve şöyle diyecek: Ben şehadet ederim ki, sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hadisinde bahsettiği Deccâl'sin! Bunun üzerine Deccâl şöyle der: Bunu öldürsem, sonra da diriltsem bunda şüpheye düşer misiniz? Onlar, hayır, derler. Deccâl o adamı öldürür ve sonra diriltir. Adam da diriltilince şöyle der: Vallahi, senin Deccal olduğun hakkında şu ana kadar hiç böylesine kesin bir imana sahip olmamıştım! Bunun üzerine Deccâl şöyle der: Bu adamı yine öldürün ki bir daha ona bulaşmayayım." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1882, 7132)

٧١٣٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نُعَيْمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُجْمِرِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَنْقَابِ الْمَدِينَةِ مَلَائِكَةٌ لَا يَدْخُلُهَا الطَّاعُونُ وَلَا الدَّجَّالُ.

7133- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Medine'nin kapılarında melekler nöbet tutar. Medine'ye veba (taun) hastalığı ve Deccâl giremez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1880, 5731, 7133)

٧١٣٤- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَدِينَةُ يَأْتِيهَا الدَّجَّالُ فَيَجِدُ الْمَلَائِكَةَ يَحْرُسُونَهَا فَلَا يَقْرَبُهَا الدَّجَّالُ قَالَ وَلَا الطَّاعُونُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

7134- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Deccal, Medine'ye gelecek, ancak Medine'nin kapılarını koruyan melekler bulacak. Bu sebepten dolayı Medine'ye yaklaşamayacak. Medine'ye tâûn hastalığı da giremeyecek inşallah." (Hadisin geçtiği yerler: 1881, 7124, 7134, 7473)

٢٨-بَاب يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ

28- Ye'cûc ve Me'cûc[159] Bâbı

٧١٣٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ بِنْتِ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا يَوْمًا فَزِعًا يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدْ اقْتَرَبَ فُتِحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذِهِ وَحَلَّقَ بِإِصْبَعَيْهِ الْإِبْهَامِ وَالَّتِي تَلِيهَا قَالَتْ زَيْنَبُ بِنْتُ جَحْشٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَنَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخُبْثُ.

7135- Zeynep bintu Cahş -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir keresinde telâşla kendi evine girdi ve şöyle buyurdu:

"Lâ ilâhe illallah! Yaklaşan şerden dolayı Arab'ın vay hâline! Bu

159 Ye'cüc ve Me'cüc yabancı bir isimdir. Arapça olduğu da söylenmiştir. Eğer Arapça ise Ye'cüc ve Me'cüc kelimesi, tutuştuğu anda yanan ve alevlenen anlamında olan (ecce) fiilinden türetilmiştir. Veya çok tuzluluğundan dolayı tadı acı olan su anlamında (el-ucacu) isminden türetilmiştir. Veya düşmanın hızı anlamında (el-eccu) fiilinden türetilmiştir. Yine Me'cüc kelimesi (el-mac) den türemiştir. Anlamı ise çalkalanmak ve dalgalanmaktır. Ye'cüc ve Me'cüc, Adem ve Havva'nın zürriyetinden olup insandırlar. Ye'cüc ve Me'cüc'ün ahir zamanda çıkması kıyametin büyük alametlerinden biridir. Ye'cüc ve Me'cüc'ün ortaya çıkışı ahir zamanda olacaktır. Ve bu kıyametin büyük alâmetlerindendir. Şu ana kadar da görülmemiştir. Sahih hadislerde geldiğine göre onların görülmesi İsa (aleyhisselâm)'ın inmesinden sonra olacaktır. İsa (aleyhisselâm) da onların yok olması için Allah'a dua edecek, Allah da onları öldürecek, leşlerini denize atacaktır. Böylece insanlar onların şerrinden kurtulacaktır.

gün Ye'cûc ve Me'cûc'ün seddinden şunun gibi bir delik açıldı"

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylerken başparmağı ile onu takip eden şehâdet parmağını halka yaptı. Bunun üzerine ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! İçimizde sâlih kimseler olduğu hâlde helâk olur muyuz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet, günahlar çoğaldığı zaman helâk olursunuz" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3346, 3598, 7059, 7135)

٧١٣٦- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُفْتَحُ الرَّدْمُ رَدْمُ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذِهِ وَعَقَدَ وُهَيْبٌ تِسْعِينَ.

7136- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah bugün Ye'cûc ve Me'cûc'ün seddinden bunun gibi bir yer açtı."

Vuheyb ibnu Hâlid, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in "Şunun gibi" işaretini göstermek için başparmağın sırtının bir tarafını, şehadet parmağının iki boğumu arasına koymak ve şehadet parmağının bir tarafını da onun üzerine koymak suretiyle "doksan" işareti yapmıştır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3347, 6543, 7136)

٩٣-كِتَاب الْأَحْكَامِ

93- KİTABUL-AHKÂM[160]

Hükümler kitabı

١-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ ﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygambere ve sizden olan emir sahiplerine de itaat edin.» (Nisâ: 59)

٧١٣٧- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَمَنْ أَطَاعَ أَمِيرِي فَقَدْ أَطَاعَنِي وَمَنْ عَصَى أَمِيرِي فَقَدْ عَصَانِي.

7137- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bana itaat eden Allah'a itaat etmiştir. Bana isyan eden Allah'a isyan etmiştir. Benim emirime itaat eden bana itaat etmiştir. Benim emirime isyan eden bana isyan etmiştir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2957, 7137)

---

160 Ahkâm hüküm kelimesinin çoğulu olup "hükümler" demektir. Hüküm, sözlükte men etmek, önlemek anlamlarına gelir. Hâkimin davayı neticeye bağlamasına hüküm denmesi, taraflar arasındaki düşmanlığı önlediği içindir. Hüküm, bir şeyi diğerine dayandırma, emir ve irade manasında da kullanılmıştır.

٧١٣٨- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْإِمَامُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى أَهْلِ بَيْتِ زَوْجِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ وَعَبْدُ الرَّجُلِ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ أَلَا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ.

7138- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hepiniz çobansınız ve hepiniz sürüsünden sorumludur. İmam çobandır ve elinin altındakilerden sorumludur. Evin erkeği ailesi üzerine çobandır ve ailesinden sorumludur. Kadın, kocasının evi üzerine ve çocukları üzerine çobandır ve onlardan sorumludur. Hizmetçi efendisinin malı üzerine çobandır ve onun malından sorumludur. Hepiniz çobansınız ve hepiniz sürüsünden sorumludur."[161] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 893, 2409, 7138)

---

161 Allah Teâlâ hiçbir kulunu başıboş yaratmamıştır. Dünyaya gelen herkesin bir sorumluluğu vardır. Devlet reisinden dağdaki çobana, evdeki hizmetçiye varıncaya kadar herkes yaptığı işin hesabını Allah'a verecektir. Peygamber Efendimiz meseleye bu açıdan bakmaktadır. Peygamber Efendimiz sorumlu olan kimseyle sorumlu olduğu şeyleri çoban-sürü benzetmesiyle anlatmıştır. Çoban saflığı ve samimiyeti temsil eder. O güttüğü koyunlara derin bir şefkat ve merhamet besler. Koyunlarını en güzel otlaklarda yaymaya çalışır. Sulama zamanı gelince onları sular. Dinlenme zamanı eğlek yerine götürüp yatırır. Kurda kuşa kaptırmaz. Onların hastalanmamasına dikkat eder. Hasta olanlara da özel ihtimam gösterir. Kendisine canlısı cansızıyla koskoca bir devlet emanet edilen devlet başkanı, üstlendiği sorumluluğun pek büyük, aldığı görevin altından kalkılamayacak kadar ağır olduğunu düşünerek yönettiği herkese, her şeye karşı âdil davranmaya gayret etmeli, sorumluluk sınırı içinde bulunan hiç kimsenin, bir başkasının hakkını yemesine izin vermemelidir. Aile reisi ise, karısının ve çocuklarının dünyada ve âhirette mutlu olmalarından birinci derecede kendisinin sorumlu olduğunu düşünmeli, onların maddî ve manevî ihtiyaçlarını temin etmeli, kimseye el açmalarına meydan vermemelidir. Bir evin sorumluluğu kendisine bırakılan kadın, emanetçi olduğunu unutmamalı, kocasının maddî ve manevî haklarını gözetmeli, kocasına ve yuvasına söz getirmemeli, eşinin malını gereksiz yere harcamamalıdır. Bir hizmetkâr da idaresine verilen şeylerden sorumlu olduğunu bilmeli, hizmet ettiği kimsenin iyiliğini istemeli ve haklarını korumalıdır. Kendisine insanlar emanet edilen bir şahıs, yönettiği kimselere, çobanın sürüsüne sahip çıktığı gibi iyi duygularla arka çıkmalı, onları koru-

٢-بَاب الْأُمَرَاءُ مِنْ قُرَيْشٍ

2- Bâb: Emirler Kureyş Kabilesindendir

٧١٣٩- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ كَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ يُحَدِّثُ أَنَّهُ بَلَغَ مُعَاوِيَةَ وَهُوَ عِنْدَهُ فِي وَفْدٍ مِنْ قُرَيْشٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَيَكُونُ مَلِكٌ مِنْ قَحْطَانَ فَغَضِبَ فَقَامَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّ رِجَالًا مِنْكُمْ يُحَدِّثُونَ أَحَادِيثَ لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَلَا تُؤْثَرُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُولَئِكَ جُهَّالُكُمْ فَإِيَّاكُمْ وَالْأَمَانِيَّ الَّتِي تُضِلُّ أَهْلَهَا فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ فِي قُرَيْشٍ لَا يُعَادِيهِمْ أَحَدٌ إِلَّا كَبَّهُ اللَّهُ فِي النَّارِ عَلَى وَجْهِهِ مَا أَقَامُوا الدِّينَ تَابَعَهُ نُعَيْمٌ عَنِ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ.

7139- Muhammed ibnu Cubeyr ibnu Mut'im -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Amr ibnu Âs'ın Kureyş'ten bir topluluk içinde: İleride Kahtânîler'den bir kral olacak... diye konuşur olduğu Muâviye'ye ulaştı. Muâviye bu söze sinirlendi de hemen heyet karşısında ayağa kalktı ve Allah'ı lâyık olduğu sıfatlarla sena etti. Sonra "Amma ba'du" deyip şöyle hitâp etti:

-Sizden bazı adamların Allah'ın Kitabı'nda olmayan ve Allah Rasû-

---

yup gözetmelidir. İdaresi altındakilerin kendisine bir Allah emaneti olduğunu düşünmeli, onlara şefkat ve merhamet göstermeli, aldıkları paranın ihtiyaçlarını karşılamaya yetip yetmediğini araştırmalı, kendisi veya yakınları hasta olduğu zaman onlara yardım etmeli, kısacası yönettiği kimselerin bahtiyarlığını istemeli, kendilerini mutlu edecek ve görevlerini en iyi şekilde yapacak imkânları hazırlamalıdır. Ayrıca yönetici yönettiği kişileri peşinen mahkûm etmemeli, onların fırsat bulunca işini ihmâl edeceğini veya hainlik edeceğini düşünmemelidir. Çünkü herkesin kötü olduğunu düşünmek, onlara karşı katı davranmaya ve kendilerine haksızlık etmeye yol açar. İş hayatında huzur yerine huzursuzluk, güven yerine güvensizlik yaygınlaşınca herkes tedirgin olur; iş hayatında verim düşer. İyilerle kötüler birbirinden ayrılıp herkes lâyık olduğu muameleyi gördüğü zaman, işini bilen iyi kimseler insanca yaşamanın saadetini tadarken kötüler de kendilerine çeki düzen vermeye mecbur kalır.

lü sallallahu aleyhi ve sellemden de rivayet edilmeyen birtakım sözler söyleyip nakletmekte oldukları haberi bana ulaşmıştır. Bu adamlar sizin cahillerinizdir. Sizler, sahibini sapıklığa sürükleyen bâtıl sözlerden sakınınız! Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle buyururken işittim: "Şüphesiz hilafet Kureyş üzerinde bulunacaktır.[162] Onlar hilâfeti[163] İslâm kurallarına yürüttükleri müddetçe onlara hiçbir kimse bu hususta düşmanlık edemeyecektir. Meğer ki onlar dînden, adaletten saparlar, bu hâlde Allah Kureyş'i yüzüstü sürçtürür, rezil eder." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3500, 7139)

٧١٤٠- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ قَالَ ابْنُ عُمَرَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَزَالُ هَذَا الْأَمْرُ فِي قُرَيْشٍ مَا بَقِيَ مِنْهُمْ اثْنَانِ.

7140- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kureyş'ten iki kişi kaldığı müddetçe hilâfet onlardan ayrılmaz."[164] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3501, 7140)

---

162 Bu rivayetler kitap ve sünnetin zahiri naslarına muhalif değil, sıhhat yönünden de kabule şayandır, öyleyse meseleyi olduğu gibi kabul etmek, yaşadığımız şartlar altında dahi ilâhi takdirin tezahür edişini zamana bırakmak, herhâlde ilmen ve mantıken hakka daha uygunluk arzetmektedir.

163 Halife kelimesi, h-l-f (halefe) kökünden türemiştir. Halefe, geride kaldı, sonradan geldi anlamındadır. Halife, selefin yerini alan, sonradan gelen (nesil), istihlâf edilen, birinin yerine bırakılan demektir. Aynı zamanda bu kelimenin kapsamı içinde vekâlet ve yöneticilik de vardır. Hilâfet, halife olmak, halifelik, reislik, başkanlık, birinin yerine geçmek, onun adına iş yapmak ve onu temsil etmek anlamına gelir. Istılahta ise; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra, Ona halef olarak mü'minlere emir olmak" şeklinde tarif edilmiştir. Bey'at sonucu müminler adına tasarruf yetkisine sahip olan ve ahkâmın tatbikini sağlayan kimseye halife denir.

164 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Benden sonra hilâfet ancak otuz sene devam edecektir. Ondan sonra melik devri gelir" buyurmuştur. Diğer rivayete göre: "Otuz seneden sonra Allah, mülkünü o kullarının idaresini dilediği kimseye verir" buyurmuştur. Rasûlullah'ın dört halîfesi ile torunu Hasan ibnu Alî'nin altı ay kadar halifelik zamanlarıyle, bu otuz sene tamam oluyor. Hicretin kırkıncı yılında Hasan, Muâviye hesabına hilâfetten çekilmiş bulunuyor ve bu tarihten itibaren imamet, emaret, saltanat devri başlıyor.

٣-بَاب أَجْرِ مَنْ قَضَى بِالْحِكْمَةِ

3- Hikmetle Hüküm Veren Kimsenin Ecri Bâbı

لِقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Her kim Allah'ın indirdikleriyle hükmetmezse, işte asıl fâsık***[165] ***olanlar onlardır.»*** (Mâide: 47)

٧١٤١- حَدَّثَنَا شِهَابُ بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَلَّطَهُ عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ وَآخَرُ آتَاهُ اللَّهُ حِكْمَةً فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا.

7141- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İki kimseden başkasına gıpta edilmez: Allah Azze ve Celle kendisine mal verdiği ve ona malı hak yolunda harcama yetkisi vermiş kimseye, bir de Allah'ın

---

165 İsyan, Allah'ın emrini terk, hak yoldan çıkma, günah işleme tohumun kabuğunu delip çıkması. Fısk'ın çoğulu fesekâ ve füssâk'tır. Istılahi anlamı ise, büyük günahları işlemek veya küçük günahlarda devam etmek suretiyle Allah'a itaat etmekten çıkmak. Ayette "Rabbinin emrinden, O'na itaattan dışarı çıktı," (Kehf, 50) denilmiştir. Emrini tanımayan, sapkın, günah işleyen, fesatçı, kötülük eden, amel etmediği hâlde kelime-i şehâdet getiren ve inanan kimse anlamlarında kullanılır. Fısk: Kur'an öncesi metinlerde, meyvenin filizlenmesi, kabuğundan çıkması, hayvanların, özellikle de farenin yuvasından çıkması anlamına gelir. Kur'an, bu kelimenin anlam çerçevesini genişleterek, insanların ve başka varlıkların emirden ve yoldan çıkması anlamında kullanmıştır. Fısk: Yoldan çıkma, doğru yoldan sapma, iyilik ve güzellikten çıkma, günaha batma, kötülüğe iyice dalma anlamlarına gelir. Büyük günahları işlemek veya küçük günahlarda devam etmek suretiyle Allah'a itaat etmekten çıkmaya fısk denir. Fısk işleyene, bu tür davranışları gerçekleştirene de fâsık denir. En yaygın olarak kabul edilen görüşe göre fısk, itaatten çıkma, dinin koyduğu sınırlardan dışarı çıkma anlamındadır. Bu kullanımıyla fısk, küfür teriminden daha geniş bir kullanım alanına sahiptir. Buna göre, her kâfir fasıktır; ama her fasık, kâfir değildir. Kur'ân'daki kullanımından yola çıkarak fısk, vahiy tarafından temizliği ve iyiliği belirlenmiş şeylerden uzak kalmak veya dince çizilen güzel sınırlardan dışarı çıkmak şeklinde tanımlanabilir. Fısk, fıtratın dejenere olması ve yaratılıştan sapma olarak anlaşılabilir.

kendisine hikmet verdiği kimsedir ki o, insanlar arasında bununla hüküm verir ve bunu da başkalarına öğretir."[166] (Hadisin geçtiği yerler:1409, 7141, 7316)

٤-بَاب السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ لِلْإِمَامِ مَا لَمْ تَكُنْ مَعْصِيَةً

4- Bâb: Allah'a İsyan Etmeyi Emretmediği Müddetçe İmamın Emirlerini Dinlemek ve İtaat Etmek Vardır

٧١٤٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَإِنْ اسْتُعْمِلَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ كَأَنَّ رَأْسَهُ زَبِيبَةٌ.

7142- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Üzerinize, Habeşli ve kafası kuru üzüm tanesi gibi olan bir köle emir olarak tayin edilse onu dinleyin ve ona itaat edin."[167] (Hadisin geçtiği yerler: 693, 696, 7142)

---

166 İmrenmek. Kişinin, başkasında bulunan iyi bir şeyin ondan gitmesini istemeyip, benzerinin kendisinde de bulunmasını istemesi. İki şeyden birine kavuşan insana gıbta etmek yerinde olur. Allahü teâlâ bir kimseye İslâm ilimlerini ihsan eder. Bu da, her hareketini bilgisine uygun yapar. İkincisi, Allahü teâlâ, birine çok mal verir. Bu kimse de malını, Allahü teâlânın râzı olduğu, beğendiği yerlere harcar. Hasette kıskançlık, çekememezlik ve başkasının iyi hâlini istememek gibi bir kötü huy var. Gıbta ise hasede nisbeten oldukça masum. Gıptada başkasını iyi hâlinden dolayı içten tebrik etme, onu mümkünse örnek alma, onun gibi olmaya azmetme gibi iyi huylar söz konusudur. Gıptanın haset yönü yoktur. Zaten gıpta hasede doğru kaydığı anda, gizli de olsa kıskançlık ve çekememezlik hemen devreye girdiği için artık buna gıbta denmez. Çünkü gıbta ruhuna "çekememezlik" gölgesi düşmüştür, çünkü gıbta safiyetini, günahsızlığını ve masumiyetini kaybetmiştir, çünkü gıbtanın içine hasedin kiri ve ihaneti düşmüştür.

167 Devletin devamı, milletin birliği ve beraberliği, halkın huzuru ve sükûnu her şeyden önemlidir. Bunu sağlamak da devlet işlerini yürüten kimselere itaat etmekle mümkündür. Yöneticiler Allah'a karşı gelmedikçe, yönettikleri insanları günaha sürüklemedikçe sözleri dinlenmelidir. İnsan bu konuda zenginken veya huzurluyken başka, fakirken veya kederliyken daha başka düşünmemelidir. Hatta idareci haksızlık ederek kendi çıkarlarını ön planda tutsa, yakınlarını kayırsa bile, bunlar ona isyan etmek için yeterli sebep değildir. Vali veya kumandan olarak tayin edilen kişi, başı kuru üzüm gibi siyah bir köle de olsa, hatta bir hadiste buyurulduğu üzere "kolları ve bacakları kesilmiş bir köle de olsa" küçümsenmeyecek, sözü dinlenip kendisine itaat edilecek, arkasında namaz kılınacaktır. Devleti yöneten kişiyi

٧١٤٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ الْجَعْدِ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ يَرْوِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَأَى مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئًا فَكَرِهَهُ فَلْيَصْبِرْ فَإِنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ يُفَارِقُ الْجَمَاعَةَ شِبْرًا فَيَمُوتُ إِلَّا مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.

7143- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim emirinden meydana gelen bir hareketi fena görürse, sabretsin. Çünkü her kim itaatten bir karış dışarı çıkarsa, o, cahiliyet ölümüyle ölür."[168] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7053, 7054, 7143)

٧١٤٤- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ فِيمَا أَحَبَّ وَكَرِهَ مَا لَمْ يُؤْمَرْ بِمَعْصِيَةٍ فَإِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَمْعَ وَلَا طَاعَةَ.

7144- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İmam size Allah'a isyanı emretmediği müddetçe onun sözünü dinlemek ve emrine itaat etmek bir haktır. Allah'a isyan etmek hususunda emrolunduğunuzda ise onları dinlemek ve itaat etmek yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2955, 7144)

Allah'a karşı gelmesi sebebiyle devirmek söz konusu olduğu zaman bile, bir kargaşanın çıkıp çıkmayacağı, insanların bundan zarar görüp görmeyeceği hesaplanacaktır. Şayet bu uygulama büyük kargaşaya sebep olacaksa, uygun zamana kadar haksızlıklara sabretmek gerekecektir.

168 Müslümanların huzuru ve selâmeti, İslâmiyet'in gereği gibi yaşanması, dolayısıyla dinin güçlenmesi başta sağlam bir devlet başkanı bulunmasına bağlıdır. Müslümanlar yöneticileri etrafında kenetlendikleri ve aralarına herhangi bir bozgunculuğun girmesine meydan vermedikleri takdirde, hiçbir düşman onların birliğini ve dirliğini bozamaz. Müslümanların devlet başkanlarına destek vermesi İslâm devletini güçlendirir; devletin devlet olarak, milletin de millet olarak görevlerini mükemmel bir şekilde yapmasını sağlar. Müslümanların devlet başkanına bağlılık sözü verdikten sonra biatlarını bozarak onun aleyhinde çalışmaları ise, devletin zayıflamasına ve görevlerini gereği gibi yapmamasına yol açar. Neticede hem devlet hem de millet zayıf düşer. Bu hâl din ve devlet düşmanlarının işine yarar. Devlet başkanları veya onların temsilcileri gayri meşru hareketlerde bulundukları zaman,

٧١٤٥- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يُطِيعُوهُ فَغَضِبَ عَلَيْهِمْ وَقَالَ أَلَيْسَ قَدْ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُطِيعُونِي قَالُوا بَلَى قَالَ قَدْ عَزَمْتُ عَلَيْكُمْ لَمَا جَمَعْتُمْ حَطَبًا وَأَوْقَدْتُمْ نَارًا ثُمَّ دَخَلْتُمْ فِيهَا فَجَمَعُوا حَطَبًا فَأَوْقَدُوا نَارًا فَلَمَّا هَمُّوا بِالدُّخُولِ فَقَامَ يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ قَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّمَا تَبِعْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِرَارًا مِنْ النَّارِ أَفَنَدْخُلُهَا فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ خَمَدَتْ النَّارُ وَسَكَنَ غَضَبُهُ فَذُكِرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَوْ دَخَلُوهَا مَا خَرَجُوا مِنْهَا أَبَدًا إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ.

7145- Ali -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir seriyyenin başına Ensâr'dan birini emir ve komutan tayin etti. Onlara da o emire itaat etmelerini emretti. Yolculuk esnasında bu emir bir şeye öfkelendi ve: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sizin bana itaat etmenizi emretmedi mi? dedi. Onlar da: Evet, dediler. Emir dedi ki: Bana odun toplayın. Onlar da odunu topladılar.

-Ateşi yakın, dedi. Onlar da ateşi yaktılar.

-Girin bu ateşe, dedi. Bazıları bu ateşe girmeyi düşündü. Diğerleri de onları girmelerine engel oluyorlar: Bizler ateşe girmemek için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin etrafında toplandık, diyorlardı. Onlar bu hâl üzereyken ateş söndü ve emirin de öfkesi geçti. Bu olay Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaşınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

hemen karşı tavır takınıp devleti ve idareyi zayıf düşürecek teşebbüslere girişmemelidir. Öyle durumlarda sabırlı davranmalı, bu haksızlıkların giderilmesi için çaba sarfetmelidir. Sabırsızlık gösterip bozguncu tavır takınmak, devlet reisinden ve dolayısıyla İslâm ümmetinden kopmaktır. Efendimizin ifadesiyle devlet başkanından bir karış dahi ayrılmak, devleti başsız ve güçsüz bırakmaya yol açar. Buna sebep olan kimseler de, tıpkı cahiliye devrinde olduğu gibi, düzeni bozulmuş bir toplumda yaşayıp ölmeye mahkûm olurlar. Efendimiz'in sözünü ettiği Câhiliye devrinde ölmüş gibi olmak işte budur.

"Şayet sizler o ateşe girmiş olsaydınız, Kıyamet gününe o ateşten çıkamazdınız. İtaat maruftadır." (Yani, Allah'a isyanda kula itaat yoktur.) (Hadisin geçtiği diğer yer: 4340)

٥-بَاب مَنْ لَمْ يَسْأَلْ الْإِمَارَةَ أَعَانَهُ اللَّهُ عَلَيْهَا

5- Bâb: "Bir Şehri Yönetme Yetkisi, Talep Etmeksizin Kendisine Verilen Kimseye, Allah Bu İşinde Ona Yardım Eder"

٧١٤٦- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سَمُرَةَ لَا تَسْأَلْ الْإِمَارَةَ فَإِنَّكَ إِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وُكِلْتَ إِلَيْهَا وَإِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ وَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ.

7146- Abdurrahman ibnu Semure -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

Ey Abdurrahman ibnu Semure! Sakın sen bir yere vali olmayı isteme! Şayet sen bunu ister ve bu da sana verilirse, bu meseledeki hırsından dolayı o konuda yardım edilmesi, kendi nefsine bırakılır. Şayet bir şehri yönetme yetkisi sen istemeden verilir ise, o konuda yardım olunursun. Bir konuda yemin eder ve bir başkasını ondan daha hayırlı görürsen, yemininin kefaretini ver ve ondan daha hayırlı olan işi yap!"[169] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6622, 7146, 7147)

---

169 Hadîs-i şerîfte sözü edilen yöneticilik, valilik, kaymakamlık gibi devleti temsil etme görevidir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem devletin gücünü kudretini temsil edecek kişilerin bu göreve lâyık, şahsiyetli, bilgili ve işinin ehli kimseler olması gerektiğine işaret buyurmakta, makam ve mevki heveslisi değersiz ve şahsiyetsiz kimselerin böyle önemli mevkilere getirilmemesi icap ettiğini hatırlatmaktadır. Zira koltuk sevdasına kapılmış olan menfaatçiler, o makamlardan hesapsız çıkarlar elde etmeyi umdukları için, araya hatırlı kimseler koyarak, hatta gerekirse büyük rüşvetler vererek göz diktikleri mevkileri elde etmek isterler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdurrahman İbnu Semüre'ye valilik, kaymakamlık gibi yöneticiliğe tâlip olmamayı tavsiye etmekte, herkesin bu görevleri başaramayacağını hatırlatmaktadır. Şayet bir kimse böyle önemli görevlere lâyık ise ve bu hizmet devleti yönetenler tarafından kendisine teklif ediliyorsa, görevi kabul edip devletine hizmet etmelidir. Kendisi talip olmadığı hâlde lâyık görülerek iş başına geti-

٦-بَاب مَنْ سَأَلَ الْإِمَارَةَ وُكِلَ إِلَيْهَا

6- Bâb: Her Kim Bir Şehre Yönetici Olmayı İsterse, Bu Meseledeki Hırsından Dolayı O Konuda Yardım Edilmesi Kendi Nefsine Bırakılır

٧١٤٧- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنِ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سَمُرَةَ لَا تَسْأَلِ الْإِمَارَةَ فَإِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وُكِلْتَ إِلَيْهَا وَإِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ.

7147- Abdurrahman ibnu Semure -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

Ey Abdurrahman ibnu Semure! Sakın sen bir yere vali olmayı isteme! Şayet sen bunu ister ve bu da sana verilirse, bu meseledeki hırsından dolayı o konuda yardım edilmesi, kendi nefsine bırakılır. Şayet bir şehri yönetme yetkisi sen istemeden verilir ise, o konuda yardım olunursun. Bir konuda yemin eder ve bir başkasını ondan daha hayırlı görürsen, yemini-

---

rilen kimse, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in belirttiğine göre, Cenab-ı Hakk'ın yardımını görür ve işinde başarılı olur. Şahsî arzusu ve hırsı sebebiyle bir görevi kendisi isteyip yönetici olan kimseler ise Allah Teâlâ tarafından desteklenmezler. Onlar karşılaştıkları meseleleri şahsî yetenekleri ile hâlletmek zorunda kalırlar. İdarecilik görevine ehil olsa bile, bir kimsenin içindeki ihtirası dışarı vurarak bu görevi istemesini Peygamber Efendimiz doğru bulmamış, böyle kimselere görev vermemiştir. İnsanın geçimini temin etmek için yöneticilerden yapabileceği bir iş istemesi, elbette bu yasağın dışında kalır. Hadîs-i şerîfte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in verdiği ikinci öğüt, bir şeyi yapmayacağım veya yapacağım diye yemin eden, fakat daha sonra düşündüğünün aksini yapmanın daha hayırlı olduğunu gören kimsenin, yemin ettim bir kere diyerek yanlışta ısrar etmemesidir. Zira hatada ısrar etmek ikinci bir hatadır. Aklı başında olan kimse hatalı yolu bırakır, doğru olanı yapar. Zira hatanın neresinden dönülse kârdır. Dinimiz yeminden dönmenin çaresini göstermiş, yolunu yordamını öğretmiştir. Hadîs-i şerîfte hatırlatıldığı şekilde bilerek ve isteyerek veya istemeyerek yeminini bozan kimse, yemin kefâreti vermek suretiyle hatasını bağışlatabilir. Yeminini bozan kimse bunun cezasını zenginlik durumuna göre öder. Yemin bozmanın cezası sırasıyla köle azat etmek, değilse on fakire bir günlük yiyeceklerini vermek yahut onları giydirmektir. Bunlara gücü yetmeyen kimse ise birbiri peşine üç gün oruç tutacaktır.

nin kefaretini ver ve ondan daha hayırlı olan işi yap!" (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 6622, 7146, 7147)

٧-بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ الْحِرْصِ عَلَى الْإِمَارَةِ

7- Emirlik İsteği Üzerine Hırslı Olmanın Mekruhluğu Bâbı

٧١٤٨- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّكُمْ سَتَحْرِصُونَ عَلَى الْإِمَارَةِ وَسَتَكُونُ نَدَامَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَنِعْمَ الْمُرْضِعَةُ وَبِئْسَتْ الْفَاطِمَةُ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُمْرَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَوْلَهُ.

7148- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak ki sizler hilafete ve bir beldeye yönetici olmaya çok hırslı olacaksınız. Bu ise Kıyamet günü (bu görevi gereği yapmayanlar için) pişmanlık olacaktır. Bu dünyada iken onun için bir nimet, öldükten sonra ise onun için sıkıntıdır."[170]

٧١٤٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَرَجُلَانِ مِنْ قَوْمِي فَقَالَ أَحَدُ الرَّجُلَيْنِ أَمِّرْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَقَالَ الْآخَرُ مِثْلَهُ فَقَالَ إِنَّا لَا نُوَلِّي هَذَا مَنْ سَأَلَهُ وَلَا مَنْ حَرَصَ عَلَيْهِ.

---

170 Bir kimse, lâyık olmadığı ve üstesinden gelecek yeteneği bulunmadığı bir göreve tâlip olmadan önce, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in haber verdiği kıyamet günündeki acı sonu, rezilliği ve pişmanlığı iyi düşünmelidir. Fani dünyanın iki günlük sultanlığı için âhiretin bitip tükenmeyen rezilliğini göze almak nasıl bir akıldır? İyi ve âdil bir idarecinin kıyamet gününde Cenab-ı Hakk'ın arşının gölgesinde barınacak yedi bahtiyardan biri olacağı da unutulmamalıdır. Üstesinden gelip gelemeyeceğini düşünmeden memuriyet alma hırsıyla yanıp tutuşan kimselerin bulunduğu bir zamanda, görevini mükemmel bir şekilde yapacağı bilinenlerin yöneticilikten görevinden kaçınmaları doğru değildir. Hatta kendisine teklif edilen böyle bir görevi almak, yerine göre bir zarurettir.

7149- Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben beraberimde Eş'ârî kabilesinden iki kişi olduğu hâlde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına vardım. Bu kişiler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden iş istediler. Bunun akabinde ben:

-Bunların iş isteyeceklerini bilmiyordum, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Biz, hırsla iş yapmak isteyeni işimiz üzerine kullanmayız." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2261, 3038, 4341, 4343, 4344, 6124, 6923, 7149, 7156, 7157, 7172)

٨-بَاب مَنْ اسْتُرْعِيَ رَعِيَّةً فَلَمْ يَنْصَحْ

8- Bir Topluluğu Koruyup Gözetlemek Vazifesi Verilip de O Topluluğa Nasihat Etmeyen Kimse Bâbı

٧١٥٠- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَشْهَبِ عَنْ الْحَسَنِ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ زِيَادٍ عَادَ مَعْقِلَ بْنَ يَسَارٍ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ فَقَالَ لَهُ مَعْقِلٌ إِنِّي مُحَدِّثُكَ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ عَبْدٍ اسْتَرْعَاهُ اللَّهُ رَعِيَّةً فَلَمْ يَحُطْهَا بِنَصِيحَةٍ إِلَّا لَمْ يَجِدْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ.

7150- Hasan Basrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Basra Emîri Ubeydullah îbnu Ziyâd, Ma'kil ibnu Yesâr'ı vefatı hastalığı içinde ziyaret etmişti. Ma'kil, İbnu Ziyâd'a şöyle dedi:

Ben sana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işittiğim bir hadîsi haber vereceğim: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden şöyle buyururken işittim: "Bir kul ki, Allah onu bir belde üzerine, oranın halkını koruyup gözetmesi için yönetici tayin eder de o kimse, halkı koruyup gözetmez, ve onlara nasihatta bulunmazsa, o kimse, cennetin kokusunu bile bulamayacaktır."

٧١٥١- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا حُسَيْنٌ الْجُعْفِيُّ قَالَ زَائِدَةُ ذَكَرَهُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ الْحَسَنِ قَالَ أَتَيْنَا مَعْقِلَ بْنَ يَسَارٍ نَعُودُهُ فَدَخَلَ عَلَيْنَا عُبَيْدُ اللَّهِ فَقَالَ

لَهُ مَعْقِلٌ أُحَدِّثُكَ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا مِنْ وَالٍ يَلِي رَعِيَّةً مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَيَمُوتُ وَهُوَ غَاشٌّ لَهُمْ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ.

7151- Hasan Basrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Ma'kil ibnu Yesâr'a hastalığı sırasında ziyarete gitmiştik. Bu sırada yanımıza vali olan Ubeydullah îbnu Ziyâd girdi. Ma'kil, İbnu Ziyâd'a şöyle dedi: Ben sana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işittiğim bir hadisi haber vereceğim. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle buyururken işittim: "Müslümanların bulunduğu bir şehre valilik eden bir kimse, onları aldatır ve o hâl üzere ölürse, muhakkak ki Allah Azze ve Celle ona Cennet'i haram kılar."

٩-بَاب مَنْ شَاقَّ شَقَّ اللَّهُ عَلَيْهِ

9- Bâb: İnsanlar Üzerine Meşakkat Girdiren Kimseye Allah da Meşakkat Verîr

٧١٥٢- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ طَرِيفٍ أَبِي تَمِيمَةَ قَالَ شَهِدْتُ صَفْوَانَ وَجُنْدَبًا وَأَصْحَابَهُ وَهُوَ يُوصِيهِمْ فَقَالُوا هَلْ سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ وَمَنْ يُشَاقِقْ يَشْقُقْ اللَّهُ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالُوا أَوْصِنَا فَقَالَ إِنَّ أَوَّلَ مَا يُنْتِنُ مِنْ الْإِنْسَانِ بَطْنُهُ فَمَنْ اسْتَطَاعَ أَنْ لَا يَأْكُلَ إِلَّا طَيِّبًا فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ اسْتَطَاعَ أَنْ لَا يَحَالَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ بِمِلْءِ كَفِّهِ مِنْ دَمٍ أَهْرَاقَهُ فَلْيَفْعَلْ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ مَنْ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُنْدَبٌ قَالَ نَعَمْ جُنْدَبٌ.

7152- Tarîf Ebu Temime -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Safvân, Cundeb ve arkadaşlarına, bir mecliste hazır bulunup şahit oldum. Cundeb onlara vasiyet ediyordu. Safvân ve arkadaşları Cundeb'e: Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden herhangi bir şey işittin mi? dediler de onu söylemesini istediler.

Cundeb de onlara şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle buyururken işittim: "Her kim duyulsun diye bir iş işlerse, kıyamet gününde Allah da onun rüsvaylığını duyurur."

Yine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim de halka meşakkat ve zahmet verirse, Allah da kıyamet gününde o kimseyi azap ile cezalandırır."

Bunun üzerine orada bulunanlar: Bize nasihatta bulun, dediler. tabiîler Cundeb'e: Bize daha vasiyet et! diye rica ettiler. Cundeb de şöyle dedi: İnsanın öldükten sonra ilk önce kokuşan organı karnıdır. Her kim şüpheli kazançlardan çekinip yalnız helâl lokma ile geçinmeye gücü yeterse, bunu yapsın! Her kim de kendisiyle cennet arasını haksız yere döktüğü kan ile dolu eliyle ayırmamaya gücü yeterse, bunu da yapsın! (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6499, 7152)

١٠-بَاب الْقَضَاءِ وَالْفُتْيَا فِي الطَّرِيقِ

10- Yolda İken Bir konuda Hüküm ve Fetva Vermek Bâbı

وَقَضَى يَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ فِي الطَّرِيقِ وَقَضَى الشَّعْبِيُّ عَلَى بَابِ دَارِهِ.

Merv Kadısı Yahya ibnu Ya'mer yolda hüküm vermiş, Şa'bî de kendi evinin kapısı önünde hüküm vermiştir.

٧١٥٣- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَارِجَانِ مِنْ الْمَسْجِدِ فَلَقِيَنَا رَجُلٌ عِنْدَ سُدَّةِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى السَّاعَةُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَعْدَدْتَ لَهَا فَكَأَنَّ الرَّجُلَ اسْتَكَانَ ثُمَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَعْدَدْتُ لَهَا كَبِيرَ صِيَامٍ وَلَا صَلَاةٍ وَلَا صَدَقَةٍ وَلَكِنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ.

7153- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beraber Mescidden çıktığımız sırada Mescid kapısı üzerindeki gölgeliğin yanında bize bir adam kavuştu da: Ey Allah'ın Rasûlü! Kıyamet ne zaman olacak? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

"Sen onun için ne hazırladın?" buyurdu. Adam da: Ben kıyamet için çokça namaz, oruç ve sadaka hazırlamadım. Lâkin ben Allah'ı ve Rasûlü'nü seviyorum, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Sen sevdiğinle berabersin" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3688, 6167, 6171, 7153)

١١-بَاب مَا ذُكِرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ لَهُ بَوَّابٌ

11- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Evine Girmelerini Engelleyecek Kapıcılar Olmadığının Zikredilmesi Bâbı

٧١٥٤- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ لِامْرَأَةٍ مِنْ أَهْلِهِ تَعْرِفِينَ فُلَانَةَ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِهَا وَهِيَ تَبْكِي عِنْدَ قَبْرٍ فَقَالَ اتَّقِي اللَّهَ وَاصْبِرِي فَقَالَتْ إِلَيْكَ عَنِّي فَإِنَّكَ خِلْوٌ مِنْ مُصِيبَتِي قَالَ فَجَاوَزَهَا وَمَضَى فَمَرَّ بِهَا رَجُلٌ فَقَالَ مَا قَالَ لَكِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ مَا عَرَفْتُهُ قَالَ إِنَّهُ لَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَجَاءَتْ إِلَى بَابِهِ فَلَمْ تَجِدْ عَلَيْهِ بَوَّابًا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا عَرَفْتُكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الصَّبْرَ عِنْدَ أَوَّلِ صَدْمَةٍ.

7154- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- kendi ehlinden bir kadına hitaben:

Sen falanca kadını tanıyor musun? diye soruyordu. O kadın: Evet ben onu tanıyorum, dedi. Enes şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir kabrin başında ağlamakta olan bir kadına uğradı ve ona dedi ki: "Allah'tan kork ve sabret." Kadın dedi ki: Benden uzaklaş. Benim başıma gelen belâ ve musibet senin başına gelmedi.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kadına hiçbir şey demeden oradan uzaklaştı. O kadının yanına bir adam geldi ve: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sana ne dedi? diye sordu. Kadın da: Ben O'nu tanıyamadım, dedi. Adam: O; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem idi, dedi. Bunun üzerine kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kapısına geldi ve kapıda kimseyi bulamadı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi ben seni bilemedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de o kadına: "Muhakkak ki sabır, ancak musibetin ilk anında gösterilendir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1252, 1283, 1302, 7154)

١٢-بَاب الْحَاكِمِ يَحْكُمُ بِالْقَتْلِ عَلَى مَنْ وَجَبَ عَلَيْهِ دُونَ الْإِمَامِ الَّذِي فَوْقَهُ

12- Hâkim, Öldürülmesi Vâcip Olan Kimse Kendisini Yönetici Olarak Atayan İmamdan, Bunun İçin Ayrıca İzin Almaksızın Öldürmekle Hüküm Verir Bâbı

٧١٥٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ الذُّهْلِيُّ حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ إِنَّ قَيْسَ بْنَ سَعْدٍ كَانَ يَكُونُ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْزِلَةِ صَاحِبِ الشُّرَطِ مِنْ الْأَمِيرِ.

7155- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kays ibnu Sa'd ibnu Ubâde el-Ensârî el-Hazrecî Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin önünde emir tarafından emniyeti korumak için tayin olunmuş bulunan kolluk görevi mesabesinde olur idi.

٧١٥٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى هُوَ الْقَطَّانُ عَنْ قُرَّةَ بْنِ خَالِدٍ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ وَأَتْبَعَهُ بِمُعَاذٍ.

7156- Ebu Burde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Musa'yı Yemen'e kadı olarak göndermiş, onun ardından da Muâz ibnu Cebel'i yollamıştır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2261, 3038, 4341, 4343, 4344, 6124, 6923, 7149, 7156, 7157, 7172)

٧١٥٧- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا مَحْبُوبُ بْنُ الْحَسَنِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ رَجُلًا أَسْلَمَ ثُمَّ تَهَوَّدَ فَأَتَى مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَهُوَ عِنْدَ أَبِي مُوسَى فَقَالَ مَا لِهَذَا قَالَ أَسْلَمَ ثُمَّ تَهَوَّدَ قَالَ لَا أَجْلِسُ حَتَّى أَقْتُلَهُ قَضَاءُ اللَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

7157- Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Müslüman olmuş, sonra da Yahudi oldu. Bu dininden dö-

nen kişi Ebu Musa'nın yanında bağlanmış hâlde dururken, Muâz ibnu Cebel de oraya geldi ve: Bu bağlı adamın hâli nedir? diye sordu. Ebu Mûsâ da ona: Bu adam Müslüman olduktan sonra Yahudi olmuştur. Muaz ibnu Cebel de şöyle dedi: Allah ve Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hükmü gereği bu adamı öldürmediğim müddetçe ben oturmam! (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2261, 3038, 4341, 4343, 4344, 6124, 6923, 7149, 7156, 7157, 7172)

١٣-بَاب هَلْ يَقْضِي الْقَاضِي أَوْ يُفْتِي وَهُوَ غَضْبَانُ

13- Bâb: Hâkim veya Müfti Öfkeli Olduğu Hâlde Hüküm ve Fetva Verir mi?

٧١٥٨- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ كَتَبَ أَبُو بَكْرَةَ إِلَى ابْنِهِ وَكَانَ بِسِجِسْتَانَ بِأَنْ لَا تَقْضِيَ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَأَنْتَ غَضْبَانُ فَإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَقْضِيَنَّ حَكَمٌ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَهُوَ غَضْبَانُ.

7158- Abdurrahman ibnu Ebî Bekra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babam Ebu Bekra, Sîcistân'da hâkim bulunan oğlu Ubeydullah'a gönderdiği mektubunda ona şöyle dedi: "Sakın öfkeli iken iki kimse arasında hükmetme! Çünkü ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle buyururken işittim: "Sakın ola ki bir hakim, öfkeli olduğu hâlde iki kişi arasında hüküm vermesin."

٧١٥٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي وَاللَّهِ لَأَتَأَخَّرُ عَنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ مِنْ أَجْلِ فُلَانٍ مِمَّا يُطِيلُ بِنَا فِيهَا قَالَ فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطُّ أَشَدَّ غَضَبًا فِي مَوْعِظَةٍ مِنْهُ يَوْمَئِذٍ ثُمَّ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ مِنْكُمْ مُنَفِّرِينَ فَأَيُّكُمْ مَا صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيُوجِزْ فَإِنَّ فِيهِمْ الْكَبِيرَ وَالضَّعِيفَ وَذَا الْحَاجَةِ.

7159- Ebu Mesut el-Ensari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Falanca imamın bize sabah namazında kıratı uzun tutmasından dolayı cemaatle namazı kılmak için mescide geç gidiyorum.

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi o gün gördüğüm gibi hiçbir sohbetinde böyle öfkeli görmemiştim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey insanlar! Siz bıkkınlık veriyorsunuz, usandırıyorsunuz, sizden her kim namaz kıldırırsa (kıratı) hafif (kısa) tutsun. Cemaatin içinde hasta olan vardır, zayıf olan vardır, hacet sahibi olan vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 90, 702, 704, 6110, 7159)

٧١٦٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ الْكَرْمَانِيُّ حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَذَكَرَ عُمَرُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَغَيَّظَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ لِيُرَاجِعْهَا ثُمَّ لِيُمْسِكْهَا حَتَّى تَطْهُرَ ثُمَّ تَحِيضَ فَتَطْهُرَ فَإِنْ بَدَا لَهُ أَنْ يُطَلِّقَهَا فَلْيُطَلِّقْهَا.

7160- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, hanımı hayızlı iken hamını boşadı. Ömer bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'nun yaptığı bu işten dolayı öfkelendi sonra da şöyle buyurdu: "Abdullah hanımını geri döndürsün. Sonra kadın temizlenip tekrar âdetini görünceye, sonra tekrar temizleninceye kadar onu yanında tutsun. İkinci âdetinden temizlendikten sonra hanımını boşamak isterse hanımıyla cinsi münasebet yapmadan temiz hâlinde iken boşasın. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4908, 5251, 5252, 5253, 5258, 5264, 5332, 7160)

١٤-بَاب مَنْ رَأَى لِلْقَاضِي أَنْ يَحْكُمَ بِعِلْمِهِ فِي أَمْرِ النَّاسِ إِذَا لَمْ يَخَفْ الظُّنُونَ وَالتُّهَمَةَ

14- Zanlardan ve Töhmetlerden Korkmadığı Takdirde İnsanların İşlerinde, Hâkimin İlmi ile Hükmedebileceği Görüşünde Olan Kimse Bâbı

كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِهِنْدٍ خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكِ بِالْمَعْرُوفِ وَذَلِكَ إِذَا كَانَ أَمْرًا مَشْهُورًا.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hind'e dediği gibi: Örfe göre sana ve çocuklarına yetecek kadar mal alabilirsin." Bu, meşhur bir iş olduğu zamandır.

٧١٦١- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ هِنْدٌ بِنْتُ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا كَانَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَهْلُ خِبَاءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ يَذِلُّوا مِنْ أَهْلِ خِبَائِكَ وَمَا أَصْبَحَ الْيَوْمَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَهْلُ خِبَاءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ يَعِزُّوا مِنْ أَهْلِ خِبَائِكَ ثُمَّ قَالَتْ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مِسِّيكٌ فَهَلْ عَلَيَّ مِنْ حَرَجٍ أَنْ أُطْعِمَ مِنْ الَّذِي لَهُ عِيَالَنَا قَالَ لَهَا لَا حَرَجَ عَلَيْكِ أَنْ تُطْعِمِيهِمْ مِنْ مَعْرُوفٍ.

7161- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Utbe'nin kızı Hind geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Müslüman olmadan önce yeryüzünde senin ev halkın kadar hakir olmalarını istediğim başka bir ev halkı yoktu. Müslüman olduktan sonra ise, yeryüzünde senin ev halkın kadar azîz olmalarını istediğim hiçbir ev halkı yoktur. Kocam Ebu Sufyân cimri bir adamdır. Onun malından çocuklarım için gizlice almamda bana bir günah var mıdır? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Örfe göre, kendine ve oğullarına yetecek miktarda onun malından almanda senin için bir günah yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2211, 2460, 3825, 5359, 5364, 5370, 6641, 7161, 7180)

١٥-بَاب الشَّهَادَةِ عَلَى الْخَطِّ الْمَخْتُومِ وَمَا يَجُوزُ مِنْ ذَلِكَ وَمَا يَضِيقُ عَلَيْهِمْ وَكِتَابِ الْحَاكِمِ إِلَى عَامِلِهِ وَالْقَاضِي إِلَى الْقَاضِي

15- "Bu Falanın Yazısıdır" Diye Mühürlenmiş Yazı Üzerine Şahitlik Etmek; Bu Çeşitten Yazı Üzerine Şahitliğin Caiz Olacak ve Kendilerine Şahitliği Caiz Olmayacak Olanlar, Hâkimin Kendi Memurlarına Mektup Yazması İle Kadının Diğer Kadıya Mektup Yazmasının Hükmü Bâbı

وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ كِتَابُ الْحَاكِمِ جَائِزٌ إِلَّا فِي الْحُدُودِ ثُمَّ قَالَ إِنْ كَانَ الْقَتْلُ خَطَأً فَهُوَ جَائِزٌ لِأَنَّ هَذَا مَالٌ بِزَعْمِهِ وَإِنَّمَا صَارَ مَالًا بَعْدَ أَنْ ثَبَتَ الْقَتْلُ فَالْخَطَأُ وَالْعَمْدُ وَاحِدٌ وَقَدْ كَتَبَ عُمَرُ إِلَى عَامِلِهِ فِي الْجَارُودِ وَكَتَبَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ فِي سِنٍّ كُسِرَتْ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ كِتَابُ الْقَاضِي إِلَى الْقَاضِي جَائِزٌ إِذَا عَرَفَ الْكِتَابَ وَالْخَاتَمَ وَكَانَ الشَّعْبِيُّ يُجِيزُ الْكِتَابَ الْمَخْتُومَ بِمَا فِيهِ مِنَ الْقَاضِي وَيُرْوَى عَنِ ابْنِ عُمَرَ نَحْوُهُ وَقَالَ مُعَاوِيَةُ بْنُ عَبْدِ الْكَرِيمِ الثَّقَفِيُّ شَهِدْتُ عَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ يَعْلَى قَاضِيَ الْبَصْرَةِ وَإِيَاسَ بْنَ مُعَاوِيَةَ وَالْحَسَنَ وَثُمَامَةَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ وَبِلَالَ بْنَ أَبِي بُرْدَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُرَيْدَةَ الْأَسْلَمِيَّ وَعَامِرَ بْنَ عَبِيدَةَ وَعَبَّادَ بْنَ مَنْصُورٍ يُجِيزُونَ كُتُبَ الْقُضَاةِ بِغَيْرِ مَحْضَرٍ مِنَ الشُّهُودِ فَإِنْ قَالَ الَّذِي جِيءَ عَلَيْهِ بِالْكِتَابِ إِنَّهُ زُورٌ قِيلَ لَهُ اذْهَبْ فَالْتَمِسِ الْمَخْرَجَ مِنْ ذَلِكَ وَأَوَّلُ مَنْ سَأَلَ عَلَى كِتَابِ الْقَاضِي الْبَيِّنَةَ ابْنُ أَبِي لَيْلَى وَسَوَّارُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ لَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُخْرِزٍ جِئْتُ بِكِتَابٍ مِنْ مُوسَى بْنِ أَنَسٍ قَاضِي الْبَصْرَةِ وَأَقَمْتُ عِنْدَهُ الْبَيِّنَةَ أَنَّ لِي عِنْدَ فُلَانٍ كَذَا وَكَذَا وَهُوَ بِالْكُوفَةِ وَجِئْتُ بِهِ الْقَاسِمَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَأَجَازَهُ وَكَرِهَ الْحَسَنُ وَأَبُو قِلَابَةَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَى وَصِيَّةٍ حَتَّى يَعْلَمَ مَا فِيهَا لِأَنَّهُ لَا يَدْرِي لَعَلَّ فِيهَا جَوْرًا وَقَدْ كَتَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَهْلِ خَيْبَرَ إِمَّا أَنْ تَدُوا صَاحِبَكُمْ وَإِمَّا أَنْ تُؤْذِنُوا بِحَرْبٍ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِي الشَّهَادَةِ عَلَى الْمَرْأَةِ مِنْ وَرَاءِ السِّتْرِ إِنْ عَرَفْتَهَا فَاشْهَدْ وَإِلَّا فَلَا تَشْهَدْ.

İnsanların bazısı şöyle dedi: Hâkimin mektubu caizdir, ancak hadlerde caiz değildir, dedi. Sonra da şöyle dedi: Şayet öldürme işi, hata sonucu olmuş ise, işin aslında kısas olmayacağı için onun nazarında bir maldır.

Hata sonucu meydana gelen öldürme olayı, ancak hâkim indinde öldürmenin hata sonucu olduğunun sabit olmasının ardından bir mal olur. Hata ile kastenin, işin başında hükümleri birdir, aralarında had olmakta fark yoktur. Ömer ibnul-Hattâb, hadler konusunda Yemen'deki memuru Ya'lâ ibnu Umeyye'ye, bir kadınla zina etmiş bir adamın kıssası hakkında mektup yazmıştır.

Ömer ibnu Abdulazîz -Allah ondan razı olsun- kendi memuru Zurayk ibnu Hakîm'e, kırılmış bir diş hakkında şahitliğini bildiren bir mektup yazmıştır.

İbrâhîm en-Nahaî de: Kadının diğer kadıya mektubu kendisine mektup yazılan kadı, yazıyı ve üzerine mühürlenen mührü başkalarıyla karışmayacak şekilde tanıdığı zaman caizdir, demiştir.

Şa'bî de, kadı tarafından mühürlenmiş olan mektubun içindekileri geçerli kılıyordu. İbnu Ömer'den de eş-Şa'bîden rivayet olunanın benzeri rivayet olunmuştur.

Muâviye ibnu Abdulkerîm es-Sakafî de şöyle demiştir: Ben, Basra Kadısı Abdulmelik ibnu Ya'lâ'nın, yine Basra Kadısı İyâs ibnu Muâviye'nin, Hasan Basri'nin, Sumâme ibnu Abdullah ibnu Enes'in, Bilâl ibnu Burde'nin, Abdullah ibnu Bureyde el-Eslemî'nin, Amir ibnu Abîde'nin, Abbâd ibnu Mansûr'un yanında hazır bulunup şahit oldum ki, bu fakîh âlimlerin hepsi şahitlerden bir hazır bulunma olmaksızın kadıların mektuplarını geçerli kılıyorlardı. Aleyhinde mektup getirilmiş olan kimse "Bu mektup yalandır" diyecek olursa, ona: "Sen git de bu mektupdaki açık delilleri çürütmek veya kadın aleyhine delâlet edecek bir delille bunun uhdesinden çıkış ara!" denilir.

Buhârî şöyle dedi: Kadının mektubunun sahihliği üzerine ilk evvel açık delil isteyen, Kûfe Kadısı Muhammed ibnu Ebî Leylâ ile Basra Kadısı Sevvâr ibnu Abdullah el-Anberidir.

Yine Buhârî kendisine senedle ulaşarak şöyle dedi: Ve bize Ebu Nuaym el-Fadl ibnu Dukeyn müzakere olarak şöyle dedi: Bize Ubeydullah ibnu Muhriz tahdîs edip şöyle dedi: Ben Basra Kadısı olan Mûsâ ibnu Enes ibnu Mâlik et-Tâbiîden bir mektup getirdim ve huzurunda: Benim Kûfe'de bulunan filân kimse yanında şu ve şu kadar alacağım vardır diye

açık delil getirdim ve ben bu mektubu Kûfe Kadısı el-Kasım ibnu Abdurrahman et-Tâbiiye Ömer İbnu Abdulazîz zamanında getirdim de o bu mektubu geçerli kılıp, onunla amel etti.

Hasan Basrî ile Ebu Kilâbe, şahidin, bir vasiyetin içindeki şeyleri iyice bilmedikçe şehâdet etmesini kerih görmüşlerdir. Çünkü şahit, vasiyetin içinde zulüm ve bâtıl olabileceğini bilmez, demişlerdir.

Ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Huveyyısa ile Muhayyısa kıssası hakkında Hayber Yahudilerine: "Ya öldürülenin diyetini verirsiniz veya da bize harp ilân etmiş olursunuz!" diye mektup yazıp göndermiştir.

Ve Zuhrî de perde arkasından kadın üzerine yapılan şehadette: Eğer o kadını tanımış isen, onun üzerine şehadet et, eğer tanımadıysan şehadet etme! demiştir.

٧١٦٢- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ لَمَّا أَرَادَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَكْتُبَ إِلَى الرُّومِ قَالُوا إِنَّهُمْ لَا يَقْرَءُونَ كِتَابًا إِلَّا مَخْتُومًا فَاتَّخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِهِ وَنَقْشُهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ.

7162- Enes ibnu Malik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Rum kralı Kayser'e bir mektup yazdırmak istediğinde kendisine: Onlar, mühürlü olmayan bir mektubu okumazlar, denildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine gümüşten bir mühür edindi. Sanki ben O'nun elindeki beyazlığı görür gibiyim. Üzerinde de "Muhammedun Rasûlullah" yazılı idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2938, 5870, 5872, 5874, 5875, 5877, 7162)

١٦-بَاب مَتَى يَسْتَوْجِبُ الرَّجُلُ الْقَضَاءَ

16- Bâb: İnsan Ne Zaman Kadı Olmaya Hak Kazanır?

وَقَالَ الْحَسَنُ أَخَذَ اللَّهُ عَلَى الْحُكَّامِ أَنْ لَا يَتَّبِعُوا الْهَوَى وَلَا يَخْشَوُا النَّاسَ وَلَا يَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا ثُمَّ قَرَأَ ﴿ يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُمْ

بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعْ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴾ وَقَرَأَ ﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَاةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوْا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمْ الْكَافِرُونَ ﴾ ﴿بِمَا اسْتُحْفِظُوا﴾ اسْتُودِعُوا ﴿مِنْ كِتَابِ اللَّهِ﴾ وَقَرَأَ ﴿وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ فَحَمِدَ سُلَيْمَانَ وَلَمْ يَلُمْ دَاوُدَ وَلَوْلَا مَا ذَكَرَ اللَّهُ مِنْ أَمْرِ هَذَيْنِ لَرَأَيْتُ أَنَّ الْقُضَاةَ هَلَكُوا فَإِنَّهُ أَثْنَى عَلَى هَذَا بِعِلْمِهِ وَعَذَرَ هَذَا بِاجْتِهَادِهِ وَقَالَ مُزَاحِمُ بْنُ زُفَرَ قَالَ لَنَا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ خَمْسٌ إِذَا أَخْطَأَ الْقَاضِي مِنْهُنَّ خَصْلَةً كَانَتْ فِيهِ وَصْمَةٌ أَنْ يَكُونَ فَهِمًا حَلِيمًا عَفِيفًا صَلِيبًا عَالِمًا سَئُولًا عَنْ الْعِلْمِ.

Hasan Basrî şöyle dedi: Allah, hâkimler üzerine hüküm vermeleri sırasında nefsin hevasına tâbi olmamaları ve insanlardan korkmamaları ve Allah'ın âyetlerini az bir paha ile satmamaları hususlarında taahhüt almıştır. Sonra Hasan Basri şu âyetleri okudu:

«Ona şöyle demiştik: Ey Dâvûd! Biz seni yeryüzünde bir halîfe kıldık. İnsanlar arasında adaletle hükmet; keyfine tâbi olma; aksi hâlde Allah'ın yolundan seni saptırır. Allah'ın yolundan sapanlara ise, hesap gününü unutmaları sebebiyle şiddetli bir azap vardır.» (Sad: 26)

«İçinde nûr ve hidayet bulunan Tevrat'ı elbette biz indirdik. Kendilerini Allah'a teslim etmiş olan İsrail peygamberleri, Yahudiler hakkında onunla hükmediyorlar, keza Allah'ın kitabını muhafaza etmekle görevlendirilmiş olmaları dolayısıyla Yahudi din adamları ve âlimleri de o kitaba göre hüküm veriyorlar ve onun, Allah'ın kitabı olduğuna şahitlik ediyorlar. Hâl böyle olunca ey Yahudiler! İnsanlardan korkmayın da benden korkun ve âyetlerimi yok pahasına satmayın. Her kim Allah'ın indirdikleriyle hükmetmezse, işte asıl kâfir olanlar onlardır.» (Mâide: 44)

«Keza Dâvûd ve Süleyman'a da yardım etmiştik. Hani bir kavmin koyunlarının otladığı ekin hakkında hüküm vermişlerdi de, biz de onla-

rın hükümlerine şahit olmuştuk. Süleyman'a bu hükmü öğretmiştik; zaten hepsine de hüküm ve ilim vermiş, Dâvûd'la beraber Allah'ı tesbih eden dağları ve kuşları teshîr etmiştik. Bunları yapan bizdik.» (Enbiya: 78-79).

Hasan Basrî şöyle dedi: Süleyman en üstün hükme muvafakat etmesinden dolayı Allah'a hamd etti ve Davud'u râcih olana uygun hükmettiği için kınamadı. Allah bu iki peygamberin işlerinden zikretmemiş olaydı, elbette ben kadıları helâk oldular görür idim. Çünkü Yüce Allah'ın: ***«Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse, onlar kâfirlerdir»*** sözü, kasıtlı ve hatalı olanı şâmildir. Yüce Allah şu Süleyman'ı ilmi sebebiyle övdü, şu Davud'u da içtihadı sebebiyle mazeretli gördü. Muzâhim ibnu Zufer şöyle dedi:

Bize Emîrul-Mü'minîn Ömer ibnu Abdulazîz şöyle dedi: "Beş haslet vardır ki, kadı onların birinden eksiklik yaptığı zaman onda ayıplı bir haslet olmuş olur: Kadının hâli anlayışlı, halim, haramdan el çeken bir iffetli, çok sağlam ve salâbetli, şerî ilimleri iyi bilen ve bir de ilimden çok sorucu ve araştırıcı olmalıdır".

١٧-بَاب رِزْقِ الْحُكَّامِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا

17- Hâkimler ve Devlet İşinde Çalışan Memurların Rızıkları Bâbı

وَكَانَ شُرَيْحٌ الْقَاضِي يَأْخُذُ عَلَى الْقَضَاءِ أَجْرًا وَقَالَتْ عَائِشَةُ يَأْكُلُ الْوَصِيُّ بِقَدْرِ عُمَالَتِهِ وَأَكَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ.

Kadı Şurayh da kadılık hizmetine karşılık ücret alırdı. Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Yetimin vasisi, işinin ücreti kadar o maldan yer. Ebu Bekir es-Sıddîk ile Ömer ibnul-Hattâb halîfe seçildiklerinden itibaren Beytul-mâl dan maaş almışlardır.

٧١٦٣- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ ابْنُ أُخْتِ نَمِرٍ أَنَّ حُوَيْطِبَ بْنَ عَبْدِ الْعُزَّى أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ السَّعْدِيِّ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَدِمَ عَلَى عُمَرَ فِي خِلَافَتِهِ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ أَلَمْ أُحَدَّثْ أَنَّكَ تَلِي مِنْ أَعْمَالِ النَّاسِ أَعْمَالًا فَإِذَا أُعْطِيتَ الْعُمَالَةَ كَرِهْتَهَا فَقُلْتُ بَلَى فَقَالَ عُمَرُ فَمَا تُرِيدُ إِلَى ذَلِكَ

قُلْتُ إِنَّ لِي أَفْرَاسًا وَأَعْبُدًا وَأَنَا بِخَيْرٍ وَأُرِيدُ أَنْ تَكُونَ عُمَالَتِي صَدَقَةً عَلَى الْمُسْلِمِينَ قَالَ عُمَرُ لَا تَفْعَلْ فَإِنِّي كُنْتُ أَرَدْتُ الَّذِي أَرَدْتَ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِينِي الْعَطَاءَ فَأَقُولُ أَعْطِهِ أَفْقَرَ إِلَيْهِ مِنِّي حَتَّى أَعْطَانِي مَرَّةً مَالًا فَقُلْتُ أَعْطِهِ أَفْقَرَ إِلَيْهِ مِنِّي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْهُ فَتَمَوَّلْهُ وَتَصَدَّقْ بِهِ فَمَا جَاءَكَ مِنْ هَذَا الْمَالِ وَأَنْتَ غَيْرُ مُشْرِفٍ وَلَا سَائِلٍ فَخُذْهُ وَإِلَّا فَلَا تُتْبِعْهُ نَفْسَكَ.

7163- Abdullah ibnu es-Sa'diyyu -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hilafeti zamanında Ömer ibnul-Hattâb'ın yanına gittim. Bana dedi ki: Senin insanların valilik ve hâkimlik gibi birtakım işlerini üzerine almakta olduğun ve çalışmanın ücreti sana verildiğinde bunu almak istemediğin bana haber verilmedi mi? dedi. O da dedi ki: Ben: Evet böyledir, benim ücrete ihtiyacım olmadığı için reddettim, dedim.

Bunun üzerine Ömer bana: Bu redd ile neyi kasdediyorsun? dedi. Ben de ona: Benim birçok beygirlerim ve kölelerim vardır, ben hayırlı ve rahat bir yaşayış içindeyim. Ben bu hizmetlerimin ücretinin Müslümanlar üzerine sadaka olmasını arzu ediyorum, dedim.

Ömer bana: Sen ücreti reddetme işini yapma! Çünkü ben de vaktiyle senin yapmak istediğin işi yapmak istedim. Şöyle ki:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana, gördüğüm devlet işlerine karşılık Beytul-Mâl'dan bana bir şeyler verirdi de ben de O'na: Sen bu hissemi benden daha fakir olan kimselere ver! der idim. Nihayet bana büyük bir mal daha verdi. Ben yine O'na: Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bunu benden daha muhtaç olanlara ver! dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

"Sen bu malı al! Onu kendin için kullanırsın veya da sadaka olarak verirsin. (Dünya malına) hırslı ve isteyen de olmadığın müddetçe, sana bir şey verilirse o malı al. Aksi hâlde o malın peşine düşme." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1473, 7163, 7164)

٧١٦٤- وَعَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِينِي

الْعَطَاءَ فَأَقُولُ أَعْطِهِ أَفْقَرَ إِلَيْهِ مِنِّي حَتَّى أَعْطَانِي مَرَّةً مَالًا فَقُلْتُ أَعْطِهِ مَنْ هُوَ أَفْقَرُ إِلَيْهِ مِنِّي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْهُ فَتَمَوَّلْهُ وَتَصَدَّقْ بِهِ فَمَا جَاءَكَ مِنْ هَذَا الْمَالِ وَأَنْتَ غَيْرُ مُشْرِفٍ وَلَا سَائِلٍ فَخُذْهُ وَمَالَا فَلَا تُتْبِعْهُ نَفْسَكَ.

7164- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben babam Ömer'den işittim, şöyle diyordu: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana devlet hizmetim karşılığı bir şeyler verirdi, ben de O'na: Onu benden daha muhtaç olanlara ver! derdim. Nihayet bana bir kere daha mal verdi. Ben yine O'na: Bunu benden daha muhtaç olanlara ver! dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Sen bu malı al! Onu kendin için kullanırsın veya da sadaka olarak verirsin. (Dünya malına) hırslı ve isteyen de olmadığın müddetçe, sana bir şey verilirse o malı al. Aksi hâlde o malın peşine düşme." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1473, 7163, 7164)

١٨-بَاب مَنْ قَضَى وَلَاعَنَ فِي الْمَسْجِدِ

18- Mescidde Hüküm Veren ve Yine Mescit İçinde Lânetleşme Yaptıran Kimse Bâbı

وَلَاعَنَ عُمَرُ عِنْدَ مِنْبَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَضَى شُرَيْحٌ وَالشَّعْبِيُّ وَيَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ فِي الْمَسْجِدِ وَقَضَى مَرْوَانُ عَلَى زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ بِالْيَمِينِ عِنْدَ الْمِنْبَرِ وَكَانَ الْحَسَنُ وَزُرَارَةُ بْنُ أَوْفَى يَقْضِيَانِ فِي الرَّحَبَةِ خَارِجًا مِنَ الْمَسْجِدِ.

Ömer ibnu Hattâb, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin minberi yanında karı-koca arasında lânetleşme yaptırmıştır.

Kadı Şurayh, Şa'bî ve Yahya ibnu Ya'mer de mescit içinde hüküm vermişlerdir. Mervân ibnu Hakem de minber yanında Zeyd ibnu Sabit üzerine yeminle hükmetmiştir. Hasan Basrî ile Basra Kadısı Zurâre ibnu Evfâ da mescidin dışındaki geniş saha içinde hüküm verirlerdi.

٧١٦٥- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ شَهِدْتُ الْمُتَلَاعِنَيْنِ وَأَنَا ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً وَفُرِّقَ بَيْنَهُمَا.

7165- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben on beş yaşında iken Uveymir ile Havle bintu Kays'ın lânetleşmelerinde hazır bulundum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların arasını ayırdı.

٧١٦٦- حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَهْلٍ أَخِي بَنِي سَاعِدَةَ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ فَتَلَاعَنَا فِي الْمَسْجِدِ وَأَنَا شَاهِدٌ.

7166- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensardan Uveymir el-Aclânî, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi ve: Karısının beraberinde bir adam bulan kimse hakkında ne dersin? Bu adam onu öldürür mü? diye sordu. Akabinde bu karı-koca mescidde lânetleşme yaptılar, ben de orada hazır bulundum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 423, 4745, 4746, 5259, 5308, 5309, 6854, 7165, 7166, 7304)

١٩-بَاب مَنْ حَكَمَ فِي الْمَسْجِدِ حَتَّى إِذَا أَتَى عَلَى حَدٍّ أَمَرَ أَنْ يُخْرَجَ مِنَ الْمَسْجِدِ فَيُقَامَ

19- Mescit İçinde Hüküm Veren ve Nihayet Dînî Cezalardan Bir Ceza Vermeye Geldiğinde, Cezayı Hak Eden Kimsenin Mescidden Çıkarılmasını Emreden Kimse Bâbı

وَقَالَ عُمَرُ أَخْرِجَاهُ مِنَ الْمَسْجِدِ وَيُذْكَرُ عَنْ عَلِيٍّ نَحْوُهُ.

Ömer ibnu Hattâb: Üzerine ceza gereken kimseyi mescidden dışarıya çıkarın! demiştir. Ali ibnu Ebî Tâlib'den de bunun benzeri bir emir zikrolunur.

٧١٦٧- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أَتَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَنَادَاهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي زَنَيْتُ فَأَعْرَضَ عَنْهُ فَلَمَّا شَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعًا قَالَ أَبِكَ جُنُونٌ قَالَ لَا قَالَ اذْهَبُوا بِهِ فَارْجُمُوهُ.

7167- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'de iken bir adam geldi ve: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben zina ettim, diye nida etti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ondan yüz çevirdi. Nihayet o adam kendi nefsi üzerine dört kere şahitlik edince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bunu götürün ve recm edin" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5271, 6825,7167)

٧١٦٨- قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنْتُ فِيمَنْ رَجَمَهُ بِالْمُصَلَّى رَوَاهُ يُونُسُ وَمَعْمَرٌ وَابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الرَّجْمِ.

7168- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Baki yakınındaki cenaze namazı kılınan Musallâ'da onu taşlayan kimselerin içinde idim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5270, 5272, 6814, 6816, 6820, 6826, 7168)

٢٠-بَاب مَوْعِظَةِ الْإِمَامِ لِلْخُصُومِ

20- İmâmın Dava Sırasında Davalı ve Davacıya Öğüt Vermesi Bâbı

٧١٦٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ وَإِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ فَأَقْضِي عَلَى نَحْوِ مَا أَسْمَعُ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ مِنْ حَقِّ أَخِيهِ شَيْئًا فَلَا يَأْخُذْهُ فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنْ النَّارِ.

7169- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Şüphesiz bende sizin gibi bir insanım (gaybi bilmem). Bana sizden iki hasım gelir de, bazınız bazınızdan daha düzgün konuşmuş, hüccetini daha düzgün ifade etmiş olabilir. Ben de lehine hükmedebilirim. Kimin lehine bir Müslüman'ın hakkı ile hükmettimse, bilsin ki bu hak ateşten bir parçadır,

ister onu alsın, ister bıraksın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2458, 2680, 6967, 7169, 7185)

٢١-بَاب الشَّهَادَةِ تَكُونُ عِنْدَ الْحَاكِمِ فِي وِلَايَتِهِ الْقَضَاءَ أَوْ قَبْلَ ذَلِكَ لِلْخَصْمِ

21- Bâb: Kadılığı Üzerine Alması Zamanında veya Üzerine Almadan Önce İki Hasımdan Birisi İçin Bu Hâkimin Huzurunda Olacak Olan Şâhidliğin Hükmü Nedir?

وَقَالَ شُرَيْحٌ الْقَاضِي وَسَأَلَهُ إِلْسَانٌ الشَّهَادَةَ فَقَالَ ائْتِ الْأَمِيرَ حَتَّى أَشْهَدَ لَكَ وَقَالَ عِكْرِمَةُ قَالَ عُمَرُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ لَوْ رَأَيْتَ رَجُلًا عَلَى حَدٍّ زِنًا أَوْ سَرِقَةٍ وَأَنْتَ أَمِيرٌ فَقَالَ شَهَادَتُكَ شَهَادَةُ رَجُلٍ مِنْ الْمُسْلِمِينَ قَالَ صَدَقْتَ قَالَ عُمَرُ لَوْلَا أَنْ يَقُولَ النَّاسُ زَادَ عُمَرُ فِي كِتَابِ اللَّهِ لَكَتَبْتُ آيَةَ الرَّجْمِ بِيَدِي وَأَقَرَّ مَاعِزٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالزِّنَا أَرْبَعًا فَأَمَرَ بِرَجْمِهِ وَلَمْ يُذْكَرْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْهَدَ مَنْ حَضَرَهُ وَقَالَ حَمَّادٌ إِذَا أَقَرَّ مَرَّةً عِنْدَ الْحَاكِمِ رُجِمَ وَقَالَ الْحَكَمُ أَرْبَعًا.

Bir insan, herhangi bir şey üzerinde bilmekte olduğu şahitliğini Kadı Şurayh'tan istedi de, Kadi Şurayh, ona: Ömer'e git de ben senin için onun huzurunda şahitlik yapayım, dedi de kendi bilgisiyle hükmetmedi.

İbnu Abbas'ın azatlısı İkrime şöyle dedi: Ömer ibnul-Hattâb, Abdurrahman ibnu Avf'a: Görüşün nedir, bana haber ver: Sen emîr olduğun hâlde, bir adamı bir zina suçu veya bir hırsızlık suçu üzerinde görsen, o kimseye kendi bilgin ile had cezası uygular mısın? diye sordu. Abdurrahman: Hayır, nihayet benden başka biri de beraberimde şehadet eder, dedi. Bunun üzerine Ömer, Abdurrahman'a: Senin şehadetin, Müslümanlardan herhangi birinin şahitliğinden ibarettir, dedi. Abdurrahman: Evet, doğru söyledin, dedi.

Ömer, Recm Ayeti'ni sırf kendi bilgisiyle Mushaf'a katmamasının illetini açıklayarak: Eğer insanların: Ömer, Allah'ın Kitâbı'nda artırma yaptı! demeleri olmasaydı, ben muhakkak recm âyetini kendi elimle Mushaf'a yazardım, dedi. Ömer devamla: Mâiz, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzurunda dört kere, zina ettiğini itiraf etti de, bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun yanındaki kimseleri

Mâiz üzerine şahit yaptığı zikrolunmadığı hâlde onun recmedilmesini emretmiştir.

Kûfe fakihi Hammâd ibnu Süleyman: Zina eden kimse hâkim huzurunda bir kere zina ettiğini ikrar ederse açık delil ve dört ikrarı olmadan recm olunur, demiştir.

Kûfe fakihi Hakem ibnu Uteybe de: Dört kere itiraf etmedikçe recm olunmaz, demiştir.

٧١٧٠- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُمَرَ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَا قَتَادَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ مَنْ لَهُ بَيِّنَةٌ عَلَى قَتِيلٍ قَتَلَهُ فَلَهُ سَلَبُهُ فَقُمْتُ لِأَلْتَمِسَ بَيِّنَةً عَلَى قَتِيلِي فَلَمْ أَرَ أَحَدًا يَشْهَدُ لِي فَجَلَسْتُ ثُمَّ بَدَا لِي فَذَكَرْتُ أَمْرَهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ جُلَسَائِهِ سِلَاحُ هَذَا الْقَتِيلِ الَّذِي يَذْكُرُ عِنْدِي قَالَ فَأَرْضِهِ مِنْهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ كَلَّا لَا يُعْطِهِ أُصَيْبِغَ مِنْ قُرَيْشٍ وَيَدَعَ أَسَدًا مِنْ أُسْدِ اللَّهِ يُقَاتِلُ عَنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ قَالَ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَدَّاهُ إِلَيَّ فَاشْتَرَيْتُ مِنْهُ خِرَافًا فَكَانَ أَوَّلَ مَالٍ تَأَثَّلْتُهُ قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ عَنْ اللَّيْثِ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَدَّاهُ إِلَيَّ وَقَالَ أَهْلُ الْحِجَازِ الْحَاكِمُ لَا يَقْضِي بِعِلْمِهِ شَهِدَ بِذَلِكَ فِي وِلَايَتِهِ أَوْ قَبْلَهَا وَلَوْ أَقَرَّ خَصْمٌ عِنْدَهُ لِآخَرَ بِحَقٍّ فِي مَجْلِسِ الْقَضَاءِ فَإِنَّهُ لَا يَقْضِي عَلَيْهِ فِي قَوْلِ بَعْضِهِمْ حَتَّى يَدْعُوَ بِشَاهِدَيْنِ فَيُحْضِرَهُمَا إِقْرَارَهُ وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِرَاقِ مَا سَمِعَ أَوْ رَآهُ فِي مَجْلِسِ الْقَضَاءِ قَضَى بِهِ وَمَا كَانَ فِي غَيْرِهِ لَمْ يَقْضِ إِلَّا بِشَاهِدَيْنِ وَقَالَ آخَرُونَ مِنْهُمْ بَلْ يَقْضِي بِهِ لِأَنَّهُ مُؤْتَمَنٌ وَإِنَّمَا يُرَادُ مِنْ الشَّهَادَةِ مَعْرِفَةُ الْحَقِّ فَعِلْمُهُ أَكْثَرُ مِنْ الشَّهَادَةِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ يَقْضِي بِعِلْمِهِ فِي الْأَمْوَالِ وَلَا يَقْضِي فِي غَيْرِهَا وَقَالَ الْقَاسِمُ لَا يَنْبَغِي لِلْحَاكِمِ أَنْ يُمْضِيَ قَضَاءً بِعِلْمِهِ دُونَ عِلْمِ غَيْرِهِ مَعَ أَنَّ عِلْمَهُ أَكْثَرُ مِنْ شَهَادَةِ غَيْرِهِ وَلَكِنَّ فِيهِ تَعَرُّضًا لِتُهَمَةِ نَفْسِهِ عِنْدَ الْمُسْلِمِينَ وَإِيقَاعًا لَهُمْ فِي الظُّنُونِ وَقَدْ كَرِهَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظَّنَّ فَقَالَ إِنَّمَا هَذِهِ صَفِيَّةُ.

7170- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Huneyn günü şöyle buyurdu: "Her kim bir düşmanı öldürür ve öldürdüğüne dair de apaçık delili-şahidi varsa, öldürdüğü kimsenin her türlü eşyası onun olur." Bunun üzerine ben, öldürmüş olduğum adam için bir delil ve şahit aramaya kalktım. Fakat bu konuda bana şahitlik edebilecek birini bulamadım. Bunun üzerine oturdum. Sonra ben, o sırada bir adamın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme olan sözünü hatırladım. Onun meclisinde oturanlardan bir adam: Bu adamın öldürdüğünü söylediği adamın silâhı benim yanımdadır.

O adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Ebu Katâde'yi o maktulün silâhları yerine başka şeyler ile razı kıl! dedi. Bunun üzerine Ebu Bekir şöyle dedi:

-Hayır bu olmaz! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Allah ve Rasûlü yolunda savaşan bir aslanı bırakıp da, onun payını Kureyş'ten küçük bir çakala vermez!

Ebu Katâde dedi ki: Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, o öldürülenin silâh ve eşyaları yanında bulunmakta olan adama emretti de, o da bu silâh ve eşyaları bana teslim etti. Ben de onları sattım da bedeliyle bir bostan satın aldım. İşte bu bostan, benim aslına malik olduğum ilk maldır.

Buhârî şöyle dedi: el-Leys ibnu Sa'd'ın kâtibi olan Abdullah ibnu Salih bana el-Leys'ten olmak üzere şöyle dedi: Ebu Katâde şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalktı da o öldürülenin silâh ve eşyalarını bana teslim etti.

Hicaz ehli yani Mâlik ve bu hususta ona uyanlar şöyle dediler: Hâkim, hâkimliği üzerine aldığı zaman veya daha önceden bir şeye şahit olup da bilmekte olduğu ilmiyle hüküm veremez. Eğer bir hasım, hâkimin yanında hüküm verme meclisinde diğer bir kimse lehine bir hak ikrar eylese, bazı fakihlerin görüşünde o hâkim bunun üzerine hüküm veremez. Ancak o hâkim ayrıca iki şahit çağırır ve onları mahkemede bu hasmın ikrarında hazır bulundurmak suretiyle hükmeder.

Bâzı Irak ehli de (Ebu Hanîfe ve tâbileri) şöyle dedi: Kadı, hüküm meclisinde işittiği veya gördüğü şeyle hükmeder; hüküm meclisi dışında olan şeylerle o hususta hüküm vermez, ancak ikrarında hazır bulunduracağı iki şahidin şehadetiyle hükmeder.

Irak ehlinden diğer bazıları da (Ebu Yûsuf ve ona tâbi olanlar) şöyle dediler: Hâkim, iki şahit olmadan da hükmeder, çünkü hâkim itimat edilip güvenilmiş bir kimsedir. Çünkü şehadetten murat edilen, ancak hakkı bilmektir. Hâkimin ilmi ise şehadetten daha çoktur!

Irak ehlinin bazısı da şöyle dediler: Hâkim, mallar hususunda kendi ilmi ile hüküm verir, fakat mallar dışındaki davalarda meselâ bir adamı zina ederken görse, bunu huzurunda şehadetle açık delil olmadıkça kendi ilmi ile hükmedemez. (Bu, Ebu Hanîfe ve Ebu Yûsuf'tan nakledilmiştir.)

Kasım ibnu Muhammed ibnu Ebî Bekir de şöyle dedi: Hâkim için başkasının ilmi olmaksızın sırf kendi ilmi ile bir hüküm verip infaz etmesi olamaz, kendi ilmi başkasının şehadetinden daha çok olmakla beraber bu doğru olmaz. Çünkü açık delilsiz olarak sırf kendi ilmiyle hüküm vermekte Müslümanlar katında kendi nefsini töhmete atmak ve onların gönüllerine kötü zanlar düşürmek vardır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de zannı kerih görmüş ve: "Bu kadın ancak Safiyye'dir" buyurmuştur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2100. 4321, 4322, 7170)

٧١٧١- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَتْهُ صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ فَلَمَّا رَجَعَتْ انْطَلَقَ مَعَهَا فَمَرَّ بِهِ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَدَعَاهُمَا فَقَالَ إِنَّمَا هِيَ صَفِيَّةُ قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنِ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ رَوَاهُ شُعَيْبٌ وَابْنُ مُسَافِرٍ وَابْنُ أَبِي عَتِيقٍ وَإِسْحَاقُ بْنُ يَحْيَى عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيٍّ يَعْنِي ابْنَ حُسَيْنٍ عَنْ صَفِيَّةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

7171- Ali ibnu-Hüseyin -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Huyey'in kızı Safiyye, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ramazan ayının son on günü Mescid'de itikâfta iken O'nu ziyarete gitti. Daha sonra dönmek için kalktığında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onu uğurlamak için kalktı. Mescid'in kapısına geldiğinde Ensar'dan iki adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından geçerek O'na selâm verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o ikisini yanına çağırdı ve: "Bu

yanımdaki kadın, hanımım Safiyye bintu Huyey'dir" buyurdu. O iki kişi: Subhanallâh! (Ey Allah'ın Rasûlü! Biz senin hakkında hayırdan başka bir şey düşünmeyiz.) dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki şeytan, Ademoğlunun vücudunda kanın dolaştığı gibi dolaşır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2035, 2038, 2039, 3101, 6219, 7171)

٢٢-بَاب أَمْرِ الْوَالِي إِذَا وَجَّهَ أَمِيرَيْنِ إِلَى مَوْضِعٍ أَنْ يَتَطَاوَعَا وَلَا يَتَعَاصَيَا

22- Vali, Bir Yere İki Kumandan Gönderdiği Zaman Onlara Birbirlerine İtaat Etmelerini ve Birbirlerine Öfkelenip İsyan Etmemelerini Emretmesi Bâbı

٧١٧٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبِي وَمُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنَفِّرَا وَتَطَاوَعَا فَقَالَ لَهُ أَبُو مُوسَى إِنَّهُ يُصْنَعُ بِأَرْضِنَا الْبِتْعُ فَقَالَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَقَالَ النَّضْرُ وَأَبُو دَاوُدَ وَيَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَوَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

7172- Saîd ibnu Ebî Burde -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir:

Babam Ebu Burde'yi şöyle derken işittim: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem babam Ebu Mûsâ el-Eş'arî ve Muâz ibnu Cebel'i Yemen'e gönderip, onlara şöyle buyurdu:

"Kolaylaştırın, zorlaştırmayın; müjdeleyin, nefret ettirmeyin ve birbirinize hükümde uygunluk gösterin, birbirinize muhalefet etmeyin!"[171]

Ebu Mûsâ, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Bizim Yemen'de el-Bit'u denilen baldan bir içki yapılır, diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Sarhoşluk veren her şey haramdır" buyurdu. (Hadisin geçtiği yerler: 2261, 3038, 4341, 4343, 4344, 6923, 7149, 7156, 7157, 7172)

---

171 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu kelimelerde bir şeyle onun zıddını cemedip birleştirmiştir. Zira bu iki zıd ayrı ayrı vakitlerde yapılır. Şayet sadece birini söyleyip meselâ: "Kolaylık gösterin" demiş olsaydı, bir veya bir kaç kere kolay-

٢٣-بَاب إِجَابَةِ الْحَاكِمِ الدَّعْوَةَ وَقَدْ أَجَابَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ عَبْدًا لِلْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ

23- Hâkimin Düğün İçin Olan Davete İcabet Etmesi Bâbı

Osman ibnu Affân, Muğîra ibnu Şu'be'nin bir kölesinin davetine icabet etmiştir.

---

lıkta bulunup, çoğu işlerinde zorluk çıkaran kimse bu söze uyduğunu söyleyebilirdi. "Zorlaştırmayın" da demiş olunca, her çeşit durumda bütün çeşitleriyle zorlaştırmayı nefyetmiş olmaktadır. Asıl istenen de budur."Allah'ın fazlından, sevabının büyüklüğünden, ihsanının bolluğundan, rahmetinin genişliğinden bahsederek hep müjdeleyici olmalı, tebşir edici şeyleri hiç zikretmeden sadece korkutucu ve tehdid edici şeylerden bahsederek ürkütmemeli, nefret ettirmemeli. Bu hadis, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'ın cevâmiul kelîm denen özlü sözlerindendir. Sevindirin emriyle, Allah'ın fazlını, sevabının büyüklüğünü, ihsanının bolluğunu, rahmetinin genişliğini, af ve mağfiretinin şümûlünü hatırlatmak emredilmiştir. Arapça'da tebşir (müjdeleme) sevindiren bir haber getirilmesidir. Öyle ise "sevindirin" emriyle, Allah'ın ibadetleri kabul edeceğini, ibadetlere mukabil sevap vereceğini, günahlardan tevbe etmeye yardım edeceğini bildirmek, affını, mağfiretini çokca zikrederek insanları sevindirmek, müjdelemek emredilmiştir. Keza nefret ettirmeyin emriyle de: "İnsanları inzar ederken, mübalağa ederek onları korkutmayın, öyle ki, onlar günahlarının affedilemeyeceği düşüncesiyle Allah'ın rahmetinden ümitlerini kesmesinler" demektedir. "Zorlaştırmayın" emri, kendilerine terettüp edenden fazlasını veya daha iyisini almak veya kusurlarını araştırmak sûretiyle insanlara çıkarılacak zorluklardan yasaklanmış olmaktadır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu tembihleri, bir işin görülmesi için gönderdiği memurlarına yaptığı düşünülecek olursa, halka hizmet sunan, insanlarla münâsebeti olan herkesin bu tembihte yer alan sevindirme nefret ettirme, kolaylaştırma zorlaştırmama prensiplerini kendisine peygamberinin bir emri olarak rehber etmesi gerekir. Bu tembihlerin irşadda bulunanlara da rehber olması gerekir. Dînimizin üst üste hep emir ve nehiylerini bütün teferruatıyla söyleyerek, İslâm'ı tatbik edilemez, yaşanamaz gösterip nefret verinceye kadar, mühimlerden, zarurilerden başlayıp az az, teker teker söyleyerek, Allah'ın mağfiretini, cennetin güzelliklerini, nimetlerini hatırlatarak tebliğde bulunup dîni sevdirmesi gerekir. İslâm'a yeni girenlere, ibadete alıştırılacak çocuklara hep bu minval üzere gitmeli, yavaş yavaş az az alıştırarak yol almak, güler yüz, tatlı söz ve mülâyemetle muamele etmek, sertlikten, kırıcılıktan kaçınmak gerekir. Hadis ayrıca, yeni Müslüman olanları, -onlara karşı şiddetli davranmayı terkederek, en kolay olandan başlayarak, Allah hakkında hüsnü zannı telkin ederek- kazanmak da emredilmektedir. Ancak vaaz ve nasihatının tamamını ümit üzerine de bina etmemelidir. Korkuyu da katmalıdır, korku ve ümidi sağ ve sol eller gibi yan yana, ilim ve ameli de bir kuşun iki kanadı gibi beraber zikretmelidir."Bu hadisin, zamanımızda temelde İslâm'a karşı olan sû-i niyet sahiplerinin telkiniyle birçok safdiller tarafından, İslâm'ın ruhuna uygun olmayan bir te'vile büründürüldüğüne şahit olmaktayız. Böyleleri: "Allah korkulacak bir şey değildir, ben Allah'ı severim, O'ndan korkmam. Peygamberimiz de müjdeleyin, korkutmayın" dememiş midir? vs." demektedir. Bu çeşit sözler demegoji ve mugâlatadan başka bir şey değildir.

٧١٧٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فُكُّوا الْعَانِيَ وَأَجِيبُوا الدَّاعِيَ.

7173- Ebu Mûsâ el-Eş'ârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Esiri, esirlikten kurtarın ve düğün yemeğine çağırıldığınız zaman da davete icabet edin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3046, 5174, 5373, 5649, 7173)

٢٤-بَاب هَدَايَا الْعُمَّالِ

24- Devlet İşinde Çalışanlara Verilen Hediyeler Bâbı

٧١٧٤-حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ عُرْوَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ قَالَ اسْتَعْمَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا مِنْ بَنِي أَسَدٍ يُقَالُ لَهُ ابْنُ الْأُتَبِيَّةِ عَلَى صَدَقَةٍ فَلَمَّا قَدِمَ قَالَ هَذَا لَكُمْ وَهَذَا أُهْدِيَ لِي فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ قَالَ سُفْيَانُ أَيْضًا فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ مَا بَالُ الْعَامِلِ نَبْعَثُهُ فَيَأْتِي يَقُولُ هَذَا لَكَ وَهَذَا لِي فَهَلَّا جَلَسَ فِي بَيْتِ أَبِيهِ وَأُمِّهِ فَيَنْظُرُ أَيُهْدَى لَهُ أَمْ لَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَأْتِي بِشَيْءٍ إِلَّا جَاءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَحْمِلُهُ عَلَى رَقَبَتِهِ إِنْ كَانَ بَعِيرًا لَهُ رُغَاءٌ أَوْ بَقَرَةً لَهَا خُوَارٌ أَوْ شَاةً تَيْعَرُ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رَأَيْنَا عُفْرَتَيْ إِبْطَيْهِ أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ ثَلَاثًا قَالَ سُفْيَانُ قَصَّهُ عَلَيْنَا الزُّهْرِيُّ وَزَادَ هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعَ أُذُنَايَ وَأَبْصَرَتْهُ عَيْنِي وَسَلُوا زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ فَإِنَّهُ سَمِعَهُ مَعِي وَلَمْ يَقُلْ الزُّهْرِيُّ سَمِعَ أُذُنِي ﴿ خُوَارٌ ﴾ صَوْتٌ وَالْجُؤَارُ مِنْ ﴿ تَجْأَرُونَ ﴾ كَصَوْتِ الْبَقَرَةِ.

7174- Ebu Humeyd es-Sâ'idî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ezdi kabilesinden İbnul-Lutbiyye diye çağrılan bir adamı Suleym oğullarının zekatlarını almak üzere görevlendirdi. Adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve:

- Ey Allah'ın Rasûlü! Bu mallar zekât malıdır. Bu mallar ise bana hediye olarak verilmiştir, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem minbere çıktı, Allah Azze ve Celle'yi hamd ve sena ettikten sonra şöyle buyurdu:

"Bizim görevlendirdiğimiz bazı memurlara ne oluyor da: Bu sizin zekât mallarıdır, bu da bana verilen hediyedir, diyor. Şayet bu adam, zekat memuru olmayıp da babasının veya annesinin evinde oturup baksaydı, acaba kendisine bu hediye verilir miydi, yoksa verilmez miydi? Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, zekât memurlarından herhangi bir kişi zekât malından haksız bir şey alırsa, kıyamet gününde muhakkak o kimse o çaldığı malı boynunda yüklenerek getirir. Çaldığı bir deve ise inleyip bağırarak; eğer sığır ise böğürerek; koyun ise meleyerek getirir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1500, 2597, 6636, 6979, 7174 ve 7197)

٢٥-بَاب اسْتِقْضَاءِ الْمَوَالِي وَاسْتِعْمَالِهِمْ

25- Kölelerin Hâkimlik Görevine Tayin Olunmaları ve Memleketler Üzerine Vali ve Kumandan Yapılmaları Bâbı

٧١٧٥- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ أَنَّ نَافِعًا أَخْبَرَهُ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ قَالَ كَانَ سَالِمٌ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ يَؤُمُّ الْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ وَأَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَسْجِدِ قُبَاءٍ فِيهِمْ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَأَبُو سَلَمَةَ وَزَيْدٌ وَعَامِرُ بْنُ رَبِيعَةَ.

7175- İbnu Ömer'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

İlk muhacirler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin gelişinden önce, Kuba'daki Usbe mevkine geldiklerinde onlara Ebu Huzeyfenin azatlı kölesi Sâlim imamlık ediyordu. Bu cemaatin içinde Ebu Bekir es-Sıddık, Ömer ibnu Hattâb, Zeyd ve Âmir ibnu Rabîa vardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 692, 7175)

٢٦-بَاب الْعُرَفَاءِ لِلنَّاسِ

26- İnsanlardan Bir Kısmının İşlerini Üstlenen Kimseler Bâbı

٧١٧٦-٧١٧٧- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَمِّهِ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حِينَ أَذِنَ لَهُمْ الْمُسْلِمُونَ فِي عِتْقِ سَبْيِ هَوَازِنَ إِنِّي لَا أَدْرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرَفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرَفَاؤُهُمْ فَرَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّ النَّاسَ قَدْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا.

7176-7177- Mervan ibnu Hakem ve Misver ibnu Mahrame -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Müslümanlar Hevâzin esirlerinin hürriyete kavuşturulması hususunda kendilerine izin verdikleri zaman şöyle buyurdu: "Şimdi ben, sizden esirini vermeye razı olanlarla olmayanları bilmiyorum. Onun için geri dönün ve sizin işlerinizi sizin durumunuzu bilenler bize bildirsinler."

Bunun üzerine insanlar geri döndüler ve kabilelerinin bilgin kimseleri ile konuştular. Tekrar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldiler ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme insanların köleleri azat etme işini güzel görüp buna izin verdiklerini haber verdiler. (7176 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2539, 2584, 2607, 3131, 4318, 7176) (7177 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2540, 2583, 2608, 3132, 4319, 7177)

٢٧-بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ ثَنَاءِ السُّلْطَانِ وَإِذَا خَرَجَ قَالَ غَيْرَ ذَلِكَ

27- Bir Kimsenin Hükümdarın Huzurunda Onu Öven, Yanından Ayrıldığında ise Bunun Zıddına Şeyler Söylemesinin Çirkin Olması Bâbı

٧١٧٨- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أُنَاسٌ لِابْنِ عُمَرَ إِنَّا لَنَدْخُلُ عَلَى سُلْطَانِنَا فَنَقُولُ لَهُمْ خِلَافَ مَا نَتَكَلَّمُ إِذَا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِهِمْ قَالَ كُنَّا نَعُدُّهَا نِفَاقًا.

7178- Muhammed ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bazı insanlar İbnu Ömer'e şöyle dediler: Bizler yöneticilerimizin yanına girdiğimizde onların yüzüne karşı güzel sözler söylüyoruz. Onların yanından çıktığımızda ise konuştuğumuzun zıddına sözler söylüyoruz.

İbnu Ömer de onlara şöyle dedi: Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında bu şekilde yapmayı nifak-münafıklık[172] sayardık.

٧١٧٩- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عِرَاكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ شَرَّ النَّاسِ ذُو الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ وَهَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ.

7179- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İnsanların en şerlisi, iki yüzlü[173] olan şu münafık kimselerdir ki, bunlar, bir topluluğun yanına bir yüzle, diğer topluluğun yanına da başka bir yüzle giderler."[174] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3494, 6058, 7179)

---

172 İslâm toplumunu felç eden ve mü'minlerin amansız düşmanı olan münafıkların vasıfları iyi bilinmelidir. Nifak kelimesi Ne-Fe-Ka fiil kökünden gelir. Bu fiilin çeşitli anlamları vardır. Diliyle iman izhar eden, buna mukabil kalbinde küfrü sabit olan kimseye münafık denilir. Dolayısıyla kalbi tasdik bulunmadığı için, itikaden kâfir hükmündedir. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: "insanlardan mümin olmadıkları hâlde, `Allah'a ve ahiret gününe iman ettik' diyenler vardır." hükmü beyan buyurulmuştur. Müfessirler, bu âyetin münafıkların nitelikleri hakkında olduğunda ittifak etmişlerdir Kalbinde nifak hastalığını taşıyan kimseler (münafıklar); tıpkı köstebekler gibi, yeraltı faaliyetlerinde bulunmayı meslek edinmişlerdir.

173 Bir şeyi olduğundan başka türlü göstermek bakımından nifak ile riya (ikiyüzlülük) arasında sıkı bir ilgi vardır. Münafığın temel vasıflarından biri ikiyüzlü riyakâr, içi başka dışı başka olmasıdır. Bu özellikler Müslümanda olmaması gereken çirkin sıfatlardır. Bununla beraber, her münafık, aynı zamanda mürâîdir; fakat her mürâî, münafık değildir. Riya, imana muhalif olmayarak bazı amelde de olabilir. Asıl münafıklık ise, akidenin hilafına imanda mürâîliktir.

174 "Nifak" kelimesi arap sözlüğünde iki yüzlülük demektir. Türkçede bu sözcük daha çok bir takı ilâvesiyle "Münafıklık" şeklinde ve aynı anlamda kullanılmaktadır. Terimsel anlamı ise: Mümin olmadığı hâlde bir kimsenin, inanmış gibi gözükmesidir. Dolayısıyla nifak ya da münafıklık, daha çok imanî konuda kullanılmaktadır. Nitekim bu terim, İslâm literatüründe hemen her zaman, gerçek anlamda iman etmedikleri hâlde iman etmiş gibi geçinen kimseler hakkında kullanılmıştır.

٢٨-بَاب الْقَضَاءِ عَلَى الْغَائِبِ

28- Allah Haklarında Değil de İnsan Hakları Hususunda Hazır Olmayan Kimse Üzerine Hüküm Verme Bâbı

٧١٨٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ هِنْدًا قَالَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ فَأَحْتَاجُ أَنْ آخُذَ مِنْ مَالِهِ قَالَ خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكِ بِالْمَعْرُوفِ.

7180- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Sufyan'ın hanımı Hind, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi: Kocam Ebu Sufyân cimri bir adamdır. Onun malından gizlice almamda bana bir günâh var mıdır?" diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Örfe göre, kendine ve oğullarına yetecek miktarda onun malından al." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2211, 2460, 5359, 5364, 5370, 6641, 7161, 7180)

٢٩-بَاب مَنْ قُضِيَ لَهُ بِحَقِّ أَخِيهِ فَلَا يَأْخُذْهُ فَإِنَّ قَضَاءَ الْحَاكِمِ لَا يُحِلُّ حَرَامًا وَلَا يُحَرِّمُ حَلَالًا

29- Bâb: "Her kimin lehine mümin kardeşinin hakkı hükmolunmuşsa sakın o kimse bu hakkı almasın. Çünkü hâkimin hükmü haramı helâl kılmaz, helâlı da haram kılmaz."

٧١٨١- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سَمِعَ خُصُومَةً بِبَابِ حُجْرَتِهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ وَإِنَّهُ يَأْتِينِي الْخَصْمُ فَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَبْلَغَ مِنْ بَعْضٍ فَأَحْسِبُ أَنَّهُ صَادِقٌ فَأَقْضِي لَهُ بِذَلِكَ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ فَلْيَأْخُذْهَا أَوْ لِيَتْرُكْهَا.

7181- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Ummu Se-

leme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evinin kapısının önünde bir husumet duydu. Onların yanına çıkıp şöyle buyurdu: "Şüphesiz bende sizin gibi bir insanım (gaybi bilmem). Bana sizden iki hasım gelir de, bazınız bazınızdan daha düzgün konuşmuş, hüccetini daha düzgün ifade etmiş olabilir. Ben de lehine hükmedebilirim. Kimin lehine bir Müslüman'ın hakkı ile hükmettimse, bilsin ki bu hak ateşten bir parçadır, ister onu alsın, ister bıraksın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2458, 2680, 6967, 7169, 7185)

٧١٨٢- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ كَانَ عُتْبَةُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَهِدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ مِنِّي فَاقْبِضْهُ إِلَيْكَ فَلَمَّا كَانَ عَامُ الْفَتْحِ أَخَذَهُ سَعْدٌ فَقَالَ ابْنُ أَخِي قَدْ كَانَ عَهِدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَامَ إِلَيْهِ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةِ أَبِي وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَتَسَاوَقَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي كَانَ عَهِدَ إِلَيَّ فِيهِ وَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةِ أَبِي وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ ثُمَّ قَالَ لِسَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ احْتَجِبِي مِنْهُ لِمَا رَأَى مِنْ شَبَهِهِ بِعُتْبَةَ فَمَا رَآهَا حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى.

7182- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Utbe İbnu Ebî Vakkas, kardeşi Sa'd İbnu Ebi Vakkas'a: "Zem'a'nın cariyesinin oğlu Abdurrahman bendendir. Onu yanına al" diye vasiyette bulundu. Mekke'nin fethedildiği yıl Sa'd İbnu Ebi Vakkas onu yakalayarak yanına aldı ve: "Bu benim kardeşimin oğludur. Onu yanıma almamı nesebinin kendisine katılmasını vasiyet etti" dedi.

Bunun üzerine Abd İbnu Zem'a itiraz ederek: "O benim kardeşim ve babamın cariyesinin oğludur. O babamın döşeğinde iken doğmuştur" dedi.

Abd İbnu Zem'a da: Bu benim kardeşimdir ve babamın cariyesinin oğludur. Onun, anası onu babamın döşeğinde iken doğmuştur, dedi.

Bunun üzerine iki taraf bu meseleyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e arz ettiler. Sa'd ibnu Ebi Vakkas: "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu çocuk benim kardeşim Utbe'nin oğludur. Ölmeden onu yanıma almamı ve nesebinin kendisine katılmasını vasiyet etti" dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Abd ibnu Zem'a! Bu çocuk senin kardeşindir" buyurdu.

Daha sonra da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Çocuk kimin yatağında doğmuşsa ona aittir. Zina eden için ise mahrumiyet vardır"

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem daha sonra eşi Sevde bintu Zem'a'ya: "Ey Sevde! Ona karşı perdelen" buyurdu. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, çocuğun Utbe'ye benzediğini görmüştü. Bunun üzerine çocuk ölünceye kadar Sevde'yi görmedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2053, 2218, 2421, 2533, 2745, 4303, 6749, 6765, 7172)

٣٠-بَاب الْحُكْمِ فِي الْبِئْرِ وَنَحْوِهَا

30- Kuyu ve Benzeri Şeyler Hakkında Hüküm Vermek Bâbı

٧١٨٣- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ وَالْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحْلِفُ عَلَى يَمِينِ صَبْرٍ يَقْتَطِعُ مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ إِلَّا لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا ﴾ الْآيَةَ.

7183- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse, bir Müslüman'ın malını yalan yere yemin ederek alırsa Kıyamet günü Allah, kendisini öfkeli olarak karşılar." Akabinde Allah Teâlâ şu âyeti indirdi:

«Allah'a olan ahidlerini ve yeminlerini az bir ücret mukabili satanlar... İşte böyleleri için âhirette hiçbir nasip yoktur. Kıyamet günü Allah, onlarla ne konuşacak, ne yüzlerine bakacak ve ne de onları temize çıkaracaktır. Onlar için şiddetli bir azâb vardır.» (Âli İmrân: 77)
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 2356, 2357, 2669-2670)

٧١٨٤- فَجَاءَ الْأَشْعَثُ وَعَبْدُ اللَّهِ يُحَدِّثُهُمْ فَقَالَ فِيَّ نَزَلَتْ وَفِي رَجُلٍ خَاصَمْتُهُ فِي بِئْرٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَكَ بَيِّنَةٌ قُلْتُ لَا قَالَ فَلْيَحْلِفْ قُلْتُ إِذًا يَحْلِفُ فَنَزَلَتْ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ ﴾ الْآيَةَ.

7184- Abdullah, orada bulunanlara bu hadisi anlatırken, Eş'as geldi ve şöyle dedi:

Bu âyet benim hakkımda indirildi. Ben bir adamla bir kuyu konusunda tartışmıştım. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: O kuyunun senin olduğuna dair açık delilin var mı?" diye sordu. Ben: Hayır, yoktur, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O zaman o Yahudi, kuyunun kendisinin olduğuna dair yemin etsin" buyurdu. Ben: Öyleyse o Yahudi, kuyunun kendisinin olduğuna dair yemin eder (ve kuyumu elimden alır) dedim. Bunun üzerine şu âyet indi: ***«Allah'a olan ahidlerini ve yeminlerini az bir ücret mukabili satanlar...»*** (Âli İmrân: 77)

٣١-بَاب الْقَضَاءُ فِي قَلِيلِ الْمَالِ وَكَثِيرِهِ

31- Malın Çoğu ve Azı Hakkında Hüküm Vermek Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ ابْنِ شُبْرُمَةَ الْقَضَاءُ فِي قَلِيلِ الْمَالِ وَكَثِيرِهِ سَوَاءٌ.

Kûfe Kadısı Abdullah ibnu Şubrume şöyle dedi: Malın azı ve çoğu hakkında hüküm vermek aynıdır.

٧١٨٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ عَنْ أُمِّهَا أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَبَةَ خِصَامٍ عِنْدَ بَابِهِ فَخَرَجَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ وَإِنَّهُ يَأْتِينِي الْخَصْمُ فَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَبْلَغَ مِنْ بَعْضٍ أَقْضِي لَهُ بِذَلِكَ وَأَحْسِبُ أَنَّهُ صَادِقٌ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ فَلْيَأْخُذْهَا أَوْ لِيَدَعْهَا.

7185- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evinin kapısının önünde bir husumet duydu. Onların yanına çıkıp şöyle buyurdu: "Şüphesiz bende sizin gibi bir insanım (gaybi bilmem). Bana sizden iki hasım gelir de, bazınız bazınızdan daha düzgün konuşmuş, hüccetini daha düzgün ifade etmiş olabilir. Ben de lehine hükmedebilirim. Kimin lehine bir Müslüman'ın hakkı ile hükmettimse, bilsin ki bu hak ateşten bir parçadır, ister onu alsın, ister bıraksın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2458, 2680, 6967, 7169, 7185)

٣٢-بَاب بَيْعِ الْإِمَامِ عَلَى النَّاسِ أَمْوَالَهُمْ وَضِيَاعَهُمْ وَقَدْ بَاعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُدَبَّرًا مِنْ نُعَيْمِ بْنِ النَّحَّامِ

32- İmâmın İnsanların Mallarını ve Borçlarını Tam Ödetmek Ve Faydalandırmak İçin Satın Alması Bâbı

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, ölümünden sonra hür olması şartıyla azat edilen bir köleyi, Nuaym ibnu Nahhâm'a satmıştır.

٧١٨٦- حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ كُهَيْلٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِهِ أَعْتَقَ غُلَامًا لَهُ عَنْ دُبُرٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرَهُ فَبَاعَهُ بِثَمَانِ مِائَةِ دِرْهَمٍ ثُمَّ أَرْسَلَ بِثَمَنِهِ إِلَيْهِ.

7186- Câbir İbnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Azre oğullarından Ebu Mezkûr adında bir sahabe, kendine ait olan bir köleyi müdebber olarak yani ölümümden sonra sen hürsün diyerek azat etmişti. Sonra Ebu Mezkûr, fakir düşüp, bu kölenin bedeline muhtaç oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'de köleyi aldı ve onu sekiz yüz dirheme satın alıp bedelini Ebu Mezkûr'a verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2141, 2230, 2321, 2403, 2415, 2534, 6716, 6947, 7186)

٣٣-بَاب مَنْ لَمْ يَكْتَرِثْ بِطَعْنِ مَنْ لَا يَعْلَمُ فِي الْأُمَرَاءِ حَدِيثًا

33- Kumandanlar Hakkında Hiçbir Söz Bilmeyerek Kötüleme Yapanın Kötülemesine Aldırmayan Kimse Bâbı

٧١٨٧-حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْثًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ فَطَعَنَ فِي إِمَارَتِهِ وَقَالَ إِنْ تَطْعَنُوا فِي إِمَارَتِهِ فَقَدْ كُنْتُمْ تَطْعَنُونَ فِي إِمَارَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلِهِ وَايْمُ اللَّهِ إِنْ كَانَ لَخَلِيقًا لِلْإِمْرَةِ وَإِنْ كَانَ لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَإِنَّ هَذَا لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ بَعْدَهُ.

7187- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, küçük bir askeri birlik hazırlatmış ve başlarına da komutan olarak Usâme ibnu Zeyd'i görevlendirmişti. İnsanlardan bazıları Usame'nin başlarına emir tayin edilmesi hakkında kötü konuştular. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler daha önce babası Zeyd'in emirliği hakkında kötü konuştuğunuz gibi şimdi de oğlu Usâme'nin emirliği hakkında kötü konuşuyorsunuz. Allah'a yemin olsun ki Usame emirliği hak eden birisidir. O'nun babası Zeyd bana insanların en sevimlisi olduğu gibi, O'ndan sonra oğlu Usame de bana insanların en sevimlisidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3730, 4250, 4468, 4469, 6627, 7187)

٣٤-بَاب أَلَدُّ الْخَصِمِ وَهُوَ الدَّائِمُ فِي الْخُصُومَةِ لُدًّا عُوجًا

34- Husumeti Devamlı Olan Kimse Bâbı

لُدًّا Kelimesi "eğri" manasına gelir.

٧١٨٨ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْغَضُ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ أَلَدُّ الْخَصِمُ.

7188- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Allah'ın en sevmediği kişi, düşmanlıkta ve husumet anında şiddetli davranandır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2457, 4523, 7188)

٣٥-بَاب إِذَا قَضَى الْحَاكِمُ بِجَوْرٍ أَوْ خِلَافِ أَهْلِ الْعِلْمِ فَهُوَ رَدٌّ

35- Bâb: Hakim, Adaletsizlik veya İlim Ehline Zıt Bir Hüküm Verdiği Zaman, Onun Bu Hükmü Geçersizdir

٧١٨٩ - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالِدًا ح و حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى بَنِي جَذِيمَةَ فَلَمْ يُحْسِنُوا أَنْ يَقُولُوا أَسْلَمْنَا فَقَالُوا صَبَأْنَا صَبَأْنَا فَجَعَلَ خَالِدٌ يَقْتُلُ وَيَأْسِرُ وَدَفَعَ إِلَى كُلِّ رَجُلٍ مِنَّا أَسِيرَهُ فَأَمَرَ كُلُّ رَجُلٍ مِنَّا أَنْ يَقْتُلَ أَسِيرَهُ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَقْتُلُ أَسِيرِي وَلَا يَقْتُلُ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِي أَسِيرَهُ فَذَكَرْنَا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ مَرَّتَيْنِ.

7189- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Hâlid ibnul-Velîd'i Cezîme oğulları üzerine gönderdi. Hâlid, onları İslâm'a davet etti. Ancak onlar "biz İslâm'a girdik" manasında "eslemnâ" lâfzını telâffuz edemediler. Bunun yerine "dinimizi değiştirdik" manasında "saba'nâ" diyebildiler. Bunun üzerine Hâlid onlarla savaşıp onları öldürmeye ve esir almaya başladı. Bizden seriyyede bulunan her bir askere kendi esirini verdi. Bir gün Hâlid, herkesin kendi esirini öldürmesini emretti. Bunun üzerine ben dedim ki: Vallahi ben esirimi öldürmeyeceğim ve arkadaşlarımdan hiç kimse de esirini öldürmeyecek. Medine'ye geldik ve durumu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bildirdik. Bu haber üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ellerini kaldırdı ve iki kere şöyle dedi: "Allahım! Ben Hâlid'in yaptığı bu işten sana sığınırım. Ben bu işten beriyim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4339, 7189)

٣٦-بَاب الْإِمَامِ يَأْتِي قَوْمًا فَيُصْلِحُ بَيْنَهُمْ

36- İmâm Bir Kavme Gelir ve Onların Aralarını Düzeltir Bâbı

٧١٩٠ – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ الْمَدَنِيُّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ كَانَ قِتَالٌ بَيْنَ بَنِي عَمْرٍو فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى الظُّهْرَ ثُمَّ أَتَاهُمْ يُصْلِحُ بَيْنَهُمْ فَلَمَّا حَضَرَتْ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَأَذَّنَ بِلَالٌ وَأَقَامَ وَأَمَرَ أَبَا بَكْرٍ فَتَقَدَّمَ وَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ فِي الصَّلَاةِ فَشَقَّ النَّاسَ حَتَّى قَامَ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ فَتَقَدَّمَ فِي الصَّفِّ الَّذِي يَلِيهِ قَالَ وَصَفَّحَ الْقَوْمُ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ لَمْ يَلْتَفِتْ حَتَّى يَفْرُغَ فَلَمَّا رَأَى التَّصْفِيحَ لَا يُمْسِكُ عَلَيْهِ الْتَفَتَ فَرَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلْفَهُ فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ أَنْ امْضِهْ وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ هَكَذَا وَلَبِثَ أَبُو بَكْرٍ هُنَيَّةً يَحْمَدُ اللَّهَ عَلَى قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ مَشَى الْقَهْقَرَى فَلَمَّا رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ تَقَدَّمَ فَصَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالنَّاسِ فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ قَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ مَا مَنَعَكَ إِذْ أَوْمَأْتُ إِلَيْكَ أَنْ لَا تَكُونَ مَضَيْتَ قَالَ لَمْ يَكُنْ لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يَؤُمَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ لِلْقَوْمِ إِذَا رَابَكُمْ أَمْرٌ فَلْيُسَبِّحْ الرِّجَالُ وَلْيُصَفِّحْ النِّسَاءُ.

7190- Sahl ibnu Sa'd es-Sadi'den -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem Amr ibnu Avf oğullarının arasını düzeltmek için gitti. Namaz vakti girdiğinde, müezzin Ebu Bekir'e gelip: Namaz için kamet getirsem, insanlara namaz kıldırır mısın? dedi. Ebu Bekir, evet, dedi. Ebu Bekir, namaza başladığı ve insanlar namazda olduğu hâlde Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem geldi. Birinci safa ulaştı. Bunun üzerine insanlar el çırpmaya başladılar. Ebu Bekir, namazında sağa sola bakmazdı. İnsanlar el çırpmayı fazlalaştırınca dönüp Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellemin geldiğini gördü. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem eliyle O'nun yerinde kalmasını işaret etti. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- elini kaldırıp, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve

sellemin bu emrinden dolayı Allah'a hamd etti. Sonra Ebu Bekir, safa girene kadar geriledi. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem de mihraba ilerleyerek namaz kıldırdı. Namazı bitirince şöyle buyurdu: "Ey Ebu Bekir! Sana emrettiğim hâlde yerinde kalmanı engelleyen şey ne ola ki? Ebu Bekir dedi ki: Ebu Kuhafe'nin oğlunun, Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellemin önünde namaz kıldırması olmaz. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Size ne oluyor da el çırpmayı çoğalttınız? Her kim namazda bir eksiklik-yanlışlık görürse 'Subhanallah' desin. Şayet 'Sübhanallah' derse bu dikkate alınır. Muhakkak ki (imamın namazda yaptığı hatadan dolayı onu uyarmak için) el çırpmak, ancak kadınlara mahsus bir davranıştır." (Hadisin geçtiği yerler: 1201, 1204, 1218, 1234, 2690, 2693)

٣٧-بَاب يُسْتَحَبُّ لِلْكَاتِبِ أَنْ يَكُونَ أَمِينًا عَاقِلًا

37- Bâb: Hüküm Yazıcısı ve Diğerlerinin Emin ve Akıllı Bir Kimse Olması Müstehap Olur

٧١٩١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ أَبُو ثَابِتٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ السَّبَّاقِ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ بَعَثَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ لِمَقْتَلِ أَهْلِ الْيَمَامَةِ وَعِنْدَهُ عُمَرُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّ عُمَرَ أَتَانِي فَقَالَ إِنَّ الْقَتْلَ قَدْ اسْتَحَرَّ يَوْمَ الْيَمَامَةِ بِقُرَّاءِ الْقُرْآنِ وَإِنِّي أَخْشَى أَنْ يَسْتَحِرَّ الْقَتْلُ بِقُرَّاءِ الْقُرْآنِ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا فَيَذْهَبَ قُرْآنٌ كَثِيرٌ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَأْمُرَ بِجَمْعِ الْقُرْآنِ قُلْتُ كَيْفَ أَفْعَلُ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ هُوَ وَاللَّهِ خَيْرٌ فَلَمْ يَزَلْ عُمَرُ يُرَاجِعُنِي فِي ذَلِكَ حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي لِلَّذِي شَرَحَ لَهُ صَدْرَ عُمَرَ وَرَأَيْتُ فِي ذَلِكَ الَّذِي رَأَى عُمَرُ قَالَ زَيْدٌ قَالَ أَبُو بَكْرٍ وَإِنَّكَ رَجُلٌ شَابٌّ عَاقِلٌ لَا نَتَّهِمُكَ قَدْ كُنْتَ تَكْتُبُ الْوَحْيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَتَبَّعْ الْقُرْآنَ فَاجْمَعْهُ قَالَ زَيْدٌ فَوَاللَّهِ لَوْ كَلَّفَنِي نَقْلَ جَبَلٍ مِنْ الْجِبَالِ مَا كَانَ بِأَثْقَلَ عَلَيَّ مِمَّا كَلَّفَنِي مِنْ جَمْعِ الْقُرْآنِ قُلْتُ كَيْفَ تَفْعَلَانِ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ هُوَ وَاللَّهِ خَيْرٌ فَلَمْ يَزَلْ يَحُثُّ مُرَاجَعَتِي حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي لِلَّذِي شَرَحَ اللَّهُ لَهُ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَرَأَيْتُ فِي ذَلِكَ الَّذِي رَأَيَا فَتَتَبَّعْتُ الْقُرْآنَ أَجْمَعُهُ مِنْ الْعُسُبِ وَالرِّقَاعِ

وَاللِّخَافِ وَصُدُورِ الرِّجَالِ فَوَجَدْتُ فِي آخِرِ سُورَةِ التَّوْبَةِ ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ﴾ إِلَى آخِرِهَا مَعَ خُزَيْمَةَ أَوْ أَبِي خُزَيْمَةَ فَأَلْحَقْتُهَا فِي سُورَتِهَا وَكَانَتْ الصُّحُفُ عِنْدَ أَبِي بَكْرٍ حَيَاتَهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ عِنْدَ عُمَرَ حَيَاتَهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ عِنْدَ حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ اللِّخَافُ يَعْنِي الْخَزَفَ.

7191- Ubeyd ibnus-Sebbâk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Vahiy katibi olan Zeyd ibnu Sabit el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir: Ebu Bekir, Yemâme'de şehit edilenlerin haberini bana yolladı ve beni yanına çağırdı. Yanında Ömer de vardı. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Ömer bana geldi ve şunları söyledi:

-Yemâme gününde bir çok insan öldürüldü. Yapılan fetihler sırasında Kur'ân hafızlarının öldürülmelerinden ve Kurân'ı bir araya getirmezseniz bir çoğunun onlarla beraber kaybolmasından korkmaktayım. Senin Kur'ân'ı bir araya getirmen görüşündeyim.

Ben de Ömer'e dedim ki:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yapmadığı bir şeyi ben nasıl yaparım?

Ömer:

-Vallahi bu hayırdır, dedi ve bu konuda bana ısrar etmeye, sürekli gündeme getirmeye devam etti. Sonunda Allah Azze ve Celle bu konuda benim kalbimi açtı. Ben de Ömer'in dediğini yapmaya karar verdim.

Zeyd ibnu Sabit dedi ki:

-Ebu Bekir bunları söylerken Ömer yanında idi ve hiç konuşmuyordu. Ebu Bekir bana dedi ki:

-Sen genç ve akıllı birisin. Senin hiçbir kusurunu görmedik. Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vahiy katibi idin. Bu sebepten dolayı Kur'ân'ı bir araya getir.

Ebu Bekir'in verdiği bu göreve karşı Zeyd şöyle dedi:

-Vallahi şayet Ebu Bekir bana bir dağın bir yerden bir yere taşınmasını bana emretmiş olsaydı bu bana Kur'ân'ın toplanma işinden daha kolay gelirdi.

Zeyd dedi ki: Ben:

-Siz ikiniz, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yapmamış olduğu bir şeyi nasıl olurda yaparsınız? dedim.

Ebu Bekir:

-Vallahi bu hayırlı bir iştir, dedi.

Ben, Ebu Bekir ve Ömer'in bana yaptıkları bu teklifi kabul etmedim. Tâ ki bu konuda Ebu Bekir ve Ömer'in kalbini açan Allah, benim de kalbimi açana kadar. Daha sonra Kur'ân'ı toplamaya başladım. Kur'ân'ın yazılı bulunduğu deri parçalarından, kürek kemiklerinden, hurma dallarından ve hafızların ezberlerinden bir yere topladım. Tövbe suresindeki iki âyeti Huzeyme el-Ensari'nin dışında kimsenin yanında bulamadım. ***«Ey mü'minler! Size, kendi içinizden, sıkıntıya uğramanız kendisine ağır gelen, size düşkün, mü'minlere karşı şefkatli ve merhametli bir Peygamber gönderilmiştir. Bununla beraber (ey Muhammed! Senden ve senin getirdiklerinden yine de) yüz çevirirlerse, de ki: "Allah bana yeter. O'ndan başka ilâh yoktur. O'na güvenip dayandım. O, büyük Arş'ın sahibidir.»*** (Tevbe: 128-129)

Toplanmış bu Kur'ân vefat edinceye kadar Ebu Bekir'in yanında kaldı. Daha sonra vefat edinceye kadar Ömer'in yanında kaldı. Bundan sonra da Ömer'in kızı Hafsa'nın yanında kaldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2807, 4049, 4679, 4784, 4986, 4988, 4989, 7191, 7425)

٣٨-بَاب كِتَابِ الْحَاكِمِ إِلَى عُمَّالِهِ وَالْقَاضِي إِلَى أُمَنَائِهِ

38- İmamın, Kendi Emrindeki Âmir ve Memurlarına; Hâkimin de İnsanların Mallarını ve Haklarını Yazıp Korumakla Vazifeli "Eminler" Denilen Memûrlarına Yazı Yazması Bâbı

٧١٩٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي لَيْلَى ح حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي لَيْلَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ هُوَ وَرِجَالٌ مِنْ كُبَرَاءِ قَوْمِهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةَ خَرَجَا إِلَى خَيْبَرَ مِنْ جَهْدٍ أَصَابَهُمْ فَأُخْبِرَ مُحَيِّصَةُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ قُتِلَ وَطُرِحَ فِي فَقِيرٍ أَوْ عَيْنٍ فَأَتَى يَهُودَ فَقَالَ أَنْتُمْ وَاللَّهِ قَتَلْتُمُوهُ قَالُوا مَا قَتَلْنَاهُ وَاللَّهِ ثُمَّ أَقْبَلَ حَتَّى

قَدِمَ عَلَى قَوْمِهِ فَذَكَرَ لَهُمْ وَأَقْبَلَ هُوَ وَأَخُوهُ حُوَيِّصَةُ وَهُوَ أَكْبَرُ مِنْهُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَهْلٍ فَذَهَبَ لِيَتَكَلَّمَ وَهُوَ الَّذِي كَانَ بِخَيْبَرَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُحَيِّصَةَ كَبِّرْ كَبِّرْ يُرِيدُ السِّنَّ فَتَكَلَّمَ حُوَيِّصَةُ ثُمَّ تَكَلَّمَ مُحَيِّصَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِمَّا أَنْ يَدُوا صَاحِبَكُمْ وَإِمَّا أَنْ يُؤْذِنُوا بِحَرْبٍ فَكَتَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ بِهِ فَكَتَبُوا مَا قَتَلْنَاهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحُوَيِّصَةَ وَمُحَيِّصَةَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ أَتَحْلِفُونَ وَتَسْتَحِقُّونَ دَمَ صَاحِبِكُمْ قَالُوا لَا قَالَ أَفَتَحْلِفُ لَكُمْ يَهُودُ قَالُوا لَيْسُوا بِمُسْلِمِينَ فَوَدَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عِنْدِهِ مِائَةَ نَاقَةٍ حَتَّى أُدْخِلَتْ الدَّارَ قَالَ سَهْلٌ فَرَكَضَتْنِي مِنْهَا نَاقَةٌ.

7192- Ebu Leyla ibnu Abdullah ibnu Abdurrahman ibnu Sehl, Sehl ibnu Ebi Hamse ve kavminin büyüklerinden birtakım adamlardan şöyle haber verdiler:

Abdullah ibnu Sehl ile Muhayyısa kendilerine isabet eden bir kıtlık ve fakirlikten dolayı hurma satın almak için Hayber'e doğru çıkmışlardı. Orada birbirlerinden ayrılıp kendi işleriyle meşgul oldular. Sonunda Muhayyısa'ya, Abdullah ibnu Sehl'in öldürülüp bir çukura veya bir pınar içine atılmış olduğu haber verildi. Bunun üzerine Muhayyisa, Yahudilere geldi ve:

-Vallahi onu sizler öldürdünüz! dedi. Yahudiler de ona:

-Vallahi onu biz öldürmedik! dediler. Bundan sonra Muhayyisa döndü ve Medine'ye, kendi kavminin yanına geldi ve onlara olayı anlattı. Bundan sonra Muhayyisa ve kardeşi Huveyrisa ki Huveyrisa, kardeşi Muhayyisa'dan daha büyük idi ve öldürülenin kardeşi Abdurrahman ibnu Sehl her üçü geldiler. Hayber'de bulunmuş olan Muhayyisa, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bu olayı anlatmaya başladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Muhayyisa'ya: "Konuşmaya büyükler başlar, ilk söz büyüklere aittir" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bununla yaşça büyük olanı kastediyordu. Bunun üzerine Huveyrisa konuştu, ondan sonra da Muhayyisa konuştu. Bunun ardından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara Hayber Yahudileri hakkında: "Ya Yahudiler arkadaşınızın diyetini öderler veya da onlar bize savaş ilân etmiş olurlar" buyurdu ve bunu Yahudilere yazıp gönderdi. Onlar tarafından da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: "Abdullah'ı biz öldür-

medik" diye mektup yazıldı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Huveyrisa, Muhayyisa ve Abdurrahmana: "Sizler bu cinayetin Hayber Yahudileri tarafından işlendiğine yemin eder de arkadaşınızın kan badeline hak kazanır mısınız?" diye sordu. Onlar da: Bizler buna yemin edemeyiz, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyleyse Yahudiler onu öldürmediklerine dair size yemin ederler" buyurdu. Onlar da: Onlar Müslüman değiller, onların yeminlerine nasıl güveniriz? dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem öldürülenin diyetini kendi yanından yüz deve olarak ödedi de sonunda bu develer onların evine girdirildi. Sehl ibnu Ebu Hasme, bu develerden bir dişi deve bana ayağıyla vurdu, dedi. (Hadisin geçtiği yerler: 2702, 3173, 6143, 6898, 7192)

٣٩-بَاب هَلْ يَجُوزُ لِلْحَاكِمِ أَنْ يَبْعَثَ رَجُلًا وَحْدَهُ لِلنَّظَرِ فِي الْأُمُورِ

39- Bâb: Bir Hâkimin, Müslümanların İşlerini Koruyup Gözetmesi İçin Tek Başına Bir Kişiyi Göndermesi Caiz Olur mu?

٧١٩٣-٧١٩٤- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَا جَاءَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَامَ خَصْمُهُ فَقَالَ صَدَقَ فَاقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَقَالُوا لِي عَلَى ابْنِكَ الرَّجْمُ فَفَدَيْتُ ابْنِي مِنْهُ بِمِائَةٍ مِنْ الْغَنَمِ وَوَلِيدَةٍ ثُمَّ سَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَقَالُوا إِنَّمَا عَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ أَمَّا الْوَلِيدَةُ وَالْغَنَمُ فَرَدٌّ عَلَيْكَ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَأَمَّا أَنْتَ يَا أُنَيْسُ لِرَجُلٍ فَاغْدُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا فَارْجُمْهَا فَغَدَا عَلَيْهَا أُنَيْسٌ فَرَجَمَهَا.

7193-7194- Ebu Hureyre ve Zeyd ibnu Hâlid el-Cuheni -Allah o ikisinden razı olsun- şöyle dediler:

Bir bedevi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizim aramızda Allah'ın Kitabı ile hüküm ver, dedi. O bedevinin hasmı olan adam da ayağa kalkarak:

-O doğru söyledi. Aramızda Allah'ın Kitabı ile hükmet, dedi. Bede-

vi dedi ki:

-Benim oğlum bu adamın yanında ücretle çalışan bir işçi idi ve onun karısı ile zina etti. Bana:

-Oğlunun taşlanarak öldürülmesi yani recm edilmesi gerekir, dediler. Oğlumu bu cezadan kurtarmak için yüz koyun ve bir de cariye verdim. Sonra bu meseleyi ilim sahibi olan kimselere sordum. Onlar bana:

-İşlemiş olduğu bu zina suçu karşılığında (oğlun bekar olduğu için) ona yüz değnek vurulması ve bir yıl da gurbete gönderilmesi gerekir, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Muhakkak aranızda Allah'ın Kitabı ile hükmedeceğim: Vermiş olduğun yüz koyun ve cariye sana geri verilecek. Oğluna da yüz değnek vurulacak ve bir yıl da gurbete gönderilecek. Ey Uneys! Sen de o kadının yanına git ve onu recmet."

Ertesi günü kuşluk vaktinde Uneys o kadının yanına gitti ve onu recmetti. (7193 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2649, 2696, 2725, 6634, 6828, 6831, 6836, 6843, 6860, 7194, 7259, 7279. -7194 nolu hadisin geçtiği diğer yerler: 2695, 2724, 6633, 6827, 6833, 683 6842, 6859, 7193, 7258, 7260, 7278)

٤٠-بَاب تَرْجَمَةِ الْحُكَّامِ وَهَلْ يَجُوزُ تَرْجُمَانٌ وَاحِدٌ

40- Bâb: Hâkimlerin Tercüman Kullanmaları ve Böyle Durumda Bir Tek Tercüman Yeterli Olur mu?

٧١٩٥- وَقَالَ خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَهُ أَنْ يَتَعَلَّمَ كِتَابَ الْيَهُودِ حَتَّى كَتَبْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُتُبَهُ وَأَقْرَأْتُهُ كُتُبَهُمْ إِذَا كَتَبُوا إِلَيْهِ وَقَالَ عُمَرُ وَعِنْدَهُ عَلِيٌّ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ وَعُثْمَانُ مَاذَا تَقُولُ هَذِهِ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ حَاطِبٍ فَقُلْتُ تُخْبِرُكَ بِصَاحِبِهَا الَّذِي صَنَعَ بِهَا وَقَالَ أَبُو جَمْرَةَ كُنْتُ أُتَرْجِمُ بَيْنَ ابْنِ عَبَّاسٍ وَبَيْنَ النَّاسِ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَا بُدَّ لِلْحَاكِمِ مِنْ مُتَرْجِمَيْنِ.

7195- Zeyd ibnu Sâbit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zeyd ibnu Sâbit'e, Yahudi-

lerin yazısını öğrenmesini emretmiştir. Zeyd ibnu Sabit şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin onlara gönderdiği mektuplarını yazardım, onların da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yazdıkları zaman, onların yazıp göndermekte oldukları mektuplarını kendisine okuyordum.

Ömer ibnu Hattâb da yanında Alî ibnu Ebi Tâlib, Abdurrahman ibnu Avf ve Osman ibnu Affân bulunurlarken, yanlarında hazır bulunan bir kadına: Bu kadın ne söylüyor? diye sordu. Abdurrahman ibnu Hâtib ibnu Ebi Beltea da o kadının sözlerini Ömer'e tercüme ederek: Ben "Bu kadın sana iki arkadaşı ile yapmış olduğu işi haber veriyor" dedim, demiştir.

Ebu Cemre Nasr ibnu İmrân ed-Dab'î el-Basrî de: Ben İbnu Abbas ile insanlar arasında tercümanlık yapıyordum, demiştir.

İnsanların bazısı da: Hâkim için iki tercüman gereklidir, demiştir.

٧١٩٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فِي رَكْبٍ مِنْ قُرَيْشٍ ثُمَّ قَالَ لِتَرْجُمَانِهِ قُلْ لَهُمْ إِنِّي سَائِلٌ هَذَا فَإِنْ كَذَبَنِي فَكَذِّبُوهُ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَقَالَ لِلتُّرْجُمَانِ قُلْ لَهُ إِنْ كَانَ مَا تَقُولُ حَقًّا فَسَيَمْلِكُ مَوْضِعَ قَدَمَيَّ هَاتَيْنِ.

7196- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Ebu Sufyân ibnu Harb kendisine şöyle haber verdi: Kendisi ticaret için Şam'da bulunduğu sırada Bizans Kayseri Hirakl, onları yanına çağırdı. Sonra tercümanına şöyle dedi:

-Onlara de ki: Ben bu adama bazı sorular soracağım. Şayet bana yalan söylerse onu yalanlayınız. -Burada hadisin tamamını zikretti.- Soru ve cevapların ardından Hirakl tercümanına şöyle dedi:

-Ona şöyle de: Şayet senin söylediklerin hak ise, şu iki ayağımın bastığı yere sahip olacaktır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7, 51, 2804, 2941, 2978, 3174, 4553, 5980, 6260, 7169, 7541)

٤١-بَاب مُحَاسَبَةِ الْإِمَامِ عُمَّالَهُ

41- Devlet Başkanının, Devlet İşinde Çalışanları Hesaba Çekmesi Bâbı

٧١٩٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَ ابْنَ الْأُتَبِيَّةِ عَلَى صَدَقَاتِ بَنِي سُلَيْمٍ فَلَمَّا جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَاسَبَهُ قَالَ هَذَا الَّذِي لَكُمْ وَهَذِهِ هَدِيَّةٌ أُهْدِيَتْ لِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَلَّا جَلَسْتَ فِي بَيْتِ أَبِيكَ وَبَيْتِ أُمِّكَ حَتَّى تَأْتِيَكَ هَدِيَّتُكَ إِنْ كُنْتَ صَادِقًا ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَطَبَ النَّاسَ وَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَسْتَعْمِلُ رِجَالًا مِنْكُمْ عَلَى أُمُورٍ مِمَّا وَلَّانِي اللَّهُ فَيَأْتِي أَحَدُكُمْ فَيَقُولُ هَذَا لَكُمْ وَهَذِهِ هَدِيَّةٌ أُهْدِيَتْ لِي فَهَلَّا جَلَسَ فِي بَيْتِ أَبِيهِ وَبَيْتِ أُمِّهِ حَتَّى تَأْتِيَهُ هَدِيَّتُهُ إِنْ كَانَ صَادِقًا فَوَاللَّهِ لَا يَأْخُذُ أَحَدُكُمْ مِنْهَا شَيْئًا قَالَ هِشَامٌ بِغَيْرِ حَقِّهِ إِلَّا جَاءَ اللَّهَ يَحْمِلُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا فَلَأَعْرِفَنَّ مَا جَاءَ اللَّهَ رَجُلٌ بِبَعِيرٍ لَهُ رُغَاءٌ أَوْ بِبَقَرَةٍ لَهَا خُوَارٌ أَوْ شَاةٍ تَيْعَرُ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ.

7197- Ebu Humeyd es-Sâ'idî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ezdi kabilesinden İbnul-Lutbiyye diye çağrılan bir adamı Suleym oğullarının zekâtlarını almak üzere görevlendirdi. Adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu mallar zekât malıdır. Bu mallar ise bana hediye olarak verilmiştir, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet bu adam, zekât memuru olmayıp da babasının veya annesinin evinde oturup baksaydı, acaba kendisine bu hediye verilir miydi, yoksa verilmez miydi? Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, zekât memurlarından herhangi bir kişi zekât malından haksız bir şey alırsa, kıyamet gününde muhakkak o kimse o çaldığı malı boynunda yüklenerek getirir. Çaldığı bir deve ise inleyip bağırarak; eğer sığır ise böğürerek; ko-

yun ise meleyerek getirir."

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini, biz koltuk altının beyazlığını görünceye kadar kaldırdı ve: "Tebliğ ettim mi?" dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 925, 1500, 2597, 6636, 6979, 7174 ve 7197)

٤٢-بَاب بِطَانَةِ الْإِمَامِ وَأَهْلِ مَشُورَتِهِ. الْبِطَانَةُ: الدُّخَلَاءُ

42- İmamın Sırdaşları ve Devlet İşlerini Danışıp İstişare Ettiği Kimseler Bâbı

الْبِطَانَةُ kelimesi, başkanın yanına yalnızken giren ve onun gizli işlerini bilen, millet işlerinden haber verdiklerinde onu tasdik edip gereğiyle amel ettiği kimseler demektir.

٧١٩٨- حَدَّثَنَا أَصْبَغُ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا بَعَثَ اللَّهُ مِنْ نَبِيٍّ وَلَا اسْتَخْلَفَ مِنْ خَلِيفَةٍ إِلَّا كَانَتْ لَهُ بِطَانَتَانِ بِطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَحُضُّهُ عَلَيْهِ وَبِطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالشَّرِّ وَتَحُضُّهُ عَلَيْهِ فَالْمَعْصُومُ مَنْ عَصَمَ اللَّهُ تَعَالَى وَقَالَ سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ بِهَذَا وَعَنِ ابْنِ أَبِي عَتِيقٍ وَمُوسَى عَنِ ابْنِ شِهَابٍ مِثْلَهُ وَقَالَ شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَوْلَهُ وَقَالَ الْأَوْزَاعِيُّ وَمُعَاوِيَةُ بْنُ سَلَّامٍ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ ابْنُ أَبِي حُسَيْنٍ وَسَعِيدُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَوْلَهُ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ حَدَّثَنِي صَفْوَانُ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

7198- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Halifeliğe getirilen kimsenin iki tane sırdaş müşaviri vardır: O ikisinden biri halifeyi hayrı emreder ve hayır yapmaya teşvik eder. Diğeri ise, ona şerri emreder ve şer işlere teşvik eder. Masum olan kişi, Allah'ın masum kıldığıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6611, 7198)

٤٣-بَاب كَيْفَ يُبَايِعُ الْإِمَامُ النَّاسَ

43- Bâb: İmam, İnsanlardan Nasıl Beyat Alır?

٧١٩٩- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَادَةُ بْنُ الْوَلِيدِ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِي الْمَنْشَطِ وَالْمَكْرَهِ

7199- Ubâde ibnu Sâmit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Ensar cemaati Minâ'da, Akabe gecesinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hem neşeli hâlimizde, hem kederli zamanımızda emirlerini dinleyip itaat edeceğimize dair beyat edip söz verdik. (Hadisin geçtiği yerler. 18, 3892, 3893, 3999, 4894, 6784, 6801, 6873, 7055, 7199, 7213, 7468.)

٧٢٠٠- وَأَنْ لَا نُنَازِعَ الْأَمْرَ أَهْلَهُ وَأَنْ نَقُومَ أَوْ نَقُولَ بِالْحَقِّ حَيْثُمَا كُنَّا لَا نَخَافُ فِي اللَّهِ لَوْمَةَ لَائِمٍ.

7200- Yöneticilerimiz kendi arzularını nefislerimiz üzerine tercih etseler dahi onlara itaat etmek üzere, her nerede bulunursak bulunalım muhakkak orada hakkı yerine getireceğimize ve hakkı söyleyeceğimize ve Allah yolunda hiçbir kimsenin kınama ve kötülemesinden korkmayacağımıza dair beyat edip söz verdik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7056, 7200)

٧٢٠١- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَدَاةٍ بَارِدَةٍ وَالْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ يَحْفِرُونَ الْخَنْدَقَ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ الْخَيْرَ خَيْرُ الْآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ فَأَجَابُوا نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدًا عَلَى الْجِهَادِ مَا بَقِينَا أَبَدًا.

7201- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hendek savaşında soğuk bir günün sabahında hendek kazılan yere gitti. Muhacirler ve Ensâr hendek kazıyorlardı. Bunun üzerine şöyle buyurdu: "Allah'ım! Önem verilecek hayat, âhiret hayatıdır. Sen Ensar ve Muhacirleri bağışla!"

Sahabeler de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme cevap olarak

şöyle dediler:

Bizler yaşadığımız müddetçe Allah yolunda cihat için Muhammed'e beyat ettik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2834, 2835, 2961, 3795, 3796, 4099, 4100, 6413,7201)

٧٢٠٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا إِذَا بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ يَقُولُ لَنَا فِيمَا اسْتَطَعْتُمْ.

7202- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme, emirlerini dinlemek ve itaat etmek üzere beyat ettiğimiz zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizlere: "Gücünüz yettiğince" buyurdu.

٧٢٠٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ شَهِدْتُ ابْنَ عُمَرَ حَيْثُ اجْتَمَعَ النَّاسُ عَلَى عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ كَتَبَ إِنِّي أُقِرُّ بِالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ لِعَبْدِ اللَّهِ عَبْدِ الْمَلِكِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى سُنَّةِ اللَّهِ وَسُنَّةِ رَسُولِهِ مَا اسْتَطَعْتُ وَإِنَّ بَنِيَّ قَدْ أَقَرُّوا بِمِثْلِ ذَلِكَ.

7203- Abdullah ibnu Dînâr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: tahdîs edip şöyle demiştir:

İnsanlar, Abdulmelik ibnu Mervân'ın halifeliği üzerinde birleştikleri zaman, İbnu Ömer'in yanında hazır bulundum. O şöyle mektup yazdı: Ben de Allah'ın sünneti ve Rasûlullah'ın sünneti üzere Allah'ın kulu ve Emirul-Mü'minîn Abdulmelik'e gücümün yettiği kadar emirlerini dinlemek ve itaat etmeye ikrar edip söz veriyorum. Oğullarım da bu suretle beyat ve ikrar etmişlerdir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7202, 7203, 7205, 7272)

٧٢٠٤- حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا سَيَّارٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَايَعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فَلَقَّنَنِي فِيمَا اسْتَطَعْتُ وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ.

7204- Cerîr ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile emir ve yasaklarını dinlemek ve itaat etmek üzere beyat ettim, O da bana: "Gücümün yettiği kadar" kaydını söylememi telkin etti. Yine ben, her Müslümana nasihat etmek üzere beyat ettim.

٧٢٠٥- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ لَمَّا بَايَعَ النَّاسُ عَبْدَ الْمَلِكِ كَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ عَبْدِ الْمَلِكِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ إِنِّي أُقِرُّ بِالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ لِعَبْدِ اللَّهِ عَبْدِ الْمَلِكِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى سُنَّةِ اللَّهِ وَسُنَّةِ رَسُولِهِ فِيمَا اسْتَطَعْتُ وَإِنَّ بَنِيَّ قَدْ أَقَرُّوا بِذَلِكَ.

7205- Abdullah ibnu Dînâr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar Abdulmelik ibnu Mervân'a beyat ettikleri zaman, Abdullah ibnu Ömer de Allah'ın kulu, Müminlerin Emîri olan Abdulmelik'e bir mektup gönderip şöyle dedi: Ben, Allah'ın sünneti ve Rasûlü'nün sünneti üzere Allah'ın kulu, Müminlerin Emîri olan Abdulmelik ibnu Mervân'a gücümün yettiğince sözlerini dinleyip itaat edeceğime söz veriyorum. Oğullarım da bu suretle ikrar edip beyat etmişlerdir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7204, 7272)

٧٢٠٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ قُلْتُ لِسَلَمَةَ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ بَايَعْتُمْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ قَالَ عَلَى الْمَوْتِ.

7206- Yezîd ibnu Ebi Ubeyd şöyle dedi:

Ben Seleme ibnu Ekva'a: Sizler Hudeybiye günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ne üzerine beyat ediyordunuz? diye sordum. İbnul-Ekva' şöyle dedi:

-Bizler o gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ölmek üzere beyat ettik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2960, 4169, 7206, 7208)

٧٢٠٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَنَّ حُمَيْدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَهُ

أَنَّ الرَّهْطَ الَّذِينَ وَلَّاهُمْ عُمَرُ اجْتَمَعُوا فَتَشَاوَرُوا فَقَالَ لَهُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ لَسْتُ بِالَّذِي أُنَافِسُكُمْ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ وَلَكِنَّكُمْ إِنْ شِئْتُمْ اخْتَرْتُ لَكُمْ مِنْكُمْ فَجَعَلُوا ذَلِكَ إِلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَلَمَّا وَلَّوْا عَبْدَ الرَّحْمَنِ أَمْرَهُمْ فَمَالَ النَّاسُ عَلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَتَّى مَا أَرَى أَحَدًا مِنْ النَّاسِ يَتْبَعُ أُولَئِكَ الرَّهْطَ وَلَا يَطَأُ عَقِبَهُ وَمَالَ النَّاسُ عَلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ يُشَاوِرُونَهُ تِلْكَ اللَّيَالِيَ حَتَّى إِذَا كَانَتْ اللَّيْلَةُ الَّتِي أَصْبَحْنَا مِنْهَا فَبَايَعْنَا عُثْمَانَ قَالَ الْمِسْوَرُ طَرَقَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بَعْدَ هَجْعٍ مِنْ اللَّيْلِ فَضَرَبَ الْبَابَ حَتَّى اسْتَيْقَظْتُ فَقَالَ أَرَاكَ نَائِمًا فَوَاللَّهِ مَا اكْتَحَلْتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ بِكَبِيرِ نَوْمٍ انْطَلِقْ فَادْعُ الزُّبَيْرَ وَسَعْدًا فَدَعَوْتُهُمَا لَهُ فَشَاوَرَهُمَا ثُمَّ دَعَانِي فَقَالَ ادْعُ لِي عَلِيًّا فَدَعَوْتُهُ فَنَاجَاهُ حَتَّى ابْهَارَّ اللَّيْلُ ثُمَّ قَامَ عَلِيٌّ مِنْ عِنْدِهِ وَهُوَ عَلَى طَمَعٍ وَقَدْ كَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ يَخْشَى مِنْ عَلِيٍّ شَيْئًا ثُمَّ قَالَ ادْعُ لِي عُثْمَانَ فَدَعَوْتُهُ فَنَاجَاهُ حَتَّى فَرَّقَ بَيْنَهُمَا الْمُؤَذِّنُ بِالصُّبْحِ فَلَمَّا صَلَّى لِلنَّاسِ الصُّبْحَ وَاجْتَمَعَ أُولَئِكَ الرَّهْطُ عِنْدَ الْمِنْبَرِ فَأَرْسَلَ إِلَى مَنْ كَانَ حَاضِرًا مِنْ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَأَرْسَلَ إِلَى أُمَرَاءِ الْأَجْنَادِ وَكَانُوا وَافَوْا تِلْكَ الْحَجَّةَ مَعَ عُمَرَ فَلَمَّا اجْتَمَعُوا تَشَهَّدَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ يَا عَلِيُّ إِنِّي قَدْ نَظَرْتُ فِي أَمْرِ النَّاسِ فَلَمْ أَرَهُمْ يَعْدِلُونَ بِعُثْمَانَ فَلَا تَجْعَلَنَّ عَلَى نَفْسِكَ سَبِيلًا فَقَالَ أُبَايِعُكَ عَلَى سُنَّةِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْخَلِيفَتَيْنِ مِنْ بَعْدِهِ فَبَايَعَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَبَايَعَهُ النَّاسُ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ وَأُمَرَاءُ الْأَجْنَادِ وَالْمُسْلِمُونَ

7207- Misver ibnu Mahrame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnul-Hattâb'ın kendisinden sonra halifelik işini kendilerine havale ettiği kimseler toplanıp aralarında halifeliği kendisine verip akdedecekleri kimse hakkında istişare ettiler. O zaman Abdurrahman ibnu Avf, o topluluğa şöyle dedi: Ben bu hilâfet işi üzerine sizlerle çekişecek değilim. Çünkü benim buna rağbetim yoktur. Lâkin eğer isterseniz, ben sizin içinizden size, birinizi seçeyim! dedi.

Bu teklif üzerine o topluluk bu tercihi Abdurrahman ibnu Avf'a bıraktılar. Onlar kendilerinden birini tercih etme işlerini Abdurrahman'a havale edince insanlar Abdurrahman üzerine meylettiler, hatta ben insanları

topluluktan yüz çevirip onların ardından yürümezler görüyordum. İnsanlar Abdurrahman üzerine meylettiler. Çünkü onlar bu geceler içinde halifelik işi üzerine istişare yapıyorlardı. Nihayet sabahlayıp da Osman ibnu Affân'a beyat yaptığımız gece olunca, Misver ibnu Mahrame şöyle dedi: Geceden bir zaman geçtikten sonra Abdurrahman ibnu Avf gelip benim kapımı çaldı. Bunun üzerine ben uykumdan uyandım. O bana şöyle dedi: Ben seni uyumuş görüyorum. Allah'a yemin ederim ki, benim bu üç geceden beri gözüme pek uyku girmedi. Haydi yürü de Zubeyr ibnu Avvâm'ı, Sad ibnu Ebi Vakkas'ı çağır!

Bunun üzerine ben de onun için bu iki sahabeyi çağırdım. Abdurrahman o ikisiyle gizli konuşup istişare etti. Sonra Abdurrahman ibnu Avf beni tekrar çağırdı da: Bana Ali'yi çağır! dedi. Ben Ali'yi de onun yanına çağırdım. Ali geldi. Abdurrahman ibnu Avf, gece yarısına kadar Ali ile gizli olarak konuştu. Sonra Ali, onun yanından kendisine verilmesi arzusu ile kalkıp gitti. Abdurrahman ibnu Avf da Ali tarafından fitneye yönelik bir muhalefet işi meydana gelmesinden endişe edip durmuştur.

Sonra Abdurrahman: Bana Osman'ı çağır! dedi. Ben Osman'ı da çağırdım. Abdurrahman onunla da müezzin sabah ezanı ile aralarını ayırıncaya kadar gizli gizli konuştu. Nihayet insanlara sabah namazını kıldırdığı zaman, bu şûra topluluğu minberin yanında toplandılar. Abdurrahman, Muhacirler'den ve Ensâr'dan hazır bulunan kimselere haber gönderip çağırttı. Ordu kumandanlarına da haber gönderip çağırttı. Bunların hepsi o yıl Ömer'le beraber Mekke'ye gelip buluşmuş ve beraber hac yapmışlardı ve Medine'ye de beraber dönmüşlerdi.

Bunlar toplandıkları zaman Abdurrahman minber üzerinde oturup şehadet kelimelerini söyledi. Bundan sonra "Amma ba'du" diyerek, şunları söyledi:

-Ey Ali! Ben insanların bu işte ki tercihlerine iyice bakıp araştırdım da insanların Osman'ı halifelik işinde başkaları üzerine tercih ediyorlar gördüm. Onun için sen benim Osman'ı tercih etmemden dolayı sakın kendi nefsin üzerinde bir kötüleme yolu tutma!

Abdurrahman, Osman'a hitap ederek de: Ey Osman! Ben sana Allah'ın sünneti, Rasûlü'nün sünneti ve Rasûlü'nden sonra geçen iki halîfesinin sünneti üzere beyat ediyorum! dedi. Ve bu konuşmanın ardından Abdurrahman, Osman'a beyat etti. Ardından bütün insanlar; Muhacirler, Ensar, ordu kumandanları ve bütün Müslümanlar da Osman'a beyat ettiler.

٤٤-بَاب مَنْ بَايَعَ مَرَّتَيْنِ

44- Bir Defada İki Kere Beyat Eden Kimse Bâbı

٧٢٠٨-حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ بَايَعْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَقَالَ لِي يَا سَلَمَةُ أَلَا تُبَايِعُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ بَايَعْتُ فِي الْأَوَّلِ قَالَ وَفِي الثَّانِي.

7208- Seleme ibnul-Ekva' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ağaç altında beyat ettik. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Ey Seleme! Sen beyat etmez misin?" diye sordu. Ben de kendisine:

-Ben ilk beyat edenlerle birlikte beyat ettim ey Allah'ın Rasûlü! diye cevap verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bir daha beyat et!" buyurdu. Ben de kendisiyle ikinci defa beyat ettim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2960, 4169, 7206, 7208)

٤٥-بَاب بَيْعَةِ الْأَعْرَابِ

45- Bedevî Arablar'ın İslâm ve Cihat Üzerine Beyat Etmeleri Bâbı

٧٢٠٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْإِسْلَامِ فَأَصَابَهُ وَعْكٌ فَقَالَ أَقِلْنِي بَيْعَتِي فَأَبَى ثُمَّ جَاءَهُ فَقَالَ أَقِلْنِي بَيْعَتِي فَأَبَى فَخَرَجَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةُ كَالْكِيرِ تَنْفِي خَبَثَهَا وَيَنْصَعُ طِيبُهَا.

7209- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir bedevî Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelerek Müslüman olmak üzere beyat etti. Ertesi gün çileden çıkmış, çılgın bir hâlde gelip Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem'e: Benim sana verdiğim beyatı boz! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem adamın bu talebi-

ni geri çevirdi, kabul etmedi. Adam tekrar: Benim sana verdiğim beyatı boz! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem adamın bu talebini geri çevirdi, kabul etmedi. Ardından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Medine şehri demirci körüğü gibidir; pis ve işe yaramaz olanları dışarı atar, temiz ve iyi olanları ise kalır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1883, 7209, 7211, 7216, 7322)

٤٦-بَاب بَيْعَةِ الصَّغِيرِ

46- Küçük Çocuğun Beyatı Bâbı

٧٢١٠- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ هُوَ ابْنُ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَقِيلٍ زُهْرَةُ بْنُ مَعْبَدٍ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِشَامٍ وَكَانَ قَدْ أَدْرَكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَتْ بِهِ أُمُّهُ زَيْنَبُ بِنْتُ حُمَيْدٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَايِعْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ صَغِيرٌ فَمَسَحَ رَأْسَهُ وَدَعَا لَهُ وَكَانَ يُضَحِّي بِالشَّاةِ الْوَاحِدَةِ عَنْ جَمِيعِ أَهْلِهِ.

7210- Zuhra ibnu Ma'bed, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme idrak etmiş olan dedesi Abdullah ibnu Hişâm'dan -Allah ondan razı olsun- bildirdi. O şöyle haber verdi:

Annesi Zeyneb bintu Humeyd kendisini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme götürmüş ve şöyle demişti:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu çocuktan İslâm üzere beyat al! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu daha küçük," diyerek onun başını okşadı ve onun için hayır dua etti.

Torunu Zuhre: Büyük babam Abdullah ibnu Hişâm, bütün ev halkı adına bir tek davar kurban ederdi, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2501, 2502, 6353, 7210)

İÇİNDEKİLER (10. CİLT)

Kalbi İnceltecek Şeyler Kitabı - devamı 5
15- Bâb: "Asıl zenginlik kalp zenginliğidir" 5
16- Fakirliğin Fazileti Bâbı 6
17- Bâb: Allah Rasûlü'nün ve Ashabının Yaşantıları Nasıldı? Onların Kendilerini Dünya Lezzetlerinden ve Dünyaya Dalmaktan Uzaklaştırmaları 8
18- Doğru Yol Üzere Olmak ve Salih Amel Etmeye Devam Etmek 15
19- Korku ile Beraber Ümitli Olmak Bâbı 19
20- Allah'ın Haramlarına Sabretmek Bâbı 21
21- Allah Azze ve Celle'nin (Talâk: 3) Kavli Bâbı 23
22- Şu Şunu dedi, Bu Bunu Dedi, Demek Suretiyle İnsanların Dedikodusunu Yapmanın Çirkin Görülmesi Bâbı 25
23- Dili, Dinimizin İzin Vermediği ve Konuşmayı Gerektirmeyen Sözlerden Korumak Bâbı 28
24- Allah Korkusundan Ağlamak Bâbı 33
25- Allah Azze ve Celle'den Korkmak Bâbı 34
26- Günahlardan Uzak Durmak Bâbı 38
27- Allah Rasûlü'nün *"Şayet Sizler Benim Bildiğimi Bilseydiniz Az Güler Çok Ağlardınız"* Hadisi Bâbı 41
28- Bâb: *"Cehennem, Şehvet Perdeleriyle Örtülmüştür"* 42
29- Bâb: *"Cennet Sizden Her Birinize Ayakkabısının Bağından Daha Yakındır. Cehennem de Öyle."* 43
30- Bâb: *"İnsan dünya nimeti hususunda kendinden aşağıda olan kimseye baksın da, kendinin üstünde olana bakmasın."* 44
31- İyilik veya Kötülük Yapmayı İçinden Geçiren Kimse Bâbı 45
32- Küçük Görülen Günahlardan Sakınılması Bâbı 46
33- Bâb: Ameller Ölüm Sırasındaki Sonlarına Göre Değerlendirilir ve Onlardan Korkulacak Olanlar 47
34- Bâb: Yalnız Yaşamak Kötü Topluluklara Karışmaktan Rahatlıktır 49
35- (Hıyanet'in Zıddı Olan) Emanetin Yok Olması Bâbı 50
36- İnsanların Kendisini Görüp Övmeleri İçin İbadet Eden ve Bunun İnsanlar Arasında Duyulmasını İsteyen Kimse Bâbı 53
37- Allah'a İtaatte Nefsiyle Mücadele Eden Kimse Bâbı 54
38- Tevazu, Yani Alçak Gönüllü Olmanın Fazileti Bâbı 55
39- Bâb: Allah Rasûlü işaret ve orta parmağını uzatarak:

"Kıyamet günü ile ben şu ikisi gibi gönderildim" buyurdu. 57
40- Bâb 58
41- Allah'a kavuşmayı arzu eden kimseye Allah da kavuşmasını sever." 60
42- Ölümün Sekerâtı, Ölürken Gelen Kendinden Geçme Hali Bâbı 62
43- Sûra Üfürülmesi Bâbı 66
44- Bâb: *"Allah kıyamet günü bütün yer tabakalarını dürer"* 68
45- Bâb: Kıyamet Günü Haşr (Toplanma) Nasıl Olacaktır? 70
46- Allah Azze ve Celle'nin (Hac: 1) Kavli Bâbı 76
47- Allah Azze ve Celle'nin (Mutaffifin: 4-6) Kavli Bâbı 78
48- Kıyamet Gününde Kısâs Bâbı 80
49- Bâb: Her Kimin Hesabı Tamamlanırsa (Mizanda Günahları Ağır Basarsa) Azap Olunur 82
50- Bâb: "Yetmişbin Kişi Cennete Hesapsız Olarak Girecektir" 85
51- Cennet ve Cehennemin Sıfatları Bâbı 88
52- Bâb: Sırat, Cehennem Köprüsüdür 105
53- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Havzı Bâbı 110

82- KADER KİTÂBI

1- Bâb: Kader 121
2- Bâb: Allah'ın Hükmü Üzere Kalemin Mürekkebi Kurudu 124
3- Bâb: "Allah Onları Yarattığında, (Yaşadıkları Takdirde) Onların Ne Yapacaklarını En İyi Bilendir." 126
4- Allah Azze ve Celle'nin (Ahzâb: 38) Kavli Bâbı 128
5- Ameller Ancak Ölüm Sırasındaki Sonlarına Göre Değerlendirilir 131
6- Yapılan Nezrin Kulu Ancak Kadere Götürüp Atması Bâbı 134
7- *"La havle velâ kuvvete illâ billâh"* Kavli Bâbı 135
8- Bâb: Masum Olan, Ancak Allah'ın Masum Kıldığı Kimsedir 135
9- Allah Azze ve Celle'nin (Enbiyâ: 95), (Hûd: 36), (Nuh: 27) Kavilleri 136
10- Allah Azze ve Celle'nin (İsrâ: 60) Kavli Bâbı 137
11- Bâb: Âdem İle Mûsâ Peygamberlerin Azîz Ve Celîl Olan Allah Huzurunda Birbirlerine Karşı Hüccet Getirip Çekişmeleri 138
12- Bâb: *"Allah'ın verdiğine mani olabilecek hiç yok vermediğini verebilecek de hiç yok."* 139
13- Helâka İleten Sebepten ve Kazanın Kötüsünden Allah'a Sığınan Kimse Bâbı 140
14- Allah Azze ve Celle'nin (Enfâl: 24) Kavli Bâbı 140
15- Allah Azze ve Celle'nin (Tevbe: 51) Kavli Bâbı 141
16- Allah Azze ve Celle'nin (Arâf: 43), (Zumer: 57) Kavilleri Bâbı 142

83- YEMİNLER VE ADAKLAR KİTÂBI

1- Allah Azze ve Celle'nin (Mâide: 89) Kavli Bâbı 145
2- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Yemin Ederken

"Veymullâh" (Allah'a Yemin Olsun ki) Tabîrini Kullanması Bâbı 149
3- Bâb: Allah Rasûlü Hangi Lafızlarla Yemin Ederdi? 149
4- Bâb: "Babalarınızın İsmiyle Yemîn Etmeyin" 159
5- Bâb: Lât, Uzzâ ve Tâğûtlar Adına Yemîn Edilmez 162
6- Yemin Ettirilmeyecek de Olsa, Bir Şey Üzerine Yemin Eden Kimse 163
7- İslâm Dininden Başka Bir Din Adına Yemîn Eden Kimse Bâbı 163
8- Bâb: Bir Kimse: "Allah ve Sen Dilersen" Diyemez.
Bir Kimse: "Ben Allah İleyim, Sonra Seninleyim" Der mi? 164
9- Allah Azze ve Celle'nin (Enâm: 109) Kavli Bâbı 165
10- Bâb: Bir Kimse "Eşhedu Billahi" veya "Şehidtu Billahi" Derse,
Bu Lafız Yemin Sayılır mı? 167
11- Bir Kimsenin "Ahdullahi Azze ve Celle (Allah Adına Yemin Ederim ki)
Muhakkak Şöyle Yapacağım" Demesi Bâbı 168
12- Allah'ın İzzeti, Sıfatı ve Kelimeleri Adına Yemîn Etmek Bâbı 169
13- Bâb: Bir Kimsenin "Le-Amrullâhi" Demesi Yemin Olur mu? 170
14- Allah Azze ve Celle'nin (Bakara: 225) Kavli Bâbı 171
15-Bâb: İnsan Yeminlerde Unutarak Yeminini Bozsa,
Üzerine kefaret Vâcib Olur mu Olmaz Mı? 171
16- Ğamûs Yemini Bâbı 178
17- Allah Azze ve Celle'nin (Âli İmrân: 77, Bakara: 224, Nahl: 95,
Nahl: 91) Kavilleri Bâbı 179
18- Kendisine Ait Olmayan Bir Şey Hususuna, Günah Üzere ve
Öfke Hâlinde Yapılan Yemînin Hükmü Bâbı 181
19- Bâb: Bir Kimse: "Vallahi Bugün Konuşmayacağım" Der ve O Gün
Namaz Kılar veya Kur'ân Okur veya "Subhânallah" veya
"Allâhu Ekber" veya "Elhamdulillah" veya "La İlahe İllallah" Derse,
O Kimse Niyeti Üzeredir. 183
20- Bâb: Bir Kimse, Bir Ay Boyunca Ailesinin Yanına Girmeyeceğine Dair
Yemin Eder, O Ayda Yirmidokuz Olursa, Yeminini Bozmuş Olmaz 184
21- Bâb: Nebiz İçmemeye Yemîn Eden Kimse, Tilâ Yâhud Şeker veya
Asîr Denilen İçkileri İçse Yeminini Bozmuş Olur mu? 185
22- Bâb: Bir Şahıs Katık Yememeye Yemîn Eder de Ekmekle Hurma Yerse
Katık Yemiş Olur mu Ve Hangi Şeyler Katıktan Sayılır? 186
23- Yemînlerde Niyetin Esâs Olduğu Bâbı 189
24- Bâb: Bir Kimse Adak veya Tevbesinin Bir Göstergesi Olarak
Malını Sadaka Olarak Verir veya Müslümanlara Hediye Ederse 189
25- Bâb: Bir Kimse Bir Yemeği Kendine Haram Kıldığı Zaman? 190
26- Adak Adandığı Zaman Onu Yerine Getirmek ve Allah Azze ve
Celle'nin: *«Onlar adağını yerine getirirler»* (İnsan 7) Kavli Bâbı 192
27- Adağını Yerine Getirmeyen Kimsenin Günahı Bâbı 193
28- Tâatta Adak Adamak Bâbı; 194
29- Bâb: Bir Kimse, İslâm'a Girmeden Önce Bir İnsanla Konuşmamayı

Adar veya Yemîn Eder, Sonra da Müslüman Olursa Adağını veya Yeminini Yerine Getirmesi Gerekir mi? 194
30- Üzerinde Bir Adağı Olduğu Hâlde Ölen Kimse Bâbı 195
31- Sahibi Olmadığı Şey Hakkında ve Günah İşlemede Adak Adamak 196
32- Belli Bir Gün Tayin Etmeksizin Oruç Tutmayı Adayan ve Adadığı Orucu Kurbân veya Ramazan Bayramı Günlerine Gelen Kimse? 198
33- Bâb: Yeminlere ve Adak Adamaya Arazi, Koyun, Ekinler ve Eşyalar Girer mi? 199

84- KİTABU KEFFARATİL-EYMAN
(Yeminlerin Kefaretleri Kitabı)

1- Allah Azze ve Celle'nin (Mâide: 89) Kavli Bâbı 201
2- Allah Azze ve Celle'nin (Tahrîm: 2) Kavli Bâbı 202
Fakir ve Zengin Üzerine Kefaret Ne Zaman Gerekir? 202
3- Zor Durumda Olana Kefareti Hususunda Yardım Eden Kimse 204
4- Bâb: Bir Kimse Yeminin Kefareti Olarak On Fakiri Doyurur, Bu Fakirlerin Kendisine Yakın veya Uzak Olmaları Eşittir 205
5- Bâb: Medine Sâ'ının ve Allah Rasûlü'nün Müddünün Miktarlarının ve Bunun Bereketini ve Medine Ehlinin Allah Rasûlü'nden Sonra Asırdan Asıra Birbirlerinden Nakledip Geldikleri Ağırlık ve Hacim Birimleri 207
6- Allah Azze ve Celle'nin: *«Veya bir köle azad etmektir»* (Mâide: 89) Kavli ve Kölelerin Hangisi Daha Faziletlidir Bâbı 208
7- Kefarette, Mudebber, Yani Kendisi Öldükten Sonra Hür Olduğu Şartıyla Azad Edilen Kölenin, Çocuk Annesi Kölenin, Efendisi İle Hürriyetini Satın Alma Yazışması Yapılmış Kölenin ve Zina Çocuğunun Azat Edilmesi Bâbı 209
8- Bâb: Kefaretle Azat Edilen Kölenin Velâyet Hakkı Kime Aittir? 210
9- Yeminlerde İstisna Bâbı 210
10- Kefaretin Yeminin Bozulmasından Önce ve Sonra Olması Bâbı 212

85- KİTABUL-FERÂİZ
(Miras Hukuku Kitabı)

1- Allah Azze ve Celle'nin (Nisâ: 11-12) Kavli Bâbı 217
2- Feraiz (Miras Hukuku İlminin) Öğretilmesi Bâbı 219
3- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin *"Biz Peygamberler Miras Bırakmayız. Bizim Bıraktığımız Şeyler Sadakadır"* Hadisi Bâbı 219
4- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: *"Her kim bir mal bırakırsa, o kendi ailesine aittir"* Hadisi Bâbı 225
5- Erkek Ve Kız Çocuğunun Babası ve Anasından Alacağı Miras Payları 226
6- Kız Çocuklarının Mirası Bâbı 227
7- Ölünün Oğlu Olmadığı Zaman, Oğlunun Oğluna Ait Mirası Bâbı 228
8- Ölünün Bir Kızının Beraberinde Oğlun Bir Kızının Mirası Bâbı 229

9- Babanın ve Erkek Kardeşlerin Beraberinde Dedenin Mîrâsı Bâbı 230
10- Oğul ve Diğer Mirasçıların Beraberinde Hanımın Mirası Bâbı 232
11- Çocuk ve Diğer Mirasçıların Beraberinde Kadın ve Kocanın Mirasları..232
12- Kızların Beraberinde Kız Kardeşlerin Mirası Bâbı 233
13- Erkek ve Kız Kardeşlerin Mîrâsı Bâbı.....234
14- Bâb 234
15- Biri Ana Bir Erkek Kardeş Diğeri Koca Olan Mirasçı İki Amcaoğlu.....235
16- Bâb: Miras Hukukunda Akrabaların Hükmü? 236
17- Aralarında Lânetleşme Olanların Mirası Bâbı 237
18- Bâb: Bir Kadın Hür Olsun veya Câriye Olsun, Ondan Doğan Çocuk, Döşeğinde Doğduğu Kimseye Aittir 237
19- Bâb: Velâyet Hakkı, Köleyi Azat Eden Kimseye Aittir. Bulunmuş Çocuğun Mirası? 239
20- Velayet Hakkı Tanınmadan Azat Edilen Kölenin Mîrâsı Bâbı 240
21- Efendilerine Ait Olmadığını İddia Eden Kimsenin Günâhı Bâbı 241
22- Bâb: Bir Kimse, Birinin Sebebiyle Müslüman Olursa 242
23- Kadınların Velayetten Dolayı Miras Almaları Bâbı.....244
24- Bir Ailenin Azatlı Kölesi, O Ailedendir ve Kız Kardeş Oğlu da Onlardandır Bâbı 244
25- Esirin Mirası Bâbı 245
26- Bâb: Bir Müslüman Kâfire, Kâfir de Müslümana Mîrâsçı Olamaz. Bir Kâfir, Miras Taksim Olunmadan Önce Müslüman Olursa, Onun İçin Miras Yoktur 246
27- Hıristiyan Kölenin; Kendisine Hürriyetini Satın Alma Yazışması Yapılmış Hıristiyanın Mîrâsı ve Çocuğunu İnkâr Edip Uzaklaşan Kimsenin Günâhı Bâbı.....246
28- Bir Erkek Kardeş veya Erkek Kardeş Oğlu İddia Eden Kimse Bâbı 247
29- Kendi Babasından Başka Birinin Çocuğu Olduğunu İddia Eden Kimse Bâbı.....248
30- Bâb: Bir Kadın Bir Oğul İddia Ettiği Zaman?.....249
31- İnsanlar Arasındaki Benzerliği Bilen ve İz Takipçisinin Hükmü Bâbı 250

86- KİTABUL-HUDUD
(Zina, Alkollü İçecekler ve Hırsızlık Hususunda Şeri Cezalar Kitabı)

Sakınılması Gereken Şerî Cezalar Bâbı 251
1- Bâb: Zina ve Alkollü İçeceklerle Meşgul Olmaya Karşı Uyarı Bâbı 251
2- Alkollü İçecek İçenin Dövülmesi Hakkında Gelen Şey Bâbı 252
3- Haddin Evde Vurulmasını Emreden Kimse Bâbı 252
4- Alkollü İçecek İçen Kimseyi Şeri Bir Ceza Olarak Yaprakları Soyulmuş Hurma Değnekleri ve Ayakkabılarla Dövmek Bâbı 253
5- Alkollü İçecek İçen Kimseye Lânet Etmenin Mekruh Olması. Çünkü Alkollü İçecek İçen Kimse İslâm Dairesinden Dışarı Çıkmamıştır. 255

6- Çalarken Hırsızın Hâli Nasıl Olur Bâbı 256
7- İsmi Açıkça Söylenmediği Zaman Hırsıza Lanet Etmek Bâbı 257
8- Bâb: Şerî Cezalar Kefarettir 257
9- Bâb: Müminin Sırtı Ezâ Etmekten Korunmuştur Ancak Üzerine Vâcib Olmuş Bir Hadd'de Yâhud Kul Hakkında Korunmaz 258
10- Allah'ın Şeri Cezalarını Yerine Getirmek ve Allah'ın Haramlarına Saygısızlık Edenlerden İntikam Almak Bâbı 259
11- Bâb: Şeri Cezalar Makamca Yüksek Olan Kimse İçin de En Aşağıda Olan Kimse İçin de Uygulanır 260
12- Devlet Başkanına Yükseltildiği Zaman, Şerî Bir Ceza Hakkında Aracılık Etmenin Çirkinliği Bâbı 260
13- Allah Azze ve Celle'nin (Mâide: 38) Kavli Bâbı 261
14- Hırsızın Tevbe Etmesi Bâbı 265
15- Bâb: Küfür Ehlinden ve İslâm Dininden Çıkan Mürtetlerden İslâm'a Savaş Açanlar 266
16- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Müslüman olduktan Sonra Dinden Çıkan Mürtetlerin Kesilen Organlarının Kanının Durması İçin Ateşle Dağlama Tedavisi Yaptırmamış ve Onlar O Şekilde Ölüme Terk Etmiştir 267
17- Bâb: Müslüman Olup Sonra da Dinden Çıkan Mürtetlere Su Verilememiş ve Ölüme Terk Edilmişlerdir 268
18- Allah Rasûlü'nün İslâm'a Savaş Açanların Gözlerini Kızgın Demirlerle Dağlaması Bâbı 269
19- Sözlü ve Ameli Bütün Günahları Terk Eden Kimsenin Fazileti Bâbı 270
20- Zina Edicilerin Günâhı Bâbı 271
21- Evli Olduğu hâlde Zinâ Eden Kişinin Taşlanarak Öldürülmesi 274
22- Bâb: Deli Erkek ve Deli Kadın Zina Ettiklerinde Recm Edilmezler 275
23- Bâb: "Zina Eden İçin Mahrumiyet Vardır" 276
24- Mescidi Nebevi'nin Kapısının Yanındaki Düzgün Taşlarla Döşenmiş Balât Denilen Yerde Recm Etmek Bâbı 277
25- Cenaze ve Bayram Namazlarının Kılındığı Musalla'da Recm Etmek 279
26- Bir Kimse Şeri Bir Ceza Gerektirmeyen Bir Şey Yapar, Tövbe Ettikten Sonra da Bunun Hükmünü Sormak İçin İmama Fetva Sormaya Geldiği Zaman, Onun Üzerine Hiçbir Cezai İşlem Olmadığı 280
27- Bâb: Bir Kimse, Üzerine Şeri Ceza Gerektiren Bir Günah İşler ve Onu İkrar Eder, Ancak Ne Tür Bir Günah İşlediğini Açıklamazsa, İmamın Onun Suçunu Örtme Hakkı Var mıdır? 282
28- Bâb: İmâm, Zina Suçunu İtiraf Eden Kimseye: "Belki de Sen O Kadına Elle Dokundun veya Çimdikledin" Der mi? 283
29- İmâmın, Zina Suçunu İtiraf Eden Kimseye "Sen Evli misin?" Diye Sorması Bâbı 283
30- Zina Yaptığının İtiraf Edilmesi Bâbı 285

31- Evli Bir Kadın Zina Edip, Bu Zina Sonucu Hamile Kalan Kadının, Çocuğu Doğurduğunda Recm Edilmesi Bâbı 287
32- Bâb: Evli Olmadıkları hâlde Zina Eden Erkek ve Kadına Sopa Cezası Uygulanır ve Sürgün Edilirler 294
33- Günah İşleyen Kimselerin ve Kadınlara Benzemeye Çalışan Erkeklerin Sürgün Edilmeleri Bâbı 296
34- İmâmın Yokluğunda, Had Cezazı Uygulamasını Yerine Getirmeyi İmâmdan Başka Birine Emreden Kimse Bâbı 296
35- Allah Azze ve Celle'nin (Nisâ: 25) Kavli Bâbı 297
Bâb: Câriye Zina Ettiği Zaman Hükmü Nedir? 298
36- Bâb: Câriye Zina Ettiği Zaman Dövülür, Fakat Azarlanmaz, Sürgüne de Gönderilmez 299
37- Yahudi, Hıristiyan ve Diğerleri Gibi Cizye Alınan Zimmet Ehli Kimseler Zina Ettikleri ve Davâları İmâma Yükseltildiği Zaman, Bunların Hükümleri ve Evli Olmalarının Beyânı Bâbı 299
38- Bâb: Bir Erkek, Kendi Karısına veya Başkasının Karısına Hâkimin ve İnsanların Huzurunda Zina Suçu Attığı Zaman, Hâkim Üzerine Zina Atılan Kadına Tahkîkatçı Gönderip de Kadından Kendisine Atılan Suçu Sormak Vazifesi Vâcib Olur Mu? 301
39- Kendi Ailesini veya Başkalarını, Sultanın İzni Olmaksızın Edeblendirme Yapan Kimse Bâbı 302
40- Karısının Beraberinde Yabancı Bir Adam Görüp Onu Öldüren Kimse Bâbı 304
41- Tarîz Hakkında Gelen Şey Bâbı 304
42- Bâb: "Yasaklama ve Edeplendirme Cezalarının Sayısı Ne Kadardır? 305
43- Âdeten Çirkin Olan Bir İş Ortaya Koyan, Açık Bir Delili Olmaksızın Başkasına Bir Şer İsnâd Eden, Zanla Töhmet Atan Kimsenin Hükmü Bâbı 308
44- Evli ve Bekar İffetli Kadınlara Zina İftirası Atılması Bâbı 310
45- Kölelere Zina İftirası Atmanın Hükmü Bâbı 312
46- Bâb: İmâm, Bir Kimseye Emreder ve O Kimse de İmâmdan Uzakta Olarak Had Cezasını Uygular mı? 313

87- KİTABUD-DİYÂT (Diyetler kitâbı)

1- Allah Azze ve Celle'nin (Nisâ: 93) Kavli Bâbı 315
2- Allah Azze ve Celle'nin (Mâide: 32) Kavli Bâbı 318
3- Allah Azze ve Celle'nin (Bakara: 178) Kavli Bâbı 323
4- Hâkimin, Katili Suçunu İtiraf Edinceye Kadar Sorguya Çekmesi, Suçunu İtiraf Ettiğinde Had Cezası Uygulanması Bâbı 324
5- Bâb: Birini, Taş veya Değnekle Öldüren Kimse, Öldürdüğü Şey ile Kısas Uygulanır 324
6- Allah Azze ve Celle'nin (Mâide: 45) Kavli Bâbı 325

7- Taşla Kısas Yapan Kimse Bâbı 326
8- Bâb: "Her Kimin Bir Kimsesi Öldürülürse, Öldürülenin Velileri Katil Hakkında İki Hükmü Seçme Hakkına Sahiptirler: Dilerlerse Kısas Uygulatırlar, Dilerlerse de Diyet İsterler (Katilin Bu Konuda Rızasının Olması Şartı Koşulmaz) 327
9- Haksız Olarak Bir Adamın Kanını İsteyen Kimsenin Hükmünü Beyân 329
10- Hata İle Öldürmede Maktulün Velîsinin Katilden Affı, Maktulün Ölmesinden Sonradır Bâbı 329
11- Allah Azze ve Celle'nin (Nisâ: 92) Kavli Bâbı 330
12- Bâb: Bir Kimse, Cinayet İşlediğini Bir Kere İtiraf Ederse Bu İtirafı Sonucu Öldürülür 330
13- Erkeğin, Kadını Öldürmesi Bâbı 331
14- Yaralamalarda Erkekler ile Kadınlar Arasında Kısas Uygulanması Bâbı 331
15- Canı veya Bir Organı Hususunda Hâkimin Hükmü Olmaksızın Hakkını Alan veya Kısas Yapan Kimse Bâbı 332
16- Bâb: Bir Şahıs Kalabalık İçinde Sıkışıp Öldüğü veya Öldürüldüğü Zaman Hüküm Nasıldır? 333
17- Bâb: Bir Şahıs Yanlışlıkla Kendini Öldürdüğü Zaman, Onun İçin Diyet Yoktur 335
18- Bâb: Bir Şahıs Diğer Bir Kimseyi Isırdığı ve Isıranın Ön Dişleri Düştüğü Zaman Ona Bir Şey Lâzım Gelir mi, Gelmez mi? 336
19- Bâb: Diş, Dişe Mukabil Sökülür 337
20- Parmakların Diyeti Bâbı 337
21- Bâb: Bir Topluluk, Bir Kimseye Musibet Yaptıkları Zaman Onlardan Herbiri Cezaya Uğratılır veya Öldürmüşlerse Hepsi Kısas Yapılır Mı? ..338
22- Kasâme Yemini Bâbı 340
23- Bir Kavmin Evlerine İzinleri Olmaksızın Tırmanıp Bakan, Onların da Gözünü Çıkardıkları Kimseye Diyet Yoktur Bâbı 346
24- Diyet Ödeyenler Bâbı 347
25- Kadının Cenîninin Hükmünü Beyân Bâbı 348
26- Kadının Cenininin Hükmü, Öldürülen Kadının Diyetinin Öldürenin Babası ve Babasının Akrabaları Üzerine Olduğu; Çocuk Üzerine Olmadığı Bâbı 350
27- Köle veya Çocuktan Yardım İsteyen Kimse Bâbı 351
28- Bâb: "Maden Ocaklarından ve Kuyulardan Olan Zararlar, Ölümler Hederdir, Üzerine Bir Şey Lâzım Gelmez" 352
29- Bâb: "Hayvanların Kendiliklerinden Meydana Getirdikleri Zararlar Hederdir" 352
30- Bir Zimmiyi Cürümsüz Olarak Öldüren Kimsenin Günâhını Beyân 353
31- Bâb: "Kâfir Kişiye Bedel Müslüman Öldürülmez" 354
32- Bâb: Bir Müslüman, Öfke Sırasında Bir Yahudiye Tokat Attığı

Zaman Üzerine Kısas Gerekmez 355

88- MÜRTEDLERİN VE HAKKA KARŞI İNAT EDEN KÂFİRLERİN TÖVBE ETMELERİNİ İSTEMEK, ONLARLA SAVAŞMAK KİTÂBI

1-Allah'a Şirk Koşanın Günâhı, Dünyada ve Âhiretteki Cezası Bâbı....357
2- Müslüman Olduktan Sonra Tekrar küfre Dönen Erkek ve Mürtedin Hükmü ve Onlardan Tövbe Etmelerini İstemek Bâbı 361
3- Farzları Kabul Etmekten Çekinenlerin ve Dînden Dönmeğe Nisbet Edilenlerin Öldürülmeleri Bâbı 366
4- Bâb: Zımmî Olan Yahudi ve Hıristiyan veya Bir Başkası Allah Rasûlü'ne: "Es-Sâmu Aleyke" (Ölüm Senin Üzerine Olsun) Sözü Gibi Sövmeyi Açıkça Söylemediği Zaman? 368
5- Bâb 370
6- Dînden Çıkan Hâricîlerle Haktan Sapıp Bâtıla Meyleden Mülhidlerin, Hüccet İkamesinden Sonra Öldürülmeleri Bâbı 370
7- Ülfet İçin ve İnsanların Kendisinden Dağılmamaları İçin Hâricîlerle Savaşmayı Kimse Bâbı 374
8- Allah Rasûlü'nün: *"Davetleri Bir Olduğu Hâlde İki Büyük Topluluk Birbirleriyle Savaşmadıkça Kıyamet Kopmayacaktır"* Hadisi Bâbı 376
9- Tevil Ediciler Hakkında Gelen Haberler Bâbı 376

89- KİTÂBUL-İKRÂH
(Kişinin İstemediği Şeye Zorlanması Kitabı)

1- Kâfir Olmak Üzere Zorlanmakta Horlanmayı, Dövülmeyi ve Öldürülmeyi Tercih Eden Kimse Bâbı....386
2- Bâb: Zorlanan Kimsenin Satış Yapması ve Mâlî Hakkı 389
3- Bâb: Zorlanan Kimsenin Nikâhı Caiz Olmaz 390
4- Bâb: Bir Kimse, Kölesini Hibe Etmesi veya Satması Konusunda Zorlanırsa, Bu Hibe ve Satış Geçersizdir....392
5- Kadınlara Zorla Varis Olmanın Kerih Görülmesi Bâbı 393
6- Bâb: Bir Kadın Zina Etmeye Zorlandığı Zaman, Kadının Üzerine Had Cezası Uygulanmaz 393
7- Bir Kimsenin, Öldürülmekten veya Bunun Benzeri Bir Zarar Geleceğinden Korktuğu Zaman Arkadaşı İçin, Onun Kendisinin Kardeşi Olduğuna Yemîn Etmesi Bâbı 395

90- KİTÂBUL-HİYEL (Hileler Kitabı)

1- Bâb: Hileleri Terk Etmek, Yeminlerde ve Başka Şeylerde Herkesin Niyet Ettiği Ne İse, Eline Geçecek Olan Ancak Odur....399
2- Namaza Hilenin Girmesi Bâbı....400
3- Bâb: Zekât Vermemek İçin Hile Yapmayı Terk Etmek ve Üzerlerine Zekât Gerekir Korkusuyla, Ayrı Yerlerde Bulunan

Zekât Malları Bir Araya Toplanmaz, Toplu hâlde Olanların da Arası Ayrılmaz 401
4- Bâb: Nikâhta Olan Hileyi Terk Etmek 404
5- Alış-Verişlerde Hile Yapmanın Mekruh Olması Ve "Otun Fazla Olması Yasaklanacağı İçin İhtiyaçtan Artan Su Fazlası Yasaklanamaz" Bâbı 406
6- Munâceşe Yânı Hacet Yokken Başkalarına Yüksek Fiyata Satmak İçin Fiyatta Artırma Yapmanın Mekruh Olması Bâbı 406
7- Alış-Verişlerde Birbiriñi Aldatmaya Çalışmanın Yasaklanması Bâbı 407
8- Velinin Bizzat Kendisinin Rağbet Etmekte Olduğu Yetim Kız Hakkında Hile Yapmaktan ve O Kızın Mehrini Tam Vermemekten Yasaklanması 407
9- Bâb: Cariye Gasp Etmenin Hükmü 409
10- Bâb 410
11- Bâb: Nikâhta Yalancı Şâhidliğin Hükmü 410
12- Kadının Kocasına Hile Yapmasının Mekruh Olması ve Bu Konuda Allah Rasûlü'ne: *«Ey Peygamber! Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi kendine niçin haram kılıyorsun?»* Âyetinin İnmesi Bâbı 413
13- Tâûn Hastalığından Kaçmak Hususunda Hile Yapmanın Mekruh Olduğu Bâbı 415
14- Hibeden Dönme ve Şuf'ayı Düşürme Hususunda Hile Yapmak 416
15- Devlet Memurunun, Kendisine Hediye Verilmesi İçin Hile Yapması 420

91- KİTABUT-TA'BİR (Rüya Tabiri Kitabı)

1- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme İlk Vahiy Başlangıcı Uykuda Sâlih Rüya Görmekle Olmuştur 423
2- Salih Kimselerin Rüyası Bâbı 427
3- Bâb: "Rüya Allah Tarafındandır" 428
4- Bâb: "Güzel Rüya, Nübüvvetin Kırk Altı Cüzünden Bir Cüzüdür" 429
5- Salih Rüyalar Bâbı 431
6- Yûsuf Aleyhisselâmın Rüyası Bâbı 431
7- İbrâhîm Aleyhisselâmın Rüyası Bâbı 432
8- İbareler Farklı da Olsa, Bir Topluluğun Aynı Rüyayı Görmeleri 433
9- Hapiste Yatanların, Fesat ve Şirk Ehlinin Rüyaları Babı 434
10- Rüyada Allah Rasûlü'nü Gören Kimse Bâbı 437
11- Geceleyin Görülen Rüya Bâbı 439
12- Gündüzleyin Görülen Rüya Bâbı 441
13- Kadınların Rüyası Bâbı 442
14- Bâb: "Kötü veya Yalancı Rüya Şeytandandır" 444
15- Bâb: Rüyada Süt Görüldüğü Zaman, Bu Ne Yorumlanır? 445
16- Bâb: Bir Kimse, Rüyasında Gördüğü Sütün, Parmaklarından veya Tırnaklarından Aktığını Gördüğü Zaman? 445
17- Rüyada Gömlek Görülmesi Bâbı 446
18- Rüyada Gömleği Yerde Sürükleme Bâbı 446

19- Rüyada Yeşillikler ve Yeşil Bahçe Görmek Bâbı 447
20- Erkeğin Rüyada Bir Kadını Açması Bâbı 448
21- Rüyada İpek Elbise Görmek Bâbı 448
22- Rüyada Elde Anahtarlar Görülmesi Bâbı....449
23- Rüyada Sağlam Kulpa ve Halkaya Yapışmak Bâbı....450
24- Rüyada Büyük Çadırın Direğini Yastığının Altında Görmek Bâbı 451
25- Rüyada Kalın İpek Kumaş ve Cennete Girmeyi Görmek Bâbı....451
26- Rüyada Kedisinin Bağlı Olduğunu Gören Kimse Bâbı....451
27- Rüyada Akan Pınar Görülmesi Bâbı 452
28- Rüyada İnsanlar Suya Kanıncaya Kadar Kuyudan Su Çekip Çıkarma....454
29- Rüyada, Kuyudan Zayıflıkla Beraber Bir veya İki Dolu Kova Su Çekmek Bâbı 455
30- Rüyada İstirahat Etmek Bâbı 456
31- Rüyada Saray Görmek Bâbı....456
32- Rüyada Abdest Almayı Görmek Bâbı 458
33- Rüyada Kâbe'yi Tavâf Etmek Bâbı 458
34- Bâb: Bir Şahıs Rüyada Sütten Artanını Başkasına Verdiğini Gördüğü Zaman? 459
35- Rüyada Eminlik Olması ve Korkunun Gitmesini Görmek Bâbı....460
36- Rüyasında Sağ Taraf Üzerine Alınıp Yürütülen Kimse Bâbı 462
37- Rüyada Kendisine Kadeh Verilmesi Bâbı 463
38- Rüyada Uçamayan Bir Şeyi Uçtuğunu Görmek Bâbı 463
39- Rüyada Kesilen İnekler Görmek Bâbı....464
40- Rüyada Bir Şeyi Üflediğini Görmek Bâbı....465
41- Rüyada Bir Şeyi Bir Taraftan Çıkarıp Onu Başka Bir Yerde İskân Ettiğini Görmek Bâbı....466
42- Rüyada Siyah Kadın Görmek Bâbı 466
43- Rüyada Başının Saçı Dağınık Kadın Görmek Bâbı....467
44- Rüyada Kılıç Salladığını Görmek Bâbı 467
45- Rüyası Hakkında Yalan Söyleyen Kimse Bâbı 468
46- Bâb: "Bir Kimse Hoşlanmadığı Bir Rüya Görürse, Rüyasına Kimseye Haber Vermesin, Onu Anlatmasın" 469
47- Rüya Tabirinde İsabet Etmediği Zaman, Rüya Tabirinin İlk Tabir Ediciye Ait Olacağı Görüşüne İnanmayan Kimse Bâbı 470
48- Rüya Tabirini Sabah Namazının Ardından Yapmak Bâbı 472

92- KİTABUL-FİTEN (Fitneler Kitabı)

1- Allah Azze ve Celle'nin (Enfâl: 25) Kavli Bâbı 477
2- Allah Rasûlü'nün *"Sizler benden sonra dini konularda hoşunuza gitmeyecek olayların meydana geldiğini göreceksiniz."* Hadisi Bâbı....480
3- Allah Rasûlü'nün: *"Ümmetimin helâki beyinsiz birtakım gençlerin elleriyledir"* Kavli Bâbı 483

4- Allah Rasûlü'nün: *"Yaklaşan şerden dolayı Arab'ın vay hâline!"* Hadisi Bâbı 484
5- Fitnelerin Meydana Gelmeleri Bâbı 485
6- Bâb: *"Bundan sonra gelecek zaman, muhakkak evvelkinden daha şerli olacaktır"* 488
7- Allah Rasûlü'nün: *"Kim bize silâh çekerse, o bizden değildir"* Hadisi 489
8- Allah Rasûlü'nün *"Benden sonra, kâfirlerin birbirlerinin boyunlarını vurdukları gibi, böyle yaparak onlara benzemeyin."* Hadisi Bâbı: 491
9- Bâb: "Yakın bir gelecekte birtakım fitneler olacaktır. Fitne zamanında ona karışmayıp oturan kişi, karışmak üzere ayakta durandan daha hayırlıdır." 494
10- Bâb: "İki Müslüman kılıçları ile karşılaştıkları zaman" 495
11- Bâb: Müslümanların Bir Cemaati Olmazsa Ne Yapılır? 496
12- Bâb: Fitne ve Zulüm Ehlinin Sayılarını Çoğaltmayı Kerih Gören Kimse Bâbı 498
13- Bâb: Müslüman, Değersiz ve Hayırsız İnsanlar İçinde Kaldığı Zaman Ne Yapacaktır? 499
14- Fitne Zamanında Hicret Ettiği Yeri Terk Edip Bedevilerin Yanına Giderek Onlarla Birlikte Kalmak Bâbı 500
15- Fitnelerden Allah'a Sığınmak Bâbı 501
16- Allah Rasûlü'nün: *"Fitne doğu tarafındandır"* Hadisi Bâbı 503
17- Denizin Dalgalanması Gibi Dalgalanacak Olan Fitne Bâbı 505
18- Bâb 510
19- Bâb: "Allah bir kavme azap indirince" 513
20- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Torunu Ali'nin oğlu Hasan İçin Söylediği Şu Hadisi Bâbı: 513
21- Bâb: Bir İnsan Bir Kavmin Yanında Birşey Söyler De Sonra Onların Yanından Çıkar Ve Söylediğinin Zıddını Söylerse? 515
22- Bâb: "Ölüm Temenni Edilmedikçe Kıyamet Kopmaz" 517
23- Tekrar Putlara Tapılacak Şekilde Zamanın Değişmesi Bâbı 518
24- Hicaz Topraklarından Ateşin Çıkması Bâbı 519
25- Bâb 520
26- Deccâlin Zikri Bâbı 522
27- Bâb: Medine'ye Deccâl Giremez 527
28- Ye'cûc ve Me'cûc Bâbı 529

93- KİTABUL-AHKÂM (Hükümler kitabı)

1- Allah Azze ve Celle'nin (Nisâ: 59) Kavli Bâbı 531
2- Bâb: Emirler Kureyş Kabilesindendir 533
3- Hikmetle Hüküm Veren Kimsenin Ecri Bâbı 535
4- Bâb: Allah'a İsyan Etmeyi Emretmediği Müddetçe İmâmın Emirlerini Dinlemek ve İtaat Etmek Vardır 536

5- Bâb: "Bir Şehri Yönetme Yetkisi, Talep Etmeksizin Kendisine Verilen Kimseye, Allah Bu İşinde Ona Yardım Eder" 539
6- Bâb: Her Kim Bir Şehre Yönetici Olmayı İsterse, Bu Meseledeki Hırsından Dolayı O Konuda Yardım Edilmesi Kendi Nefsine Bırakılır 540
7- Emirlik İsteği Üzerine Hırslı Olmanın Mekrûhluğu Bâbı 541
8- Bir Topluluğu Koruyup Gözetlemek Vazifesi Verilip de O Topluluğa Nasihat Etmeyen Kimse Bâbı 542
9- İnsanlar Üzerine Meşakkat Girdiren Kimseye Allah da Meşakkat Verir ..543
10- Yolda İken Bir konuda Hüküm ve Fetva Vermek Bâbı 544
11- Allah Rasûlü'nün Evine Girmelerini Engelleyecek Kapıcılar Olmadığının Zikredilmesi Bâbı 545
12- Hâkim, Öldürülmesi Vâcib Olan Kimse Kendisini Yönetici Olarak Atayan İmamdan, Bunun İçin Ayrıca İzin Almaksızın Öldürmekle Hüküm Verir Bâbı 546
13- Bâb: Hâkim veya Müfti Öfkeli Olduğu hâlde Hüküm ve Fetva Verir mi? 547
14- Zanlardan ve Töhmetlerden Korkmadığı Takdirde İnsanların İşlerinde, Hâkimin İlmi ile Hükmedebileceği Görüşünde Olan Kimse 549
15- "Bu Falanın Yazısıdır" Diye Mühürlenmiş Yazı Üzerine Şâhidlik Etmek; Bu Çeşitten Yazı Üzerine Şâhidliğin Caiz Olacak ve Kendilerine Şâhidliği Caiz Olmayacak Olanlar, Hâkimin Kendi Memurlarına Mektup Yazması İle Kadının Diğer Kadıya Mektup Yazmasının Hükmü Bâbı 550
16- Bâb: İnsan Ne Zaman Kadı Olmaya Hak Kazanır? 552
17- Hâkimler ve Devlet İşinde Çalışan Memurların Rızıkları Bâbı 554
18- Mescid'de Hüküm Veren ve Yine Mescid İçinde Lânetleşme Yaptıran Kimse Bâbı 556
19- Mescid İçinde Hüküm Veren ve Nihayet Dînî Cezalardan Bir Ceza Vermeğe Geldiğinde, Cezayı Hak Eden Kimsenin Mescidden Çıkarılmasını Emreden Kimse Bâbı 557
20- İmâmın Davâ Sırasında Davalı ve Davacıya Öğüt Vermesi Bâbı 558
21- Bâb: Kadılığı Üzerine Alması Zamanında veya Üzerine Almadan Önce İki Hasımdan Birisi İçin Bu Hâkimin Huzurunda Olacak Olan Şâhidliğin Hükmü Nedir? 559
22- Vali, Bir Yere İki Kumandan Gönderdiği Zaman Onlara Birbirlerine İtaat Etmelerini ve Birbirlerine Öfkelenip İsyan Etmemelerini Emretmesi Bâbı 563
23- Hâkimin Düğün İçin Olan Davete İcabet Etmesi Bâbı 564
24- Devlet İşinde Çalışanlara Verilen Hediyeler Bâbı 565
25- Kölelerin Hâkimlik Görevine Tayin Olunmaları ve Memleketler Üzerine Vali ve Kumandan Yapılmaları Bâbı 566
26- İnsanlardan Bir Kısmının İşlerini Üstlenen Kimseler Bâbı 567

27- Bir Kimsenin Hükümdarın Huzurunda Onu Öven, Yanından Ayrıldığında ise Bunun Zıddına Şeyler Söylemesinin Çirkin Olması.....567
28- Allah Haklarında Değil de İnsan Hakları Hususunda Hazır Olmayan Kimse Üzerine Hüküm Verme Bâbı.....569
29- Bâb: "Her kimin lehine mümin kardeşinin hakkı hükmolunmuşsa sakın o kimse bu hakkı almasın. Çünkü hâkimin hükmü haramı helâl kılmaz, helâlı da haram kılmaz." 569
30- Kuyu ve Benzeri Şeyler Hakkında Hüküm Vermek Bâbı 571
31- Malın Çoğu ve Azı Hakkında Hüküm Vermek Bâbı 572
32- İmâmın İnsanların Mallarını ve Borçlarını Tam Ödetmek Ve Faydalandırmak İçin Satın Alması Bâbı 573
33- Kumandanlar Hakkında Hiçbir Söz Bilmeyerek Kötüleme Yapanın Kötülemesine Aldırmayan Kimse Bâbı 574
34- Husumeti Devamlı Olan Kimse Bâbı 574
35- Bâb: Hakim, Adaletsizlik veya İlim Ehline Zıt Bir Hüküm Verdiği Zaman, Onun Bu Hükmü Geçersizdir 575
36- İmâm Bir Kavme Gelir ve Onların Aralarını Düzeltir Bâbı.....576
37- Bâb: Hüküm Yazıcısı ve Diğerlerinin Emin ve Akıllı Bir Kimse Olması Müstehâb Olur 577
38- İmamın, Kendi Emrindeki Âmir ve Memurlarına; Hâkimin de İnsanların Mallarını ve Haklarını Yazıp Korumakla Vazifeli "Eminler" Denilen Memûrlarına Yazı Yazması Bâbı 579
39- Bâb: Bir Hâkimin, Müslümanların İşlerini Koruyup Gözetmesi İçin Tek Başına Bir Kişiyi Göndermesi Caiz Olur mu? 581
40- Bâb: Hâkimlerin Tercüman Kullanmaları ve Böyle Durumda Bir Tek Tercüman Yeterli Olur mu? 582
41- Devlet Başkanının, Devlet İşinde Çalışanları Hesaba Çekmesi 584
42- İmâmın Sırdaşları ve Devlet İşlerini Danışıp İstişare Ettiği Kimseler Bâbı 585
43- Bâb: İmâm, İnsanlardan Nasıl Beyat Alır? 586
44- Bir Defada İki Kere Beyat Eden Kimse Bâbı 591
45- Bedevî Arablar'ın İslâm ve Cihâd Üzerine Beyat Etmeleri Bâbı 591
46- Küçük Çocuğun Beyatı Bâbı 592

İÇİNDEKİLER.....593